

ספר ויקרא
LEVITICUS

Formatting by Nathan Kasimer

With the Targum, 1917 JPS Translation, and Rashi

©Nathan Kasimer, 2021 (5782). This text may be re-used under the terms of the Creative Commons Sharealike 2.0 license (CC-BY-SA), the terms of which are available here: <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.0/>. This book includes the following texts:

- Miqra According to the Masora
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/מקרא_על_פי_מסורה
- Targum Onkelos, vocalized according to the Yemenite Taj
  - License: CC-BY-SA
  - Source: https://he.wikisource.org/wiki/תרגום_אונקלוס
- Rashi Chumash, Metsudah Publications, 2009
  - License: CC-BY

All these texts were retrieved from Sefaria. It was typeset and formatted using L^AT_EX, using the Shlomo font by Shlomo Orbach from <https://sites.google.com/site/orlaeinayim/download> and the EB Garamond font by Georg Duffner from <http://www.georgduffner.at/ebgaramond/index.html>. Both of these were used under the terms of the SIL Open Font License.

תוכן העניינים

v	Introduction
vi	Usage Guide
1	פרשת ויקרא
19	פרשת צו
33	פרשת שמיני
48	פרשת תזריע
58	פרשת מצרע
71	פרשת אחרי מות
83	פרשת קדשים
94	פרשת אמור
113	פרשת בהר
123	פרשת בחקתי
137	פרשת במדבר למנחה בשבת בחקתי
137	פרשת במדבר
139	הפטרות
139	הפטרת ויקרא
141	הפטרת צו
143	הפטרת שמיני
147	הפטרת תזריע
150	הפטרת מצרע
152	הפטרת אחרי מות
154	הפטרת קדשים

155	הפטרת אמור . . . . .
156	הפטרת בהר . . . . .
158	הפטרת בחקתי . . . . .
161	מפטיר לשבת ראש חודש . . . . .
161	הפטרת שבת ראש חודש . . . . .
164	הפטרת שבת מחר חודש . . . . .
166	פרשת זכור . . . . .
167	הפטרת פרשת זכור . . . . .
170	פרשת פרה . . . . .
172	הפטרת פרשת פרה . . . . .
174	מפטיר לפרשת החודש . . . . .
176	הפטרת פרשת החודש . . . . .
179	הפטרת שבת הגדול . . . . .

Introduction

This ḥumash is intended primarily for learning *Shnayim Mikra veEchad Targum*, but to be versatile enough to be usable in a synagogue. To that end, it includes multiple texts used as the “Targum”—Targum Onkelos itself, the commentary of Rashi, and a translation into English. For Haftarot, special Maftir portions, and Shabbat Minḥa readings, only Hebrew and English are printed, since these sections are included for ease of use in synagogues rather than for study use.

The text of the Torah itself is from the *Mikra al pi Masorah* project. The text was selected for its open licensing, extensive source documentation, and accuracy in presenting the masoretic text. The text of Targum is the Wikisource Targum, which is based on Yemenite texts (particularly the 1901 edition of the Taj). It was selected for its accurate vocalization. The English translation is the 1917 JPS translation, and text of Rashi is from the Metsudah edition. All these texts were retrieved from Sefaria. Data for aliya divisions, haftarot, and lengths of parshiyot was pulled from Hebcal. Information on which special *Maftir* and *Haftarot* can occur on which Sabbaths is from the Koren Shabbat Chumash. Sedarim data was pulled from *Mikra al pi Masorah*.

I hope this text will be helpful to those who use it.

Usage Guide

This text has minimal notations about various textual differences in the Masoretic text of the Torah. For information where this text varies from others, see the notes of the *Mikra al pi Masorah* project, or notes in *Minḥat Shai*. The *Mikra al pi Masorah* project also has information in its notes about variations in customs about where to divide aliyot. Only differences that affect the consonantal text as it appears in a Seder Torah are noted. Kamatz Katan is indicated with a special symbol for the text of the Torah, but not in the text of the Targum. *Paseq* is indicated with a vertical bar with a space on both sides, but the line indicating a *munah legarme* has no space between the line and the preceding word.

To reduce confusion, different numbering systems used for running verse references are numbered differently. Roman numerals are used for chapters, Hindu-Arabic numerals for verses, and Hebrew letters for Sedarim. In verse references in notes, however, chapters are listed in Hindu-Arabic numerals. Where there are attested seder divisions that are not included in the traditional 154-seder count, the number is printed with an asterisk, indicating that it is a seder break but the seder number has not increased. Instances where there are variations in tradition for the start of a seder are in brackets or parentheses.

Names of parshiyot, aliyot, and the number of verses in each parsha are noted in Rashi script. The weekday aliyot can be assumed to end where the second aliya begins. The ending is noted if that is not the case. לוי and ישראל indicate the weekday aliyot. Aliyot for doubled parshiyot are in parentheses.

Parsha breaks are indicated with a פ or ט in parentheses. A petuḥa is a paragraph break that ends a line, a setuma is a break where a blank space is left mid-line. Keri ukhetiv instances are noted with brackets and letters indicating which text is the kerī and which is the ketiv.

Large/small letters are printed in the text. Note that in an actual Seder Torah the large/small letters have the top of the letter aligned with the rest of the text. They are printed aligned with the bottom line here due to typesetting considerations. Other special letters are indicated with parenthetical notes.

<p>1 And the LORD called unto Moses, and spoke unto him out of the tent of meeting, saying:</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר: ויקרא למֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עמיה</p>	<p>ויקרא אל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְהוָה מִמִּשְׁכַּן זִמְנָא לְמִימַר: ויקרא למֹשֶׁה וּמִלִּיל יי עמיה</p>
<p>2 Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any male of you bringeth an offering unto the LORD, ye shall bring your offering of the cattle, even of the herd or of the flock.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם:</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי־יִקְרִיב מִכֶּם קֶרְבֶּן לַיהוָה מִן־הַבְּהֵמָה מִן־הַבָּקָר וּמִן־הַצֹּאן תִּקְרִיבוּ אֶת־קֶרְבַּנְכֶּם:</p>
<p>3 If his offering be a burnt-offering of the herd, he shall offer it a male without blemish; he shall bring it to the door of the tent of meeting, that he may be accepted before the LORD.</p>	<p>אם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>אם־עֹלָה קֶרְבְּנוֹ מִן־הַבָּקָר זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד יִקְרִיב אֹתוֹ לְרֹצְנוֹ לִפְנֵי יְהוָה:</p>

(1) ויקרא אל משה. לכל דברות ולכל אמירות ולכל צווים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשין בו, שנאמר, וקרא זה אל זה (ישעיה ו, ג), אבל לנביאי האומות עכו"ם נגלה אליהן צלשון עראי וטומאה, שנאמר ויקרא ללהים אל בלעם (במדבר כג, ד): ויקרא אל משה. הקול הולך ומגיע לאזניו, וכל ישראל לא שומעין. יכול אף להפסקות היתה קריאה, תלמוד לומר וידבר, לדבור היתה קריאה ולא להפסקות, ומה היו הפסקות משמשות, ליתן ריוח למשה להצבון בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין, קל וחומר להדיוט הלומד מן ההדיוט: אליו. למעט את אהרן, רבי יהודה אומר י"ג דברות נאמרו בצורה למשה ולא אהרן, וכנגדן נאמרו י"ג מיעוטין, ללמדך שלא לאהרן נאמרו אלא למשה שיאמר לאהרן, ואליהן י"ג מיעוטין לדבר אחר (במדבר ז, פט), מדבר אליו (שם), וידבר אליו, ונעדרתי לך (שמות כה, כב), כולן צורות כהנים, יכול ישמעו את קול הקריאה, תלמוד לומר קול לו, קול אליו, משה שומע וכל ישראל לא שמעו: מאהל מועד. מלמד שהיה הקול נפסק ולא היה יוצא חוץ לאהל, יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר את הקול (במדבר ז, פט), מהו הקול, הוא הקול המפורש בזהלים קול ה' צלח, קול ה' צלח, קול ה' שגור צלח (תהלים כט ד, ה), אם כן למה נאמר מאהל מועד, מלמד שהיה הקול נפסק, כיצא בו וקול נפסי הקרובים נשמע עד הקצה החיצנה (יחזקאל י, ה), יכול מפני שהקול נמוך, תלמוד לומר קול אל שדי צדק צדקו (שם), אם כן למה נאמר עד החצר החיצונה, שכיון שמגיע שם היה נפסק: מאהל מועד לאמר. יכול מכל הצית, תלמוד לומר מעל הפפרת (במדבר ז, פט), יכול מעל הכפורת כולה, תלמוד לומר מציין שני הקרבים (שם): לאמר. לא ואומר להם דברי כבשים, בצילכם הוא נדבר עמי, שכן מצינו שכל ל"ח שנה שהיו ישראל צמד צמד כמנודים מן המרגלים ואילך, לא נתייחד הדבור עם משה, שנאמר ויהי פאשר פמו כל אנשי המלקמה למוות. וידבר ה' אלי לאמר (דברים כט, יז), אלי היה הדבור. דבר אחר, לא ואומר להן דברי, והשיבני אם יקבלום, כמו שנאמר וישב משה את דברי העם וגו' (שמות יט, ט):

(2) אדם כי יקריב מכם. כשיקריב, בקרצנות נדבה דבר הענין: אדם. למה נאמר, מה אדם הראשון לא הקריב מן הגזל שהכל היה שלו, אף אתם לא תקריבו מן הגזל: הבהמה. יכול אף חיה בכלל, תלמוד לומר בקר ואין: מן הבהמה. ולא כולה, להוציא את הרוצע ואת הנרצע: מן הבקר. להוציא את הנעצד: מן הצאן. להוציא את המוקצה: ומן הצאן. להוציא את הנוגח שהמית, כשהוא אומר למטה מן הענין מן הבקר, שאין תלמוד לומר, להוציא את הטריפה: תקריבו. מלמד ששנים מתנדבים עולה בשותפות: קרבנכם. מלמד שהיא צאה נדבת צבור, היא עולת קיץ המזבח הצאה מן המותרות (שבעות יב):

(3) זכר. ולא נקבה, כשהוא אומר זכר למטה, שאין תלמוד לומר, זכר ולא טומטום ואנדרוגינוס (צבורות מא): תמים. בלא מום: אל פתח אהל מועד. מטפל בהצאתו עד העזרה. מהו אומר יקריב יקריב, אפילו נתרצה עולת ראובן בעולת שמעון יקריב כל אחד, לשם מי שהוא, וכן עולה בחולין ימכרו החולין לזרכי עולות, והרי הן כולן עולות, ותקרב כל אחת לשם מי שהוא, יכול אפילו נתרצה בפסולין או בשאינו מינו, תלמוד לומר יקריבו: יקריב אותו. מלמד שכופין אותו, יכול בעל כרחו תלמוד לומר לרצונו, הא כיצד, כופין אותו עד שיאמר רוצה אני (ראש השנה ו). לפני ד' וסמך. אין סמיכה צדקה:

4	And he shall lay his hand upon the head of the burnt-offering; and it shall be accepted for him to make atonement for him.	וְסָמַךְ יָדוֹ עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְסִמּוֹךְ יָדָיו עַל רֹאשׁ הָעֹלָה וְנִרְצָה לוֹ לְכַפֵּר עָלָיו וְנִתְחַיָּה:
5	And he shall kill the bullock before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall present the blood, and dash the blood round about against the altar that is at the door of the tent of meeting.	וְשָחַט אֶת־בֶּן הַבָּקָר לִפְנֵי יְהוָה וְהִקְרִיבוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַדָּם וְזָרְקוּ אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
6	And he shall flay the burnt-offering, and cut it into its pieces.	וְהַפְשִׁיט אֶת־הָעֹלָה וְנָתַח אֹתָהּ לִנְתֻחֶיהָ וַיִּשְׁלַח יָת עֲלֹתָּהּ וַיַּפְלִיג יָתָהּ לְאַבְרָהָא:
7	And the sons of Aaron the priest shall put fire upon the altar, and lay wood in order upon the fire.	וְנִתְּנוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֵן אֵשׁ עַל־הַמִּזְבֵּחַ וְעָרְכוּ עֵצִים עַל־הָאֵשׁ:
8	And Aaron's sons, the priests, shall lay the pieces, and the head, and the suet, in order upon the wood that is on the fire which is upon the altar;	וְעָרְכוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת־הַנְּתֻחִים אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַפֶּדֶר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ וְהַמִּזְבֵּחַ:

(4) על ראש העולה. להציא עולת חוצה לסמיכה, ולהציא עולת האֵלֶן. העלה. פרט לעולת העוף: ונרצה לו. על מה הוא מרצה לו, אס תאמר על כריתות ומיתות "ד, או מיתת צידי שמים, או מלקות, הרי עונשן אמור, הא אינו מרצה אלא על עשה, ועל לאו שנתק לעשה:

(5) ושחט והקריבו הכהנים. מקצלה ואילך מצות כהונה, למד על השחיטה שכשרה בזר: לפני ה'. צעורה: והקריבו. זו קבלה שהיא הראשונה, ומשמעה לשון הולכה, למדנו שתייהן (ס"א ששתייהן) צבני אהרן (חגיגה יא.). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: את הדם וזרקו את הדם. מה תלמוד לומר דם דם דם פעמים, להציא את שנתערב צמינו או בשאינו מינו, יכול אף בפסולים, או בחטאות הפנימיות, או בחטאות החלוניות, שאלו למעלה והיא למטה, תלמוד לומר במקום אחר אֵת דָּמוֹ (פסוק יא): וזרקו. עומד למטה, וזרק מן הכלי לכותל המזבח למטה מחוט הסיקרא כנגד הזויות, לכך נאמר סביב, שיהא הדם ניתן בד' רוחות המזבח, או יכול יקיפנו כחוט, תלמוד לומר וזרקו, ואי אפשר להקיף בזריקה, אי וזרקו יכול בזריקה אחת, תלמוד לומר סביב, הא כיצד, נותן שתי מתנות שהן ד': אשר פתח אהל מועד. ולא בזמן שהוא מפורק:

(6) והפשיט את העולה. מה תלמוד לומר העולה, לרבות את כל העולות להפשט ונתוח: אותה לנתחיה. ולא נתחיה לנתחים (חולין יא.):

(7) ונתנו אש. אף על פי שהאש יורדת מן השמים, מזה להציא מן ההדיוט: בני אהרן הכהן. כשהוא צביהונו, הא אס עצד בצגדי כהן הדיוט, עצודתו פסולה:

(8) בני אהרן הכהנים. כשהם צביהונם, הא כהן הדיוט שעצד צשמונה צגדים, עצודתו פסולה: את הנתחים את הראש. לפי שאין הראש בכלל הפשט, שכבר הותו צשחיטה, לפיכך הוצרך למנותו לעצמו (חולין כז.). ואת הפדר. למה נאמר, ללמדך שמעלהו עם הראש ומכסה בו את צית השחיטה, וזהו דרך כבוד של מעלה: אשר על המזבח. שלא יהיו הַזָּרִיקִין יוצאין חוץ למערכה:

9	but its inwards and its legs shall he wash with water; and the priest shall make the whole smoke on the altar, for a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְקָרְבוּ וְכָרְעוּ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל הַמִּזְבֵּחַ עָלָה אֵשָׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	9
10	And if his offering be of the flock, whether of the sheep, or of the goats, for a burnt-offering, he shall offer it a male without blemish.	וְאִם מִן קֹרְבָנֵי מִן הַכְּשָׁבִים אוֹ מִן-הָעִזִּים לְעֹלָה זָכָר תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ:	ישראל
11	And he shall kill it on the side of the altar northward before the LORD; and Aaron's sons, the priests, shall dash its blood against the altar round about.	וְשָׁחֵט אֹתוֹ עַל יָרֵךְ הַמִּזְבֵּחַ צִפְנָה לִפְנֵי יְהוָה וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן הַכֹּהֲנִים אֶת-דָּמֹו עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	11
12	And he shall cut it into its pieces; and the priest shall lay them, with its head and its suet, in order on the wood that is on the fire which is upon the altar.	וְנָתַח אֹתוֹ לִנְתָחוֹ וְאֶת-רָאשָׁיו וְאֶת-פָּדְרוֹ וְעֶרֶךְ הַכֹּהֵן אֹתָם עַל-הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל-הָאֵשׁ אֲשֶׁר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	12
13	But the inwards and the legs shall he wash with water; and the priest shall offer the whole, and make it smoke upon the altar; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְרִיב וְהִכְרִיעַ יָרֵתָיו בְּמַיִם וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַכֹּל וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ עָלָה הוּא אֵשָׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	13
14	And if his offering to the LORD be a burnt-offering of fowls, then he shall bring his offering of turtle-doves, or of young pigeons.	וְאִם מִן-הָעוֹף עָלָה קֹרְבָנֹו לַיהוָה וְהִקְרִיב מִן-הַתּוֹרִים אוֹ מִן-בְּנֵי הַיוֹנָה אֶת-קֹרְבָנֹו:	שני
15	And the priest shall bring it unto the altar, and pinch off its head, and make it smoke on the altar; and the blood thereof shall be drained out on the side of the altar.	וְהִקְרִיבוּ הַכֹּהֵן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וּמָלַךְ אֶת-רָאשָׁיו וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ וְנִמְצָה דָּמֹו עַל קִיר הַמִּזְבֵּחַ:	15

- (9) עולה. לשם עולה יקטירנו: אשה. כשישחטנו יהא שוחטו לשם האש, וכל אשה לשון אש, פושי"ר בלע"ז: ניחוח. נחת רוח לַפְנֵי, שאמרתי ונעשה רצוני:
- (10) ואם מן הצאן. וי"ו מוסיף על ענין ראשון, ולמה הפסיק, ליתן ריוח למשה להתבונן בין פרשה לפרשה: מן הצאן מן הכשבים או מן העזים. הרי אלו ג' מיעוטין, פרט לזקן לחולה ולמוזהס:
- (11) על ירך המזבח. על צד המזבח: צפונה לפני ה'. ואין צפון צמח:
- (14) מן העוף. ולא כל העוף. לפי שנאמר שמים וְכָר בְּקָר בְּכָשָׁדִים וְעִזִּים (להלן כז, יט), תמות וזכרות צבהמה, ואין תמות וזכרות בעופות, יכול אף מחוסר אבר, תלמוד לומר מן העוף: התורים. גדולים ולא קטנים: בני היונה. קטנים ולא גדולים: מן התורים או מן בני היונה. פרט לתחלת הציוד, שבה ושבה שהוא פסול, שהוא גדול אלל בני יונה וקטן אלל תורים:

16	And he shall take away its crop with the feathers thereof, and cast it beside the altar on the east part, in the place of the ashes.	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֹצְתָהּ וַיַּעֲדֵי יָת וּפְקִיָּה בְּאוֹכְלִיָּה וַיִּרְמֵי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְּבַחַּא קַדְוָמָא בְּאַתֵּר דְּמַקְרִין קִטְמָא:	וְהִסִּיר אֶת־מִרְאָתוֹ בְּנֹצְתָהּ וַיַּעֲדֵי יָת וּפְקִיָּה בְּאוֹכְלִיָּה וַיִּרְמֵי יָתָהּ בְּסִטֵּר מִדְּבַחַּא קַדְוָמָא בְּאַתֵּר דְּמַקְרִין קִטְמָא: 16
17	And he shall rend it by the wings thereof, but shall not divide it asunder; and the priest shall make it smoke upon the altar, upon the wood that is upon the fire; it is a burnt-offering, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָּו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס)	וְשָׁפַע אֹתוֹ בְּכַנְפֵּיָּו לֹא יִבְדִּיל וְהִקְטִיר אֹתוֹ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַהּ עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ עֲלֶיהָ הוּא אִשָּׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (ס) 17
II	And when any one bringeth a meal-offering unto the LORD, his offering shall be of fine flour; and he shall pour oil upon it, and put frankincense thereon.	וְנֹפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבֵּן מִנְחָה מִנְחָתָא קָדָם יְיָ סוּלְתָא יְהִי קוֹרְבָנִיהּ וִירִיק עֲלֶיהָ מִשְׁחָא וַיִּתֵּן עֲלֶיהָ לְבוֹנָתָא:	וְנֹפֶשׁ כִּי־תִקְרִיב קֶרְבֵּן מִנְחָה לַיהוָה סֶלֶת יִהְיֶה קֶרְבָּנוֹ וַיִּצַּק עָלֶיהָ שֶׁמֶן וַנִּתֵּן עָלֶיהָ לְבֹנָה: II

(15) והקריבו. אפילו פרידה אחת יציא: הכהן ומלק. אין מליקה בכלי, אלא צעמנו של כהן, קוץ צפרנו ממול העורף וחותך מפרקת עד שמגיע לסמינין וקוצץ: ונמצה דמו. לשון מין אפיס (משלי ל, ג), כי אפיס המין (ישעיה טז, ד), כובש בית השחיטה על קיר המזבח, והדם מתמנה ויורד: ומלק והקטיר ונמצה. אפשר לומר כן, מאחר שהוא מקטיר הוא מואה, אלא מה הקטרה הראש צעמנו והגוף צעמנו וכו', אף מליקה כן. ופשוטו של מקרא מסורס הוא ומלק והקטיר, וקודם הקטרה ונמצה דמו כזר:

(16) מראתו. מקום הרעי, וזה הזפק: בנוצתה. עם בני מעיה (זכאים סד:), ונזה לשון דבר המאוס, כמו כי נזו גס געו (איכה ד, טו), וזהו שתרסס אונקלוס באוקליה, וזה מדרשו של אבא יוסי בן חנן, שאמר, נוטל את הקורקבן עמה. ורבותינו ז"ל אמרו, קודר סביב הזפק בסכין כעין ארובה ונוטלו עם הנזה שעל העור (זכאים סה:). בעולת צהמה שאינה אוכלת אלא בצבוס בעליה, נאמר והקרב והכרעים ירחץ במים, והקטיר, בעוף שנוזן מן הגזל, נאמר, והשליך את המעים שאכלו מן הגזל: אצל המזבח קדמה. צמורו של כבש: אל מקום הדשן. מקום שנותנין שם תרומת הדשן בכל צוקר, ודישון מזבח הפנימי, והמנורה, וכולם נבלעים שם במקומן (יומא כא:).

(17) ושע. אין שיסוע אלא ביד, וכן הוא אומר צממון ושיסועהו קשטע הגדי (שופטים יד, וזכאים סה:). בכנפיו. עם כנפיו, אינו צריך למרוט כנפי נוצתו: בכנפיו. נוצה ממש. והלא אין לך הדיוט שמריח ריח רע של כנפים נשרפים ואין נפשו קזה עליו, ולמה אמר הכתוב והקטיר, כדי שיהא המזבח שצבע והמזבח בקרבנו של עני: לא יבדיל. אינו מפרקו לגמרי לצ' חתיכות, אלא קורעו מגזו. נאמר בעוף ריח ניחוח (פסוק ט), ונאמר בצהמה ריח ניחוח, לומר לך אחד המרצה ואחד הממעט ובלבד שיכין את לבו לשמים:

(1) ונפש כי תקריב. לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא צמנחה, מי דרכו להסתדצ מנחה, עני, אמר הקצ"ה מעלה אני עליו כאילו הקריב נפשו (מנחות קד:). סלת יהיה קרבנו. האומר הרי עלי מנחה סתם, מביא מנחת סלת, שהיא הראשונה שצמנחות (שם) ונקמצת כשהיא סלת, כמו שמפורש בענין. לפי שנאמרו כאן ה' מיני מנחות, וכולן באות אפיוות קודם קמיצה חוץ מזו, לכן קרויה מנחת סלת: סלת. אין סלת אלא מן החטין, שנאמר סלת חטים (שמות כט, ז), ואין מנחה פחותה מעשרון, שנאמר ויעשרון סלת למנחה (להלן יד, כא). עשרון לכל מנחה: ויצק עליה שמן. על כולה: ונתן עליה לבונה. על מקצתה, מניח קומץ לבונה עליה לצד אחד, ומה ראית לומר כן, שאין ריבוי אחר ריבוי צתורה אלא למעט ד"א שמן על כולה מפני שהוא נבלל עמה, ונקמץ עמה, כמו שנאמר מסלתה ומשמנה, ולבונה על מקצתה שאינה נבללת עמה ולא נקמצת עמה, שנאמר על כל לבונה, שלאחר שקמץ מלקט את הלבונה כולה מעליה, ומקטירה: ויצק ונתן והביאה. מלמד שצריקה ובלילה כשרים בזר:

And he shall bring it to Aaron's sons the priests; and he shall take thereout his handful of the fine flour thereof, and of the oil thereof, together with all the frankincense thereof; and the priest shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar, an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.

But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.

And when thou bringest a meal-offering baked in the oven, it shall be unleavened cakes of fine flour mingled with oil, or unleavened wafers spread with oil.

And if thy offering be a meal-offering baked on a griddle, it shall be of fine flour unleavened, mingled with oil.

Thou shalt break it in pieces, and pour oil thereon; it is a meal-offering.

וַיָּבִיאוּהוּ אֶל-בְּנֵי אֶהֱרֹן הַכֹּהֲנִים וְקָמַץ מִשֹּׁם מִלֵּא קִמְצוֹ מִסֻּלְתָּהּ וּמִשְׁמֶנָּה עַל כָּל-לִבְנֶתָהּ וְהִקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-אֲזָכְרָתָהּ הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה רִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:

וְהַנּוֹתֵרֶת מִן-הַמִּנְחָה לְאֶהֱרֹן וּלְבָנָיו קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים מֵאֲשֵׁי יִהְיֶה: (ס)

וְכִי תִקְרֹב קֶרְבֶּן מִנְחָה מֵאֹפֶה תִנּוֹר סֻלֶּת חֲלוֹת מִצֹּת בְּלוּלֹת בְּשֶׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בְּשֶׁמֶן: (ס)

וְאִם-מִנְחָה עַל-הַמַּחֲבֵת וְאִם-מִסְרִיתָא קֶרְבֶּן סֻלֶּת בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן מִצָּה תִהְיֶה:

פְּתוֹת אֹתָהּ פְּתִים וַיִּצְקֶתָ עָלֶיהָ שֶׁמֶן מִנְחָה הוּא: (ס)

(2) הכהנים וקמץ. מקמיצה ואילך מצות כהונה: וקמץ משם. ממקום שרגלי הזר עומדות, ללמדך שהקמיצה כשרה בכל מקום בעזרה, אף כי לא אמה של מקום דריסת רגלי ישראל (יומא טז:). מלא קמצו. יכול מִדָּק, מִצֶּבֶץ ויוצא לכל כד, תלמוד לומר במקום אחר והרים ממנו קמץ (להלן ו, ח), לא יהא כשר אלא מה שבתוך הקומץ, אי בקמץ יכול חסר, תלמוד לומר מלא, הא כיצד, חופה ג' אצבעותיו על פס ידו (מנחות יא), וזהו קומץ צממע, לשון העזרית: על כל לבונתה. לצד כל הלבונה יהא הקומץ מלא: לבונתה והקטיר. אף הלבונה בהקטרה: מלא קמצו מסלתה ומשמנה. הא אם קמץ ועלה זידו גרגיר מלא או קורט לבונה פסולה: אזכרתה. הקומץ העולה לגבוה הוא זכרון המנחה, שזו נזכר עליה לטובה ולנחת רוח:

(3) לאהרן ולבניו. כהן גדול נוטל חלק בראש שלא במחלוקת, וההדיוט במחלוקת: קדש קדשים. היא להם: מאשי ד. אין להם חלק בה אלא לאחר מתנות האישים:

(4) וכי תקריב וגו'. שאמר הרי עלי מנחת מאפה תנור, ולימד הכתוב שיציא או חלות או ריקין, החלות בלולות, והריקין משוחין (מנחות עד:), ונחלקו רבותינו במשיחתן (שם עה.), יש אומרים מושחן וחורן ומושחן עד שיכלה כל השמן שבלוג, שכל המנחות טעונות לוג שמן, ויש אומרים מושחן כמין קף יוני, ושאר השמן נאכל בפני עצמו לכהנים, מה תלמוד לומר בשמן בשמן שני פעמים, להכשיר שמן שני ושלישי היוצא מן הזיתים, ואין צריך שמן ראשון אלא למנורה שנאמר צו וך. ושנינו במנחות (עו). כל המנחות האפויות לפני קמיצתן ונקמזות על ידי פתיחת כולן באות עשר עשר חלות, והאמור זה ריקין צא עשר ריקין:

(5) ואם מנחה על המחבת. שאמר הרי עלי מנחת מחבת, וכלי הוא שהיה במקדש שאופין בו מנחה על האור בשמן, והכלי אינו עמוק אלא קף, ומעשה המנחה שבתוכו קשין, שמתוך שהיא כפה האור שורף את השמן (מנחות סג.), וכולן טעונות 'מתנות, שמן יניקה, וצליה, ומתן שמן בכלי, קודם לעשייתן: סלת בלולה בשמן. תלמוד שכוללן בעדן סלת:

(6) פתות אותה פתים. לרבות כל המנחות הנאפות קודם קמיצה לפתיחה (שם עה.): ויצקת עליה שמן מנחה הוא.

7	And if thy offering be a meal-offering of the stewing-pan, it shall be made of fine flour with oil.	וְאִם־מִנְחַת מִרְחֶשֶׁת קִרְבֶּנֶךָ וְאִם מִנְחָתָא רִדְתָּא קִירְבְּנֶךָ סֵלֶת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה: סֵלֶת בַּמֶּשַׁח תִּתַּעֲבִיד:	שלישי
8	And thou shalt bring the meal-offering that is made of these things unto the LORD; and it shall be presented unto the priest, and he shall bring it unto the altar.	וְהֵבֵאתָ אֶת־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מֵאֵלֶּה לַיהוָה וְהִקְרִיבָהּ אֶל־הַכֹּהֵן וְהִגִּישָׁהּ אֶל־הַמִּזְבֵּחַ: וְתִיתִי יָד מִנְחָתָא דְתִתַּעֲבִיד מֵאֵלֶּה קִדָּם יְיָ וְיִקְרְבֶנָה לְכֹהֵנָא וְיִקְרְבֶנָה לְמִדְבַּחָא:	8
9	And the priest shall take off from the meal-offering the memorial-part thereof, and shall make it smoke upon the altar—an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהָרִים חֲכֵלָן מִן־הַמִּנְחָה אֶת־אִזְכָּרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: וַיִּפְרִישׁ כֹּהֵנָא מִן מִנְחָתָא יָד אִזְכָּרָתָהּ וַיִּסִּיק לְמִדְבַּחָא קִירְבֶּן דְּמִתְקַבֵּל בְּרַעְנָא קִדָּם יְיָ:	9
10	But that which is left of the meal-offering shall be Aaron's and his sons'; it is a thing most holy of the offerings of the LORD made by fire.	וְהַנּוֹתָרֶת מִן־הַמִּנְחָה לְאֹהֲרָן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קָדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְרִיבָנָא דִּיְיָ: וְדִישַׁתָּאֵר מִן מִנְחָתָא לְאֹהֲרָן וּלְבָנָיו קִדָּשׁ קָדָשִׁים מֵאֲשֵׁי מִקְרִיבָנָא דִּיְיָ:	10
11	No meal-offering, which ye shall bring unto the LORD, shall be made with leaven; for ye shall make no leaven, nor any honey, smoke as an offering made by fire unto the LORD.	כָּל־הַמִּנְחָה אֲשֶׁר תִּקְרִיבוּ לַיהוָה לֹא תַעֲשֶׂה חֲמֵץ בִּי כָל־שֹׂאֵר וְכָל־דָּבָשׁ לֹא־תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אֲשֶׁה לַיהוָה: כָּל מִנְחָתָא דְתִקְרְבוּן קִדָּם יְיָ לֹא תִתַּעֲבִיד חֲמִיעַ אָרִי כָל חֲמִיר וְכָל דָּבָשׁ לֹא תִסְקֹון מִנֶּיהָ קִירְבֶּנָא קִדָּם יְיָ:	11
12	As an offering of first-fruits ye may bring them unto the LORD; but they shall not come up for a sweet savour on the altar.	קִרְבֶּן רֵאשִׁית תִּקְרִיבוּ אֹתָם לַיהוָה וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא־יַעֲלוּ לְרֵיחַ נִיחֹחַ: קִירְבֶּן קִדָּמַי תִּקְרְבוּן יְתִהוֹן קִדָּם יְיָ וְלִמִּדְבַּחָא לֹא יִתְסָקֹון לְאַתְחַבְּלָא בְּרַעְנָא:	12
13	And every meal-offering of thine shalt thou season with salt; neither shalt thou suffer the salt of the covenant of thy God to be lacking from thy meal-offering; with all thy offerings thou shalt offer salt.	וְכָל־קִרְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח: (ס) וְכָל קִירְבֶּן מִנְחָתְךָ בְּמֶלַח תִּמְלַח וְלֹא תִשָּׁבֵית מֶלַח בְּרִית אֱלֹהֶיךָ מֵעַל מִנְחָתְךָ עַל כָּל־קִרְבֶּנְךָ תִּקְרִיב מֶלַח:	13

לרצות כל המנחות לידיקה, יכול אף מנחת מאפה תנור כן, תלמוד לומר עליה, אולי את החלות ולא אולי את הרקיקין, תלמוד לומר הוא:

(7) מרחשת. כלי הוא שהיה צמקדש עמוק, ומחוך שהיה עמוק וצור ואין האור שורפו, לפיכך מעשה מנחה העשויין לטובה רוחשין, כל דבר כך ע"י משקה נראה כרוחש ומגענע:

(8) אשר יעשה מאלה. מאחד מן המינים הללו: והקריבה. צעליה אל הכהן: והגיש. הכהן: אל המזבח. מגישה לקרן דרומית מערבית של מוצח (זבחים סג):

(9) את אזכרתה. הוא הקומץ:

(11) וכל דבש. כל מתיקת פרי קרוי דבש:

(12) קרבן ראשית תקריבו. מה יסלך להציא מן השאור ומן הדבש, קרבן ראשית, שתי הלחם של עצרת הצאים מן השאור, שנאמר קמץ תאפינה (להלן כג, יז), וזכורים מן הדבש, כמו זכורי תאנים ותמרים (מנחות נח):

(13) מלח ברית. שהצריח כרותה למלח מששת ימי בראשית שהוצמחו המים התחתונים ליקרב צמח צמלח, וניסוך המים

14	And if thou bring a meal-offering of first-fruits unto the LORD, thou shalt bring for the meal-offering of thy first-fruits corn in the ear parched with fire, even groats of the fresh ear.	וְאִם-תִּקְרִיב מִנְחַת בִּכּוּרִים לַיהוָה אֲבִיב קִלְי בָאֵשׁ גֶּרֶשׁ כִּרְמֶל תִּקְרִיב אֶת מִנְחַת בִּכּוּרֶיךָ:	14
15	And thou shalt put oil upon it, and lay frankincense thereon; it is a meal-offering.	וְנָתַתָּ עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְשִׁמְתָּ עָלֶיהָ לְבִנְתָּה מִנְחָה הוּא:	15
16	And the priest shall make the memorial-part of it smoke, even of the groats thereof, and of the oil thereof, with all the frankincense thereof; it is an offering made by fire unto the LORD.	וְהַקְטִיר תִּכְלֹן אֶת-אֲזָכָרָתָהּ מִגֶּרֶשָׁה וּמִשֶּׁמֶנָּה עַל כָּל-לְבִנְתָּהּ אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)	16
III	And if his offering be a sacrifice of peace-offerings: if he offer of the herd, whether male or female, he shall offer it without blemish before the LORD.	וְאִם-זִבְחַת שְׁלָמִים קָרְבָּנוֹ אִם מִן-הַבָּקָר הוּא מִקְרִיב אִם-זָכָר אִם-נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנּוּ לִפְנֵי יְהוָה:	רביעי
2	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it at the door of the tent of meeting; and Aaron's sons the priests shall dash the blood against the altar round about.	וְסָמָךְ יָדוֹ עַל-רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשִׁחֲטוּ פֶתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֹהֶלן הַפְּתֻחִים אֶת-הַדָּמָם עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	2
3	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהַקְרִיב מִזִּבְחַת הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת-הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת-הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל-הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל-הַקֶּרֶב:	3

זחג: על כל קרבנד. על עולת זהמה ועוף, ואמורי כל הקדשים כולן (מנחות כ.).

(14) ואם תקריב. הרי אם משמש זלשון כי, שהרי אין זה רשות, שהרי במנחת העומר הכתוב מדבר שהיא חובה, וכן ואם יהיה היזבל וגו' (במדבר לו, ז): מנחת בכורים. במנחת העומר הכתוב מדבר, שהיא צאה אצבי בשעת זישול התבואה, ומן השעורים היא צאה, נאמר כאן אצבי, ונאמר להלן כי השעורה אצבי (מנחות סח:): קלוי באש. שמיזשין אותו על האור באצב של קלאים, (פירש"י במנחות שם הכלי של מוכרי קליות) שאלולי כן אינה נטחנת זריחים לפי שהיא לחה: גרש כרמל. גרוסה צעודה לחה: גרש. לשון שזירה וטחינה גרוסה זריחים של גרוסות, כמו ויגרסם בקפץ (איכה ג, טו), וכן בקפסא נפשי (תהלים קיט, כ): כרמל. צעוד הכר מלא (מנחות סו:), שהצבואה לחה ומלאה בקשין שלה, ועל כן נקראים המלילות כרמל, וכן פרמל צנלוגו (מלכים ב, ז, מז):

(1) שלמים. שמטילים שלום צעולם. דבר אחר שלמים שיש זהם שלום למזבח ולכהנים ולצעלים:

(3) ואת כל החלב וגו'. להציא חלב שעל קצה דברי רבי ישמעאל, רבי עקיבא אומר, להציא חלב שעל הדקין:

4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away hard by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ: וְיִתֶּן תְּרֵתִין כּוֹלֶיִן וְיֵת תְּרֵבָא דְעֻלְיָהוֹן דְּעַל גְּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:	4
5	And Aaron's sons shall make it smoke on the altar upon the burnt-offering, which is upon the wood that is on the fire; it is an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ אֹתוֹ בְּנֵי־אַהֲרֹן הַמִּזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה אֲשֶׁר עַל־הָעֵצִים אֲשֶׁר עַל־הָאֵשׁ אֲשֶׁה רֵיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה: (פ)	5
6	And if his offering for a sacrifice of peace-offerings unto the LORD be of the flock, male or female, he shall offer it without blemish.	וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אֹו נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ: וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אֹו נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ: וְאִם־מִן־הַצֹּאן קָרְבָּנוֹ לְזֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה זָכָר אֹו נִקְבָּה תָּמִים יִקְרִיבֵנוּ:	6
7	If he bring a lamb for his offering, then shall he present it before the LORD.	אִם־כֶּשֶׁב הוּא־מִקְרִיב אֹתֹו קָרְבָּנוֹ וְהִקְרִיב אֹתוֹ לִפְנֵי יְהוָה: אִם־אֹמֶר הוּא מִקְרִיב יֵת קֹרְבָּנִיה וְיִקְרִיב יֵתִיה קֶדֶם יְיָ:	7
8	And he shall lay his hand upon the head of his offering, and kill it before the tent of meeting; and Aaron's sons shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְיִסְמֹךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁ קָרְבָּנוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב: וְיִסְמֹךְ יֵת יְדִיה עַל רֹאשׁ קֹרְבָּנִיה וְיִכּוֹס יֵתִיה קֶדֶם מִשְׁכַּן וְזָמָא וְזָרְקוּ בְּנֵי אֶהֱרֹן יֵת דָּמִיה עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:	8
9	And he shall present of the sacrifice of peace-offerings an offering made by fire unto the LORD: the fat thereof, the fat tail entire, which he shall take away hard by the rump-bone; and the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְהִקְרִיב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁה לַיהוָה חֲלָבֹו חֲלָבֹו הָאֵלִיָּה תְּמִימָה לַעֲמֹת הָעֵצָה יִסְרְנָהּ וְאֶת־הַחֹלֶב הַמְכֻסָּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֶת־כָּל־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב: וְיִקְרִיב מִנְּכֹסֶת קֹדֶשׁ קֹדֶשׁ קֶדֶם יְיָ תְּרֵבָיָה אֵלִיתָא שְׁלֵמָתָא לְקַבִּיל שְׁזָרָתָא יַעֲדִינָהּ וְיֵת תְּרֵבָא דְחָפִי יֵת גֹּאֵא וְיֵת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גֹּאֵא:	9
10	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכְּבֵד עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָהּ: וְיִתֶּן תְּרֵתִין כּוֹלֶיִן וְיֵת תְּרֵבָא דְעֻלְיָהוֹן דְּעַל גְּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלֵיתָא יַעֲדִינָהּ:	10

- (4) הכסלים. (פלנקיין צלע"ז) שהחלצ שעל הכליות כשהזהמה חיה הוא צגוצה הכסלים, והם מלמטה, והוא החלצ שחמת המתנים שקורין צלע"ז לונצילו"ש, לונצן הנראה למעלה צגוצה הכסלים, וצחמיתו הצשר חופהו: היותרת. היא דופן המסך שקורין איצרי"ש, וצלשון ארמי סַקְרָא דְכְּבִדָּא: על הכבד. שיטול מן הכבד עמה מעט, וצמקום אחר הוא אומר וְאֵת הַיֹּתֶרֶת מִן הַכְּבֵד: על הכבד על הכליות. לצד מן הכבד, ולצד מן הכליות יסירנה לזו: (5) על העולה. מלצד העולה, למדנו שחקדים עולת חמילכלל קרבן, על המערכה: (7) אם כשב. לפי שיש צאימורי הכש מה שאין צאימורי העז, שהכשז אליתו קריצה, לכך נחלקו שתי פרשיות: (8) וזרקו. שמי מתנות שהן ד', ועל ידי הכלי הוא זורק, ואינו נותן בצלצב אלא צחמטא: (9) חלבו. המוצר שבו, ומהו, זה האליה תמימה: לעמדת העצה. למעלה מן הכליות היועזות (חולין יא.).

11	And the priest shall make it smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire unto the LORD.	וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם וְיִסְקַנִּיהָ כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לַחִים קוֹרְבָנָא קָדֶם יי:	11 וְהִקְטִירוּ הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁה לַיהוָה: (פ)
12	And if his offering be a goat, then he shall present it before the LORD.	וְאִם מִן בְּנֵי עִזָּא קוֹרְבָנִיהָ וְיִקְרְבֶנָה קָדֶם יי:	12 וְאִם עִז קֹרְבָנוֹ וְהִקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה:
13	And he shall lay his hand upon the head of it, and kill it before the tent of meeting; and the sons of Aaron shall dash the blood thereof against the altar round about.	וְיִסְמֹךְ יָת יְדֵיהָ עַל רִישֶׁיהָ וְיַכּוּס יִתִּיהָ קָדֶם מִשְׁפָּן זִמְנָא וְיִזְרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן יָת דַּמֶּיהָ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:	13 וְסִמָּךְ אֶת־יָדוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְשָׁחַט אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וְזָרְקוּ בְנֵי אֹהֶלן אֶת־דָּמֹו עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:
14	And he shall present thereof his offering, even an offering made by fire unto the LORD: the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,	וְיִקְרִיב מִנֶּיהָ קוֹרְבָנִיהָ קוֹרְבָנָא קָדֶם יי יָת תְּרֵבָא דְחִפִּי יָת גִּזָּא וְיָת כָּל תְּרֵבָא דְעַל גִּזָּא:	14 וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁה לַיהוָה אֶת־הַחֵלֶב הַמְכֻסֶּה אֶת־הַקֶּרֶב וְאֵת כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב:
15	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְיָת תְּרֵתִין כּוֹלִין וְיָת תְּרֵבָא דְעַל־הוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיָת חֲצָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוֹלִיָּתָא יַעֲדִינָה:	15 וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עָלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֶּתֶרֶת עַל־הַכְּבִדָּא עַל־הַכְּלָיִת וְיִסְרְנָה:
16	And the priest shall make them smoke upon the altar; it is the food of the offering made by fire, for a sweet savour; all the fat is the LORD's.	וְיִסְקַנּוּן כֹהֵנָא לְמִדְבָּחָא לַחִים קוֹרְבָנָא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא כָּל תְּרֵבָא קָדֶם יי:	16 וְהִקְטִירֵם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לֶחֶם אֲשֶׁה לַרִּיחַ נִיחֹחַ כָּל־חֵלֶב לַיהוָה:
17	It shall be a perpetual statute throughout your generations in all your dwellings, that ye shall eat neither fat nor blood.	קִיָּם עָלֵם לְדֹרֵיכוֹן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן כָּל תְּרֵבָא וְכָל דָּמָא לֹא תִכְלוּן:	17 חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מוֹשְׁבֹתֵיכֶם כָּל־חֵלֶב וְכָל־דָּם לֹא תֹאכְלוּ: (פ)
IV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמַלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	חֲמִישִׁי ב וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If any one shall sin through error, in any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and shall do any one of them:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר אֲנִשׁ אֲרִי יְחֹב בְּשִׁלּוֹ מִכָּל פְּקוּדֵיָא דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעִבְדָּא וְיַעֲבִיד מִן חַד מִנְהוֹן:	2 דְּבָר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר: נֶפֶשׁ כִּי־תַחַטָּא בְּשִׁגָּגָה מִכָּל מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָה וְעָשָׂה מֵאַחַת מֵהֵנָּה:

(11) לחם אשה לה. לחמו של אש לשם גזוה: לחם. לשון מאכל, וכן נִשְׁחִטָהּ עַד זִלְזָמוֹ (ירמיה יא, יט), עַד זִלְזָמוֹ לְחֶם רַב (דניאל ה, א), לְשִׁחּוֹק עֲשִׂים לְחֶם (קהלת י, יט):
(17) חקת עולם. יפה מפורש צמורת כהנים (פרק כ, ו) כל הפסוק הזה:

<p>3 if the anointed priest shall sin so as to bring guilt on the people, then let him offer for his sin, which he hath sinned, a young bullock without blemish unto the LORD for a sin-offering.</p>	<p>אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליהוה לחטאת:</p>	<p>3 אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם והקריב על חטאתו אשר חטא פר בן בקר תמים ליהוה לחטאת:</p>
<p>4 And he shall bring the bullock unto the door of the tent of meeting before the LORD; and he shall lay his hand upon the head of the bullock, and kill the bullock before the LORD.</p>	<p>והביא את הפר אל פתח אהל מועד לפני יהוה וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני יהוה:</p>	<p>4 והביא את הפר אל פתח אהל מועד לפני יהוה וסמך את ידו על ראש הפר ושחט את הפר לפני יהוה:</p>
<p>5 And the anointed priest shall take of the blood of the bullock, and bring it to the tent of meeting.</p>	<p>ויסב כהנא רבא מדמא דתורא ויעיל ויתיה למשכן זמנא:</p>	<p>5 ולקח הכהן המשיח מדם הפר והביא אתו אל אהל מועד:</p>
<p>6 And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle of the blood seven times before the LORD, in front of the veil of the sanctuary.</p>	<p>וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש:</p>	<p>6 וטבל הכהן את אצבעו בדם והזה מן הדם שבע פעמים לפני יהוה את פני פרכת הקדש:</p>
<p>7 And the priest shall put of the blood upon the horns of the altar of sweet incense before the LORD, which is in the tent of meeting; and all the remaining blood of the bullock shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.</p>	<p>ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואתו כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד:</p>	<p>7 ונתן הכהן מן הדם על קרנות מזבח קטרת הסמים לפני יהוה אשר באהל מועד ואתו כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד:</p>
<p>8 And all the fat of the bullock of the sin-offering he shall take off from it; the fat that covereth the inwards, and all the fat that is upon the inwards,</p>	<p>ואת כל חלב הפר החטאת ירים ממנו את החלב המכסה על הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב:</p>	<p>8 ואת כל חלב הפר החטאת ירים ממנו את החלב המכסה על הקרב ואת כל החלב אשר על הקרב:</p>

- (2) מכל מצות ה'. פירשו רבותינו אין חטאת צאה אלא על דבר שזדונו לאו וזכרתו ושגגתו חטאת (שבת סט.). מאחת מהנה. ממקלט אחת מהן, כגון הכותש בשבת, שם משמעון, נח מנחור, דן מדניאל:
- (3) אם הכהן המשיח יחטא לאשמת העם. מדרשו אינו חייב אלא צהעלם דבר עס שגגת מעשה, כמו שנאמר לאשמת העם. ונעלם דבר מעיני הקהל ועשו. ופשוטו לפי אגדה כשהכהן גדול חוטא אשמת העם הוא זה, שהן תלוין בו לכפר עליהם ולהתפלל בעדו, ונעשה מקולקל: פר. יכול זקן תלמוד לומר בן, אי בן יכול טן, תלמוד לומר פר, הא כיצד, זה פר בן ג':
- (5) אל אהל מועד. למשכן. ובצית עולמים להיכל:
- (6) את פני פרכת הקדש. כנגד מקום קדושה, כוון כנגד צין הצדים, ולא היו נוגעים דמים בפרכת, ואם נגעו נגעו (יומא נז.):
- (7) ואת כל דם. שירי הדם:
- (8) ואת כל חלב פר. חלבו היה לו לומר, מה תלמוד לומר פר, לרבות פר של יוס הכפורים לכליות ולחלצים ויותרת: החטאת. להניא שעירי עזודת אלילים לכליות ולחלצים ויותרת: ירים ממנו. מן המחובר, שלא יתחננו קודם הסרת חלבו (ת"כ פרק ד, א):

9	and the two kidneys, and the fat that is upon them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by kidneys,	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלִיֹּת וְאֶת־הַחֹלֶב אֲשֶׁר עֲלֵיהֶן אֲשֶׁר עַל־הַכְּסָלִים וְאֶת־הַיֹּתֶרֶת עַל־הַכֶּבֶד עַל־הַכְּלִיֹּת וְסִירְנָהּ:	9
10	as it is taken off from the ox of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke upon the altar of burnt-offering.	כָּמֹא דְמִתַּפְרֵשׁ מִתּוֹר נִכְסֵת קוֹדֶשִׁיא וְיִסְיָקוֹן כְּהֵנָּא עַל מִדְבַּחָא דְעֹלָתָא:	10
11	But the skin of the bullock, and all its flesh, with its head, and with its legs, and its inwards, and its dung,	וְאֶת־עוֹר הַפָּר וְאֶת־כָּל־בִּשְׂרוֹ עַל־רֹאשׁוֹ וְעַל־כַּרְעֵיו וְקִרְבּוֹ וּפְרָשׁוֹ:	11
12	even the whole bullock shall he carry forth without the camp unto a clean place, where the ashes are poured out, and burn it on wood with fire; where the ashes are poured out shall it be burnt.	וְהוֹצִיא אֶת־כָּל־הַפָּר אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל־מָקוֹם טָהוֹר אֶל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן וּשְׂרַף אֹתוֹ עַל־עֵצִים בְּאֵשׁ עַל־שַׁפְּךְ הַדָּשָׁן יִשְׂרָף: (פ)	12
13	And if the whole congregation of Israel shall err, the thing being hid from the eyes of the assembly, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and are guilty:	וְאִם כָּל־כְּנִשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל יִשְׁתָּלוֹן וְיִהִי מִכּוּסָא פְתֻגְמָא מַעֲיָנִי קִהְלָא וְיַעֲבֹדוּן חֹד מִכָּל פְּקוּדֵי דִּי דְלֹא כְשָׁרִין לְאַתְעֵבְדָּא וְיַחֲבוּבוּ:	13
14	when the sin wherein they have sinned is known, then the assembly shall offer a young bullock for a sin-offering, and bring it before the tent of meeting.	וְנִזְדַּעַה הַחֲטָאת אֲשֶׁר חָטְאוּ עָלֶיהָ וְהִקְרִיבוּ הַקָּהֵל פָּר בֶּן־בָּקָר לַחֲטָאת וַהֲבִיאוּ אֹתוֹ לִפְנֵי אֹהֶל מוֹעֵד:	14

(10) כאשר יורם. מאותן אמורין המפורשין בשור זבח השלמים, וכי מה פירש צזח השלמים שלא פירש כאן, אלא להקישו לשלמים, מה שלמים לשמן, אף זה לשמו, ומה שלמים שלום לעולם, אף זה שלום לעולם. ובשחטת קדשים (וצחים מט): מזריכו ללמוד הימנו, שאין למדין למד מן הלמד צקדשים, צפרק איזהו מקומן: על הכבד על הכליות על ראשו ועל כרעיו. כולן לשון חוספת הן, כמו מלצד:

(12) אל מקום טהור. לפי שיש מחוץ לעיר מקום מוכן לטומאה להשליך אצנים מנוגעות ולצית הקצרות, הוצרך לומר מחוץ למחנה, זה שהוא חוץ לעיר, שיהא המקום טהור: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות, וצצית עולמים חוץ לעיר, מו שפירשוהו רבותינו צמס' יומא (סח). ובסנהדרין (מז): אל שפך הדשן. מקום ששופכין צו הדשן המסולק מן המזבח, כמו שנאמר והוציא את הדשן אל מחוץ למִשְׁכָּה (להלן ו, ד): על שפך הדשן ישרף. שאין תלמוד לומר, אלא תלמוד שאפילו אין שם דשן:

(13) עדת ישראל. אלו סנהדרין: ונעלם דבר. טעו להורות צאחת מכל כריתות שצתורה שהוא מותר (הוריות ז): הקהל ועשו. שעשו צבור על פיהם:

15	And the elders of the congregation shall lay their hands upon the head of the bullock before the LORD; and the bullock shall be killed before the LORD.	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:	וְסִמְכוּ זִקְנֵי הָעֵדָה אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה וַיִּשְׁחַט אֶת־הַפָּר לִפְנֵי יְהוָה:
16	And the anointed priest shall bring of the blood of the bullock to the tent of meeting.	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:	וְהָבִיא הַכֹּהֵן הַמְּשִׁיחַ מִדָּמָם הַפָּר אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד:
17	And the priest shall dip his finger in the blood, and sprinkle it seven times before the LORD, in front of the veil.	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַיִּזְרֹק שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:	וְטָבַל הַכֹּהֵן אֶצְבָּעוֹ מִן־הַדָּם וַיִּזְרֹק שִׁבְעַת פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה אֶת פְּנֵי הַפָּרֹכֶת:
18	And he shall put of the blood upon the horns of the altar which is before the LORD, that is in the tent of meeting, and all the remaining blood shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering, which is at the door of the tent of meeting.	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֵי מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:	וּמִן־הַדָּם יִתֵּן עַל־קַרְנֹת הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר בְּאֹהֶל מוֹעֵד וְאֵת כָּל־הַדָּם יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוּדֵי מִזְבֵּחַ הָעֹלָה אֲשֶׁר־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
19	And all the fat thereof shall he take off from it, and make it smoke upon the altar.	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:	וְאֵת כָּל־חֲלָבֹו יָרִים מִמֶּנּוּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַה:
20	Thus shall he do with the bullock; as he did with the bullock of the sin-offering, so shall he do with this; and the priest shall make atonement for them, and they shall be forgiven.	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לָהֶם:	וַעֲשֶׂה לַפָּר כַּאֲשֶׁר עָשָׂה לַפָּר הַחַטָּאת כֵּן יַעֲשֶׂה־לּוֹ וַיְכַפֵּר עֲלֵיהֶם וַיִּשְׁתַּבֵּחַ לָהֶם:
21	And he shall carry forth the bullock without the camp, and burn it as he burned the first bullock; it is the sin-offering for the assembly.	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּשְׂרֹף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרֹף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהָל הוּא: (פ)	וְהוֹצִיא אֶת־הַפָּר אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּשְׂרֹף אֹתוֹ כַּאֲשֶׁר שָׂרֹף אֶת הַפָּר הָרִאשׁוֹן חַטָּאת הַקָּהָל הוּא: (פ)

(17) את פני הפרכת. ולמעלה הוא אומר את פני פרכת הקדש, משל למלך שסרחה עליו מדינה, אם מעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת, ואם כולם סרחו, אין פמליא שלו מתקיימת, אף כאן כשחטא כהן משיח עדיין שם קדושת המקום על המקדש, משחטאו כולם ח"ו נסתלקה הקדושה (זכאים מא:):

(18) יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד. זה יסוד מערבי שהוא כנגד הפתח:

(19) ואת כל חלבו ירים. ואע"פ שלא פירש כאן יותרת ושתי כליות, למדין הם מועָה לפר כאשר עשה וגו'. ומפני מה לא נתפרשו צו, תנא דזיר ר' ישמעאל, משל למלך שזעם על אוהבו, ומיעט בסרחונו מפני חיבתו (שם):

(20) ועשה לפר. זה, כאשר עשה לפר החטאת כמו שפורש צפר כהן משיח, להציא יותרת ושתי כליות, שפירש שם מה שלא פירש כאן, ולכפול במזמות העבודות, ללמד שאם חסר אחת מכל המתנות פסול, לפי שמצינו בניתינן על המזבח החיצון שנחנן במתנה אחת כפר, הוֹרֵךְ לומר כאן שמתנה אחת מהן מעכבת:

22	When a ruler sinneth, and doeth through error any one of all the things which the LORD his God hath commanded not to be done, and is guilty:	אם רבא יחוב ויעביד חד מכל פקודיא דיי אלהיה דלא כשרין לאתעבדא בשלו ויחוב:	אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל-מצות יהוה אלהיו אשר לא-תעשינה בשגגה ואשם:	22
23	if his sin, wherein he hath sinned, be known to him, he shall bring for his offering a goat, a male without blemish.	או אתידע ליה חובתיה דחב בה וייתי ית קורבניה צפיר פר עזין דכר שלים:	או-הודע אליו חטאתו אשר חטא בה ותביא את-קרבנו שער עזים זכר תמים:	23
24	And he shall lay his hand upon the head of the goat, and kill it in the place where they kill the burnt-offering before the LORD; it is a sin-offering.	ויסמוך ידיה על ריש צפירא ויכוס יתיה באתרא דיכוס ית עלתא קדם יי חטאת הוא:	וסמוך ידו על-ראש השעיר ושחט אותו במקום אשר ישחט את-העלה לפני יהוה חטאת הוא:	24
25	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar of burnt-offering.	ויסב כהנא מדמא דחטאת באצבעיה ויתין על קרנת מדבחא דעלתא וית דמיה ישפוך ליסודא דמדבחא דעלתא:	ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו ונתן על-קרנת מזבח העלה ואת-דמו ישפך אל-יסוד מזבח העלה:	25
26	And all the fat thereof shall he make smoke upon the altar, as the fat of the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin, and he shall be forgiven.	וית כל תרביה ניסיק למדבחא כתרב נכסת קודשא ויכפר עלוהי כהנא מחובתיה וישתביק ליה:	ואת-כל-חלב ואת-קטיר המזבחה כחלב זבח השלמים וכפר עליו הכהן מחטאתו ונסלח לו: (פ)	26
27	And if any one of the common people sin through error, in doing any of the things which the LORD hath commanded not to be done, and be guilty:	ואם אנש חד יחוב בשלו מעמא דארעא במעבדיה חד מפקודיא דיי דלא כשרין לאתעבדא ויחוב:	ואם-נפש אחת תחטא בשגגה מעם הארץ בעשתה אחת ממצות יהוה אשר לא-תעשינה ואשם:	שסי
28	if his sin, which he hath sinned, be known to him, then he shall bring for his offering a goat, a female without blemish, for his sin which he hath sinned.	או אתידע ליה חובתיה דחב וייתי קורבניה צפירת עזי שלמא נוקבא על חובתיה דחב:	או הודע אליו חטאתו אשר חטא והביא קרבנו שעירת עזים תמימה נקבה על-חטאתו אשר חטא:	28

- (22) אשר נשיא יחטא. לשון אשרי, אשרי הדור שהנשיא שלו נותן לז להציא כפרה על שגגתו, ק"ו שמתחרט על זדונותיו:
 (23) או הודע. כמו אם הודע הדבר, הרצה לו יש שמשמשי צלשון אם, ואם במקום לו, וכן לו נודע כי שור נגח הוא (שמות כא, לו): הודע אליו. כשחטא היה סבור שהוא היתר, ולאחר מכן נודע לו שאיסור היה:
 (24) במקום אשר ישחט את העולה. צלפון שהוא מפורש בעולה: חטאת הוא. לשמו כשר, שלא לשמו פסול:
 (25) ואת דמו. שירי הדם:
 (26) כחלב זבח השלמים. כאותן אמורין המפורשים בעז, האמור אלל שלמים:

29	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill the sin-offering in the place of burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֶת־הַחֲטָאת בַּמָּקוֹם הַזֶּה:	29
30	And the priest shall take of the blood thereof with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	30
31	And all the fat thereof shall he take away, as the fat is taken away from off the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make it smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD; and the priest shall make atonement for him, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר הוֹסֵר חֲלֵב מֵעַל זֶבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה נִיחֹחַ לִיהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	31
32	And if he bring a lamb as his offering for a sin-offering, he shall bring it a female without blemish.	וְאִם־כֶּבֶשׂ יָבִיא קָרְבָּנוֹ לַחֲטָאת נִקְבָּה תְּמִימָה יְבִיאָנָה:	32
33	And he shall lay his hand upon the head of the sin-offering, and kill it for a sin-offering in the place where they kill the burnt-offering.	וְסָמַךְ אֶת־יָדוֹ עַל רֹאשׁ הַחֲטָאת וְשָׁחַט אֹתָהּ לַחֲטָאת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשָּׁחַט אֶת־הָעֹלָה:	33
34	And the priest shall take of the blood of the sin-offering with his finger, and put it upon the horns of the altar of burnt-offering, and all the remaining blood thereof shall he pour out at the base of the altar.	וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֲטָאת בְּאֶצְבָּעוֹ וַנָּתַן עַל־קַרְנֹת מִזְבֵּחַ הָעֹלָה וְאֶת־כָּל־דָּמָהּ יִשְׁפֹךְ אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	34
35	And all the fat thereof shall he take away, as the fat of the lamb is taken away from the sacrifice of peace-offerings; and the priest shall make them smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; and the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned, and he shall be forgiven.	וְאֶת־כָּל־חֲלֵבָהּ יֹסִיר כַּאֲשֶׁר יוֹסֵר חֲלֵב־הַכֶּשֶׁב מִזֶּבַח הַשְּׁלָמִים וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֹתָם הַמִּזְבֵּחַ עַל אֲשֵׁי יְהוָה וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר־חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (פ)	35

(31) כאשר הוסר חלב מעל זבח השלמים. כאמורי עז האמורים צלמים:

(33) ושחט אותה לחטאת. שמה שחטתה לשם חטאת:

(35) כאשר יוסר חלב הכשב. שחטתו אמורין ואלה, אף חטאת כשהיא צאה כצבה טעונה חליה עם האמורין: על אשי ה. על מדורות האש העשויות לשם, פואיל"ש צלע"ו:

v	And if any one sin, in that he heareth the voice of adjuration, he being a witness, whether he hath seen or known, if he do not utter it, then he shall bear his iniquity;	וְנָפֶשׁ כִּי־תִחַטָּא וְשָׁמְעָה קוֹל אֱלֹהִים וְהוּא עֵד אוֹ רֹאֶה אוֹ יָדַע אִם־לֹא יגיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ:	וְאִישׁ אֲרִי יְחִיב וְיִשְׁמַע קוֹל מוֹמִי וְהוּא סֹהֵיד אוֹ חֹזֵא אוֹ יָדַע אִם לֹא יַחֲזִי וְיִקְבִּיל חֻבֵּיהָ:
2	or if any one touch any unclean thing, whether it be the carcass of an unclean beast, or the carcass of unclean cattle, or the carcass of unclean swarming things, and be guilty, it being hidden from him that he is unclean;	אוֹ נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגְעַם בְּכָל־דְּבַר טָמֵא אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת בְּהֵמָה טָמְאָה אוֹ בְּנִבְלַת שָׂרֵץ טָמֵא וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא טָמֵא וְאָשָׁם:	אוֹ אִישׁ דִּיקְרַב בְּכָל מַדְעָם מִסָּאֵב אוֹ בְּנִבְלַת חַיָּה מִסָּאֵבָתָא אוֹ בְּנִבְלַת בְּעִירָא מִסָּאֵבָא אוֹ בְּנִבְלַת רְחִישׁ מִסָּאֵב וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא מִסָּאֵב וְחָב:
3	or if he touch the uncleanness of man, whatsoever his uncleanness be wherewith he is unclean, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty;	אוֹ כִי יִגַּע בְּטָמְאֵת אָדָם לְכָל טָמְאָתוֹ אֲשֶׁר יִטְמָא בָּהּ וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם:	אוֹ אֲרִי יִקְרַב בְּסוֹאֵבֶת אִנְשָׁא לְכָל סֹאֵבֶתִּיהָ דִּי־סָתָאֵב בָּהּ וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא יָדַע וְחָב:
4	or if any one swear clearly with his lips to do evil, or to do good, whatsoever it be that a man shall utter clearly with an oath, and it be hid from him; and, when he knoweth of it, be guilty in one of these things;	אוֹ נֶפֶשׁ כִּי תִשְׁבַּע לְבִטָּא בְּשִׁפְתֶּיהָ לְהַרְעוֹ אוֹ לְהִיטִיב לְכָל אֲשֶׁר יִבְטָא הָאָדָם בְּשִׁבְעָה וְנִעְלָם מִמֶּנּוּ וְהוּא יָדַע וְאָשָׁם לְאַחַת מֵאלֵה:	אוֹ אִישׁ אֲרִי יִקְרַב לְפִרְשָׁא בְּשִׁפּוֹן לְאַבְאָשָׁא אוֹ לְאַיִטְבָּא לְכָל דִּי־פָרִישׁ אִנְשָׁא בְּקִיּוּם וְיִהִי מְכֹסֵּף מִנִּיה וְהוּא יָדַע וְחָב לְחֶדָּא מֵאלֵין:
5	and it shall be, when he shall be guilty in one of these things, that he shall confess that wherein he hath sinned;	וְהָיָה כִּי־יֹאשֶׁם לְאַחַת מֵאלֵה וְהִתְנַדָּה אֲשֶׁר חָטָא עָלֶיהָ:	וְיִהִי אֲרִי יְחִיב לְחֶדָּא מֵאלֵין וְיִנְדִּי דְחָב עָלָהּ:
6	and he shall bring his forfeit unto the LORD for his sin which he hath sinned, a female from the flock, a lamb or a goat, for a sin-offering; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin.	וְהָבִיא אֶת־אֲשָׁמוֹ לִיהוָה עַל חֲטָאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא נִקְבָּה מִן־הַצֹּאן בְּשִׁבְעָה אוֹ־שְׁעִירַת עִזִּים לְחַטָּאת וּכְפָר עָלָיו הַכֹּהֵן מַחְטָאתוֹ:	וְיִבְרִי יֵת אֲשָׁמִיהָ לְקָדֶם יְיָ עַל חֻבֵּתִיהָ דְחָב נִקְבָּה מִן עִזָּא אִמְרָתָא אוֹ צִפִּירַת עִזִּי לְחַטָּאת וּכְפָר עָלֶיהָ כְּהֵנָּא מִחֻבֵּתִיהָ:

- (1) ושמעה קול אלה. בדבר שהוא עד צו, שהשביעוהו שבועה שאם יודע לו בעדות שיעיד לו:
 (2) או נפש אשר תגע וגו'. ולאחר הטומאה הזו יאכל קדשים, או יכנס למקדש, שהוא דבר שזדונו כרת, במסכת שבועות (1). נדרש כן: ונעלם ממנו. הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (3) בטומאת אדם. זו טומאת מת: לכל טומאתו. לרבות טומאת מגע זצין וזבות: אשר ישמא. לרבות הנוגע בצועל נדה: בה. לרבות צולע נצלת עוף טהור: ונעלם. ולא ידע. ששכח הטומאה: ואשם. צאכילת קודש או צביאת מקדש:
 (4) בשפתיים. ולא בלב: להרע. לעזמו: או להיטיב. לעזמו כגון אוכל ולא אוכל אישן ולא אישן: לכל אשר יבטא. לרבות לשעבר (שבועות כו.). ונעלם ממנו. ועבר על שבועתו. כל אלה בקרבן עולה ויורד כמפורש כאן, אבל שבועה שיש בה כפירת ממון אינה בקרבן זו אלא באשם:

7	<p>And if his means suffice not for a lamb, then he shall bring his forfeit for that wherein he hath sinned, two turtle-doves, or two young pigeons, unto the LORD: one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצֵא יָדָיו כְּמִסַּת סִיחָא וְיִיתִי יָת חֹבְתִיהָ דְחָב תְּרִין שְׁפִנְיִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה לְקֹדֶם יְיָ חֵד לְחַטָּאת וְחֵד לַעֲלֹתָ:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִגִּיעַ יָדוֹ הִי שֶׁהָ וְהָבִיא אֶת-אֲשָׁמוֹ אֲשֶׁר חָטָא שְׁתֵּי תֹרִים אוֹ-שְׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה לַיהוָה אֶחָד לְחַטָּאת וְאֶחָד לַעֲלֹה:</p>	7
8	<p>And he shall bring them unto the priest, who shall offer that which is for the sin-offering first, and pinch off its head close by its neck, but shall not divide it asunder.</p>	<p>וְיִיתִי יְתֵהוּן לְוֹת כְּהֵנָּא וְיִקְרִיב יָת דְּלַחַטָּאת קֳדָמוֹתָא וְיִמְלֹק יָת רִישָׁהּ מִקְבִּיל קַדְלִיהּ וְלֹא יַפְרִישׁ:</p>	<p>וְהָבִיא אֹתָם אֶל-הַכֹּהֵן וְהִקְרִיב אֶת-אֲשֶׁר לְחַטָּאת רִאשׁוֹנָה וְיִמְלֹק אֶת-רֹאשׁוֹ מִמּוֹל עֲרָפוֹ וְלֹא יַבְדִּיל:</p>	8
9	<p>And he shall sprinkle of the blood of the sin-offering upon the side of the altar; and the rest of the blood shall be drained out at the base of the altar; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיָדִי מִדָּמָא דְּחַטָּאתָא עַל כְּתָל מִדְּבָחָא וְדִישַׁתָּאֵר בְּדָמָא יִתְמַצִּי לִיסוּדָא דְּמִדְּבָחָא חַטָּאתָא הוּא:</p>	<p>וְהִזָּה מִדָּם הַחַטָּאת עַל-קִיר הַמִּזְבֵּחַ וְהִנְשָׂאֵר בְּדָם יִמָּצֵה אֶל-יִסּוּד הַמִּזְבֵּחַ חַטָּאת הוּא:</p>	9
10	<p>And he shall prepare the second for a burnt-offering, according to the ordinance; and the priest shall make atonement for him as concerning his sin which he hath sinned, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְיָת הַנִּינָא יַעֲבִיד עֲלֹתָא בְּדַחְזֵי וְיִכְפֹּר עֲלוֹהֵי כְהֵנָּא מִחֹבְתִיהָ דְחָב וְיִשְׁתַּבֵּי לִיהּ:</p>	<p>וְאֶת-הַשֵּׁנִי יַעֲשֶׂה עֹלָה כְּמִשְׁפַּט וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר-חָטָא וְנִסְלַח לוֹ: (ס)</p>	10
11	<p>But if his means suffice not for two turtledoves, or two young pigeons, then he shall bring his offering for that wherein he hath sinned, the tenth part of an ephah of fine flour for a sin-offering; he shall put no oil upon it, neither shall he put any frankincense thereon; for it is a sin-offering.</p>	<p>וְאִם לֹא תִדְבִיק יָדָיו לְתִרְיִן שְׁפִנְיִין אוֹ לְתִרְיִן בְּנֵי יוֹנָה וְיִיתִי יָת קוֹרְבָנִיהָ דְחָב חֵד מִן עֶסְרָא בִּתְלַת סָאִין סוּלְתָא לְחַטָּאתָא לֹא יִשְׂנִי עָלֶיהָ מִשְׁחָא וְלֹא יִתִּין עָלֶיהָ לְבוֹנָתָא אֲרִי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְאִם-לֹא תִשְׁגִּי יָדוֹ לְשְׁתֵּי תֹרִים אוֹ לְשְׁנֵי בְנֵי-יוֹנָה וְהָבִיא אֶת-קֹרְבָנוֹ אֲשֶׁר חָטָא עֲשִׂירֶת הָאֶפֶה סֹלֶת לְחַטָּאת לֹא-יִשִּׂים עָלֶיהָ שֶׁמֶן וְלֹא-יִתֵּן עָלֶיהָ לִבְנֹה כִּי חַטָּאת הוּא:</p>	שביעי
12	<p>And he shall bring it to the priest, and the priest shall take his handful of it as the memorial-part thereof, and make it smoke on the altar, upon the offerings of the LORD made by fire; it is a sin-offering.</p>	<p>וְיִיתֵינָה לְוֹת כְּהֵנָּא וְיִקְמוֹץ כְּהֵנָּא מִנָּה מְלִי קְמֻצִיהָ יָת אֲדָכְרָתָהּ וְיִסִּיק לְמִדְּבָחָא עַל קוֹרְבָנֵי דִּי חַטָּאתָא הִיא:</p>	<p>וְהָבִיאהּ אֶל-הַכֹּהֵן וְקִמֹּץ הַכֹּהֵן מִמֶּנָּה מְלֹא קְמֻצוֹ אֶת-אֲזָכְרָתָהּ וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַהּ עַל אֲשֵׁי יְהוָה חַטָּאת הוּא:</p>	12

- (8) והקריב את אשר לחטאת ראשונה. חטאת קודמת לעולה למה הדבר דומה לפרקליט שנכנס לרשות, ריזה פרקליט נכנס דורון אחריו (זכמים ז:). ולא יבדיל. אינו מולק אלא סימן אחד (חולין כא:). עורף. הוא גובה הראש המסופע לזד הנזאר: מול עורף. מול הראש את העורף, והוא אורך כל אחורי הנזאר:
- (9) והזה מדם החטאת. בעולה לא הטעין אלא מזוי, ובחטאת הזזה ומזוי, אחוז בעורף ומזוי, והדם ניתז והולך למזבח (זכמים טז:). חטאת הוא. לשמה כשרה, שלא לשמה פסולה:
- (10) כמשפט. כדת האמור בעולת העוף של נדבה זראש הפרשה:
- (11) כי חטאת הוא. ואין צדין שיהא קרצנו מהדר (מנחות ו:).
- (12) חטאת הוא. נקמנה ונקמרה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה:

- 13 And the priest shall make atonement for him as touching his sin that he hath sinned in any of these things, and he shall be forgiven; and the remnant shall be the priest's, as the meal-offering.
- 14 And the LORD spoke unto Moses, saying:
- 15 If any one commit a trespass, and sin through error, in the holy things of the LORD, then he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation in silver by shekels, after the shekel of the sanctuary, for a guilt-offering.
- 16 And he shall make restitution for that which he hath done amiss in the holy thing, and shall add the fifth part thereto, and give it unto the priest; and the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering, and he shall be forgiven.
- 17 And if any one sin, and do any of the things which the LORD hath commanded not to be done, though he know it not, yet is he guilty, and shall bear his iniquity.
- 13 וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל-חַטָּאתוֹ אֶשְׂר־חֲטָא מֵאֲחַת מֵאֵלֶּה חֻבֹּתֶיהָ דָּחַב מִחֻדָּא מֵאֲלִין וְנִסְלַח לוֹ וְהִיְתָה לַכֹּהֵן כַּמִּנְחָה: (ס)
- 14 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵי:
- 15 נֶפֶשׁ כִּי-תִמְעַל מֵעַל וְחַטָּאָה בַשְּׁגָגָה מִקֹּדֶשׁ יְהוָה וְהִבִּיא אֶת-אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן-הַצֹּאן בְּעֶרְכָּהּ כֶּסֶף-שֶׁקֶלִים בְּשֶׁקֶל-הַקֹּדֶשׁ לְאִשָּׁם:
- 16 וְאֵת אֲשֶׁר חֲטָא מִן-הַקֹּדֶשׁ יִשְׁלֵם וְאֵת-חֲמִישְׁתּוֹ יוֹסֵף עָלָיו וְנָתַן אוֹתוֹ לַכֹּהֵן וְהַכֹּהֵן יִכְפֹּר עָלָיו בְּאֵיל הָאֲשָׁם וְנִסְלַח לוֹ: (פ)
- 17 וְאִם-נֶפֶשׁ כִּי תִחַטָּא וְעִשְׂתָּה אֶחָת מִכָּל-מִצְוֹת יְהוָה אֲשֶׁר לֹא תַעֲשִׂינָהּ וְלֹא-יָדַע וְאִשָּׁם וְנִשָּׂא עֹנּוֹ:
- 17 וְאִם אָנֹשׁ אָרִי יְחֻב וְיַעֲבִיד חַד מִכָּל פְּקוּדֵי דִי דְלֹא כְשָׂרִין לְאַתְעִבְדָּא וְלֹא יָדַע וְחַב וְיִקְבִּיל חֻבִּיהָ:

(13) על חטאתו אשר חטא. כאן שנה הכתוב, שהרי צעשירות וצדלות נאמר מחטאתו, וכאן צדלי דלות נאמר על חטאתו, דקדקו צדוּתוֹ (כריתות כו:). מכאן שאם חטא כשהוא עשיר והפריש מעות לכשצה או שעירה והעני, יציא ממקצתן שתי תורים, הפריש מעות לשתי תורים והעני, יציא ממקצתן עשירית האִיפה, (לכך נאמר מחטאתו), הפריש מעות לעשירית האִיפה והעשיר, יוסיף עליהן ויציא קרבן עשיר, לכך נאמר כאן על חטאתו: מאחת מאלה. מאחת משלש כפרות האמורות צענין, או צעשירות, או צדלות, או צדלי דלות. ומה תלמוד לומר, שיכול העומרים שבהם יהיו צכשצה או שעירה, והקלין יהיו צעוף, והקלין שצקלין יהיו צעשירות האִיפה, תלמוד לומר מאחת מאלה, להשוות קלין לחמורין לכשצה ושעירה אם השיגה ידו, ואם החמורין לקלין לעשירית האִיפה צדלי דלות (ת"כ פרק יט, י): והיתה לכהן כמנחה. ללמד על מנחת חוטא שיהיו שיריה נאכלין, זהו לפי פשוטו. ורבותינו דרשו (שם יא. מנחות עג:), והיתה לכהן, ואם חוטא זה כהן הוא, תהא כשאר מנחת נדבת כהן, שהוא קליל פהִיָּה לא תִּקָּבֵל (ויקרא ו, טו):

(15) כי תמעל מעל. אין מעילה בכל מקום אלא שינוי (ת"כ פרשתא יא, יב), וכן הוא אומר וימעלו צִלְהִי צִבְזִיקָהּ ויזינו אִתְּרִי צִלְהִי עֲמִי הַקֹּדֶשׁ (דברי הימים א ה, כה), וכן הוא אומר צסוטה וימעלה צו מעל (במדבר ה, יב): וחטאה בשגגה מקדשי ה'. שנהנה מן ההקדש, והיכן הוזהר, נאמר כאן חטא, ונאמר להלן חטא בחרומה וְלֹא יִשָּׂאוּ עָלָיו חֲטָא (ויקרא כב, ט), מה להלן הוזהר אף כאן הוזהר, אי מה להלן לא הוזהר אלא על האוכל אף כאן לא הוזהר אלא על האוכל, תלמוד לומר תמעול מעל ריבה (מעילה יח:). מקדשי ה'. המיוחדים לשם, ילאו קדשים קלים: איל. לִי קשה, כמו וְאֵת אִילֵי הַקֹּדֶשׁ לָקַח (יחזקאל יז, יג), אף כאן קשה צן שמי שנים: בערכך כסף שקלים. שיהא שוה שתי סלעים:

(16) ואת אשר חטא מן הקדש ישלם. קצן וחומש להקדש (כריתות כו:):

(17) ולא ידע ואשם והביא. הענין הזה מדבר צמי שצא ספק כרת לידו ולא ידע אם עבר עליו אם לאו, כגון חֶלֶב ושוּמֵן

<p>18 And he shall bring a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest; and the priest shall make atonement for him concerning the error which he committed, though he knew it not, and he shall be forgiven.</p>	<p>וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשִּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לּוֹ יָדַע וְיִשְׁתַּבֵּי־לֵיהּ:</p>	<p>18 וְהָבִיָּא אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאִשִּׁם אֶל־הַכֹּהֵן וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן עַל שְׁגָגָתוֹ אֲשֶׁר־שָׁגָג וְהוּא לֹא־יָדַע וְנִסְלַח לּוֹ יָדַע וְיִשְׁתַּבֵּי־לֵיהּ:</p>
<p>19 It is a guilt-offering—he is certainly guilty before the LORD.</p>	<p>אֲשָׁמָּה הוּא עַל חֻבַּתִּיהָ דָּחָב אֲשָׁמָּה יִקְרִיב קָדָם יי:</p>	<p>19 אֲשָׁם הוּא אֲשָׁם אֲשָׁם לִיהוָה: (פ)</p>
<p>20 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּמְלִל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימְרֵהוּ:</p>	<p>20 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>
<p>21 If any one sin, and commit a trespass against the LORD, and deal falsely with his neighbour in a matter of deposit, or of pledge, or of robbery, or have oppressed his neighbour;</p>	<p>אִנְשׁ אֶרֶץ יִחוּב וַיִּשְׁקֹר שֹׁקֵר קָדָם יי וַיִּכְדֹּיב בַּחֲבֵרִיהָ בַּפְקָדָנָא אוֹ בַשּׁוֹתֵפוֹת יָדָא אוֹ בַגְזֵלָא אוֹ עָשָׂק יֵת חֲבֵרִיהָ:</p>	<p>21 נֶפֶשׁ כִּי תַחֲטֵא וּמַעַלָּה מַעַל בִּיהוָה וְכַחַשׁ בַּעֲמִיתוֹ בַּפְקָדוֹן אוֹ־בַתְשׁוּמַת יָד אוֹ בַגְזֵל אוֹ עָשָׂק אֶת־עַמִּיתוֹ:</p>
<p>22 or have found that which was lost, and deal falsely therein, and swear to a lie; in any of all these that a man doeth, sinning therein;</p>	<p>אוֹ אֲשַׁכַּח אֲבִידָתָא וַיִּכְדֹּיב בָּהּ וַיִּשְׁתַּבֵּעַ עַל־שִׁקְרָא עַל־חֲדָא מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בָהֶנָּה:</p>	<p>22 אוֹ־מֵצָא אֲבִידָה וְכַחַשׁ בָּהּ וַיִּשְׁבַּע עַל־שִׁקְרָא עַל־אַחַת מִכָּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָאָדָם לַחֲטָא בָהֶנָּה:</p>

לפניו, וכסודור ששחיהו היתר, ואכל את האחת, אמרו לו אחת של חֶלֶב היתה, ולא ידע אם זו של חֶלֶב אכל, הרי זה מביא אשם תלוי ומגין עליו כל זמן שלא נודע לו שודאי חטא, ואם יודע לו לאחר זמן יביא חטאת: ולא ידע ואשם ונשא עונו. (ת"כ) ר' יוסי הגלילי אומר (שם פרשתא יב, ז), הרי הכתוב ענש את מי שלא ידע, על אחת כמה וכמה שיעניש את שידע. רבי יוסי אומר (שם): אם נפשך לידע מתן שכרן של צדיקים, לא ולמד מאדם הראשון, שלא נטוה אלא על מצות לא תעשה, ועבר עליה, ראה כמה מיתות נקנסו עליו ולדורותיו, וכי איזו מדה מרובה, של טובה או של פורענות, הוי אומר מדה טובה, אם מדת פורענות המעוטה ראה כמה מיתות נקנסו לו ולדורותיו, מדה טובה המרובה, היושב לו מן הפגולין והנותרות והמתענה ביום הכיפורים, על אחת כמה וכמה שיזכה לו ולדורותיו ולדורות דורותיו עד סוף כל הדורות. ר' עקיבא אומר (שם יא) הרי הוא אומר על פי ב' עדים או ג' עדים וגו' (דברים יז, ו), אם מתקיימת העדות בשנים למה פרט לך הכתוב בג', אלא להביא שלישי להחמיר עליו ולעשות דינו כיוצא באלו לענין עונש והזמה, אם כך ענש הכתוב לנטפל לעוברי עבירה כעוברי עבירה, על אחת כמה וכמה שיטלם שכר טוב לנטפל לעושי מצוה כעושי מצוה. ר' אלעזר בן עזריא אומר פי' תְּקַזֵּר קְזִיךְ בְּשִׁדְךָ (דברים כד, יט) וְשָׁכַס עוֹמֵר בְּשִׁדְךָ (שם יג), הרי הוא אומר למען יזכרך וגו', קצב הכתוב זכרה למי שבא על ידו מצוה בלא ידע, אמור מעתה היתה סלע זרורה בזנפיו, ונפלה הימנו, ומלאה העני ונתפרנס בה, הרי הקצ"ה קובע לו זכרה:

(18) בערךך לאשם. צערך האמור למעלה: אשר שגג והוא לא ידע. הא אם ידע לאחר זמן לא נחכפר לו באשם זה, עד שיביא חטאת, הא למה זה דומה, לעגלה ערופה שנתערפה ואח"כ נמצא ההורג, הרי זה ירהג (ת"כ פרק כא, ב):

(19) אשם הוא אשם אשם. הראשון כולו קמץ שהוא שם דבר, והאחרון חזיו קמץ וחזיו פתח שהוא לשון פעל, ואם תאמר מקרא שלא לזורך הוא, כבר נדרש הוא בת"כ (פרק כא, ג): אשם אשם. להביא אשם שפחה חרופה שיהא חיל (בן שתי שנים) [שה שתי סלעים]. יכול שאני מרבה אשם נזיר ואשם מזורע תלמוד לומר, הוא:

(21) נפש כי תחטא. אחר ר' עקיבא (שם פרק כב, ד) מה תלמוד לומר ומעלה מעל זה', לפי שכל המלוה והלוה והנושא והנותן אינו עושה אלא צעדים וצטטר, לפיכך בזמן שהיא מכחש, מכחש צעדים וצטטר, אצל המפקיד אצל חזירו ואינו רואה שחמד צו נשמה אלא שלישי שציניהם, לפיכך כשהוא מכחש, מכחש בשלישי שציניהם: בתשומת יד. שָׁשׁ צידו ממון להסתפק, או במלוה: או בגזל. שגזל מידו כלום: או עשק. הוא שכר שכיר:

<p>23 then it shall be, if he hath sinned, and is guilty, that he shall restore that which he took by robbery, or the thing which he hath gotten by oppression, or the deposit which was deposited with him, or the lost thing which he found,</p>	<p>וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֵד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֵבֶדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>	<p>23 וְהָיָה כִּי־יִחַטֵּא וְאָשָׁם וְהָשִׁיב אֶת־הַגְּזוּלָה אֲשֶׁר גָּזַל אוֹ אֶת־הָעֶשֶׂק אֲשֶׁר עָשָׂק אוֹ אֶת־הַפְּקֻדֹן אֲשֶׁר הִפְקֵד אֹתוֹ אוֹ אֶת־הָאֵבֶדָה אֲשֶׁר מָצָא:</p>
<p>24 or any thing about which he hath sworn falsely, he shall even restore it in full, and shall add the fifth part more thereto; unto him to whom it appertaineth shall he give it, in the day of his being guilty.</p>	<p>אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֹׁו וְחִמְשָׁתָיו יִסֵּף עָלָיו לְדָהוּא דִּלִּיָּה וְהִנְגִּיָּה בְיוֹמָא דְחֻבָּתֶיהָ:</p>	<p>אוֹ מִכֹּל אֲשֶׁר־יִשְׁבַּע עָלָיו לְשֹׁקֵר וְשָׁלַם אֹתוֹ בְּרֵאשֹׁו וְחִמְשָׁתָיו יִסֵּף עָלָיו לְדָהוּא דִּלִּיָּה וְהִנְגִּיָּה בְיוֹמָא דְחֻבָּתֶיהָ:</p>
<p>25 And he shall bring his forfeit unto the LORD, a ram without blemish out of the flock, according to thy valuation, for a guilt-offering, unto the priest.</p>	<p>וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>	<p>וְאֶת־אֲשָׁמוֹ יָבִיא לַיהוָה אֵיל תָּמִים מִן־הַצֹּאן בְּעֶרְכָּךְ לְאָשָׁם אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>26 And the priest shall make atonement for him before the LORD, and he shall be forgiven, concerning whatsoever he doeth so as to be guilty thereby.</p>	<p>וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכֹּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)</p>	<p>וְכִפֹּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה וְנִסְלַח לוֹ עַל־אֲחַת מִכֹּל אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה לְאֲשָׁמָה בָּהּ: (פ)</p>

The Haftarah is Isaiah 43:21 - 44:23 on page 139. For Shabbat Zachor the Maftir and Haftara are on page 166. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftara on page 174.

<p>VI And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:</p>
<p>2 Command Aaron and his sons, saying: This is the law of the burnt-offering: it is that which goeth up on its firewood upon the altar all night unto the morning; and the fire of the altar shall be kept burning thereby.</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:</p>	<p>צֹו אֶת־אַהֲרֹן וְאֶת־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּורַת הָעֹלָה הִוא הָעֹלָה עַל־מוֹקְדָה (בספרי תימן מוקדה במ"ם רגילה) עַל־הַמִּזְבֵּחַ כָּל־הַלַּיְלָה עַד־הַבֹּקֶר וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוֹ:</p>

- (22) וכחש בה. שכפר על אחת מכל אלה אשר יעשה האדם לחטוא ולהשבע על שקר לכפירת ממון;
 (23) כי יחטא ואשם. כשיכיר בעצמו לשוץ צחשונה, ולדעת ולהתודות כי יחטא (ג' ס"א) וצדעתו להתודות כי חטא) ואשם:
 (24) בראשו. הוא הקרן ראש הממון: וחמשותיו. (צ"ק קט). רצתה תורה חמשות הרצה לקרן אחת, שאם כפר בחומש ונשבע והודה חוזר ומציא חומש על אותו חומש, וכן מוסיף והולך עד שיחמטט הקרן שנשבע עליו פחות משוה פרוטה: לאשר הוא לו. (לאפוקי צנו ושלוחו ת"כ) למי שהממון שלו:
 (2) צו את אהרן. אין לו אלה לשון זרוז מיד ולדורות אר"ש ציותר צריך הכתוב לזרז צמקוס שיש צו חסרון כיס: זאת תורת העולה וגר'. הרי הענין הזה צא ללמד על הקטר חלבים ואיברים שיהא כשר כל הלילה (מגילה כא.), וללמד על הפסולין איזה אם עלה ירד, ואיזה אם עלה לא ירד, שכל תורה לרבות הוא צא, לומר תורה אחת לכל העולים, ואפילו פסולין, שאם עלו לא

<p>3 And the priest shall put on his linen garment, and his linen breeches shall he put upon his flesh; and he shall take up the ashes whereto the fire hath consumed the burnt-offering on the altar, and he shall put them beside the altar.</p>	<p>וּלְבַשׁ תִּכְנֶנּוּ בְּדָוָם וּמִכְנָסֵי דָבָן יִלְבַּשׁ עַל בְּסֻרֶיהָ וְיַפְרִישׁ יָת דְּשָׁנָא דְּתִיכּוּל אִישָׁתָא יָת עֲלָתָא עַל מִדְבָּחָא וְיִשְׁנִינֶיהָ בְּסֻטָּר מִדְבָּחָא:</p>	<p>3 וְלִבְשׁ תִּכְנֶנּוּ מְדוּ בִדּוּ וּמִכְנָסֵי-בִדּוּ יִלְבַּשׁ עַל-בְּשָׂרוֹ וְהָרִים אֶת-הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת-הָעֵלָה עַל-הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ:</p>
<p>4 And he shall put off his garments, and put on other garments, and carry forth the ashes without the camp unto a clean place.</p>	<p>וְיִשְׁלַח יָת לְבוּשׁוֹהִי וְיִלְבַּשׁ לְבוּשֵׁין אֲחֵרִין וְיַפִּיק יָת דְּשָׁנָא לְמִפְרָא לְמִשְׁרִיתָא לְאַתֵּר דְּכִי:</p>	<p>וְיִשְׁטֹף אֶת-בְּגָדָיו וְלִבְשׁ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְהוֹצִיא אֶת-הַדָּשָׁן אֶל-מִחוּץ לַמַּחֲנֶה אֶל-מָקוֹם טָהוֹר:</p>
<p>5 And the fire upon the altar shall be kept burning thereby, it shall not go out; and the priest shall kindle wood on it every morning; and he shall lay the burnt-offering in order upon it, and shall make smoke thereon the fat of the peace-offerings.</p>	<p>וְאִישָׁתָא עַל מִדְבָּחָא תִּהְיִי יִקְדָּא בִּיהָ לֹא תִסְפִּי וְיַבְעֵר עֲלֶיהָ כֹּהֵנָא אֵעִין בְּצִפּוֹר בְּצִפּוֹר וְיִסְדֵּר עֲלֶיהָ עֲלָתָא וְיִסִּיק עֲלֶיהָ תִרְבִּי נִכְסֵת קוֹדֶשֶׁת:</p>	<p>5 וְהָאֵשׁ עַל-הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד-בּוֹ לֹא תִכְפֹּה וְיַבְעֵר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן עֵצִים בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעֵלָה וְהַקְטִיר עָלֶיהָ חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים:</p>
<p>6 Fire shall be kept burning upon the altar continually; it shall not go out.</p>	<p>אִישָׁתָא תִּדְיִרָא תִּהְיִי יִקְדָּא עַל מִדְבָּחָא לֹא תִסְפִּי:</p>	<p>6 אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל-הַמִּזְבֵּחַ לֹא תִכְפֹּה: (ס)</p>
<p>7 And this is the law of the meal-offering: the sons of Aaron shall offer it before the LORD, in front of the altar.</p>	<p>וְדָא אֲוִרִיתָא דְּמִנְחָתָא דִּיקְרָבוּן יָתָהּ בְּנֵי אֶהְרֹן קָדָם יְיָ לְקֹדֶם מִדְבָּחָא:</p>	<p>וְזֹאת תִּהְיֶה הַמִּנְחָה הַקְּלֵב אֹתָהּ בְּנֵי-אֶהְרֹן לִפְנֵי יְהוָה אֶל-פְּנֵי הַמִּזְבֵּחַ:</p>

יִרְדּוּ: הוּא הָעוֹלָה. לִמְעַט אֶת הָרוֹצֵעַ וְאֶת הַנִּרְצֵעַ, וְכִיּוֹאֵל צֶהֱן, שֶׁלֹּא הִיָּה פִסּוּלִן בְּקֹדֶשׁ שֶׁנִּפְסְלוּ קוֹדֶשׁ שֶׁצָּאָה לְעוֹרָה (כָּל הָעֵינִין צִת"כ (פִּרְשָׁתָא א, ח) וְצִחִים פ"ג ופ"ד):

(3) מְדוּ בִדּוּ. הִיא הַכְּמוֹת, וְמֵה ת"ל מְדוּ, שֶׁתִּהְיֶה כְּמוֹתָהּ (ת"כ פֶּרֶק צ, א): עַל בְּשָׂרוֹ. שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָבָר חוּץ צִנְתִּים (עֵרֶכִין ג:): וְהָרִים אֶת הַדָּשָׁן. הִיָּה חוֹתֶה מִלֵּא הַמַּחֲתָה מִן הַמֵּאוֹכֵלוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְנוֹתֵן בְּמִזְבְּחוֹ שֶׁל כֶּבֶשׂ (תָּמִיד כח:): הַדָּשָׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעוֹלָה. וְעִשָּׂתָהּ דָּשָׁן, מֵאוֹתוֹ דָּשָׁן יָרִים תְּרוּמָה: וְשָׂמוּ אֶצֶל הַמִּזְבֵּחַ. (עַל הַמִּזְבֵּחַ. מִלֵּא אֲזָרִים שֶׁעֲדִיין לֹא נִתְּאָכְלוּ, מִחוּזֵר עַל הַמִּזְבֵּחַ לְאַחַר שֶׁתִּהְיֶה גִּחְלִים אֵילֶךְ וְאֵילֶךְ וְנִטַּל מִן הַפְּנִימִיּוֹת שֶׁנִּתְּאָמַר אֶת הָעוֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ (יִוֵּמָא מה.)):

(4) וּפִשְׁט אֶת בְּגָדָיו. אֵין זוֹ חוֹצָה אֶלָּא דֶּרֶךְ אֶרֶץ, שֶׁלֹּא יִלְכֹךְ צִהֲוֹלָתָהּ דָּשָׁן צִגִּים שֶׁהוּא מִשְׁמֵשׁ צֶהֱן תָּמִיד, צִגִּים שֶׁצָּשָׁל צֶהֱן קִדְרָה לְרַצּוֹ אֶל יִמְזוּג צֶהֱן כּוֹס לְרַצּוֹ, לִכְךָ וּלְצֶשׂ צִגִּים אֲחֵרִים, פְּחוּתִין מֵהֶן (יִוֵּמָא כג:): וְהוֹצִיא אֶת הַדָּשָׁן. הַקְּצוֹר צִפְּפוּתָהּ כֶּשֶׁהוּא קָצֶה וְאֵין מָקוֹם לְמַעֲרָכָה, מוֹזִיאָה מִשֶּׁם (תָּמִיד כח:): וְאֵין זֶה חוֹצָה כָּל יוֹם, אֲזָל הַתְּרוּמָה חוֹצָה כָּל יוֹם:

(5) וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוּ. רִיבָה כֹּאֵן יִקְדוֹת הָרִצָּה, עַל מוֹקְדָה, וְאֵשׁ הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוּ, וְהָאֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ תִּוָּקֵד בּוּ, אֵשׁ תָּמִיד תִּוָּקֵד עַל הַמִּזְבֵּחַ, כּוֹלֵן נִדְרָשׁוּ צִמְס' יִוֵּמָא (מה.)) שֶׁנִּחְלָקוּ רִצּוֹתֵינוּ צִמְנִין הַמַּעֲרָכוֹת שֶׁהֵיוּ סָם: וְעֵרֶךְ עָלֶיהָ הָעוֹלָה. עוֹלַת תָּמִיד הִיא תִּקְדִּים (פִּסְחִים נח:). (צִר"י וּמִנִּין שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָבָר קוֹדֶשׁ עַל הַמַּעֲרָכָה לְתָמִיד שֶׁל שָׁחַר, תִּלְמוּד לומר הָעוֹלָה עוֹלָה רִאשׁוֹנָה) חֲלָבֵי הַשְּׁלָמִים. אֵם יִצִּיאָ שֶׁם שְׁלָמִים. וְרִצּוֹתֵינוּ (סָם נט.) לְמַדּוּ מִכֵּאֵן עָלֶיהָ, עַל עוֹלַת הַצּוֹקֵר הַשֶּׁסֶל כָּל הַקְּרִבּוֹת כּוֹלֵם, מִכֵּאֵן שֶׁלֹּא יִהְיֶה דָבָר מֵאוֹחֵר לְתָמִיד שֶׁל צִין הָעֵרִצִּים:

(6) אֵשׁ תָּמִיד. אֵשׁ שֶׁנִּתְּאָמַר צֶהֱ תָּמִיד הִיא שֶׁמִּדְּלִיקִין צֶהֱ אֶת הַנִּרְצוֹת שֶׁנִּתְּאָמַר צֶהֱ לְהַעֲלִיתָ גֶּר קָמִיד (שְׁמוֹת כו, כ), אֵף הִיא מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ הַחֵיטּוֹן תִּוָּקֵד (יִוֵּמָא מה:): לֹא תִכְבֹּה. הַמַּכְבָּה אֵשׁ עַל הַמִּזְבֵּחַ עוֹבֵר צִשְׁנִי לְאוּיִן:

(7) וְזֹאת תִּהְיֶה הַמִּנְחָה. תּוֹרַת הַמִּנְחָה. תּוֹרַת אֶחָת לְכוֹלֵן לְהַטְעִין שְׁמֵן וּלְצוּנָה הָאֲמוֹרִיִּין צִעֲנִין. שִׁיכּוֹל אֵין לִי טְעוֹנוֹת שְׁמֵן וּלְצוּנָה אֶלָּא

<p>8 And he shall take up therefrom his handful, of the fine flour of the meal-offering, and of the oil thereof, and all the frankincense which is upon the meal-offering, and shall make the memorial-part thereof smoke upon the altar for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהָרִים מִמֶּנּוּ בְקִמְצוֹ מִסֹּלֶת הַמִּנְחָה וּמִשְׁמֶנֶה וְאֵת כָּל-הַלְבָנָה אֲשֶׁר עַל-הַמִּנְחָה וְהִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ רִיחַ נִיחֹחַ אֲזָכָרְתָּה לַיהוָה:</p>
<p>9 And that which is left thereof shall Aaron and his sons eat; it shall be eaten without leaven in a holy place; in the court of the tent of meeting they shall eat it.</p>	<p>וְהַנּוֹתֵרֶת מִמֶּנֶּה יֹאכְלוּ אֶהֱרֹן וּבָנָיו מִצֹּת תֹּאכַל בְּמָקוֹם קֹדֶשׁ בַּחֲצֵר אֹהֶל-מוֹעֵד יֹאכְלוּהָ:</p>
<p>10 It shall not be baked with leaven. I have given it as their portion of My offerings made by fire; it is most holy, as the sin-offering, and as the guilt-offering.</p>	<p>לֹא תֵאֲפֹה חֲמִץ חֲלָקָם נָתַתִּי אֹתָהּ מֵאֲשֵׁי קֹדֶשׁ קִדָּשִׁים הִוא כַּחַטָּאת וּכְאָשָׁם:</p>
<p>11 Every male among the children of Aaron may eat of it, as a due for ever throughout your generations, from the offerings of the LORD made by fire; whatsoever toucheth them shall be holy.</p>	<p>כָּל-זָכָר בְּבָנֵי אֶהֱרֹן יֹאכְלֶנָה חֲקֵעוּלָם לְדֹרֹתֵיכֶם מֵאֲשֵׁי יְהוָה כָּל אֲשֶׁר-יִגַע בָּהֶם יִקְדָּשׁ: (פ)</p>
<p>12 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:</p>
<p>13 This is the offering of Aaron and of his sons, which they shall offer unto the LORD in the day when he is anointed: the tenth part of an ephah of fine flour for a meal-offering perpetually, half of it in the morning, and half thereof in the evening.</p>	<p>זֶה קָרְבַּן אֶהֱרֹן וּבָנָיו אֲשֶׁר-יִקְרִיבוּ לַיהוָה בְּיוֹם הַמִּשְׁחָ אֹתוֹ עֲשִׂירֵת הָאֶפֶה סֹלֶת מִנְחָה תָמִיד מִחֲצִיתָהּ בַּבֹּקֶר וּמִחֲצִיתָהּ בָּעֶרֶב:</p>

מנחת ישראל שהיא נקממת, מנחת כהנים שהיא כליל מנין, תלמוד לומר תורת: הקרב אותה. היא הגשה בקרן דרומית מערבית: לפני ה'. הוא מערב, שהוא לזד אהל מועד: אל פני המזבח. הוא הדרוס שהוא פניו של מזבח, שהכבש נתון לאותו הרוח:

(8) (והרים ממנו. מהחוצר, שיהא עשרון שלם צבת אחת צשעת קמיצה. זר") בקמצו. שלא יעשה מדה לקומץ (יומא מז:). מסלת המנחה ומשמנה. מכאן שקומץ ממקום שנחרצה שמנה (סוטה יד:). המנחה. שלא תהא מעורבת באחרת (ת"כ פרשתא ז, ה:). ואת כל הלבונה אשר על המנחה והקטיר. שמלקט את לבונה לאחר קמיצה ומקטירו, (ת"כ שם) ולפי שלא פירש כן אלא צאחת מן המנחות דויקרא (לעיל ז, ז), הוצרך לשנות פרשה זו לכלול כל המנחות כמשפטן.

(9) במקום קדש. ואיזהו, בחצר אהל מועד: (10) לא תאפה חמץ חלקם. אף השירים אסורים צחמן (מנחות נה:). כחטאת וכאשם. מנחת חוטא הרי היא כחטאת, לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה, מנחת נדבה הרי היא כאשם, לפיכך קמצה שלא לשמה כשרה (ת"כ פרק ג, ד:). (11) כל זכר. אפילו צעל מוס. למה נאמר, אם לאכילה, הרי כבר אמור לָסָם לָלֶהֱיוּ מִקְדָּשִׁים וְגו' (ויקרא כא, כז), אלא לרצות צעלי מומין למחלוקת (זבחים קז:). כל אשר יגע וגו'. קדשים קלים או חולין שיגעו זה ויצלעו ממנה (ת"כ שם ו:). יקדש. להיות כמוה, שאם פסולה יפסלו, ואם כשרה יאכלו כחומר המנחה (שם זבחים נז:).

14	On a griddle it shall be made with oil; when it is soaked, thou shalt bring it in; in broken pieces shalt thou offer the meal-offering for a sweet savour unto the LORD.	עַל־מַחְבֵּת בַּשֶּׁמֶן תַּעֲשֶׂה מִרְבֶּכֶת תְּבִיאֶנָּה תְּפִינִי מִנַּחַת פִּתִּים תִּקְרִיב רֵיחַ־נִיחֹחַ לִיהוָה:	14
15	And the anointed priest that shall be in his stead from among his sons shall offer it, it is a due for ever; it shall be wholly made to smoke unto the LORD.	וְהַכֹּהֵן הַמָּשִׁיחַ תַּחֲתָיו מִבְּנָיו יַעֲשֶׂה אֹתָהּ חֹק־עוֹלָם לִיהוָה כָּלִיל תִּקְטֹר:	15
16	And every meal-offering of the priest shall be wholly made to smoke; it shall not be eaten.	וְכָל־מִנַּחַת כֹּהֵן כָּלִיל תִּהְיֶה לֹא תֹאכַל: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	17
18	Speak unto Aaron and to his sons, saying: This is the law of the sin-offering: in the place where the burnt-offering is killed shall the sin-offering be killed before the LORD; it is most holy.	דִּבֶּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו לֵאמֹר זֹאת תּוֹרַת הַחֹטָאֹת בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר תִּשְׁחַט הָעֹלָה תִּשְׁחַט הַחֹטָאֹת לִפְנֵי יְהוָה קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא:	18
19	The priest that offereth it for sin shall eat it; in a holy place shall it be eaten, in the court of the tent of meeting.	הַכֹּהֵן הַמֹּחֲטֵא אֹתָהּ יֹאכְלֶנָּה בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ תֹּאכַל בַּחֲצֵר אֶהֱל מוֹעֵד:	19
20	Whatsoever shall touch the flesh thereof shall be holy; and when there is sprinkled the blood thereof upon any garment, thou shalt wash that whereon it was sprinkled in a holy place.	כָּל אֲשֶׁר־יִגַע בְּבִשְׂרָהּ יִקְדָּשׁ וְאֲשֶׁר יִזֶּה מִדָּמָהּ עַל־הַבְּגָד אֲשֶׁר יִזֶּה עָלֶיהָ תִּכְבֵּס בַּמָּקוֹם קֹדֶשׁ:	20

- (13) זה קרבן אהרן ובניו. אף ההדיוטות מקריבין עשירית האיפה ציוס שהן מתחנכין לעבודה, אבל כהן גדול בכל יום, שנאמר מנחה תמיד וגו', והכהן המשיח תחתיו מצניו וגו' חק חקת עולם וגו' (מנחות נא):
- (14) מרבכת. חלוטה צרותמין כל זרעה (ת"כ פרק ד, ה): תפיני. אפויה אפיות הרבה, שאחר חליטתה אופה צמור, וחוזר ומטוגנה צמחצת (מנחות נ): מנחת פתים. מלמד שטעונה פתיתה:
- (15) המשיח תחתיו מבניו. המשיח מצניו תחתיו: כליל תקטור. אין נקמט להיות שיריה נאכלין, אלא כולה כליל, וכן כל מנחת כהן של נדבה כליל תהיה:
- (16) כליל. כולה שזה לגזזה:
- (19) המחטא אותה. העוזב עצודותיה, שהיא נעשית חטאת על ידו: המחטא אותה יאכלנה. הראוי לעבודה, יא טמא בשעת זריקת דמים שאינו חולק בצער (וצחים ט), ואי אפשר לומר שאוסר שאר כהנים צאכילתה חוץ מן הזורק דמה, שהרי נאמר למטה כל זכר כהנים יאכל אותה:
- (20) כל אשר יגע בבשרה. כל דבר אוכל אשר יגע ויזלע ממנה: יקדש. להיות כמוה, אם פסולה חפסל, ואם היא כשרה תאכל כחומר שזה (שם נז): ואשר יזה מדמה על הבגד. ואם הוזה מדמה על הבגד אותו מקום דם (הבגד אשר יזה עליה) תכבס בחוץ העזרה (ת"כ פרק ו, ז): אשר יזה. יהא נזה כמו ולא יטה לזרז מן (איוצ טו, כט), יהא נטוי:

21	But the earthen vessel wherein it is sodden shall be broken; and if it be sodden in a brazen vessel, it shall be scoured, and rinsed in water.	וּכְלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר תִּבְשַׁל-בּוֹ יִשְׁבֵּר וְאִם-בְּכֵלִי נִחֲשֶׁת בְּשַׁלָּהּ וּמָרָק וְשִׁטָּף בַּמַּיִם:	וּמִן דְּחֶסֶף דִּתְתַּבְּשַׁל בֵּיהּ יִתְבַּר וְאִם בְּמִנָּא דִּנְחָשָׁא תִתְבְּשַׁל וְיִתְמָרִיק וְיִשְׁתַּטֵּף בַּמַּיָּא:
22	Every male among the priests may eat thereof; it is most holy.	כָּל-זָכָר בִּפְתָּהִים יֹאכַל אֹתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	כָּל דְּכוּרָא בְּכַהֲנָיָא יִיכּוֹל יְתָהּ קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִיא:
23	And no sin-offering, whereof any of the blood is brought into the tent of meeting to make atonement in the holy place, shall be eaten; it shall be burnt with fire.	וְכָל-חַטָּאת אֲשֶׁר יוּבָא מִדָּמָהּ אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ לֹא תֹאכַל בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (פ)	וְכָל חַטָּאת דִּיתַעַל מִדָּמָהּ לְמִשְׁכַּן זִמְנָא לְכַפֵּרָא בְּקֹדֶשׁ לֹא תִתְאָכִיל בְּנוּרָא תִתְוַקֵּד:
VII	And this is the law of the guilt-offering: it is most holy.	וְזֹאת תּוֹרַת הָאֲשָׁם קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:	וְזֹא אֲוִרִיתָא דְאֲשָׁמָא קֹדֶשׁ קֳדָשִׁין הִוא:
2	In the place where they kill the burnt-offering shall they kill the guilt-offering: and the blood thereof shall be dashed against the altar round about.	בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַטוּ אֶת-הָעֹלָה יִשְׁחַטוּ אֶת-הָאֲשָׁם וְאֶת-דָּמָו יִזְרֹק עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	בְּאַתְרָא דִּיכְסוּן יֵת עֲלֵתָא יְכַסּוּן יֵת אֲשָׁמָא וְיֵת דִּמְיָהּ יִזְרֹק עַל מִדְּבָחָא סָחוּר סָחוּר:
3	And he shall offer of it all the fat thereof: the fat tail, and the fat that covereth the inwards,	וְאֵת כָּל-חֲלָבּוֹ יִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֵת הָאֵלֶּיָּהּ וְאֶת-הַחֲלֵב הַמְכַסֶּה אֶת-הַקֶּרֶב:	וְיֵת כָּל תְּרִבְיָהּ יִקְרִיב מִנֶּיהָ יֵת אֲלִיתָא וְיֵת תְּרִבָּא דְחָפִי יֵת גִּנָּא:
4	and the two kidneys, and the fat that is on them, which is by the loins, and the lobe above the liver, which he shall take away by the kidneys.	וְאֵת שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת-הַחֲלֵב אֲשֶׁר עֲלֶיהֶן אֲשֶׁר עַל-הַכְּסָלִים וְאֶת-הַיֹּתֶרֶת עַל-הַכְּבֵד עַל-הַכְּלָיִת יִסִּירָנָהּ:	וְיֵת תְּרִתִּין כּוּלִין וְיֵת תְּרִבָּא דְעֲלִיהוֹן דְעַל גִּסְסִיָּא וְיֵת חֲצָרָא דְעַל כְּבִדָּא עַל כּוּלִיתָא יַעֲדִינָהּ:
5	And the priest shall make them smoke upon the altar for an offering made by fire unto the LORD; it is a guilt-offering.	וְהִקְטִיר אֹתָם הַכֹּהֵן הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁה לַיהוָה אֲשָׁם הִוא:	וְיִסִּיק יִתְהוֹן כְּהֵנָּא לְמִדְּבָחָא קֹדֶרְבָּנָא קֹדֶם יְיָ אֲשָׁמָא הִוא:

(21) ישבר. לפי שהנליעה שנזלעת צו נעשה נותר והוא הדין לכל הקדשים: ומרק. לשון פמרוקי הגשים (אסתר, יב) אשקורי"ר זלע"ו: ומרק ושטף. לפלוט את זליעתו, אבל כלי חרס למדך הכתוב כאן שאינו יוצא מידי דפיו לעולם (פסחים ל:):

(22) כל זכר בכהנים יאכל אותה. הא למדת שהמקטף אותה האמור למעלה לא להוציא שאר הכהנים, אלא להוציא את שאינו ראוי לקטוי:

(23) וכל חטאת וגו'. שאם הכנים מדם חטאת החיונה לפנים פסולה (זבחים פג:). וכל. לרבות שאר קדשים:

(1) קדש קדשים הוא. הוא קרבן ואין תמורתו קרבה (תמורה יז: ת"כ פרשתא ד, ז:):

(2) ישחטו. ריבה לנו שחיתות הרבה, לפי שמצינו אשם צבור נאמר ישחטו, רבים, ותלואו בעולה להביא עולת צבור לזפון:

(3) ואת כל חלבו וגו'. עד כאן לא נמפרשו אמורין באשם לכן הוצרך לפרשם כאן, אבל חטאת כבר נמפרשו בה צפרשת ויקרא: את האליה. לפי שאשם אינו צא אלא איל או כבש, ואילו וכבש נמפרשו צאליה:

(5) אשם הוא. עד שינתק שמו ממנו, לימד על אשם שמתו בעליו או שנמכרו בעליו אף על פי שעומד להיות דמיו עולה לקיץ

6	Every male among the priests may eat thereof; it shall be eaten in a holy place; it is most holy.	כָּל־זָכָר בַּכֹּהֲנִים יֹאכְלֶנּוּ בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ יֹאכֵל קֹדֶשׁ קֹדְשִׁים הוּא:	כָּל דְּכוּרָא בְּכֹהֲנָא יִכְלֵינֵהּ בְּמִקְוֹם קֹדֶשׁ יִתְאַכֵּיל קֹדֶשׁ קֹדֶשִׁין הוּא:
7	As is the sin-offering, so is the guilt-offering; there is one law for them; the priest that maketh atonement therewith, he shall have it.	כַּחֲטָאת כַּאֲשֶׁם תֹּרַה אֶחָת לָהֶם הִכְתָּן אֲשֶׁר יִכַּפֵּר־בּוֹ לוֹ יִהְיֶה:	כַּחֲטָתָא כְּנִ אֲשָׁמָא אִוְרִיתָא חֲדָא לְהוֹן כְּהֵנָּא דִּיכַפֵּר בֵּיהּ דִּילֵיהּ יְהִי:
8	And the priest that offereth any man's burnt-offering, even the priest shall have to himself the skin of the burnt-offering which he hath offered.	וְהַכֹּהֵן הַמִּקְרִיב אֶת־עֹלֹת אִישׁ עֹזֵר הָעֹלָה אֲשֶׁר הִקְרִיב לִפְנֵי לֹו יִהְיֶה:	וְכֹהֲנָא דְּמִקְרִיב יֵת עֹלֹת גִּבְרַּ מִּשְׁדָּה עֲלֵתָא דִּימִקְרִיב לְכֹהֲנָא דִּילֵיהּ יְהִי:
9	And every meal-offering that is baked in the oven, and all that is dressed in the stewing-pan, and on the griddle, shall be the priest's that offereth it.	וְכָל־מִנְחָה אֲשֶׁר תֵּאֲפֹה בַּתֹּנֹור וְכָל־נֶעֱשֶׂה בַּמִּרְחֶשֶׁת וְעַל־מַחֲבֵת לִפְנֵי הַמִּקְרִיב אֹתָהּ לוֹ תִּהְיֶה:	וְכָל מִנְחָתָא דְּתַתְּאֲפִי בַּתְּנֹורָא וְכָל דְּתַתְּעֵבִיד בְּרִדְתָּא וְעַל מִסְרִיתָא לְכֹהֲנָא דְּמִקְרִיב יִתֵּהּ דִּילֵיהּ תִּהִי:
10	And every meal-offering, mingled with oil, or dry, shall all the sons of Aaron have, one as well as another.	וְכָל־מִנְחָה בְּלוּלָה־בַּשֶּׁמֶן וְחֹרֶבֶה לְכָל־בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהְיֶה אִישׁ כְּאָחִיו: (פ)	וְכָל מִנְחָתָא דְּפִילָא בַּמִּשַּׁח וְדִלָּא פִילָא לְכָל בְּנֵי אֶהֱרֹן תִּהִי גִבְרַ כְּאָחוּיָהּ:
11	And this is the law of the sacrifice of peace-offerings, which one may offer unto the LORD.	וְזֹאת תֹּרַת זִבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר יִקְרִיב לַיהוָה:	וְדָא אִוְרִיתָא דְּנִכְסַת קֹדְשִׁיא דִּימִקְרִיב קֹדֶם יְיָ:
12	If he offer it for a thanksgiving, then he shall offer with the sacrifice of thanksgiving unleavened cakes mingled with oil, and unleavened wafers spread with oil, and cakes mingled with oil, of fine flour soaked.	אִם עַל־תּוֹדָה יִקְרִיבֶנּוּ וְהִקְרִיבוּ עַל־זִבַּח הַתּוֹדָה חֲלֹות מִצּוֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן וּרְקִיקֵי מִצּוֹת מְשֻׁחִים בַּשֶּׁמֶן וְסֹלֶת מְרֻבֶּכֶת חֲלֹת בְּלוּלֹת בַּשֶּׁמֶן:	אִם עַל תּוֹדָתָא יִקְרִבֵּיהּ וְהִקְרִיב עַל נִכְסַת תּוֹדָתָא גְּרִיצָן פְּטִירָן דְּפִילָן בַּמִּשַּׁח וְאַסְפּוּגִין פְּטִירִין דְּמִשְׁחִין בַּמִּשַּׁח וְסֹלֶת רְבִיכָא גְּרִיצָן דְּפִילָן בַּמִּשַּׁח:

המזבח, אם שחטו סתם אינו כשר לעולה קודם שנחם לרעה. ואינו צא ללמד על האשם שיהא פסול שלא לשמו, כמו שדרשו, הוא הכתוב צמח, לפי שאשם לא נאמר צו אשם הוא, אלא לאחר הקטרת אמורין, והוא עֲלָמוּ שלא הוקטרו אמוריו כשר (צחזח) ה: וע"ש צרש"י):

(6) קדש קדשים הוא. צמח כהנים הוא נדרש (פרשתא ה, י):

(7) תורה אחת להם. צדצו זה: הכהן אשר יכפר בו. הראוי לכפרה חולק צו, פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן:

(8) עזר העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה. פרט לטבול יוס ומחוסר כפורים ואונן שאינן חולקים צעורות (צחזח) קג:)

(9) לכהן המקריב אתה וגו'. יכול לו לצדו, תלמוד לומר לכל בני אהרן תהיה, יכול לכוון, תלמוד לומר לכהן המקריב, הא כיצד לציט אז של אותו יוס שמקריבין אותו (ת"כ פרק י, ג):

(10) בלולה בשמן. זו מנחת נדבה: וחורבה. זו מנחת חוטא, ומנחת קנאות, שאין בהן שמן:

13	With cakes of leavened bread he shall present his offering with the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving.	עַל־חֻלֹּת לֶחֶם חֻמֵּץ יִקְרִיב קִרְבָּנוֹ עַל־זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו: עַל גְּרִיצוֹן דְּלָחִים חֻמֵּץ יִקְרִיב קִרְבָּנָהּ עַל נִכְסַת תּוֹדַת קֹדְשׁוֹהִי:	13
14	And of it he shall present one out of each offering for a gift unto the LORD; it shall be the priest's that dasheth the blood of the peace-offerings against the altar.	וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל־קִרְבָּן תְּרוּמָה לַיהוָה לִפְתֹּן הַזֶּה־קֶּ אֶת־דָּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה: וְהִקְרִיב מִנִּיהָ חֵד מִכָּל קִרְבָּנָא אֲפֻרְשׁוּתָא קִדָּם יִי לְקַחְנָא דִּיזְרוּק יֵת דָּם נִכְסַת קֹדְשִׁיא דִּילִיָּה יִהִי:	14
15	And the flesh of the sacrifice of his peace-offerings for thanksgiving shall be eaten on the day of his offering; he shall not leave any of it until the morning.	וּבֶשֶׂר זֶבַח תּוֹדַת שְׁלָמָיו בְּיוֹם קִרְבָּנוֹ יֵאָכֵל לֹא־יִנָּיֵחַ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר: וּבֶשֶׂר נִכְסַת תּוֹדַת קֹדְשׁוֹהִי בְיוֹם קִרְבָּנָהּ יִתְאָכִיל לֹא יִצְנַע מִנִּיהָ עַד צִפְרָא:	15
16	But if the sacrifice of his offering be a vow, or a freewill-offering, it shall be eaten on the day that he offereth his sacrifice; and on the morrow that which remaineth of it may be eaten.	וְאִם־נִדְרָו אוֹ נִדְבָה זֶבַח קִרְבָּנוֹ בְּיוֹם הַקְרִיבָהּ יֵאָכֵל וּמִמָּחָרֹת וְהַנּוֹתָר מִמֶּנּוּ יֵאָכֵל: וְאִם־נִדְרָא אוֹ נִדְבָתָא נִכְסַת קִרְבָּנָהּ בְּיוֹמָא דִּיקְרִיב יֵת נִכְסֶיהָ יִתְאָכִיל וּבְיוֹמָא דִּבְתְּרוֹהִי וּדְיִשְׁתָּאֵר מִנִּיהָ יִתְאָכִיל:	16
17	But that which remaineth of the flesh of the sacrifice on the third day shall be burnt with fire.	וְהַנּוֹתָר מִבֶּשֶׂר הַזֶּבַח בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי בָּאֵשׁ יִשָּׂרֵף: וּדְיִשְׁתָּאֵר מִבֶּשֶׂר נִכְסַתָּא בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵה בְּנוֹרָא יִתּוּקַד:	17
18	And if any of the flesh of the sacrifice of his peace-offerings be at all eaten on the third day, it shall not be accepted, neither shall it be imputed unto him that offereth it; it shall be an abhorred thing, and the soul that eateth of it shall bear his iniquity.	וְאִם הָאָכַל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר־זֶבַח שְׁלָמָיו בְּיוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצֶה הַמִּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחַשֵּׁב לוֹ פְּגוּלָּה יִהְיֶה וְהַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מִמֶּנּוּ עֲוֹנָהּ תִּשָּׂא: וְאִם אֶתְאָכֵלָא יִתְאָכִיל מִבֶּשֶׂר נִכְסַת קֹדְשׁוֹהִי בְּיוֹמָא תְּלִיתָאֵה לֹא יִהִי לְרַעְנָא דְּמִקְרִיב יִתִּיהָ לֹא יִתְחַשֵּׁב לִיהָ מִרְחָק יִהִי וְאִנֹּשׁ דְּיִיכּוּל מִנִּיהָ חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:	18

(12) אם על תודה יקריבנו. אם על דבר הודאה על נס שנעשה לו, כגון יורדי הים, והולכי מדברות, וחזושי בית האסורים, וחולה שנמרפא, שהם צריכין להודות שכחצו צהן ידו לה' סָדָדוּ וּנְפָלְאוּסִיּוֹ לְגַנִּי אָדָם. וְיִנְצְחוּ וְצָחִי תוֹדָה (תהלים קו, כא-כב), אם על אמת מאלה נדר שלמים הללו, שלמי תודה הן, וטעונות לחם האמור בענין, ואינן נאכלין אלא ליום ולילה, כמו שמפורש כאן: והקריב על זבח התודה. ד' מיני לחם, חלות, ורקיקין, ורצוכה, ג' מיני מנֶה, וכתיב על חלת לחם חמץ וגו', וכל מין ומין י' חלות, כך מפורש במנחות (דף עו.), ושעורן ה' סאין ירושלמיות שהן ו' מדבריות כ' עשרון: מרבכת. לחם חלוט צרותחין כל צרכו:

(13) יקריב קרבנו על זבח. מגיד שאין הלחם קדוש קדושת הגוף (שם עח:) ליפסל ציוא וטבול יוס, ומלצאת לחולין צפדין עד שיטפט הזבח:

(14) אחד מכל קרבן. לחם אחד מכל מין ומין יטול לתרומה לכהן העוזד עבודתו והשאר נאכל לצעלים (מנחות עז:), וצטרה לצעלים חוץ מחזה ושוק שזה, כמו שמפורש למטה תנופת חזה ושוק בשלמים (פסוק לד), והתודה קרויה שלמים (זבחים ז:).

(15) ובשר זבח תודת שלמיו. יש כאן רצויין הרצה, לרצות חטאת ואשם, ואיל מזיר, וחגיגת י"ד, שהיה נאכלין ליום ולילה (זבחים לו. ת"כ פרק יב, א): ביום קרבנו יאכל. וכומן צטרה זמן לחמה: לא יניח ממנו עד בוקר. אצל אוכל הוא כל הלילה, אם כן למה אמרו עד חלות, כדי להרחיק אדם מן העצירה (ברכות ז:):

(16) ואם נדר או נדבה. שלא הציאה על הודאה של נס, אינה טעונה לחם ונאכלת לב' ימים, כמו שמפורש בענין: וממחרת והנותר ממנו. צראשון, יאכל. (ס"א והנותר ממנו יאכל) וי"ו וזו יתירה היא, ויש כמוה הרצה במקרא, כגון וְאֵלֶּה צִנִּי וְצִעֲוֹן וְאֵיָהּ וְעֵגֶה (צראשית לו, כד) תת וקדש וצָא מִרְמָם (דניאל ח, יג):

19	And the flesh that toucheth any unclean thing shall not be eaten; it shall be burnt with fire. And as for the flesh, every one that is clean may eat thereof.	והבשר אשר יגע בכל-טמא לא יאכל בשר ישראל והבשר כל-טהור יאכל בשר: ובשר קודשא דיקרב בכל מקאב לא יתאכיל בנורא יתוקד ובשר קודשא כל דידכי לקודשא ייכול בשר קודשא:	19
20	But the soul that eateth of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, that pertain unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from his people.	והנפש אשר-תאכל בשר מזבח השלמים אשר ליהוה וטמאתו עליו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ואנש דייכול בשרא מנקסת קודשא דקדם יי וסאובתיה עלוהי וישתיצי אנשא ההוא מעמיה:	20
21	And when any one shall touch any unclean thing, whether it be the uncleanness of man, or an unclean beast, or any unclean detestable thing, and eat of the flesh of the sacrifice of peace-offerings, which pertain unto the LORD, that soul shall be cut off from his people.	ונפש כיי-תגע בכל-טמא בטמאת אדם או בבהמה טמאה או בכל-שקץ טמא ואכל מבשר-זבח השלמים אשר ליהוה ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: (פ) (אין פרשה בספרי ספרד ואשכנז) ואנש ארי יקרב בכל מקאב בסואבת אנשא או בבבירא מקאבא או בכל שקיץ מקאב וייכול מבשר נקסת קודשא דקדם יי וישתיצי אנשא ההוא מעמיה:	21
22	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:	22
23	Speak unto the children of Israel, saying: Ye shall eat no fat, of ox, or sheep, or goat.	דבר אל-בני ישראל לאמר כל-חלב שור וכשב ועז לא תאכלו: מליל עם בני ישראל למימר כל תרב תור ואמר ועז לא תיכלון:	23
24	And the fat of that which dieth of itself, and the fat of that which is torn of beasts, may be used for any other service; but ye shall in no wise eat of it.	וחלב גבלה וחלב טרפה יעשה לכל-מלאכה ואכל לא תאכלהו: ותרב גבילא ותרב תבירא יתעביד לכל עבידא ומיכל לא תיכלוניה:	24

(18) ואם האכל יאכל וגו'. צמחש צשחיטה לאכלו צשלישי הכתוב מדבר יכול אם אכל ממנו צשלישי יפסל למפרע, תלמוד לומר המקריב אותו לא יחשב, צשעת הקרבה הוא נפסל, ואינו נפסל צשלישי (ת"כ פרשת ח, א). וכן פירשו צשעת הקרבתו לא תעלה זאת צמחשצה, ואם חשב פיגול יהיה: והנפש האכלת ממנו. אפילו צמוך הזמן, עונה תשא: (19) והבשר. של קדש שלמים אשר יגע בכל טמא לא יאכל: והבשר. לרבות אבר שיא מקחו, שהפינימי מותר: כל טהור יאכל בשר. מה תלמוד לומר לפי שנאמר ודם יצק וצק יצק וצק יצק (דברים יב, כז), יכול לא יאכלו שלמים אלא הצעלים, לכך נאמר כל טהור יאכל צשר: (והבשר כל טהור יאכל בשר. כלומר כל מה שאסרתי לך צחטאת ואשם שאל ילאו חוץ לקלעים אסורה, כמו שכתוב צחצר אהל מועד יאכלוה, צצשר זה אני אומר לך כל טהור יאכל צשר, אפילו צכל העיר): (20) וטמאתו עליו. צטומאת הגוף הכתוב מדבר (וצחים מג), אצל טהור שאכל את הטמא, אינו ענוש כרת, אלא אזהרה, והצצשר אשר יגע בכל טמא וגו'. ואזהרת טמא שאכל את הטהור אינה מפורשת צתורה, אלא חכמים למדוה צגזירה שזה (ת"כ יד, ג. מכות יד): ג' כריתות אמורות צאכלי קדשים צטומאת הגוף, ודרשוה רבותינו צצצועות (ז), אחת לכלל, ואחת לפרט, ואחת ללמד על קרבן עולה ויורד שלא נאמר אלא על טומאת מקדש וקדשיו: (24) יעשה לכל מלאכה. צא ולימד על החלב שאינו מטמא טומאת נבלות (פסחים כג. ת"כ פרשת י, ח): ואכל לא תאכלהו. אמרה תורה יוצא איסור נבילה וטרפה ויחול על איסור חלב, שאל אכלו יחייב אף על לאו של נבילה, ולא תאמר

25	For whosoever eateth the fat of the beast, of which men present an offering made by fire unto the LORD, even the soul that eateth it shall be cut off from his people.	כִּי כָל-אֹכֵל חֵלֶב מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר יִקְרִיב מִמֶּנָּה אִשָּׁה לַיהוָה וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הָאֹכֶלֶת מֵעַמִּיהָ:	אֲרִי כָל דֵּייוֹכֹל תִּרְבָּא מִן בְּעִירָא דִּיקְרִיב מִנֵּה קוֹדְשִׁינָא קֳדָם יְיָ וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא דֵּייוֹכֹל מֵעַמִּיהָ:
26	And ye shall eat no manner of blood, whether it be of fowl or of beast, in any of your dwellings.	וְכָל-דָּם לֹא תֹאכְלוּ בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם לְעוֹף וּלְבְּהֵמָה:	וְכָל דָּמָא לֹא תִיכְלוּן בְּכָל מוֹתְבְּנִיכוֹן דְּעוֹפֵא וּדְבְּעִירָא:
27	Whosoever it be that eateth any blood, that soul shall be cut off from his people.	כָּל-נֶפֶשׁ אֲשֶׁר-תֹּאכַל כָּל-דָּם וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: (פ) (אין פרשה בספרי תימן)	כָּל אֲנָשׁ דֵּייוֹכֹל כָּל דָּם וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנָשָׁא הַהוּא מֵעַמִּיהָ:
28	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדְבֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמַלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:
29	Speak unto the children of Israel, saying: He that offereth his sacrifice of peace-offerings unto the LORD shall bring his offering unto the LORD out of his sacrifice of peace-offerings.	דְּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר הַמִּקְרִיב אֶת-זִבְחֵי שְׁלָמֹו לַיהוָה יָבִיא אֶת-קֶרְבָּנוֹ לַיהוָה מִזִּבְחֵי שְׁלָמֹו:	מַלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימֶר דְּמִקְרִיב יְת נִכְסַת קוֹדְשִׁיהִי קֳדָם יְיָ יִתִּי יְת קוֹרְבָנֶיהָ לְקֳדָם יְיָ מִנִּכְסַת קוֹדְשִׁיהִי:
30	His own hands shall bring the offerings of the LORD made by fire: the fat with the breast shall he bring, that the breast may be waved for a wave-offering before the LORD.	יָדָיו תְּבִיאֶינָה אֶת אֲשֵׁי יְהוָה אֶת-הַחֵלֶב עַל-הַחֹזֶה יְבִיאֻנּוּ אֶת הַחֹזֶה לְהַגִּיף אֹתוֹ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:	יְדוּהִי יִיתִין יְת קוֹרְבָנֶיהָ דֵּי יְת תִּרְבָּא עַל חֲדָא יִתְנִינָה יְת חֲדָא לְאַרְמָא יְתִיה אֲרָמָא קֳדָם יְיָ:
31	And the priest shall make the fat smoke upon the altar; but the breast shall be Aaron's and his sons'.	וְהַקְטִיר הַכֹּהֵן אֶת-הַחֵלֶב הַמִּזְבֵּחַ וְהָיָה הַחֹזֶה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:	וַיִּסֵּק כְּהֵנָּא יְת תִּרְבָּא לְמִדְבַּחָא וְהָיָה חֲדָא לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו:

אין איסור חל על איסור (חולין לו):

(26) לעוף ולבהמה. פרט לדם דגים וחגבים: בכל מושבותיכם. לפי שהיא חוצת הגוף ואינה חוצת קרקע נוהגת בכל מושבות, ובמסכת קדושין צ"א (לז): מפרש למה הוצרך לומר:

(30) ידיו תביאנה וגו'. שמהא יד הצעלים מלמעלה והחלז נחנין זה, ויד כהן מלמטה ומניפן (מנחות סא): את אשׁי ד'. ומה הן האשים, את החלז על החזה: יביאנו. כשמביאו מבית המטבחים נותן החלז על החזה, וכשנותנו ליד הכהן המניף נמצא החזה למעלה והחלז למטה, וזהו האמור במקום אחר שזק הקרוימה וצוה הקנופה על אשׁי הצלזים יביאו להניף וגו' (ויקרא י, טו), ולאחר התנופה נותנו לכהן המקטיר, ונמצא החזה למטה, וזה שנאמר וישימו את הצלזים על הצמות ויקטיר הצלזים המנופה (שם ט, כ), למדנו שג' כהנים זקוקין לה, כך מפורש במנחות (דף סז): את החלב על החזה יביאנו. ואת החזה למה מביא, להניף אותו הוא מביא, ולא שיהא הוא מן האשים, לפי שנאמר את אשׁי ה' את החלז על החזה, יכול שיהא אף החזה לאשים, לכך נאמר את החזה להניף וגו':

(31) והקטיר הכהן את החלב. ואחר כך והיה החזה לאהרן למדנו שאין הצער נאכל בעוד שהאימורים למטה מן המזבח (ת"כ פרק טו, ז):

32	And the right thigh shall ye give unto the priest for a heave-offering out of your sacrifices of peace-offerings.	וְיָת שֶׁקָּא דִּימִינָא תִתְּנוּן אֶפְרָשׁוּתָא לְכַהֲנָא מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיכוֹן:	וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן מִזִּבְחֵי שְׁלָמִיכֶם:	32
33	He among the sons of Aaron, that offereth the blood of the peace-offerings, and the fat, shall have the right thigh for a portion.	דִּמְקַרִּיב יֵת דָּם נְכֶסֶת קוּדְשִׁיא וְיָת תְּרֵבָא מִבְּנֵי אַהֲרֹן דִּילֵיה תְּהֵי שֶׁקָּא דִּימִינָא לְחֶלֶק:	הַמְקַרִּיב אֶת־הֶם הַשְּׁלָמִים וְאֶת־הַחֵלֶב מִבְּנֵי אַהֲרֹן לוֹ תִתְּנֶה שׁוֹק הַיָּמִין לְמִנְחָה:	33
34	For the breast of waving and the thigh of heaving have I taken of the children of Israel out of their sacrifices of peace-offerings, and have given them unto Aaron the priest and unto his sons as a due for ever from the children of Israel.	אֲרִי יֵת חֲדָיא דְאַרְמוּתָא וְיָת שֶׁקָּא דְאַפְרָשׁוּתָא נְסִיבִית מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִנְכֶּסֶת קוּדְשִׁיהוֹן וַיִּהְיֶיב יְתָהוֹן לְאַהֲרֹן כַּהֲנָא וּלְבָנָיו לְקִים עָלֵם מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	כִּי אֶת־חֹזה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה לָקַחְתִּי מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵיהֶם וְאֶתֵּן אֹתָם לְאַהֲרֹן הַכֹּהֵן וּלְבָנָיו לְחֶק־עוֹלָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	34
35	This is the consecrated portion of Aaron, and the consecrated portion of his sons, out of the offerings of the LORD made by fire, in the day when they were presented to minister unto the LORD in the priest's office;	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לַכֹּהֵן לִיהוָה:	זֹאת מִשְׁחַת אַהֲרֹן וּמִשְׁחַת בָּנָיו מֵאֲשֵׁי יְהוָה בְּיוֹם הַקָּרִיב אֹתָם לַכֹּהֵן לִיהוָה:	35
36	which the LORD commanded to be given them of the children of Israel, in the day that they were anointed. It is a due for ever throughout their generations.	דְּפַקִּיד יִי לְמַתָּן לַהוֹן בְּיוֹמָא דִּירְבּוֹן יְתָהוֹן מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם לְדִרְיָהוֹן:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לָתֵת לָהֶם בְּיוֹם מִשְׁחוֹ אֹתָם מֵאֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֶקֶת עוֹלָם לְדִרְתָּם:	36
37	This is the law of the burnt-offering, of the meal-offering, and of the sin-offering, and of the guilt-offering, and of the consecration-offering, and of the sacrifice of peace-offerings;	זֹאת אוֹרֵיָתָא לַעֲלֹתָא לְמִנְחָתָא וּלְחַטָּאתָא וּלְאַשְׁמָא וּלְקוֹרְבָנָיא וּלְנֶכֶסֶת קוּדְשִׁיא:	זֹאת הַתּוֹרָה לַעֲלֹה לְמִנְחָה וּלְחַטָּאת וּלְאַשֶׁם וּלְמִלּוּאִים וּלְזִבַּח הַשְּׁלָמִים:	37
38	which the LORD commanded Moses in mount Sinai, in the day that he commanded the children of Israel to present their offerings unto the LORD, in the wilderness of Sinai.	דְּפַקִּיד יִי יֵת מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְּסִינֵי בְּיוֹמָא דְּפַקִּיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְקָרְבָא יֵת קוֹרְבָנָהוֹן קָדָם יִי בְּמִדְבָּרָא דְּסִינֵי:	אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה בְּהָר־סִינֵי בְּיוֹם צִוּתוֹ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְהַקְרִיב אֶת־קֶרְבָּנֵיהֶם לִיהוָה בְּמִדְבָּר־סִינֵי: (פ)	38
VIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וּמִלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	רביעי ד

- (32) שוק. מן הפרק של ארכוזה הנמכרת עם הראש עד הפרק האמצעי שהוא סוּךְ של ירך (חולין קלד:);
 (33) המקריב את דם וגו'. מי שהוא ראוי לזריקתו ולהקטיר חלזי, יא טמא צשעת זריקת דמים או צשעת הקטר חלזים שאינו חולק צשער;
 (34) התנופה התרומה. מוליך ומציא מעלה ומוריד (סוכה לז:);
 (37) ולמלואים. ליום חינוך הכהונה;

2	<p>‘Take Aaron and his sons with him, and the garments, and the anointing oil, and the bullock of the sin-offering, and the two rams, and the basket of unleavened bread;</p>	<p>קח את־אהרן ואת־בניו אתו ואת־הבגדים ואת־שמן המִשְׁחָה ואתו פֶּרֶד החֲטָאת ואת־שני האֵילִים ואת־סל המִצּוֹת:</p>	2
3	<p>and assemble thou all the congregation at the door of the tent of meeting.’</p>	<p>וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הַקְהֵל אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	3
4	<p>And Moses did as the LORD commanded him; and the congregation was assembled at the door of the tent of meeting.</p>	<p>וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֹתוֹ וַתִּקְהַל הָעֵדָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:</p>	4
5	<p>And Moses said unto the congregation: ‘This is the thing which the LORD hath commanded to be done.’</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־הָעֵדָה זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר־צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת:</p>	5
6	<p>And Moses brought Aaron and his sons, and washed them with water.</p>	<p>וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־אֶהֱרֹן וְאֶת־בָּנָיו וַיִּרְחֹץ אֹתָם בַּמַּיִם:</p>	6
7	<p>And he put upon him the tunic, and girded him with the girdle, and clothed him with the robe, and put the ephod upon him, and he girded him with the skilfully woven band of the ephod, and bound it unto him therewith.</p>	<p>וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הַכֹּתֶנֶת וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּאַבְנֵט וַיַּלְבֵּשׁ אֹתוֹ אֶת־הַמְעִיל וַיַּתֵּן עָלָיו אֶת־הָאֶפֶד וַיַּחְגֹּר אֹתוֹ בְּחֹשֶׁב הָאֶפֶד וַיֵּאָפֶד לוֹ בּוֹ:</p>	7
8	<p>And he placed the breastplate upon him; and in the breastplate he put the Urim and the Thummim.</p>	<p>וַיִּשֶׂם עָלָיו אֶת־הַחֹשֶׁן וַיִּתֵּן אֶל־הַחֹשֶׁן אֶת־הָאוּרִים וְאֶת־הַתֻּמִּיִּם:</p>	8
9	<p>And he set the mitre upon his head; and upon the mitre, in front, did he set the golden plate, the holy crown; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַיִּשֶׂם אֶת־הַמִּצְנֶפֶת עַל־רֹאשׁוֹ וַיִּשֶׂם עַל־הַמִּצְנֶפֶת אֶל־מוֹל פָּנָיו אֶת־צִיץ הַזָּהָב גִּזְרֵי הַקֹּדֶשׁ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:</p>	9

- (2) קח את אהרן. פרשה זו נאמרה שבעת ימים קודם הקמת המשכן, שאין מוקדם ומאוחר צמורה: קח את אהרן. קחנו דברים ומשכו: ואת פר החטאת וגו'. אלו האמורים צענין לוואת המלוואים בואתה תזוה (שמות כט) ועכשיו ציוס ראשון למלוואים חזר וזכרו צענת מעשה:
- (3) הקהל אל פתח אהל מועד. זה אחד מן המקומות שהחזיק מועט את המרובה:
- (5) זה הדבר. דברים שמראו שאני עושה לפניכם כפי הקצ"ה לעשות, ואל תאמרו לכבודי ולכבוד אחי אני עושה. כל הענין הזה בפרשת המלוואים פירשתי בואתה תזוה (שם):
- (8) את האורים. כח של שם המפורש:

10	And Moses took the anointing oil, and anointed the tabernacle and all that was therein, and sanctified them.	וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּשְׁכָּן וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־בּוֹ וַיְקַדְּשׁ אֹתָם:	10
11	And he sprinkled thereof upon the altar seven times, and anointed the altar and all its vessels, and the laver and its base, to sanctify them.	וַיִּזֵּי מִמֶּנּוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ שֶׁבַע פְּעָמִים וַיִּמָּשַׁח אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־כָּל־כֵּלָיו וְאֶת־הַכֵּיֹר וְאֶת־כַּנּוֹתָיו לְקַדְּשָׁם:	11
12	And he poured of the anointing oil upon Aaron's head, and anointed him, to sanctify him.	וַיִּצֹק מִשֶּׁמֶן הַמִּשְׁחָה עַל־רֹאשׁ אַהֲרֹן וַיִּמָּשַׁח אֹתוֹ לְקַדְּשׁוֹ:	12
13	And Moses brought Aaron's sons, and clothed them with tunics, and girded them with girdles, and bound head-tires upon them; as the LORD commanded Moses.	וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת־בְּנֵי אַהֲרֹן וַיַּלְבִּישֵׁם כִּתְיֹת וַיַּחְגֹּר אֹתָם אֲבָנִט וַיַּחְבֹּשׁ לָהֶם מִגְבָּעוֹת כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	13
14	And the bullock of the sin-offering was brought; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the bullock of the sin-offering.	וַיָּגֵשׁ אֵת פֶּרֶךְ הַחֲטָאת וַיִּסְמְךְ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ פֶּרֶךְ הַחֲטָאת:	חמישי 14
15	And when it was slain, Moses took the blood, and put it upon the horns of the altar round about with his finger, and purified the altar, and poured out the remaining blood at the base of the altar, and sanctified it, to make atonement for it.	וַיִּשְׁחֹט וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם וַיִּתֵּן עַל־קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב בְּאֶצְבָּעוֹ וַיַּחַטֵּא אֶת־הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת־הַדָּם יִצֹק אֶל־יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ וַיְקַדְּשֵׁהוּ לְכַפֵּר עָלָיו:	15
16	And he took all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and Moses made it smoke upon the altar.	וַיִּקַּח אֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר עַל־הַקֶּרֶב וְאֵת יִתְרַת הַכֹּבֵד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכְּלָיִת וְאֶת־חֲלִבָתָן וַיִּקְטֹר מִשָּׁה הַמִּזְבֵּחַ:	16

(9) וישם על המצנפת. פחילי תכלת הקצועים צניץ נתן על המצנפת נמצא הניץ חלוי במצנפת:

(11) ויז ממנו על המזבח. לא ידעתי היכן נצטוו זהזאות הללו:

(12) ויצק. וימשח. צמחלה יוצק על ראשו, ואח"כ נותן בין ריסי עיניו, ומושך באצבעו מזה לזה (כריתות ה:):

(13) ויחבש. לשון קשירה:

(15) ויחטא את המזבח. סטאו וטפרו מראות ליכנס לקדושה: ויקדשוהו. בעבודה זו: לכפר עליו. מעתה כל הכפרות:

(16) ואת יתרת הכבד. לצד הכנף, שהיה נוטל מעט מן הכנף עמה:

17	But the bullock, and its skin, and its flesh, and its dung, were burnt with fire without the camp; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַפָּר וְאֶת־עֲרוֹ וְאֶת־בְּשָׂרוֹ וְאֶת־פִּרְשׁוֹ שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמִּחֲנֶה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	17
18	And the ram of the burnt-offering was presented; and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת־אֵילֵּי הָעֹלָה וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	18
19	And when it was killed, Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	19
20	And when the ram was cut into its pieces, Moses made the head, and the pieces, and the suet smoke.	וְאֶת־הָאֵיל נָתַח לְנִתְחָיו וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־הָרֹאשׁ וְאֶת־הַנִּתְחִים וְאֶת־הַפָּדֶר:	20
21	And when the inwards and the legs were washed with water, Moses made the whole ram smoke upon the altar; it was a burnt-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת־הַקֶּרֶב רָתַץ בַּמַּיִם וַיִּקְטֹר מֹשֶׁה אֶת־כָּל־הָאֵיל הַמִּזְבֵּחַ עֹלָה הוּא לְרִיח־נִיחֹחַ אֲשֶׁה הוּא לַיהוָה כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה:	21
22	And the other ram was presented, the ram of consecration, and Aaron and his sons laid their hands upon the head of the ram.	וַיִּקְרָב אֶת־הָאֵיל הַשֵּׁנִי אֵיל הַמִּלֻּאִים וַיִּסְמְכוּ אֹהֲרֵן וּבְנָיו אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁ הָאֵיל:	ששי
23	And when it was slain, Moses took of the blood thereof, and put it upon the tip of Aaron's right ear, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.	וַיִּשְׁחַט וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִדָּמּוֹ וַיִּתֵּן עַל־תַּנְנוּד אֶזְזֹן־אֹהֲרֵן הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:	23
24	And Aaron's sons were brought, and Moses put of the blood upon the tip of their right ear, and upon the thumb of their right hand, and upon the great toe of their right foot; and Moses dashed the blood against the altar round about.	וַיִּקְרָב אֶת־בְּנֵי אֹהֲרֵן וַיִּתֵּן מֹשֶׁה מִן־הַדָּם עַל־תַּנְנוּד אֶזְזָנָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יָדָם הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלָם הַיְמָנִית וַיִּזְרַק מֹשֶׁה אֶת־הַדָּם עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	24

(22) אֵיל הַמִּלֻּאִים. אֵיל הַשְּׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים לַשּׁוֹן שְׁלָמִים שְׁמִלּוּאִים וּמְשָׁלִימִים אֶת הַכֹּהֲנִים כְּכַהֲנִים:

<p>25 And he took the fat, and the fat tail, and all the fat that was upon the inwards, and the lobe of the liver, and the two kidneys, and their fat, and the right thigh.</p>	<p>וַיִּקַּח יֵת תַּרְבָּא וְיֵת אֲלִיתָא וְיֵת כָּל תַּרְבָּא דְּעַל גּוּא וְיֵת חֲצֵר כְּבָדָא וְיֵת תַּרְתִּין כּוֹלִין וְיֵת תַּרְבֵּהוֹן וְיֵת שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>25 וַיִּקַּח אֶת־הַחֵלֶב וְאֶת־הָאֵלֶיָּה וְאֶת־כָּל־הַחֵלֶב אֲשֶׁר־עַל־הַקֶּבֶד וְאֶת־יִתְרַת הַכֶּבֶד וְאֶת־שְׁתֵּי הַכִּלְיֹת וְאֶת־חֲלֻבֹתָן וְאֶת־שׁוֹק הַיְמָיִן:</p>
<p>26 And out of the basket of unleavened bread, that was before the LORD, he took one unleavened cake, and one cake of oiled bread, and one wafer, and placed them on the fat, and upon the right thigh.</p>	<p>וּמִסֵּלָא דְּפִטִּירִיא דְּקָדָם יֵי נְסִיב גְּרִיצָתָא פִּטִּירִתָא חֲדָא וְגְרִיצָתָא דִּלְחִים מִשַּׁח חֲדָא וְאַסְפּוּג חֲדָא וְשׁוּי עַל תַּרְבֵּינָא וְעַל שְׂקָא דִּימִינָא:</p>	<p>26 וּמִסֵּל הַמִּצּוֹת אֲשֶׁר־לִפְנֵי יְהוָה לָקַח חֶלֶת מִצָּה אַחַת וְחֶלֶת לֶחֶם שֶׁמֶן אַחַת וְרִיקִיק אַחַד וַיִּשֶׁם עַל־תַּחֲלָבִים וְעַל שׁוֹק הַיְמָיִן:</p>
<p>27 And he put the whole upon the hands of Aaron, and upon the hands of his sons, and waved them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּתֵּב יֵת כּוֹלָא עַל יְדֵי אַהֲרֹן וְעַל יְדֵי בְנוֹהֵי נְאָרִים יִתְהוֹן אֲרָמָא קָדָם יֵי:</p>	<p>27 וַיִּתֵּן אֶת־הַכֹּל עַל כַּפֵּי אַהֲרֹן וְעַל כַּפֵּי בָנָיו וַיַּנִּיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>28 And Moses took them from off their hands, and made them smoke on the altar upon the burnt-offering; they were a consecration-offering for a sweet savour; it was an offering made by fire unto the LORD.</p>	<p>וַנְסִיב מִשָּׁה יִתְהוֹן מֵעַל יְדֵהוֹן וְאַסִּיק לְמִדְבָּחָא עַל עֲלִתָא קוֹרְבָנָא אֲנֹן לְאַתְקַבְלָא בְּרַעְנָא קוֹרְבָנָא הוּא קָדָם יֵי:</p>	<p>28 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֹתָם מֵעַל כַּפֵּיהֶם וַיִּקְטֹר המִזְבֵּחַ עַל־הָעֹלָה מִלֵּאִים הֵם לְרִיחַ נִיחֹח אֲשֶׁה הוּא לִיהוָה:</p>
<p>29 And Moses took the breast, and waved it for a wave-offering before the LORD; it was Moses' portion of the ram of consecration; as the LORD commanded Moses.</p>	<p>וַנְסִיב מִשָּׁה יֵת חֲדָא וְנְאָרִימָה אֲרָמָא קָדָם יֵי מְדַכֵּר קוֹרְבָנָא לְמִשָּׁה הָנֹה לְחֶלֶק כְּמָא דְּפִקִּיד יֵי יֵת מִשָּׁה:</p>	<p>29 וַיִּקַּח מֹשֶׁה אֶת־תְּחֻזָּה וַיַּנִּיפָהּ תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה מֵאִיל הַמִּלֵּאִים לְמִשָּׁה הִיא לְמִנָּה כַּאֲשֶׁר צֻוְּהָ אֶת־מֹשֶׁה:</p>
<p>30 And Moses took of the anointing oil, and of the blood which was upon the altar, and sprinkled it upon Aaron, and upon his garments, and upon his sons, and upon his sons' garments with him, and sanctified Aaron, and his garments, and his sons, and his sons' garments with him.</p>	<p>וַנְסִיב מִשָּׁה מִמִּשְׁחָא דְּרַבּוּתָא וּמִן דְּמָא דְּעַל מִדְבָּחָא וְאָדִי עַל אַהֲרֹן עַל לְבוּשׁוֹהִי וְעַל בְּנוֹהִי וְעַל לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה וְקִדִּישׁ יֵת אַהֲרֹן יֵת לְבוּשׁוֹהִי וְיֵת בְּנוֹהִי וְיֵת לְבוּשֵׁי בְנוֹהִי עֲמִיה:</p>	<p>וַיִּקַּח מֹשֶׁה מִשְׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִן־הַדָּם אֲשֶׁר־עַל־הַמִּזְבֵּחַ וַיַּז עַל־אַהֲרֹן עַל־בְּגָדָיו וְעַל־בְּנָיו וְעַל־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ וַיִּקְדֹּשׁ אֶת־אַהֲרֹן אֶת־בְּגָדָיו וְאֶת־בְּנָיו וְאֶת־בְּגָדֵי בָנָיו אֹתוֹ:</p>

(26) וחלת לחם שמן. היא רצוכה, שהיה מרצה זה שמן כנגד החלות והרקיין, כך מפורש בזמנחות (עח).
(28) ויקטר המזבחה. משה שמש כל שזעמ ימי המלוואים בחלוק לזן (עבודה זרה לד). על העולה. אחר העולה ולא מנינו שוק של שלמים קרב בכל מקום חוץ מזה:

<p>31 And Moses said unto Aaron and to his sons: 'Boil the flesh at the door of the tent of meeting; and there eat it and the bread that is in the basket of consecration, as I commanded, saying: Aaron and his sons shall eat it.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בִּשְׂלוּ יֵת בִּשְׂרָא בַּתָּרֵעַ מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וְשֶׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>	<p>31 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו בִּשְׂלוּ יֵת בִּשְׂרָא בַּתָּרֵעַ מִשְׁכַּן אֹהֶל מוֹעֵד וְשֶׁם תֹּאכְלוּ אֹתוֹ וְאֶת-הַלֶּחֶם אֲשֶׁר בַּסֵּל הַמִּלֵּאִים כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִי לֵאמֹר אַהֲרֹן וּבָנָיו יֹאכְלֻהוּ:</p>
<p>32 And that which remaineth of the flesh and of the bread shall ye burn with fire.</p>	<p>וְהַנּוֹתָר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>	<p>32 וְהַנּוֹתָר בַּבֶּשֶׂר וּבַלֶּחֶם בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:</p>
<p>33 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting seven days, until the days of your consecration be fulfilled; for He shall consecrate you seven days.</p>	<p>וּמִתָּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שִׁבְעַת יָמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹדְשׁוֹן אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹדְשׁוֹן:</p>	<p>מפטיר 33 וּמִתָּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקֹון שִׁבְעַת יָמִין עַד יוֹם מִשְׁלֵם יוֹמֵי קוֹדְשׁוֹן אֲרִי שִׁבְעָא יוֹמִין יִתְקַרֵּב קוֹדְשׁוֹן:</p>
<p>34 As hath been done this day, so the LORD hath commanded to do, to make atonement for you.</p>	<p>כַּמָּא דַּעֲבַד בְּיוֹמָא הַדִּין פְּקִיד יְיָ לְמַעַבַד לְכַפֵּרָא עֲלֵיכוֹן:</p>	<p>34 כַּאֲשֶׁר עָשָׂה בַּיּוֹם הַזֶּה צִוָּה יְהוָה לַעֲשׂוֹת לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם:</p>
<p>35 And at the door of the tent of meeting shall ye abide day and night seven days, and keep the charge of the LORD, that ye die not; for so I am commanded.</p>	<p>וּבַתָּרֵעַ מִשְׁכַּן זִמְנָא תִתְּבוֹן יִמָּם וְלַיְלָא שִׁבְעָא יוֹמִין וְתִטְרוֹן יֵת מִטְרַת מִימְרָא דִּי וְלֹא תָמוּתוֹן אֲרִי כֵן אִתְּפַקְדִּית:</p>	<p>35 וּפָתַח אֹהֶל מוֹעֵד תִּשְׁבּוּ יוֹמָם וְלַיְלָלָה שִׁבְעַת יָמִים וּשְׁמֹרֶתֶם אֶת-מִשְׁמֶרֶת יְהוָה וְלֹא תָמוּתוּ כִּי-כֵן צִוִּיתִי:</p>
<p>36 And Aaron and his sons did all the things which the LORD commanded by the hand of Moses.</p>	<p>וַעֲבַד אַהֲרֹן וּבָנָיו יֵת כָּל פְּתֻמָּיָא דַּפְקִיד יְיָ בְּיַד דְּמֹשֶׁה:</p>	<p>15 פסוקים 36 וַעֲשׂוּ אַהֲרֹן וּבָנָיו אֶת כָּל-הַדְּבָרִים אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה בְּיַד מֹשֶׁה: (ס)</p>

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23 on page 141. For Shabbat Zachor the maftir and Haftara are on page 166. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 170. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 179.

<p>IX And it came to pass on the eighth day, that Moses called Aaron and his sons, and the elders of Israel;</p>	<p>וַהֲוָה בְּיוֹמָא תְּמִינָא קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְסָבִי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>שמיני וַהֲוָה בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי קָרָא מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וּלְזִקְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>
--	--	--

(34) צוה ד' לעשות. כל שצעת הימים ור"ל דרשו (יוםא צ): לעשות, זה מעשה פרה, לכפר זה מעשה יום הכפורים, וללמד שכהן גדול טעון פרישה קודם יום הכפורים שצעת ימים, וכן הכהן השורף את הפרה:
(35) ולא תמותו. הא אם לא תעשו כן, רי אחס חייצים מיטה:
(36) ויעש אהרן ובניו. להגיד שצחן שלא הטו ימין ושמאל:
(1) ויהי ביום השמיני. שמיני למלואים, הוא ר"ח ניסן, שהוקם המשכן בו ציוס, ונטל י' עטרות השנויות בצדד עולם (פרק ז): ולזקני ישראל. להשמיעם שעל פי הדבור אהרן נכנס ומשמש צכהונה גדולה, ולא יאמרו מאליו נכנס:

<p>and he said unto Aaron: 'Take thee 2 a bull-calf for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering, without blemish, and offer them before the LORD.</p>	<p>וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן סֹב לָךְ עִגֹּל בָּר תּוֹרִי לַחֲטָאתָ וְדָבָר לַעֲלֹתָ שְׁלָמִין וְקָרִיב קָדָם יי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר אֶל-אַהֲרֹן קַח-לָךְ עִגֹּל בֶּן-בָּקָר לַחֲטָאתָ וְאַיִל לַעֲלֹתָ תְּמִימִם וְהִקְרִיב לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And unto the children of Israel 3 thou shalt speak, saying: Take ye a he-goat for a sin-offering; and a calf and a lamb, both of the first year, without blemish, for a burnt-offering;</p>	<p>וְעַם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּמְלִיל לְמִימָר סֹבּוּ צֹפִיר בָּר עֲזִין לַחֲטָאתָ וְעִגֹּל וְאֹמֶר בְּנֵי שָׁנָא שְׁלָמִין לַעֲלֹתָ:</p>	<p>וְאֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּדְבָּר לֵאמֹר קַחוּ שְׁעִיר-עֲזִים לַחֲטָאתָ וְעִגֹּל וְכֹבֶשׂ בְּנֵי-שָׁנָה תְּמִימִם לַעֲלֹתָ:</p>
<p>and an ox and a ram for 4 peace-offerings, to sacrifice before the LORD; and a meal-offering mingled with oil; for to-day the LORD appeareth unto you.'</p>	<p>וְתוֹר וְדָבָר לְנִכְסֹת קוֹדְשֵׁי לְדַבְּחָא קָדָם יי וּמִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשַּׁח אֲרִי יוֹמָא דִּין יִקְרָא דִּי מִתְגַּלִּי לְכוּן:</p>	<p>וְשׁוֹר וְאַיִל לְשְׁלָמִים לְזִבְחָ לִפְנֵי יְהוָה וּמִנְחָה בָּלוּלָה בְּשֶׁמֶן כִּי הַיּוֹם יִהְיֶה נִרְאָה אֵלֵיכֶם:</p>
<p>And they brought that which 5 Moses commanded before the tent of meeting; and all the congregation drew near and stood before the LORD.</p>	<p>וְקָרִיבוּ יֵת דְּפָקִיד מֹשֶׁה לְקָדָם מִשְׁכַּן זְמָנָא וְקָרִיבוּ כָּל כְּנַשְׁתָּא וְקָמוּ קָדָם יי:</p>	<p>וַיִּקְחוּ אֵת אֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה אֶל- פְּנֵי אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּקְרְבוּ כָּל- הָעֵדָה וַיַּעֲמֻדוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>And Moses said: 'This is the thing 6 which the LORD commanded that ye should do; that the glory of the LORD may appear unto you.'</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה דִּין פְּתִגְמָא דְּפָקִיד יי תַּעֲבִידוּן וַיִּתְגַּלִּי לְכוּן יִקְרָא דִּי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר- צִוָּה יְהוָה תַּעֲשׂוּ וַיֵּרָא אֵלֵיכֶם כְּבוֹד יְהוָה:</p>
<p>And Moses said unto Aaron: 'Draw 7 near unto the altar, and offer thy sin-offering, and thy burnt-offering, and make atonement for thyself, and for the people; and present the offering of the people, and make atonement for them; as the LORD commanded.'</p>	<p>וַאֲמַר מֹשֶׁה לְאַהֲרֹן קָרִיב לְמִדְּבַחָא וְעִבִיד יֵת חֲטָאתָ וְיֵת עֲלֹתָ וְכַפֵּר עָלְךָ וְעַל עַמָּא וְעִבִיד יֵת קוֹרְבַּן עַמָּא וְכַפֵּר עֲלֵיהוֹן כְּמָא דְּפָקִיד יי:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן קָרִיב אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַעֲשֵׂה אֶת-חֲטָאתְךָ וְאֶת-עֲלֹתְךָ וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ וּבְעַד הָעָם וַעֲשֵׂה אֶת-קֹרְבַּן הָעָם וְכַפֵּר בְּעֶדְךָ כְּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה:</p>
<p>So Aaron drew near unto the altar, 8 and slew the calf of the sin-offering, which was for himself.</p>	<p>וְקָרִיב אַהֲרֹן לְמִדְּבַחָא וַיַּכֵּס יֵת עֹלָא דְּחֲטָאתָ דִּילֵיהּ:</p>	<p>וַיִּקְרַב אַהֲרֹן אֶל-הַמִּזְבֵּחַ וַיִּשְׁחַט אֶת-עִגֹּל חֲטָאתָ אֲשֶׁר- לֹו:</p>

(2) קח לך עגל. להודיע שמכפר לו הקד"ש ע"י עגל זה על מעשה העגל שעשה:
(4) כי היום ה' נראה אליכם. להשרות שכינתו צמעשה ידיכם, לכן קרבות הללו צאין חוצה ליום זה:
(7) קרב אל המזבח. שהיה אהרן בוש וירא לגשת, אמר לו משה למה אתה בוש, לכן נצחרת (ת"כ פרשת א, ח): את
חטאתך. עגל צן זקור: ואת עולתך. אייל: קרבן העם. שעיר עזים ועגל וכזב. כל מקום שנאמר עגל צן שנה הוא,
ומכאן אתה למד:

9	And the sons of Aaron presented the blood unto him; and he dipped his finger in the blood, and put it upon the horns of the altar, and poured out the blood at the base of the altar.	וַיִּקְרְבוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יְת דָּמָא לִיה וַיִּטְבֹּל אֶצְבָּעוֹ בְּדָם וַיִּתֵּן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ וְאֶת-הַדָּם יָצַק אֶל-יְסוֹד הַמִּזְבֵּחַ:	9
10	But the fat, and the kidneys, and the lobe of the liver of the sin-offering, he made smoke upon the altar; as the LORD commanded Moses.	וְאֶת-הַחֵלֶב וְאֶת-הַכֹּלֵית וְאֶת- הַיִּתְרֹת מִן-הַכֶּבֶד מִן-הַחֲטָאֹת הַקָּטִיר הַמִּזְבֵּחַ כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה:	10
11	And the flesh and the skin were burnt with fire without the camp.	וְאֶת-הַבָּשָׂר וְאֶת-הָעוֹר שָׂרַף בָּאֵשׁ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:	ישראל
12	And he slew the burnt-offering; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about.	וַיִּשְׁחַט אֶת-הָעֹלָה וַיִּמָּצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֵלָיו אֶת-הַדָּם וַיִּזְרְקוּהוּ עַל-הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	12
13	And they delivered the burnt-offering unto him, piece by piece, and the head; and he made them smoke upon the altar.	וְאֶת-הָעֹלָה הַמִּצִּיאוּ אֵלָיו לִנְתֻחֶיהָ וְאֶת-הֶרֶאֶשׁ וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ:	13
14	And he washed the inwards and the legs, and made them smoke upon the burnt-offering on the altar.	וַיִּרְחֹץ אֶת-הַקֶּרֶב וְאֶת- הַכְּרָעִים וַיִּקְטֹר עַל-הָעֹלָה הַמִּזְבֵּחַ:	14
15	And the people's offering was presented; and he took the goat of the sin-offering which was for the people, and slew it, and offered it for sin, as the first.	וַיִּקְרֹב אֶת קָרְבַּן הָעָם וַיִּקַּח אֶת-שְׂעִיר הַחֲטָאֹת אֲשֶׁר לָעָם וַיִּשְׁחָטוּהוּ וַיִּתְּאֲהוּ כְּרֹאשׁוֹן:	15
16	And the burnt-offering was presented; and he offered it according to the ordinance.	וַיִּקְרֹב אֶת-הָעֹלָה וַיַּעֲשֶׂהָ כַּמִּשְׁפָּט:	16
17	And the meal-offering was presented; and he filled his hand therefrom, and made it smoke upon the altar, besides the burnt-offering of the morning.	וַיִּקְרֹב אֶת-הַמִּנְחָה וַיִּמְלֵא כַּפּוֹ מִמֶּנָּה וַיִּקְטֹר עַל-הַמִּזְבֵּחַ מִלְּבַד עֲלֵת הַבֶּקֶר:	שני

(11) ואת הבשר ואת העור וגו'. לא מצינו חטאת חיונה נשרפת אלא זו, ושל מלואים, וכולן על פי הדבור:

(12) וימצאו. לשון הושטה והזמנה:

(15) ויחטאו. עשהו כמשפט חטאת: כראשון. כעגל שלו:

(16) ויעשה כמשפט. המפורש צעולת נדבה צויקרא (צילת כ.).

(17) וימלא כפו. היא קמינה: מלבד עלת הבקר. כל אלה עשה אחר עולת התמיד:

18	He slew also the ox and the ram, the sacrifice of peace-offerings, which was for the people; and Aaron's sons delivered unto him the blood, and he dashed it against the altar round about,	וַיִּשְׁחַט אֶת־הַשּׁוֹר וְאֶת־הָאֵילָן וַיִּבַּח הַשְּׁלָמִים אֲשֶׁר לָעָם וַיִּמְצְאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן אֶת־הַדָּם אֵלָיו וַיִּזְרְקוּהוּ עַל־הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	וַיַּכּוּ יֵת תּוֹרָא וְיֵת דְּכָרָא נִכְסַת קוֹדֶשִׁיא דְלַעֲמָא וְאַמְטִיאוּ בְנֵי אֶהֱרֹן יֵת דְּמָא לֵיהּ וַיִּזְרְקוּהוּ עַל מִדְבָּחָא סָחוּר סָחוּר:
19	and the fat of the ox, and of the ram, the fat tail, and that which covereth the inwards, and the kidneys, and the lobe of the liver.	וְאֶת־הַחֲלָבִים מִן־הַשּׁוֹר וּמִן־הָאֵילָן הָאֵלִיָּה וְהַמְכַסֶּה וְהַכְּבֵד:	וְיֵת תַּרְפֵּיא מִן תּוֹרָא וּמִן דְּכָרָא אֵלִיתָא וְחָפִי גִּזָּא וְכֹלִיתָא וְחִצֵּר כְּבֵדָא:
20	And they put the fat upon the breasts, and he made the fat smoke upon the altar.	וַיִּשִּׂמוּ אֶת־הַחֲלָבִים עַל־הַחֲזֹזֹת וַיִּקְטֹר הַחֲלָבִים הַמִּזְבֵּחַ:	וַשְׂוִיאוּ יֵת תַּרְפֵּיא עַל חֲדָנוֹתָא וַאֲסִיק תַּרְפֵּיא לְמִדְבָּחָא:
21	And the breasts and the right thigh Aaron waved for a wave-offering before the LORD; as Moses commanded.	וְאֵת הַחֲזֹזֹת וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין הַנִּיף אֶהֱרֹן תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה כַּאֲשֶׁר צִוָּה מֹשֶׁה:	וְיֵת חֲדָנוֹתָא וְיֵת שְׁקָא דִּימִינָא אֲרִים אֶהֱרֹן אֲרִמָא קֳדָם יְיָ כְּמָא דְּפָקִיד מֹשֶׁה:
22	And Aaron lifted up his hands toward the people, and blessed them; and he came down from offering the sin-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings.	וַיִּשָּׂא אֶהֱרֹן אֶת־יָדָיו אֶל־הָעָם וַיְבָרְכֵם וַיֵּרָד מֵעֲשֵׂת הַחַטָּאת וְהָעֹלָה וְהַשְּׁלָמִים:	וְאַרְיִם אֶהֱרֹן יֵת יְדוּהִי לַעֲמָא וּבְרִיכְנוּן וַיִּנְחַת מִקְמַעֲבַד חַטָּאתָא וְעֹלָתָא וְנִכְסַת קוֹדֶשִׁיא:
23	And Moses and Aaron went into the tent of meeting, and came out, and blessed the people; and the glory of the LORD appeared unto all the people.	וַיָּבֹא מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּצְאוּ וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעָם וַיֵּרָא כְבוֹד־יְהוָה אֶל־כָּל־הָעָם:	וַעֲאֵל מֹשֶ�ה וְאַהֲרֹן לְמַשְׁכַּן זְמָנָא וַיִּפְקוּ וּבְרִיכוּ יֵת עֲמָא וְאַתְגְּלִי יִקְרָא דִּי לְכָל עֲמָא:

(19) והמכסה. חלב המכסה את הקרב: (20) וישימו את החלבים על החזות. לאחר התנופה נתנו כהן המניף לכהן אחר להקטירם, נמצאו העליונים למטה (מנחות סז). (22) ויברכם. ברכת כהנים, יצרך, יאר, ישא: וירד. מעל המזבח: (23) ויבא משה ואהרן וגו'. למה נכנסו, מצאתי צפרשת מלואים צברייתא הנוספת על תורת כהנים שלנו, למה נכנס משה עם אהרן, ללמדו על מעשה הקטרת, או לא נכנס אלא לדבר אחר, הריני דן ירידה וציאה טעונות צרכה, מה ירידה מעין עבודה, אף ציאה מעין עבודה, הא למדת למה נכנס משה עם אהרן ללמדו על מעשה הקטרת. דבר אחר כיון שראה אהרן שקרבו כל הקרצנות ונעשו כל המעשים, ולא ירדה שכינה לישראל, היה מטער ואומר, יודע אני שכעס הקב"ה עלי, ובשצילי לא ירדה שכינה לישראל, אמר לו למשה משה אחי כך עשית לי שנכנסתי ונתציישתי, מיד נכנס משה עמו ובקשו רחמים וירדה שכינה לישראל: ויצאו ויברכו את העם. אמרו ויהי נעם ה' אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ (תהלים 5, יז), יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידיכם. לפי שכל ז' ימי המלואים שהעמידו משה למשכן ושמש צו, ופרקו בכל יום, לא שרתה צו שכינה, והיו ישראל נכלמים ואומרים למשה, משה רבינו כל הטורח שטרחנו שתשרה שכינה בינינו ונדע שנתכפר לנו עון העגל, לכך אמר להם זה הדבר אשר צוה ה' תעשו וירא אליכם כבוד ה', אהרן אחי כדאי וחשוב ממני, שעל ידי קרצנותיו ועבודתו תשרה שכינה בכם, ותדעו שהמקום צמר צו:

<p>24 And there came forth fire from before the LORD, and consumed upon the altar the burnt-offering and the fat; and when all the people saw it, they shouted, and fell on their faces.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם:</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל עַל-הַמִּזְבֵּחַ אֶת-הָעֹלָה וְאֶת-הַחֲלָבִים וַיֵּרָא כָּל-הָעָם וַיִּרְאוּ וַיִּפְּלוּ עַל-פְּנֵיהֶם: שלישי</p>
<p>X And Nadab and Abihu, the sons of Aaron, took each of them his censer, and put fire therein, and laid incense thereon, and offered strange fire before the LORD, which He had not commanded them.</p>	<p>וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי-אַהֲרֹן נֹדֶב וְאִישׁ מִחֶתֶתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>	<p>X וַיִּקְחוּ נָדָב וַאֲבִיהוּא בְּנֵי-אַהֲרֹן נֹדֶב וְאִישׁ מִחֶתֶתוֹ וַיִּתְּנוּ בָהֶן אֵשׁ וַיִּשְׂמוּ עָלֶיהָ קֶטֶרֶת וַיִּקְרִיבוּ לִפְנֵי יְהוָה אֵשׁ זָרָה אֲשֶׁר לֹא צִוָּה אֹתָם:</p>
<p>2 And there came forth fire from before the LORD, and devoured them, and they died before the LORD.</p>	<p>וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>2 וַתֵּצֵא אֵשׁ מִלִּפְנֵי יְהוָה וַתֹּאכַל אוֹתָם וַיָּמָתוּ לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>3 Then Moses said unto Aaron: 'This is it that the LORD spoke, saying: Through them that are nigh unto Me I will be sanctified, and before all the people I will be glorified.' And Aaron held his peace.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>	<p>3 וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן הוּא אֲשֶׁר-דִּבֶּר יְהוָה לֵאמֹר בְּקִרְבִּי אֶקְדֹּשׁ וְעַל-פְּנֵי כָל-הָעָם אֶכְבֹּד וַיֵּדֶם אַהֲרֹן:</p>
<p>4 And Moses called Mishael and Elzaphan, the sons of Uzziel the uncle of Aaron, and said unto them: 'Draw near, carry your brethren from before the sanctuary out of the camp.'</p>	<p>וַיִּקְרָא מֹשֶׁה לְמִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל אֲחֵי אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר לָהֶם קִרְבוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>	<p>4 וַיִּקְרָא מֹשֶׁה אֶל-מִישָׁאֵל וְאֶלְצָפָן בְּנֵי עֲזִיזָאֵל דֹּד אַהֲרֹן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם קִרְבוּ שָׂאוּ אֶת-אֲחֵיכֶם מֵאֵת פְּנֵי-הַקֹּדֶשׁ אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p>
<p>5 So they drew near, and carried them in their tunics out of the camp, as Moses had said.</p>	<p>וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>	<p>5 וַיִּקְרְבוּ וַיִּשְׂאוּם בְּכַתְנֵיהֶם אֶל-מַחוּץ לַמַּחֲנֶה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר מֹשֶׁה:</p>

(24) וירנו. כתרנומו:

(2) ותצא אש. רצי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא על ידי שהורו הלכה צפני משה רצן, רצי ישמעאל אומר שחיי יין נכנסו למקדש. מדע שאחר מיתתן הזהיר הנותרים שלא יכנסו שחיי יין למקדש, משל למלך שהיה לו בן בית וכו', כדאיתא בזיקרא רבה (יב, א):

(3) הוא אשר דבר וגו'. היכן דבר, ונעזר שמה לזני ישראלי ונקדש צבדי (שמות כט, מג), אל תקרי צבדי אלא צבדי (צבדי קטו):. אמר משה לאהרן, אהרן אחי, יודע הייתי שיתקדש הצית במידועיו של מקום, והייתי סבור אז כי אז כך, עכשיו רואה אני שהם גדולים ממני וממך (ת"כ פרשתא א, כג. ויקרא רבה יב, ז):. וידום אהרן. קבל שכר על שתיקתו, ומה שכר קבל, שנתייחד עמו הדבור, שנאמר לו לצדו פרשת שחיי יין (ת"כ שם לו. ויק"ר שם). בקרובי. צבדירי: ועל פני כל העם אכבד. כשהקד"ה עושה דין צדיקים מתיירא, ומתעלה, ומתקלם, אם כן צאלו, כל שכן צרעיס, וכן הוא אומר נזכר אלהים ממקדשך (תהלים סח, לו), אל תקרי ממקדשך אלא ממקדשך:

(4) דד אהרן. עוזאל אחי עמרם היה, שנאמר וצני קסת וגו' (שמות ו, יח):. שאו את אחיכם וגו'. כאדם האומר לחצירו, העבר את המת מלפני הכלה, שלא לערצב את השמחה:

<p>6 And Moses said unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons: 'Let not the hair of your heads go loose, neither rend your clothes, that ye die not, and that He be not wroth with all the congregation; but let your brethren, the whole house of Israel, bewail the burning which the LORD hath kindled.</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאֵלֶּזְרָר וְלֵאִיתָמָר בְּנָיו וְרָאִשֵׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תָמְתוּ וְעַל כָּל־כְּלִי־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>	<p>וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְלֵאֵלֶּזְרָר וְלֵאִיתָמָר בְּנָיו וְרָאִשֵׁיכֶם אֶל־תִּפְרְעוּ וּבִגְדֵיכֶם לֹא־תִפְרְמוּ וְלֹא תָמְתוּ וְעַל כָּל־כְּלִי־הָעֵדָה יִקְצֹף וְאַחֵיכֶם כָּל־בֵּית יִשְׂרָאֵל יִבְכּוּ אֶת־הַשִּׁרְפָּה אֲשֶׁר שָׂרַף יְהוָה:</p>
<p>7 And ye shall not go out from the door of the tent of meeting, lest ye die; for the anointing oil of the LORD is upon you.' And they did according to the word of Moses.</p>	<p>וּמִתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן פֶּן־תָּמְתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדְּבַר מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>וּמִתְּרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא תִפְקוּן פֶּן־תָּמְתוּ כִּי־שָׁמֶן מִשְׁחַת יְהוָה עֲלֵיכֶם וַיַּעֲשׂוּ כַּדְּבַר מֹשֶׁה: (פ)</p>
<p>8 And the LORD spoke unto Aaron, saying: 9 'Drink no wine nor strong drink, thou, nor thy sons with thee, when ye go into the tent of meeting, that ye die not; it shall be a statute forever throughout your generations.</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יַי עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר: וַיֵּן וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמְתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר: וּמִלִּיל יַי עִם אַהֲרֹן לְמִימֶר: וַיֵּן וְשִׁכָּר אֶל־תִּשְׁתּוּ אַתְּהוּ וּבְנֵיךָ אִתְּךָ בְּבֹאֲכֶם אֶל־אֹהֶל מוֹעֵד וְלֹא תָמְתוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>
<p>10 And that ye may put difference between the holy and the common, and between the unclean and the clean;</p>	<p>וְלִתְבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:</p>	<p>וְלִתְבַדִּיל בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטָּמֵא וּבֵין הַטְּהוֹר:</p>
<p>11 and that ye may teach the children of Israel all the statutes which the LORD hath spoken unto them by the hand of Moses.'</p>	<p>וְלִהְיוֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחִינִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>	<p>וְלִהְיוֹת אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת כָּל־תְּחִינִים אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֲלֵיהֶם בְּיַד־מֹשֶׁה: (פ)</p>

(5) בכתבתם. של מחס, מלמד, שלא נשרפו בגדיהם, אלא נשמחם, כמין שני חוטין של אש נכנסו לתוך חוטמיהם (סנהדרין נב. שם כג):

(6) אל תפרעו. אל תגדלו שער, מכאן שְׂאֵל אסור בתספורת (מועד קטן יד:), אצל אחם אל תערצבו שמחתו של מקום: ולא תמותו. הא אם תעשו כן, מותו: ואחיהם כל בית ישראל. מכאן, שזרתן של תלמידי חכמים מוטלת על הכל להחזיק בה:

(9) יין ושכר. יין דרך שכרותו: בבאכם אל אהל מועד. אין לי אלא צוואם להיכל, בגשתם למזבח מנין, נאמר כאן ציאת אהל מועד, ונאמר בקידוש ידים ורגלים ציאת אהל מועד (שמות ל, כ), מה להלן עשה גישה מזבח כציאת אהל מועד, אף כאן עשה גישה מזבח כציאת אהל מועד (ת"כ פרשתא א, ד):

(10) ולהבדיל. כדי שתצדילו בין עבודה קדושה למחוללת, הא למדת שאם עבד עבודתו פסולה (שם ח. וזכאים יז:):
(11) ולהורת. למד, שאסור שיכור צהורא (ת"כ), יכול יהא חייב מיתה, תלמוד לומר אחה ובניך אֶקְדָּךְ ולא תמותו, כהגיס עבודתם מיתה, ואין חכמים צהוראם במיתה:

<p>12 And Moses spoke unto Aaron, and unto Eleazar and unto Ithamar, his sons that were left: 'Take the meal-offering that remaineth of the offerings of the LORD made by fire, and eat it without leaven beside the altar; for it is most holy.</p>	<p>וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-אֶלְעָזָר וְאֶל-אִיתָמָר בְּנָיו הַנּוֹתָרִים קָחוּ אֶת-הַמִּנְחָה הַנּוֹתָרֶת מֵאֲשֵׁי יְהוָה וְאִכְלוּהָ מִצֹּת אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ כִּי קֹדֶשׁ קֳדָשִׁים הִוא:</p>	<p>רביעי</p>
<p>13 And ye shall eat it in a holy place, because it is thy due, and thy sons' due, of the offerings of the LORD made by fire; for so I am commanded.</p>	<p>וְאִכְלֹתֶם אֹתָהּ בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ כִּי חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֶיךָ הִוא מֵאֲשֵׁי יְהוָה כִּי-כֵן צֻוֵּיתִי:</p>	<p>13</p>
<p>14 And the breast of waving and the thigh of heaving shall ye eat in a clean place; thou, and thy sons, and thy daughters with thee; for they are given as thy due, and thy sons' due, out of the sacrifices of the peace-offerings of the children of Israel.</p>	<p>וְאֵת חֻזָּה הַתְּנוּפָה וְאֵת שׁוֹק הַתְּרוּמָה תֹאכְלוּ בְּמָקוֹם טָהוֹר אֹתָהּ וּבְנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ אִתְּךָ כִּי-חֻקְךָ וְחֻק־בְּנֶיךָ נִתְּנוּ מִזִּבְחֵי שְׁלָמֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל:</p>	<p>14</p>
<p>15 The thigh of heaving and the breast of waving shall they bring with the offerings of the fat made by fire, to wave it for a wave-offering before the LORD; and it shall be thine, and thy sons' with thee, as a due for ever; as the LORD hath commanded.'</p>	<p>שׁוֹק הַתְּרוּמָה וְחֻזָּה הַתְּנוּפָה עַל אֲשֵׁי הַחֲלָבִים יָבִיאוּ לַהֲנִיף תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה וְהָיָה לְךָ וּלְבְנֶיךָ אִתְּךָ לְחֶק-עוֹלָם כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה:</p>	<p>15</p>
<p>16 And Moses diligently inquired for the goat of the sin-offering, and, behold, it was burnt; and he was angry with Eleazar and with Ithamar, the sons of Aaron that were left, saying:</p>	<p>וְאֵתוּ שְׁעִיר הַחַטָּאת דָּרֹשׁ דָּרֹשׁ מֹשֶׁה וְהִנֵּה שָׂרָף וַיִּקְצַף עַל-אֶלְעָזָר וְעַל-אִיתָמָר בְּנֵי אַהֲרֹן הַנּוֹתָרִים לֵאמֹר:</p>	<p>חמישי</p>

(12) הנותרים. מן המיתה, מלמד שאף עליהם קנסה מיתה על עון העגל, הוא שנאמר וְאֶהְרֹן הַתְּלִיף ה' מֵאֵד לְהַשְׁמִידוֹ (דברים ט, כ), ואין השמדה אלא פלוי בנים, שנאמר וְאֶשְׁמִיד פְּרִיז מִמֶּעַל (עמוס ב, ט), ותפלתו של משה בטלה מחנה, שנאמר וְאֶתְפַּלֵּל גַּם צֶעַד אֶהְרֹן צָעַת הַהוּא (דברים שס): קחו את המנחה. אף על פי שאתם אוניין, וקדשים אסורים לאוין (זבחים קא): את המנחה. זו מנחת שמייני ומנחת נחשון: ואכלוה מצות. מה תלמוד לומר, לפי שהיא מנחת צבור ומנחת שעה, ואין כיוצא בה לדורות, הוצרך לפרש בה דין שאר מנחות:

(13) וחק בניך. אין לזנות חק בקדשים: כי כן צויתי. צאניות יאכלוה (מ"כ פרק א, ח זבחים קא):

(14) ואת חזה התנופה. של שלמי צבור: תאכלו במקום טהור. וכיאת הראשונים אכלו במקום טמא, אלא הראשונים שהם קדשי קדשים, הוצרך לזכורם במקום קדוש, אבל אלו אין צריכים תוך הקלעים, אבל צריכים הם להאכל תוך מחנה ישראל, שהוא טהור מליכנס שם מזרעים, מכאן שקדשים קלים נאכלין בכל העיר (שם נה): אתה ובניך ובנותיך. אתה ובניך צחלק, אבל צחלק לא צחלק, אלא אם תחננו להם מתנות רשאות הן לאכול צחוק ושוק, או אינו אלא אף הצנות צחלק, תלמוד לומר כי חק וחק צניך נחננו, חק לצנים, ואין חק לצנות (מ"כ שם י):

(15) שוק התרומה וחזה התנופה. לשון אשר הונף ואשר הורס. תנופה מוליך ומציא תרומה מעלה ומוריד. ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה צחוק. לא ידענו. ששניהם צהרמה והנפה: על אשי החלבים. מכאן שהחלבים למטה צשעת תנופה, וישוה המקראות שלא יכחישו זה את זה כנר פרשתי שלשמן צנו את אהרן (לעיל ז, ל):

17	'Wherefore have ye not eaten the sin-offering in the place of the sanctuary, seeing it is most holy, and He hath given it you to bear the iniquity of the congregation, to make atonement for them before the LORD?	מִדּוּעַ לֹא-אָכַלְתֶּם אֶת-הַחֲטָאֹת בַּמִּקְדָּשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאֶתָּה נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:	מִדּוּעַ לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאֹת בַּמִּקְדָּשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאֶתָּה נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
18	Behold, the blood of it was not brought into the sanctuary within; ye should certainly have eaten it in the sanctuary, as I commanded.'	הֵן לֹא-הוּבֵא אֶת-דָּמָהּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ פְּנִימָה אֲכֹל תֹּאכְלוּ אֹתָהּ בַּקֹּדֶשׁ כְּאֲשֶׁר צֻוֵּיתִי:	הֵן לֹא אָכַלְתֶּם אֶת הַחֲטָאֹת בַּמִּקְדָּשׁ כִּי קֹדֶשׁ קֹדָשִׁים הוּא וְאֶתָּה נָתַן לָכֶם לְשֵׂאת אֶת-עֲוֹן הָעֵדָה לְכַפֵּר עֲלֵיהֶם לִפְנֵי יְהוָה:
19	And Aaron spoke unto Moses: 'Behold, this day have they offered their sin-offering and their burnt-offering before the LORD, and there have befallen me such things as these; and if I had eaten the sin-offering to-day, would it have been well-pleasing in the sight of the LORD?	וַיִּדְבֹר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הַיּוֹם הַקְרִיבוּ אֶת-חֲטָאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֲתִי כְּאֵלֶּה וְאֲכַלְתִּי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי יְהוָה:	וַיִּדְבֹר אֶהֱרֹן אֶל-מֹשֶׁה הַיּוֹם הַקְרִיבוּ אֶת-חֲטָאתָם וְאֶת-עֹלֹתָם לִפְנֵי יְהוָה וַתִּקְרָאנִי אֲתִי כְּאֵלֶּה וְאֲכַלְתִּי חֲטָאת הַיּוֹם הַזֶּה בְּעֵינַי יְהוָה:
20	And when Moses heard that, it was well-pleasing in his sight.	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֹב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפֹּר בְּעֵינָיו:	וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּיטֹב וַיִּשְׁמַע מֹשֶׁה וַיִּשְׁפֹּר בְּעֵינָיו:
XI	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying unto them:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר אֲלֵהֶם:

(16) שעיר החטאת. שעיר מוספי ראש חודש. ושלשה שעירי חטאות קרבו צו ציום שעיר עזים, ושעיר נחשון, ושעיר ראש חודש, ומכולן לא נשרף אלא זה, ומחלקו בדבר חכמי ישראל, (צ"כ פרק ב, ח"י) יש אומרים מפני טומאה שנגעה בו נשרף, ויש אומרים מפני אניות נשרף, לפי שהוא קדשי דורות, אבל בקדשי שעה סמכו על משה שאמר להם צמנחה ואכלוהו מלות: דרוש דרש. שמי דרישות הללו, מפני מה נשרף זה, ומפני מה נאכלו אלו, כך הוא צמנחה כהנים (פרק ב, ב) על אלעזר ועל איתמר. צמנח כבודו של אהרן הפך פניו כנגד הצנים וכעס: לאמר. אמר להם השיבוני על דברי:

(17) מדוע לא אכלתם את החטאת במקום הקדש. וכי חוץ לקדש אכלוהו, והלא שרפוהו, ומהו אומר במקום הקדש, אלא אמר להם שמה חוץ לקלעים יצאה ונפסלה: כי קדש קדשים הוא. ונפסלת ציוצא, והם אמרו לו לאו, אמר להם הואיל וצמנחה הקדש היתה, מדוע לא אכלתם אותה: ואותה נתן לכם לשאת וגו'. שהכהנים אכלוהו ובעליהם מתכפרים: לשאת את עון העדה. מכאן למדנו ששעיר ראש חודש היה, שהוא מכפר על עון טומאת מקדש וקדשיו, שחטאת שמייני וחטאת נחשון לא לכפרה צאו:

(18) הן לא הובא וגו'. שאילו הוצא היה לכס לשרפה, כמו שנאמר וְכָל חֲטָאת הָאֵשֶׁר יִצְאָה מִדָּמָהּ וְגו' (ויקרא ו, כג): אכול תאכלו אותה. היה לכס לאכלה אף על פי שאתם אונינים: כאשר צוית. לכס צמנחה:

(19) וידבר אהרן. אין לשון צדור אלא לשון עו, שנאמר וַיִּדְבֹר הָעָם וְגו' (צמנחה כא, ה). אפשר משה קָפַץ על אלעזר ועל איתמר, ואהרן מדבר, הא ידעת שלא היתה אלא מדרך כבוד, אמרו, אינו דדין שיהא אבינו יושב ואנו מדברים לפניו, ואינו דדין שיהא חלמיד משיב את רבו, יכול מפני שלא היה צאלעזר להשיב, תלמוד לומר וַיִּאֱמָר אֶלְעָזָר הִפְּחֵן אֶל אֲנָשֵׁי הָעֵזָא וְגו' (שם לא, כא), הרי כשרצה דבר לפני משה ולפני הנשיאים, זו מלאכתו כספרי של פנים שני: הן היום הקריבו. מהו אומר, אלא אמר להם משה שמה זרקתם דמה אונינים, שהאונן שעצד חלל, אמר לו אהרן, וכי הם הקריבו שהם הדייטות, אני הקרבתי, שאני כהן גדול, ומקריב אונן (וצחים קא). ותקראנה אותו באלה. אפילו לא היו המתים צָנִי, אלא שאר קרובים שאני חייב להיות אונן עליהם כאלו, כגון כל האמורים צפרשת כהנים שהכהן מטמא להם: ואכלתי חטאת. ואם אכלתי, הייטב וגו'. היום. אבל אנינות לילה מותר, שאין אונן אלא יום קצורה (שם ק): הייטב בעיני ה'. אם שמעת צקדשי שעה, אין לך להקל צקדשי דורות:

(20) וייטב בעיניו. הודה ולא בוש לומר לא שמעתי (ת"כ פרק ב, יב):

2 Speak unto the children of Israel, saying: These are the living things which ye may eat among all the beasts that are on the earth.	דְּבַרְוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־ הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:	2 דְּבַרְוּ אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר זֹאת הַחַיָּה אֲשֶׁר תֹּאכְלוּ מִכָּל־ הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר עַל־הָאָרֶץ:
3 Whatsoever parteth the hoof, and is wholly cloven-footed, and cheweth the cud, among the beasts, that may ye eat.	כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָתָהּ וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתָהּ מִסְקָא פִּשְׂרָא בִּבְעִירָא יִתָּהּ תִּיכְלִין:	3 כָּל דֹּסְדִיקָא פִּרְסָתָהּ וּשְׁסַעַת שְׁסַע פִּרְסָתָהּ מִעֵלָת גִּרָה בִּבְהֵמָה אִתָּהּ תֹּאכְלוּ:
4 Nevertheless these shall ye not eat of them that only chew the cud, or of them that only part the hoof: the camel, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	בְּרֵם יֵת דִּין לֹא תִיכְלִין מִמִּסְקֵי פִשְׂרָא וּמִדִּיקֵי פִּרְסָתָהּ יֵת גְּמֵלָא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מִסְקָב הוּא לְכוּן:	4 אֲךְ אֵת־זֶה לֹא תֹאכְלוּ מִמֵּעֵלֵי הַגִּרָה וּמִמִּפְרֵי הַפִּרְסָה אֶת־ הַגְּמֵל כִּי־מַעֲלָה גִרָה הוּא וּפִרְסָהּ אֵינְנָהּ מִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
5 And the rock-badger, because he cheweth the cud but parteth not the hoof, he is unclean unto you.	וְיֵת טַבָּא אֲרִי מִסִּיק פִּשְׂרָא הוּא וּפִרְסָתִיהּ לֹא סְדִיקָא מִסְקָב הוּא לְכוּן:	5 וְאֶת־הַשֹּׁפָן כִּי־מַעֲלָה גִרָה הוּא וּפִרְסָהּ לֹא יִפְרִיס טָמֵא הוּא לָכֶם:
6 And the hare, because she cheweth the cud but parteth not the hoof, she is unclean unto you	וְיֵת אֲרִנְבָא אֲרִי מִסְקָא פִּשְׂרָא הִיא וּפִרְסָתָהּ לֹא סְדִיקָא מִסְקָבָא הִיא לְכוּן:	6 וְאֶת־הָאֲרִנְבָת כִּי־מַעֲלָת גִּרָה הִיא וּפִרְסָהּ לֹא הַפְרִיסָה טָמֵאָה הִיא לָכֶם:
7 And the swine, because he parteth the hoof, and is cloven-footed, but cheweth not the cud, he is unclean unto you.	וְיֵת חֲזִירָא אֲרִי סְדִיק פִּרְסָתָהּ הוּא וּמִטְלָפִין טְלָפִין פִּרְסָתִיהּ וְהוּא פִּשְׂרָא לֹא פִשֵּׁר מִסְקָב הוּא לְכוּן:	7 וְאֶת־הַחֲזִיר כִּי־מִפְרִיס פִּרְסָהּ הוּא וּשְׁסַע פִּרְסָהּ וְהוּא גִּרָה לֹא־יִגֵּר טָמֵא הוּא לָכֶם:

(1) אל משה ואל אהרן. למשה אמר, שיאמר לאהרן: לאמר אליהם. אמר שיאמר לאלעזר ולאיתמר, או אינו אלא לאמר לישראל, כשהוא אומר דברו אל בני ישראל, הרי דבור אמור לישראל, הא מה אני מקיים לאמר אליהם, לצניו, לאלעזר ולאיתמר:

(2) דברו אל בני ישראל. את כולם השווה להיות שלוחים בדבור זה, לפי שהשווה בדמיון וקבלו עליהם גזירת המקום מאהבה: זאת החיה. לשון חיים, לפי שישראל דבוקים במקום וראויין להיות חיים, לפיכך הצדילים מן הטומאה וגזר עליהם מוות, ולאומות העולם לא אסר כלום. משל לרופא שנכנס לבקר את החולה וכו', כדאיתא במדרש רבי תנחומא (פ"ו, ויקרא רבה יג, ז): זאת החיה. מלמד שהיה משה אומר צחיה ומראה אותה לישראל זאת תאכלו וזאת לא תאכלו. את זה תאכלו וגו'. אף בשאר המים אחז מכל מין ומין והראה להם, וכן בעוף ואת אלה תשקלו מן העוף, וכן בשאר חיות וזה לכם הטמא: זאת החיה מכל הבהמה. מלמד שהצדקה בכלל חיה (חולין עא):

(3) מפרסת. כתרומתו סדיקא: פרסה. פלאגט"ה צלע"ו: ושסעת שסע. שמוצלת מלמעלה ומלמטה בשתי צדדין, כתרומתו ומטלף טלפין, שיש שפרסותיו סדוקות מלמעלה ואינן שסועות ומוצלות לגמרי שמלמטה מחוברות: מעלת גרה. מעלה ומקיא האוכל ממעיה ומחזרת אותו לתוך פיה לכתשו ולטחנו הדק: גרה. כך שמו, ויתכן להיותו מגזרת מים הנקראים (שמואל"ז יד, יד), שהוא נגרר אחר הפה, ותרומתו פשרא, שע"י הגרה האוכל נפטר ונמוח: בבהמה. תצוה זו יתירה היא לדרשה, להחיר את השליל הנמצא במעי אמו: אחת תאכלו. ולא צדקה טמאה, והלא צדקה היא, אלא לעזור עליה עשה ולא תעשה (זבחים זד):

8	Of their flesh ye shall not eat, and their carcasses ye shall not touch; they are unclean unto you.	מבשרהון לא תיכלון ובגבולתהון לא תקרבון מסאבין אנון לכון:	מבשרם לא תאכלו ובגבולתם לא תגעו טמאים הם לכם:	8
9	These may ye eat of all that are in the waters: whatsoever hath fins and scales in the waters, in the seas, and in the rivers, they may ye eat.	את־זה תאכלו מפל אשר במים כל אשר־לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובגבולתם אתם תאכלו:	את־זה תאכלו מפל אשר במים כל אשר־לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובגבולתם אתם תאכלו:	9
10	And all that have not fins and scales in the seas, and in the rivers, of all that swarm in the waters, and of all the living creatures that are in the waters, they are a detestable thing unto you,	וכל דלית ליה ציצין וקלפין ביממא ובגבולתא מפל רחשא דמא ומכל נפשא חיתא דבמא שקצא אנון לכון:	וכל אשר אין־לו סנפיר וקשקשת בימים ובגבולתם מפל שרץ המים ומפל נפש החיה אשר במים שקץ הם לכם:	10
11	and they shall be a detestable thing unto you; ye shall not eat of their flesh, and their carcasses ye shall have in detestation.	ושקצא יהיו לכון מבשרהון לא תיכלון וית בגבולתהון תשקצון:	ושקץ יהיו לכם מבשרם לא תאכלו ואת־גבולתם תשקצו:	11
12	Whatsoever hath no fins nor scales in the waters, that is a detestable thing unto you.	כל דלית ליה ציצין וקלפין במא שקצא הוא לכון:	כל אשר אין־לו סנפיר וקשקשת במים שקץ הוא לכם:	12
13	And these ye shall have in detestation among the fowls; they shall not be eaten, they are a detestable thing: the great vulture, and the bearded vulture, and the ospray;	ואת־אלה תשקצו מן־העוף לא יאכלו שקץ הם את־הנשר ואת־הפֶּרֶס ואת־העזנייה:	ואת־אלה תשקצו מן־העוף לא יאכלו שקץ הם את־הנשר ואת־הפֶּרֶס ואת־העזנייה:	13

(8) מבשרם לא תאכלו. אין לי אלא אלו, שאר צהמה טמאה שאין לה שום סימן טהרה מנין, אמרת קל וחומר, ומה אלו שיש בהן קצת סימני טהרה אסורות וכו' (כל הענין ב"כ פרק ג, ז): מבשרם. על בשרם באזהרה, ולא על עצמותם וגידין וקרנים וטלפים: ובגבולתם לא תגעו. יכול יהו ישראל מזהרים על מגע נבלה, תלמוד לומר לאמר לא תגעו בל פל הפלגים וגו' (ויקרא כא, א), כהנים מזהרין, ואין ישראל מזהרין, קל וחומר מעתה, ומה טומאת המת חמורה לא הזהיר צה אלא כהנים, טומאת נבלה קלה לא כל שכן, ומה תלמוד לומר לא תגעו, ברגל (ראש השנה טז:). (זהו שאמרו חייב אדם לטהר עצמו ברגל):

(9) סנפיר. אלו ששט צהם: קשקשת. אלו קליפין הקצועים צו (חולין נט.), כמו שנאמר וְשָׂרִיז קִשְׁקָשִׁים הוּא לְבוֹשׁ (שמואל א יז, ה):

(10) שרץ. בכל מקום משמעו דבר נמוך שרוש ונד על הארץ:

(11) ושקץ יהיו. לאסור את עירוביהן אם יש צו בנותן טעם (חולין נט:). מבשרם. אינו מזהר על הסנפירים ועל העצמות: ואת נבלתם תשקצו. לרצות יבחושין שסינין (חולין סז.), יבחושין מושיילוני"ש בלע"ז:

(12) אשר אין לו וגו'. (ת"כ) מה תלמוד לומר, שיכול אין לי שיהא מותר אלא המעלה סימנין שלו ליבשה, השירין במים מנין, תלמוד לומר כל אשר אין לו סנפיר וקשקשת צמים, הא אם היו לו צמים אף על פי שהשירין בעלייתו מותר (ת"כ פרשתא א, יא):

(13) לא יאכלו. לחייב את המאכילין לקטנים (יצמות קיד.), שכך משמעו לא יהיו נאכלים על ידך, או אינו אלא לאסרן בהנאה, תלמוד לומר לא תאכלו (דברים יד, יז), באכילה אסורין, בהנאה מותרין. כל עוף שנאמר צו למינה, למינו, למינהו,

14	and the kite, and the falcon after its kinds;	וְאֶת־הַדָּאָה וְאֶת־הָאֵיָהּ לְמִינָהּ: וְדִיתָ וְטָרְפִיתָ לְזִנְיָהּ:	14
15	every raven after its kinds;	אֵת כָּל־עֹרֵב לְמִינוֹ: יֵת כָּל עֹרֵב לְזִנְיָהּ:	15
16	and the ostrich, and the night-hawk, and the sea-mew, and the hawk after its kinds;	וְאֶת־בֵּת הַיַּעֲנָה וְאֶת־הַתַּחֲמָס וְיֵת בֵּת נַעֲמִיתָ וְצִיָּצָא וְצִפּוֹר שִׁחֲפָא וְנָצָא לְזִנְיָהּ:	16
17	and the little owl, and the cormorant, and the great owl;	וְאֶת־הַכּוֹס וְאֶת־הַשְּׁלֵף וְאֶת־הַיִּנְשׁוּף: וְקָדִיא וְשְׁלִינִינָא וְקַפּוֹפָא:	17
18	and the horned owl, and the pelican, and the carrion-vulture;	וְאֶת־הַתַּנְשֵׁמֶת וְאֶת־הַקָּאָת וְבֹתָא וְקַתָּא וִירְקָרִיקָא:	18
19	and the stork, and the heron after its kinds, and the hoopoe, and the bat.	וְאֶת־הַחֲסִידָה הָאֲנַפָּה לְמִינָהּ וְחֹרִיתָא וְאָבּוּ לְזִנְיָהּ וְנִגָּר וְאֶת־הַדּוֹכִיפָת וְאֶת־הָעֵטְלָף: טוֹרָא וְעֵטְלִיפָא:	19
20	All winged swarming things that go upon all fours are a detestable thing unto you.	כָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם: כָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע שֶׁקֶצָא הוּא לְכוֹן:	20
21	Yet these may ye eat of all winged swarming things that go upon all fours, which have jointed legs above their feet, wherewith to leap upon the earth;	אֲךְ אֵת־זֶה תֹאכְלוּ מִכָּל שָׂרֵץ הָעוֹף הַהֹלֵךְ עַל־אַרְבַּע אֲשֶׁר־כִּי לֹא־לֶן כְּרָעִים מִמַּעַל לְרַגְלָיו לְנִתֵּר בֵּהֶן עַל־הָאָרֶץ: בְּרַם יֵת דִּין תִּיכְלוּן מִכָּל רֶחֶשָׁא דְעוֹפָא דְמַהֲלִיף עַל אַרְבַּע דְּלִיָּה קַרְסוּלִין מַעְלָיו רַגְלוֹהִי לְקַפָּצָא בֵּהוֹן עַל אֲרָעָא:	21

יש צאיתו המין שאין דומין זה לזה לא צמראיהם ולא צשמותם, וכולן מין אחד: (16) הנץ. אישפרוי"ר:

(17) השלף. פירשו רבותינו (חולין סג). זה השולה (פי' מגביה) דגים מן הים, וזהו שחרגם אונקלוס וְשִׁלְיָנוּגָא: כוס וינשוף. הם זואיטי"ש הזועקים צלילה, ויש להם לסחות כאדם, ועוד אחר דומה לו שקורין ייב"ץ: (18) התנשמת. היא קלצ"א שורי"ץ, ודומה לעכבר ופורחת צלילה, ותנשמת האמורה צשר"ס היא דומה לה, ואין לה עינים, וקורין לה טלפ"א:

(19) החסידה. זו דיה לצנה, ציגוני"ה, ולמה נקרא שמה חסידה שעושה חסידות עם חצרותיה צמזומות (שם): האנפה. היא דיה רגזנית, ונראה לי שהיא שקורין לה הייר"ן: הדוכיפת. תרגול הכר, וְכַרְצָלָתוּ כפולה, וצלעו הרופ"א, ולמה נקרא שמו דוכיפת, שהודו כפות, וזו היא כרצלתו, וְנִגָּר טוֹרָא, נקרא על שם מעשיו, כמו שפירשו רבותינו צמס' גימין צפרק מי שאלחו (דף סה:):

(20) שרץ העוף. הם הדקים הנמוכים הרוחשין על הארץ, כגון צבוצים וצרעין ויתושין וחגבים:

(21) על ארבע. על ד' רגלים: ממועל לרגליו. סמוך לזוארו יש לו כמין שתי רגלים לצד ד' רגליו, וכשרוצה לעוף ולקפוץ מן הארץ מתחזק צאיתו שתי כרעים ופורח, ויש מהן הרבה, כאותן שקורין לנגושט"א, אצל אין אנו בקיאים בהן, ארבעה סימני טהרה נאמרו בהם, ארבע רגלים, וד' כנפים, וקרסולין אלו כרעים הכתוצים כאן, וכנפיו חופין את רוצו (חולין נט.). וכל סימנים הללו מצויין צאיתו שצינתינו, אצל יש שראשן ארוך ויש שאין להם זנב (שם סה:), וארץ שיהא שמו חגב, וצזה אין אנו יודעים להצדיל ציניהם:

22	even these of them ye may eat: the locust after its kinds, and the bald locust after its kinds, and the cricket after its kinds, and the grasshopper after its kinds.	אֶת־אֵלֶּה מֵהֶם תֹּאכְלוּ אֶת־הָאַרְבֶּה לְמִינֹו וְאֶת־הַסִּלְעָם לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲרָגָל לְמִינֵהוּ וְאֶת־הַחֲגָב לְמִינֵהוּ:	יֵת אֱלִין מִנְהוֹן תִּיכְלוּן יֵת גּוֹבֵא לְזִנְיָה וְיֵת רְשׁוֹנָא לְזִנְיָה וְיֵת חֲרָגָל לְזִנְיָה וְיֵת חֲגָבֵא לְזִנְיָה:
23	But all winged swarming things, which have four feet, are a detestable thing unto you.	וְכָל־שָׂרֵץ הָעוֹף אֲשֶׁר־לוֹ אַרְבַּע רַגְלַיִם שֶׁקֶץ הוּא לָכֶם:	וְכָל רַחֲשָׂא דְעוֹפֵא דְלִיָּה אַרְבַּע רַגְלִין שֶׁקֶצָא הוּא לְכוּן:
24	And by these ye shall become unclean; whosoever toucheth the carcass of them shall be unclean until even.	וְלֹא־לָהּ תִטְמָאוּ כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְלֹא־לִין תִּסְתַּאֲבוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן וְיֵהי מְסָאֵב עַד רַמְשָׂא:
25	And whosoever beareth aught of the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנֶּשָּׂא מִנִּבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דִּישׁוּל מִנִּבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיֵהי מְסָאֵב עַד רַמְשָׂא:
26	Every beast which parteth the hoof, but is not cloven footed, nor cheweth the cud, is unclean unto you; every one that toucheth them shall be unclean.	לְכָל־הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר הוּא מִפְּרִסֵּת פֶּרֶסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת וְגִרָה אֵינָנָה מֵעַלָּה טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בָּהֶם יִטְמָא:	לְכָל בְּעִירָא דְהִיא סְדִיקָא מִפְּרִסֵּת פֶּרֶסָה וְשִׁלְפִין לִיתְהָא מִטְלָפָא וּפְשָׂרָא לִיתְהָא מְסָאֵב אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקָרָב בָּהוֹן וְיֵהי מְסָאֵב:
27	And whatsoever goeth upon its paws, among all beasts that go on all fours, they are unclean unto you; whoso toucheth their carcass shall be unclean until the even.	וְכָל־הַזֶּלֶךְ עַל־כַּפָּיו בְּכָל־הַחַיָּה הַזֹּלֶכֶת עַל־אַרְבָּע טְמֵאִים הֵם לָכֶם כָּל־הַנֶּגַע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל דְּמַחְלִיד עַל יְדוּהִי בְּכָל חֵיתָא דְמַחְלִיקָא עַל אַרְבַּע מְסָאֲבִין אֲנִין לְכוּן כָּל דִּיקָרָב בְּנִבְלָתָהוֹן וְיֵהי מְסָאֵב עַד רַמְשָׂא:
28	And he that beareth the carcass of them shall wash his clothes, and be unclean until the even; they are unclean unto you.	וְהַנֶּשָּׂא אֶת־נִבְלָתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְיִטְמָא עַד־הָעֶרֶב טְמֵאִים הֵמָּה לָכֶם: (ס)	וְדִישׁוּל יֵת נִבְלָתָהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיֵהי מְסָאֵב עַד רַמְשָׂא מְסָאֲבִין אֲנִין לְכוּן:
29	And these are they which are unclean unto you among the swarming things that swarm upon the earth: the weasel, and the mouse, and the great lizard after its kinds,	וְזֶה לָכֶם הַטְּמָא בְּשָׂרָץ הַשָּׂרָץ עַל־הָאָרֶץ הַחֲלָד וְהָעֶכְבָּר וְהַחֲבִיב לְמִינֵהוּ:	וְדִין לְכוּן דְּמְסָאֵב בְּרַחֲשָׂא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אָרְעָא חוּלְדָא וְעֶכְבְּרָא וְצִבְאָא לְזִנְיָה:

- (23) וְכָל שָׂרֵץ הָעוֹף וגו'. צא ללמד שאם יש לו חמש טהור (ת"כ פרק ה, י):
 (24) וְלֹא־לָהּ. (ת"כ) העמידין להאמר למטה צענין: תטמאו. כלומר צנעימם יש טומאה:
 (25) וְכָל הַנֶּשָּׂא מִנִּבְלָתָם. כל מקום שנאמר טומאת משא, חמורה טומאת מגע, שהיא טעונה כזוס בגדים (שם פרשתא 1,7):
 (26) מִפְּרִסֵּת פֶּרֶסָה וְשִׁסְעוֹ אֵינָנָה שִׁסְעַת. כגון גמל שפרסמו סדוקה למעלה, אצל למטה היא מחוצרת. כאן למדך שנבלת צהמה טמאה מטמאה, וצענין שצסוף הפרשה פירש על צהמה טהורה:
 (27) עַל כַּפָּיו. כגון כלזודוז וחמול: טמאים הם לכם. למגע:

30 and the gecko, and the land-crocodile, and the lizard, and the sand-lizard, and the chameleon.

וְהָאֲנָקָה וְהַכֹּפֶחַ וְהַלִּטְאָה וַיֵּלֵא וְכוּחָא וְהַלִּטְאָה וְחִוּמְטָא וְהַחֲמָט וְהַתְנַשְּׁמָת׃ וְאִשּׁוּתָא׃

31 These are they which are unclean to you among all that swarm; whosoever doth touch them, when they are dead, shall be unclean until the even.

אֵלֶּה הַטְּמֵאִים לָכֶם בְּכָל-הַשָּׂרִץ כָּל-הַנִּגְעַ בָּהֶם בְּמָתָם יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב׃ אֲלֵיוֹ דְּמִסְאָבִין לְכֹון בְּכָל רַחֲשָׂא כָּל דִּיקְרַב בְּהוֹן בְּמוֹתָהוֹן יְהִי מִסְאָב עַד רַמְשָׂא׃

32 And upon whatsoever any of them, when they are dead, doth fall, it shall be unclean; whether it be any vessel of wood, or raiment, or skin, or sack, whatsoever vessel it be, wherewith any work is done, it must be put into water, and it shall be unclean until the even; then shall it be clean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל-עָלָיו מֵהֶם בְּמָתָם יִטְמָא מִכָּל-כְּלִי-עֵץ אֹו בְּגָד אֹו-עוֹר אֹו שֶׁק כָּל-כְּלִי אֲשֶׁר-יַעֲשֶׂה מְלֹאכָה בָּהֶם בְּמַיִם יוֹבֵא וְיִטְמָא עַד-הָעֶרֶב וְיִטְהַר׃ וְכָל מֵאן דְּחֶסֶף דִּיפֹּל מִנְהוֹן לְגִייה כָּל דְּבִגְדִייה יִסְתָּאב וְיִתִּיה תַּתְּבְּרוּן׃

33 And every earthen vessel whereinto any of them falleth, whatsoever is in it shall be unclean, and it ye shall break.

וְכָל-כְּלִי-חֶרֶשׁ אֲשֶׁר-יִפֹּל מֵהֶם אֶל-תּוֹכוֹ כָּל אֲשֶׁר בְּתוֹכוֹ יִטְמָא וְאִתּוֹ תִּשָּׁבְרוּ׃

34 All food therein which may be eaten, that on which water cometh, shall be unclean; and all drink in every such vessel that may be drunk shall be unclean.

מִכָּל-הָאֹכֵל אֲשֶׁר יֹאכֵל אֲשֶׁר יִבּוֹא עָלָיו מַיִם יִטְמָא וְכָל-מִשְׁקֵהוּ אֲשֶׁר יִשְׁתֶּה בְּכָל-כְּלִי יִטְמָא׃ מִכָּל מִיכָל דְּמִתְאָכִיל דִּייעָלוֹן עָלֵיהִי מֵיָא יְהִי מִסְאָב וְכָל מִשְׁקִיָּא דִּישְׁתִּיתִי בְּכָל מֵאן יְהִי מִסְאָב׃

(29) וזה לכם הטמא. כל טומאות הללו אינן לאיסור אכילה, אלא לטומאה ממש, להיות טמא במגען, ונאסר לאכול תרומה וקדשים, וליכנס למקדש: החלד. מוש"טילה: והצב. פוי"ט, שדומה לפרדע: (30) אנקה. הריזון: הלטאה. לשרד"ה: החמט. לימ"א: תנשמת. טלפ"א: (32) במים יובא. ואף לאחר טבילתו טמא הוא לתרומה: עד הערב. ואחר כך וטהר. בהערב השמש (יצמות עה.): (33) אל תוכו. אין כלי חרס מיטמא אלא מאוירו (חולין כד:): כל אשר בתוכו יטמא. הכלי חוזר ומטמא מה שצאורו (ס"א ז"ל צמור): ואתו תשבירו. למד שאין לו טהרה במקוה (ת"כ פרשתא ז. יג): (34) מכל האכל אשר יאכל. מוסב על מקרא העליון כל אשר בתוכו יטמא, מכל האכל אשר יאכל אשר יבוא עליו מים, והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא, וכן כל משקה אשר ישתה בכל כלי והוא בתוך כלי חרס הטמא, יטמא. למדנו מכאן דברים הרבה, למדנו שאין אוכל מוכשר ומתוקן לקבל טומאה עד שיבאו עליו מים פעם אחת, ומשבו עליו מים פעם אחת, מקבל טומאה לעולם, ואפילו נגז, והיין והשמן וכל הנקרא משקה מכשיר ורעים לטומאה כמים, שכן יש לדרוש המקרא אשר יבוא עליו מים או כל משקה אשר ישתה בכל כלי יטמא האוכל. ועוד למדו רבותינו מכאן שאין ולד הטומאה מטמא כלים, שכן שנינו (פסחים כ.). יכול יהיו כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, תלמוד לומר כל אשר צמור יטמא, מכל האוכל, אוכל ומשקה מיטמא מאויר כלי חרס ואין כל הכלים מיטמאין מאויר כלי חרס, לפי שהשרץ אצ הטומאה והכלי שנטמא ממנו ולד הטומאה, לפיכך אינו חוזר ומטמא כלים שצמורו. ולמדנו עוד שהשרץ שנפל לאויר תנור והפת צמורו ולא נגע השרץ בפת, התנור ראשון והפת שנייה, ולא נאמר רואין את התנור כאלו מלא טומאה ותהא הפת תחילה, שאם אחת אומר כן, לא נתמעטו כל הכלים מליטמא מאויר כלי חרס, שהרי טומאה עצמה נגעה בהן מגזן. ולמדנו עוד, על ביאת מים שאינה מכשרת ורעים אלא אם כן נפלו עליהן משנתלשו, שאם אחת אומר מקצלין הכשר במחזור, אין לך שלא באו עליו מים, ומהו אומר אשר יבוא עליו מים, משנתלשו. ולמדנו עוד שאין אוכל מטמא אחרים אלא אם כן יש בו כביצה (ת"כ פרק ט, א. יומא פ.). שנאמר אשר יאכל, אוכל הנאכל צבת אחת, ושעירו חכמים אין בית הבליעה מחזיק יותר מבית תרנגולת:

35	And every thing whereupon any part of their carcass falleth shall be unclean; whether oven, or range for pots, it shall be broken in pieces; they are unclean, and shall be unclean unto you.	וְכָל אֲשֶׁר-יִפֹּל מִנִּבְלָתָם, עָלָיו יִטְמָא תִּנּוֹר וְכִירִים יִתֵּן טַמְאִים הֵם וְטַמְאִים יִהְיוּ לָכֶם: וְכָל דִּיפּוֹל מִנִּבְלָתָהוֹן עָלָוְהִי יִהְיִי מִסָּאב תִּנּוֹר וְכִירִים יִתְרַעֲוּ מִסָּאבִין אֲנֹן וּמִסָּאבִין יִהְיוּ לָכֹן:	35
36	Nevertheless a fountain or a cistern wherein is a gathering of water shall be clean; but he who toucheth their carcass shall be unclean.	אֶךְ מַעֵין וּבֹר מְקוּה־מַּיִם יִהְיֶה טָהוֹר וְנִגַּע בְּנִבְלָתָם יִטְמָא: בְּרֵם מַעֵין וְגוֹב בֵּית כְּנִישֶׁת מֵיָא יִהְיִי דְכִי וְדִיקְרָב בְּנִבְלָתָהוֹן יִהְיִי מִסָּאב:	36
37	And if aught of their carcass fall upon any sowing seed which is to be sown, it is clean.	וְכִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָם עַל-כָּל-זֶרַע זֶרַע אֲשֶׁר יִזְרַע טָהוֹר הוּא: וְאִרִי יִפֹּל מִנִּבְלָתָהוֹן עַל כָּל בֶּר זֶרַע זֶרַע דִּיזְדַּרַּע דְּכִי הוּא:	37
38	But if water be put upon the seed, and aught of their carcass fall thereon, it is unclean unto you.	וְכִי יִתֵּן-מַיִם עַל-זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָם עָלָיו טַמָּא הוּא לָכֶם: (ס) וְאִרִי יִתֵּן-בּוֹן מֵיָא עַל בֶּר זֶרַע וְנִפֹּל מִנִּבְלָתָהוֹן עָלָוְהִי מִסָּאב הוּא לָכֹן:	38
39	And if any beast, of which ye may eat, die, he that toucheth the carcass thereof shall be unclean until the even.	וְכִי יָמוּת מִן-הַבְּהֵמָה אֲשֶׁר-הִיא לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ הִנֵּגַע בְּנִבְלָתָהּ יִטְמָא עַד-הָעֶרֶב: וְאִרִי יָמוּת מִן בְּעִירָא דְּהִיא לָכֹן לְמִיכָל דִּיקְרָב בְּנִבְלָתָהּ יִהְיִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:	39
40	And he that eateth of the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even; he also that beareth the carcass of it shall wash his clothes, and be unclean until the even.	וְהָאֲכָל מִנִּבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטַמָּא עַד-הָעֶרֶב וְהַנֶּשֶׂא אֶת-נִבְלָתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְטַמָּא עַד-הָעֶרֶב: וְדִיכּוֹל מִנִּבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא וְדִיטוֹל יֵת נִבְלָתָהּ יִצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וְיִהְיִי מִסָּאב עַד רַמְשָׂא:	40

(35) תנור וכירים. כלים המטלטלין הם, והם של חרס, ויש להן תוך, ושופת את הקדרה על נקצ החלל, ושניהם פיהם למעלה: יתן. שאין לכלי חרס טהרה בטבילה: וטמאים יהיו לכם. שלא תאמר מצוה אני לנוחש, תלמוד לומר וטמאים יהיו לכם, אם רצה לקיימן בטומאתן ראשי:

(36) אך מעין ובור מקוה מים. המחזירים לקרקע, אין מקבלין טומאה. ועוד יש לך ללמוד: יהיה טהור. הטובל בהם מטומאתו: ונוגע בנבלתם יטמא. אפי' הוא בתוך מעין ובור ונוגע בנבלתם יטמא, (ת"כ פרש"א ט, ה) שלא תאמר קל וחומר, אם מטהר את הטמאים מטומאתם, קל וחומר שיטיל את הטהור מליטמא, לכך נאמר ונוגע בנבלתם יטמא:

(37) זרע זרוע. זריעה של מיני זרעונין. זרוע שם דבר הוא, כמו ויטנו לנו מן הזרעים (דניאל א, יז): טהור הוא. למדך הכתוב שלא הוכשר ונתקן לקרות אוכל לקבל טומאה עד שיבואו עליו מים:

(38) וכי יתן מים על זרע. לאחר שנחלש, שאם תאמר יש הכשר במחזר אין לך זרע שלא הוכשר (חולין קיח): מים על זרע. בין מים, בין שאר משקין, בין הם על הזרע, בין הזרע נפל לתוכן, הכל נדרש בתורת כהנים (פרק יא, ו): ונפל מנבלתם עליו. אף משנגזז מן המים, שלא הקפידה תורה אלא להיות עליו שם אוכל, ומשירד עליו הכשר קבלת טומאה פעם אחת שוב אינו נעקר הימנו:

(39) בנבלתה. ולא בעצמות וגידים, ולא בקרנים וטלפים, ולא בעור (ת"כ פרש"א י, ה חולין קיח):

(40) והנשא את נבלתה. חמורה טומאת משא, מטומאת מגע, שהנשא מטמא בגדים, והנוגע אין בגדיו טמאין, שלא נאמר צו יכסם בגדיו: והאכל מנבלתה. יכול טמאנו אכילתו, כשהוא אומר בנבלת עוף טהור נבלה ותרפה לא יאכל לטמאה קה (ויקרא כב, ח), אותה מטמאה בגדים באכילתה, ואין נבלת בהמה מטמאה בגדים באכילתה, בלא משא, כגון, אם תחזה לו חזירו בבית הצליעה, אם כן מה תלמוד לומר האכל, לימן שיעור לנושא ולנוגע כדי אכילה, והוא כזית (גדה מזב):

41	And every swarming thing that swarmeth upon the earth is a detestable thing; it shall not be eaten.	וְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ וְכָל רֶחֶשׂא דְרַחֲשִׁישׁ עַל אֲרֻעָא שִׂשְׂקָן הוּא לֹא יֵאכַל: שִׂשְׂקָא הוּא לֹא יִתְאַכֵּיל:	41
42	Whatsoever goeth upon the belly, and whatsoever goeth upon all fours, or whatsoever hath many feet, even all swarming things that swarm upon the earth, them ye shall not eat; for they are a detestable thing.	כָּל הוֹלֵךְ עַל-גִּחְזוֹן וְכָל הוֹלֵךְ עַל-אַרְבַּע עַד כָּל-מִרְבָּה רִגְלִים לְכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ עַל-הָאָרֶץ לֹא תֹאכְלוּם כִּי-שִׂשְׂקָן הֵם:	42
43	Ye shall not make yourselves detestable with any swarming thing that swarmeth, neither shall ye make yourselves unclean with them, that ye should be defiled thereby.	אַל-תִּשְׁקֻצוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הַשָּׂרֵץ וְלֹא תִטְמְאוּ בָהֶם וְנִטְמַתֶּם בָּם:	43
44	For I am the LORD your God; sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am holy; neither shall ye defile yourselves with any manner of swarming thing that moveth upon the earth.	כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁתֶם וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בְּכָל-הַשָּׂרֵץ הָרֹמֵשׁ עַל-הָאָרֶץ:	44
45	For I am the LORD that brought you up out of the land of Egypt, to be your God; ye shall therefore be holy, for I am holy.	כִּי אֲנִי יְהוָה הַמַּעֲלֶה אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לִהְיוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים וְהִיִּיתֶם קְדוֹשִׁים כִּי קָדוֹשׁ אֲנִי:	מפטיר

ושמא עד הערב. אף על פי שטבל, צריך הערב שמש:
(41) השורץ על הארץ. להוציא את היתושין שצבליסין וצפולין, ואת הזיזין שצבדשים (חולין טז:) שהרי לא שרצו על הארץ אלא בחור האוכל, אבל משיצאו לאויר ושרצו הרי נאסרו: לא יאכל. לחייב על המאכל כאוכל, ואין קרוי שרץ, אלא דבר נמוך קצר רגלים שאינו נראה אלא כרוחש ונד:
(42) הולך על גחון. זה נחש, ולשון גחון, שקטה, שהולך שם ונפל על מעיו: כל הולך. להציא השלשולין ואת הדומה לדומה: הולך על ארבע. זה עקרב: כל. להציא את החפושית, אשקרב"ט בלע"ז, ואת הדומה לדומה: מרבה רגלים. זה נדל, שרץ, שיש לו רגלים מראשו ועד זנבו לכאן ולכאן, וקורין צינטיפיד"ש:
(43) אל תשקצו. באכילתן, שהרי כתיב נפשותיכם, ואין שקצן נפש במגע, וכן ולא תטמאו באכילתם: ונשמתם בם. אם אתם מטמאין בהן בארץ, אף אני מטמא אתכם בעולם הזה, ובישיבת מעלה:
(44) כי אני ה' אלהיכם. כשם שאני קדוש, שאני ה' אלהיכם, כך והתקדשם, קדשו את עצמכם למטה: והייתם קדושים. לפי שאני אקדש אתכם למעלה, ולעולם הזה: ולא תטמאו וגו'. לעזור עליהם בלאוין הרבה וכל לאו מלקות, וזהו שאמרו בגמ' (מכות טז:) הכל פוקטקא לוקה ארבע, נמלה לוקה חמש, זרעה לוקה שש:
(45) כי אני ה' המעלה אתכם. על מנת שתקבלו מנתי העלית אתכם. (דבר אחר כי אני ה' המעלה אתכם, בכולן כתיב הוצאתי, וכן כתיב המעלה, תנא דבי רבי ישמעאל אלמלי לא העליתי את ישראל ממזרים אלא בשביל שאין מטמאין בשרצים כשאר אומות דיים, ומעלותא היא גבייהו, והוא לשון מעלה (ב"מ סא:)):

46	This is the law of the beast, and of the fowl, and of every living creature that moveth in the waters, and of every creature that swarmeth upon the earth;	זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ: דא אורייתא דבעירא ודעופא ולכל נפשא חיתא דרחשא במיא ולכל נפשא דרחשא על ארשא:	46 זאת תורת הבהמה והעוף וכל נפש החיה הרמשת במים ולכל-נפש השרצת על-הארץ:
47	to make a difference between the unclean and the clean, and between the living thing that may be eaten and the living thing that may not be eaten.	להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ) לאפרשא בין מסאבא ובין דכיא ובין חיתא דמתאכלא ובין חיתא דלא מתאכלא:	47 להבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל: (פ)

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17 on page 143. Sepharadim read II Samuel 6:1 – 6:19. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftara on page 170. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 174.

XII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:	תזריע וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:
2	Speak unto the children of Israel, saying: If a woman be delivered, and bear a man-child, then she shall be unclean seven days; as in the days of the impurity of her sickness shall she be unclean.	דבר אל-בני ישראל לאמר: אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כגדת דותה תטמא: אתחא ארי תעדי ותליד דכר ותחי מסאבא שבעא יומין כיומי ריחוק סאובתה תחי מסאבא:	2 דבר אל-בני ישראל לאמר: אשה כי תזריע וילדה זכר וטמאה שבעת ימים כגדת דותה תטמא:
3	And in the eighth day the flesh of his foreskin shall be circumcised.	וביום השמיני ימול בשר ערלתו: וביומא תמינא יתגזר בשרא דעורלתיה:	3 וביום השמיני ימול בשר ערלתו:
4	And she shall continue in the blood of purification three and thirty days; she shall touch no hallowed thing, nor come into the sanctuary, until the days of her purification be fulfilled.	ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תגע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה: ותלתין ותלתא יומין תתיב בדם דכו בכל קודשא לא תקרב ולמקדשא לא תיעול עד משלם יומי דכותה:	4 ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה בכל-קדש לא-תגע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאת ימי טהרה:

(47) להבדיל. לא כלל השונה אלא שמהא יודע ומכיר וצקי צהן: בין הטמא ובין הטהור. צריך לומר צין חמור לפרה, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין טמאה לך, לטהורה לך, צין נשחט חזוי של קנה, לנשחט רצו: ובין החיה הנאכלת. צריך לומר צין צזי לערוד, והלא כבר מפורשים הם, אלא צין שנולדו זה סימני טרפה כשרה, לנולדו זה סימני טרפה פסולה: (2) אשה כי תזריע. א"ר שמלאי (ויק"ר יד, ה) כשם שיצירתו של אדם אחר כל צהמה חיה ועוף צמעשה בראשית, כך תורתו נמפרשה אחר מורת צהמה חיה ועוף: כי תזריע. לרבות שאפי' ילדמו מחוי, שנמחה ונעשה כעין זרע, אמו טמאה לידה (גדה כז:): כימי נדת דוחה תטמא. כסדר כל טומאה האמורה בנדה, מטמאה צטומאת לידה, ואפילו נפתח הקצר בלא דם: דוחה. לשון דבר הזז מגופה. לשון אחר לשון מדוה וחולי, שאין אשה רואה דם שלא תחלה ראשה ואצריה כצדין עליה: (4) תשב. אין תשצ אלא לשון עכבה, כמו ופשצו בקדש (דברים א, מו), ופשצו באלגי ממרא (בראשית יג, יח): בדמי טהרה. אף על פי שרואה טהורה: בדמי טהרה. לא מפיקה א"ר, והוא שם דבר, כמו טוהר: ימי טהרה. מפיקה א"ר, ימי טוהר שלה: לא תגע. אזהרה לאוכל, כמו ששנויה ביצמות (דף עה:). בכל קדש וגו'. לרבות את התרומה (מכות יד: יצמות שם), לפי שז טבולת יום ארוך שטבולת לסוף שצעה ואין ששמה מעריצ לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

<p>5 But if she bear a maid-child, then she shall be unclean two weeks, as in her impurity; and she shall continue in the blood of purification threescore and six days.</p>	<p>וְאִם-נִקְבָּה תֵּלֵד וְשָׂמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשׁ יָמִים וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל-דָּמֶי טָהֳרָה:</p> <p>וְאִם נִקְבְּתָא תֵּלִיד וְשָׂמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּהּ וְשֵׁשֶׁת יָמִים וְשֵׁשֶׁת יָמִים תֵּשֵׁב עַל דָּמֶי טָהֳרָה:</p>	<p>לוי</p>
<p>6 And when the days of her purification are fulfilled, for a son, or for a daughter, she shall bring a lamb of the first year for a burnt-offering, and a young pigeon, or a turtle-dove, for a sin-offering, unto the door of the tent of meeting, unto the priest.</p>	<p>וּבְמִשְׁלָם יָמֶי דְּכוּתָהּ לְבָרָא אוֹ לְבִרְתָּא תִּיתִי אָמַר בֵּר שְׂתִיָּה לְעֹלָה וּבִר יוֹנָה אוֹ שְׂפִינָא לְחַטָּאת לְתַרְע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹת כְּהֵנָּא:</p> <p>וּבְמִשְׁלָם יָמֵי טָהֳרָה לְבָן אוֹ לְבִת תָּבִיא כֶּבֶשׂ בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֹלָה וּבֶן-יוֹנָה אוֹתָר לְחַטָּאת אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:</p>	<p>6</p>
<p>7 And he shall offer it before the LORD, and make atonement for her; and she shall be cleansed from the fountain of her blood. This is the law for her that beareth, whether a male or a female.</p>	<p>וַיִּקְרַבְנֶיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַיִּלְדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p> <p>וַיִּקְרַבְנֶיהָ לִקְדָּם יְיָ וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ וְטָהַרָה מִמָּקַר דָּמֶיהָ זֹאת תֹּזְכֶּרֶת הַיִּלְדָּת לְזָכָר אוֹ לְנִקְבָּה:</p>	<p>7</p>
<p>8 And if her means suffice not for a lamb, then she shall take two turtle-doves, or two young pigeons: the one for a burnt-offering, and the other for a sin-offering; and the priest shall make atonement for her, and she shall be clean.</p>	<p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ בֵּי שֶׁהָ וְלָקַחְתָּ שְׁתֵּי-תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ וְטָהֳרָה: (פ)</p> <p>וְאִם לֹא תִמְצָא יָדָהּ בֵּי שֶׁהָ וְלָקַחְתָּ שְׁתֵּי-תֹרִים אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֶחָד לְעֹלָה וְאֶחָד לְחַטָּאת וַיִּכַּפֵּר עָלֶיהָ וְטָהֳרָה: (פ)</p>	<p>8</p>
<p>XIII And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p> <p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:</p>	<p>ישראל</p>
<p>2 When a man shall have in the skin of his flesh a rising, or a scab, or a bright spot, and it become in the skin of his flesh the plague of leprosy, then he shall be brought unto Aaron the priest, or unto one of his sons the priests.</p>	<p>אָדָם כִּי-יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּחֲרָת וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p> <p>אָדָם כִּי יִהְיֶה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ שָׂאת אוֹ-סִפְחָת אוֹ בַּחֲרָת וְהָיָה בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבָּנָיו הַכֹּהֲנִים:</p>	<p>2</p>

חזיא את כפרת טהרה:

(7) והקריבו. ללמדך, שאין מעכזה לאכול בקדשים אלא אחד מהם, ואי זה הוא, זה חטאת, שנאמר וכפר עליה הכהן וטהרה,

מי שהוא זא לכפר, זו הטהרה תלויה: וטהרה. מכלל שעד כאן קרויה טמאה (וצחים יט: סנהדרין פג:):

(8) אחד לעולה ואחד לחטאת. לא הקדימה הכתוב אלא למקראה, אבל להקרבה חטאת קודם לעולה, כך שנינו צוצחים

(5) צפ' כל המדיר:

(2) שאת או ספחת וגו'. שמות נגעים הם, ולצנות זו מזו (נגעים פ"א מ"א): בהרת. חצרצורות מיי"ר צלע"ז, וכן צהיר

הוא צִשְׁקָקִים (איוב לו, כא): אל אהרן וגו'. גזירת הכתוב הוא, שאין טומאת נגעים וטהרתן אלא על פי כהן (ת"כ נגעים

פרשתא א, ט):

<p>And the priest shall look upon the plague in the skin of the flesh; and if the hair in the plague be turned white, and the appearance of the plague be deeper than the skin of his flesh, it is the plague of leprosy; and the priest shall look on him, and pronounce him unclean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁךְ בְּשָׂרִיהּ וְשַׁעֲרָא בְּמַכְתָּשָׁא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וּמַחְזֵי מַכְתָּשָׁא עֲמִיק מִמַּשְׁךְ בְּסָרִיהּ מַכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הוּא וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא וַיִּסְאַיֵּב יְתִיהָ:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בְּעוֹר־הַבָּשָׂר וְשַׁעֲרֵה נֶגַע הַפֶּה לְבָן וּמֵרָאָה הַנֶּגַע עֲמִיק מִעוֹר בְּשָׂרוֹ נֶגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:</p>
<p>And if the bright spot be white in the skin of his flesh, and the appearance thereof be not deeper than the skin, and the hair thereof be not turned white, then the priest shall shut up him that hath the plague seven days.</p>	<p>וְאִם בִּהְרָא חוֹרָא הוּא בְּמַשְׁךְ בְּסָרִיהּ וְעֲמִיק לִית מַחְזֹהָ מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעֲרָא לֹא אֶתְהַפִּיד לְמַחֲנֹר וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא שִׁבְעָא יוֹמִין:</p>	<p>וְאִם־בִּהְרָתָּ לְבָנָה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעֲמִיק אֵין־מֵרָאָה מִן־הָעוֹר וְשַׁעֲרָה לֹא־הִפִּיד לְבָן וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע שִׁבְעַת יָמִים:</p>
<p>And the priest shall look on him the seventh day; and, behold, if the plague stay in its appearance, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall shut him up seven days more.</p>	<p>וַיַּחְזִינִיה כֹּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא מַכְתָּשָׁא קָם כִּד הָוָה לֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְגֵּרֶנּוּ כֹּהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיִנּוּת:</p>	<p>וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהִנֵּה הַנֶּגַע עֲמֵד בְּעֵינָיו לֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְהִסְגִּירוֹ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים שְׁנִית:</p>
<p>And the priest shall look on him again the seventh day; and, behold, if the plague be dim, and the plague be not spread in the skin, then the priest shall pronounce him clean: it is a scab; and he shall wash his clothes, and be clean.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא יְתִיהָ בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תַּנְיִנּוּת וְהָא עֲמָא מַכְתָּשָׁא וְלֹא אוֹסִיף מַכְתָּשָׁא בְּמַשְׁכָּא וַיִּדְכִּינִיה כֹּהֵנָא עֲדִיתָא הוּא וַיַּצְבֵּעַ לְבוּשׁוֹהִי וַיִּדְכֵּי:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שְׁנִית וְהִנֵּה כֶּתֶה הַנֶּגַע וְלֹא־פָשָׁה הַנֶּגַע בְּעוֹר וְטִהְרוּ הַכֹּהֵן מִסִּפְחַת הוּא וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:</p>
<p>But if the scab spread abroad in the skin, after that he hath shown himself to the priest for his cleansing, he shall show himself to the priest again.</p>	<p>וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא כְּתֵר דְּאִתְחַזִּי לְכֹהֵנָא לְדִכְוִתִּיהּ וַיַּתְחִזֵּי תַּנְיִנּוּת לְכֹהֵנָא:</p>	<p>וְאִם־פָּשָׁה תַּפְשָׁה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר אַחֲרֵי הָרְאֹתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן לְטָהֳרָתוֹ וְנִרְאָה שְׁנִית אֶל־הַכֹּהֵן:</p>
<p>And the priest shall look, and, behold, if the scab be spread in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is leprosy.</p>	<p>וַיַּחְזֵי כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיפַת עֲדִיתָא בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאַבְנִיה כֹּהֵנָא סְגִירוּתָא הוּא:</p>	<p>וְרָאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה פָשְׁתָה הַמִּסְפַּחַת בְּעוֹר וְטָמְאוּ הַכֹּהֵן צָרַעַת הוּא: (פ)</p>

- (3) ושער בנגע הפך לבן. מתחלה שחור והפך ללבן צמח הנגע. ומעוט שער שנים (ת"כ שם פרק ב, ג): עמוק מעור בשרו. כל מראה לבן עמוק הוא, כמראה חמה, עמוקה מן הכל (שבעות ו:). וטמא אותו. יאמר לו טמא אתה, ששער לבן סימן טומאה, הוא גזירת הכתוב:
- (4) ועמוק אין מראה. לא ידעתי פירושו: והסגיר. יסגירנו צנית אחד, ולא יראה עד סוף השבוע, ויוכיחו סימנים עליו:
- (5) בעיניו. צמחהו וצשיעורו הראשון: והסגירו. שנית. הא אם פשה בשבוע ראשון טמא מוחלט:
- (6) כחה. הוכה מראיתו, הא אם עמד צמחיתו או פשה טמא: מספחת. שם נגע טהור: וכבס בגדיו וטהר. הואיל ונזקק להסגר נקרא טמא, וצריך טבילה:
- (8) וטמאו הכהן. ומשטמאו הרי הוא מוחלט, וזקוק לזפרים ולתגלחת ולקרצן האמור צפרשת זאת תהיה: צרעת הוא.

9	When the plague of leprosy is in a man, then he shall be brought unto the priest.	מִכְתָּשׁ סִגְרוּ אָרִי תְּהִי בְּאִנְשָׁא וַיְבִיאוּ לִנְתִּי כְּהֵנָּה:	9 נִגַע צִרְעָת כִּי תִהְיֶה בָאָדָם וְהוֹבִיָא אֶל-הַכֹּהֵן:
10	And the priest shall look, and, behold, if there be a white rising in the skin, and it have turned the hair white, and there be quick raw flesh in the rising,	וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא עֲמָקָא חוּרָא בְּמִשְׁכָּא וְהִיא הִפְכַת שַׁעְרָא לְמַחְנֵר וְרִשָּׁם בָּשָׂר חַי בְּעִמְקָתָא:	10 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה שְׂאֵת-לִבְנָה בָּעוֹר וְהִיא הִפְכָה שַׁעַר לָבָן וּמַחֲנֵת בָּשָׂר חַי בַּשְּׂאֵת:
11	it is an old leprosy in the skin of his flesh, and the priest shall pronounce him unclean; he shall not shut him up; for he is unclean.	סִגְרוֹת עֲתִיקָא הִיא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרֶיהָ וַיִּסְאַבְנֶיהָ כְּהֵנָּה לֹא יִסְגְּרֶנָּה אָרִי מִסָּאב הוּא:	11 צִרְעָת נוֹשֶׁנֶת הוּא בָּעוֹר בְּשָׂרוֹ וַיִּטְמְאוּ הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרֶנּוּ כִּי טָמֵא הוּא:
12	And if the leprosy break out abroad in the skin, and the leprosy cover all the skin of him that hath the plague from his head even to his feet, as far as appeareth to the priest;	וְאִם מִסְגָּא תִסְגִּי סִגְרוֹתָא בְּמִשְׁכָּא וְתַחֲפִי סִגְרוֹתָא יָת כָּל מִשְׁדָּ מִכְתָּשָׁא מִרִישִׁיָּה וְעַד רַגְלֹהֵי לְכָל חִיּוֹ עֵינֵי כְּהֵנָּה:	12 וְאִם-פָּרוּחַ תִּפְרָח הַצִּרְעָת בָּעוֹר וְכִסְתָּהּ הַצִּרְעָת אֶת כָּל- עוֹר הַנֶּגַע מֵרָאשׁוֹ וְעַד-רַגְלָיו לְכָל-מֵרָאֶה עֵינֵי הַכֹּהֵן:
13	then the priest shall look; and, behold, if the leprosy have covered all his flesh, he shall pronounce him clean that hath the plague; it is all turned white: he is clean.	וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה וְהָא חֲפַת סִגְרוֹתָא יָת כָּל בְּשָׂרֶיהָ וַיְדַבֵּי יָת מִכְתָּשָׁא כְּלִיהָ אֶתְּחַפִּיד לְמַחְנֵר דְּכִי הוּא:	13 וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה כִסְתָּהּ הַצִּרְעָת אֶת-כָּל-בְּשָׂרוֹ וַיִּטְהַר אֶת-הַנֶּגַע כִּלּוֹ הִפָּךְ לָבָן טָהוֹר הוּא:
14	But whensoever raw flesh appeareth in him, he shall be unclean.	וַיְבִיּוּמָא דִּיתַחֲזִי בֵּיהּ בְּשָׂרָא חַיָּא יְהִי מִסָּאב:	14 וּבַיּוֹם הַרְאוֹת בּוֹ בָּשָׂר חַי יִטְמָא:
15	And the priest shall look on the raw flesh, and pronounce him unclean; the raw flesh is unclean: it is leprosy.	וַיַּחְזִי כְּהֵנָּה יָת בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּסְאַבְנֶיהָ בְּשָׂרָא חַיָּא מִסָּאב הוּא סִגְרוֹתָא הוּא:	15 וַרְאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַבָּשָׂר הַחַי וַיִּטְמְאוּ הַבָּשָׂר הַחַי טָמֵא הוּא צִרְעָת הוּא:
16	But if the raw flesh again be turned into white, then he shall come unto the priest;	אוֹ אָרִי יִתּוּב בְּשָׂרָא חַיָּא וַיִּתְּחַפִּיד לְמַחְנֵר וַיְבִיאוּ לִנְתִּי כְּהֵנָּה:	16 אוֹ כִּי יִשׁוּב הַבָּשָׂר הַחַי וְנִהְפָּךְ לְלָבָן וַיָּבֹא אֶל-הַכֹּהֵן:

המספחת הזאת: צרעת. לשון נקצה. נגע לשון זכר:
 (10) ומחית. שנימינ"ט בלע"ז, שנהפך מקצת הלובן שבתוך השאת למראה צהר אף הוא סימן טומאה, שער לבן בלא מחיה, ומחיה בלא שער לבן, ואף על פי שלא נאמרה מחיה אלא בשאת, אף בכל המראות ותולדותיהן הוא סימן טומאה:
 (11) צרעת נושנת היא. מכה ישנה היא תחת המחיה, וחבורה זו נראית צריאה מלמעלה ותחתיה מלאה לה, שלא תאמר הואיל ועלמה מחיה אטהרנה:
 (12) מראשו. של אדם ועד רגליו: לכל מראה עיני הכהן. פרט לכהן שחשך מאורו:
 (14) וביום הראות בו בשר חי. אם נמחה צו מקיף הרי כזר פירש שהמחיה סימן טומאה, אלא הרי שהיה הנגע צהר מעשרים וארבעה ראשי איברים שאין מטמאין משום מחיה, לפי שאין נראה הנגע כולו כאחד, ששופע אילך ואילך, וחזר ראש האצר ונחללה שפועו ע"שומן, כגון שהצריא ונעשה רחב ונראית צו המחיה, למדנו הכתוב שחטמא (שם פרק ה, א): וביום. מה תלמוד לומר, ללמד יש יום שאתה רואה צו, ויש יום שאין אתה רואה צו, מכאן אמרו חתן נותנין לו כל שבעת ימי המשתה, לו ולאטלימו ולכסותו ולציטו, וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל:
 (15) צרעת הוא. הצער הוא, צהר לשון זכר:

17	and the priest shall look on him; and, behold, if the plague be turned into white, then the priest shall pronounce him clean that hath the plague: he is clean.	וַיַּחְזִינֶיהָ כִּהְיָא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ מִכְתָּשָׁא לְמַחֲנֹר וַיִּדְכִּי כִהְיָא יֵת מִכְתָּשָׁא דְכִי הוּא:	וְרָאֵהוּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִהְפָּךְ הַנֶּגַע לְלָבָן וְטָהַר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע טָהוֹר הוּא: (פ)	17
18	And when the flesh hath in the skin thereof a boil, and it is healed,	וְאִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בֵּיהּ בְּמַשְׁפִּיחַ שִׁחָא וַיִּתְּסִי:	וּבִשְׂר כִּי־יִהְיֶה בּוֹ־בְעוּרֹ שְׁחִין וְנִרְפָּא:	שלישי
19	and in the place of the boil there is a white rising, or a bright spot, reddish-white, then it shall be shown to the priest.	וַיְהִי בְּאַתֵּר שִׁחָא עֲמָקָא חוּרָא אוּ בְּהִרָא חוּרָא סְמָקָא וַיִּתְּחַזִּי לְכִהְיָא:	וְהָיָה בְּמָקוֹם הַשְּׁחִין שְׁאֵת לְבָנָה אוּ בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת וְנִרְאָה אֶל־הַכֹּהֵן:	19
20	And the priest shall look; and, behold, if the appearance thereof be lower than the skin, and the hair thereof be turned white, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy, it hath broken out in the boil.	וַיַּחְזִי כִהְיָא וְהָא מַחֲזִיחָא מִכִּיף מִן מַשְׁכָּא וְשַׁעְרָהּ אֶתְהַפִּיךְ לְמַחֲנֹר וַיִּסְאֲבִינָהּ כִהְיָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא בְּשִׁחָא סְגִיָּאת:	וְרָאֵה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה מִרְאָהּ שָׁפֹל מִן־הָעוֹר וְשַׁעְרָהּ הִפָּךְ לָבָן וְטָמֵא הַכֹּהֵן נֹגַע־צָרְעַת הוּא בְּשִׁחִין פָּרַחָה:	20
21	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hairs therein, and it be not lower than the skin, but be dim, then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יַחְזִינָהּ כִּהְיָא וְהָא לִית בֵּיהּ שַׁעַר חוּר וּמִכִּיכָא לִיתְהָא מִן מַשְׁכָּא וְהִיא עֲמִיָּא וַיִּסְגְּרֶנָּהּ כִּהְיָא שְׁבַעַת יוֹמִין:	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין־ בֵּיהּ שַׁעַר לָבָן וְשָׁפֹלָה אֵינְנָה מִן־הָעוֹר וְהִיא כְּהָה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שְׁבַעַת יָמִים:	21
22	And if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is a plague.	וְאִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמַשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כִּהְיָא וַיִּתִּיה מִכְתָּשָׁא הִיא:	וְאִם־פָּשְׂה תִפְשֶׂה בְּעוֹר וְטָמֵא הַכֹּהֵן אֹתוֹ נֹגַע הוּא:	22
23	But if the bright spot stay in its place, and be not spread, it is the scar of the boil; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם בְּאַתֵּרָה קָמַת בִּהְרֵתָא לֹא אוֹסִיפַת רָשָׁם שִׁחָא הִיא וַיִּדְכִּינָהּ כִּהְיָא:	וְאִם־תִּחְלִיָּה תַעֲמֹד הַבִּהְרֵתָא לֹא פִשְׁתָּה צָרְבַת הַשְּׁחִין הוּא וְטָהַר הַכֹּהֵן: (ס)	23
24	Or when the flesh hath in the skin thereof a burning by fire, and the quick flesh of the burning become a bright spot, reddish-white, or white;	אוּ אִנֹּשׁ אָרִי יְהִי בְּמַשְׁפִּיחַ פּוֹאֵה דְּנִיר וַיְהִי רָשָׁם פּוֹאֵה בְּהִרָא חוּרָא סְמָקָא אוּ חוּרָא:	אוּ בִשְׂר כִּי־יִהְיֶה בְּעוֹר מְכוּת־ אֵשׁ וְהִיָּתָה מִחֲנִית הַמְכוּתָה בִּהְרֵת לְבָנָה אֲדַמְדָּמַת אוּ לְבָנָה:	רביעי (שני)

- (18) שחין. לשון חמוס, שנתחמס השער בלקוי הבא לו מחמת מכה שלא מחמת האור (חולין ט). ונרפא. השחין העלה ארוכה וצמקומו העלה נגע אחר:
- (19) או בהרת לבנה אדמדמת. שאין הנגע לצן חלק, אלא פתוץ ומעורב צשתי מראות לוצן ואודס:
- (20) מראה שפל. ואין ממשו שפל, אלא מתוך לצניותו הוא נראה שפל ועמוק, כמראה חמה עמוקה מן הנל:
- (22) נגע הוא. השאט הזאת או בהרת:
- (23) תחתיה. צמקומו: צרבת השחין. כתרמו רשם שחין, אינו אלא רשם החמוס הניכר בצער. כל צרבת לשון רגיעת עור הנרגע מחמת חמוס, כמו ונלכדו זה על פנים (יחזקאל כא, ג), רייטרי"ד בלע"ז: צרבת. רייטרי"ד שמענט בלע"ז:

25	then the priest shall look upon it; and, behold, if the hair in the bright spot be turned white, and the appearance thereof be deeper than the skin, it is leprosy, it hath broken out in the burning; and the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָה אֶת־הָאֵתָהּ הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נֶהְפֵּךְ שֵׁעָר לָבָן בַּבְּהֶרֶת וּמֵרָאֶה עִמָּךְ מִן־הָעוֹר צִרְעַת הִוא בַּמִּכּוֹה פָּרַחָה וְטִמְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִגַּע צִרְעַת הִוא:	וַיַּחֲזִי יְתֵהּ כֹּהֵנָא וְהָא אֶתְהַפִּיךְ שֵׁעָרָא לְמַחוּר בַּבְּהֶרֶתָא וּמִחוּזָהָא עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא סְגִירוּתָא הִיא בְּכוֹאָה סְגִיָּאת וַיִּסְאִיב יְתֵיהּ כֹּהֵנָא מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:
26	But if the priest look on it, and, behold, there be no white hair in the bright spot, and it be no lower than the skin, but be dim; then the priest shall shut him up seven days.	וְאִם יִרְאֶנָּה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה אֵין בַּבְּהֶרֶת שֵׁעָר לָבָן וּשְׁפֵלָה אֵינֶנָּה מִן־הָעוֹר וְהוּא כֹהֵה וְהִסְגִּירוּ הַכֹּהֵן שִׁבְעַת יָמִים:	וְאִם יַחֲזִינָה כֹּהֵנָא וְהָא לִית בַּבְּהֶרֶתָא סְעָר חִיּוֹר וּמִכִּכָּא לִיתָהָא מִן מִשְׁכָּא וְהִיא עִמִּיא וַיִּסְגְּרֶנָּה כֹּהֵנָא שִׁבְעָא יוֹמִין:
27	And the priest shall look upon him the seventh day; if it spread abroad in the skin, then the priest shall pronounce him unclean: it is the plague of leprosy.	וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי אִם־פָּשְׂתָה תַפְשָׁה בְּעוֹר וְטִמְאָה הַכֹּהֵן אֹתוֹ נִגַּע צִרְעַת הִוא:	וַיַּחֲזִינָה כֹּהֵנָא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה אִם אוֹסְפָא תוֹסִיף בְּמִשְׁכָּא וַיִּסְאִיב כֹּהֵנָא יְתֵיהּ מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא הִיא:
28	And if the bright spot stay in its place, and be not spread in the skin, but be dim, it is the rising of the burning, and the priest shall pronounce him clean; for it is the scar of the burning.	וְאִם־תַּחֲתֶיהָ תַעֲמֹד הַבְּהֶרֶת לֹא־פָשְׂתָה בְּעוֹר וְהוּא כֹהֵה שְׁאֵת הַמִּכּוֹה הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן כִּי־צִרְבֹת הַמִּכּוֹה הִוא: (פ)	וְאִם בְּאַתְרָהּ קָמַת בַּהֶרֶתָא לֹא אוֹסִיפַת בְּמִשְׁכָּא וְהִיא עִמִּיא עוֹמֵק פּוֹאָה הִיא וַיִּדְכִּינָה כֹּהֵנָא אֶרֶץ רוּשָׁם פּוֹאָה הִיא:
29	And when a man or woman hath a plague upon the head or upon the beard,	וְאִישׁ אֹו אִשָּׁה כִּי־יִהְיֶה בּוֹ נִגַּע בְּרֹאשׁ אֹו בִזְקָן:	וַגְּבֵר אֹו אִתָּא אֶרֶץ יְהִי בִיהּ מִכְתָּשָׁא בְּרִישׁ אֹו בְּדָקָן:
30	then the priest shall look on the plague; and, behold, if the appearance thereof be deeper than the skin, and there be in it yellow thin hair, then the priest shall pronounce him unclean: it is a scall, it is leprosy of the head or of the beard.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע וְהִנֵּה מֵרָאֵהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וּבּוֹ שֵׁעָר צָהָב דָּק וְטִמְאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן נִתָּק הוּא צִרְעַת הָרֹאשׁ אֹו הַזָּקָן הִוא:	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא יְת מִכְתָּשָׁא וְהָא מִחוּזָהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וּבִיהּ שֵׁעָר סוּמָק דַּעְדָּק וַיִּסְאִיב יְתֵיהּ כֹּהֵנָא נִתָּקָה הוּא סְגִירוּת רִישָׁא אֹו דָּקָנָא הוּא:
31	And if the priest look on the plague of the scall, and, behold, the appearance thereof be not deeper than the skin, and there be no black hair in it, then the priest shall shut up him that hath the plague of the scall seven days.	וְכִי־יִרְאֶה הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק וְהִנֵּה אֵין־מֵרָאֵהוּ עִמָּךְ מִן־הָעוֹר וּשֵׁעָר שְׁחֹר אֵין בּוֹ וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־נֶגַע הַנֶּתֶק שִׁבְעַת יָמִים:	וְאֶרֶץ יַחֲזִי כֹהֵנָא יְת מִכְתָּשׁ נִתָּקָה וְהָא לִית מִחוּזָהִי עִמִּיק מִן מִשְׁכָּא וּשֵׁעָר אוּפָם לִית בִּיהּ וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא יְת מִכְתָּשׁ נִתָּקָה שִׁבְעָא יוֹמִין:

(24) מחית המכוה. שנימיני"ט צלע"ז, כשחיתה המכוה נהפכה לצהרת פתוכה או לבנה חלקה. וסימני מכוה וסימני שחין שוים הם, ולמה חלקן הכתוב, לומר שאין מטריפין זה עם זה, נולד חזי גרים בשחין וחזי גרים במכוה, לא ידונו כגרים (חולין סט):

(29) בראש או בזקן. בא הכתוב לחלק בין נגע שצמקום שער לנגע שצמקום בשר, שזה סימנו בשער לבן, וזה סימנו בשער כהוב (כ"ט פרש"א ה, ה):

(30) ובו שער צהוב. שנהפך שער שחור שבו לצהוב: נתק הוא. כך שמו של נגע שצמקום שער:

32	And in the seventh day the priest shall look on the plague; and, behold, if the scall be not spread, and there be in it no yellow hair, and the appearance of the scall be not deeper than the skin,	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא ית מַכְתָּשָׁא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא וְלֹא הָיָה בִּיהָ שְׁעַר סוּמָק וּמַחֲזִי נִתְקַא לִית עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק וְלֹא־הָיָה בּוֹ שְׁעַר צָהָב וּמֵרָאָה הַנֶּתֶק אֵין עֲמִק מִן־הָעוֹר:
33	then he shall be shaven, but the scall shall he not shave; and the priest shall shut up him that hath the scall seven days more.	וַיִּגְלַח סִחְרָנִי נִתְקַא וְדַעַם נִתְקַא לֹא יִגְלַח וַיִּסְגֵּר כֹּהֵנָא ית נִתְקַא שְׁבַעַת יוֹמִין תְּנִינּוֹת:	וְהִתְגַּלַּח וְאֶת־הַנֶּתֶק לֹא יִגְלַח וְהִסְגִּיר הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק שְׁבַעַת יָמִים שְׁנִית:
34	And in the seventh day the priest shall look on the scall; and, behold, if the scall be not spread in the skin, and the appearance thereof be not deeper than the skin, then the priest shall pronounce him clean; and he shall wash his clothes, and be clean.	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא ית נִתְקַא בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וְהָא לֹא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא וּמַחֲזִי לִיתוּהִי עֲמִיק מִן מִשְׁכָּא וַיְדַכֵּי יְתִיהָ כֹהֵנָא וַיַּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיְדַכֵּי:	וּרְאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֶּתֶק בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְהָיָה לֹא־פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר וּמֵרָאָהוּ אֵינְנוּ עֲמִק מִן־הָעוֹר וְטָהַר אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַכִּבֵּס בְּגָדָיו וְטָהַר:
35	But if the scall spread abroad in the skin after his cleansing,	וְאִם אוֹסְפָא יוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא בְּתַר דְּכּוּתִיָּה:	וְאִם־פֶּשֶׁה יִפְשֵׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר אַחֲרֵי טָהֳרָתוֹ:
36	then the priest shall look on him; and, behold, if the scall be spread in the skin, the priest shall not seek for the yellow hair: he is unclean.	וַיַּחֲזִינִיָּה כֹהֵנָא וְהָא אוֹסִיף נִתְקַא בְּמִשְׁכָּא לֹא יִבְקַר כֹּהֵנָא לְשַׁעַר סוּמָק מִסָּאָב הוּא:	וּרְאֹהוּ הַכֹּהֵן וְהָיָה פֶשֶׁה הַנֶּתֶק בָּעוֹר לֹא־יִבְקַר הַכֹּהֵן לְשַׁעַר הַצָּהָב טָמֵא הוּא:
37	But if the scall stay in its appearance, and black hair be grown up therein; the scall is healed, he is clean; and the priest shall pronounce him clean.	וְאִם כִּד הָיָה קָם נִתְקַא וְסַעַר אוּפָם צִמַּח בִּיהָ אֶתְסִי נִתְקַא דְּכִי הוּא וַיְדַכֵּינִיָּה כֹהֵנָא:	וְאִם־בְּעֵינָיו עָמַד הַנֶּתֶק וְשַׁעַר שָׁחַר צִמַּח־בּוֹ נִרְפָּא הַנֶּתֶק טָהוֹר הוּא וְטָהֲרוּ הַכֹּהֵן: (ס)
38	And if a man or a woman have in the skin of their flesh bright spots, even white bright spots;	וְגִבֵּר אוֹ אִתָּא אַרְיִי יְהִי בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרוֹן בְּהָרוֹן חֹרֶן:	וְאִישׁל אוֹ־אִשָּׁה פִּי־יְהִיָּה בָּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת בְּהֶרֶת לְבָנֹת:
39	then the priest shall look; and, behold, if the bright spots in the skin of their flesh be of a dull white, it is a tetter, it hath broken out in the skin: he is clean.	וַיַּחֲזִי כֹהֵנָא וְהָא בְּמִשְׁדָּ בְּשָׂרָהוֹן בְּהָרוֹן עֲמִין חֹרֶן בְּהָקָא הוּא סָגִי בְּמִשְׁכָּא דְּכִי הוּא:	וּרְאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בָּעוֹר־בְּשָׂרָם בְּהֶרֶת פְּהוֹת לְבָנֹת בְּהָק הוּא פָּרַח בָּעוֹר טָהוֹר הוּא: (ס)

- (31) ושער שחור אין בו. הא אם היה צו שער שחור טהור, ואין צריך להסגר, ששער שחור סימן טהרה הוא בנתיקים, כמו שנאמר ושער שחור למח צו וגו':
- (32) והנה לא פשה וגו'. הא אם פשה, או היה צו שער זהוב, טמא:
- (33) והתגלח. סביבות הנתק: ואת הנתק לא יגלח. מניח שתי שערות סמוך לו סביב, כדי שיהא ניכר אם פשה, שאם יפשה יעצור השערות ויאל למקום הגילוח:
- (35) אחרי טהרתו. אין לי אלא פושה לאחר הפטור, מניין אף בסוף ראשון ובסוף שבוע שני, תלמוד לומר פשה יפשה: ושער שחור. מניין אף הירוק והאדום שאינו זהוב, תלמוד לומר ושער. ולשון זהוב, דומה לתבנית הזהב. זהוב כמו זהוב, אור"צלא צלע"ז: טהור הוא וטהרו הכהן. הא טמא שטהרו הכהן לא טהור (מועד קטן ז):
- (38) בהרת. חנכרות:

40	And if a man's hair be fallen off his head, he is bald; yet is he clean.	וְגִבֹּר אָרִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ קָרִיחַ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִישׁ כִּי יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ קָרִיחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	ששי (שלישי)
41	And if his hair be fallen off from the front part of his head, he is forehead-bald; yet is he clean.	וְאִם מִקְּבִיל אָפוֹהִי יִתֵּר שְׁעַר רִישָׁהּ גָּלִישׁ הוּא דְּכִי הוּא:	וְאִם מִפָּאֵת פָּנָיו יִמָּרֵט רֹאשׁוֹ גִּבֹּחַ הוּא טָהוֹר הוּא:	41
42	But if there be in the bald head, or the bald forehead, a reddish-white plague, it is leprosy breaking out in his bald head, or his bald forehead.	וְאִרִי יְהִי בְּקַרְחוֹתָא אוֹ בְּגִלְשׁוֹתָא מִכְּתֹשׁ חִיּוֹר סְמוּק סִגִּירוֹת סָגִיא הִיא בְּקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ:	וְכִי־יִהְיֶה בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ נֶגַע לֶבָן אֲדָמָדָם צָרַעַת פֹּרַחַת הוּא בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:	42
43	Then the priest shall look upon him; and, behold, if the rising of the plague be reddish-white in his bald head, or in his bald forehead, as the appearance of leprosy in the skin of the flesh,	וַיַּחֲזִי יְתִיבָהּ כְּהֵנָּה וְהָא עוֹמֵק מִכְּתֹשׁא חִיּוֹר סְמוּק בְּקַרְחוֹתֶיהָ אוֹ בְּגִלְשׁוֹתֶיהָ כְּמַחֲזִי סִגִּירוֹת מִשְׁדָּ בְּשָׂרָא:	וְרָאָה אֹתוֹ הַכֹּהֵן וַהֲנִיחָהּ שָׂאת־הַנֶּגַע לִבְנֵה אֲדָמָדָמַת בְּקַרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ כְּמַרְאֵה צָרַעַת עוֹר בְּשָׂרָא:	43
44	he is a leprous man, he is unclean; the priest shall surely pronounce him unclean: his plague is in his head.	גִּבֹּר סִגִּיר הוּא מְסֻאָב הוּא סָאָב יִסְאָבְנִיהָ כְּהֵנָּה בְּרִישָׁהּ מִכְּתֹשָׁה:	אִישׁ־צָרוּעַ הוּא טָמֵא הוּא טָמֵא יִטְמָאֵנוּ הַכֹּהֵן בְּרֹאשׁוֹ נִגְעוֹ:	44
45	And the leper in whom the plague is, his clothes shall be rent, and the hair of his head shall go loose, and he shall cover his upper lip, and shall cry: 'Unclean, unclean.'	וְסִגִּירָא דְּבִיהּ מִכְּתֹשָׁא לְבוּשׁוֹהִי יִהְיוּ מְבוֹשְׁעִין וְרִישָׁהּ יְהִי פְרִיעַ וְעַל שָׁפִם כְּאֵבִילָא יִתְעַטֵּף וְלֹא תִסְתַּאֲבֻ וְלֹא תִסְתַּאֲבֻ יָקָרָא:	וְהַצָּרוּעַ אֲשֶׁר־בּוֹ הַנֶּגַע בְּגָדָיו יִהְיוּ פְרָמִים וְרֹאשׁוֹ יִהְיֶה פָרוּעַ וְעַל־שָׁפִם יַעֲטֶה וְטָמֵא וְטָמֵא יִקְרָא:	45
46	All the days wherein the plague is in him he shall be unclean; he is unclean; he shall dwell alone; without the camp shall his dwelling be.	כָּל יוֹמִין דְּמִכְּתֹשָׁא בֵּיהּ יְהִי מְסֻאָב מְסֻאָב הוּא בְּלַחֲדוּהִי יִתִּיב מִבֵּרָא לְמִשְׁרִיתָא מוֹתְבִיהּ:	כָּל־יָמָיו אֲשֶׁר הַנֶּגַע בּוֹ יִטְמָא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמַּחֲנֶה מוֹשָׁבוֹ: (ס)	46

(39) כהות לבנות. שאין לזון שלהן עז אלא כהה: בהק. כמין לזון, הנראה בצער אדם, אדום שקורין רוש"ו בין חצבורות אדמימותו קרויה צהק, כאיש עדשן שצין עדשה לעדשה מזהיק הצער בלזון נח: (40) קרח הוא טהור הוא. טהור מטומאת נתקין, שאינו נדון בסימני ראש וזקן שהם מקום שער, אלא בסימני נגיעי עור צער, צער לזן ומחיה ופשוין: (41) ואם מפאת פניו. משפוע קדקד כלפי פניו, קרוי גצחת, ואף הנדעין שמכאן ומכאן בכלל, ומשפוע קדקד כלפי אחוריו, קרוי קרחת: (42) נגע לבן אדמדם. פתוך. מניין שאר המראות תלמוד לומר כמראה צרעת עור צער, כמראה הצרעת האמור בפרשת עור צער, אדם כי יהיה בעור צער, ומהו אמור צו, שמטמא בצרע מראות, ונדון צו' שצועות, ולא כמראה צרעת האמור בשחין ומכוח שהוא נדון בשצוה א', ולא כמראה נתקין של מקום שער שאין מטמאין בצרע מראות, שאת ותולדתה, צהרת ותולדתה: (44) בראשו נגעו. אין לי אלא נתקין, מנין לרצות שאר המנווגים, תלמוד לומר טמא יטמאנו, לרצות את כולן. על כולן הוא אומר בגדיו יהיו פרומים וגו': (45) פרומים. קרועים (מ"ק טו.): פרוע. מגדל שער: ועל שפם יעטה. כאצל: שפם. שער השפתים, גרינו"ן בלע"ז: וטמא טמא יקרא. משמע שהוא טמא ויפרשו ממנו (מ"ק ה.): (46) בדד ישב. שלא יהיו שאר טמאים יושבים עמו. ואמרו רבותינו (ערכין טז:), מה נשתנה משאר טמאים ליצב בדד,

47	And when the plague of leprosy is in a garment, whether it be a woolen garment, or a linen garment;	וְהַבִּגְדִּי כִּי־יְהִיָּה בּוֹ נֹגַע צָרַעַת בְּבִגְדִּי צֹמֶר אוֹ בְּבִגְדִּי פְשָׁתִים: וּלְבוּשָׂא אֲרִי יְהִי בֵּיה מִכְתָּשׁ סְגִירוֹ בְּלִבוּשׁ עֹמֵר אוֹ בְּלִבוּשׁ כֹּתָן:	47
48	or in the warp, or in the woof, whether they be of linen, or of wool; or in a skin, or in any thing made of skin.	אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעָרֵב לַפְּשָׁתִים וּלְצֹמֶר אוֹ בְּעוֹר אוֹ בְּכָל־מְלֹאכֶת עוֹר: אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעָרְבָא לְכַתְנָא וּלְעֹמֶרָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא אוֹ בְּכָל־עֲבִידַת מִשְׁדֵּי:	48
49	If the plague be greenish or reddish in the garment, or in the skin, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is the plague of leprosy, and shall be shown unto the priest.	וְהָיָה הַנֹּגַע יֶרֶקֶקוּ אוֹ אֲדָמָדִם בְּבִגְדִּי אוֹ בְּעוֹר אוֹ־בִשְׂתִי אוֹ־בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר נֹגַע צָרַעַת הוּא וְהָרָאָה אֶת־הַכֹּהֵן: וַיְחִיזוּ יְת מִכְתָּשָׁא יֶרֶקֶקוּ יְת מִכְתָּשָׁא שְׁבַעַת יָמִין: אוֹ בְּלִבוּשָׂא אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל־מִן דְּמִשְׁדֵּי מִכְתָּשׁ סְגִירוֹתָא הוּא וַיַּחֲזִיזוּ לְכַתְנָא:	49
50	And the priest shall look upon the plague, and shut up that which hath the plague seven days.	וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת־הַנֹּגַע וְהַסְגִּיר אֶת־הַנֹּגַע שְׁבַעַת יָמִים: וַיְחִיזוּ כַהֲנָא יְת מִכְתָּשָׁא יֶרֶקֶקוּ יְת מִכְתָּשָׁא שְׁבַעַת יָמִין:	50
51	And he shall look on the plague on the seventh day: if the plague be spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in the skin, whatever service skin is used for, the plague is a malignant leprosy: it is unclean.	וְרָאָה אֶת־הַנֹּגַע בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי כִּי־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּבִגְדִּי אוֹ־בִשְׂתִי אוֹ־בְּעָרֵב אוֹ בְּעוֹר לְכָל־אֲשֶׁר־יַעֲשֶׂה הָעוֹר לְמֹלֶאכֶת צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הַנֹּגַע טָמֵא הוּא: וַיְחִיזוּ יְת מִכְתָּשָׁא שְׁבַעַת יָמִין אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוּשָׂא אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּמִשְׁכָּא לְכָל־דִּיתַעֲבִיד מִשְׁכָּא לְעֲבִידַתָּא סְגִירוֹת מִחֲסָרָא מִכְתָּשָׁא מִסָּאב הוּא:	51
52	And he shall burn the garment, or the warp, or the woof, whether it be of wool or of linen, or any thing of skin, wherein the plague is; for it is a malignant leprosy; it shall be burnt in the fire.	וְשָׂרַף אֶת־הַבִּגְדִּי אוֹ אֶת־הָעָרֵב בְּצֹמֶר אוֹ בַּפְּשָׁתִים אוֹ אֶת־כָּל־כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר־יְהִיָּה בּוֹ הַנֹּגַע כִּי־צָרַעַת מִמָּאֶרֶת הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: וַיִּזְקִיד יְת לְבוּשָׂא אוֹ יְת שְׂתִיָּא אוֹ יְת עָרְבָא בְּעֹמֶרָא אוֹ בְּכַתְנָא אוֹ יְת כָּל מִן דְּמִשְׁדֵּי דִיְהִי בֵּיה מִכְתָּשָׁא אֲרִי סְגִירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּנוֹרָא תִּתְּנוּקָד:	52
53	And if the priest shall look, and, behold, the plague be not spread in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin;	וְאִם יִרְאָה הַכֹּהֵן וְהָנָה לֹא־פָשָׁה הַנֹּגַע בְּבִגְדִּי אוֹ בִשְׂתִי אוֹ בְּעָרֵב אוֹ בְּכָל־כְּלִי־עוֹר: וְאִם יְחִיזוּ כַהֲנָא וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּלִבוּשָׂא אוֹ בִשְׂתִיָּא אוֹ בְּעָרְבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדֵּי:	53

הואיל והוא הנדיל כלשון הרע צין איש לאשמו וצין איש לרעהו, אף הוא ידל: מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות (פסחים סו.א):

(48) לפשתיים ולצמר. של פשתיים או של צמר: או בעור. זה עור שלא נעשה צו מלאכה: או בכל מלאכת עור. זה עור שנעשה צו מלאכה:

(49) ירקרק. ירוק שצירוקין: אדמדום. אדום שצאדומים:

(51) צרעת ממארת. לשון סלון ממאיר (יחזקאל כה, כד), פוי"נ טש צלע"ו. ומדרשו תן צו מארה שלא תהנה הימנו:

(52) בצמר או בפשתיים. של צמר או של פשתיים, וזה פשוטו. ומדרשו יכול יציא גזיז צמר ואניני פשתן וישרפם עמו, תלמוד לומר היא באש תשרף, אינה צריכה דבר אחר עמה, א"כ מה תלמוד לומר צמר או בפשתיים, להוציא את האומירות שבו שהן ממין אחר אימירות לשון שפה, כמו אימרה:

54	then the priest shall command that they wash the thing wherein the plague is, and he shall shut it up seven days more.	וַיִּפְקֹד כֹּהֵנָא וַיַּחְוֶהוּ יֵת דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא וַיִּסְגְּרֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תַּנְיָנוּת:	וַצִּוָה הַכֹּהֵן לְכַבֹּסוֹ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע וְהַסְגִּירוֹ שִׁבְעַת-יָמִים שְׁנִית:	54
55	And the priest shall look, after that the plague is washed; and, behold, if the plague have not changed its colour, and the plague be not spread, it is unclean; thou shalt burn it in the fire; it is a fret, whether the bareness be within or without.	וַיַּחְוֶה כֹּהֵנָא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יֵת מִכְתָּשָׁא וְהָא לֹא שֵׁנָא מִכְתָּשָׁא מִן כַּד הָוָה וּמִכְתָּשָׁא לֹא אוֹסִיף מִסָּאב הוּא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיָּה תִּבְרָא הִיא בְּשִׁחִיקוּתִיהּ אוֹ בְּחִדְתוּתִיהּ:	וְרָאָה הַכֹּהֵן אַחֲרָיו הַכֶּכֶס אֶת-הַנֶּגַע וְהָיָה לֹא-הִפָּךְ הַנֶּגַע אֶת-עֵינֹו וְהַנֶּגַע לֹא-פָשָׁה טָמֵא הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ פִתְחָתָהּ הוּא בְּקִרְחָתוֹ אוֹ בְּגִבְחָתוֹ:	שביעי (רביעי)
56	And if the priest look, and, behold, the plague be dim after the washing thereof, then he shall rend it out of the garment, or out of the skin, or out of the warp, or out of the woof.	וְאִם חָזָא כֹהֵנָא וְהָא עָמָא מִכְתָּשָׁא בְּתֵר דְּחִנּוּרֵי יֵתִיהּ וַיִּבְזַע יֵתִיהּ מִן לְבוּשָׁא אוֹ מִן מִשְׁכָּא אוֹ מִן שִׁתְיָא אוֹ מִן עֲרֵבָא:	וְאִם רָאָה הַכֹּהֵן וְהָיָה בִּתְהָה הַנֶּגַע אַחֲרֵי הַכֶּכֶס אֹתוֹ וְקִרַּע אֹתוֹ מִן-הַבִּגְד אוֹ מִן-הָעוֹר אוֹ מִן-הַשְּׂתִי אוֹ מִן-הָעֵרֵב:	56
57	And if it appear still in the garment, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, it is breaking out, thou shalt burn that wherein the plague is with fire.	וְאִם תִּתְחַזֵּי עוֹד בְּלְבוּשָׁא אוֹ בְּשִׁתְיָא אוֹ בְּעֲרֵבָא אוֹ בְּכָל מִן דְּמִשְׁדָּ סְגִיָּא הִיא בְּנוֹרָא תִּיקְדָּנִיָּה יֵת דְּבִיָּה מִכְתָּשָׁא:	וְאִם-תִּרְאָה עוֹד בְּבִגְד אוֹ-בְשִׁתִּי אוֹ-בְעֵרֵב אוֹ בְּכָל-כְּלִי-עוֹר פִּרְחָתָהּ הוּא בָּאֵשׁ תִּשְׂרַפְנוּ אֶת אֲשֶׁר-בּוֹ הַנֶּגַע:	מפטיר
58	And the garment, or the warp, or the woof, or whatsoever thing of skin it be, which thou shalt wash, if the plague be departed from them, then it shall be washed the second time, and shall be clean.	וּלְבוּשָׁא אוֹ שִׁתְיָא אוֹ עֲרֵבָא אוֹ כָּל מִן דְּמִשְׁדָּ דְּתַחֲנוּר וַיַּעֲדֵי מִנְהוֹן מִכְתָּשָׁא וַיַּצְטַבַּע תַּנְיָנוּת וַיִּדְבֵּי:	וְהַבִּגְד אוֹ-הַשְּׂתִי אוֹ-הָעֵרֵב אוֹ-כָּל-כְּלִי הָעוֹר אֲשֶׁר תִּכְבֹּס וְסָר מֵהֶם הַנֶּגַע וְכִבֹּס שְׁנִית וְטָהַר:	58

(54) את אשר בו הנגע. יכול מקום הנגע בלבד, תלמוד לומר את אשר בו הנגע, יכול כל הצגד כולו טעון כזום, תלמוד לומר הנגע, הא כילד, יכבס מן הצגד עמו:

(55) אחרי הכבס. לשון העשות: לא הפך הנגע את עינו. לא כהה ממראיתו: שמענו שאם לא הפך ולא פשה טמא, ואין צריך לומר לא הפך ופשה, הפך ולא פשה איני יודע מה יעשה לו, תלמוד לומר והסגיר את הנגע מכל מקום, דברי רבי יהודה, וחכמים אומרים וכו' כדאיתא בתורת כהנים (פרק טו, ז), ורמזתיה כאן לישיב המקרא על אופניו: פחתת היא. לשון גומא, כמו צלחת הפסחים (שמואל"ז, ט), כלומר שפלה היא, נגע שמראיו שוקעין: בקרחתו או בגבחתו. כתרומתו דשחיקותה או צחוקותה: קרחתו. שחקים, ישנים. ומפני המדרש שהורך לגזרה שזה, מניין לפריחה בצגדים שהיא טהורה, נאמרה קרחת וגצחת באדם, ונאמרה קרחת וגצחת בצגדים מה להלן פרח בכולו טהור (סנהדרין פח.), אף כאן פרח בכולו טהור. לכך אחז הכוזב לשון קרחת וגצחת. ולענין פירושו ותרומתו זהו משמעו, קרחת לשון ישנים, וגצחת לשון חדשים, כאלו נכתב באחריתו או בקדמותו, שהקרחת לשון אחוריים, והגצחת לשון פנים, כמו שכתוב ואם מפאת פניו גוי, והקרחת כל ששופע ויורד מן הקדקד ולאחריו, כך מפורש בתורת כהנים (פרק טו, ט):

(56) וקדע אותה. יקדע מקום הנגע מן הצגד, וישרפנו:

(57) פרחת הוא. דבר החוזר ואומה: באש תשרפנו. את כל הצגד:

(58) וסר מהם הנגע. אם שכבסוהו בתחלה על פי כהן סר ממנו הנגע לגמרי: וכבס שנית. לשון טבילה. תרגום של כבוסין שצפרשה זו לשון לבון, וימסור, חוץ מזה שאינו ללבון אלא לטבול, לכך תרגומו ויִצְטַבַּע, וכן כל כבוסין צגדים שהן לטבילה מתורגמין ויִצְטַבַּע:

59	This is the law of the plague of leprosy in a garment of wool or linen, or in the warp, or in the woof, or in any thing of skin, to pronounce it clean, or to pronounce it unclean.	זֹאת תֹּזְכֶּרֶת נֹגַע־צִרְעָת בְּגָד הַצֵּמָר אוֹ הַפְּשָׁתִים אוֹ הַשְּׂתִי אוֹ הָעָרֶב אוֹ כָּל־כְּלִי־עוֹר לְטַהֲרוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ: (פ)	ספ פסוקים
----	---	---	--------------

The Haftarah is II Kings 4: 42 – 5:19 on page 147. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftara are on page 174.

XIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יֵי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	מלרע ט
2	This shall be the law of the leper in the day of his cleansing: he shall be brought unto the priest.	זֹאת תִּהְיֶה תֹזְכֶּרֶת הַמְצִלָּה בַּיּוֹם שֶׁתָּהָרְגוּ וְהוֹבֵא אֶל־הַכֹּהֵן: דָּא תְּהִי אוֹרִיתָא דְּסִגְרָא בְּיוֹמָא דְּדִכּוּתִיה וְיִתִּיתִי לָהּ כְּהֵנָּא:	2
3	And the priest shall go forth out of the camp; and the priest shall look, and, behold, if the plague of leprosy be healed in the leper;	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וַרְאָה הַכֹּהֵן וְהִנֵּה נִרְפָּא נֹגַע־ הַצִּרְעָת מִן־הַצָּרוּעַ: וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן אֶל־מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה לְמַשְׁרִיתָא וַיַּחְזִי כְּהֵנָּא וְהָא אֲתָסִי מִכְתֵּשׁ סִגְרִיתָא מִן סִגְרָא:	3
4	then shall the priest command to take for him that is to be cleansed two living clean birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וּלְקַח לַמְטַהֵר שְׁתֵּי־צִפְּרִים חַיִּים טְהוֹרִים וְעֵץ אֲרִז וּשְׁנֵי תוֹלְעַת וְאַזְב: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּסַּב לְדַמְדְּבִי תְּרֵתִין צִפְּרִין חַיִּין דְּכִיּוֹן וְאַעָא דְּאַרְזָא וְצִבְעָ וְהוֹרִי וְאַיִזוּבָא:	4
5	And the priest shall command to kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַצִּוֶּה הַכֹּהֵן וּשְׁחַט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כָּל־יָרֵשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּפְקִיד כְּהֵנָּא וַיִּכּוֹס יָת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסַּף עַל מִי מַבּוּעַ:	5
6	As for the living bird, he shall take it, and the cedar-wood, and the scarlet, and the hyssop, and shall dip them and the living bird in the blood of the bird that was killed over the running water.	אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה יִקַּח אֹתָהּ וְאֶת־עֵץ הָאֲרִז וְאֶת־שְׁנֵי הַתוֹלְעַת וְאֶת־הָאִזְב וְשָׁבַל אֹתָם וְאֹתוֹ הַצִּפּוֹר הַחַיָּה בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְּׁחֻטָּה עַל הַמַּיִם הַחַיִּים: יָת צִפְּרָא חַיָּתָא יִסַּב יְתָהּ וְיָת אַעָא דְּאַרְזָא וְיָת צִבְעָ וְהוֹרִי וְיָת אִיזוּבָא וְיִטְבּוֹל וְיִתְהוֹן וְיָת צִפְּרָא חַיָּתָא בְּדַמָּא דְּצִפְּרָא דְּנִכְסְתָא עַל מִי מַבּוּעַ:	ויו

- (2) זאת תהיה תורת וגו'. מלמד שאין מטהרין אותו כלילה (מגילה כא):
 (3) אל מחוץ למחנה. חוץ לשלש מחנות שנשתלח שם דימי חלוטו:
 (4) חיות. פרט לטרפות (חולין קמ). טהורות. פרט לעוף טמא (שס). לפי שהנגעים צאים על לשון הרע, שהוא מעשה פטופטי דברים, לפיכך הוזקקו לטהרות כפרים, שמפטפטין תמיד בצפצוף קול (ערכין טז): ועץ ארז. לפי שהנגעים צאין על גסות הרוח (שס): ושני תולעת ואזוב. מה תקנתו ויתרפא, ישפיל עצמו מגאומתו כתולעת וכאזוב: עץ ארז. מקל של ארז: ושני תולעת. לשון של צמר צבוע זהורית (צ"מ כא):
 (5) על מים חיים. נותן אותם תחלה בכלי, כדי שיהא דם כפור ניכר בהם, וכמה הם, רביעית (סוטה טז):
 (6) את הצפור החיה יקח אותה. מלמד שאינו אוגדה עמהם אלא מפרישה לעזמה, אצל העץ והאזוב כרוכים יחד כלשון

7 And he shall sprinkle upon him that is to be cleansed from the leprosy seven times, and shall pronounce him clean, and shall let go the living bird into the open field.	וְהִזָּה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצִּהָעַת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהָרוֹ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה: וַיְדִי עַל דְּמִדְּכֵי מִן סִגְרוֹתָא שִׁבְעַת זְמָנִין וַיְדַכְּיָהּ וַיִּשְׁלַח יָת צִפּוֹר חַיָּתָא עַל אֶפִי חַקְלָא:	7 וְהִזָּה עַל הַמִּטְהָר מִן־הַצִּהָעַת שִׁבְעַת פְּעָמִים וְטָהָרוֹ וְשָׁלַח אֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה עַל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה:
8 And he that is to be cleansed shall wash his clothes, and shave off all his hair, and bathe himself in water, and he shall be clean; and after that he may come into the camp, but shall dwell outside his tent seven days.	וַיִּצְבַּע דְּמִדְּכֵי יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהּ וַיִּסְחִי בְמֵיָא וַיִּדְּכֵי וּבִתֵּר כֵּן יִיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא וַיִּתִּיב מִבְּרָא לְמִשְׁכְּנֵיהּ שִׁבְעָא יוֹמִין:	8 וְכִבֶּס הַמִּטְהָר אֶת־בְּגָדָיו וְגָלַח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וּרְחַץ בַּמַּיִם וְטָהָר וְאַחֵר יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֲלוֹ שִׁבְעַת יָמִים:
9 And it shall be on the seventh day, that he shall shave all his hair off his head and his beard and his eyebrows, even all his hair he shall shave off; and he shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and he shall be clean.	וַיְהִי בְיוֹמָא שְׁבִיעָאָה וַיְגַלַּח יָת כָּל שַׁעְרֵיהּ יָת רִישִׁיהּ וַיִּתְּ דְּקַנְיָהּ וַיִּתְּ גְּבִינֵי עֵינוֹהִי וַיִּתְּ כָּל שַׁעְרֵיהּ וַיְגַלַּח וַיִּצְבַּע יָת לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי יָת בְּשָׂרֵיהּ בְּמֵיָא וַיִּדְּכֵי:	9 וְהִיָּה בְיוֹם הַשְּׁבִיעִי יְגַלַּח אֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ אֶת־רֹאשׁוֹ וְאֶת־זָקְנוֹ וְאֶת־גִּבְתּוֹ עֵינוֹ וְאֶת־כָּל־שַׁעְרוֹ וַיְגַלַּח וְכִבֶּס אֶת־בְּגָדָיו וּרְחַץ אֶת־בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָהָר:
10 And on the eighth day he shall take two he-lambs without blemish, and one ewe-lamb of the first year without blemish, and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and one log of oil.	וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב תְּרִין אִמְרִין שְׁלָמִין וְאַמְרֵתָא חֲדָא בֵּת שֵׁתָה שְׁלֵמָתָא וַתִּלְתָּא עֶשְׂרוֹנִין סוּלְתָא מִנְחָתָא דְּפִילָא בְּמִשְׁחָא וְלוֹגָא חֲדָא דְּמִשְׁחָא:	ישראל וּבְיוֹם הַשְּׁמִינִי יִקַּח שְׁנֵי־כִבְשִׁים תְּמִימִים וְכִבְשָׁה אַחַת בֵּת־שָׁנָתָה תְּמִימָה וְשִׁלְשָׁה עֶשְׂרִים סֹלֶת מִנְחָה בְּלוּלָה בְּשֶׁמֶן וְלוֹג אֶחָד שֶׁמֶן:
11 And the priest that cleanseth him shall set the man that is to be cleansed, and those things, before the LORD, at the door of the tent of meeting.	וַיִּקֵּם כֹּהֵנָא דְּמִדְּכֵי יָת גּוֹבְרָא דְּמִדְּכֵי וַיִּתְּהוּן קֳדָם יְיָ בַּתֵּרַע מִשְׁכַּן זְמָנָא:	11 וְהַעֲמִיד הַכֹּהֵן הַמִּטְהָר אֶת־הָאִישׁ הַמִּטְהָר וְאֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
12 And the priest shall take one of the he-lambs, and offer him for a guilt-offering, and the log of oil, and wave them for a wave-offering before the LORD.	וַיִּסֵּב כֹּהֵנָא יָת אִמְרָא חֲדָא וַיִּקְרִיב יָתֶיהּ לְאַשְׁמָא וַיִּתְּ לוֹגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִים יְתֵהוּן אֲרָמָא קֳדָם יְיָ:	12 וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־הַכִּבְשׁ הָאֶחָד וַיִּקְרִיב אֹתוֹ לְאַשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וַיַּהֲנִיף אֹתָם תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:

הזהורית, כענין שנאמר ואת עץ הארז ואת שני המולעת ואת האזוב, קימה אחת לשלשן, יכול כשם שאינה בכלל אגודה כך לא תהא בכלל טבילה, תלמוד לומר וטבל אותם ואת הנפור החיה, החזיר את הנפור לכלל טבילה:
 (8) וישב מחוץ לאהלו. מלמד שאסור בתשמיש המטה (ת"כ פרק א, יא. חולין קמא).
 (9) את כל שערו וגו'. כלל ופרט וכלל, להציא כל מקום כנוס שער ונראה (סוטה טז).
 (10) וכבשה אחת. לחטאת: ושלשה עשרונים. לנסכי שלשה כזשים הללו, שחטאתו ואשמו של מזורע טעוין נסכים (מנחות לא).
 (11) ולוג אחד שמן. להזות עליו שבע, וליתן ממנו לתוך אזנו ומתן זהונות:
 (12) וקריב אותו לאשם. יקריבנו לתוך העזרה לשם אשם להניף, שהוא טעון תנופה חי: והניף אותם. את האשם

<p>13 And he shall kill the he-lamb in the place where they kill the sin-offering and the burnt-offering, in the place of the sanctuary; for as the sin-offering is the priest's, so is the guilt-offering; it is most holy.</p>	<p>וַיִּכּוֹס יְתָ אֶמְרָא בְּאַתְרָא דְּיִכּוֹס יְתָ הַטָּהָר וְיָתָ עֲלֵתָא בְּאַתְרָ קוּדְשָׁא אֲרִי כְּחַטָּאתָא אֲשָׁמָא הוּא לְכַהֲנָא קוּדְשָׁא קוּדְשִׁין הוּא:</p>	<p>וַיִּשְׁחַט אֶת־הַכֶּבֶשׂ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁחַט אֶת־הַחֲטָאת וְאֶת־הַעֹלָה בַּמָּקוֹם הַקָּדֹשׁ כִּי כְּחַטָּאת הָאֲשָׁם הוּא לַכֹּהֵן קָדֹשׁ קָדָשִׁים הוּא:</p>
<p>14 And the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and the priest shall put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיִּסַּב כְּהֵנָא מִדָּמָא דְּאֲשָׁמָא וַיִּתֵּן כְּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשָׁם וַנָּתַן הַכֹּהֵן עַל־תִּנּוּךְ אָזְן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>
<p>15 And the priest shall take of the log of oil, and pour it into the palm of his own left hand.</p>	<p>וַיִּסַּב כְּהֵנָא מִלֹּגָא דְּמִשְׁחָא וַיִּרִיק עַל יְדָא דְּכְהֵנָא דְּשִׁמְאָלָא:</p>	<p>וַלָּקַח הַכֹּהֵן מִלֹּג הַשֶּׁמֶן וַיִּצֹק עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשְּׂמָאלִית:</p>
<p>16 And the priest shall dip his right finger in the oil that is in his left hand, and shall sprinkle of the oil with his finger seven times before the LORD.</p>	<p>וַיִּטְבֹּל כְּהֵנָא יְתָ אֶצְבָּעִיה דִּימִינָא מִן מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיָּה דְּשִׁמְאָלָא וַיְדִי מִן מִשְׁחָא בְּאֶצְבָּעִיה שֶׁבַע זְמַנִּין קָדָם יְיָ:</p>	<p>וַיִּטְבֹּל הַכֹּהֵן אֶת־אֶצְבָּעוֹ הַיְמָנִית מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־ כַּפוֹ הַשְּׂמָאלִית וַהֲזֶה מִן־הַשֶּׁמֶן בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:</p>
<p>17 And of the rest of the oil that is in his hand shall the priest put upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the blood of the guilt-offering.</p>	<p>וּמִשְׁאָר מִשְׁחָא דְּעַל יְדִיָּה וְיָתִין כְּהֵנָא עַל רוּם אוֹדְנָא דְּמַדְכִּי דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן יְדִיָּה דִּימִינָא וְעַל אֲלִיוֹן רַגְלִיָּה דִּימִינָא עַל דָּמָא דְּאֲשָׁמָא:</p>	<p>וּמִיִּתֵּר הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפוֹ יָתֵן הַכֹּהֵן עַל־תִּנּוּךְ אָזְן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן יְדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהֱן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל דָּם הָאֲשָׁם:</p>
<p>18 And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed; and the priest shall make atonement for him before the LORD.</p>	<p>וְדִישְׁתָּאר בְּמִשְׁחָא דְּעַל יְדָא דְּכְהֵנָא וְיָתִין עַל רִישָׁא דְּמַדְכִּי וַיִּכַּפֵּר עֲלוּהִי כְּהֵנָא קָדָם יְיָ:</p>	<p>וַהֲנוֹתָר בַּשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הַכֹּהֵן יָתֵן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר וַיִּכַּפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה:</p>

ואת הלוג:

(13) במקום אשר ישחט וגו'. על ירך המזבח בצפון, ומה תלמוד לומר, והלא כבר נאמר צורת אשם צפרסנו לו את אהרן שהאשם טעון שחיטה בצפון, לפי שיצא זה מכלל אשמות לידון בהעמדה, יכול תהא שחיטתו במקום העמדו, לכך נאמר ושחט במקום אשר ישחט וגו' (וצחים מט). כי כחטאת. כי ככל החטאות: האשם. הזה: הוא לכהן. צכל עצודות התלויות בכהן השוא אשם זה לחטאת, שלא תאמר הואיל ויצא דמו מכלל שאר אשמות להנחן על תנוך וצהונות, לא יהא טעון מתן דמים ואימורים לגבי מזבח, לכך נאמר כי כחטאת האשם הוא לכהן, יכול יהא דמו ניתן למעלה כחטאת, תלמוד לומר וכו', צורת כהנים (פרק ג, א):

(14) תנוך. גדר אמנעי שבאזון, ולשון תנוך לא נודע לי, והפותרים קורים לו טנדרו"ס: בהן. גודל:

(16) לפני ה'. כנגד בית קדשי הקדשים (ת"כ ש"ט):

<p>19 And the priest shall offer the sin-offering, and make atonement for him that is to be cleansed because of his uncleanness; and afterward he shall kill the burnt-offering.</p>	<p>וַיַּעֲבִיד כֹּהֵנָּה יֵת חֲטָאתָ וַיִּכְפֹּר עַל דְּמִדְּכִי מִסְּאֻבְתֵּיהָ וּבָתָר כֵּן יָכֹס יֵת עֲלֶהָ:</p>	<p>וַעֲשֵׂה הַכֹּהֵן אֶת־תַּחֲטָאת וְכַפֵּר עַל־הַמִּטְהָר מִטְּמֵאתוֹ וְאַחֵר יִשְׁחַט אֶת־הָעֹלָה:</p>	<p>19</p>
<p>20 And the priest shall offer the burnt-offering and the meal-offering upon the altar; and the priest shall make atonement for him, and he shall be clean.</p>	<p>וַיִּסִּיךְ כֹּהֵנָּה יֵת עֲלֶהָ וַיֵּת מִנְחָתָהּ לַמִּדְבָּחָהּ וַיִּכְפֹּר עֲלוֹהֶי כֹהֵנָּה וַיִּדְּכִי:</p>	<p>וְהָעֹלָה הַכֹּהֵן אֶת־הָעֹלָה וְאֶת־ הַמִּנְחָה הַמִּזְבֵּחַהּ וְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן וְטָהָר: (ס)</p>	<p>20</p>
<p>21 And if he be poor, and his means suffice not, then he shall take one he-lamb for a guilt-offering to be waved, to make atonement for him, and one tenth part of an ephah of fine flour mingled with oil for a meal-offering, and a log of oil;</p>	<p>וְאִם מִסְכֵּן הוּא וְלֹא יֵדִיחַ מִדְּבָקָהּ וַיִּסֵּב אִמֹּר חֵד אֲשָׁמָה לְאַרְמָה לְכַפֵּרָה עֲלוֹהֶי וְעֶשְׂרֹנָה סֹלֶתָהּ חֵד דָּפִיל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָתָהּ וְלוֹנָה דְּמִשְׁחָהּ:</p>	<p>וְאִם־בֶּל הוּא וְאֵין יָדוֹ מִשְׁגָּת וְלָקַח כֶּבֶשׂ אֶחָד אֲשֶׁם לְתַנּוּפָה לְכַפֵּר עָלָיו וְעֶשְׂרֹן סֹלֶת אֶחָד בָּלִיל בַּשֶּׁמֶן לַמִּנְחָהּ וְלֹג שֶׁמֶן:</p>	<p>שלישי (חמישי)</p>
<p>22 and two turtle-doves, or two young pigeons, such as his means suffice for; and the one shall be a sin-offering, and the other a burnt-offering.</p>	<p>וּתְרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְרִין בָּנִי יוֹנָה דְּתַדְבִּיק יְדִיחַ וַיְהִי חֵד חֲטָאתָ וְחֵד עֲלֶהָ:</p>	<p>וּשְׁתֵּי תִרְיָם אוֹ שְׁנֵי בָנֵי יוֹנָה אֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְהָיָה אֶחָד חֲטָאת וְהָאֶחָד עֹלָה:</p>	<p>22</p>
<p>23 And on the eighth day he shall bring them for his cleansing unto the priest, unto the door of the tent of meeting, before the LORD.</p>	<p>וַיָּבִיאוּ אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>וְהָבִיֵּא אֹתָם בַּיּוֹם הַשְּׁמִינִי לְטַהֲרָתוֹ אֶל־הַכֹּהֵן אֶל־פֶּתַח אֹהֶל־מוֹעֵד לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>23</p>
<p>24 And the priest shall take the lamb of the guilt-offering, and the log of oil, and the priest shall wave them for a wave-offering before the LORD.</p>	<p>וַיִּסֵּב כֹּהֵנָּה יֵת אִמֹּרָה דְּאֲשָׁמָה וַיֵּת לוֹנָה דְּמִשְׁחָהּ וַיִּרְיֵם יִתְהוֹן כֹּהֵנָּה אֲרָמָה קֹדֶם יי:</p>	<p>וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְאֶת־לֹג הַשֶּׁמֶן וְהִנִּיף אֹתָם הַכֹּהֵן תַּנּוּפָה לִפְנֵי יְהוָה:</p>	<p>24</p>
<p>25 And he shall kill the lamb of the guilt-offering, and the priest shall take of the blood of the guilt-offering, and put it upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot.</p>	<p>וַיָּכֹס יֵת אִמֹּרָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּסֵּב כֹּהֵנָּה מִדָּמָה דְּאֲשָׁמָה וַיִּתֵּן עַל רוֹם אוֹדָנָה דְּמִדְּכִי דִימִינָה וְעַל אֶלְיוֹן יְדִיחַ דִימִינָה וְעַל אֶלְיוֹן רִגְלִיחַ דִימִינָה:</p>	<p>וְשָׁחַט אֶת־כֶּבֶשׂ הָאֲשֶׁם וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הָאֲשֶׁם וַנִּתֵּן עַל־ תְּנוּדָה אֶזְנו־הַמִּטְהָר הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהוּ יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בֶּהוּ רִגְלוֹ הַיְמָנִית:</p>	<p>25</p>
<p>26 And the priest shall pour of the oil into the palm of his own left hand.</p>	<p>וּמִן מִשְׁחָהּ יִרִיךְ כֹּהֵנָּה עַל יָדָהּ דְּכֹהֵנָּה דְּשִׁמְאָלָהּ:</p>	<p>וּמִן־הַשֶּׁמֶן יִצֹק הַכֹּהֵן עַל־כַּף הַכֹּהֵן הַשִּׁמְאָלִית:</p>	<p>26</p>

(20) ואת המנחה. מנחת נסכים של צהמה:

(21) ועשרון סלת אחד. לכזב, זה שהוא אחד יציא עשרון אחד לנסכיו: ולוג שמן. לתת ממנו על הצהונות, ושמן של

נסכי המנחה לא הוזקק הכתוב לפרש:

(23) ביום השמיני לטהרתו. שמיני לנפריס ולהזאת עץ ארז ואזוב ושני תולעת:

27	And the priest shall sprinkle with his right finger some of the oil that is in his left hand seven times before the LORD.	וַהֲזֶה הִכֹּהֵן בְּאַצְבָּעוֹ הַיְמָנִית וְיָדָיו כֹּהֵנָא בְּאַצְבָּעֵיהּ מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ הַיְמָנִיא מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדֵיהּ הַשְׂמָאלִית שִׁבְעַ פְּעָמִים לִפְנֵי יְהוָה:
28	And the priest shall put of the oil that is in his hand upon the tip of the right ear of him that is to be cleansed, and upon the thumb of his right hand, and upon the great toe of his right foot, upon the place of the blood of the guilt-offering.	וְנָתַן הִכֹּהֵן מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּפּוֹ עַל־תְּנוּדָא אֶזְנֵן הַמִּטְהַר הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן יָדוֹ הַיְמָנִית וְעַל־בִּהֶן רַגְלוֹ הַיְמָנִית עַל־מְקוֹם דָּם הָאִשָּׁם: וְיִתֵּן כֹּהֵנָא מִן מִשְׁחָא דְעַל יָדֵיהּ עַל רוֹם אוֹרֵיתָא דְמַדְבִּיק הַיְמָנִיא וְעַל אֶלְיוֹן יָדֵיהּ הַיְמָנִיא וְעַל אֶלְיוֹן רַגְלֵיהּ הַיְמָנִיא עַל אֶתֶר דְּמָא דְאִשָּׁא:
29	And the rest of the oil that is in the priest's hand he shall put upon the head of him that is to be cleansed, to make atonement for him before the LORD.	וְהַנּוֹתֵר מִן־הַשֶּׁמֶן אֲשֶׁר עַל־כַּף הִכֹּהֵן יִתֵּן עַל־רֹאשׁ הַמִּטְהַר לְכַפֵּר עָלָיו לִפְנֵי יְהוָה:
30	And he shall offer one of the turtle-doves, or of the young pigeons, such as his means suffice for;	וְעָשָׂה אֶת־הָאֶחָד מִן־הַתְּרִים אוֹ מִן־בְּנֵי הַיוֹנָה מֵאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ:
31	even such as his means suffice for, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering, with the meal-offering; and the priest shall make atonement for him that is to be cleansed before the LORD.	אֶת אֲשֶׁר־תִּשְׁיֵג יָדוֹ אֶת־הָאֶחָד חֲטָאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה עַל־הַמִּנְחָה וְכִפֵּר הִכֹּהֵן עַל הַמִּטְהַר לִפְנֵי יְהוָה:
32	This is the law of him in whom is the plague of leprosy, whose means suffice not for that which pertaineth to his cleansing.	זֹאת תּוֹרַת אֲשֶׁר־בּוֹ נִגַּע צִרְעַת אֲשֶׁר לֹא־תִשְׁיֵג יָדוֹ בְּטָהֳרָתוֹ: (פ)
33	And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה וְאֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר:
34	When ye are come into the land of Canaan, which I give to you for a possession, and I put the plague of leprosy in a house of the land of your possession;	כִּי תָבֹאוּ אֶל־אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם לְאֻחֻזָּה וְנָתַתִּי נִגַּע צִרְעַת בְּבֵית אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶּם:

(28) על מקום דם האשם. אפי' נתקנה הדם, למד, שאין הדם גורם (מנחות י.), אלא המקום גורם: (34) ונתתי נגע צרעת. צרעה היא להם שהנגעים צאים עליהם, לפי שהטמינו אמוריים מטמוניות של זהב צקירות צתיים כל חרצבים שנה שהיו ישראל צמדצר, (ויק"ר יז, ו) וע"י הנגע נותן הצית ומואלן:

35	then he that owneth the house shall come and tell the priest, saying: "There seemeth to me to be as it were a plague in the house."	וּבֹא אֲשֶׁר-לוֹ הַבַּיִת וְהִגִּיד לַפֹּהֶן לֵאמֹר כִּנְגַע נֹרָאָה לִי בַּבַּיִת:	וַיְחִי וַדִּילִיָּה בֵּיתָא וַיְחִי לְכַהֵן לְמִימַר כְּמַכְתָּשָׁא אֶתְחִי לִי בַּבַּיִת:
36	And the priest shall command that they empty the house, before the priest go in to see the plague, that all that is in the house be not made unclean; and afterward the priest shall go in to see the house.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וּפְנֵי אֶת-הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַנֶּגַע וְלֹא יִשְׁמָא כָּל-אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחֵר כֵּן יָבֹא הַכֹּהֵן לִרְאוֹת אֶת-הַבַּיִת:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וּפְנֵן יֵת בֵּיתָא עַד לֹא יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת מַכְתָּשָׁא וְלֹא יִסְתָּאב כָּל דְּבַבִּיתָא וּבְחֵר כֵּן יִיעוֹל כְּהֵנָא לְמַחְזִי יֵת בֵּיתָא:
37	And he shall look on the plague, and, behold, if the plague be in the walls of the house with hollow streaks, greenish or reddish, and the appearance thereof be lower than the wall;	וְרָאָה אֶת-הַנֶּגַע וְהִנֵּה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת שֶׁקְעוּרֹרֶת יִרְקָרֶקֶת אִו אֲדַמְדָּמֶת וּמְרִאִיהֶן שָׁפֵל מִן-הַקִּיר:	וַיְחִי יֵת מַכְתָּשָׁא וְהָא מַכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵּיתָא פְּחִתִין יִרְקֵן אִו סְמָקֵן וּמַחְזִיָּהֵן מִפִּיד מִן בּוֹתְלָא:
38	then the priest shall go out of the house to the door of the house, and shut up the house seven days.	וַיֵּצֵא הַכֹּהֵן מִן-הַבַּיִת אֶל-פֶּתַח הַבַּיִת וְהִסְגִּיר אֶת-הַבַּיִת שִׁבְעַת יָמִים:	וַיִּפּוֹק כְּהֵנָא מִן בֵּיתָא לְתַרַע בֵּיתָא וַיִּסְגֵּר יֵת בֵּיתָא שִׁבְעָא יוֹמִין:
39	And the priest shall come again the seventh day, and shall look; and, behold, if the plague be spread in the walls of the house;	וְשָׁב הַכֹּהֵן בַּיּוֹם הַשְּׂבִיעִי וְרָאָה וְהִנֵּה פָשָׁה הַנֶּגַע בְּקִירֵת הַבַּיִת:	וַיָּתוּב כְּהֵנָא בְּיוֹמָא שְׂבִיעָא וַיְחִי וְהָא אוּסִיף מַכְתָּשָׁא בְּכוֹתְלֵי בֵּיתָא:
40	then the priest shall command that they take out the stones in which the plague is, and cast them into an unclean place without the city.	וַיִּצְוֶה הַכֹּהֵן וְחִלְצוּ אֶת-הָאֲבָבִים אֲשֶׁר בָּהֶן הַנֶּגַע וְהִשְׁלִיכוּ אֹתָהֶן אֶל-מַחְוִץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:	וַיִּפְקִיד כְּהֵנָא וַיִּשְׁלֹפוּן יֵת אֲבָבִיָּא דְּבַהֵן מַכְתָּשָׁא וַיִּרְמֹזוּן יִתְהוּן לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:
41	And he shall cause the house to be scraped within round about, and they shall pour out the mortar that they scrape off without the city into an unclean place.	וְאֶת-הַבַּיִת יִקְצַע מִבַּיִת סָבִיב וְשִׁפְכוּ אֶת-הַעֲפָרָא אֲשֶׁר הִקְצֹוּ אֶל-מַחְוִץ לְעִיר אֶל-מְקוֹם טָמֵא:	וַיִּת בֵּיתָא וַיִּקְלְפוּן מִגִּי סְחוּר סְחוּר וַיִּרְמֹזוּן יֵת עֲפָרָא דְּקִלְפוּ לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאַתֵּר מְסָאב:

(35) כנגע נראה לי בבית. אפי' תלמיד חכם שידע שהוא נגע ודאי, לא יפסוק דבר צרור לומר נגע נראה לי, אלא כנגע נראה לי (ת"כ פרשתא ה, י נגעים פ"ב מ"ה):

(36) בשרם יבא הכהן וגו'. שכל זמן שאין כהן נזקק לו, אין שם תורת טומאה: ולא ישמא כל אשר בבית. שם לא יפנהו ויצא הכהן ויראה הנגע נזקק להסגר, וכל מה שצרכו יטמא. ועל מה חסה תורה, אם על כלי שטף יטבילם ויטהרו, ואם על אוכלין ומשקין יאכלם צימי טומאתו, הא לא חסה התורה אלא על כלי חרס שאין להם טהרה במקוה (ת"כ שם יצ):

(37) שקעוררת. שוקעות צמראיהן (ת"כ פרשתא ו, ה):

(40) וחלצו את האבנים. כחרגומו וישלפון, יטלו משם, כמו וחלצה נעלו (דברים כה, ט), לשון הסרה: אל מקום טמא. מקום שאין טהרות משמשות שם, למדך הכתוב שהאבנים הללו מטמאות מקומן בעודן צו (ת"כ פרק ד, ד):

(41) יקצע. (דרינ"ר צלע"), וצלשון משנה יש הרבה: מבית. מצפנים (שם ה): סביב. סביבות הנגע, צת"כ נדרש כן, שיקלף הטיח שסביב אבני הנגע: הקצו. לשון קצה, אשר קצו צקוע הנגע סביב:

42	And they shall take other stones, and put them in the place of those stones; and he shall take other mortar, and shall plaster the house.	וְלָקְחוּ אֲבָנִים אֲחֵרוֹת וַהֲבִיאוּ אֶל־תַּחַת הָאֲבָנִים וְעָפָר אֲחֵר יִקַּח וְטָח אֶת־הַבַּיִת:	וְיִסְכוּן אֲבָנִין אֲחֵרִינִין וְיַעֲלוּן בְּאֶתֶר אֲבָנִיָּא וְעָפָר אֲחֵרָן יִסֵּב וְיִשׁוּעַ יֵת בֵּיתָא:
43	And if the plague come again, and break out in the house, after that the stones have been taken out, and after the house hath been scraped, and after it is plastered;	וְאִם־יָשׁוּב הַנֶּגַע וּפָרַח בַּבַּיִת אַחֵר חֲלָץ אֶת־הָאֲבָנִים וְאֲחֵרֵי הַקִּצּוֹת אֶת־הַבַּיִת וְאֲחֵרֵי הַטּוֹחַ:	וְאִם יָתוּב מִכְתָּשָׁא וְיִסְגִּי בְּבֵיתָא בָּתֵּר דְּשִׁלְפִיּוּ יֵת אֲבָנִיָּא וּבָתֵּר דְּקִלְפִיּוּ יֵת בֵּיתָא וּבָתֵּר דְּאִתָּשַׁע:
44	then the priest shall come in and look; and, behold, if the plague be spread in the house, it is a malignant leprosy in the house: it is unclean.	וּבֹא הַכֹּהֵן וְרָאָה וְהָנָה פֶּשֶׁה הַנֶּגַע בַּבַּיִת צֹרַעַת מִמָּאֶרֶת הִוא בַּבַּיִת טָמֵא הִוא:	וְיַעֲלוּל כְּהֵנָּא וְיַחְזִי וְהָא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בְּבֵיתָא סִגִּירוֹת מִחֲסָרָא הִיא בְּבֵיתָא מְסֻאֵב הִוא:
45	And he shall break down the house, the stones of it, and the timber thereof, and all the mortar of the house; and he shall carry them forth out of the city into an unclean place.	וְנָתַן אֶת־הַבַּיִת אֶת־אֲבָנָיו וְאֶת־עֲצָיו וְאֶת כָּל־עָפָר הַבַּיִת וְהוֹצִיא אֶל־מִחוּץ לְעִיר אֶל־ מְקוֹם טָמֵא:	וְיִתְרַע יֵת בֵּיתָא יֵת אֲבָנָיו וְיֵת אֲעוּזֵי וְיֵת כָּל עָפָר בֵּיתָא וְיִפִּיק לְמַבְרָא לְקִרְתָּא לְאֶתֶר מְסֻאֵב:
46	Moreover he that goeth into the house all the while that it is shut up shall be unclean until the even.	וְהָבֵא אֶל־הַבַּיִת כָּל־יְמֵי הַסִּגִּיר אֹתוֹ וְשָׂמָא עַד־הָעֶרֶב:	וְדִיַּעֲלוּל לְבֵיתָא כָּל יוֹמִין דְּיִסְגֵּר יִתִּיה יְהִי מְסֻאֵב עַד רְמָשָׁא:

(43) הקצות. לשון העשות, וכן הטוח. אבל חלץ את האבנים, מוסב הלשון אל האדם שחלץ, והוא משקל לשון כבד, כמו פֶּסֶר, דָּבָר ואם ישוב הנגע וגו'. יכול חזר בו ביום יהא טמא, תלמוד לומר ושז הכהן, ואם ישוב, מה שיצה האמורה להלן, בסוף שבו, אף שיצה האמורה כאן בסוף שבו (שם פרשת ז, ו).
(44) ובא הכהן וראה והנה פשה. יכול לא יהא החוזר טמא אלא אם כן פשה, נאמר זרעת ממארת בצדדים, מה להלן טמא את החוזר אף על פי שאינו פושה, אם כן מה תלמוד לומר והנה פשה, אין כאן מקומו של מקרא זה, אלא ונתן את הבית, היה לו לכתוב אחר ואם ישוב הנגע, וראה והנה פשה, הא לא בא ללמד אלא על נגע העומד בעיניו בשבוע ראשון וצא בסוף שבו שני ומלאו שפשה, שלא פירש בו הכתוב למעלה כלום העומד בעיניו בשבוע ראשון, ולמדך כאן בפסיון זה שאינו מדבר אלא בעומד בראשון ופשה בשני, ומה יעשה לו, יכול יתאנו כמו שסמך לו ונתן את הבית, תלמוד לומר ושז הכהן, וצא הכהן, נלמד ביאה משיבה, מה שיצה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, אף ביאה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, (שם ז) ואם חזר נותן, לא חזר טהור. ומנין שאם עמד בזה וצוה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, תלמוד לומר (וצא), ואם צא יצא, צמה הכתוב מדבר, אם בפושה בראשון, הרי כבר אמור, אם בפושה בשני, הרי כבר אמור, הא אינו אמור (וצא) ואם צא יצא, אלא את שצא בסוף שבו ראשון וצא בסוף שבו שני וראה והנה לא פשה, זה העומד מה יעשה לו, יכול יפטר וילך, כמו שכתוב כאן וטהר את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, מה יעשה לו, ביאה אמורה למעלה וביאה אמורה למטה, מה בעליזנה חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, דגמר לה זהו שיצה זהו ביאה, אף בתחומה כך וכו', כדאיתא בתורת כהנים (פרשת ז, י). גמר של דבר, אין נתינה אלא בנגע החוזר אחר חליצה וקצוי וטיחה, ואין החוזר צריך פסיון. וסדר המקראות כך הוא, ואם ישוב, ונתן, והבא אל הבית, והאוכל בבית, וצא הכהן וראה והנה פשה, ודבר הכתוב בעומד בראשון שנותן לו שבו שני להסגר, ובסוף שבו שני להסגר צא וראהו שפשה, ומה יעשה לו, חולץ וקוצה וטח ונותן לו שבו, חזר נותן, לא חזר טעון צפרים, שאין בנגעים יותר מג' שבעות:
(46) כל ימי הסגיר אותו. ולא ימים שקלף את נגעו, יכול שאני מוֹצִיא המוחלט שקלף את נגעו, תלמוד לומר כל ימי (ת"כ פרק ה, ד): ישמא עד הערב. מלמד שאין מטמא בנגדים, יכול אפי' שהה בכדי אכילת פרס, תלמוד לומר והאוכל בבית

47	And he that lieth in the house shall wash his clothes; and he that eateth in the house shall wash his clothes.	וְהַשְׁכֵּב בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו וְהָאָכַל בַּבַּיִת יִכְבֹּס אֶת־בְּגָדָיו: וַיִּצְבֹּעַ יָת לְבוּשׁוֹהִי:	47
48	And if the priest shall come in, and look, and, behold, the plague hath not spread in the house, after the house was plastered; then the priest shall pronounce the house clean, because the plague is healed.	וְאִם־בָּא יָבֹא הַכֹּהֵן וַרְאָה וְהִנֵּה לֹא־פָשָׁה הַנִּגַּע בַּבַּיִת אַחֲרֵי הַטָּח אֶת־הַבַּיִת וְשָׁחַר הַכֹּהֵן אֶת־הַבַּיִת כִּי נִרְפָּא הַנִּגַּע: וְאִם מִעַל יַעֲוֹל כָּהֵן וַיְחִזִּי וְהָא לֹא אוֹסִיף מִכְתָּשָׁא בַּבַּיִת אַחֲרֵי דְאִתְשַׁע יָת בֵּיתָא וַיִּדְפִּי כָהֵן אֶת בֵּיתָא אֲרִי אִתְסִי מִכְתָּשָׁא:	48
49	And he shall take to cleanse the house two birds, and cedar-wood, and scarlet, and hyssop.	וְלָקַח לְחַטָּא אֶת־הַבַּיִת שְׁנֵי צִפְּרִים וְעֵץ אֲרָז וּשְׁנֵי תוֹלַעַת זָאֵב: וַיִּסֹּב לְדַפְּאָה יָת בֵּיתָא תַרְתִּין צִפְּרִין וְאַעָא דְאַרְזָא וַיִּצְבֹּעַ וְהוֹרִי וְאִיזוּבָא:	49
50	And he shall kill one of the birds in an earthen vessel over running water.	וַיַּשְׁחֵט אֶת־הַצִּפּוֹר הָאֶחָת אֶל־כֶּלִי־חֶרֶשׁ עַל־מַיִם חַיִּים: וַיִּכּוֹס יָת צִפְּרָא חֲדָא לְמָאן דְּחִסְף עַל מִי מַבּוּעַ:	50
51	And he shall take the cedar-wood, and the hyssop, and the scarlet, and the living bird, and dip them in the blood of the slain bird, and in the running water, and sprinkle the house seven times.	וְלָקַח אֶת־עֵץ־הָאֲרָז וְאֶת־הַזָּאֵב וְאֶת־שְׁנֵי הַתּוֹלַעַת וְאֶת־הַצִּפּוֹר הַחַיָּה וְשָׁבַל אֹתָם בְּדַם הַצִּפּוֹר הַשְׁחוּטָה וּבַמַּיִם הַחַיִּים וְהִנֵּה אֶל־הַבַּיִת שֶׁבַע פְּעָמִים: וַיִּסֹּב יָת אֵעָא דְאַרְזָא וְיָת אִיזוּבָא וְיָת צִבְעֵי זָהוּרִי וְיָת צִפְּרָא חַיָּה וַיִּטְבּוֹל יְתָהוּן בְּדָמָא דְצִפְּרָא דְנִכְיִסְתָּא וּבַמַּיִם מַבּוּעַ וַיִּדְּי לְבֵיתָא שֶׁבַע זְמָנִין:	51
52	And he shall cleanse the house with the blood of the bird, and with the running water, and with the living bird, and with the cedar-wood, and with the hyssop, and with the scarlet.	וַיַּחַטָּא אֶת־הַבַּיִת בְּדַם הַצִּפּוֹר וּבַמַּיִם הַחַיִּים וּבַצִּפּוֹר הַחַיָּה וּבְעֵץ הָאֲרָז וּבַזָּאֵב וּבְשְׁנֵי הַתּוֹלַעַת: וַיִּדְפִּי יָת בֵּיתָא בְּדָמָא דְצִפְּרָא וּבַמַּיִם מַבּוּעַ וּבַצִּפּוֹר חַיָּה וּבְאַעָא דְאַרְזָא וּבְאִיזוּבָא וּבְצִבְעֵי זָהוּרִי:	52
53	But he shall let go the living bird out of the city into the open field; so shall he make atonement for the house; and it shall be clean.	וַיִּשְׁלַח יָת צִפְּרָא חַיָּה מִחוּץ לְעִיר אֶל־פְּנֵי הַשָּׂדֶה וַיַּכְפֹּר עַל־הַבַּיִת וְשָׁחַר: וַיִּשְׁלַח יָת צִפְּרָא חַיָּה לְמַבְרָא לְקַרְתָּא לְאַפִּי חֻקְלָא וַיַּכְפֹּר עַל בֵּיתָא וַיִּדְפִּי:	53
54	This is the law for all manner of plague of leprosy, and for a scall;	זֹאת הַתּוֹרָה לְכָל־נִגַּע הַצִּרְעָת וְדָא אוֹרִיתָא לְכָל מִכְתָּשׁ סְגִירוּתָא וּלְנִתְקָא: וְלִנְתָק:	חמישי

יכבס את בגדיו, אין לי אלא אוכל, שוכב מנין, תלמוד לומר זה שוכב, אין לי אלא אוכל ושוכב, לא אוכל ולא שוכב מנין, תלמוד לומר יכבס, יכבס ריבה, אם כן למה נאמר אוכל ושוכב, ליתן שיעור לשוכב כדי אכילת פרס (ת"כ שם ה, ו, ז, ח ברכות מא. עירובין פג:):

(48) ואם בא יבא. לטוף שבע שני: וראה והנה לא פשה. מקרא זה צא ללמד צעומד צעיניו צראשון ושני מה יעשה לו, יכול יטהרנו כמשמעו של מקרא, וטהר הכהן את הבית, תלמוד לומר כי נרפא הנגע, לא טהרתי אלא את הרפוי, ואין רפוי אלא הבית שהוקדש והוטח ולא חזר הנגע, אבל זה טעון חליצה וקצוי וטיחה ושבע שלישי, וכן המקרא נדרש ואם צא יבא בשני, וראה והנה לא פשה יטיחנו, ואין טיחה בלא חלוץ וקצוי, ואחרי הטוח את הבית, וטהר הכהן את הבית, אם לא חזר לטוף השבע, כי נרפא הנגע, ואם חזר כזר פירש על החוזר שטעון נתיצה:

55	and for the leprosy of a garment, and for a house;	וּלְצִרְעַת הַבֶּגֶד וּלְבֵית:	וּלְסִגְרוֹת לְבוּשָׁא וּלְבֵיתָא:	55
56	and for a rising, and for a scab, and for a bright spot;	וּלְשָׂאת וּלְסַפְּחַת וּלְבִהָרַת:	וּלְעִמְקָא וּלְעִדְיָא וּלְבִהָרָא:	56
57	to teach when it is unclean, and when it is clean; this is the law of leprosy.	לְהוֹרֹת בְּיוֹם הַטְּהָרָה זֹאת תִּתֶּן הַצִּרְעָה: (פ)	לְאַלְפָּא בְּיוֹם מְסַבָּא וּבְיוֹם דְּכִיָּא דָּא אִירִיתָא דְּסִגְרוֹתָא:	57
XV	And the LORD spoke unto Moses and to Aaron, saying:	וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:	וּמְלִיל יִי עִם מֹשֶׁה וּלְאַהֲרֹן לְמִימַר:	יא
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When any man hath an issue out of his flesh, his issue is unclean.	דְּבַרְוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתֶּם אֲלֵהֶם אִישׁ אִישׁ כִּי יִהְיֶה זָב מִבְּשָׁרוֹ זָבֹו טִמָּא הוּא:	מְלִילוֹ עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִמְרוּן לְהוֹן גִּבְרָא גִבְרָא אִרִי יְהִי דְּאִיב מִבְּשָׁרִיה דְּזָבִיָּה מְסַבָּא הוּא:	2
3	And this shall be his uncleanness in his issue: whether his flesh run with his issue, or his flesh be stopped from his issue, it is his uncleanness.	וְזֹאת תִּהְיֶה טִמְאָתוֹ בְּזָבֹו רָר בְּשָׁרוֹ אֶת-זָבֹו אוֹ-הַחֲתִים בְּשָׁרוֹ מִזָּבֹו טִמְאָתוֹ הוּא:	וְדָא תִּהְיֶה סְאֻבְתִּיה בְּדֻבִּיָּה רִיר בְּסָרִיָּה יֵת דְּזָבִיָּה אוֹ חֲתִים בְּסָרִיָּה מְדֻבִּיָּה סְאֻבְתִּיה הִיא:	3
4	Every bed whereon he that hath the issue lieth shall be unclean; and every thing whereon he sitteth shall be unclean.	כָּל-הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עָלָיו הָזָב יִטְמָא וְכָל-הַכְּלִי אֲשֶׁר יֵשֵׁב עָלָיו יִטְמָא:	כָּל מִשְׁכָּבָא דִּישְׁכָּב עָלֵהּ דְּזָבִיָּה יְהִי מְסַבָּא וְכָל מְאָנָא דִּיתִיב עָלֵהּ יְהִי מְסַבָּא:	4
5	And whosoever toucheth his bed shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יַגֵּעַ בַּמִּשְׁכָּב יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרַחֵץ בַּמַּיִם וְטִמָּא עַד-הָעֶרֶב:	וְגִבְרָא דִּיקְרַב בַּמִּשְׁכָּבִיה יִצְבֹּעַ לְבוּשָׁתִּיה וְיִסְחִי בַּמָּיָא וְיִהִי מְסַבָּא עַד רְמֵשָׁא:	5

(57) להורות ביום וגו'. איזה יום מטהרו, ואיזה יום מטמאו:
(2) כי יהיה זב. יכול זב מכל מקום יהא טמא, תלמוד לומר מבשרו, ולא כל בשרו. (נדה מג.) אחר שחלק הכתוב בין בשר לבשר זכיתי לדין טימא בזב וטימא בזבה, מה זבה ממקום שהיא מטמאה טומאה קלה, נדה, מטמאה טומאה חמורה, זיבה, אף הזב ממקום שמתמא טומאה קלה, קרי, מטמא טומאה חמורה זיבה (ת"כ זבים פרשתא א, ה): זבוב טמא. למד על הטפה שהיא מטמאה. וזב דומה למי צֶק של שעורין ודחוי, ודומה ללוצץ ביצה המוזרת, שכבת זרע קשור כלוצץ ביצה שאינה מוזרת (נדה לה:):
(3) רר. לשון ריר שזב את בשרו: את זבובו. כמו ריר שיואל ללול: או החתים. שיואל עז וקוּתם את פי האמה, ונסתם בשרו מטפת זבוב, וזה פשוטו. ומדרשו (מגילה ח. נדה מג:): מנה הכתוב הראשון ראיות שמים וקראו טמא, שנאמר זב מבשרו וזב טמא הוא, ומנה הכתוב השני ראיות שלש וקראו טמא, שנאמר טומאתו בזבוב רר בשרו את זבוב או החתים בשרו מוזבו טומאתו היא, הא כיצד, שמים לטומאה, והשלישית מזיקתו לקרצץ:
(4) כל המשכב. הראוי למשכב, יכול אפילו מיוחד למלאכה אחרת, תלמוד לומר אשר ישכב, אשר שכב לא נאמר, אלא אשר ישכב, המיוחד תמיד לכך, יא זה שאומרים לו עמוד ונעשה מלאכתנו: אשר ישב. יָשַׁב לא נאמר, אלא אשר יָשַׁב עליו, הזב, בזמנו תמיד לכך (שבת נט:):
(5) ואיש אשר יגע במשכבו. לימד על המשכב שחמור מן המגע, שזה נעשה אז הטומאה לטמא אדם לטמא בגדים, והמגע שאינו משכב, אינו אלא ולד הטומאה, ואינו מטמא, אלא אוכלין ומשקין:

6	וְהַיִּשֵּׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְהַיִּשֵּׁב עַל-הַכְּלִי אֲשֶׁר-יֹשֵׁב עָלָיו הִזָּב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
7	וְהַנֹּגֵעַ בְּבֶשֶׂר הִזָּב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְהַנֹּגֵעַ בְּבֶשֶׂר הִזָּב יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
8	וְכִי-יֵרֶק הִזָּב בַּטְּהוֹר וִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד- הָעֶרֶב:	וְכִי-יֵרֶק הִזָּב בַּטְּהוֹר וִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד- הָעֶרֶב:
9	וְכָל-הַמְרַכֵּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הִזָּב וְטָמֵא:	וְכָל-הַמְרַכֵּב אֲשֶׁר יִרְכָּב עָלָיו הִזָּב וְטָמֵא:
10	וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל-הַנֹּגֵעַ בְּכָל־אֲשֶׁר יִהְיֶה תַּחְתָּיו יִטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהַנּוֹשֵׂא אוֹתָם יִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
11	וְכָל־אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הִזָּב וְיִדְּיוֹ לֹא־שָׁטַף בְּמָיִם וִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:	וְכָל־אֲשֶׁר יִגַּע-בּוֹ הִזָּב וְיִדְּיוֹ לֹא־שָׁטַף בְּמָיִם וִכָּבֵס בְּגָדָיו וְרִתֵּץ בְּמָיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:
12	וְכָל־יָחִרֵשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הִזָּב יִשְׁטַף וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשְׁטַף בְּמָיִם:	וְכָל־יָחִרֵשׁ אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הִזָּב יִשְׁטַף וְכָל־כְּלִי־עֵץ יִשְׁטַף בְּמָיִם:

- (6) והישוב על הכלי. אפילו לא נגע, אפילו עשרה כלים זה על זה, כולן מטמאין משום מושב, וכן צמסכ (ת"כ פרק ג, א):
- (8) וכי ירק הזב בטהור. ונגע צו (שס ח) או נשאו שהרוק מטמא צמסא (גדה נה):
- (9) וכל המרכב. אף על פי שלא ישב עליו, כגון הספים של סרנא שקורין ארנ"ן, טמא משום מרכב, והאוכף שקורין אליו"ש, טמא טומאת מושב (עירובין כז):
- (10) וכל הנוגע בכל אשר יהיה תחתיו. של צו (ת"כ פרק ד, א), צא ולימד על המרכב שיהא הנוגע צו טמא ואין טעון כזום בגדים, והוא חומר צמסכ מצמרכב: והנושא אותם. כל האמור בענין הזב, זובו ורוקו ושכבת זרעו ומימי רגליו והשמכב והמרכב, משאן מטמא אדם לטמא בגדים:
- (11) וידיו לא שטף במים. צעוד שלא טבל מטומאתו, ואפילו פסק מזובו וספר שצעה ומחוסר טבילה, מטמא בכל טומאותיו. וזה שהוליא הכתוב טבילת גופו של צו צלשון שטיפת ידים, ללמדך שאין בית הסתרים טעון ציאת מים, אלא אבר הגלוי, כמו הידים (ת"כ שס ה גדה סו):
- (12) וכלי חרש אשר יגע בו הזב. יכול אפילו נגע צו מאחוריו וכו', כדאיתא בת"כ (פרשתא ג, א), עד איזהו מגעו שהוא ככולו, הוי אומר זה היסטו:

13	And when he that hath an issue is cleansed of his issue, then he shall number to himself seven days for his cleansing, and wash his clothes; and he shall bathe his flesh in running water, and shall be clean.	וְכִי־יִטְהַר הַזֶּב מִזּוּבּוֹ וְסָפַר לֹו שִׁבְעַת יָמִים לְטַהֲרָתוֹ וּכְבַס בְּגָדָיו וּרְחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם חַיִּים וְטָהַר:	וְאִרִי יִדְכִי דּוֹכֵנָא מְדוּבִיָּה וַיִּמְנֵי לִיה שִׁבְעָא יוֹמִין לְדְכוּתִיה וַיִּצְבַּע לְבוּשׁוֹהִי וַיִּסְחִי בְשָׂרִיה בְּמֵי מְבוּעַ וַיִּדְכִי:
14	And on the eighth day he shall take to him two turtle-doves, or two young pigeons, and come before the LORD unto the door of the tent of meeting, and give them unto the priest.	וּבְיֹום הַשְּׁמִינִי יִקַּח־לֹו שְׁתֵּי תְרִים אוֹ שְׁנֵי בְּנֵי יוֹנָה וּבָאוּ לִפְנֵי יְהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וַנִּתֵּן אֶל־הַכֹּהֵן:	וּבְיוֹמָא תְּמִינָאָה יִסֵּב לִיה תְּרִין שְׁפָנִינִין אוֹ תְרִין בְּנֵי יוֹנָה וַיֵּיתִי לְקֹדֶם יְיָ לְתַרְע מִשְׁכָּן זְמָנָא וַיִּתֵּינֵנוּן לְכֹהֵנָא:
15	And the priest shall offer them, the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for him before the LORD for his issue.	וַעֲשֶׂה אֹתָם הַכֹּהֵן אֶתֶד חַטָּאת וְהָאֶחָד עֹלָה וּכְפַר עָלָיו הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזּוּבּוֹ: (ס)	וַיַּעֲבִיד יְתַהוֹן כֹּהֵנָא חֶד חַטָּאת וְחֶד עֹלָתָא וַיְכַפֵּר עָלוּהִי כֹהֵנָא קֹדֶם יְיָ מְדוּבִיָּה:
16	And if the flow of seed go out from a man, then he shall bathe all his flesh in water, and be unclean until the even.	וְאִישׁ כִּי־תֵצֵא מִמֶּנּוּ שִׁכְבַּת־זָרַע וּרְחַץ בַּמַּיִם אֶת־כָּל־בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְגִבַּר אֲרִי תַפּוּק מִנִּיה שִׁכְבַּת זָרַעַא וַיִּסְחִי בְּמֵיָא יֵת כָּל בְּסָרִיה וַיְהִי מְסֻאֵב עַד רְמָשָׂא:
17	And every garment, and every skin, whereon is the flow of seed, shall be washed with water, and be unclean until the even.	וְכָל־בִּגְד וְכָל־עוֹר אֲשֶׁר־יְהִיה עָלָיו שִׁכְבַּת־זָרַע וּכְבַס בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְכָל לְבוּשׁ וְכָל מְשָׁד דִּיהִי עָלוּהִי שִׁכְבַּת זָרַעַא וַיִּצְטַבַּע בְּמֵיָא וַיְהִי מְסֻאֵב עַד רְמָשָׂא:
18	The woman also with whom a man shall lie carnally, they shall both bathe themselves in water, and be unclean until the even.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אִתָּה שִׁכְבַּת־זָרַע וּרְחִצּוּ בַּמַּיִם וְטָמְאוּ עַד־הָעֶרֶב: (פ)	וְאִתָּתָא דִּישְׁכּוּב גִּבַּר יִתָּה שִׁכְבַּת זָרַעַא וַיִּסְחִיו בְּמֵיָא וַיְהוּ מְסֻאֵבִין עַד רְמָשָׂא:
19	And if a woman have an issue, and her issue in her flesh be blood, she shall be in her impurity seven days; and whosoever toucheth her shall be unclean until the even.	וְאִשָּׁה כִּי־תִהְיֶה זָבָה דָּם יְהִיה זָבָה בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעַת יָמִים תִּהְיֶה בְּנִדְתָּהּ וְכָל־הַנִּגָּע בָּהּ וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	וְאִתָּתָא אֲרִי תִהִי דִּיבָא דָם יְהִי דּוּבָהּ בְּבִשְׂרָהּ שִׁבְעָא יוֹמִין תִּהִי בְּרִיחוּקָהּ וְכָל דִּיקָרֵב בָּהּ יְהִי מְסֻאֵב עַד רְמָשָׂא:

- (13) וכי יטהר. כשיפסוק (מגילה ח). שבעת ימים לטהרתו. שבעת ימים טהורים מטומאת זיבה שלא יראה זוב, וכולן רלוּפין (נדה סח):
- (18) ורחצו במים. גזירת מלך היא שְׁטַטְמָא האשה צזיאה, ואין הטעם משום נוגע בשכבת זרע, שהרי מגע צית הסתרים היא (נדה מא):
- (19) כי תהיה זבה. (ת"כ) יכול מאחד מכל איצריה, תלמוד לומר והיא גלמה את מקור דמיה (ויקרא כ, יח), אין דם מטמא אלא הצא מן המקור (ת"כ פרשתא ד, ז, צ): דם יהיה זבה בבשרה. אין זיבה קרוי זב לטמא אלא אם כן הוא אדום (נדה יט). בנדחתה. כמו ומסַגֵּל יִנְדְּהוּ (איוב יח, יח), שהיא מנודה ממגע כל אדם: תהיה בנדחתה. אפילו לא ראתה אלא ראייה ראשונה:

20 And every thing that she lieth upon
in her impurity shall be unclean;
every thing also that she sitteth
upon shall be unclean.

וְכָל אֲשֶׁר תִּשְׁכַּב עָלָיו בְּנִדְתָּהּ וְכָל בְּרִיחוּקָה יְהִי מִסָּאב וְכָל יִטְמֵא וְכָל אֲשֶׁר-תִּשְׁכַּב עָלָיו יִטְמֵא:

21 And whosoever toucheth her bed
shall wash his clothes, and bathe
himself in water, and be unclean
until the even.

21 וְכָל־חֲנוּעַ בְּמִשְׁכָּבָה יִכָּבֵס וְכָל־דִּיקְרָב בְּמִשְׁכָּבָה יִצְבַּע בְּגָדָיו וּרְתֵן בְּמַיִם וְטָמֵא לְבוֹשֹׁתָיו וְיִסְחִי בְמֵיָא וַיְהִי מִסָּב עַד רְמָשָׂא:

22 And whosoever toucheth any thing
that she sitteth upon shall wash his
clothes, and bathe himself in water,
and be unclean until the even.

וְכָל־חַגְגֵּנֶנּוּ בְּכָל־כְּלִי אֲשֶׁר־
 תֵּשֵׁב עָלָיו וּבִסֵּס בְּגִדָיו וּרְתַץ
 בְּמִים וּשְׂמַם עַד־הָעֶרֶב:

23 And if he be on the bed, or on any
thing whereon she sitteth, when he
toucheth it, he shall be unclean
until the even.

23 וְאִם עַל-הַמִּשְׁכָּב הוּא אֹז עַל-
הַכְּלִי אֲשֶׁר-הוּא יֹשֶׁבֶת-עָלָיו
בְּנוֹעַ-בּוֹ יִטָּא עַד-הָעֶרֶב:

24 And if any man lie with her, and her impurity be upon him, he shall be unclean seven days; and every bed whereon he lieth shall be unclean.

וְאִם שָׁכַב יִשְׁכַּב אִישׁ אֶת־הָאִשָּׁה וְהָיָה
נִדְתָּהּ עָלָיו וְטָמְאָה שְׁבַע־יָמִים
וְכָל־הַמִּשְׁכָּב אֲשֶׁר־יִשְׁכַּב עָלָיו
יִטְמָא: (ס)

25 And if a woman have an issue of her blood many days not in the time of her impurity, or if she have an issue beyond the time of her impurity; all the days of the issue of her uncleanness she shall be as in the days of her impurity: she is unclean.

וְאִשָּׁה כִּי־יִזְוֹב זֹוֹב דְּמָה יָמִים
 רַבִּים בְּלֹא עֵת־נִדְתָּהּ אֹו כִּי־
 תִּזְוֹב עַל־נִדְתָּהּ כָּל־יָמֶי זֹוֹב
 טְמֵאתָהּ כִּימֵי נִדְתָּהּ תִּתִּיָּה
 טְמֵאתָהּ הִוא:

וְאַתָּה אֲרִי יְדֹוֹב דֹּוֹב
 דְּמָה יוֹמִין סְגִיאוֹין בְּלֹא
 עֵדֶן רִיחוּקָה אֹו אֲרִי תְדֹוֹב
 עַל רִיחוּקָה כָּל יוֹמֵי דֹוֹב
 סְאוֹבְתָהּ כִּימֵי רִיחוּקָה תִּתִּי
 מְסֵאבָה הִיא:

(23) ואם על המשכב הוא. השוכב, או היושב על משכבה, או על מושבה, אפי' לא נגע בה, אף הוא צדת טומאה האמורה במקרא העליון שטעון כזום בגדים: על הכלי. לרבות את המרכב: בנגעו בו ישמא. אינו מדבר אלא על המרכב שנמצאה מעל הכלי: בנגעו בו ישמא. ואינו טעון כזום בגדים, שהמרכב אין מגעו מטמא אדם לטמא בגדים: (24) ותהי נדחה עליו. יכול יעלה לרגלה, שאם בא עליה צחמישי לנדתה לא יטמא אלא ג' ימים כמותה, תלמוד לומר וטמא שבעת ימים, ומה תלמוד לומר ותהי נדחה עליו, מה היא מטמאה אדם וכלי חרס, אף הוא מטמא אדם וכלי חרס (שם פרק ז, ג נדה לג):

(25) ימים רבים. שלשה ימים: בלא עת נדחה. אחר שילאו שבעת ימי נדחה: או כי תזוב. את ג' הימים הללו: על נדחה. מופלג מנדחה יום אחד זו היא זכר, ומשפטה חרוץ צפרשה זו, ולא כדח הנדה, שזו טעונה ספירט' ו' נקיים וקרצן, והנדה אינה טעונה ספירט' ו' נקיים, אלא שבעת ימים תהיה צנדה, בין רואה בין שאינה רואה, ודרשו רבותינו (נדה עג.) צפרשה זו, י"א יום שצין סוף נדה לחמלת נדה, שכל שלשה רזופין שמראה צאחד עשר יום הללו תהא זכר:

26	Every bed whereon she lieth all the days of her issue shall be unto her as the bed of her impurity; and every thing whereon she sitteth shall be unclean, as the uncleanness of her impurity.	כָּל־הַמְשָׁכָב אֲשֶׁר־תִּשְׁכַּב עָלָיו כָּל־יְמֵי זִוְכָה כְּמִשְׁכַּב נִדְתָּהּ יְהִי־הִיא לָהּ וְכָל־הַכְּלִי אֲשֶׁר תֵּשֵׁב עָלָיו טָמֵא יְהִי כְּטָמְאֵת נִדְתָּהּ:	26
27	And whosoever toucheth those things shall be unclean, and shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even.	וְכָל־הַנוֹגֵעַ בָּם יִטְמָא וְכַבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב:	27
28	But if she be cleansed of her issue, then she shall number to herself seven days, and after that she shall be clean.	וְאִם־טָהְרָה מִזִּזְמוֹתֶיהָ וְסִפְרָה לָּהּ שִׁבְעַת יָמִים וְאַחֲרֵי תִטְהָר:	28
29	And on the eighth day she shall take unto her two turtle-doves, or two young pigeons, and bring them unto the priest, to the door of the tent of meeting.	וּבְיוֹמָא תָּמִינָא תִּסְבֵּב לָהּ תְּרִין שְׁפִינִינִין אוֹ תְּרִין בְּנֵי יוֹנָה וְתִיתִי יִתְּחוּן לֹת פְּתָנָא לְתַרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא:	29
30	And the priest shall offer the one for a sin-offering, and the other for a burnt-offering; and the priest shall make atonement for her before the LORD for the issue of her uncleanness.	וְעָשָׂה הַכֹּהֵן אֶת־הָאֶחָד חַטָּאת וְאֶת־הָאֶחָד עֹלָה וְכִפֹּר עָלֶיהָ הַכֹּהֵן לִפְנֵי יְהוָה מִזִּזְמוֹתֶיהָ:	30
31	Thus shall ye separate the children of Israel from their uncleanness; that they die not in their uncleanness, when they defile My tabernacle that is in the midst of them.	וְהִזְרַתֶּם אֶת־בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל מִטְּמֵאֲתָם וְלֹא יָמָתוּ בְּטִמְאָתָם בְּטִמְאָם אֶת־מִשְׁכְּנִי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם:	31
32	This is the law of him that hath an issue, and of him from whom the flow of seed goeth out, so that he is unclean thereby;	זֹאת תּוֹרַת הַזָּב וְאֲשֶׁר תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׁכַבַת־זֶרַע לְטִמְאָה־בָּהּ:	32
33	and of her that is sick with her impurity, and of them that have an issue, whether it be a man, or a woman; and of him that lieth with her that is unclean.	וְהַדָּוָה בְּנִדְתָּהּ וְהַזָּב אֶת־זִוְכּוֹ לְזָכָר וּלְנִקְבָּה וְלֹא־יֵשׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב עִם־טִמְאָהּ: (פ)	33

(31) והזרתם. אין גזירה אלא פרישה, וכן גזרו אחר (ישע'א, ד), וכן נזיר אחיו (צראשית מט, כו): ולא ימתו בטמאתם. הרי הכרת של מטמא מקדש קרוי מיתה:
 (32) זאת תורת הזב. צעל ראה אדם, ומהו תורתו: ואשר תצא ממנו שכבת זרע. הרי הוא כזעל קרי, טמא טומאת ער:

The Haftarah is II Kings 7:3 - 7:20 on page 150. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 179. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftara on page 161. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftara on page 164.

XVI	And the LORD spoke unto Moses, after the death of the two sons of Aaron, when they drew near before the LORD, and died;	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְנֵי אַהֲרֹן בְּקִרְבָּתָם לִפְנֵי־יְהוָה וַיָּמָתוּ:	אחרי מות
2	and the LORD said unto Moses: 'Speak unto Aaron thy brother, that he come not at all times into the holy place within the veil, before the ark-cover which is upon the ark; that he die not; for I appear in the cloud upon the ark-cover.	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן אֶחֱיָךְ וְאֵל־יָבֵא בְּכָל־עֵת אֶל־הַקֹּדֶשׁ מִבֵּית לַפָּרֹכֶת אֶל־פְּנֵי הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל־הָאֹרֹן וְלֹא יָמוּת כִּי בָעֲנָן אֶרְאֶה עַל־הַכַּפֹּרֶת:	2
3	Herewith shall Aaron come into the holy place: with a young bullock for a sin-offering, and a ram for a burnt-offering.	בְּזֹאת יָבֵא אַהֲרֹן אֶל־הַקֹּדֶשׁ בֶּפֶר בֶּן־בָּקָר לְחַטָּאת וְאַיִל לַעֲלֹה:	3
4	He shall put on the holy linen tunic, and he shall have the linen breeches upon his flesh, and shall be girded with the linen girdle, and with the linen mitre shall he be attired; they are the holy garments; and he shall bathe his flesh in water, and put them on.	כַּתְּנֶת־בֹּד קֹדֶשׁ יִלְבָּשׁ וּמִכְנָסֵי בֹד יִהְיוּ עַל־בְּשָׂרוֹ וּבִאֲבָנֶת בֹּד יַחְגֹּר וּבִמְצַנְפֶּת בֹּד יַצְנַף בְּגָדֵי־קֹדֶשׁ הֵם וְרִחָץ בַּמַּיִם אֶת־בְּשָׁרוֹ וּלְבָשָׁם:	4

(33) והזהב את זובו. צעל שתי ראיות וצעל שלש ראיות, שחורתן מפורשת למעלה:

(1) וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו'. מה תלמוד לומר, היה רצי אלעזר בן עזריה מושלו, משל לחולה שנכנס אליו רופא, אמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחב, צא אחר ואמר לו אל תאכל זונן ואל תשכב בטחב שלא תמות כדרך שמת פלוני, זה זרזו יותר מן הראשון, לכך נאמר אחרי מות שני בני אהרן:

(2) ויאמר ה' אל משה דבר אל אהרן אחיך ואל יבא. שלא ימות כדרך שמתו בניו: ולא ימות. שאם צא הוא מת: כי בענן אראה. כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם יזהר שלא ירגיל לצא, זהו פשוטו. ומדרשו לא יבא כי אם צענן הקטרת ציוס הכיפורים (יומא נג.):

(3) בזאת. גימטריא שלו ד' מאות ועשר, רמז לצית ראשון: בזאת יבא אהרן וגו'. ואף זו לא בכל עת כי אם ציוס הכיפורים, כמו שמפורש בסוף הפרשה בחדש השביעי בעשור לחודש:

(4) כתנת בד וגו'. מגיד שאינו משמש לפניו בשמונה צגדים שהוא משמש בהם בחוץ שיש בהם זהב, לפי שאין קטיגור נעשה סניגור, (ר"ה כו.) אלא צד' ככהן הדיוט, וכולן של צוץ: קדש ילבש. שיהיו משל הקדש (ת"כ פרק א, י): יצנף. כתרומתו יקח בצינף, יניח בראשו, כמו ותנח צגדו (בראשית לט, טו), וְאֶסְתַּףּהּ: ורחץ במים. אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו. וחמש פעמים היה מחליף מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפנים, ומשנה מצגדי והב לצגדי לצן, ומצגדי לצן לצגדי והב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור (יומא לב.):

5	And he shall take of the congregation of the children of Israel two he-goats for a sin-offering, and one ram for a burnt-offering.	5	וּמֵאֵת עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יִקַּח שְׁנֵי-שְׁעִירֵי עֲזִים לַחֲטָאתָא וְאַיִל אֶחָד לְעֹלָה׃
6	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and make atonement for himself, and for his house.	6	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר-לֹו וּכְפַר בְּעֵדֹו וּבְעַד בֵּיתֹו׃
7	And he shall take the two goats, and set them before the LORD at the door of the tent of meeting.	7	וְלָקַח אֶת-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים וְהַעֲמִיד אֹתָם לִפְנֵי יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד׃
8	And Aaron shall cast lots upon the two goats: one lot for the LORD, and the other lot for Azazel.	8	וַיִּנָּתֶן אֶהֱרֹן עַל-שְׁנֵי הַשְּׁעִירִים גִּרְלוֹת גּוֹרָל אֶחָד לַיהוָה וְגּוֹרָל אֶחָד לְעִזְאֵזֵל׃
9	And Aaron shall present the goat upon which the lot fell for the LORD, and offer him for a sin-offering.	9	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן אֶת-הַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לַיהוָה וְעָשְׂהוּ חֲטָאתָא׃
10	But the goat, on which the lot fell for Azazel, shall be set alive before the LORD, to make atonement over him, to send him away for Azazel into the wilderness.	10	וְהַשְּׁעִיר אֲשֶׁר עָלָה עָלָיו הַגּוֹרָל לְעִזְאֵזֵל יַעֲמַד-תִּי לִפְנֵי יְהוָה לְכַפֵּר עָלָיו לְשַׁלַּח אֹתוֹ לְעִזְאֵזֵל הַמִּדְבָּרָה׃
11	And Aaron shall present the bullock of the sin-offering, which is for himself, and shall make atonement for himself, and for his house, and shall kill the bullock of the sin-offering which is for himself.	11	וְהִקְרִיב אֶהֱרֹן אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר-לֹו וּכְפַר בְּעֵדֹו וּבְעַד בֵּיתֹו וְשָׁחַט אֶת-פֶּרֶךְ הַחֲטָאתָא אֲשֶׁר-לֹו׃

(6) את פר החטאת אשר לו. האמור למעלה, ולמדך כאן שמשלו הוא צא ולא משל צבור (סס ג): וכפר בעדו ובעד ביתו. מסודה עליו עונותיו ועונות ציתו (סס לו): ת"כ פרש"א (ג, ג):

(8) ונתן אהרן על שני השעירים גרלות. מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן ב' ידי בקלפי, ונוטל גורל צימין וחצרו בצמאל, ונותן עליהם, את שכמו צו לשם, הוא לשם ואת שכמו צו לעזאזל, משתלח לעזאזל (יומא לט.). עזאזל. הוא הר עז וקשה, קוץ גבוה (ס"ב פרה ב, ח יומא סז.). שנאמר ארץ גזרה, חסוכה:

(9) ועשהו חטאת. כשמניח הגורל עליו קורא לו שם ואומר לה' חטאת (כ"ח שם ה):

(10) יעמד חי. כמו יועמד חי, על ידי אחרים, ותרוממו יתקם בך חי. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר לשלח אותו לעזאזל, ואיני

יידע שלוחו אס למיתה אס לחיים, לכך נאמר יעמד חי, עמידתו חי עד שישלח, מכאן ששלוחתו למיתה (שסו):

עליו. שיתודה עליו כדכתיב והתודה עליו וגו':

(11) וכפר בעדו וגר. וידוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרוים ציתו (שם פרשתא ג, א), שנאמר צית אהלן צרכו

אֵת ה' וגו' (תהלים קלה, יט), מכאן שהכהנים מתכפרים בו, וכל כפרתו אינה אלא על טומאת מקדש וקדשיו, כמו שנאמר,

<p>12 And he shall take a censer full of coals of fire from off the altar before the LORD, and his hands full of sweet incense beaten small, and bring it within the veil.</p>	<p>וַיֹּסֶב מִלִּי מִחֲתִיתָא גִּוּמְרִין דְּאִישָׁא מֵעֲלֹי מִדְּבַחָא מִן קֳדָם יְיָ וּמִלִּי חוּפְנוֹהִי קְטֹרֶת בּוֹסְמִין דְּקִיקִין וְיַעֲלֵל מִגִּוּי לְפָרוּכְתָּא:</p>	<p>יִלְקַח מִלֵּא-הַמִּחְתָּה גִּחְלִי-אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ מִלִּפְנֵי יְהוָה וּמִלֵּא חֲפָנָיו קְטֹרֶת סָמִים דְּקָה וְהֵבִיא מִבֵּית לַפָּרֹכֶת:</p>
<p>13 And he shall put the incense upon the fire before the LORD, that the cloud of the incense may cover the ark-cover that is upon the testimony, that he die not.</p>	<p>וַיִּתֵּן יֵת קְטֹרֶת בּוֹסְמִיָּא עַל אִישָׁתָא קֳדָם יְיָ וְיִחְפִּי עֲנֹן קְטוּרָתָא יֵת כְּפֹרֶתָא דְּעַל סִהְדוּתָא וְלֹא יָמוּת:</p>	<p>13 וְנָתַן אֶת-הַקְטֹרֶת עַל-הָאֵשׁ לִפְנֵי יְהוָה וְכִסָּהוּ עֲנֹן הַקְטֹרֶת אֶת-הַכַּפֹּרֶת אֲשֶׁר עַל-הָעֵדוּת וְלֹא יָמוּת:</p>
<p>14 And he shall take of the blood of the bullock, and sprinkle it with his finger upon the ark-cover on the east; and before the ark-cover shall he sprinkle of the blood with his finger seven times.</p>	<p>וַיֹּסֶב מִדָּמָא דְּתוֹרָא וַיִּדְּי בְּאַצְבָּעֵיהּ עַל אַפִּי כְּפֹרֶתָא קְדוּמָא וּקֳדָם כְּפֹרֶתָא יְדֵי שְׁבַע זְמָנִין מִן דָּמָא בְּאַצְבָּעֵיהּ:</p>	<p>14 וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ עַל-לִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת קֳדָמָה וּלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יִזָּה שִׁבְעַת-פְּעָמִים מִן-הַדָּם בְּאַצְבָּעוֹ:</p>
<p>15 Then shall he kill the goat of the sin-offering, that is for the people, and bring his blood within the veil, and do with his blood as he did with the blood of the bullock, and sprinkle it upon the ark-cover, and before the ark-cover.</p>	<p>וַיְכַסּ יֵת צִפְרָא דְּחֻטָּאתָא דְּלַעֲמָא וַיַּעֲלֵל יֵת דָּמִיהּ לְמִגִּוּי לְפָרוּכְתָּא וַיַּעֲבִיד לְדָמִיהּ כְּמָא דְּעַבִּיד לְדָמָא דְּתוֹרָא וַיִּדְּי יֵתִיהּ עַל כְּפֹרֶתָא וּקֳדָם כְּפֹרֶתָא:</p>	<p>15 וַשְׁחֹט אֶת-שְׁעִיר הַחֲטָאת אֲשֶׁר לָעָם וְהֵבִיא אֶת-דָּמּוֹ אֶל-מִבֵּית לַפָּרֹכֶת וַעֲשֶׂה אֶת-דָּמּוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר וְהִזָּה אֹתוֹ עַל-הַכַּפֹּרֶת וּלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת:</p>
<p>16 And he shall make atonement for the holy place, because of the uncleannesses of the children of Israel, and because of their transgressions, even all their sins; and so shall he do for the tent of meeting, that dwelleth with them in the midst of their uncleannesses.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עַל קֹדֶשׁא מְסֻאֲבָת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִמַּדְיָהוֹן לְכָל חֲטָאֵיהוֹן וְכֵן יַעֲבִיד לְמִשְׁכַּן זְמָנָא דְּשָׁרִי עִמָּהוֹן בְּגוֹ סוּאֲבָתָהוֹן:</p>	<p>16 וַיְכַפֵּר עַל-הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִפְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חֲטָאתָם וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טְמֵאֹתָם:</p>

וְכִפֵּר עַל הַקֹּדֶשׁ מִטְּמֵאֹת וְגו' (ת"כ פרק ד, ז):

(12) מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ. הַחִילּוֹן (יומא מה:): מִלִּפְנֵי ה'. מִזֵּד שְׁלִפְנֵי הַפֶּתַח, וְהוּא לִד מַעֲרִצִי (שם): דְּקָה. מֵה ת"ל דְּקָה, וְהוּא כָל הַקְטֹרֶת דְּקָה הִיא, שְׁנֹאמֵר וְשִׁסְקָס מִמֶּנָּה דְּקָה (שמות ל, לו), אֲלֵא שְׁתֵּהָ דְּקָה מִן הַדְּקָה (יומא מג:), שְׁמַעֲרֵז יוֹם הַכַּפֹּרִים הִיא מַחֲזִירָה לְמַכְתֶּשֶׁת:

(13) עַל הָאֵשׁ. שְׁתַּחֲוֹר הַמַּחֲתָה: וְלֹא יָמוּת. הֵא אִם לֹא עָשָׂהָ כְּתִקְנָה חַיִּיב מִיתָה (יומא נג.):

(14) וְהִזָּה בְּאַצְבָּעוֹ. הִזָּה אֶחָת כְּמַשְׁמַע: וּלִפְנֵי הַכַּפֹּרֶת יִזָּה שְׁבַע. הִרִי אֶחָת לְמַעְלָה וְשְׁבַע לְמַטָּה (יומא נה.):

(15) אֲשֶׁר לָעָם. מֵה שֶׁהָפַר מִכְּפָר עַל הַכֹּהֲנִים מִכְּפָר הַשְּׁעִיר עַל יִשְׂרָאֵל, וְהוּא הַשְּׁעִיר שְׁעֵלָה עַל לִי הַגּוֹרֵל לָשֵׁם (שם סא:). כְּאֲשֶׁר עָשָׂה לְדָם הַפָּר. אֶחָת לְמַעְלָה וְשְׁבַע לְמַטָּה (שם נה.):

(16) מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. עַל הַנִּכְנָסִין לְמִקְדָּשׁ כְּטוּמָאָה וְלֹא נֹדַע לָהֶם כְּסוּף, שְׁנֹאמֵר לְכָל חֲטָאתָם, וְחֲטָאת הִיא שׁוּגָג (שְׁבוּעוֹת יז: ת"כ פרק ד, ז): וּמִפְּשָׁעֵיהֶם. אֵף הַנִּכְנָסִין מִזֵּיד כְּטוּמָאָה (שם ג:). וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד. כֵּשֶׁם שֶׁהִזָּה מִשְׁנִיָּהם כְּפִינִים, אֶחָת לְמַעְלָה וְשְׁבַע לְמַטָּה, כֵּן מִזֵּה עַל הַפְּרוּכֹת מִזְבֵּחַן מִשְׁנִיָּהם, אֶחָת לְמַעְלָה וְשְׁבַע לְמַטָּה (יומא נז:). הַשֹּׁכֵן אֹתָם בְּתוֹךְ טוּמְאוֹתָם. אֵף עַל פִּי שֶׁהֵם טוּמְאִים, שְׂכִינָה בְּיִנְיָהֶם:

17	And there shall be no man in the tent of meeting when he goeth in to make atonement in the holy place, until he come out, and have made atonement for himself, and for his household, and for all the assembly of Israel.	וְכָל-אָדָם לֹא-יִהְיֶה בְּאֹהֶל מוֹעֵד בְּבָאוֹ לְכַפֵּר בַּקֹּדֶשׁ עַד-צֵאתוֹ וְכַפֵּר בְּעֵדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ וּבְעַד כָּל-קְהַל יִשְׂרָאֵל:	17
18	And he shall go out unto the altar that is before the LORD, and make atonement for it; and shall take of the blood of the bullock, and of the blood of the goat, and put it upon the horns of the altar round about.	וַיֵּצֵא אֶל-הַמִּזְבֵּחַ אֲשֶׁר לִפְנֵי-יְהוָה וְכַפֵּר עָלָיו וְלָקַח מִדָּמַם הַפָּר וּמִדָּמַם הַשְּׂעִיר וָנָתַן עַל-קַרְנוֹת הַמִּזְבֵּחַ סָבִיב:	שני 18
19	And he shall sprinkle of the blood upon it with his finger seven times, and cleanse it, and hallow it from the uncleanness of the children of Israel.	וְהִזָּה עָלָיו מִן-הַדָּמָם בְּאֶצְבָּעוֹ שֶׁבַע פְּעָמִים וְטָהַרוּ וְקִדְּשׁוּ מִטְּמֵאֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	19
20	And when he hath made an end of atoning for the holy place, and the tent of meeting, and the altar, he shall present the live goat.	וְכִלְהָ מְכַפֵּר אֶת-הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ וְהִקְרִיב אֶת-הַשְּׂעִיר הַחַי:	20
21	And Aaron shall lay both his hands upon the head of the live goat, and confess over him all the iniquities of the children of Israel, and all their transgressions, even all their sins; and he shall put them upon the head of the goat, and shall send him away by the hand of an appointed man into the wilderness.	וְסָמַךְ אֶת־רֹאשׁוֹ אֶת-שְׁתֵּי יָדָיו עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר הַחַי וְהִתְנַדָּה עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת-כָּל-פְּשָׁעֵיהֶם לְכָל-חַטָּאתָם וְנָתַן אֹתָם עַל-רֹאשׁ הַשְּׂעִיר וְשָׁלַח בְּיַד-אִישׁ עֹתֵי הַמִּדְבָּרָה:	21
22	And the goat shall bear upon him all their iniquities unto a land which is cut off; and he shall let go the goat in the wilderness.	וְנָשָׂא הַשְּׂעִיר עָלָיו אֶת-כָּל-עֲוֹנוֹתָם אֶל-אֶרֶץ גְּזֵרָה וְשָׁלַח אֶת-הַשְּׂעִיר בַּמִּדְבָּר:	22
23	And Aaron shall come into the tent of meeting, and shall put off the linen garments, which he put on when he went into the holy place, and shall leave them there.	וּבָא אַהֲרֹן אֶל-אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת-בְּגָדֵי הַכֹּהֵן אֲשֶׁר לְבָשׁ בְּבָאוֹ אֶל-הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם:	23

(18) אל המזבח אשר לפני ה'. זה מזבח הזהב, שהוא לפני ה' צהיכל. ומה תלמוד לומר ויאל, לפי שהזה הזואות על הפרוכת, ועמד מן המזבח ולפנים והזה, וצמחנות המזבח הזקיקו לנאת מן המזבח ולחוך, ויתחיל מקרן מזרחית לפונית (יומא נח:). וכפר עליו. ומה היא כפרתו, ולקח מדם הפר ומדם השעיר, מעורבין זה לזמן זה (יומא נז:).

(19) והזה עליו מן הדם. אחר שנתן מתנות צאצאיו על קרנותיו, מזה הזואות על גגו: ושהרו. ממה שעבר: וקדשו. לעמיד לנא (ת"כ פרק ד, יג):

(21) איש עתי. המוכן לכן מיום אחרמול (יומא סו:)

24	And he shall bathe his flesh in water in a holy place and put on his other vestments, and come forth, and offer his burnt-offering and the burnt-offering of the people, and make atonement for himself and for the people.	וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם עֲמָא:	וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת־בְּגָדָיו וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת־עֹלֹתוֹ וְאֶת־עֹלֹת הָעָם וְכִפֹּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדֵי הָעָם עֲמָא:	24
25	And the fat of the sin-offering shall he make smoke upon the altar.	וְיִתְּ תַרְבִּי חֲטָוֹתָא יִסִּיק לְמִדְבָּחָא:	וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת יִקְטִיר הַמִּזְבֵּחַ:	שלישי (שני)
26	And he that letteth go the goat for Azazel shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמוּבִיל יִתְּ צִפְרִיא לַעֲזָאזֵל יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי יִתְּ בְּשָׂרִיהָ בַּמַּיִם וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא:	וְהַמְשַׁלַּח אֶת־הַשְּׂעִיר לַעֲזָאזֵל יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	26
27	And the bullock of the sin-offering, and the goat of the sin-offering, whose blood was brought in to make atonement in the holy place, shall be carried forth without the camp; and they shall burn in the fire their skins, and their flesh, and their dung.	וְיִתְּ תוֹרָא דְחֲטָאִת וְיִתְּ צִפְרִיא דְחֲטָאִת דְּאִתְעַל מִדְּמֵהוֹן לְכַפֵּרָא בְּקוֹדֶשָׁא יִתְּסָקוֹן לְמִכְרָא לְמִשְׁרֵיתָא וְיִקְדוֹן בְּנוֹרָא יִתְּ מִשְׁכָּהוֹן וְיִתְּ בְּשָׂרֵהוֹן וְיִתְּ אוֹכְלֵהוֹן:	וְאֵת פֶּרֶ הַחֲטָאִת וְאֵת שְׂעִיר הַחֲטָאִת אֲשֶׁר הוּבָא אֶת־דָּמָם לְכַפֵּר בְּקָדֹשׁ יוֹצֵא אֶל־מִחוּץ לַמַּחֲנֶה וְשָׂרְפוּ בָאֵשׁ אֶת־עֹרֹתָם וְאֶת־בְּשָׂרָם וְאֶת־פִּרְשָׁם:	27
28	And he that burneth them shall wash his clothes, and bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp.	וְדַמוּקִיד יִתְּהוֹן יִצְבַּע לְבוּשׁוֹ וְיִסְחִי יִתְּ בְּשָׂרִיהָ בַּמַּיִם וּבְתֵר כֵּן יֵיעוֹל לְמִשְׁרֵיתָא:	וְהַשֹּׂרֵף אֹתָם יִכְבֹּס בְּגָדָיו וְרָחַץ אֶת־בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם וְאַחֲרֵי־כֵן יָבוֹא אֶל־הַמַּחֲנֶה:	28

(23) ובא אהרן אל אהל מועד. אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לדבריהם במסכת יומא (דף נב.), ואמרו כל הפרשה כולה אמור על הסדר חוץ מציאה זו, שהיא אחר עשיית עולמו ועולת העם והקטרת אימורי פר ושעיר שנעשים בחוץ בצגדי זהב, וטובל ומקדש ופושטן ולובש צגדי לבן. ובא אל אהל מועד. להוציא את הכף ואת המחמה שהקטיר זה הקטרת לפני ולפנים: ופשט את בגדי הבר. אחר שהוציאם ולובש צגדי זהב לתמיד של צין הערבים. וזהו סדר העבודות, תמיד של שחר בצגדי זהב, ועבודת פר ושעיר הפנימים וקטרת של מחמה בצגדי לבן, ואילו ואיל העם ומקצת המוספין בצגדי זהב, והוצאת כף ומחמה בצגדי לבן, ושירי המוספין ותמיד של צין הערבים וקטורת ההיכל שעל מזבח הפנימי בצגדי זהב, וסדר המקראות לפי סדר העבודות כך הוא, וְשָׂרְפוּ אֶת הַשְּׂעִיר בְּמִדְבָּר, וְרָסַךְ אֶת צִפְרוֹ בַּמַּיִם וגו', וַיָּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֹלֹתוֹ וגו', וְאֵת חֶלֶב הַחֲטָאִת וגו', וכל הפרשה עד וְאַחֲרֵי כֵן יָבוֹא אֶל הַמַּחֲנֶה, ואחר כך וַיָּצֵא אֶת־הָעֹרֹת: והניחם שם. מלמד שטעונון גניזה, ולא ישתמש באותן ארבעה צגדים ליום כפורים אחר (יומא יב:):

(24) ורחץ את בשרו וגו'. למעלה למדנו מורחץ את בשרו ולבשם שכשהוא מְשַׁח מְצַדֵּי זהב לצגדי לבן טעון טבילה, שצאומה טבילה פשט צגדי זהב שעצד בהן עבודת תמיד של שחר ולבש צגדי לבן לעבודת היום וכאן למדנו שכשהוא מְשַׁח מְצַדֵּי לבן לצגדי זהב טעון טבילה (שם נב.). במקום קדוש. המקודש בקדושת עורה, והיא היתה בגג בית הפְּקֻדָּה, וכן ד' טבילות הצאות חוצה ליום, אבל הראשונה היתה בחיל (שם נב.). וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו. שמנה צגדים שהוא עוצד בהן כל ימות השנה: ויצא. מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם: ועשה את עולתו. איל לעולה האמור למעלה בְּזֹאת וַיָּצֵא אֶת־הָעֹרֹת וגו': ואת עולת העם. ואיל לעולה האמור למעלה וּמִאֵת עֶדְתְּ בְּגִי יִשְׁלַח וגו':

(25) ואת חלב החטאת. אימורי פר ושעיר: יקטיר המזבחה. על מזבח החינוך, דאלו בפנימי כתיב לא תעלו עֲלָיו קִטְרֶת וְקָרָה וְעֹלָה וּמִנְחָה (שמות נב.):

(27) אשר הובא את דמם. להיכל לְפָנַי ולפנים:

29	And it shall be a statute for ever unto you: in the seventh month, on the tenth day of the month, ye shall afflict your souls, and shall do no manner of work, the home-born, or the stranger that sojourneth among you.	וְהָיְתָה לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בֶּעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ תַּעֲנִנוּ אֶת-נַפְשֵׁיכֶם וְכָל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ הָאֲזֻלָּח וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם:	29
30	For on this day shall atonement be made for you, to cleanse you; from all your sins shall ye be clean before the LORD.	כִּי-בַיּוֹם הַזֶּה יִכָּפֵר עֲלֵיכֶם לְטַהֵר אֶתְכֶם מִכָּל חַטָּאתֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה תִּטְהָרוּ:	30
31	It is a sabbath of solemn rest unto you, and ye shall afflict your souls; it is a statute for ever.	שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הִיא לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם חֻקַּת עוֹלָם:	31
32	And the priest, who shall be anointed and who shall be consecrated to be priest in his father's stead, shall make the atonement, and shall put on the linen garments, even the holy garments.	וְכֹפֵר הַכֹּהֵן אֲשֶׁר-יִמָּשַׁח אֹתוֹ וְאֲשֶׁר יִמְלֹא אֶת-יָדָיו לְכַהֵן תַּחַת אָבִיו וְלָבַשׁ אֶת-בְּגָדֵי הַקֹּדֶשׁ:	32
33	And he shall make atonement for the most holy place, and he shall make atonement for the tent of meeting and for the altar; and he shall make atonement for the priests and for all the people of the assembly.	וְכֹפֵר אֶת-מִקְדָּשׁ הַקֹּדֶשׁ וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת-הַמִּזְבֵּחַ יִכָּפֵר וְעַל הַכֹּהֲנִים וְעַל-כָּל-עַם הַקָּהָל יִכָּפֵר:	33
34	And this shall be an everlasting statute unto you, to make atonement for the children of Israel because of all their sins once in the year.' And he did as the LORD commanded Moses.	וְהָיְתָה-זֹאת לָכֶם לְחֻקַּת עוֹלָם לְכַפֵּר עַל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִכָּל-חַטָּאתָם אֶחָת בַּשָּׁנָה וַיַּעַשׂ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה: (פ)	34
XVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֶר:	רביעי יג

(32) וכפר הכהן אשר ימָשַׁח וגו'. כפרה זו של יום הכיפורים אינה כשרה אלא צכהן גדול (יומא עג. ת"כ פרק ח, ד), לפי שנאמרה כל הפרשה צאהרן הוצרך לומר צכהן גדול הצא אחריו שיהא כמותו: ואשר ימלא את ידו. אין לי אלא המשוח בשמן המשחה, מרובה בגדים מנין, תלמוד לומר ואשר ימלא את ידו וגו' (ת"כ ס), והם כל הכהנים גדולים שעמדו מיאשיהו ואילן, שצימיו נגזמו כלוחית של שמן המשחה (יומא נז:): לכהן תחת אביו. ללמד שאם צנו ממלא את מקומו, הוא קודם לכל אדם (ת"כ סה):

(34) ויעש כאשר צוה ה' וגו'. כשהגיע יום הכיפורים עשה כסדר הזה, ולהגיד שצחו של אהרן שלא היה לובשן לגדולתו אלא כמקיים גזירת המלך:

<p>2 Speak unto Aaron, and unto his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: This is the thing which the LORD hath commanded, saying:</p>	<p>2 דָּבַר אֶל-אַהֲרֹן וְאֶל-בָּנָיו וְאֶל כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p> <p>מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בְּנוֹהֵי כָל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר:</p>
<p>3 What man soever there be of the house of Israel, that killeth an ox, or lamb, or goat, in the camp, or that killeth it without the camp,</p>	<p>3 אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ-כֶשֶׂב אוֹ-עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה:</p> <p>גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל דִּיבֹס תֹּזֵר אוֹ אֲמַר אוֹ עַז בַּמִּשְׁרִיתָא אוֹ דִּיבֹס מִבְּרָא לַמִּשְׁרִיתָא:</p>
<p>4 and hath not brought it unto the door of the tent of meeting, to present it as an offering unto the LORD before the tabernacle of the LORD, blood shall be imputed unto that man; he hath shed blood; and that man shall be cut off from among his people.</p>	<p>4 וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֵבִיאוֹ לְהִקְרִיב קָרְבָן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יִחֹשֵׁב לְאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפַךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p> <p>וְלִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לֹא אִיתִיהָ לְקַרְבָּא קוֹדְשָׁא קָדָם יְיָ קָדָם מִשְׁכָּנָא דִּי דָמָא יִתְחַשֵּׁב לְגִיבְרָא הַהוּא דָמָא אֲשֶׁר וְיִשְׁתַּצִּי אֲנָשָׁא הַהוּא מִגּוֹ עַמִּיהָ:</p>
<p>5 To the end that the children of Israel may bring their sacrifices, which they sacrifice in the open field, even that they may bring them unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, unto the priest, and sacrifice them for sacrifices of peace-offerings unto the LORD.</p>	<p>5 לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת-זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה וְהֵבִיֵּאם לַיהוָה אֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זִבְחֵי שְׁלָמִים לַיהוָה אוֹתָם:</p> <p>בְּדִיל דִּיִּיתוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דְּבַחֵיהוֹן דְּאֵנּוּן דְּבַחֵין עַל אֲפִי חַקְלָא וְיִיתוּנוּן לְקָדָם יְיָ לִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא לִוֵּת כְּהֵנָּא וְיִכְסּוּן נִכְסֵת קוֹדֶשִׁין קָדָם יְיָ יִתְהוּן:</p>
<p>6 And the priest shall dash the blood against the altar of the LORD at the door of the tent of meeting, and make the fat smoke for a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>6 וְזָרַק הַכֹּהֵן אֶת-הַדָּם עַל-מִזְבֵּחַ יְהוָה פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד וְהִקְטִיר הַחֵלֶב לְרִיחַ נִיחֹחַ לַיהוָה:</p> <p>וְיִזְרוֹק כְּהֵנָּא יֵת דָמָא עַל מִדְּבַחָא דִּי בִתְרַע מִשְׁכָּן זִמְנָא וְיִסִּיק תְּרַבָּא לְאַתְקַבְּלָא בְּרַעְנָא קָדָם יְיָ:</p>
<p>7 And they shall no more sacrifice their sacrifices unto the satyrs, after whom they go astray. This shall be a statute for ever unto them throughout their generations.</p>	<p>7 וְלֹא-יִזְבְּחוּ עוֹד אֶת-זִבְחֵיהֶם לְשָׁעִירִם אֲשֶׁר הֵם זֵנִים אַחֲרֵיהֶם חֲקַת עוֹלָם תְּהִי־הָ זֹאת לָהֶם לְדֹרֹתָם:</p> <p>וְלֹא יִדְּבַחוּן עוֹד יֵת דְּבַחֵיהוֹן לְשִׁידִין דְּאֵנּוּן טַעַן בְּתִרְיָהוֹן קִים עָלֵם תְּהִי דָא לְהוֹן לְדִרְיָהוֹן:</p>

- (3) אשר ישחט שור או כשב. צמוקדשין הכמוצ מדצור, שנאמר להקריז קרבן: במחנה. חוץ לעזרה (זבחים קז):
 (4) דם יחשב. כשופך דם האדם שממחייצ צנפשו: דם שפך. לרצות את הזורק דמים צמוץ (שם):
 (5) אשר הם זבחים. אשר הם רגילים לזבוח:
 (7) לשעירם. לשדים, כמו ושעירים ירקדו קס (ישעיה יג, כא):

<p>8 And thou shalt say unto them: Whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that offereth a burnt-offering or sacrifice,</p>	<p>וְלֹהֹן תִּימַר גִּבֵּר גִּבֵּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר-יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה אֹרֶז קוֹדֶשִׁיא:</p>	<p>וְאֵלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר אֲשֶׁר-יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר-יַעֲלֶה אֹרֶז וְזָבַח:</p>
<p>9 and bringeth it not unto the door of the tent of meeting, to sacrifice it unto the LORD, even that man shall be cut off from his people.</p>	<p>וְלִתְרַע מִשְׁכַּן זִמְנָא לֹא יִתִּינֶיהָ לְמַעַבְדַּי יְתִיהָ קֳדָם יי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנִשָּׂא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>9 וְאֶל-פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יָבִיאֲנֻהוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לִיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמּוֹ:</p>
<p>10 And whatsoever man there be of the house of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that eateth any manner of blood, I will set My face against that soul that eateth blood, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וּגִבֵּר גִּבֵּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יִתִּינֶיהָ לְמַעַבְדַּי יְתִיהָ קֳדָם יי וְיִשְׁתַּיְצִי אֲנִשָּׂא הֵהוּא מֵעַמִּיהָ:</p>	<p>10 וְאִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן-הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יֹאכַל כָּל-דָּם וְנִתְּתִי פָנַי בְּנַפְשׁוֹ הָאֹכֶלֶת אֶת-הַדָּם וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקֶּרֶב עַמָּהּ:</p>
<p>11 For the life of the flesh is in the blood; and I have given it to you upon the altar to make atonement for your souls; for it is the blood that maketh atonement by reason of the life.</p>	<p>אֲרִי נַפְשׁ בִּשְׂרָא בְדָמָא הִיא נֶאֱמָר וְהִבְתִּיהָ לְכֹן עַל מִדְּבַחָא לְכַפֵּרָא עַל נַפְשָׁתְכוֹן אֲרִי דָמָא הוּא עַל נַפְשָׁא מְכַפֵּר:</p>	<p>11 כִּי נַפֶּשׁ הַבֶּשָׂר בַּדָּם הוּא וְאֲנִי נֹתְתִיו לָכֶם עַל-הַמִּזְבֵּחַ לְכַפֵּר עַל-נַפְשֹׁתֵיכֶם כִּי-הֵם הֵם הוּא בְּנַפֶּשׁ יְכַפֵּר:</p>
<p>12 Therefore I said unto the children of Israel: No soul of you shall eat blood, neither shall any stranger that sojourneth among you eat blood.</p>	<p>עַל כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם:</p>	<p>12 עַל-כֵּן אֲמַרְתִּי לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל-נַפֶּשׁ מִכֶּם לֹא-תֹאכַל דָּם וְהַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכְכֶם לֹא-יֹאכַל דָּם:</p>
<p>13 And whatsoever man there be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn among them, that taketh in hunting any beast or fowl that may be eaten, he shall pour out the blood thereof, and cover it with dust.</p>	<p>וּגִבֵּר גִּבֵּר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יִצוּד דִּיחַיִּד צִידָא חִיתָא אֹרֶז עוֹפָא דְמִתְאַכִּיל וְיִשְׁוּד יֵת דְּמִיהָ וְיִכְסִינֶיהָ בַּעֲפָרָא:</p>	<p>13 וְאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יִצוּד צִיד חִיה אֹרֶז־עוֹף אֲשֶׁר יֹאכַל וְשָׁפַךְ אֶת-דָּמוֹ וְכִסָּהוּ בַּעֲפָר:</p>

- (8) אשר יעלה עלה. לחייז על המקטיר איזרים צחוק, (עי' צרא"ס) כשחט צחוק, שאם שחט אחד והעלה חזירו, שניהם חייזין (ת"כ פרק י, ו חולין כט):
- (9) ונכרת. זרעו נכרת, וימיו נכרתין.
- (10) כל דם. לפי שנאמר צנפס יכפר, יכול לא יהא חייז אלא על דם המוקדשים, תלמוד לומר כל דם (כריתות ד): ונתתי פני. פנאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועוסק צו:
- (11) כי נפש הבשר. של כל צריה צדס היא חלוייה, ולפיכך נחמיו על המוצח לכפר על נפש האדם, חצוא נפש ותכפר על הנפש:
- (12) כל נפש מכם. להזהיר גדולים על הקטנים (יבמות קיד):
- (13) אשר יצוד. אין לי אלא ציד, חלויין ותרנגולין מנין, תלמוד לומר ציד מכל מקום, אם כן למה נאמר אשר יצוד, שלא יאכל צד אלא צהומנה זאת (חולין פד. ת"כ פרק יא, צ): אשר יאכל. פרט לטמאים:

<p>For as to the life of all flesh, the blood thereof is all one with the life thereof; therefore I said unto the children of Israel: Ye shall eat the blood of no manner of flesh; for the life of all flesh is the blood thereof; whosoever eateth it shall be cut off.</p>	<p>כִּי־נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ בְּנֶפֶשׁ הוּא וְאָמַרְתִּי לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל דָּם כָּל־בָּשָׂר לֹא תֹאכְלוּ כִּי נֶפֶשׁ כָּל־בָּשָׂר דָּמּוֹ הוּא כָּל־אֲכָלְיוֹ יִכָּרֵת:</p>	<p>14</p>
<p>And every soul that eateth that which dieth of itself, or that which is torn of beasts, whether he be home-born or a stranger, he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and be unclean until the even; then shall he be clean.</p>	<p>וְכָל־נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תֹּאכַל נִבְלָה וּטְרֵפָה בְּאֶזְרָח וּבְגֵר וְכִבֵּס בְּגָדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד־הָעֶרֶב וְטָהָר:</p>	<p>15</p>
<p>But if he wash them not, nor bathe his flesh, then he shall bear his iniquity.</p>	<p>וְאִם לֹא יִכְבֹּס וּבִשְׁרָו לֹא יִרְחֹץ וְנָשָׂא עֹנָו: (פ)</p>	<p>16</p>
<p>And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>יד</p>
<p>Speak unto the children of Israel, and say unto them: I am the LORD your God.</p>	<p>דַּבֵּר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>2</p>
<p>After the doings of the land of Egypt, wherein ye dwelt, shall ye not do; and after the doings of the land of Canaan, whither I bring you, shall ye not do; neither shall ye walk in their statutes.</p>	<p>כַּמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבַּתֶּם־בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמַּעֲשֵׂה אֶרֶץ־כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֲתֶכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבַחֲקֵיתֶהֶם לֹא תִלְכוּ:</p>	<p>3</p>

(14) דמו בנפשו הוא. דמו הוא לו במקום הנפש שהנפש חלוייה זו: כי נפש כל בשר דמו הוא. הנפש היא הדם. דם ובשר לשון זכר, נפש לשון נקבה:

(15) אשר תאכל נבלה וטרפה. צנבלת עוף טהור דבר הכתוב, שאין לה טומאה אלא בשעה שנזלעת בצית הבליעה, ולמדך כאן שמטמאה באכילתה, ואינה מטמאה צמגע, וטרפה האמורה כאן לא נכתבה אלא לדרוש, וכן שנינו יכול תהא נבלת עוף טמא מטמאה בצית הבליעה, תלמוד לומר טרפה, מי שיש צמינו טרפה, ילא עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(16) ונשא עונו. אם יאכל קדש, או יכנס למקדש, חייב על טומאה זו ככל שאר טומאות: ובשרו לא ירחץ ונשא עונו. על רחיצת גופו ענוש כרת, ועל כזום בגדים צמלקות:

(2) אני ה' אלהיכם. אני הוא שאמרתי צמיני, אנכי ה' אלהיך (שמות כ, ז), וקצלתם עליכם מלכותי, מעתה קצלו גזרותי. רצי אומר גלוי וידוע לפניו שסופן לנצח בעריות צימי עזרא, לפיכך בא עליהם בגזירה אני ה' אלהיכם, דעו מי גוזר עליכם, דיין להפרע ונאמן לשלם שכר:

(3) כמעשה ארץ מצרים. מגיד שמעשיהם של מצריים ושל כנעניים מקולקלים מכל האומות, ואותו מקום שישבו בו ישראל מקולקל מן הכל (ת"כ פרק יג, ה): אשר אני מביא אתכם שמה. מגיד שאותן עממין שכבשו ישראל מקולקלים יותר מכולם: ובחקיתיהם לא תלכו. מה הניח הכתוב שלא אומר, אלא אלו נמוסות שלהן, דברים החקוקין להם, כגון טקטיאות ואֶפְטִיאוֹת, ר' מאיר אומר אלו דרכי האמורי שמו חכמים:

4	Mine ordinances shall ye do, and My statutes shall ye keep, to walk therein: I am the LORD your God.	אֶת־מִשְׁפָּטַי תַּעֲשׂוּ וְאֶת־חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ לִלְכֹּת בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	יֵת דִּינֵי תַעֲבֹדוּן וְיֵת קִנְיֵי תִשְׁרֹן לְהִלָּכָא בְהוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵכֹן:
5	Ye shall therefore keep My statutes, and Mine ordinances, which if a man do, he shall live by them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֶתֶם אֶת־חֻקֹּתַי וְאֶת־מִשְׁפָּטַי אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה אִתְּכֶם הָאָדָם וְחִי בָהֶם אֲנִי יְהוָה: (ס)	וְתִשְׁרֹן יֵת קִנְיֵי וְיֵת דִּינֵי דָאֵם יַעֲבִיד וְיִתְהוֹן אֲנָשָׁא יִיחִי בְהוֹן בְּחֵי עֲלֵמָא אֲנָא יי:
6	None of you shall approach to any that is near of kin to him, to uncover their nakedness. I am the LORD.	אִישׁ אִישׁ אֶל־כָּל־שְׂאֵר בְּשָׂרוֹ לֹא תִקְרְבוּ לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ אֲנִי יְהוָה: (ס)	גְּבֵר גְּבֵר לְכָל קָרִיב בְּשָׂרִיהּ לֹא תִקְרְבוּן לְגִלְעָה עֲרִיא אֲנָא יי:
7	The nakedness of thy father, and the nakedness of thy mother, shalt thou not uncover: she is thy mother; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת אָבִיךָ וְעֲרוֹת אִמְּךָ לֹא תִגְלֶה אִמְּךָ הִוא לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרִית אָבִיד וְעֲרִית אִמֶּךָ לֹא תִגְלִי תִגְלִי אִמְּךָ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהּ:
8	The nakedness of thy father's wife shalt thou not uncover: it is thy father's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹת אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרִית אִתָּת אָבִיד לֹא תִגְלִי עֲרִיתָא דְאָבִיד הִיא:
9	The nakedness of thy sister, the daughter of thy father, or the daughter of thy mother, whether born at home, or born abroad, even their nakedness thou shalt not uncover.	עֲרוֹת אָחֻותֶךָ בֵּת־אָבִיךָ אוֹ בֵּת־אִמְּךָ מוֹלֶדֶת בֵּית אוֹ מוֹלֶדֶת חוּץ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן: (ס)	עֲרִית אָחֻתְךָ בֵּת אָבִיד אוֹ בֵּת אִמֶּךָ דִּילִידָא מִן אָבִיד מִן אִתָּא אוֹחֲרִי אוֹ מִן אִמֶּךָ מִן גְּבֵר אָחֻרָן לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהוֹן:
10	The nakedness of thy son's daughter, or of thy daughter's daughter, even their nakedness thou shalt not uncover; for theirs is thine own nakedness.	עֲרוֹת בֵּת־בְּנוֹךְ אוֹ בֵּת־בָּתְּלָהּ לֹא תִגְלֶה עֲרוֹתָן כִּי עֲרוֹתָהּ הִנֵּה: (ס)	עֲרִית בֵּת בָּרְךְ אוֹ בֵּת בָּתְלָהּ לֹא תִגְלִי עֲרִיתָהוֹן אֲרִי עֲרִיתָךְ אֲנִי:

- (4) את משפטי תעשו. אלו דברים האמורים בתורה במשפט, שאלו לא נאמרו היו כדאי לאומרו: ואת חקתי תשמרו. דברים שהם גזירת המלך, שיצר הרע משיב עליהם למה לנו לשומרו, ואומות העולם ע"א משיבין עליהן, כגון אכילת חזיר, ולזישת שעטני, וטהרת מי חטאת, לכך נאמר אני ה', גזרתי עליכם, אי אחס ראשים להפטר: ללכת בהם. אל תפטר מתוכם, שלא תאמר למדתי חכמת ישראל אלך ואלמד חכמת המצרים והכשדיים:
- (5) ושמרתם את חקותי. לרבות שאר דקדוקי הפרשה שלא פרט הכתוב בהם (ת"כ ש"א). דבר אחר ליתן שמירה ועשייה לחוקים, ושמירה ועשייה למשפטים (שם פרשתא ט, י), לפי שלא נמן אלא עשייה למשפטים ושמירה לחוקים: וחי בהם. לעולם הבא, שאם תאמר בעולם הזה, והלא סופו הוא מת: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (6) לא תקרבו. להזהיר הנקבה כזכר, לכך נאמר לשון רבים: אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (7) ערות אביך. זו אשת אביך (סנהדרין נד), או אינו אלא כמשמעו, נאמר כאן ערות אביך, ונאמר להלן ערות אביו גלה (ויקרא כ, יא), מה להלן אשת אביו, אף כאן אשת אביו: ועדות אמן. להציא אמו שאינה אשת אביו:
- (8) ערות אשת אביך. לרבות לאחר מיתה:
- (9) בת אביך. אף צא אנוסה כמשמע: מולדת בית או מולדת חוץ. צין שאומרים לו לאביך קיים את אמה, וצין שאומרים לו הולא את אמה (יצמות כג.), כגון ממזרת או נתינה:
- (10) ערות בת בנך וגו'. צבאו מאנוסות הכתוב מדבר (סנהדרין עו.), וצבאו צבא מאשמו או למדין מערות אשה וצבאו שנאמר צבן לא תגלה, צין שהיא ממנו צין שהיא מאיש אחר: ערות בת בנך. קל וחומר לצנן, אלא לפי שאין מזהירין מן

11	The nakedness of thy father's wife's daughter, begotten of thy father, she is thy sister, thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת בִּתְּאֻשַׁת אָבִיךָ מוֹלֶדֶת אָבִיךָ אַחֻוֹתָהּ הִוא לֹא תִגְלֶהָ עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת בֵּת אִמְךָ אֲבוֹךָ דִּילִידָא מִן אֲבוֹךָ אַחְוָהּ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ:
12	Thou shalt not uncover the nakedness of thy father's sister: she is thy father's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחֻוֹת־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶהָ שְׂאֵר אָבִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אִמְךָ אֲבוֹךָ לֹא תִגְלִי קְרִיבַת אֲבוֹךָ הִיא:
13	Thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister; for she is thy mother's near kinswoman.	עֲרוֹת אַחֻוֹת־אִמְךָ לֹא תִגְלֶהָ כִּי־שְׂאֵר אִמְךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אִמְךָ אֲמוֹךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי קְרִיבַת אֲמוֹךָ הִיא:
14	Thou shalt not uncover the nakedness of thy fathers brother, thou shalt not approach to his wife: she is thine aunt.	עֲרוֹת אַחִי־אָבִיךָ לֹא תִגְלֶהָ אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דִּדְתָהּ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אֲחוֹיךָ לֹא תִגְלִי אֶחְבּוֹךָ לֹא תִגְלִי אֶתְּ אֶל־אִשְׁתּוֹ לֹא תִקְרָב דִּדְתָהּ אֲחוֹיךָ הִיא:
15	Thou shalt not uncover the nakedness of thy daughter-in-law: she is thy son's wife; thou shalt not uncover her nakedness.	עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלֶהָ אִשְׁת בְּנֶךָ הִוא לֹא תִגְלֶהָ עֲרוֹתָהּ: (ס)	עֲרוֹת כְּלָתְךָ לֹא תִגְלִי אֶתְּ בֶּרֶךְ הִיא לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ:
16	Thou shalt not uncover the nakedness of thy brother's wife: it is thy brother's nakedness.	עֲרוֹת אִשְׁת־אָחִיךָ לֹא תִגְלֶהָ עֲרוֹת אָחִיךָ הִוא: (ס)	עֲרוֹת אִמְךָ אֲחוֹךָ לֹא תִגְלִי עֲרוֹתָהּ דִּאֲחוֹךָ הִיא:
17	Thou shalt not uncover the nakedness of a woman and her daughter; thou shalt not take her son's daughter, or her daughter's daughter, to uncover her nakedness: they are near kinswomen; it is lewdness.	עֲרוֹת אִשָּׁה וּבִתָּהּ לֹא תִגְלֶהָ אֶת־בֵּת־בְּנֶה וְאֶת־בֵּת־בָּתָּהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ שְׂאֵרָה הִנֵּה זִמָּה הִוא:	עֲרוֹת אִמְךָ וּבִתָּהּ לֹא תִגְלִי יֵת בֵּת בְּרָה וְיֵת בֵּת בְּרָתָהּ לֹא תִקַּח לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ קְרִיבִין אֲנִין עֵיצַת חֲטָאִין הִיא:
18	And thou shalt not take a woman to her sister, to be a rival to her, to uncover her nakedness, beside the other in her lifetime.	וְאִשָּׁה אֶל־אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִרָר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:	וְאִמְךָ אֶתְּ אִמְךָ עִם אֲחֻתָּהּ לֹא תִקַּח לְצִרָר לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ עָלֶיהָ בְּחַיֶּיהָ:
19	And thou shalt not approach unto a woman to uncover her nakedness, as long as she is impure by her uncleanness.	וְאֶל־אִשָּׁה בְּנִדָּת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרָב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ:	וְלֹא־אִמְךָ בְּרִיחוֹק סְאוֹבָתָהּ לֹא תִקְרָב לְגִלּוֹת עֲרוֹתָהּ:

הדין למדוה מגזרה שוה, (צמסכת יצמות ג.):

(11) ערות בת אשת אביך. לימד שאינו חייב על אחותו משפחה ונקרית, לכך נאמר בת אשת אביך, בראויה לקידושין (יצמות כג.):

(14) ערות אחי אביך לא תגלה. ומה היא ערומו, אל אשמו לא תקרב:

(15) אשת בנך היא. לא אמרתי אלא צניע צניע, פרט לאנוסה ושפחה ונכרית:

(17) ערות אשה ובתה. לא אסר הכחוש אלא ע"י נשואי הראשונה (יצמות לו.), לכך נאמר לא תקח, לשון קיחה, וכן לענין העונש ששם: קח את אשה ואת אמה (ויקרא כ, יד), לשון קיחה, אבל אנס אשה מותר לישא בה: שארה הבנה. קרובות הן זו לזו: זמה. ענה, כתרומתו ענת קטאין, שירך יועץ לחטוא:

(18) אל אחותה. שמהן כחם (קידושין כ:). לצרר. לשון צרה, לעשות את זו צרה לזו: בחייה. למדך, שאם גרשה לא ישא את אחותה, כל זמן שהיא בחיים (יצמות ח:):

20	And thou shalt not lie carnally with thy neighbour's wife, to defile thyself with her.	וְאֵל-אִשְׁתּוֹ עִמִּיתָהּ לֹא-תִתֵּן וּבָאִתָּת חֲבֵרָהּ לֹא תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְזָרַע לְטַמְּאָהּ-בָּהּ: שְׁכִבְתָּהּ לְזָרַע לְטַמְּאָהּ-בָּהּ:	20
21	And thou shalt not give any of thy seed to set them apart to Molech, neither shalt thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וּמִזְרַעְךָ לֹא-תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמִלָּךְ וְלֹא תַחֲלִל אֶת-שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה: וּמִזְרַעְךָ לֹא תִתֵּן לְהַעֲבִיר לְמִלָּךְ וְלֹא תַחֲלִל יֵת שְׁמֵא דְאַלְהֵךְ אָנָּא יי:	21
22	Thou shalt not lie with mankind, as with womankind; it is abomination.	וְאֶת-זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכַּבִּי וְאִשָּׁה תוֹעֵבָה הִוא: וְיֵת דְּכּוֹרָא לֹא תִשְׁכּוּב מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא הִיא:	22
23	And thou shalt not lie with any beast to defile thyself therewith; neither shall any woman stand before a beast, to lie down thereto; it is perversion.	וּבְכָל-בְּהֵמָה לֹא-תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְטַמְּאָהּ-בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא-תַעֲמֹד לִפְנֵי בְּהֵמָה לְרִבְעָה תִּבֹּל הִוא: וּבְכָל בְּהֵמָה לֹא תִתֵּן שְׁכִבְתָּהּ לְטַמְּאָהּ-בָּהּ וְאִשָּׁה לֹא תִקּוּם קִדָּם בְּעִירָא לְמִשְׁלַט בָּהּ תִּבֹּלָא הִוא:	23
24	Defile not ye yourselves in any of these things; for in all these the nations are defiled, which I cast out from before you.	אֶל-תִּטְמְאוּ בְּכָל-אֱלֹהִי כִי בְּכָל-אֱלֹהִי נִטְמְאוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-אֲנִי מְשַׁלַּח מִפְּנֵיכֶם: לֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּכָל אֱלֹהִין אֲרִי בְּכָל אֱלֹהִין אִסְתַּאֲבוּ עִמָּיָא דְאַנָּא מִגְּלִי מִן קִדְמִיכוֹן:	24
25	And the land was defiled, therefore I did visit the iniquity thereof upon it, and the land vomited out her inhabitants.	וְתִטְמָא הָאָרֶץ וְאֶפְקֹד עֲוֹנָהּ עָלֶיהָ וְתִקָּא הָאָרֶץ אֶת-יֹשְׁבֵיהָ: וְאִסְתַּאֲבַת אֶרְעָא וְאֶסְעֶרִית חוֹבָה עָלֶיהָ וְרוֹקִינַת אֶרְעָא יֵת יִתְבָּהּ:	25
26	Ye therefore shall keep My statutes and Mine ordinances, and shall not do any of these abominations; neither the home-born, nor the stranger that sojourneth among you—	וּשְׁמֹרְתֶם אֹתָם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי וְלֹא תַעֲשׂוּ מִכָּל הַתּוֹעֵבֹת הָאֵלֶּה הָאֲזֻרָה וְהַגֵּר הֹגֵר בְּתוֹכְכֶם: וְתִטְרוּן אֹתוֹן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי וְלֹא תַעֲבִדוּן מִכָּל תּוֹעִיבַת הָאֱלֹהִין הָאֲזִיבִיא וְגִיּוֹרָא דִּיתְגִּירוּן בִּינִיכוֹן:	26
27	for all these abominations have the men of the land done, that were before you, and the land is defiled—	כִּי אֶת-כָּל-הַתּוֹעֵבֹת הָאֵל עָשׂוּ אַנְשֵׁי-הָאָרֶץ אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם וְתִטְמָא הָאָרֶץ: אֲרִי יֵת כָּל תּוֹעִיבַת הָאֱלֹהִין עָבְדוּ אַנְשֵׁי אֶרְעָא דְקִדְמִיכוֹן וְאִסְתַּאֲבַת אֶרְעָא:	27
28	that the land vomit not you out also, when ye defile it, as it vomited out the nation that was before you.	וְלֹא-תִקֵּיָא הָאָרֶץ אֶתְכֶם בְּטַמְּאֶכֶם אֹתָהּ כַּאֲשֶׁר קָאָה אֶת-הַגּוֹי אֲשֶׁר לִפְנֵיכֶם: וְלֹא תִרוֹקִין אֶרְעָא יִתְכוֹן בְּטַמְּאֶכֶם יִתָּה כַּמָּא דְרוֹקִינַת יֵת עִמָּיָא דְקִדְמִיכוֹן:	28

שביעי (רביעי)

מפטיר

(21) למלך. עבודת אלילים היא ששמה מולך, וזו היא עבודה זרה, שמוסר צנו לכומרים ועושין שמי מדורות גדולות ומעבירין את הנין צרגליו צין שמי מדורות האש (סנהדרין 70:): לא תתן. זו היא מסירתו לכומרים: להעביר למלך. זו העצרת האש: (23) תבל הוא. לשון קדש וערוה וניאוף, וכן ואפי על פגליהם (ישע'י, כה). דבר אחר תכל הוא, לשון צלילה וערצוב, זרע אדם וזרע צדקה:

29	For whosoever shall do any of these abominations, even the souls that do them shall be cut off from among their people.	כִּי כָל-אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה מִכָּל אֲרֵי כָל דִּיעֲבִיד מִכָּל הַתּוֹעֲבוֹת הָאֵלֶּה וְנִכְרְתוּ הַנַּפְשׁוֹת הָעֹשֹׂת מִקֶּרֶב עַמָּם:	29
30	Therefore shall ye keep My charge, that ye do not any of these abominable customs, which were done before you, and that ye defile not yourselves therein: I am the LORD your God.	וְחָטְרוּן יֵת מִטֶּרֶת מִימְרֵי בְדִיל דָּלָא לְמַעַבְד מִנְמוּסֵי תּוֹעִיבָתָא דְאַתְעֲבִידָא קְדַמִּיכוֹן וְלֹא תִסְתַּאֲבוּן בְּהוֹן אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵיכֹן:	פ פסוקים

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19 on page 152. Sepharadim read Ezekiel 22:1 – 22:16. On the Shabbat before Pesah, read the Haftara on page 179.

XIX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	קדשים טו
2	Speak unto all the congregation of the children of Israel, and say unto them: Ye shall be holy; for I the LORD your God am holy.	דַּבֵּר אֶל-כָּל-עֵדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם קְדוֹשִׁים תְּהִיוּ כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	2
3	Ye shall fear every man his mother, and his father, and ye shall keep My sabbaths: I am the LORD your God.	אִישׁ אִמּוֹ וְאָבִיו תִּירָאוּ וְאֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	3
4	Turn ye not unto the idols, nor make to yourselves molten gods: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְּנוּ אֶל-הַתַּאֲלִילִם וְאֶל-הֵי מִסֻּכָּה לֹא תַעֲשׂוּ לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	4

(28) ולא תקיא הארץ אתכם. משל לזן מלך שהאכילוהו דצר מאוס שאין עומד צמעיז אלא מקיאו, כך ארץ ישראל אינה מקיימת עוצרי עצירה. ותרומתו ולא תרומתו, לשון ריקון, מריקה עצמה מהם:
(29) הנפשות העושות. הזכר והנקבה צממע (צ"ק לז).
(30) ושמרתם את משמרת. להזהיר בית דין על כך: ולא תטמאו בהם אני ה' אלהיכם. הא אם תטמאו איני אלהיכם, ואם נפסלים מאחרי, ומה הנאה יש לי צמם, ואם מתחייבים כלייה, לכך נאמר אני ה' אלהיכם:
(2) דבר אל כל עדת בני ישראל. מלמד שנאמרה פרשה זו צהקהל, מפני שרוב גופי תורה תלויין צה (ויק"ר כד, ה): קדושים תהיו. הו פרשים מן העריות ומן העצירה, שכל מקום שאתה מוצא גדר ערוה אתה מוצא קדושה (ויק"ר שס ו), אשה זנה ופללה וגו' (ויקרא כא, ו). א"כ ה' מקדשכם. (ת"כ פרשתא ח, א) ולא יסלל ורעו א"כ ה' מקדשו (שם פסוק טו). קדשים יהיו (שם פסוק ו), אשה זנה ופללה וגו' (שם פסוק ו):
(3) איש אמו ואביו תיראו. כל אחד מכס תיראו אביו ואמו, זה פשוט. ומדרשו (ת"כ שם ג קידושין ל): אין לי אלא איש, אשה מנין, כשהוא אומר תיראו הרי כאן שנים, א"כ למה נאמר איש, שהאיש סיפק בידו לעשות, אבל אשה רשות אחרים עליה: אמו ואביו תיראו. כאן הקדים א"כ לא, לפי שגלוי לפניו שהצן ירא את אביו יותר מאמו, וצבצוד הקדים א"כ לא, לפי שגלוי לפניו שהצן מכבד את אמו יותר מאביו, מפני שמשדלתו צדצרים (קידושין לא). ואת שבתתי תשמרו. סמך שמירת שבת למורה א"כ, לומר אף על פי שהזהרתיך על מורה א"כ, אם יאמר לך חלל את השבת, אל תשמע לו, וכן בשאר כל המצוות (צ"מ לז): אני ה' אלהיכם. אתה ואציק חייבים צבצודי (יצמות ה), לפיכך לא תשמע לו לצטל את דברי (צ"מ לז). איזהו מורה, לא יש צמקומו, ולא ידבר צמקומו, ולא יסתור את דבריו. ואיזהו צבצוד, מאכיל ומשקה, מלביש ומנעיל, מכניס ומוציא (קידושין לא):

5	And when ye offer a sacrifice of peace-offerings unto the LORD, ye shall offer it that ye may be accepted.	וְאִי תִזְבַּחְתָּ זֶבַח שְׁלָמִים לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבַּחְתָּהוּ: וְאִי תִפְסֹן נֶכֶסְתָּ קֹדֶשׁ קָדָם יי לְרַעְוָא לְכוֹן תִּפְסֹנוּיָהּ:
6	It shall be eaten the same day ye offer it, and on the morrow; and if aught remain until the third day, it shall be burnt with fire.	בַּיּוֹם זִבְחֲכֶם יֹאכַל וּמִמָּחָרָת וְהַנּוֹתָר עַד-יָנוּם הַשְּׁלִישִׁי בָאֵשׁ יִשָּׂרֶף: בַּיּוֹמָא דִּיתְנַכִּיס יִתְאַכִּיל וּבַיּוֹמָא דִּבְתְּרוּהִי וְדִישְׁתָּאָר עַד יוֹמָא תְּלִיתָאָה בְּנוֹרָא יִתּוּקַד:
7	And if it be eaten at all on the third day, it is a vile thing; it shall not be accepted.	וְאִם הָאָכַל יֹאכַל בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי פְּגוּל הוּא לֹא יִרְצָה: וְאִם אֶתְאַכְלָא יִתְאַכִּיל בַּיּוֹמָא תְּלִיתָאָה מִרְחָק הוּא לֹא יְהִי לְרַעְוָא:
8	But every one that eateth it shall bear his iniquity, because he hath profaned the holy thing of the LORD; and that soul shall be cut off from his people.	וְאֹכְלֵי עֲוֹנוֹ יִשָּׂא כִּי-אֶת-קֹדֶשׁ יְהוָה חָלַל וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מֵעַמִּיהָ: וְדִיִּכְלִיָּה חֻבִּיָּה יִקְבִּיל אָרִי יֵת קֹדֶשׁא דִּיִּי אַחִיל וְיִשְׁתִּיִּצִי אַנְשָׁא תְּהוּא מֵעַמִּיהָ:
9	And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest.	וּבִקְצֹרְכֶם אֶת-קְצִיר אֲרָצְכֶם לֹא תְכַלֶּה פֶּאֶת שְׂדֶךְ לְקָצֵר וְלִקֵּט קְצִירָךְ לֹא תִלְקֹט: וּבִמְחַצְדֵּכֹן יֵת חֲצָדָא דְּאַרְעֹכֹן לֹא תִשְׂיִצִי פֶתָא דִּחְקִלָךְ לְמַחְצֵד וּלְקִטָּא לֹא תִלְקִיט:
10	And thou shalt not glean thy vineyard, neither shalt thou gather the fallen fruit of thy vineyard; thou shalt leave them for the poor and for the stranger: I am the LORD your God.	וּכְרִמְךָ לֹא תְעוּלֶל וּפְרֹט כְּרִמְךָ לֹא תִלְקֹט לְעֵנִי וּלְגֵר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: וּכְרִמְךָ לֹא תַעְלִיל וְנִתְרָא דְּכְרִמְךָ לֹא תִלְקִיט לְעֵנִי וּלְגֵיזְרֵי תִשְׁבּוּק יִתְהוֹן אֲנָא יי אַלְהֵכֹן:

(4) אל תפנו אל האלילים. לעצדס. (ת"ש י) אלילים לשון אל, כלל הוא חשוב: ואלהי מסכה. תחילתן אלילים הם, ואם אתה פונה אחריהם סופך לעשותן אלהות: לא תעשו להם. לא תעשו לאחרים, ולא אחרי לך. ואם תאמר לא תעשו לעצמכם אזל אחריים עושין לכם, הרי כבר נאמר לא יִהְיֶה לְךָ (שמות כ, ג), לא שלך ולא של אחרים:

(5) וכי תזבחו וגו'. לא נאמרה פרשה זו, אלא ללמד, שלא תהא זביחתן אלא על מנת להאכל בתוך הזמן הזה, שאם לקבוע להם זמן אכילה, הרי כבר נאמר ואם גִּדְרָה אֹז נִדְרָה זָבַח קָדְשָׁנוּ וגו' (ויקרא ז, טז): לרצונכם תזבחוהו. תחלת זביחתו מהא על מנת נחת רוח שיהא לכם לרצון, שאם תחשבו עליו מחשבת פסול לא ירצה עליכם לפני: לרצונכם. אנפיי"צימנטו, זהו לפי פשוטו. ורבותינו למדו (חולין יג): מכאן למתעסק בקדשים שפסול, שצריך שיטכין לשחוט:

(6) ביום זבחכם יאכל. כשתזבחוהו, תשחטוהו על מנת זמן זה שקבעתי לכם כזר:

(7) ואם האכל יאכל וגו'. אם אינו ענין לחזן, לזמנו, שהרי כבר נאמר ואם האכל יאכל מִשָּׂר זָבַח שְׁלָמֵי וגו' (ויקרא שס, יח), תנהו ענין לחזן למקומו, יכול יהיו חייבין כרת על אכילתו, תלמוד לומר והקִטְּשׁ הָאֲכָלָת מִמֶּנּוּ עֹנֶה תִּשָּׂא (שם), ממנו ולא מחזירו, יאל הנשחט במחשבת חוץ למקומו (זבחים כט): פגול. מתועב, כמו ומִרְק פְּגוּלִים כְּלִיָּהּ (ישעי' סה, ד):

(8) ואכליו עונו ישא. זבוח גמור הכתוב מדבר ואינו ענוש כרת על הנשחט חוץ למקומו, שכבר מיעטו הכתוב, וזהו זבוח גמור מדבר (זבחים כח), וזמנסת כריתות (ה). למדוהו מגזרה שזה:

(9) לא תכלה פאת שדך. שנייה פאה בסוף שדהו (ת"כ פרק א, ט): ולקט קצירך. שְׂבָלִים הנושרים בשעת קצירה אחת או שתיים, אזל שלש אינן לקט (פאה פ"ו, מ"ה):

(10) לא תעולל. לא תטול עוללות שבהוהו ניכרות. איזהו עוללות, כל שאין לה לא קָטַף ולא נָטַף (פאה פ"ו, מ"ד): ופרט כרמך. גרגרי ענבים הנושרים בשעת זכירה: אני ה' אלהיכם. דיין להפרע, ואיני גוצה מכם אלא נפשות, שנאמר אל

11	Ye shall not steal; neither shall ye deal falsely, nor lie one to another.	לֹא תִגְנֹב וְלֹא תִכְדֹּב וְלֹא תִשָּׁקֵר וְלֹא תִשְׁקֹרֶן אִישׁ בְּעַמִּיתוֹ:	ישראל
12	And ye shall not swear by My name falsely, so that thou profane the name of thy God: I am the LORD.	וְלֹא תִשָּׁבַע בְּשְׁמִי לִשְׁקֶר וְחָלַלְתָּ אֶת־שֵׁם אֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	12
13	Thou shalt not oppress thy neighbour, nor rob him; the wages of a hired servant shall not abide with thee all night until the morning.	לֹא תַעֲשֹׂק אֶת־רֵעֶךָ וְלֹא תִגְזֹל לֹא־תִלְוִן פְּעֻלַּת שָׂכִיר אֵתךָ עַד־בֹּקֶר:	13
14	Thou shalt not curse the deaf, nor put a stumbling-block before the blind, but thou shalt fear thy God: I am the LORD.	לֹא־תִקְלַל חֵרֵשׁ וְלֹפְנֵי עֹרֶר לֹא תִתֵּן מִכְשָׁל וְיִרְאָתִי מֵאֱלֹהֶיךָ אֲנִי יְהוָה:	14
15	Ye shall do no unrighteousness in judgment; thou shalt not respect the person of the poor, nor favour the person of the mighty; but in righteousness shalt thou judge thy neighbour.	לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֶר בְּדִין לֹא תִסָּב אַפִּי מִסְכִּינָא וְלֹא תִהְדָּר אַפִּי רִבָּא בְּקוֹשֵׁטָא תְדִינֶיהָ לַחֲבֵרָךְ:	שני (חמישי)

תִּגְזַל דָּל וְגו', כִּי ה' יִרְיֵב רִיבָם וְגו' (משלי כב, כבכג):

(11) לא תגנבו. אזהרה לגונב ממון, אבל לא תגנוב שבעשרת הדברות אזהרה לגונב נפשות, דבר הלמד מעניינו, דבר שחייבין עליו מימת כ"ד (סנהדרין פו.): ולא תבכשו. לפי שנאמר וְכָסֶפְךָ (ויקרא ה, כב), משלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תבכשו: ולא תשקרו. לפי שנאמר וְנִפְצַע עַל שֹׁקֶר (שם), ישלם קרן וחומש, למדנו עונש, אזהרה מנין, תלמוד לומר ולא תשקרו: לא תגנבו ולא תבכשו ולא תשקרו ולא תשבעו. אם גנבת סופך לכהש סופך לשקר סופך להשבע לשקר:

(12) ולא תשובעו בשמיר. למה נאמר, לפי שנאמר לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא (שמות כ, ז), יכול לא יהא חייב אלא על שם המיוחד, מנין לרבות כל הכווין, ת"ל ולא תשבעו בשמי לשקר, כל שם שיש לו:

(13) לֹא תַעֲשֶׂה. זה הכוונת שכל שומר (ת"כ פרש"א 3): לֹא תִלְוֶה. לשון נקבה, מוסב על הפעולה: עד בקר. בשכיר יום הכתוב מדבר, שיצאנו משעקיה חמה, לפיכך זמן ג' צ"ל שחרו כל הלילה, ובמקום אחר הוא אומר וְלֹא תְבָזוּ עָלָיו הַשֶּׁמֶשׁ (דברים כד, טו), מדבר בשכיר לילה (בבא מציעא ק"י), שהשלמת פעולתו משיעלה עמוד השחר, לפיכך זמן ג' צ"ל שחרו כל היום, לפי שנתנה תורה זמן לבעל הבית עונה, לבקש מעות:

(14) לֹא תִקְלָל חֹרֶשׁ. אִין לִי אֵלֶּה חֹרֶשׁ, מִנִּין לְרִצּוֹת כָּל אָדָם, תִּלְמוּד לומר דָּעֻמָּךְ לֹא תִאָּחַר (שמות כב, כו), אִם כֵּן למה נִאָּמַר חֹרֶשׁ, מה חֹרֶשׁ מיוחד שֶהוּא צְחִיִּים אִף כָּל שֶהוּא צְחִיִּים, יֵאלֵהֶם שְׁאִינוּ צְחִיִּים (ת"כ סג יג): וּלְפָנַי עוֹר לֹא תֵתֵן מִכְשׁוֹל: לְפָנַי הַסּוּמָא דְּדָבָר לֹא תֵתֵן עֲנֵה שְׁאִינֶה הוֹגֵם לוֹ, אֵל תֵּאֱמַר מִכּוֹר שֶׁדָּךְ וְקַח לָךְ חֲמוֹר, וְאַתָּה עוֹקֵף עָלָיו וְנוֹטְלֶה הַיָּמִינוּ (שם יד): וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ. לְפִי שֶׁדָּבָר הַזֶּה אִינוּ מִקּוֹר לְצִרִּיּוֹת לִידַע אִם דַּעְתּוֹ שֶׁ זֶה לְטוֹבָה אִוֹ לְרָעָה, וְיִכּוֹל לְהִשְׁמֵט וְלִומר לְטוֹבָה נִתְכוּוֹנִתִּי, לְפִיכָךְ נִאָּמַר צו וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ, הַמְכִיר מִחֲשָׁבוֹתֶיךָ. וְכֵן כָּל דָּבָר הַמִּסּוֹר לְלִצּוֹ שֶׁל אָדָם הַעוֹשֶׂהוּ, וְאִין שֶׁאֵל הַצִּרִּיּוֹת מְכִירָתָם צו, נִאָּמַר צו וְיִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ:

(15) לא תעשו עול במשפט. מלמד שהדיין המקלל את הדין קרוי עול, שנאוי, ומשוקן, חרס, ומועצה. שהעול קרוי מועצה, שנאמר פי מועצת ה' וגו' כל עשה עול (דברים כה, טז), והמועצה קרויה שקץ וחרס, שנאמר ולא קציה מועצה קל ציפק וקריית חרס קמה שקץ שקלקנו וגו' (שם ז, כו): לא תשא פני דל. שלא מאמר עני הוא זה והעשיר חייב לפרנסו ואזכנו צדין ונומא מתפרנס צניקות (מ"ב פרק ד, ז): ולא תהדר פני גדול. שלא מאמר עשיר הוא זה, צן גדולים הוא זה, היאך אביינו ואראה צנוטו, עונש יש צדצר, לכך נאמר, ולא תהדר פני גדול: בצדק תשפוט עמיתך. כמשמעו. דצר אחר

16	Thou shalt not go up and down as a talebearer among thy people; neither shalt thou stand idly by the blood of thy neighbour: I am the LORD.	לֹא תִיכּוֹל קוֹרְצִין בְּעַמּוֹךָ לֹא תִעַמֵּד עַל-דָּם רֵעֶךָ אֲנִי יְהוָה:	16
17	Thou shalt not hate thy brother in thy heart; thou shalt surely rebuke thy neighbour, and not bear sin because of him.	לֹא תִשְׁנֶא אֶת-אָחִיךָ בְּלִבְכָּךְ הוֹכַח תּוֹכִיחַ אֶת-עֲמִיתְךָ וְלֹא-תִשָּׂא עָלָיו חַטָּא:	17
18	Thou shalt not take vengeance, nor bear any grudge against the children of thy people, but thou shalt love thy neighbour as thyself: I am the LORD.	לֹא-תִתֶּן וְלֹא-תִטַּר אֶת-בְּנֵי עַמּוֹךָ וְאָהַבְתָּ לְרֵעֶךָ כַּמּוֹךָ אֲנִי יְהוָה:	18
19	Ye shall keep My statutes. Thou shalt not let thy cattle gender with a diverse kind; thou shalt not sow thy field with two kinds of seed; neither shall there come upon thee a garment of two kinds of stuff mingled together.	אֶת-חֻקֹּתַי תִּשְׁמְרוּ בְּהִמְתָּךְ לֹא-תִרְבִּיעַ כְּלָאִים שָׂדֶךָ לֹא-תִזְרַע כְּלָאִים וּבִגְד כְּלָאִים שֶׁעֲטָנֹךָ לֹא-יִעָלָה עָלֶיךָ:	19

הוי דן את חצירך לכף זכות:

(16) לא תלך רכיל. אני אומר על שם שכל משלחי מדנים ומספרי לשון הרע הולכים בצתי רעיהם לרגל מה יראו רע או מה ישמעו רע לספר בשוק, נקראים הולכי רכיל, הולכי רגילה, אשפיי"מנט בלע"ו. וראה לדברי שלא מצינו רכילות שאין כתוב בלשון הליכה. לא תלך רכיל, הלכי רכיל נחשת וצרל (ירמיה ו, כח), ושאר לשון הרע אין כתוב בו הליכה, מלשני בפתר רעהו (תהלים קא, ה), לשון רמיה (שם קכ, ז), לשון מדצקת גלות (שם יז, ד), לכך אני אומר, שהלשון הולך ומרגל, שהכ"ף נחלפת בגימ"ל, שכל האותיות שמוצאיהם ממקום אחד מתחלפות זו בזו, צ"ת צפ"א, וגימ"ל צכ"ף וקו"ף, ונו"ן בלמ"ד, וזי"ן בצד"י, וכן ויגרל צעצק (שמואל"ז יט, כח), רגל במרמה לאמר עלי רעה, וכן לא רגל על לשנו (תהלים טו, ג), וכן רוכל הסוחר ומרגל אחר כל סחורה, וכל המוכר בשמים להתקשט בהם הנשים, על שם שמתמר תמיד בעיירות נקרא רוכל, לשון רוגל. ותרגומו לא תיכול קורצין, כמו ויכבדו קרציהון די יהודאי (דניאל ג, ח), אבל צהי קורצא צי מלכא (צרכות נח), נראה בעיני שהיה משפטם לאכול בצית המקבל דצריהם שום הלעטה, והוא גמר חזק שדצריו מקויימים ומעמידים על האמת, ואותה הלעטה נקראת אכילת קורצין, לשון קרץ פניניו (משלי ו, יג), שכן דרך כל הולכי רכיל לקרוץ בעיניהם ולרמוז דברי רכילותם שלא יצינו שאר השומעים: לא תעמוד על דם רעך. לראות צמיתתו, ואתה יכול להצילו, כגון טובע בנהר, ויהיה או לסטים צאים עליו (ת"כ פרק ד, ח סנהדרין עג.) אני ד. נאמן לשלם שכר, ונאמן להפרע:

(17) ולא תשא עליו חטא. לא תלצין את פניו צרכים (ערכין טז):

(18) לא תקום. אמר לו השאילני מגלך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו איני משאילך כדרך שלא השאלתני, זו היא נקימה. ואיזו היא נטירה, אמר לו השאילני קרדומך, אמר לו לאו, למחר אמר לו השאילני מגלך, אמר לו הא לך ואיני כמותך שלא השאלתני, זו היא נטירה, שנטר האיצה בלבו אף על פי שאינו נוקם (יומא כג.) ואהבת לרעך כמוך. אמר ר' עקיבא זה כלל גדול צתורה (ת"כ שם יז):

(19) את חקתי תשמרו. ואלו הן בהמתך לא תרביע כלאים וגו', חקים אלו גזרות מלך שאין טעם לדבר: ובגד כלאים. למה נאמר, לפי שנאמר לא תלבש שטנין קמר ופשתים יחדו (דברים כז, יא), יכול לא ילבש גיזי אמר ואיני פשתן, תלמוד לומר בגד, מניין לרבות הלבדים, למד לומר שטנין, דבר שהוא שוע טווי וגו', ואומר אני, נזו לשון דבר הנמלל ושוזר זה עם זה לחצרו, מיטטי"ר בלע"ו, כמו סזין לגאי דאית צהון (מועד קטן יז), שאנו מפרשין לשון כמוש, פלישטרא"ל, ולשון שטנין פירש מנחם, מחצרת אמר ופשתים:

<p>20 And whosoever lieth carnally with a woman, that is a bondmaid, designated for a man, and not at all redeemed, nor was freedom given her; there shall be inquisition; they shall not be put to death, because she was not free.</p>	<p>וְגִבֹר אֲרִי יִשְׁכַּב יִתְּ אֶתְתָּא שְׁכֶבֶת זָרָע וְהִיא אִמָּא אַחֲדָא לְגִבֹר וְאֶתְפָּרְקָא לֹא אֶתְפָּרִיקֶת בְּכִסְפָּא אוֹ חִירוּתָא לֹא אֶתְהִיבֶת לֶהּ בְּשִׁטָּר בְּקוּרְתָּא תְּהִי בֵּהּ לֹא יָמוּתוּן אֲרִי לֹא אֶתְחַרְרֶת:</p>	<p>20 וְאִישׁ כִּי־יִשְׁכַּב אֶת־אִשָּׁה שְׁכֶבֶת־זָרָע וְהִיא שִׁפְחָה נַחֲרַפֶּת לְאִישׁ וְהַפְּדָהּ לֹא נִפְדָּתָהּ אוֹ חֲפָשָׁה לֹא נִתְּנָהּ לָהּ בְּקוּרֶת תְּהִיָּה לֹא יוּמָתוּ כִּי־לֹא חֲפָשָׁה:</p>
<p>21 And he shall bring his forfeit unto the LORD, unto the door of the tent of meeting, even a ram for a guilt-offering.</p>	<p>וַיָּבִי יִתְּ אֲשָׁמִיהּ לְקָדָם יי לְתֹרַע מִשְׁכֵּן זִמְנָא דְכִרְא לְאֲשָׁמָא:</p>	<p>21 וְהָבִיָּא אֶת־אֲשָׁמוֹ לַיהוָה אֶל־פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֵיל אֲשָׁם:</p>
<p>22 And the priest shall make atonement for him with the ram of the guilt-offering before the LORD for his sin which he hath sinned; and he shall be forgiven for his sin which he hath sinned.</p>	<p>וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם דְּאֲשָׁמָא קָדָם יי עַל חֻבַּתִּיהּ דְּחָב וַיִּשְׁתַּבֵּי־לָהּ מִחֻבַּתִּיהּ דְּחָב:</p>	<p>22 וַיְכַפֵּר עָלָיו הַכֹּהֵן בְּאֵיל הָאֲשָׁם לְפָנָי יְהוָה עַל־חַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא וְנִסְלַח לוֹ מִחַטָּאתוֹ אֲשֶׁר חָטָא: (פ)</p>
<p>23 And when ye shall come into the land, and shall have planted all manner of trees for food, then ye shall count the fruit thereof as forbidden; three years shall it be as forbidden unto you; it shall not be eaten.</p>	<p>וְאֲרִי תִיעָלוּן לְאֶרֶצָא וְתַצְבֹּנוּ כָּל אֵילָן דְּמִיכֹל וְתִרְחֲקוּן רַחֲקָא יִתְּ אֲבִיהּ תְּלַת שָׁנִין יְהִי לְכוֹן מִרְחָק לְאֶפְדָּא לֹא יִתְאָכֵל:</p>	<p>שלישי טו 23 וְכִי־תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ וְנִטְעַתֶּם כָּל־עֵץ מֵאֲכָל וְעַרְלָתֶם עֶרְלָתוֹ אֶת־פְּרִיָּו שְׁלֹשׁ שָׁנִים יִהְיֶה לָכֶם עֶרְלִים לֹא יֵאָכֵל:</p>
<p>24 And in the fourth year all the fruit thereof shall be holy, for giving praise unto the LORD.</p>	<p>וּבִשְׁנָא רְבִיעִיתָא יְהִי כָּל אֲבִיהּ קוֹדֵשׁ תּוֹשְׁבָחוֹן קָדָם יי:</p>	<p>24 וּבִשְׁנָה הָרְבִיעִית יִהְיֶה כָּל־פְּרִיָּו קֹדֶשׁ הַלּוּלִים לַיהוָה:</p>
<p>25 But in the fifth year may ye eat of the fruit thereof, that it may yield unto you more richly the increase thereof: I am the LORD your God.</p>	<p>וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֵּאָכְלוּ יִתְּ פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>	<p>25 וּבִשְׁנָה הַחֲמִישִׁית תֵּאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָּו לְהוֹסִיף לָכֶם תְּבוּאָתוֹ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>

(20) נחרפת לאיש. מיעדת ומיוחדת לאיש, ואיני יודע לו דמיון במקרא. ובשפחה כנענית שחזיה שפחה וחזיה צת חורין המאורסת לעצד עברי שמוטר בשפחה הכתוב מדצר (כריתות יא). והפדה לא נפדתה. פדויה ואינה פדויה, וסמס פדיון בכסף (ת"כ פרק ה, ג גיטין לט). או חפשה. צטטר: בקרת תדיה. היא לוקה ולא הוא. יש על צית דין לצקר את הדצר שלא לחייבו מיתה, כי לא חפשה, ואין קידושה קידושין גמורין. ורבותינו (כריתות יא). למדו מכאן שמי שהוא במלקות יהא צקריאה, שהדיינים המלקין קורין על הלוקה, אם לא תשמר לעשות וגו' (דברים כח, נח), והפלה לא ית מצקד וגו' (שם נט): כי לא חפשה. לפיכך אין חייב עליה מיתה, שאין קידושה קידושין, הא אם חופשה, קידושה קידושין וחייב מיתה (גיטין מג):

(22) ונסלח לו מחטאתו אשר חטא. לרבות את המזיד כשוגג (כריתות ט).
(23) וערלתם ערלתו. ואטמסת אטימתו, היא אטוס ונסתם מליהנות ממנו: שלש שנים יהיה לכם ערלים. מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו (ת"כ פרשתא ג. ג), יכול אם הנטיעו לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא (שם ד):

(24) יהיה כל פריו קדש. כמעשר שני (קידושין נד): שכתוב צו וכל מעשר הארץ וגו' קדש לה' (ויקרא כז, ל), מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים, אלא בפדיון, אף זה כן. ודצר זה הלולים לה' הוא, שנושא שם לשבח ולהלל לשמים:

(25) להוסיף לכם תבואתו. המנה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שצטורה אני מצרך לכם פירות הנטיעות,

26	Ye shall not eat with the blood; neither shall ye practise divination nor soothsaying.	לֹא תֹאכְלוּ עַל-הַדָּם לֹא תִנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ: תִּנְחֲשׁוּ וְלֹא תַעֲוֹנֻנוּ: לֹא תִיכְלוּן עַל דָּמָא לָא תִנְחֲשׁוּן וְלֹא תַעֲוֹנֻן:	26
27	Ye shall not round the corners of your heads, neither shalt thou mar the corners of thy beard.	לֹא תִקְפוּ פֶּאת רִאשְׁכֶּם וְלֹא תִשְׁחִית אֶת פֶּאת זְקֶנְךָ: לֹא תִקְפוּן פֶּתָא דְרִישְׁכוֹן וְלֹא תִחַבִּיל יֵת פֶּתָא דְדִקְנָךְ:	27
28	Ye shall not make any cuttings in your flesh for the dead, nor imprint any marks upon you: I am the LORD.	וְשָׂרֵט לְנֶפֶשׁ לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכֶם וּכְתַבְתָּ קַעֲלֶע לֹא תַתֵּנוּ בְּכֶם אֲנִי יְהוָה: וְחַבִּיל עַל מִית לֹא תַתֵּנוּ בְּבִשְׂרְכוֹן וְרוּשְׁמִין חֲרִיתִין לֹא תַתֵּנוּן בְּכוֹן אָנָּא יי:	28
29	Profane not thy daughter, to make her a harlot, lest the land fall into harlotry, and the land become full of lewdness.	אֶל-תַּחֲלִל אֶת-בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ וְלֹא-תִזְנֶה הָאָרֶץ וּמְלָאָה הָאָרֶץ זִמָּה: לֹא תַחֲלִיל יֵת בִּתְּךָ לְהַזְנוֹתָהּ לְאִשְׁטִיּוּתָהּ וְלֹא תַטְעִי אֶרְעָא וְתַתְּמְלִי אֶרְעָא עֵיצַת חֲטָאִין:	29
30	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	אֶת-שַׁבְּתֹתַי תִּשְׁמְרוּ וּמִקְדָּשִׁי תִירָאוּ אֲנִי יְהוָה: יֵת יוֹמֵי שַׁבְּיָא דִּילִי תִטְרוּן וּלְבֵית מִקְדָּשִׁי תִהוֹן דְּחִלִין אָנָּא יי:	30
31	Turn ye not unto the ghosts, nor unto familiar spirits; seek them not out, to be defiled by them: I am the LORD your God.	אֶל-תִּפְּגוּ אֶל-הָאֲבֹת וְאֶל-הַיִּדְעָנִים אֶל-תִּבְקְשׁוּ לְטִמְאַתָּהּ בָּהֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: לֹא תִתְּפֹנוּן בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרֵי לֹא תִתְּבַעוּן לְאִסְתַּאבָּא בְּהוֹן אָנָּא יי אֱלֹהֵיכֶם:	31
32	Thou shalt rise up before the hoary head, and honour the face of the old man, and thou shalt fear thy God: I am the LORD.	מִפְּנֵי שִׁיבָה תִקּוּם וְהִדְרַת פָּנֶי זָקֵן וּיְרֹאתָ מֵאֵלֶיךָ אֲנִי יְהוָה: (ס) מִן קֶדֶם דְּסִבְר בְּאוּרִיתָא תִקּוּם וְתִדְרַר אִפִּי סְבָא וְתִדְחַל מֵאֵלֶיךָ אָנָּא יי:	32

היה ר' עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער צו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: אני ה'. אני ה' המצטיח על כן, ונאמן לשמור הבטחתו: (26) לא תאכלו על הדם. להרצה פנים נדרש סנהדרין, (סג). אזהרה שלא יאכל מנשר קדשים לפני זריקת דמים, ואזהרה לאוכל מזהמת חולין טרם שחלא נפשה, ועוד הרצה: לא תנחשו. כגון אלו המנחשין בחולדה ובעופות, פחו נפלה מפיו, כזי הפסיקו צדק (סנהדרין סה): לא תעוננו. לשון עונות ושעות, שאומר יוס פלוני יפה להחליל מלאכה, שעה פלונית קשה ללכת (סנהדרין סו): (27) לא תקיפו פאת ראשכם. זה המשוה צדעיו לאחורי אונן ולפדחתו (מכות כ:), ונמצא הקף ראשו עגול סביב, שעל אחורי אוננו עקרי שערו למעלה מצדעיו הרצה: פאת זקנך. סוף הזקן וגבוליו, והן חמש, שמים בכל לחי, ולחי למעלה אלל הראש שהוא רחב ויש בו שתי פאות, ואחת למטה בסנטרו מקום חזור שני הלחיים יחד (שס כ:): (28) ושרט לנפש. כן דרכן של אמוריים, להיות משרטין צמרם כשמת להם מת: וכחבת קעקע. כתב המחוקק ושקוע שאינו נמחק לעולם, שמקעקעו במחט והוא משחיר לעולם (שס כא): קעקע. לשון והזקע אוקס (במדבר כה, ד), והזקעגוס (שמואל-ב כא, ו), מוחצין עץ בצרף ותולין אותם עליהם, ונמצא מחוקין ומחוצין בקרקע, פורפו "ינט בלע": (29) אל תחלל את בתך להזנותה. צמוסר צמו פנויה לציאה שלא לשם קידושין (סנהדרין עו): ולא תזנה הארץ. אם אמה עושה כן הארץ מזנה את פירותיה לעשותן במקום אחר ולא בצרפכם, וכן הוא אומר וינקעו רציצים וגו' (ירמיה ג, ג): (30) ומקדשי תיראו. לא יכנס לא במקלו ולא צמנעלו וצאפונדמו וצאצק שעל רגליו (יצמות ו). ואף על פי שאני מזהירכם על המקדש את שבתותי תשמורו, אין צנין בית המקדש דוחה שבת (יצמות ו): (31) אל תפנו אל האבות. אזהרה לבעל אוב וידעוני (סנהדרין סה). בעל אוב זה פיתוס המדבר משחיו, וידעוני מכנים עמם חיה ששמה ידוע למוך פיו והעמם מדבר: אל תבקשו. להיות עסוקים צם, שם תעסקו צם אתם מְטַמְּאִין לפני ואני מתעצ אתכם: אני ה' אלהיכם. דעו את מי אתם מחליפין צמי:

33	And if a stranger sojourn with thee in your land, ye shall not do him wrong.	וְכִי־יִגְוֹר אִתָּךְ גֵּר בְּאַרְצְכֶם לֹא תוֹנוּ אֹתוֹ: וְאִרִי יִתְגַּנֵּיר עִמָּכֶם גֵּיּוֹרָא בְּאַרְעֲכֶם לֹא תוֹנוּן יִתִּיה:	רזעי (ששי)
34	The stranger that sojourneth with you shall be unto you as the home-born among you, and thou shalt love him as thyself; for ye were strangers in the land of Egypt: I am the LORD your God.	כְּאֶזְרַח מִכֶּם יְהִי לָכֶם הַגֵּר הַגֵּר אִתְּכֶם וְאַהֲבַת לוֹ כְּמֹדֶה הַגֵּרִים הָיִיתֶם בְּאַרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: פִּינִיבֹא מִנְּכֶם יְהִי לְכֹן גֵּיּוֹרָא דִּיתְגַּנֵּיר עִמָּכֶם וְתִרְחַם לִיה כְּנֹתֵךְ אִרִי דִּיִּירִין חֲוִיתוֹן בְּאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	34
35	Ye shall do no unrighteousness in judgment, in meteyard, in weight, or in measure.	לֹא־תַעֲשׂוּ עוֹל בְּמִשְׁפָּט בְּמִדָּה בְּמִשְׁקָל וּבְמִשׁוּרָה: לֹא תַעֲבֹדוּן שָׁקֶר בְּדִין בְּמִשְׁחָתָא בְּמִתְקֵלָא וּבְמִכִּילָא:	35
36	Just balances, just weights, a just ephah, and a just hin, shall ye have: I am the LORD your God, who brought you out of the land of Egypt.	מֶאֱזִי צֶדֶק אַבְנֵי־צֶדֶק אֵיפֹת צֶדֶק וְחֵין צֶדֶק יִהְיֶה לָכֶם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מִמִּצְרַיִם: מִזְנָאן דְּקִשׁוּט מִתְקֵלִין דְּקִשׁוּט מְכִילִין דְּקִשׁוּט וְחֵינִין דְּקִשׁוּט יְהוֹן לְכֹן אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם דְּאַפִּיקִית יִתְכֹן מֵאֲרַעָא דְּמִצְרַיִם:	36
37	And ye shall observe all My statutes, and all Mine ordinances, and do them: I am the LORD.	וְשִׁמְרֹתֶם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה: (פ)	37
XX	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:	חמישי
2	Moreover, thou shalt say to the children of Israel: Whosoever he be of the children of Israel, or of the strangers that sojourn in Israel, that giveth of his seed unto Molech; he shall surely be put to death; the people of the land shall stone him with stones.	וְאֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן־הַגֵּר הַגֵּר בִּישְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִתֵּן מִזֵּרְעוֹ לַמִּלָּךְ מוֹת יוֹמָת עִם הָאָרֶץ יִרְגְּמוּהוּ בְּאֲבָן: וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תִּימַר גִּבֹר גִּבֹר מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרֵי־אִישׁ דִּיִּיתְגַּנֵּירוּן בִּישְׂרָאֵל דִּיתֵין מִזֵּרְעֵיהּ לַמִּלָּךְ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטִּיל עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יִרְגְּמוּנִיהּ בְּאַבְנָא:	2

(32) מפני שיבה תקום. יכול זקן אשמאי, תלמוד לומר זקן, אין זקן אלא שקנה חכמה (ת"כ פרק ו. יצ קידושין לז:). והדרת פני זקן. איזהו הדור, לא ישב במקומו, ולא יסתור את דבריו. יכול יעזים עיניו כמי שלא ראהו, לכך נאמר ויראת מאלהיך, שהרי דבר זה מסור ללבו של עושהו שאין מכיר בו אלא הוא, וכל דבר המסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך (שם):

(33) לא תונו. אונאת דברים, לא תאמר לו אמש היית עובד כוכבים, ועכשיו אתה בא ללמוד תורה שנתנה מפי הגבורה:

(34) כי גרים הייתם. מוס שצן אל תאמר לחצרך: אני ה' אלהיכם. אלהיך ואלהיו אני:

(35) לא תעשו עול במשפט. אם לדין הרי כבר נאמר לא תעשו עול במשפט (פסוק טו), ומהו משפט השנוי כאן, היא המדה והמשקל והמשורה. מלמד שהמודד נקרא דיין, שאם שיקר במדה הרי הוא כמקלקל את הדין, וקרוי עול שנאוי ומשוקץ חרס ותועבה, וגורם לחמשה דברים האמורים בדיין, מטמא את הארץ, ומחלל את השם, ומסלק את השכינה, ומפיל את ישראל בחרב, ומגלה אותם מארצם: במדה. זו מדת הארץ (צ"מ סא: צבא צתרא פט:). במשקל. כמשמעו: ובמשורה. היא מדת הלח (והיבש):

(36) אבני צדק. הם המשקולות ששוקלין כנגדן: איפת. היא מדת היבש: הין. זו היא מדת הלח: אשר הוצאתי אתכם. על מנת כן. דבר אחר אני הצחנתי במזרים בין טפה של צבור לטפה שאינה של צבור, ואני הנאמן להפרע ממי שטומן משקולותיו במלח להונות את הבריות שאין מכירים בהם (צ"מ סא:):

<p>3 I also will set My face against that man, and will cut him off from among his people, because he hath given of his seed unto Molech, to defile My sanctuary, and to profane My holy name.</p>	<p>וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֹל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ:</p>	<p>3 וְאֲנִי אֶתֵּן אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ כִּי מִזְרָעוֹ נָתַן לַמֹּלֶךְ לְמַעַן טַמֵּא אֶת־מִקְדָּשִׁי וְלַחֲלֹל אֶת־שְׁמִי קֹדֶשׁ:</p>
<p>4 And if the people of the land do at all hide their eyes from that man, when he giveth of his seed unto Molech, and put him not to death;</p>	<p>וְאִם מִכְבֹּשׁ יִכְבְּשׁוּן עִמָּא בֵּית יִשְׂרָאֵל יֵת עֵינֵיהֶן מִן גּוֹבֵרָא הַהוּא בְּדִיֵּהב מִזְרָעִיהָ לַמֹּלֶךְ בְּדִיל דְּלֹא לְמַקְטִיל יֵתִיהָ:</p>	<p>4 וְאִם הָעָלָם יַעֲלִימוּ עִם הָאָרֶץ אֶת־עֵינֵיהֶם מִן־הָאִישׁ הַהוּא בַּתְּתוֹ מִזְרָעוֹ לַמֹּלֶךְ לְבִלְתִּי הִמִּית אֹתוֹ:</p>
<p>5 then I will set My face against that man, and against his family, and will cut him off, and all that go astray after him, to go astray after Molech, from among their people.</p>	<p>וְאֲשֵׁנִי אֲנִי יֵת רוֹגְזִי בְּגוֹבֵרָא הַהוּא וּבְסֻדּוּהִי וְאֲשֵׁנִי יֵתִיהָ וְיֵת כָּל דְּטָעֵן בְּתַרוּהִי לְמַטְעִי בְּתַר מוֹלֶךְ מִגּוֹ עַמֵּיהֶן:</p>	<p>5 וְשִׁמַּתִּי אֲנִי אֶת־פָּנַי בְּאִישׁ הַהוּא וּבְמִשְׁפַּחְתּוֹ וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ וְאֵת כָּל־הַזֵּנִים אַחֲרָיו לַזֵּנוֹת אַחֲרֵי הַמֹּלֶךְ מִקֶּרֶב עַמָּם:</p>
<p>6 And the soul that turneth unto the ghosts, and unto the familiar spirits, to go astray after them, I will even set My face against that soul, and will cut him off from among his people.</p>	<p>וְאִנְשׁ דִּיתַפְנִי בְּתַר בְּדִין וּזְכוּרוֹ לְמַטְעִי בְּתַרְיָהֶן וְאֶתֵּן יֵת רוֹגְזִי בְּאִנְשָׁא הַהוּא וְאֲשֵׁנִי יֵתִיהָ מִגּוֹ עַמֵּיהָ:</p>	<p>6 וְהִנָּפֵשׁ אֲשֶׁר תִּפְנֶה אֶל־הָאֲבֹת וְאֶל־חַיֵּדְעִנִּים לַזֵּנוֹת אַחֲרֵיהֶם וְנִתַּתִּי אֶת־פָּנַי בְּנִפְשׁ הַהוּא וְהִכְרַתִּי אֹתוֹ מִקֶּרֶב עַמּוֹ:</p>
<p>7 Sanctify yourselves therefore, and be ye holy; for I am the LORD your God.</p>	<p>וְתִתְקַדְּשׁוּן וְתִהְיוּן קְדִישִׁין אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶן:</p>	<p>7 וְהִתְקַדְּשְׁתֶּם וְהִייתֶם קְדוֹשִׁים כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:</p>
<p>8 And keep ye My statutes, and do them: I am the LORD who sanctify you.</p>	<p>וְתִטְרוּן יֵת קִימִי וְתַעֲבֹדוּן יֵתֵהֶן אֲנִי יְיָ מְקַדְּשְׁכֶן:</p>	<p>שְׁשִׁי (שְׂצִיעִי) וְשִׁמְרַתֶּם אֶת־חֻקֹּתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:</p>

(2) ואל בני ישראל תאמר. עונשין על האזהרות: מות יומת. צצית דין, ואם אין כח לצית דין, עם הארץ מסייעין אותן (ת"כ פרשתא ד, 7): עם הארץ. עם שזגינו נצרכת הארץ, דבר אחר עם שעמידין לירש את הארץ על ידי מנזות הללו (ס):

(3) אתן את פני. פגאי שלי, פונה אני מכל עסקי ועסקי צו (שס יצ): באיש. ולא בצצור, שאין כל הצצור נכרתין: כי מזרעו נתן למלך. לפי שנאמר מעביר צו וצחו צאש (דברים יח, י), בן צנו וצו צחו מנין, תלמוד לומר כי מזרעו נתן למלך (ת"כ פרשתא ד, 1), זרע פסול מנין, ת"ל צחמו מזרעו למולך (שס ז, סנהדרין סד): למען טמא את מקדשי. את כנסת ישראל שהיא מקודשת לי, כלשון ולא יסללו את מקדשי (ויקרא כא, כג):

(4) ואם העלם יעלימו. אם העלימו צדכר אחד סוף שיעלימו צדכרים הרבה, אם העלימו סנהדרי קטנה סוף שיעלימו סנהדרי גדולה:

(5) ובמשפחתו. אמר ר' שמעון וכי משפחה מה חטאה, אלא ללמדך שאין לך משפחה שיש בה מוכס שאין כולם מוכסין, שכולם מחפין עליו (שבוט לט). והכרתי אותו. למה נאמר, לפי שנאמר וצמחשחתו, יכול יהיו כל המשפחה צהכרת, תלמוד לומר אותו. אותו צהכרת ולא כל המשפחה צהכרת אלא ציסורין: לזנות אחרי המלך. לרבות שאר עבודת אלילים שעבדה בכך (ת"כ שס טו), ואפילו אין זו עבודתה (סנהדרין סד):

(7) והתקדשתם. זו פרישות עבודת אלילים:

<p>9 For whatsoever man there be that curseth his father or his mother shall surely be put to death; he hath cursed his father or his mother; his blood shall be upon him.</p>	<p>אָרִי גִבֵּר גִּבֵּר דִּילוּט יֵת אָבוּהִי וְיֵת אִמּוֹהּ אֶתְקַטְלָא יִתְקַטֵּיל אָבוּהִי וְאִמּוֹהּ לָט קַטְלָא חַיִּיב:</p>	<p>9 כִּי־אִישׁ אִישׁ אֲשֶׁר יִקְלָל אֶת־אָבִיו וְאֶת־אִמּוֹ מוֹת יוּמָת אָבִיו וְאִמּוֹ קָלָל דָּמָיו בּוֹ:</p>
<p>10 And the man that committeth adultery with another man's wife, even he that committeth adultery with his neighbour's wife, both the adulterer and the adulteress shall surely be put to death.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּיגוּף יֵת אֶתְתּוּ גִבֵּר דִּיגוּף יֵת אֶתְתּוּ חֲבֵרִיהּ אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטֵּיל גַּיִפָּא וְגַיִפָּתָא:</p>	<p>10 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ אֲשֶׁר יִנְאָף אֶת־אִשְׁתּוֹ רַעְהוּ מוֹת־יוּמָת הַנָּאָף וְהַנָּאֶפֶת:</p>
<p>11 And the man that lieth with his father's wife—he hath uncovered his father's nakedness—both of them shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יֵת אֶתְתּוּ אָבוּהִי עֲרִיתָא דְאָבוּהִי גַלִּי אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטֵּיל תַרְוֵיהוֹן קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>11 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־אִשְׁתּוֹ אָבִיו עֲרוֹת אָבִיו גִּלָּה מוֹת־יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>12 And if a man lie with his daughter-in-law, both of them shall surely be put to death; they have wrought corruption; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יֵת כַּלְתִּיהּ אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטֵּיל תַרְוֵיהוֹן תְּבִלָּא עֲבָדוּ קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>12 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־כַּלְתּוֹ מוֹת יוּמָתוֹ שְׁנֵיהֶם תְּבִלָּ עָשׂוּ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>13 And if a man lie with mankind, as with womankind, both of them have committed abomination: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּישְׁכּוּב יֵת דְּכוּרָא מִשְׁכַּבִּי אִתָּא תוֹעִיבָא עֲבָדוּ תַרְוֵיהוֹן אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטֵּיל קַטְלָא חַיִּיבִין:</p>	<p>13 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת־זָכָר מִשְׁכַּבִּי אִשָּׁה תוֹעִיבָה עָשׂוּ שְׁנֵיהֶם מוֹת יוּמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:</p>
<p>14 And if a man take with his wife also her mother, it is wickedness: they shall be burnt with fire, both he and they; that there be no wickedness among you.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּיִּסֵּב יֵת אֶתְתָּא וְיֵת אִמָּה עֵצַת חֲטָאִין הִיא בְּנוֹרָא יוֹקְדִין יִתִּיהּ וְיִתְהוֹן וְלֹא תְהִי עֵצַת חֲטָאִין בֵּינֵינוּ:</p>	<p>14 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ וְאֶת־אִמָּהּ זִמָּה הִוא בְּאֵשׁ יִשְׂרָפוּ אֹתוֹ וְאֶתְהוֹן וְלֹא־תִהְיֶה זִמָּה בְּתוֹכְכֶם:</p>
<p>15 And if a man lie with a beast, he shall surely be put to death; and ye shall slay the beast.</p>	<p>וְגִבֵּר דִּיתִין שְׁכּוּבִתִּיהּ בְּבִעֲרָא אֶתְקַטְלָא וְיִתְקַטֵּיל וְיֵת בְּעִירָא תְקַטְלוּן:</p>	<p>15 וְאִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן שְׁכָבְתּוֹ בְּבִהֶמָּה מוֹת יוּמָת וְאֶת־הַבְּהֵמָה תַּהַרְגוּ:</p>

(9) אביו ואמו קלל. לרצות לאחר מיתה (שם פרק ט, ג. סנהדרין פה:). דמיו בו. זו סקילה, וכן כל מקום שנאמר דמיו זו, דמיהם צם, ולמדנו מאיז וידענו שנאמר צם צאצן ירגמו אותם דמיהם צם (שם סו.), ופשוטו של מקרא, כמו דמיו דלאשו (יהושע ב, יט), אין נענש על מיתתו, אלא הוא, שהוא גרם לעצמו שיהרג: (10) ואיש. פרט לקטן: אשר ינאף את אשת איש. רט לאשת קטן (קידושין יט. סנהדרין נב:), למדנו שאין לקטן קידושין, ועל איז אשת איש חייבתי לך: אשר ינאף את אשת רעהו. פרט לאשת עוזדי גילולים, למדנו שאין קידושין לעוזדי גילולים: מות יומת הנואף והנואפת. כל מיתה האמורה צמורה סתם, אינה אלא חנק: (12) תבל עשו. גנאי. ליטנא אחרינא מצלצלין זרע האצ צורע הבן: (13) משכבי אשה. מכנים כמכחול צפופרת (עי' סנהדרין נה:). (14) ישרפו אותו ואתהו. אי אתה יכול לומר אשתו הראשונה ישרפו, שהרי נשאה זהיתר ולא נאסרה עליו, אלא אשה ואמה הכתובין כאן שמהן לאיסור, שנשא את חמותו ואמה (סנהדרין עו:). ויש מרבותינו שאומרים (שם) אין כאן אלא חמותו, ומהו אתהו, את אחת מהן, ולשון יוני הוא הן אחת:

16	And if a woman approach unto any beast, and lie down thereto, thou shalt kill the woman, and the beast: they shall surely be put to death; their blood shall be upon them.	וְאִשָּׁה אֲשֶׁר תִּקְרַב אֶל-כָּל-בְּהֵמָה לִרְבֹּעָה אִתָּהּ וְהִרְגִיתָ אֶת-הָאִשָּׁה וְאֶת-הַבְּהֵמָה מוֹת יוֹמָתוֹ דְּמֵיהֶם בָּם:	וְאִתָּהּ דִּתְקַרֵּב לְוֹת כָּל-בְּעִירָא לְמַשְׁלַט בֵּיהּ וְתִקְטֹל יָת אִתָּהּ וְיָת בְּעִירָא אִתְקַטְּלָא וְתִקְטְלוּן קַטְלָא חֲיִיבִין:
17	And if a man shall take his sister, his father's daughter, or his mother's daughter, and see her nakedness, and she see his nakedness: it is a shameful thing; and they shall be cut off in the sight of the children of their people: he hath uncovered his sister's nakedness; he shall bear his iniquity.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִקַּח אֶת-אָחִיתּוֹ בֶּת-אָבִיו אוֹ בֶּת-אִמּוֹ וְרָאָה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ וְהִיא-תִרְאֶה אֶת-עֲרוֹתָיו חֲסֹד הוּא וְנִכְרְתוּ לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּם עֲרוֹת אָחִיתּוֹ גִּלָּה עֲוֹנוֹ יִשָּׂא:	וְגִבֹר דִּי־סֵב יָת אֲחִיתִּיה בֶּת אָבִיהּ אוֹ בֶּת אִמִּיהּ וְיַחְזִי יָת עֲרֹתֶיהָ וְהִיא תַחְזִי יָת עֲרֹתֶיהָ קִלְנָא הוּא וְיִשְׁתִּיצוּן לְעֵינֵי בְנֵי עַמָּהוֹן עֲרֹת אֲחִיתִּיה גְּלִי חוֹבִיָּה יִקְבִּיל:
18	And if a man shall lie with a woman having her sickness, and shall uncover her nakedness—he hath made naked her fountain, and she hath uncovered the fountain of her blood—both of them shall be cut off from among their people.	וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִשְׁכַּב אֶת-אִשָּׁה דִּנְהּ וְגִלָּה אֶת-עֲרוֹתֶיהָ אֶת-מִקְרָהּ הָעֵרָה וְהִיא גִלְתָּה אֶת-מִקְוֵה דְּמֵיהָ וְנִכְרְתוּ שְׁנֵיהֶם מִקִּרְבַּ עַמָּם:	וְגִבֹר דִּי־שָׁכַב יָת אִתָּהּ טוּמְאָה וְיִגְלִי יָת עֲרֹתֶיהָ יָת קִלְנָה גְּלִי וְהִיא תִגְלִי יָת סוּאֲבַת דְּמָהָ וְיִשְׁתִּיצוּן תַּרְוִיהוֹן מִגּוֹ עַמָּהוֹן:
19	And thou shalt not uncover the nakedness of thy mother's sister, nor of thy father's sister; for he hath made naked his near kin; they shall bear their iniquity.	וְעֲרוֹת אָחוֹת אִמֶּךָ וְאָחוֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלֶה כִּי אֶת-שְׂאֵרֵי הָעֵרָה עֲוֹנָם יִשָּׂאוּ:	וְעֲרֹת אֲחֹת אִמֶּךָ וְאֲחֹת אָבִיךָ לֹא תִגְלִי אֲרִי יָת קְרִיבִיתִּיה גְּלִי חוֹבִהוֹן יִקְבִּלוּן:
20	And if a man shall lie with his uncle's wife—he hath uncovered his uncle's nakedness—they shall bear their sin; they shall die childless.	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אֶת-דִּדּוֹ עֲרוֹת דִּדּוֹ גִּלָּה חֲטָאָם יִשָּׂאוּ עֲרִירִים יִמָּתוּ:	וְגִבֹר דִּי־שָׁכַב יָת אִתָּהּ אֲחִיָּהּ עֲרֹתֶיהָ דִּאֲחִיָּהּ גְּלִי חוֹבִהוֹן יִקְבִּלוּן דִּלָּא וְלֹד יִמָּתוּן:

(15) ואת הבהמה תהרגו. אם אדם חטא צהמה מה חטאה, אלא מפני שבאה לאדם תקלה על ידה, לפיכך אמר הכתוב תסקל. קל וחומר לאדם שידע להצחין בין טוב לרע וגורם רעה לחצירו לעבור עבירה. כיוצא בדבר אתה חומר אֶבֶד תִּקְטְלוּן אֶת כָּל הַמִּקְמוֹת (דברים יב, ז), הרי דברים קל וחומר ומה חילנות שאין רואין ואין שומעין על שבאת תקלה על ידם אמרה תורה השָׁחַת, שָׁלַף וְכָלָה, המטה את חצירו מדרך חיים לדרכי מיתה, על אחת כמה וכמה:

(17) חסד הוא. לשון ארמי חֲרָפָה (בראשית לד, יד), חסודא. ומדרשו (סנהדרין נח:): אם תאמר קין נשא אחותו, חסד עשה המקום לצנות עולמו ממנו, שנאמר עוֹלָם חֶסֶד יִצְחָק (תהלים פט, ג):

(18) הערה. גִּלָּה, וכן כל לשון ערוה גלוי הוא, והוי"ו יורדת צמיצה לשם דבר, כמו זעוה, מגזרת וְלֹא קָם וְלֹא זָע (אסתר ה, ט), וכן אחוה מגזרת אח. והערה זו נחלקו צה רבותינו, (יצמות נה:): יש אומרים זו נשיקת שמש, ויש אומרים זו הכנסת עטרה:

(19) ועדות אחות אמןך. שנה הכתוב באזהרתו, לומר, שהזהר עליהן בין על אחות אביו ואמו מן האב, בין על אחיותיהן מן האם (שם נד:), אבל ערות אשת אחי לא הזהר אלא על אשת אחי אביו מן האב:

(20) אשר ישכב את דדתו. המקרא הזה בא ללמד על כרת האמור למעלה, שהוא צעונש הליכת ערירי: ערירים. כתרומתו בלא וְלֹד, ודומה לו וְכָנִי הוֹלֵךְ עֲרִירִי (בראשית טו, ז), יש לו צנים קוצרן, אין לו נים מת בלא צנים, לכך שָׁנָה בְּנֵי מִקְרָאוֹת אֵלּוּ, ערירים ימותו, ערירים יהיו, ערירים ימותו אם יהיו לו צשעת עבירה, לא יהיו לו כשימותו, לפי שקוצרן בחייו, ערירים יהיו, שאם אין לו צשעת עבירה יהיה כל ימיו כמו שהוא עכשיו (יצמות נה:).

21	And if a man shall take his brother's wife, it is impurity: he hath uncovered his brother's nakedness; they shall be childless.	וְגֵבֶר דִּי־סָב יֵת אֶתֶּת אָחִיוֹ מִרְחָקָא הִיא עֲרִיתָא דְאָחִיוֹ גְּלִי דְלֹא וְלֹד יְהוֹן:	וְאִישׁ אֲשֶׁר יִקַּח אֶת־אִשְׁתּוֹ אָחִיו נָדָה הִוא עֲרֹנָת אָחִיו גְּלָה עֲרִירִים יִהְיוּ:	21
22	Ye shall therefore keep all My statutes, and all Mine ordinances, and do them, that the land, whither I bring you to dwell therein, vomit you not out.	וְתִטְּרוּן יֵת כָּל קִימִי וְיֵת כָּל דִּינִי וְתַעֲבְדוּן יִתְּהוֹן וְלֹא תִרְוֹקוּן יִתְּכּוֹן אֶרְעָא דְאִנָּא מַעִיל יִתְּכּוֹן לְתַמָּן לְמַתֵּב בִּיה:	וּשְׁמֵרְתֶּם אֶת־כָּל־חֻקֹּתַי וְאֶת־ כָּל־מִשְׁפָּטַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וְלֹא־ תִקְיֹא אֶתְכֶם הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי מֵבִיא אֹתְכֶם שָׁמָּה לְשֹׁבֶת בָּה:	22
23	And ye shall not walk in the customs of the nation, which I am casting out before you; for they did all these things, and therefore I abhorred them.	וְלֹא תִהְיוּן בְּנִמּוּסֵי עַמֻּמָּיָא דְאִנָּא מִגְּלִי מִן קְדָמִיכּוֹן אֲרִי יֵת כָּל אֱלִין עֲבָדוּ וְרַחֵק מִימְרֵי יִתְּהוֹן:	וְלֹא תִלְכוּ בְּחֻקֹּת הַגּוֹי אֲשֶׁר־ אֲנִי מַשְׁלַח מִפְּנֵיכֶם כִּי אֶת־כָּל־ אֱלֹהֵי עֲשׂוּ וְאָקֶץ בָּם:	שניעי
24	But I have said unto you: 'Ye shall inherit their land, and I will give it unto you to possess it, a land flowing with milk and honey.' I am the LORD your God, who have set you apart from the peoples.	וְאִמְרִית לְכוּן אֶתְוֹן תִּירְתּוּן יֵת אֶרְעָהוֹן וְאִנָּא אֶתְנַנְה לְכוּן לְמִירַת יֵתָּה אֶרְעָא עֲבָדָא חֶלֶב וְדָבֶשׁ אִנָּא יִי אֱלֹהֵיכּוֹן דְאִפְרִישִׁית יִתְּכּוֹן מִן עַמֻּמָּיָא:	וְאִמַּר לָכֶם אֹתָם תִּירְשׁוּ אֶת־ אֲדָמָתָם וְאֲנִי אֶתְנַנְה לָכֶם לְרִשְׁתָּהּ אֶתְהָ אֶרֶץ זָבֶת חֶלֶב וְדָבֶשׁ אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־ הִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים:	24
25	Ye shall therefore separate between the clean beast and the unclean, and between the unclean fowl and the clean; and ye shall not make your souls detestable by beast, or by fowl, or by any thing wherewith the ground teemeth, which I have set apart for you to hold unclean.	וְתַפְרִשׁוּן בֵּין בְּעִירָא דִּכְיָא לְמִסְאָבָא וּבֵין עוֹפָא מְסֻאָבָא לְדִכְיָא וְלֹא תִשְׁקֻצּוּן יֵת נַפְשְׁכּוֹן בְּבְעִירָא וּבְעוֹפָא וּבְכָל דְתַרְחִישׁ אֶרְעָא דְאִפְרִישִׁית לְכוּן לְסֻאָבָא:	וְהִבְדַּלְתֶּם בֵּין־הַבְּהֵמָה הַטְּהוֹרָה לַטְּמֵאָה וּבֵין־הָעוֹף הַטְּמֵא לַטְּהוֹר וְלֹא־תִשְׁקֻצּוּ אֶת־נַפְשְׁתִּיכֶם בְּבֵהֵמָה וּבְעוֹף וּבְכָל אֲשֶׁר תִּרְמַשׁ הָאֲדָמָה אֲשֶׁר־הִבְדַּלְתִּי לָכֶם לַטְּמֵא:	מפטיי
26	And ye shall be holy unto Me; for I the LORD am holy, and have set you apart from the peoples, that ye should be Mine.	וְתִהְיוּן קְדָמִי קְדִישִׁין אֲרִי קְדִישׁ אִנָּא יִי וְאִפְרִישִׁית יִתְּכּוֹן מִן עַמֻּמָּיָא לְמַהְיוֹ פְּלָחִין קְדָמִי:	וְהִיִּיתֶם לִי קְדוֹשִׁים כִּי קְדוֹשׁ אֲנִי יְהוָה וְאִבְדַּלְתִּי אֹתְכֶם מִן־הָעַמִּים לְהִיוֹת לִי:	26

(21) נדה הוא. השכיבה הזאת מנודה היא ומאוסה. ורבותינו דרשו (שם נד): לאסור העררה זה כנדה שהערה מפורשת זה את מקורה הערה:

(23) ואקץ. לשון מיאוס, כמו קִטְפִי קִטְפִי (בראשית כז, מו), כאדם שהוא קץ ומזונו:

(25) והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה. אין צריך לומר בין פרה לחמור, שהרי מוזדלגין ונכרין הם, אלא בין טהורה לך לטמאה בין שנשחט רוצו של סימן, לנשחט חציו, וכמה בין רוצו לחציו מלא שעה: אשר הבדלתי לכם לטמא. לאסור:

(26) ואבדל אתכם מן העמים להיות לי. אם אתם מוזדלגים מהם הרי אתם שלי, ואם לאו, אתם של נבוכדנצר וחזיריו, רבי אלעזר בן עזריה אומר מנין שלא יאמר אדם, נפשי קָה צבצר חזיר, אי אפשי ללבוש כלאים, אצל יאמר אפשי, ומה אעשה ואני שבשמים גזר עלי, תלמוד לומר ואבדל אתכם מן העמים להיות לי, ששהא הבדלתם מהם לשמי, פורש מן העצירה ומקבל עליו עול מלכות שמים:

27	A man also or a woman that divineth by a ghost or a familiar spirit, shall surely be put to death; they shall stone them with stones; their blood shall be upon them.	וְגֵבֶר אוֹ אִשָּׁה אֲשֶׁר יְהִי בְהוֹן בְּדִין אוֹ זְכוּרוֹ אֶתְקַטְּלָא יִתְקַטְּלוּן בְּאֲבָנִים יִרְגְּמוּן קַטְלָא חַיִּיבִין:	וְאִישׁ אוֹ-אִשָּׁה כִּי-יְהִיֶּה בָהֶם אוֹב אוֹ יִדְעֹנֵי מוֹת יוֹמָתוֹ בְּאֶבֶן יִרְגְּמוּ אֹתָם דְּמֵיהֶם בָּם: (פ)	מד פסוקים
----	---	---	--	-----------

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15 on page 154. Sepharadim read Ezekiel 20:2 – 20:20.

XXI	And the LORD said unto Moses: Speak unto the priests the sons of Aaron, and say unto them: There shall none defile himself for the dead among his people;	וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶמַּרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ: מִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמּוּיָהּ:	אֲמֹר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה אָמַר בְּנֵי אַהֲרֹן וְאֶמַּרְתָּ אֲלֵהֶם לִנְפֹשׁ לֹא-יִטְמָא בְּעַמּוּיוֹ: מִית לֹא יִסְתָּאב בְּעַמּוּיָהּ:	אמור יז
2	except for his kin, that is near unto him, for his mother, and for his father, and for his son, and for his daughter, and for his brother;	כִּי אִם-לְשֹׂאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:	כִּי אִם-לְשֹׂאֲרוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו לְאִמּוֹ וּלְאָבִיו וּלְבִנּוֹ וּלְבִתּוֹ וּלְאָחִיו:	2
3	and for his sister a virgin, that is near unto him, that hath had no husband, for her may he defile himself.	וּלְאָחִתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:	וּלְאָחִתּוֹ הַבְּתוּלָה הַקְּרוּבָה אֵלָיו אֲשֶׁר לֹא-הָיְתָה לְאִישׁ לָהּ יִטְמָא:	3
4	He shall not defile himself, being a chief man among his people, to profane himself.	לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוּיוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתָּאב בְּרֹבָא בְּעַמּוּיָהּ לְאֶחָלוּתֶיהָ:	לֹא יִטְמָא בְּעַל בְּעַמּוּיוֹ לְהַחֲלוֹ: לֹא יִסְתָּאב בְּרֹבָא בְּעַמּוּיָהּ לְאֶחָלוּתֶיהָ:	4
5	They shall not make baldness upon their head, neither shall they shave off the corners of their beard, nor make any cuttings in their flesh.	לֹא-יִקְרְחוּ (כ' יקרחו) יִקְרְחוּ לֹא יִמְרְטוּן מִרְט בְּרִישֵׁהוֹן וּפָתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל: קְרַחָה בְּרֹאשָׁם וּפָתָא זְקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָרְטָת:	לֹא-יִקְרְחוּ (כ' יקרחו) יִקְרְחוּ לֹא יִמְרְטוּן מִרְט בְּרִישֵׁהוֹן וּפָתָא דְדִקְנָהוֹן לֹא יִגְלְחוּן וּבִבְשָׂרָהוֹן לֹא יַחְבְּלוּן חֲבוּל: קְרַחָה בְּרֹאשָׁם וּפָתָא זְקָנָם לֹא יִגְלְחוּ וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׁרְטוּ שְׂרָרְטָת:	5

(27) כי יהיה בהם אוֹב וגו'. כאן נאמר זהם מיתה, ולמעלה כרת, עדים והתראה צסקילה, מזיד צלא התראה זהכרת, ושגגתם חטאת, וכן צכל חייבי מיתות שנאמר זהם כרת:

(1) אמור אל הכהנים. אמור, ואמרת, להזהיר גדולים על הקטנים (יצמות קיד. ת"כ פרשתא א, א). בני אהרן. יכול חללים, תלמוד לומר הכהנים: בני אהרן. אף צעלי מומין צמשמע: בני אהרן. ולא צנות אהרן (קידושין לה:): לא יטמא בעמיו. צעוד שהמת צתוך עמיו, ילא מת מואה (ת"כ שס ג):

(2) כי אם לשארו. אין שארו אלא אשתו (שס ד):
(3) הקרובה. לרבות את הארוסה (שס יב. יצמות ס). אשר לא היתה לאיש. למשכב: לה יטמא. מואה (ת"כ שס):

(4) לא יטמא בעל בעמיו להחלו. לא יטמא לאשתו פסולה שהוא מחולל זה צעודה עמו (שס טו. יצמות כז:), וכן פשוטו של מקרא לא יטמא בעל צשארו, צעוד שהיא צתוך עמיו שיש לה קוצרין, שאינה מת מואה, וצאיזה שאר אמרתי, צאותו שהיא להחלו, להחלל הוא מכהנמו:

(5) לא יקרחו קרחה. על מת, והלא אף ישראל הוזהרו על כך, אלא לפי שנאמר צישראל צין עיניכם, (דברים יד, א) יכול לא יהא חייב על כל הראש, תלמוד לומר צראש, וילמדו ישראל מהכהנים צגורה שוה, נאמר כאן קרחה ונאמר להלן צישראל קרחה, מה כאן כל הראש אף להלן כל הראש צמשמע, כל מקום שיקרח צראש, ומה להלן על מת, אף כאן על מת (ת"כ פרק א, ג. קידושין לו. מכות כ:). ופאת זקנם לא יגלחו. לפי שנאמר צישראל ולא תשחית (ויקרא יט, כז), יכול לקטו צמלקט

6	They shall be holy unto their God, and not profane the name of their God; for the offerings of the LORD made by fire, the bread of their God, they do offer; therefore they shall be holy.	קִדְּשִׁים יִהְיוּ לֵאלֹהֵיהֶם וְלֹא יִחַלְלוּ שֵׁם אֱלֹהֵיהֶם כִּי אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה לֶחֶם אֱלֹהֵיהֶם הֵם מִקְרִיְבָם וְהָיוּ קִדְּשׁ:	קִדְּשִׁין יִהְיוּ קָדָם אֱלֹהֵהוּן וְלֹא יַחְלוּן שְׁמָא דְּאֱלֹהֵהוּן אַרְי יֵת קוֹרְבָנָא דִּי קוֹרְבַן אֱלֹהֵהוּן אֲנִין מִקְרַבִּין וְיִהְיוּ קִדְּשִׁין:
7	They shall not take a woman that is a harlot, or profaned; neither shall they take a woman put away from her husband; for he is holy unto his God.	אִשָּׁה זֹנָה וְחִלְלָה לֹא יִקְחוּ וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקְחוּ כִּי־קִדְּשׁ הוּא לֵאלֹהָיו:	אִתְתָּא מְטַעִיא וּמַחְלָא לֹא יִסְבִּין וְאִתְתָּא דְּמִתְרַכָּא מִבְּעֻלָּה לֹא יִסְבִּין אַרְי קִדִּישׁ הוּא קָדָם אֱלֹהֵיהּ:
8	Thou shalt sanctify him therefore; for he offereth the bread of thy God; he shall be holy unto thee; for I the LORD, who sanctify you, am holy.	וְקִדְּשָׁתוּ כִּי־אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדְּשׁ יִהְיֶה־לְךָ כִּי קִדֹּשׁ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְתִקְדְּשֵׁנִיה אַרְי יֵת קוֹרְבַן אֱלֹהֶיךָ הוּא מִקְרִיב קִדִּישׁ יְהִי לְךָ אַרְי קִדִּישׁ אֲנָא יי מְקַדְּשִׁכּוֹן:
9	And the daughter of any priest, if she profane herself by playing the harlot, she profaneth her father: she shall be burnt with fire.	וּבִת אִישׁ כֹּהֵן כִּי תַחֲל לְזִנוּת אֶת־אֲבִיהָ הִיא מְחַלְלֶת בָּאֵשׁ תִּשְׂרָף: (ס)	וּבִת גְּבֵר כֹּהֵן אַרְי תַּתְּחַל לְמַטְעִי מִקְדוּשַׁת אֲבִיהָ הִיא מִתְּחַלָּא בְּנוֹרָא תִתּוֹקֵד:
10	And the priest that is highest among his brethren, upon whose head the anointing oil is poured, and that is consecrated to put on the garments, shall not let the hair of his head go loose, nor rend his clothes;	וְהַכֹּהֵן הַגָּדוֹל מֵאַחָיו אֲשֶׁר־יּוֹצֵק עַל־רֹאשׁוֹ שֶׁמֶן הַמִּשְׁחָה וּמִלָּא אֶת־יָדָיו לְלִבֵּשׁ אֶת־הַבְּגָדִים אֶת־רֹאשׁוֹ לֹא יַפְרֹעַ וּבִגְדָיו לֹא יִפְרֹם:	וְכֹהֵנָּא דִּיתְרַבָּא מֵאַחֵיהּ דִּיתְרַק עַל רִישֵׁיה מִשְׁחָא דִּרְבוּתָא וְדִיקְרִיב יֵת קוֹרְבָנִיה לְמִלְבָּשׁ יֵת לְבוּשִׂיא יֵת רִישֵׁיה לֹא יִרְבִּי פִירּוּעַ וּלְבוּשׁוֹהִי לֹא יִבְזֹעַ:
11	neither shall he go in to any dead body, nor defile himself for his father, or for his mother;	וְעַל כָּל־נֶפֶשׁת מֵת לֹא יֵבֵא לְאָבִיו וּלְאִמּוֹ לֹא יִטְמָא:	וְעַל כָּל נֶפֶשֶׁת מִיתָא לֹא יֵיעוֹל לְאָבִיהּ וּלְאִמִּיהּ לֹא יִסְתַּאֲב:

וְהַיְטָנִי יֵהָא חַיִּיב, לִכְךָ נֹאמַר לֹא יִגְלַחוּ, שְׁאִינוּ חַיִּיב אֱלֹא עַל דְּבַר הַקְּרוֹי גְּלוּת וְיֵשׁ צוּ הַשְׁחָתָה וְזֶה תַעֲרִ: וּבִבְשָׂרָם לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרֻטָּה. לְפִי שְׁנֹאמַר צִיִּשְׂרָאֵל (מִכּוּת כֹּא). וְשָׂרְטָא לְנֶפֶשׁ לֹא תִּקְנוּ (שֵׁס כח), יִכּוּל שְׂרֻט חֲמֵשׁ שְׂרֻטוֹת לֹא יֵהָא חַיִּיב אֱלֹא אַחַת, תַּלְמוּד לֹאמַר לֹא יִשְׂרְטוּ שְׂרֻטָּה, לְחַיִּיב עַל כָּל שְׂרֻטָּה וּשְׂרֻטָּה, שְׂתִּיצָה וְזוּ יִתִּירָה הִיא לְדְרוּשׁ, שֶׁהִיא לֹא לְכַתּוּב לֹא יִשְׂרְטוּ וְאִנִּי יוֹדֵעַ שֶׁהִיא שְׂרֻטָּה:

(6) קְדוּשִׁים יִהְיוּ. עַל כִּרְחֹם יִקְדִּישׁוּם צִית דִּין צִכָּךְ (ת"כ פֶּרֶק א, ו):

(7) זִנְוָה. שְׁנִצְעֵלָה צֵעִילַת יִשְׂרָאֵל הָאֶסוּר לָהּ, כְּגוֹן חַיִּיבֵי כְרִיתוֹת אוֹ נִתִּין אוֹ מִמּוֹר (יִצְמוֹת סֵא): חִלְלָה. שְׁנוּלְדָה מִן הַפְּסוּלִים שֶׁצִּהְוָה, כְּגוֹן צֵה אֱלֻמְנָה מִכֶּהֶן גָּדוֹל, אוֹ צֵה גְרוּשָׁה וְחִלּוּצָה מִכֶּהֶן הַדְּיוּט, וְכֵן שְׁנִחְלָלָה מִן הַכֹּהֵנָה עַל יְדֵי צִיִּית אֶחָד מִן הַפְּסוּלִים לְכֹהֵנָה (קִידוּשִׁין עז):

(8) וּקְדַשְׁתוּ. עַל כִּרְחֹם, שֶׁאִם לֹא רָצָה לְגַרֵּשׁ, הִלָּקָהּ וּסְרָחָהּ עַד שִׁגְרַשׁ (יִצְמוֹת פֶּה): קִדּוּשׁ יִהְיֶה לָךְ. נִהוּג צוּ קְדוּשָׁה לְפִתּוּחַ רֹאשׁוֹן כָּל דְּבַר, וְלִצְרֵךְ רֹאשׁוֹן צִסְעוּדָה (גִּיטִין נט: ת"כ):

(9) כִּי תַחֲל לְזִנוּת. כְּשֶׁתְּחַלֵּל עַל יְדֵי זִנוּת, שֶׁהִיא צֵה זִיקָה צֵעֵל, וְזִנְתָהּ אוֹ מִן הָאִירוּסִין אוֹ מִן הַנְּשׂוּאִין, וּרְצוּתִינוּ נַחֲלִין צִדְּרָה (סְנֵהדְרִין גא), וְהַכֵּל מוֹדִים שֶׁלֹּא דְבַר הַכְּתוּב צִפְנוּיָה: אֶת אֲבִיהָ הִיא מְחַלְלָת. חִלְלָה וְצִתָּהּ אֶת כְּצוּדוֹ, שְׁאוּמְרִים עֲלִיו אֲרוּר שְׁזוּ יֵלֵד, אֲרוּר שְׁזוּ גֵדֵל (שֵׁס נב):

(10) לֹא יִפְרֹעַ. לֹא יִגְדֵּל פְּרַעַע עַל אֲנָל (ת"כ פֶּרֶשְׁתָּא ג, ג), וְאִזְוָה גִּידוּל פְּרַעַע יוֹתֵר מִשְׁלֵשִׁים יוֹם (סְנֵהדְרִין כב):

(11) וְעַל כָּל נֶפֶשֶׁת מֵת. צֹאֵהל הַמֵּת: נֶפֶשֶׁת מֵת. לִהְיוֹת רְצִיעִית דֵּם מִן הַמֵּת שְׁמִטְמָא צֹאֵהל (זִמֹּר לח): לְאָבִיו

12	neither shall he go out of the sanctuary, nor profane the sanctuary of his God; for the consecration of the anointing oil of his God is upon him: I am the LORD.	וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיו כִּי נֹדַר שְׁמֵן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:	וּמִן־הַמִּקְדָּשׁ לֹא יֵצֵא וְלֹא יַחֲלִל אֶת מִקְדָּשׁ אֱלֹהֵיו כִּי נֹדַר שְׁמֵן מִשְׁחַת אֱלֹהֵיו עָלָיו אֲנִי יְהוָה:	12
13	And he shall take a wife in her virginity.	וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח:	וְהָיָה אִשָּׁה בְּתוּלָיָה יָקָח:	13
14	A widow, or one divorced, or a profaned woman, or a harlot, these shall he not take; but a virgin of his own people shall he take to wife.	אֵלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יָקָח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יָקָח אִשָּׁה:	אֵלְמָנָה וְגֵרוּשָׁה וְחַלְלָה זֹנָה אֶת־אִלָּה לֹא יָקָח כִּי אִם־בְּתוּלָה מֵעַמּוּי יָקָח אִשָּׁה:	14
15	And he shall not profane his seed among his people; for I am the LORD who sanctify him.	וְלֹא־יַחֲלִל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	וְלֹא־יַחֲלִל זֵרְעוֹ בְּעַמּוּי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשׁוֹ: (ס)	15
16	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וַיֹּדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	16
17	Speak unto Aaron, saying: Whosoever he be of thy seed throughout their generations that hath a blemish, let him not approach to offer the bread of his God.	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיו:	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן לֵאמֹר אִישׁ מִזֶּרְעֲךָ לְדֹרֹתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב לְהִקְרִיב לַחֶם אֱלֹהֵיו:	17
18	For whatsoever man he be that hath a blemish, he shall not approach: a blind man, or a lame, or he that hath any thing maimed, or anything too long,	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אֹו פֶסֶח אֹו חֶרֶם אֹו שְׂרוּעַ:	כִּי כָל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרָב אִישׁ עוֹר אֹו פֶסֶח אֹו חֶרֶם אֹו שְׂרוּעַ:	18
19	or a man that is broken-footed, or broken-handed,	אֹו אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְרַת רֶגֶל אֹו שִׁבְרַת יָד:	אֹו אִישׁ אֲשֶׁר־יִהְיֶה בּוֹ שִׁבְרַת רֶגֶל אֹו שִׁבְרַת יָד:	19
20	or crook-backed, or a dwarf, or that hath his eye overspread, or is scabbed, or scurvy, or hath his stones crushed;	אֹו־גִבֵּן אֹו־דָּק אֹו תִבְלָל בְּעֵינָיו אֹו גֵרֵב אֹו יִלְפָת אֹו מְרוּחַ אֲשָׁד:	אֹו־גִבֵּן אֹו־דָּק אֹו תִבְלָל בְּעֵינָיו אֹו גֵרֵב אֹו יִלְפָת אֹו מְרוּחַ אֲשָׁד:	20

ולאמו לא ישמא. לא בא אלא להסיר לו מת מצוה (שם מו: ט"ז שם ד):
 (12) ומן המקדש לא יצא. אינו הולך אחר המטה (ט"ז שם ה. סנהדרין יח). ועוד מכאן למדו רבותינו (שם פד.) שכהן גדול מקריב אונן, וכן משמעו, אף אם מתו אציו ואמו אינו צריך לנאם מן המקדש אלא עובד עבודה: ולא יחלל את מקדש. שאינו מחלל כזך את העבודה, שהסיר לו הכתוב, הא כהן הדיוט שעבד אונן חלל: (14) וחללה. שנולדה מפסולי כהונה:
 (15) ולא יחלל זרעו. הא אם נשא אחת מן הפסולות, זרעו הימנה חלל מדין קדושת כהונה:
 (17) לחם אלהיו. מאכל אלהיו, כל סעודה קרויה לחם, כמו עֶצֶד לֶחֶם רֶב (דניאל ה, א):
 (18) כי כל איש אשר בו מום לא יקרב. אינו דין שיקרב, כמו הקריבהו גא לַקִּטָּה (מלאכי א, ח): חרם. שחוטמו שקוע צין שתי העינים, שחול שתי עיניו כאחת (בכורות מג:): שרוע. שאחד מאיבריו גדול מחזירו, עינו אחת גדולה ועינו אחת קטנה, או שוקו אחת ארוכה מחזרתה (שם מ:):

21	no man of the seed of Aaron the priest, that hath a blemish, shall come nigh to offer the offerings of the LORD made by fire; he hath a blemish; he shall not come nigh to offer the bread of his God.	כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־בּוֹ מוֹם מִזֶּרַע אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב אֶת־אֲשֵׁי יְהוָה מוֹם בּוֹ אֵת לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ לֹא יִגַּשׁ לְהַקְרִיב: לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא: כָּל גִּבֹּר דְּבִיּה מוֹמָא מִזֶּרַע דְּאַהֲרֹן כְּהֵנָּא לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא ית קורבנא דיי מוֹמָא בִּיּה ית קורבן אֱלֹהִיהּ לֹא יִקְרַב לְקָרְבָּא:	21
22	He may eat the bread of his God, both of the most holy, and of the holy.	לֶחֶם אֱלֹהֵיוֹ מִקֹּדְשֵׁי הַקֹּדְשִׁים וּמִן־הַקֹּדְשִׁים יֹאכַל: קורבן אֱלֹהִיהּ מִקֹּדְשֵׁי קודשִׁיא ומן קודשִׁיא ייכול:	22
23	Only he shall not go in unto the veil, nor come nigh unto the altar, because he hath a blemish; that he profane not My holy places; for I am the LORD who sanctify them.	אֶךְ אֶל־הַפָּרֹכֶת לֹא יָבֹא וְאֶל־הַמִּזְבֵּחַ לֹא יִגַּשׁ כִּי־מוֹם בּוֹ וְלֹא יַחַלֵּל אֶת־מִקְדָּשֵׁי כִּי אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשֵׁם: בְּרֵם לְפָרוּכָתָא לֹא יֵיעוֹל וּלְמִדְּבָחָא לֹא יִקְרַב אַרְי מוֹמָא בִּיּה וְלֹא יַחַיל ית מִקְדָּשֵׁי אַרְי אֲנִי יי מְקַדְּשֵׁהוֹן:	23
24	So Moses spoke unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל־כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: וּמִלִּיל מֹשֶׁה עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנוּהֵי וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	24
XXII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	XXII
2	Speak unto Aaron and to his sons, that they separate themselves from the holy things of the children of Israel, which they hallow unto Me, and that they profane not My holy name: I am the LORD.	דְּבַר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וַיְנַזְּרוּ מִקְדָּשֵׁי בְנֵי־יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ אֶת־שְׁמִי קֹדְשִׁי אֲשֶׁר הֵם מְקַדְּשִׁים לִי אֲנִי יְהוָה: מִלִּיל עִם אַהֲרֹן וְעִם בָּנוּהֵי וַיִּפְרְשׁוּן מִקֹּדְשֵׁי דְבָנֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא יַחַלְלוּ ית שְׁמָא דְּקֹדְשֵׁי דְּאַנְוֹן מִקְדָּשֵׁין קֹדְמֵי אֲנִי יי:	2

(20) או גבן. שורטיו"ל ש'צלע"ז, שגזיני עיניו שערן ארוך ושוכב (שם מג:). או דק. שיש לו צעיני דוק שקורין טיל"א (שם לח.), כמו הנזק"ה דלק (ישעיה מ, כז): או תבלל. דבר המצלל את העין, כגון חוט לזן הנמשך מן הלבן ופוסק בקירא, שהוא עוגל המקיף את השחור שקוראים פרוני"א, והחוט הזה פוסק את העוגל ונכנס בשחור. ותרגום תבולל חליו, לשון חלזון, שהוא דומה לחולעת אותו החוט, וכן כינוהו חכמי ישראל בצומי הבכור חלזון נחש עֵינָב (שם): גרב וילפת. מיני שחין הם: גרב. זו החרס, שחין היצש מצפנים ומצחון: ילפת. היא חזוית המצרית, ולמה נקראת ילפת, שמלפפת והולכת עד יום המיתה, והוא לח מצחון ויצש מצפנים. ובמקום אחר קורא לגרב שחין הלח מצחון ויצש מצפנים, שנאמר וַיִּגְרַב וַיִּקְרַס (דברים כח, כז), כשסמוך גרב אלל חרס קורא לילפת גרב, וכשהוא סמוך אלל ילפת קורא לחרס גרב, כך מפורש בצכורות (צכורות מא.). מרוח אשך. לפי התרגום מרים פחדין, שפחדיו מרוססים, שצִיִּים שלו כמותין. פחדין כמו גִּידֵי פִּחְדוֹ שְׁרָגוֹ (איוז מ, יז):

(21) כל איש אשר בו מום. לרבות שאר מומין (ת"כ פרק ג, א): מום בו. צעוד מומו צו פסול, הא אם עבר מומו כשר: לחם אלהיו. כל מאכל קרוי לחם:

(22) מקדשי הקדשים. אלו קדשי הקדשים: ומן הקדשים יאכל. אלו קדשים קלים, ואם נאמרו קדשי הקדשים, למה נאמרו קדשים קלים, אם לא נאמר הייתי אומר בקדשי הקדשים יאכל צעל מום, שמצינו שהותרו לזר, שאכל משה בשר המלוואים, אלל צחזה ושוק של קדשים קלים לא יאכל, שלא מצינו זר חולק צהן, לכך נאמרו קדשים קלים (ת"כ פרק ג, ח), כך מפורש בצנחנים (קא):

(23) אך אל הפרכת. להזות שזע הזאות שעל הפרכת: ואל המזבח. החינוך. ושניהם הוזכרו להכתב, ומפורש בת"כ (שם י.). ולא יחלל את מקדשי. שאם עבד, עבדומו מחוללת להפסל:

(24) וידבר משה. המנוה הזאת: אל אהרן וגו' ואל כל בני ישראל. להזהיר בית דין על הכהנים (שם יצ.).

<p>Say unto them: Whosoever he be of all your seed throughout your generations, that approacheth unto the holy things, which the children of Israel hallow unto the LORD, having his uncleanness upon him, that soul shall be cut off from before Me: I am the LORD.</p>	<p>אִמַּר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>	<p>3 אִמַּר לָהֶם לְדֹרֹתֵיכֶם כָּל־אִישׁ אֲשֶׁר־יִקְרַב מִכָּל־זֶרְעֲכֶם אֶל־הַקִּדְּשִׁים אֲשֶׁר יִקְדִּישׁוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל לַיהוָה וְטִמְאַתּוּ עָלָיו וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִלִּפְנֵי אֲנִי יְהוָה:</p>
<p>What man soever of the seed of Aaron is a leper, or hath an issue, he shall not eat of the holy things, until he be clean. And whoso toucheth any one that is unclean by the dead; or from whomsoever the flow of seed goeth out;</p>	<p>גִּבֹר גִּבֹר מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא סָגִיר אוֹ דָּאִיב בַּקִּדְּשִׁים לֹא יִיכּוֹל עַד דִּידְכִי וְדִיקְרַב בְּכָל טָמִי נִפְשָׁא אוֹ גִּבֹר דְחַפּוּק מִזִּיה שְׂכַבְת זֶרַע:</p>	<p>4 אִישׁ אֲשֶׁר מִזֶּרַע אֶהְרֹן וְהוּא צָרוּעַ אוֹ זָב בַּקִּדְּשִׁים לֹא יֹאכַל עַד אֲשֶׁר יִטְהַר וְהִנָּגַע בְּכָל־טִמְאַת־נֶפֶשׁ אוֹ אִישׁ אֲשֶׁר־תִּצָּא מִמֶּנּוּ שְׂכַבְת־זֶרַע:</p>
<p>or whosoever toucheth any swarming thing, whereby he may be made unclean, or a man of whom he may take uncleanness, whatsoever uncleanness he hath;</p>	<p>אוֹ גִּבֹר דִּיקְרַב בְּכָל רַחֲשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה אוֹ בְּאַנְשָׂא דִּיסְתָּאב לִיה לְכָל סְאוּבְתִיה:</p>	<p>5 אוֹ־אִישׁ אֲשֶׁר יִגַּע בְּכָל־שֶׂרֶץ אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ אוֹ בְּאָדָם אֲשֶׁר יִטְמָא־לּוֹ לְכָל טִמְאַתּוֹ:</p>
<p>the soul that toucheth any such shall be unclean until the even, and shall not eat of the holy things, unless he bathe his flesh in water.</p>	<p>אָנֶשׁ דִּיקְרַב בִּיה וִיהִי מְסֹאֵב עַד רַמְשָׂא וְלֹא יִיכּוֹל מִן קִדְּשִׁים אֱלֹהִין אֲסָחִי בְּשָׂרִיה בְּמִיָּא:</p>	<p>6 נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע־בּוֹ וְטִמְאַתָּה עַד־הָעֶרֶב וְלֹא יֹאכַל מִן־הַקִּדְּשִׁים כִּי אִם־רָחַץ בְּשָׁרוֹ בַּמַּיִם:</p>
<p>And when the sun is down, he shall be clean; and afterward he may eat of the holy things, because it is his bread.</p>	<p>וּכְמִיעַל שְׁמֶשָׁא וַיֵּדְכִי וּבִתֵּר כֵּן יִיכּוֹל מִן קִדְּשִׁים אֲרִי לַחֲמִיה הוּא:</p>	<p>7 וּבָא הַשֶּׁמֶשׁ וְיִטְהַר וְאַחֲרַיִם יֹאכַל מִן־הַקִּדְּשִׁים כִּי לַחֲמֹהּ הוּא:</p>

(2) ויזכרו. אין נזירה אלא פרישה, וכן הוא אומר ויזכרו מאתרי (יחזקאל יד, ז), גזרו אחור (ישעיה א, ד), יפרשו מן הקדשים זימי טומאתן. דבר אחר ויזכרו מקדשי בני ישראל, אשר הם מקדישים לי ולא יחללו את שם קדשי, סרם המקרא ודרשהו: אשר הם מקדישים לי. לרבות קדשי כהנים ענמן:

(3) כל איש אשר יקרב. אין קריבה זו אלא אכילה, וכן מצינו שנאמרה אזהרת אכילת קדשים בטומאה בלשון נגיעה, בכל קדש לא תגע, (ויקרא יב, ד) אזהרה לאוכל, ולמדוה רבותינו (זבחים לג:) מגזירה שוה. ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בזה את אהרן שתי כריתות זו אלל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הושרך לחייבו על האכילה, וכן נדרש בת"כ (פרשתא ד, ז), וכי יש נוגע חייב, אם כן מה תלמוד לומר יקרב, משיכשר להקרז, שאין חייבין עליו משום טומאה, אלא אם כן קרבו מתיריו, ואם תאמר שלש כריתות בטומאת כהנים למה, כבר נדרשו במס' שזועות (ז). אחת לכלל, ואחת לפרט וכו': וטמאתו עליו. וטומאת האדם עליו. יכול בבשר הכחוש מדבר וטומאתו של בשר עליו, ובטהור שאכל את הטמא הכחוש מדבר, על כרחך ממשעמו אתה למד, במי שטומאתו פורחת ממנו הכחוש מדבר, וזהו האדם שיש לו טהרה בטבילה (זבחים מג:). ובכרתה גזר. יכול מלך זה ללד זה, יכרת ממקומו וימיישצ במקום אחר, תלמוד לומר לומר אני ה', בכל מקום אני:

(4) בכל טמא נפש. במי שנטמא צמת:

(5) בכל שרץ אשר ישמא לו. בשיעור הראוי לטמא (ת"כ פרק ד, ד), צעדשה (חגיגה יא. ת"כ): או באדם. צמת: אשר ישמא לו. כשיעורו לטמא, וזהו כזית: לכל שומאתו. לרבות נוגע צז, וזבה, נדה, ויולדת:

(6) נפש אשר תגע בו. בזה מן הטמאים הללו:

(7) ואחר יאכל מן הקדשים. נדרש ציצמות (עד:) צתומה, שמתר לאכלה בהערצ השמש: מן הקדשים ולא כל הקדשים:

8	That which dieth of itself, or is torn of beasts, he shall not eat to defile himself therewith: I am the LORD.	8	נְבִלָה וטֶרֶפֶה לֹא יֹאכַל לְטִמְאַת־בָּהּ אֲנִי יְהוָה: נְבִילָה וְטֶרֶפֶה לֹא יֹאכַל לְטִמְאַת־בָּהּ אֲנִי יְהוָה:
9	They shall therefore keep My charge, lest they bear sin for it, and die therein, if they profane it: I am the LORD who sanctify them.	9	וְשָׁמְרוּ אֶת־מִשְׁמְרָתִי וְלֹא־יִשְׁאַוּ עָלֶיָּהּ חֲטָא וּמָתוּ בּוֹ כִּי יִחַלְלֶהּ אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשָׁם:
10	There shall no acommon man eat of the holy thing; a tenant of a priest, or a hired servant, shall not eat of the holy thing.	10	וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ תּוֹשֵׁב בֵּיתוֹ וְשָׂכִיר לֹא־יֹאכַל קֹדֶשׁ: וְכָל חִילוּנִי לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא תוֹתָבָא דְקִהְנָא וְאֶגִּירָא לֹא יִכּוֹל קוֹדֶשׁא:
11	But if a priest buy any soul, the purchase of his money, he may eat of it; and such as are born in his house, they may eat of his bread.	11	וְכִתּוֹן כִּי־יִקְנֶה נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶף הוּא יֹאכַל בּוֹ וְיֵלִיד בֵּיתוֹ הֵם יֹאכְלוּ בִלְחָמּוֹ: וְכִהִין אֲרִי יִקְנִי נֶפֶשׁ קִנְיָן כֶּסֶפִּיהָ הוּא יִכּוֹל בֵּיתוֹ וְיֵלִידֵי בֵיתָהּ אֲנִין יִכְלוּן בִּלְחָמֶיהָ:
12	And if a priest's daughter be married unto a common man, she shall not eat of that which is set apart from the holy things.	12	וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר הוּא בְּתָרוּמַת הַקֹּדֶשִׁים לֹא תֹאכַל: וּבִת כֹּהֵן אֲרִי תִהִי לְגִבֵּר חִילוּנִי הִיא בְּאַפְרָשׁוֹת קוֹדֶשׁא לֹא תִכּוֹל:
13	But if a priest's daughter be a widow, or divorced, and have no child, and is returned unto her father's house, as in her youth, she may eat of her father's bread; but there shall no common man	13	וּבִת־כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה אֶלְמָנָה וְגִרוּשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשִׁבָּה אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוִיָּתָהּ מִלְּחָם אָבִיהָ תֹאכַל וְכָל־זָר לֹא־יֹאכַל בּוֹ: וּבִת כֹּהֵן אֲרִי תִהִי אֶרְמָלָה וּמִתְּרָכָא וּבֵר לִית לָהּ וּתְתוּב אֶל־בֵּית אָבִיהָ כְּרַבִּיּוּתָהּ מִלְּחָמָא דְאַבּוּהָא תִכּוֹל וְכָל חִילוּנִי לֹא יִכּוֹל בֵּיתוֹ:
14	And if a man eat of the holy thing through error, then he shall put the fifth part thereof unto it, and shall give unto the priest the holy thing.	14	וְאִישׁ כִּי־יֹאכַל קֹדֶשׁ בְּשִׁגְגָה וְיִסַּף חֲמִשִּׁיתוֹ עָלָיו וְנָתַן לַכֹּהֵן אֶת־הַקֹּדֶשׁ: וְגִבֵּר אֲרִי יִכּוֹל קוֹדֶשׁא בְּשִׁגְלוֹ וְיִוְסִיף חוֹמִשִּׁיָּה עָלּוּהִי וְיִתִּין לְכֹהֲנָא יֵת קוֹדֶשׁא:

(8) נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה. לענין הטומאה הזהיר כאן, שאם אכל נבלת עוף טהור שאין לה טומאת מגע ומשא, אלא טומאת אכילה צבית הצליעה, אסור לאכול בקדשים, ואריך לומר וטרפה, מי שיש צמינו טרפה, יאכל נבלת עוף טמא שאין צמינו טרפה:

(9) ושמרו את משמרתִי. מלאכול תרומה צטומאת הגוף: ומתו בו. למדנו שהיא מיתה צידי שמים (סנהדרין פג.).

(10) לא יאכל קדש. צטרומה הכתוב מדבר, שכל הענין דבר זה (שם פג.): תושב ביהן ושכיר. תושבו של כהן ושכירו, לפיכך תושב זה נקוד פתח, לפי שהוא דבוק, ואיזהו תושב, זה נרע שהוא קנוי לו עד היוכל, ואיזהו שכיר, זה קנוי קנין שנים שיוכל בשש, צא הכתוב ולמדך כאן, שאין גופו קנוי לאדוניו לאכול צטרומתו (יצמות ע.).

(11) וכיהן כי יקנה נפש. עבד כנעני שקנוי לגופו: ויליד ביתו. אלו בני השפחות, ואשת כהן אוכלת צטרומה מן המקרא הזה, שאף היא קנין כספו (כתובות נז.), ועוד למד ממקרא אחר כל טהור צביתך וגו' צספרי (קרח יז):

(12) לאיש זר. ללוי וישראל:

(13) אלמנה וגרושה. מן האיש הזר: וזרע אין לה. ממנו: ושבה. הא אם יש לה זרע ממנו, אסורה צטרומה כל זמן שהזרע קיים (יצמות פז.): וכל זר לא יאכל בו. לא צא אלא להוציא את האונן שמוטר צטרומה, ורות אמרתי לך, ולא אנינות (שם סח.):

(14) כי יאכל קדש. תרומה: ונתן לכהן את הקדש. דבר הראוי להיות קדש, שאינו פורע לו מעות, אלא פירות של

15	And they shall not profane the holy things of the children of Israel, which they set apart unto the LORD;	וְלֹא יִחַלְלוּ אֶת־קֳדָשִׁי בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֵת אֲשֶׁר־יָרִימוּ לַיהוָה: וְלֹא יַחֲלוּן יֵת קֳדָשִׁי דְבְנֵי יִשְׂרָאֵל יֵת דִּיפְרָשׁוּן קָדָם יי:	15
16	and so cause them to bear the iniquity that bringeth guilt, when they eat their holy things; for I am the LORD who sanctify them.	וְהָשִׂיאוּ אוֹתָם עֲנֹן אֲשֶׁמָּה וַיִּקְבְּלוּן עָלֵיהוֹן עֲוִיִּין בְּאֻכְלָם אֶת־קֳדָשֵׁיהֶם כִּי אֲנִי יֵת קֳדָשֵׁיהוֹן אֲרִי אֲנֵא יי מְקַדְּשֵׁהוֹן: (פ)	16
17	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:	שלישי יח
18	Speak unto Aaron, and to his sons, and unto all the children of Israel, and say unto them: Whosoever he be of the house of Israel, or of the strangers in Israel, that bringeth his offering, whether it be any of their vows, or any of their free-will-offerings, which are brought unto the LORD for a burnt-offering;	דַּבֵּר אֶל־אַהֲרֹן וְאֶל־בָּנָיו וְאֶל כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאִמְרַתְּ אֲלֵהֶם וְעִם כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְחִימַר לַהוֹן גִּבֹּר גִּבֹּר מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן גֵּיּוֹרִיָּא בִּישְׂרָאֵל דִּיקְרִיב קוֹרְבָּנִיהָ לְכָל נְדָרֵיהוֹן וּלְכָל נְדָבָתָהוֹן דִּיקְרִיבֹן קָדָם יי לַעֲלֹתָא: לַעֲלֹתָא: לַעֲלֹתָא:	18
19	that ye may be accepted, ye shall offer a male without blemish, of the beeves, of the sheep, or of the goats.	לְרִצְוֹנְכֶם תָּמִים זָכָר בְּבָקָר בְּכֹשִׁים וּבְעִזִּים: לְרַעְוָא לְכוֹן שְׁלִים דְּכַר בְּתוֹרִיָּא בְּאִמְרִיָּא וּבְעִזִּיָּא:	19
20	But whatsoever hath a blemish, that shall ye not bring; for it shall not be acceptable for you.	כָּל אֲשֶׁר־בּו מוּם לֹא תִקְרִיבוּ כִּי־לֹא לְרִצְוֹן יִהְיֶה לָכֶם: אֲרִי לֹא לְרַעְוָא יְהִי לְכוֹן:	20
21	And whosoever bringeth a sacrifice of peace-offerings unto the LORD in fulfilment of a vow clearly uttered, or for a freewill-offering, of the herd or of the flock, it shall be perfect to be accepted; there shall be no blemish therein.	וְגִבֹּר אֲרִי יִקְרִיב נִכְסֵת קֳדָשִׁי קָדָם יי לְפָרָשָׁא נְדָרָא אוֹ לְנְדָבָתָא בְּתוֹרִי אוֹ בְּעֵנָא שְׁלִים יְהִי לְרַעְוָא כָּל מוּם לֹא יְהִי בֵּיהָ:	21

חולין, והן נעשין תרומה (פסחים לז):

(15) ולא יחללו וגו'. להאכילם לזרים:

(16) והשיאו אותם. את עצמם יטענו עון באכלם את קדשיהם, שהוצדלו לשם תרומה וקדשו, ונאסרו עליהם. ואונקלוס שתרם צמיכלהון צסוףצא, שלא לזרע תרגמו כן: והשיאו אותם. זה אחד מג' אתים שהיה רצי ישמעאל דורש בתורה שמדברים באדם עצמו, וכן ציוס מלא את ימיו נרו יצא אתו (במדבר ו, יג), הוא יצא את עצמו, וכן יקצר אתו צגיא (דברים לד, ו), הוא קצר את עצמו, כך נדרש צספרי (נשא לז):

(18) נדריהם. הרי עלי: נדבותם. הרי זו (מגילה ח):

(19) לרצונכם. הציאו דבר הראוי לרצות אתכם לפני, שהיא לכם לרצון, אפיישמנ"ט בלע"ז. ואיזהו הראוי לרצון: תמים

זכר בבקר בכשבים ובעזים. אצל צעולת העוף אין צריך תמות וזכרות, ואינו נפסל צמוס, אלא צמקרון אכר:

(21) לפלא נדר. להפריש צדיצור:

<p>22 Blind, or broken, or maimed, or having a wen, or scabbed, or scurvy, ye shall not offer these unto the LORD, nor make an offering by fire of them upon the altar unto the LORD.</p>	<p>עֹרֹתָ אֹלָה שְׁבוֹר אוֹתְרוֹן עוֹר אוֹתְבִיר אוֹ פְסִיק אוֹ יִבְלָת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ יִבְלָן אוֹ גֶרֶבָן אוֹ חֲזֹן לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>	<p>22 עֹרֹתָ אֹלָה שְׁבוֹר אוֹתְרוֹן עוֹר אוֹתְבִיר אוֹ פְסִיק אוֹ יִבְלָת אוֹ גֶרֶב אוֹ יִלְפָת אוֹ יִבְלָן אוֹ גֶרֶבָן אוֹ חֲזֹן לֹא תִקְרִיבוּ אֵלָה לַיהוָה וְאִשָּׁה לֹא תִתְּנוּ מֵהֶם עַל־הַמִּזְבֵּחַ לַיהוָה:</p>
<p>23 Either a bullock or a lamb that hath any thing too long or too short, that mayest thou offer for a freewill-offering; but for a vow it shall not be accepted.</p>	<p>וְשׁוֹר וְשֶׂה שְׁרוּעַ וְקִלְוִט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה:</p>	<p>23 וְשׁוֹר וְשֶׂה שְׁרוּעַ וְקִלְוִט נִדְבָה תַעֲשֶׂה אֹתוֹ וּלְנֹדֶר לֹא יִרְצָה:</p>
<p>24 That which hath its stones bruised, or crushed, or torn, or cut, ye shall not offer unto the LORD; neither shall ye do thus in your land.</p>	<p>וּמַעֲוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>	<p>24 וּמַעֲוֹךְ וְכַתוּת וְנִתּוּק וְכָרוֹת לֹא תִקְרִיבוּ לַיהוָה וּבְאַרְצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ:</p>
<p>25 Neither from the hand of a foreigner shall ye offer the bread of your God of any of these, because their corruption is in them, there is a blemish in them; they shall not be accepted for you.</p>	<p>וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֹלָה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֻ לָכֶם: (ס)</p>	<p>25 וּמִיַּד בֶּן־נֶכֶד לֹא תִקְרִיבוּ אֶת־לֶחֶם אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל־אֹלָה כִּי מִשְׁחָתָם בָּהֶם מוֹם בָּם לֹא יִרְצֻ לָכֶם: (ס)</p>
<p>26 And the LORD spoke unto Moses, saying:</p>	<p>וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>	<p>26 וַיִּדְבֹר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:</p>

(22) עוררת. שם דבר של מום, עוררן כלשון נקצה, שלא יהא צו מום של עוררת: או שבור. לא יהיה: חרוץ. ריס של עין שנשדק או שנפגם (זכורות לח), וכן שפמו שנשדק או נפגמה (שם לט). יבלת. ורוא"ה זלע"ז: גרב. מין חזוית, וכן ילפת ולשון ילפת כמו וילפת שמשון (שופטים טז, כט), שאחזה בו עד יום מיתתו, שאין לה רפואה (זכורות מא). לא תקריבו. שלש פעמים, להזהיר על הקדשתו, ועל שחיטתו, ועל זריקת דמנו (תמורה ו): ואשה לא תתנו. אזהרת הקטרת: (23) שרוע. אבר גדול מחזירו (זכורות מ). וקלוט. פרסותיו קלוטות: נדבה תעשה אותו. לזדק הצית: ולנדר. למזבח: לא ירצה. איזה הקדש בא לרצות, הוי אומר זה הקדש המזבח (ת"כ פרק ו, א): (24) ומעוך וכתות ונתוק וכרות. צציס או צגיד: מעוך. צציו מעוכין ציד: כתות. כתושים יותר ממעוך (זכורות לט): נתוק. תלושין ציד עד שנפסקו חוטים שחלויים בהן, אצל נחומים הם צחוק הכיס, והכיס לא נתלש: וכרות. כרותין בכלי ועודן צצים: ומעוך. תרגומו ודמרים, זה לשונו צארמית, לשון כתישה: וכתות. תרגומו ודקסים, כמו הצית הגדול דקסים (עמוס ו, יא), צקיעות דקות, וכן קנה המרוסס (שבת פ): ובארצכם לא תעשו. דבר זה לסרס שום צהמה וסיה ואפילו טמאה, לכך נאמר צארצכם, לרצות כל אשר צארצכם, שאי אפשר לומר לא נטעו על הסרוס אלא צארץ, שהרי סרוס חוצת הגוף הוא, וכל חוצת הגוף נוהגת צין צארץ צין צחוצה לארץ (קידושין לו): (25) ומיד בין נכר. נכרי שהצית קרבן ציד כהן להקריבו לשמים. לא תקריבו. לו צעל מום, ואף על פי שלא נאסרו צעלי מומים לקרבן צני נח אלא אם כן מחוסרי אבר, זאת נוהגת צהמה שצשדות, (תמורה ו). אצל על המזבח שצמשכן לא תקריבוה, אצל תמימה תקבלו מהם, לכך נאמר למעלה (פסוק יח) איש איש, לרצות את הנכרים שנודרים נדרים ונדבות כישראל (חולין יג): משחתם. קבולתם: לא ירצו לכם. לכפר עליכם:

27	When a bullock, or a sheep, or a goat, is brought forth, then it shall be seven days under the dam; but from the eighth day and thenceforth it may be accepted for an offering made by fire unto the LORD.	וְהָיָה שִׁבְעַת יָמִים תַּחַת אִמּוֹ וּמִיּוֹם הַשְּׁמִינִי וְהָלָאָה יִרְצָה לְקַרְבַּן אֲשֶׁה לַיהוָה:	תֹּר אוֹ אֹמֵר אוֹ עֹז אֲרִי יִתְּלִיד וַיְהִי שִׁבְעָא יוֹמִין בְּתֵר אִמִּיהָ וּמִיּוֹמָא תְּמִינָאָה וְלָהּ לָאָה יִתְרַעִי לְקַרְבָּא קוֹרְבָנָא קָדָם יי:
28	And whether it be cow or ewe, ye shall not kill it and its young both in one day.	וְשׁוֹר אוֹ-שֶׁה אֹתוֹ וְאֶת-בְּנוֹ לֹא תִשְׁחָטוּ בְּיוֹם אֶחָד:	וְתוֹרְתָא אוֹ שִׁיתָא לֵהּ וְלִבְרָהּ לֹא תַכְסִּין בְּיוֹמָא חַד:
29	And when ye sacrifice a sacrifice of thanksgiving unto the LORD, ye shall sacrifice it that ye may be accepted.	וְכִי-תִזְבְּחוּ זֶבַח-תּוֹדָה לַיהוָה לְרִצְוֹנְכֶם תִּזְבְּחוּ:	וְאֲרִי תַכְסִּין נִכְסַת תּוֹדָתָא קָדָם יי לְרַעְיָא לְכוֹן תַכְסִּין:
30	On the same day it shall be eaten; ye shall leave none of it until the morning: I am the LORD.	בְּיוֹם הַהוּא יֵאָכַל לֹא-תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד-בֹּקֶר אֲנִי יְהוָה:	בְּיוֹמָא הַהוּא יִתְאָכִיל לֹא תִשְׁאַרִין מִנֶּיהָ עַד צִפְרָא אֲנִי יי:
31	And ye shall keep My commandments, and do them: I am the LORD.	וּשְׁמַרְתֶּם מִצְוֹתַי וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם אֲנִי יְהוָה:	וְתִטְרוּן פְּקוּדֵי וְתַעֲבְדוּן יִתְהוֹן אֲנִי יי:
32	And ye shall not profane My holy name; but I will be hallowed among the children of Israel: I am the LORD who hallow you,	וְלֹא תַחֲלִלְוּ אֶת-שְׁמִי קֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְהוָה מְקַדְּשְׁכֶם:	וְלֹא תַחֲלִין יֵת שְׁמָא דְקוֹדֶשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּגוֹ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יי מְקַדְּשְׁכוֹן:
33	that brought you out of the land of Egypt, to be your God: I am the LORD.	הַמוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְהִיּוֹת לָכֶם לֵאלֹהִים אֲנִי יְהוָה: (פ)	דִּאֲפִיק וְיִתְכוֹן מֵאֶרְעָא דְּמִצְרַיִם לְמַהֲוִי לְכוֹן לֵאלֹהֵי אֲנִי יי:
XXIII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימֹר:

(27) כי יולד. פרט ליואל דופן (שם לח):
(28) אתו ואת בנו. נוהג בנקבה, שאסור לשחוט האם והבן או הזנת, ואינו נוהג בזכרים, ומותר לשחוט האב והבן (ת"כ פרק ח, א חולין עח): אתו ואת בנו. אף בנו ואותו במשמע (חולין פג).
(29) לרצונכם תזבחו. תחלת זביחתכם הזהירו שמהא לרצון לכם, ומהו הרצון:
(30) ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, אל תשחוטוהו על מנת לאכלו למחר, שאם תחשבו בו מחשבת פסול לא יאכל לכם לרצון. דבר אחר לרצונכם, לדעתכם, מכאן למתעסק שפסול בשחיטת קדשים (חולין יג.), ואף על פי שפרט בנאכלים לשני ימים, חזר ופרט בנאכלין ליום אחד, שמהא זביחתן על מנת לאכלן בזמנן: ביום ההוא יאכל. לא בא להזהיר אלא שמהא שחיטה על מנת כן, שאם לקצוע לה זמן אכילה, כבר כתיב ויגֹשֶׁר וַיִּבֶן מוֹדֵת טְלָמִיו וגו' (ויקרא ז, טו): אני ה'. דע מי גזר על הדבר ואל יקל בעיניך:
(31) ושמרתם. זו המשנה (ת"כ פרק ט, ג): ועשיתם. זה המעשה:
(32) ולא תחללו. לעצור על דברי מין דין. ממשמע שנאמר ולא תחללו, מה תלמוד לומר ונקדשתי, מסור עמך וקדש שמי, יכול ביחיד, תלמוד לומר בחרף בני ישראל, וכשהוא מוסר עממו על מנת למות, שכל המוסר עממו על מנת הנס, אינו עושין לו נס, שכן מצינו בחנניה מישאל ועזריה שלא מסרו עממן על מנת הנס שנאמר והן לא ידעו להֹאֵל לָךְ מִלְּפָא וגו' (דניאל ג, יח), מצינו ולא מצינו ידיע להוי לגו וגו':
(33) המוציא אתכם. על מנת כן: אני ה'. נאמן לשלם שכר:

- (2) דבר אל בני ישראל וג' מועדי ה'. עשה מועדות שיהיו ישראל מלומדין בהם, שמעצרים את השנה על גליות שנעקרו ממקומם לעלות לרגל ועדיין לא הגיעו לירושלים:
- (3) ששת ימים. מה ענין שבת אל מועדות, ללמדך שכל המהלל את המועדות, מעלין עליו כאילו חלל את השבחות, וכל המקיים את המועדות, מעלין עליו כאלו קיים את השבחות:
- (4) אלה מועדי ה'. למעלה מדבר צעצור שנה וכאן מדבר בקדוש החדש:
- (5) בין הערבים. משש שעות ולמעלה: פסח לה'. הקרבת קרבן ששמו פסח:
- (8) והקרבתם אשה וג'. הם המוספין האמורים בפרשת פנחס, ולמה נאמרו כאן, לומר לך שאין המוספין מעכבין זה את זה (מנחות מט.). והקרבתם אשה לה'. מכל מקום, אם אין פרים, קצא אילים, ואם אין פרים ואילים, קצא כזשים: שבעת ימים. כל מקום שנאמר שבעת, שם דבר הוא שבוע של ימים, שטיינ"א בלע"ז, וכן כל לשון שמונת, ששת, חמשת, שלשת: מלאכת עבודה. אפילו מלאכות החשובות לכם עבודה וזרך שיש חסרון כיס בצטלה שלהן, כגון דבר האצד, כך הצנתי מתורת כהנים (פרשתא יב, ח), דקתני יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה וכו':

2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: The appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, even these are My appointed seasons.	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן מוֹעֲדֵי דִי דְתַעֲרֵעוֹן יְתְהוֹן מְעַרְעֵי קֳדִישׁ אֱלִין אֲנֹן מוֹעֲדֵי:	דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם מוֹעֲדֵי יְהוָה אֲשֶׁר- תִּקְרְאוּ אֹתָם מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֵלֶּה הֵם מוֹעֲדֵי:	2
3	Six days shall work be done; but on the seventh day is a sabbath of solemn rest, a holy convocation; ye shall do no manner of work; it is a sabbath unto the LORD in all your dwellings.	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: (פ)	שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלָאכָה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ שַׁבַּת הוּא לַיהוָה בְּכָל מוֹשְׁבֵיכֶם: (פ)	3
4	These are the appointed seasons of the LORD, even holy convocations, which ye shall proclaim in their appointed season.	אֱלִין מוֹעֲדֵי דִי מְעַרְעֵי קֳדִישׁ דְתַעֲרֵעוֹן יְתְהוֹן בְּזִמְנֵיהוֹן:	אֵלֶּה מוֹעֲדֵי יְהוָה מִקְרָאֵי קֹדֶשׁ אֲשֶׁר-תִּקְרְאוּ אֹתָם בְּמוֹעֲדָם:	4
5	In the first month, on the fourteenth day of the month at dusk, is the LORD's passover.	בִּירוּחָא קֳדָמָא בְּאַרְבַּעַת עֶשְׂרָא לִירוּחָא בֵּין שְׁמַשְׁיָא פְּסָחָא קָדָם יי:	בַּחֹדֶשׁ הָרִאשׁוֹן בְּאַרְבַּעָה עָשָׂר לַחֹדֶשׁ בֵּין הָעֶרְבִים פֶּסַח לַיהוָה:	5
6	And on the fifteenth day of the same month is the feast of unleavened bread unto the LORD; seven days ye shall eat unleavened bread.	וּבַחֲמִישֶׁת עֶשְׂרָא יוֹמָא לִירוּחָא הַדִּין חֲנֹא דְפִטִּירִיא קָדָם יי שְׁבַעָא יוֹמִין פִּטִּירָא תִיכְלוֹן:	וּבַחֲמִשֶּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה חַג הַמִּצּוֹת לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים מִצּוֹת תֹּאכְלוּ:	6
7	In the first day ye shall have a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בְּיוֹמָא קֳדָמָא מְעַרְעֵי קֳדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֹן לֹא תַעֲבֹדוּן:	בְּיוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ יְהִיָּה לָכֶם כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	7
8	And ye shall bring an offering made by fire unto the LORD seven days; in the seventh day is a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קָדָם יי שְׁבַעָא יוֹמִין בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה מְעַרְעֵי קֳדִישׁ כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֹן לֹא תַעֲבֹדוּן:	וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה שִׁבְעַת יָמִים בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי מִקְרָא- קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכַת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ: (פ)	8
9	And the LORD spoke unto Moses saying:	וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימָר:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	[יט]
10	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye are come into the land which I give unto you, and shall reap the harvest thereof, then ye shall bring the sheaf of the first-fruits of your harvest unto the priest.	מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימָר לְהוֹן אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאַרְעָא דְּאֵנָא יְהִיב לְכוֹן וְתַחֲצִדוּן ית חֲצִדָה וְתִיתּוֹן ית עוֹמֶר רִישׁ חֲצִדְכוֹן לְוִית כֹּהֵנָא:	דִּבֶּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי-תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וּקְצַרְתֶּם אֶת-קִצְרֶיהָ וְהִבֵּאתֶם אֶת-עֹמֶר רִאשִׁית קִצְרֵיכֶם אֶל-הַכֹּהֵן:	10

(10) ראשית קצירכם. שמה ראשונה לקציר (מנחות עא.): עומר. עשירית האיפה, כך היתה שמה, כמו וימזו עומר

- 11 And he shall wave the sheaf before the LORD, to be accepted for you; on the morrow after the sabbath the priest shall wave it. וְהִנִּיף אֶת־הָעֶמֶר לִפְנֵי יְהוָה לְרִצְוֹנְכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת יִנִּיֶּפֶנוּ הַכֹּהֵן:
- 12 And in the day when ye wave the sheaf, ye shall offer a he-lamb without blemish of the first year for a burnt-offering unto the LORD. וְעָשִׂיתֶם בַּיּוֹם הַנִּיפְכֶם אֶת־הָעֶמֶר כֶּבֶשׂ תָּמִים בֶּן־שָׁנָתוֹ לַעֲלֹה לַיהוָה:
- 13 And the meal-offering thereof shall be two tenth parts of an ephah of fine flour mingled with oil, an offering made by fire unto the LORD for a sweet savour; and the drink-offering thereof shall be of wine, the fourth part of a hin. וּמִנְחָתוֹ שְׁנֵי עֲשָׂרִים סֵלָה בְּלוּלָה בַשֶּׁמֶן אֲשֶׁה לַיהוָה רֵיחַ נִיחָח וְנִסְכָּהּ יַיִן רְבִיעִית הֵהָיוּ:
- 14 And ye shall eat neither bread, nor parched corn, nor fresh ears, until this selfsame day, until ye have brought the offering of your God; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings. וְלֶחֶם וְקָלִי וְכֶרֶמֶל לֹא תֹאכְלוּ עַד־עֶצְמָם הַיּוֹם הַזֶּה עַד הֵבִיאְכֶם אֶת־קֶרְבֶּן אֱלֹהֵיכֶם חֻקַּת עוֹלָם לְדֹרֹתֵיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם: (ס)
- 15 And ye shall count unto you from the morrow after the day of rest, from the day that ye brought the sheaf of the waving; seven weeks shall there be complete; וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת מִיּוֹם הֵבִיאְכֶם אֶת־עֶמֶר הַתְּנוּפָה שִׁבְעַת שָׁבָתוֹת תְּמִימֹת תִּהְיֶינָה: (יט)
- 16 even unto the morrow after the seventh week shall ye number fifty days; and ye shall present a new meal-offering unto the LORD. עַד מִמַּחֲרַת הַשַּׁבָּת הַשְּׁבִיעִית תִּסְפְּרוּ חֲמִשִּׁים יוֹם וְהִקְרַבְתֶּם מִנְחָה חֲדָשָׁה לַיהוָה:

(שמות טז, יח):

(11) והניף. כל תנופה מוליך ומציא מעלה ומוריד, מוליך ומציא לעצור רוחות רעות, מעלה ומוריד לעצור טללים רעים (מנחות סג). לרצונכם. אם תקריצו כמשפט זה יהיה לרצון לכם: ממחרת השבת. ממחרת יום טוב הראשון של פסח, שאם אתה אומר שזאת בראשית אי אתה יודע איזהו (שם סו):

(12) ועשיתם. כבש. חוצה לעומר הוא זא:

(13) ומנחתו. מנחת נסכים: שני עשרנים. כפולה היתה: ונסכו יין רביעית ההין. אף על פי שמנחתו כפולה, אין נסכיו כפולים (מנחות פט):

(14) וקלי. קמח עשוי מכרמל רך שמייצגין אותו צנור: וכרמל. הן קליות שקורין גרניילי"ש: בכל משבתיכם. נחלקו צו חכמי ישראל (קידושין לו), יש שלמדו מכאן, שהחדש נהוג בחוזה לארץ, ויש אומרים, לא זא אלא ללמד שלא נטוו על החדש אלא לאחר ירושה ושיצה משכצשו וחלקו:

(15) ממחרת השבת. ממחרת יום טוב (מנחות סה): תמימות תהיינה. מלמד שמתחיל ומונה מצערב, שאם לא כן אינן תמימות (שם סו):

(16) השבת השביעת. כתרנומו קצוצתא קציעתא: עד ממחרת השבת השביעת תספרו. ולא עד בכלל, והן ארבעים ומשעה יום: חמשים יום והקרבתם מנחה חדשה לה'. ציום החמשים תקריצוה. ואומר אני זהו מדרשו, אצל

<p>17 Ye shall bring out of your dwellings two wave-loaves of two tenth parts of an ephah; they shall be of fine flour, they shall be baked with leaven, for first-fruits unto the LORD.</p>	<p>מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְרֹאוּ לַחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים עָשָׂר לֶחֶם סֶלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בְּכֹרִים לַיהוָה:</p>	<p>17 מִמִּזְבְּחֵיכֶם תִּבְרֹאוּ לַחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים עָשָׂר לֶחֶם סֶלֶת תִּהְיֶינָה חֲמֵץ תֹּאפֶינָה בְּכֹרִים לַיהוָה:</p>
<p>18 And ye shall present with the bread seven lambs without blemish of the first year, and one young bullock, and two rams; they shall be a burnt-offering unto the LORD, with their meal-offering, and their drink-offerings, even an offering made by fire, of a sweet savour unto the LORD.</p>	<p>וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>	<p>18 וְהִקְרַבְתֶּם עַל-הַלֶּחֶם שִׁבְעַת כִּבְשִׂים תְּמִימִם בְּנֵי שָׁנָה וּפָר בֶּן-בָּקָר אֶחָד וְאַיִלִם שְׁנָיִם יִהְיוּ עֹלָה לַיהוָה וּמִנְחָתָם וְנִסְכֵּיהֶם אֵשֶׁה רֵיחַ-נִיחֹחַ לַיהוָה:</p>
<p>19 And ye shall offer one he-goat for a sin-offering, and two he-lambs of the first year for a sacrifice of peace-offerings.</p>	<p>וְתַעֲבֹדוּן צִפִּיר בֶּר עֶזֶן חַד לְחַטָּאת וּתְרִין אֲמֹרִין בְּנֵי שָׁנָה לְנִכְסֵת קֹדֶשׁ:</p>	<p>19 וְעִשִּׂיתֶם שְׁעִיר-עֲזִים אֶחָד לְחַטָּאת וּשְׁנֵי כִבְשִׂים בְּנֵי שָׁנָה לְזִבְח שְׁלָמִים:</p>
<p>20 And the priest shall wave them with the bread of the first-fruits for a wave-offering before the LORD, with the two lambs; they shall be holy to the LORD for the priest.</p>	<p>וְיָרִים כֹּהֵנָּה יְתֵהוֹן עַל לַחֲמַא דְּבִכּוּרִיא אֲרָמָא קָדֶם יְיָ עַל תְּרִין אֲמֹרִין קֹדֶשׁ יְהוֹן קָדֶם יְיָ לְכֹהֵנָּה:</p>	<p>20 וְהִנִּיף הַכֹּהֵן אֶת־הַלֶּחֶם הַבִּכּוּרִים תְּנוּפָה לִפְנֵי יְהוָה עַל-שְׁנֵי כִבְשִׂים קָדֶשׁ יִהְיוּ לַיהוָה לַכֹּהֵן:</p>
<p>21 And ye shall make proclamation on the selfsame day; there shall be a holy convocation unto you; ye shall do no manner of servile work; it is a statute for ever in all your dwellings throughout your generations.</p>	<p>וְתַעֲרְעֹנוּ בְּכֶרֶן יוֹמָא הַדִּין מְעַרְעָה קָדִישׁ יְהִי לְכוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּן קִיָּם עֲלֵם בְּכָל מִזְבְּחֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>	<p>21 וּקְרֹאתֶם בְּעֶצְמוֹ הַיּוֹם הַזֶּה מִקְרָא-קָדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם כָּל-מְלָאכָת עֲבָדָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם בְּכָל-מִזְבְּחֵיכֶם לְדֹרֹתֵיכֶם:</p>

פשוטו עד ממחרת השבת השביעית שהוא יום חמשים תספרו, ומקרא מסורס הוא: מנחה חדשה. היא המנחה הראשונה שהוצאה מן החדש, ואם תאמר הרי קרבה מנחת העומר, אינה כשאר כל המנחות שהיא צאה מן השעורים: (17) ממושב בתיכם. ולא מחוזה לארץ (מנחות פג:): לחם תנופה. לחם תרומה המורס לשם גזוה, וזו היא המנחה החדשה האמורה למעלה: בכורים. ראשונה לכל המנחות, אף למנחת קנאות הצאה מן השעורים לא תקרב מן החדש קודם לשמי הלחם (שם פד:): (18) על הלחם. בגלל הלחם, חוצה ללחם: ומנחתם ונסכיהם. כמשפט מנחה ונסכים המפורשים בכל צהמה צפרשת נסכים, ג' עשרונים לפר, וז' עשרונים לאיל, ועשרון לכזש, זו היא המנחה. והנסכים, חצי ההין לפר, ושלישית ההין לאיל, ורביעית ההין לכזש (צמדצר טו, ד"ט"י): (19) ועשיתם שעיר עזים. יכול ז' כזשים והשעיר האמורים כאן הם ז' הכזשים והשעיר האמורים צחומש הפקודים, כשאתה מגיע אלל פרים ואילים אינן הם, אמור מעתה אלו לעזמן ואלו לעזמן, אלו קרבז בגלל הלחם ואלו למוספין (ת"כ פרק יג, ו מנחות מה:): (20) והניף הכהן אותם תנופה. מלמד שטעוין תנופה מחיים (מנחות סג), יכול כולם, תלמוד לומר על שני כזשים: קדש יהיו. לפי ששלמי יחיד קדשים קלים, הווקק לומר בשלמי צבור שהם קדשי קדשים:

22 And when ye reap the harvest of your land, thou shalt not wholly reap the corner of thy field, neither shalt thou gather the gleanings of thy harvest; thou shalt leave them for the poor, and for the stranger: I am the LORD your God.

22 וּבְקַצְרְכֶם אֶת־קִצִּיר אֲרָצְכֶם לֹא־תִכְלֶה פֶּאֶת שְׂדֵךְ בְּקַצְרְךָ וְלִקֵּט קִצִּירְךָ לֹא תִלְקֹט לְעַנִּי וְלִגֵּר תַּעֲזֹב אֹתָם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם: (פ)

וּבְמַחְצִדְכֹן יֵת הַצֹּדֵא דְאַרְעֹכֹן לֹא תִשְׂצִי פֶתָא דְחִקְלָךְ בְּחִצְדָךְ וְלִקֵּט דְחִצְדָךְ לֹא תִלְקִיט לְעַנְיִי וְלִגְיֹרִי תִשְׁבֹּק יִתְהוֹן אֲנָא יי אֱלֹהֵיכֹן:

23 And the LORD spoke unto Moses, saying:

חמישי וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

24 Speak unto the children of Israel, saying: In the seventh month, in the first day of the month, shall be a solemn rest unto you, a memorial proclaimed with the blast of horns, a holy convocation.

24 דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם שַׁבָּתוֹן זִכְרוֹן תְּרוּעָה מִקְרָא־קֹדֶשׁ:

מִלִּיל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְמִימַר בְּיָרְחָא שְׁבִיעָאָה בְּחַד לְיָרְחָא יְהִי לָכֹן נִיחָא דִּיכְרֹן וּבְבֹא מְעָרַע קִדִּישׁ:

25 Ye shall do no manner of servile work; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.

25 כָּל־מְלָאכֶת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה: (ס)

כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֹן לֹא תַעֲבֹדוּן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קִדָּם יי:

26 And the LORD spoke unto Moses, saying:

26 וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר: וּמִלִּיל יי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:

27 Howbeit on the tenth day of this seventh month is the day of atonement; there shall be a holy convocation unto you, and ye shall afflict your souls; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD.

27 אֲדָּ בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה יוֹם הַכִּפּוּרִים הוּא מִקְרָא־קֹדֶשׁ יִהְיֶה לָכֶם וְעֲנִיתֶם אֶת־נַפְשֹׁתֵיכֶם וְהִקְרַבְתֶּם אֹשֶׁה לַיהוָה:

בְּרֹם בַּעֲשָׂרָא לְיָרְחָא שְׁבִיעָאָה הָדִין יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא מְעָרַע קִדִּישׁ יְהִי לָכֹן וְתַעֲנִינֵן יֵת נַפְשָׁחֹן וְתִקְרְבוּן קוֹרְבָנָא קִדָּם יי:

28 And ye shall do no manner of work in that same day; for it is a day of atonement, to make atonement for you before the LORD your God.

28 וְכָל־מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ בַּעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה כִּי יוֹם כִּפּוּרִים הוּא לְכַפֵּר עֲלֵיכֶם לִפְנֵי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:

וְכָל עֲבִידָא לֹא תַעֲבֹדוּן בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין אֲרִי יוֹמָא דְכַפּוּרִיא הוּא לְכַפֵּרָא עֲלִיכֹן קִדָּם יי אֱלֹהֵיכֹן:

29 For whatsoever soul it be that shall not be afflicted in that same day, he shall be cut off from his people.

29 כִּי כָל־הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר לֹא־תַעֲנֶה בַּעֲצֻם הַיּוֹם הַזֶּה וְנִכְרְתָה מֵעַמֻּיהָ:

אֲרִי כָל אִנְשׁ דְּלֹא יִתְעַנִּי בְּכֶרֶן יוֹמָא הָדִין וְיִשְׁתִּיצִי מֵעַמֻּיהָ:

(22) ובקצרכם. חזרושנה, לעזור עליהם בשני לאוין. אמר רבי אבדימי ברבי יוסף, מה ראה הכחוש ליחסם באמצע הרגלים, פסח ועזרת מכאן, וראש השנה ויום הכפורים וחג מכאן, ללמדך שכל הנותן לקט שכחה ופאה לעני כראוי, מעלין עליו כאלו צנה צית המקדש והקריז קרצותיו צמחו: תעזב. הנח לפנייהם, והם ילקטו ואין להן לסייע לאחר מהם: אני ה' אלהיכם. נאמן לשלם שכר:

(24) זכרון תרועה. זכרון פסוקי זכרונות ופסוקי שופרות (ר"ה לז.), לזכור לכם עקידת יצחק שקרצ תחתיו איל:

(25) והקרבבתם אשה. המוספים האמורים בחומש הפקודים:

(27) אך. כל אכין ורקין שצמורה מיעוטין, מכפר הוא לשנים ואינו מכפר לשאינם שנים (שבועות יג.):

30	And whatsoever soul it be that doeth any manner of work in that same day, that soul will I destroy from among his people.	וְכָל-הַנֶּפֶשׁ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה כָל-מְלָאכָה בַּעֲצֵם הַיּוֹם הַזֶּה וְהָאֲבֵדְתִּי אֶת-הַנֶּפֶשׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוּהָ:	30
31	Ye shall do no manner of work; it is a statute for ever throughout your generations in all your dwellings.	כָּל-מְלָאכָה לֹא תַעֲשׂוּ חֻקַּת עוֹלָם לְדֶרֶתִיכֶם בְּכָל מִשְׁבְּתֵיכֶם:	31
32	It shall be unto you a sabbath of solemn rest, and ye shall afflict your souls; in the ninth day of the month at even, from even unto even, shall ye keep your sabbath.	שַׁבַּת שַׁבְּתוֹן הוּא לָכֶם וְעִנִּיתֶם אֶת-נַפְשֵׁיכֶם בַּתְּשֻׁעָה לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד-עֶרֶב תִּשְׁבְּתוּ שַׁבְּתֵכֶם: (פ)	32
33	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:	ששי
34	Speak unto the children of Israel, saying: On the fifteenth day of this seventh month is the feast of tabernacles for seven days unto the LORD.	דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי הַזֶּה חַג הַסֻּכּוֹת שִׁבְעַת יָמִים לַיהוָה:	34
35	On the first day shall be a holy convocation; ye shall do no manner of servile work.	בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן מִקְרָא-קֹדֶשׁ כָּל-מְלָאכָת עֲבֹדָה לֹא תַעֲשׂוּ:	35
36	Seven days ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; on the eighth day shall be a holy convocation unto you; and ye shall bring an offering made by fire unto the LORD; it is a day of solemn assembly; ye shall do no manner of servile work.	שִׁבְעַת יָמִים תִּקְרְבוּ אִשָּׁה קֹדֶשׁ יְיָ בַּיּוֹמָא תְּמִינָא מֵעֶרֶב קֹדֶשׁ יְהִי לָכֵן וּתִקְרְבוּ קֹרְבָנָא קֹדֶשׁ יְיָ כְּנִישׁוֹן תְּהוֹן כָּל עֲבִידַת פּוֹלְחֵן לֹא תַעֲבֹדוּ:	36

(30) והאבדתיו. לפי שהוא אומר כרת בכל מקום ואיני יודע מה הוא, כשהוא אומר והאבדתיו, למד על הכרת שאינו אלא אבדן:

(31) כל מלאכה וגו'. לעזור עליו בלאוין הרצה, או להזהיר על מלאכת לילה כמלאכת יום (יומא פא):

(35) מקרא קדש. [ציוה"כ] קדשהו בכסות נקיה ובתפלה, ובשאר ימים טובים, במאכל ובמשתה ובכסות נקיה ובתפלה:

(36) עצרת הוא. ערתי אתכם אללי, כמלך שזימן את בניו לסעודה לכך וכך ימים, כיון שהגיע זמנו להפטר אמר, בני, בצקשה מכס עכצו עמי עוד יום אחד, קשה עלי פרידתכם: כל מלאכת עבודה. אפילו מלאכה שהיא עבודה לכם, שאם לא תעשוה יש חסרון כיס בדבר: לא תעשו. יכול אף חולו של מועד יהא חסור במלאכת עבודה, תלמוד לומר, היא:

<p>These are the appointed seasons of the LORD, which ye shall proclaim to be holy convocations, to bring an offering made by fire unto the LORD, a burnt-offering, and a meal-offering, a sacrifice, and drink-offerings, each on its own day;</p>	<p>אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>	<p>אלה מועדי יהוה אשר תקראו אתם מקראי קדש להקריב אשה ליהוה עלה ומנחה זבח ונסכים דבר-יום ביומו:</p>
<p>beside the sabbaths of the LORD, and beside your gifts, and beside all your vows, and beside all your freewill-offerings, which ye give unto the LORD.</p>	<p>מלבד שבתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל-נדריכם ומלבד כל-נדבתיכם אשר תתנו ליהוה:</p>	<p>מלבד שבתת יהוה ומלבד מתנותיכם ומלבד כל-נדריכם ומלבד כל-נדבתיכם אשר תתנו ליהוה:</p>
<p>Howbeit on the fifteenth day of the seventh month, when ye have gathered in the fruits of the land, ye shall keep the feast of the LORD seven days; on the first day shall be a solemn rest, and on the eighth day shall be a solemn rest.</p>	<p>אך בחמשה עשר יום לתחדש השביעי באספכם את-תבואת הארץ תחגו את-חג-יהוה שבועת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון:</p>	<p>אך בחמשה עשר יום לתחדש השביעי באספכם את-תבואת הארץ תחגו את-חג-יהוה שבועת ימים ביום הראשון שבתון וביום השמיני שבתון:</p>
<p>And ye shall take you on the first day the fruit of goodly trees, branches of palm-trees, and boughs of thick trees, and willows of the brook, and ye shall rejoice before the LORD your God seven days.</p>	<p>ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-נחל ושמתם לפני יהוה אלהיכם שבועת ימים:</p>	<p>ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר כפת תמרים וענף עץ-עבת וערבי-נחל ושמתם לפני יהוה אלהיכם שבועת ימים:</p>
<p>And ye shall keep it a feast unto the LORD seven days in the year; it is a statute for ever in your generations; ye shall keep it in the seventh month.</p>	<p>וחגתם אתו חג ליהוה שבועת ימים בשנה חקת עולם לדורייתכם בתחדש השביעי תחגו אתו:</p>	<p>וחגתם אתו חג ליהוה שבועת ימים בשנה חקת עולם לדורייתכם בתחדש השביעי תחגו אתו:</p>
<p>Ye shall dwell in booths seven days; all that are home-born in Israel shall dwell in booths;</p>	<p>בסכת תשבון שבועת ימים כל יציבא בישראל יתבון במטליא:</p>	<p>בסכת תשבון שבועת ימים כל יציבא בישראל יתבון במטליא:</p>

(37) עלה ומנחה. מנחת נסכים הקריזה עם העולה (מנחות מד:): דבר יום ביומו. חוק הקלז צחומש הפקודים: דבר יום ביומו. הא אס עבר יומו צטל קרצנו:

(39) אך בחמשה עשר יום תחגו. קרצן שלמים לחגיגה, יכול תדחה את השבת, תלמוד לומר, אך, הואיל ויש לה תשלומין כל שצעה: באספכם את תבואת הארץ. שיהא חדש שביעי זה בא בזמן אסיפה, מכאן שנצטוו לעצור את השנים שאם אין העצור, פעמים שהוא בא באמצע הקיץ או החורף: תחגו. שלמי חגיגה: שבועת ימים. אס לא הציא צוה יציא צוה, יכול יהא מציאן כל שצעה, תלמוד לומר וחגותם אותו, יום אחד צממע, ולא יותר, ולמה נאמר שצעה, לתשלומין (חגיגה ט:).

(40) פרי עץ הדר. עץ, שטעם ענו ופריו שוה (סוכה לה:). הדר. הדר צאילנו משנה לשנה, וזהו אחרוג (שם): כפת תמרים. חסר וי", למד שאינה אלא אחת (שם לב:). וענף עץ עבת. שענפיו קלועים כעצמות וכחצלים, וזהו הדם, העשוי כמין קליעה (שם לב:).

43	that your generations may know that I made the children of Israel to dwell in booths, when I brought them out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתִּיכֶם כִּי בִסֻּכּוֹת הוֹשַׁבְתִּי אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	בְּדִל דִּידְעוּ דְּרִיכּוֹן אֶרִי בְּמִטְלַת עֲנְנֵי אוֹתִיבִית יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּאַפְקוֹתֵי יִתְהוֹן מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם אֲנָא יְיָ אֱלֹהֵכּוֹן:
44	And Moses declared unto the children of Israel the appointed seasons of the LORD.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶת־מִעֲדֵי יְהוָה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (פ)	וּמְלִיל מֹשֶׁה יֵת סֹדֵר מוֹעֲדֵי דִי וְאַלִּיפְנוֹן לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל:
XXIV	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵּאמֹר:	וּמְלִיל יְיָ עִם מֹשֶׁה לְמִימֵר:
2	'Command the children of Israel, that they bring unto thee pure olive oil beaten for the light, to cause a lamp to burn continually.	צוּ אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיָקִחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ כֶּתִית לַמָּאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד:	פְּקִיד יֵת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְיִסְבּוּן לֶךְ מֹשֶׁה זֵיתָא דְּכִינָא כְּתִישָׁא לְאַנְהָרָא לְאַדְלָקָא בּוֹצִינָיָא תְּדִירָא:
3	Without the veil of the testimony, in the tent of meeting, shall Aaron order it from evening to morning before the LORD continually; it shall be a statute for ever throughout your generations.	מִחוּץ לַפָּרֹכֶת הָעֵדוּת בְּאֹהֶל מוֹעֵד יַעֲרֹךְ אֹתוֹ אַהֲרֹן מֵעֶרֶב עַד־בֹּקֶר לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד חֻקַּת עוֹלָם לְדִרְתִּיכֶם:	מִבְּרָא לְפָרוֹכְתָא דְּסִהָדוּתָא בְּמִשְׁכַּן זְמַנָּא יְסֹדֵר יִתְיָה אַהֲרֹן מִרְמָשָׁא עַד צִפְרָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא קִים עֹלָם לְדִרְיִכּוֹן:
4	He shall order the lamps upon the pure candlestick before the LORD continually.	עַל הַמְּנֹרֶה הַטָּהוֹרָה יַעֲרֹךְ אֹתָהּ הַנֵּרוֹת לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד: (פ)	עַל מְנֹרֶתָ דְּכִיתָא יְסֹדֵר יֵת בּוֹצִינָיָא קָדָם יְיָ תְּדִירָא:
5	And thou shalt take fine flour, and bake twelve cakes thereof: two tenth parts of an ephah shall be in one cake.	וְלִקְחָתָ סֵלֶת וְאַפִּיתָ אֹתָהּ שֶׁתִּים עֲשֶׂרֶה חֲלוֹת שְׁנֵי עֶשְׂרֹנִים יִהְיֶה הַחֻלָּה הָאַחַת:	וְתִסֵּב סוּלְתָא וְתִיפִי יִתְהִי תְּרַתָּא עֲשָׂרִי גְרִיצָן תְּרִין עֲשָׂרוֹנִין תְּהִי הוּיָא גְרִיצָתָא תְּדָא:
6	And thou shalt set them in two rows, six in a row, upon the pure table before the LORD.	וְשַׂמְתָּ אוֹתָם שֶׁתִּים מַעֲרָכוֹת שֵׁשׁ הַמַּעֲרֶכֶת עַל הַשֻּׁלְחָן הַטָּהוֹר לִפְנֵי יְהוָה:	וְתַשְׁוִי יִתְהוֹן תְּרַתִּין סֹדְרִין שֵׁת סֹדְרָא עַל פְּתוּרָא דְּכִינָא קָדָם יְיָ:

(42) האזרח. זה אורח: בישראל. לרצות את הגרים (שם כח: ת"כ פרק יז, ט):

(43) כי בסכות הושבתי. ענני כבוד (סוכה יא):

(2) צו את בני ישראל. זו פרשת מצות הנרות, ופרשת ואתה מצוה לא נאמרה אלא על סדר מלאכת המשכן, לפרש צורך המנורה, וכן משמע ואתה סופך לזכות את בני ישראל על כך: שמן זית זך. שלשה שמנים יוצאים מן הזית, הראשון קרוי זך, והן מפורשים במנחות (פ). ובת"כ (פרשת יג, א): תמיד. מלילה ללילה, כמו עולת תמיד (במדבר כח, ו), שאינה אלא מיום ליום:

(3) לפרכת העדת. שלפני הארון, שהוא קרוי עדות. ורצותינו דרשו (שבת כב. ת"כ שם ט), על נר מערבי, שהוא עדות לכל באי עולם, שהשכינה שורה בישראל, שנותן זה שמן כמדת חזרוניה, וממנה היה מתחיל, וזה היה מסיים: יערוך אותו אהרן מערב עד בוקר. יערוך אותו, עריכה הראויה למדת כל הלילה (ת"כ שם יא), ושיערו חכמים, חזי לוג לכל נר ונר, והן כדאי אף ללילי תקופת טבת, ומדה זו הוקצעה להם (מנחות פט):

(4) המנורה הטהרה. שהיא זהב טהור. דבר אחר על טהרה של מנורה, שמטהרה ומדשנה תחלה מן האפר:

7	And thou shalt put pure frankincense with each row, that it may be to the bread for a memorial-part, even an offering made by fire unto the LORD.	וְנָתַתָּ עַל־הַמַּעֲרֶכֶת לִבְנֵה זָכָה וְהִיְתָה לַלֶּחֶם לְאַזְכָּרָה אֲשֶׁה לַיהוָה: וְתָתִין עַל סִדְרָא לְבוֹנָתָא דְּכִיתָא וְתָהִי לַלֶּחֶם לְאַדְכָּרָא קִירְבָּנָא קָדָם יְיָ:	7
8	Every sabbath day he shall set it in order before the LORD continually; it is from the children of Israel, an everlasting covenant.	בְּיוֹם הַשַּׁבָּת בְּיוֹם הַשַּׁבָּת יַעֲרֻכְנוּ לִפְנֵי יְהוָה תָּמִיד מֵאֵת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא בְּיוֹמָא דְּשַׁבְּתָא יִסְדְּרֵנְיָה קָדָם יְיָ תִדְרָא מִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל קִים עָלֵם:	8
9	And it shall be for Aaron and his sons; and they shall eat it in a holy place; for it is most holy unto him of the offerings of the LORD made by fire, a perpetual due.	וְהִיְתָה לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְאָכְלָהּ בְּמָקוֹם קָדֹשׁ כִּי קָדֹשׁ קְדָשִׁים הוּא לֹא מֵאֲשֵׁי יְהוָה חֶקֶר עוֹלָם: (ס) וְתָהִי לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו וְיִכְלוּנְיָה בְּאַתֵּר קָדִישׁ אַרִי קָדֹשׁ קוֹדֶשִׁין הוּא לִיה מְקוֹרְבָנָא דִּי קִים עָלֵם:	9
10	And the son of an Israelitish woman, whose father was an Egyptian, went out among the children of Israel; and the son of the Israelitish woman and a man of Israel strove together in the camp.	וַיֵּצֵא בֶן־אִשָּׁה יִשְׂרָאֵלִית וְהוּא בֶן־אִישׁ מִצְרִי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּנָּצוּ בְּמַחֲנֵה בֶן הַיִּשְׂרָאֵלִית וְאִישׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי: וַיִּנְפֹּק בֶּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְהוּא בֶּר גִּבְר מִצְרָאִי בְּגוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאַתְנָצִיאוּ בְּמִשְׁרִיתָא בֶּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל וְגוֹבְרָא בֶּר יִשְׂרָאֵל:	10
11	And the son of the Israelitish woman blasphemed the Name, and cursed; and they brought him unto Moses. And his mother's name was Shelomith, the daughter of Dibri, of the tribe of Dan.	וַיִּקְבּ בֶּן־הָאִשָּׁה הַיִּשְׂרָאֵלִית אֶת־הַשֵּׁם וַיְקַלֵּל וַיְבִיאוּ אֹתוֹ אֶל־מֹשֶׁה וְשֵׁם אִמּוֹ שְׁלֹמִית בַּת־ דִּבְרִי לְמַטֵּה־דָן: וּפְרִישׁ בֶּר אֶתְתָּא בֵּת יִשְׂרָאֵל יֵת שְׁמָא וְאַרְגִּיז וְאִיתִיאוּ יְתִיה לְוֵת מֹשֶׁה וְשׁוֹם אִמִּיה שְׁלֹמִית בַּת דִּבְרִי לְשִׁבְטָא דְּדָן:	11

(6) שש המערכות. שש חלות המערכה האחת: השלחן הזהר. של זהב טהור. דבר אחר על טהור של שלחן, שלא יהיו הסגיפין מגדיהין את הלחם מעל גבי השלחן (ת"כ פרק יח, ד):

(7) ונתת על המערכת. על כל אחת משתי המערכות, היו שני צידי לבונה, מלא קומץ לכל אחת: והיתה. הלבונה הזאת: ללחם לאזכרה. שאין מן הלחם לגזרה כלום, אלא הלבונה נקטרת כשמשלקין אותו בכל שבת ושבת, והיא לזכרון ללחם, שעל ידה הוא נזכר למעלה כקומץ, שהוא אזכרה למנחה:

(9) והיתה. המנחה הזאת, שכל דבר הבא מן התבואה, בכלל מנחה היא: ואכלהו. מוסב על הלחם, שהוא לשון זכר: (10) ויצא בן אשה ישראלית. מהיכן יצא, רבי לוי אומר מעולמו יצא, רבי זכריה אומר מפרשה שלמעלה יצא, לגלג ואמר, ציוס השבת יערכנו, דרך המלך לאכול פת חמה בכל יום שמה פת צוננת של תשעה ימים, בתמיה. ומתניתא אמרה (ת"כ פרשתא יד, א), מבית דינו של משה יצא מחוייב, צא ליטע אהלו בתוך מחנה דן, אמרו לו מה טיבך לכאן, אמר להם מבני דן אני, אמרו לו איש על דגלו יצא את צבאם (במדבר ז, צ) כתיב, נכנס לבית דינו של משה ויצא מחוייב עמד וגדף: בן איש מצרי. הוא המצרי שהרגו משה: בתוך בני ישראל. מלמד שנתגייר: וינצו במחנה. על עסקי המנחה: ואיש הישראלי. זה שכנגדו שמיחה בו מִטַע אהלו:

(11) ויקב. כתר גומו, ופָּרִישׁ שנקב שם המיוחד וגדף (סנהדרין נו), והוא שם המפורש ששעמ מסיני: ושם אמו שלומית בת דברי. שכן של ישראל שפרסמה הכחוז לזו לומר, שהיא לצדה היתה זונה: שלומית. דְּהוֹת פִּטְפֻטָה שֶׁלֶם עֵלְךָ, שֶׁלֶם עֵלְךָ, שֶׁלֶם עֵלְיִכּוֹן, מִפְּטֻטָּה דְּצִדְרִים, שׂוֹאֵלֶת צִשְׁלוּס הַכֹּל: בת דברי. דְּצִרְנִית הִימָה, מִדְּבָרָת עִם כָּל אָדָם לִפְיֶךָ קִלְקֵלָה: לַמַּטָּה דָן. מַגִּיד שֶׁהִרְשַׁע גֹּרֵם גִּנְאִי לוֹ, גִּנְאִי לֵאצִּי, גִּנְאִי לִשְׁבָטוֹ, כִּי־יֹאֵל צו אֶהְיֶא צֶן אַחִיסְמָךְ לַמָּטָה דָן (שמות לא, ו), שֶׁצַח לוֹ שֶׁצַח לֵאצִּי שֶׁצַח לִשְׁבָטוֹ:

12	And they put him in ward, that it might be declared unto them at the mouth of the LORD.	וַיִּנְחֲלוּ בַּמִּשְׁמֶר לַפָּרֶשׁ לָהֶם עַל־פִּי יְהוָה: (פ)	וְאֶסְרוּהוּ בְּבֵית מִטְרָא עַד דִּיתַפְרֹשׁ לַהוֹן עַל גְּזִירַת מִימְרָא דִּי:
13	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה לֵאמֹר:	וּמַלִּיל יִי עִם מֹשֶׁה לְמִימַר:
14	'Bring forth him that hath cursed without the camp; and let all that heard him lay their hands upon his head, and let all the congregation stone him.	הוֹצֵא אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וְסִמְכוּ כָל־הַשְּׁמָעִים אֶת־יְדֵיהֶם עַל־רֹאשׁוֹ וְרָגְמוּ אֹתוֹ כָּל־הָעֵדָה:	אֶפִּיק יָת דְּאַרְגִּזוּ לְמַבְרָא לְמַחֲנֶה וְסִמְכוּן כָּל דְּשָׁמְעוּ יָת יְדֵיהוֹן עַל רִישִׁיה וְרָגְמוּן יָתִיה כָּל כְּנֻשְׁתָּא:
15	And thou shalt speak unto the children of Israel, saying: Whosoever curseth his God shall bear his sin.	וְאַל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר אִישׁ אִישׁ כִּי־יִקְלֹל אֱלֹהָיו וְנָשָׂא חַטָּאוֹ:	וְעִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּמַלִּיל לְמִימַר גִּבְר גִּבְר אֲרִי וְרָגִזוּ קָדָם אֱלֹהִיה וְיִסְבִּיל חוֹבִיה:
16	And he that blasphemeth the name of the LORD, he shall surely be put to death; all the congregation shall certainly stone him; as well the stranger, as the home-born, when he blasphemeth the Name, shall be put to death.	וְנִקְבַּ שֵׁם־יְהוָה מוֹת יוֹמָת רָגוּם יְרַגְמוּ־בּוֹ כָּל־הָעֵדָה כְּגֹר כְּאֶזְלָח בְּנִקְבו־שֵׁם יוֹמָת:	וְדִיפְרִישׁ שָׁמָּה דִּי אֲתַקְטֵּלָא יִתְקַטִּיל מִרְגָּם וְרָגְמוּן בֵּיה כָּל כְּנֻשְׁתָּא גִיּוֹרָא כִּי־צִיבָא בְּפִרְשׁוּתִיה שָׁמָּה יִתְקַטִּיל:
17	And he that smiteth any man mortally shall surely be put to death.	וְאִישׁ כִּי יַכֶּה כָּל־נֶפֶשׁ אָדָם מוֹת יוֹמָת:	וְגִבְר אֲרִי יִקְטֹל כָּל נֶפֶשָׁא דְּאִנְשָׁא אֲתַקְטֵּלָא יִתְקַטִּיל:
18	And he that smiteth a beast mortally shall make it good: life for life.	וּמִכָּה נֶפֶשׁ־בְּהֵמָה יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשׁ תַּחַת נֶפֶשׁ:	וְדִי־קְטֹל נֶפֶשׁ בְּעִירָא יִשְׁלַמְנָה נֶפֶשָׁא חֲלָף נֶפֶשָׁא:
19	And if a man maim his neighbour; as he hath done, so shall it be done to him:	וְאִישׁ כִּי־יִתֵּן מוּם בְּעַמִּיתוֹ כְּאֲשֶׁר עָשָׂה כֵן יַעֲשֶׂה לוֹ:	וְגִבְר אֲרִי יִתֵּן מוּמָא בְּחִבְרִיה כְּמָא דְּעָבַד כֵּן יִתְעַבֵּיד לִיה:
20	breach for breach, eye for eye, tooth for tooth; as he hath maimed a man, so shall it be rendered unto him.	שֹׁבֵר תַּחַת שֹׁבֵר עֵין תַּחַת עֵין שֵׁן תַּחַת שֵׁן כְּאֲשֶׁר יִתֵּן מוּם בְּאָדָם כֵּן יִנָּתֵן בּוֹ:	תְּבָרָא חֲלָף תְּבָרָא עֵינָא חֲלָף עֵינָא שֵׁנָא חֲלָף שֵׁנָא כְּמָא דִּי־חָב מוּמָא בְּאִנְשָׁא כֵּן יִתְיָחֵב בֵּיה:

(12) וינחלו. לנדרו, ולא הניחו מקושש עמו, ששניהם היו צפרק אחד, ויודעים היו שהמקושש צמיתה, (סנהדרין עח): שנאמר מקללך מות יומת (שמות שס יד), אזל לא פורש להם צאיו מיתה, לכך נאמר כי לא פרש מה יעשה לו (במדבר טו, לד), אזל במקלל הוא אומר, לפרוש להם, שלא היו יודעים אם חייב מיתה אם לאו:
(14) השמעים. אלו העדים: כל. להציא את הדיינים: את ידיהם. אומרים לו דמך צראשך, ואין אנו נענשים צמיתתך, שאתה גרמת לך: כל העדה. צמעמד כל העדה (ת"כ פרק יט, ג), מכאן, ששלוש של אדם כמותו:
(15) ונשא חטאו. בזכות, כשאין התראה:
(16) ונקב שם. אינו חייב עד שיפרש את השם, ולא המקלל צכיניו: ונקב. לשון קללה, כמו מה אקב (במדבר כג, ח. סנהדרין נו):
(17) ואיש כי יכה. לפי שנאמר מכה איש וגו' (שמות כא, יז), אין לי אלא שהרג את האיש, אשה וקטן מנין, תלמוד לומר כל נפש אדם:

21	And he that killeth a beast shall make it good; and he that killeth a man shall be put to death.	וּמִכָּה בַּהֲמָה יִשְׁלַמְנָה וּמִכָּה אָדָם יוּמָת׃ וְדִקְטוּל בְּעִירָא וְדִקְטוּל אִנְשָׁא יִתְקַטִּיל׃	מפטיר
22	Ye shall have one manner of law, as well for the stranger, as for the home-born; for I am the LORD your God.	מִשְׁפָּט אֶחָד יִהְיֶה לָכֶם כָּגֹר כְּאֶזְרָח יִהְיֶה כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם׃ דִּינָא חֹד יִהְיֶה לְכוֹן גֵּיּוֹרָא כְּנִצְיָבָא יִהְיֶה אֲרִי אֲנָא יי אֱלֹהֵינוּ׃	22
23	And Moses spoke to the children of Israel, and they brought forth him that had cursed out of the camp, and stoned him with stones. And the children of Israel did as the LORD commanded Moses.	וַיְדַבֵּר מֹשֶׁה אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיּוֹצִיאוּ אֶת־הַמְקַלֵּל אֶל־מַחוּץ לַמַּחֲנֶה וַיִּרְגְּמוּ אוֹתוֹ אֲבָן וּבָנֵי־יִשְׂרָאֵל עָשׂוּ כַּאֲשֶׁר צֻוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה׃ (פ)	קכד פסוקים
The Haftarah is Ezekiel 44:15 - 44:31 on page 155.			
XXV	And the LORD spoke unto Moses in mount Sinai, saying:	וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בְּהַר סִינַי לֵאמֹר׃ וּמַלְּיִל יי עִם מֹשֶׁה בְּטוֹרָא דְסִינַי לְמִימַר׃	צהר
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When ye come into the land which I give you, then shall the land keep a sabbath unto the LORD.	דְּבַר אֶל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ אֲשֶׁר אֲנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָה הָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה׃ מַלְּיִל עִם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְתִימַר אֲלֵהֶם כִּי תָבֹאוּ אֶל־הָאָרֶץ לָהּ אֲרִי תִיעֲלוֹן לְאֶרֶעָא דְאֲנָא יְהִיב לָכוֹן וְתִשְׁמִיט אֶרֶעָא שְׁמַטָּתָא קָדָם יי׃	2
3	Six years thou shalt sow thy field, and six years thou shalt prune thy vineyard, and gather in the produce thereof.	שָׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךָ וְשָׁשׁ שָׁנִים תִּזְמַר כַּרְמְךָ וְאָסַפְתָּ אוֹתָהּ תִּבְּרָתָהּ׃ שִׁית שָׁנִין תִּזְרַע חֲקִלְךָ וְשִׁית שָׁנִין תִּכְסַּח כַּרְמְךָ וְתִכְנוֹשׁ יִתְּ עַל־תְּהָא׃	3

- (20) כן ינתן בו. פירשו רבותינו (ב"ק פד.) שאינו נתינת מוס ממשי, אלא תשלומי ממון שמיין אותו כעבד, לכך כתוב צו לשון נתינה, דצר הגמון מיד ליד:
- (21) ומכה בהמה ישלמנה. למעלה דצר זהורג זהמה, וכאן דצר בעושה זה חצורה: ומכה אדם יומת. אפילו לא הרגו, אלא עשה צו חצורה, שלא נאמר כאן נפש, וצמחה אציו ואמו דצר הכתוב, וצא להקישו למכה זהמה, מה מכה זהמה מחיים, אף מכה אציו ואמו מחיים, פרט למכה לאחר מיתה, לפי שמצינו שהמקללו לאחר מיתה חייב, הוצרך לומר צמחה שפטור, ומה צמחה בחבלה, שאם אין חבלה אין תשלומין, אף מכה אציו ואמו אינו חייב עד שיעשה זהם חצורה:
- (22) אני ה' אלהיכם. אלהי כולכם, כשם שאני מיחד שמי עליכם, כך אני מיחד שמי על הגרים:
- (23) ובני ישראל עשו. כל המצוה האמורה בסקילה במקום אחר דחיה, רגימה, ותלייה:
- (1) בהר סיני. מה ענין שמיטה אל הר סיני, והלא כל המצוות נאמרו מסיני, אלא מה שמיטה נאמרו כללותיה (ופרטותיה) ודקדוקיה מסיני, אף כולן נאמרו כללותיהן ודקדוקיהן מסיני, כך שנויה בתי"ב (פרשתא א, א). ונראה לי שכך פירושה, לפי שלא מצינו שמיטת קרקעות שנשנית בערבות מואב במשנה תורה, למדנו שכללותיה ופרטותיה כולן נאמרו מסיני, וצא הכתוב ולמד כאן על כל דבור שנדבר למשה שמסיני היו כולם כללותיהן ודקדוקיהן, וחזרו ונשנו בערבות מואב:
- (2) שבת לה'. לשם ה' כשם שנאמר בשבת בראשית:

4	But in the seventh year shall be a sabbath of solemn rest for the land, a sabbath unto the LORD; thou shalt neither sow thy field, nor prune thy vineyard.	וּבשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שָׁדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְסַח:	וְבשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שָׁדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְסַח:	וְבשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ שְׁבַת לַיהוָה שָׁדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְלַךְ לֹא תִזְרַע וְכַרְמְךָ לֹא תִקְסַח:
5	That which groweth of itself of thy harvest thou shalt not reap, and the grapes of thy undressed vine thou shalt not gather; it shall be a year of solemn rest for the land.	אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:	אֵת סְפִיחַ קְצִירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת-עֲנָבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבֹתוֹן יִהְיֶה לָאָרֶץ:
6	And the sabbath-produce of the land shall be for food for you: for thee, and for thy servant and for thy maid, and for thy hired servant and for the settler by thy side that sojourn with thee;	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֶיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֶיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:	וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לָכֶם לֶאֱכֹלָהּ לָךְ וּלְעַבְדְּךָ וּלְאִמָּתְךָ וּלְשִׁכְיֶרְךָ וּלְתוֹשְׁבֶיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:
7	and for thy cattle, and for the beasts that are in thy land, shall all the increase thereof be for food.	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחַיֵּה הָאֲשֶׁר בָּאֲרָצְךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחַיֵּה הָאֲשֶׁר בָּאֲרָצְךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)	וּלְבִהֲמֹתֶיךָ וּלְחַיֵּה הָאֲשֶׁר בָּאֲרָצְךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָהּ לֶאֱכֹל: (ס)
8	And thou shalt number seven sabbaths of years unto thee, seven times seven years; and there shall be unto thee the days of seven sabbaths of years, even forty and nine years.	וְחִמַּנִּי לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִים:	וְחִמַּנִּי לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִים:	וְחִמַּנִּי לָךְ שִׁבְעַת שָׁנִים וְהָיוּ לָךְ יָמֵי שִׁבְעַת שָׁנִים אַרְבָּעִין וְתֵשַׁע שָׁנִים:
9	Then shalt thou make proclamation with the blast of the horn on the tenth day of the seventh month; in the day of atonement shall ye make proclamation with the horn throughout all your land.	וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעְבְּרוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֲרָצְכֶם:	וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעְבְּרוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֲרָצְכֶם:	וְהִעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי בַּעֲשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכִּפּוּרִים תִּעְבְּרוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אֲרָצְכֶם:

(4) יהיה לארץ. לשדות ולכרמים: לא תזמור. שקולצין זמורותיה, ותרגומו לָא תַקְסַח, ודומה לו קולצין פסוקים (ישעיה לג, יז), שָׁרְפָה בָאֵשׁ כְּסוּקָה (תהלים פ, יז):

(5) את ספיח קצירך. אפילו לא זרעתה, והיא זמחה מן הזרע שנפל זה זעת הקציר, הוא קרוי ספיח: לא תקצור. להיות מחזיק בו כשאר קציר אלא הפקר יהיה לכל: נזירך. שהנזרת והפרשת בני אדם מהם ולא הפקרתם: לא תבצר. אותם אינך צוטר, אלא מן המופקר:

(6) והיתה שבת הארץ וגו'. אע"פ שאסרתים עליך לא באכילה ולא בהנאה אסרתים אלא שלא תנהוג בהם כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים זה אתה ושכירך ותושבך: שבת הארץ לכם לאכלה. מן השָׁבוֹת אתה אוכל, ואי אתה אוכל מן השמור (ת"כ פרק א, ג): לך ולעבדך ולאמתך. לפי שנאמר וְאָכְלוּ אִיִּי עִמָּךְ (שמות כג, יא), יכול יהיו אסורים באכילה לעשירים, תלמוד לומר לך ולעבדך ולאמתך, הרי בעלים ועבדים ושפחות אמורים כאן (ת"כ שם ו): ולשכירך ולתושבך. אף הגוים (שם ו):

(7) ולבהמתך ולחיה. אם חיה אוכלת, זהמה לא כל שכן, שמזונותיה עליך, מה תלמוד לומר ולבהמתך, מקיש זהמה לחיה, כל זמן שחיה אוכלת מן השדה האכל לבהמתך מן הבית, פְּלָה לחיה מן השדה פְּלָה לבהמתך מן הבית (ת"כ. שם ח. מעניית ו):

(8) שבתת שנים. שמוט שנים, יכול יעשה שבע שנים רחופות שמטה ויעשה יוצל אחריהם, תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים, הוי אומר כל שמטה ושמטה צמנה (ת"כ פרשתא ז, א): והיו לך ימי שבע וגו'. מגיד לך שאף על פי שלא עשית שמוט עשה יוצל לסוף מ"ט שנה. ופשוטו של מקרא יעלה לך חשבון שנות השמוטות למספר מ"ט:

<p>10 And ye shall hallow the fiftieth year, and proclaim liberty throughout the land unto all the inhabitants thereof; it shall be a jubilee unto you; and ye shall return every man unto his possession, and ye shall return every man unto his family.</p>	<p>וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים וְתִקְדְּשׁוּן יָת שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין וְתִקְרֹון חִירוֹתָא בְּאַרְעָא לְכָל יִתְבָּהָא יוֹבִילָא הִיא תְּהִי לְכֹון וְתִתּוּבֹון גְּבֵר לְאַחְסִנְתִּיהָ וְגְבֵר לְזִרְעִיתִיהָ תִּתּוּבֹון:</p>	<p>10 וְקִדְשְׁתֶּם אֶת שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה וְקִרְאתֶם דְּרוֹר בְּאַרְץ לְכָל-יִשְׂבֵּיהָ יוֹבֵל הוּא תְּהִיָּה לָכֶם וּשְׁבָתָם אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ וְאִישׁ אֶל-מִשְׁפַּחָתוֹ תָּשֻׁבוּ:</p>
<p>11 A jubilee shall that fiftieth year be unto you; ye shall not sow, neither reap that which groweth of itself in it, nor gather the grapes in it of the undressed vines.</p>	<p>יִוְבֵּל הִיא שְׁנַת חֲמִשִּׁין שָׁנִין תְּהִי לְכֹון לֹא תִזְרְעוּן וְלֹא תִחְצְדוּן יָת פְּתֵהָא וְלֹא תִקְטְפוּן יָת שְׂבָקָהָא:</p>	<p>11 יוֹבֵל הוּא שְׁנַת הַחֲמִשִּׁים שָׁנָה תְּהִיָּה לָכֶם לֹא תִזְרְעוּ וְלֹא תִקְצְרוּ אֶת-סְפִיחֶיהָ וְלֹא תִבְצְרוּ אֶת-נֹזְרֶיהָ:</p>
<p>12 For it is a jubilee; it shall be holy unto you; ye shall eat the increase thereof out of the field.</p>	<p>אֲרִי יוֹבִילָא הִיא קִידְשָׁא תְּהִי לְכֹון מִן חִקְלָא תִיכְלֹון יָת עַלְלָתָהּ:</p>	<p>12 כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תְּהִיָּה לָכֶם מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָהּ:</p>
<p>13 In this year of jubilee ye shall return every man unto his possession.</p>	<p>בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּה תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:</p>	<p>13 בְּשָׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּה תָּשֻׁבוּ אִישׁ אֶל-אֲחֻזָּתוֹ:</p>
<p>14 And if thou sell aught unto thy neighbour, or buy of thy neighbour's hand, ye shall not wrong one another.</p>	<p>וְאִרִי תִזְבִּין וְיִבִּין לְחִבְרֶךָ אוֹ תִזְבִּין מִיַּד חִבְרֶךָ לֹא תוֹנוּן גְּבֵר יָת אַחִיהִי:</p>	<p>שני כ וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קָנָה מִיַּד עִמִּיתְךָ אֶל-תּוֹנוּ אִישׁ אֶת-אֲחִיו:</p>

(9) והעברת. לשון ויעצרו קול צמחנה (שמות לו, ו), לשון הכרזה (ר"ה לד): ביום הכפורים. ממשמע שנאמר ציום הכפורים, איני יודע שהוא צעשור לחדש, אס כן למה נאמר צעשור לחדש, אלא לומר לך, תקיעת עשור לחדש דוחה שנת צל ארצם, ואין תקיעת ראש השנה דוחה שנת צל ארצם, אלא ציית דין צלצד (ת"כ סה ה):

(10) וקדשתם. (ת"כ פרק ג, א) צניסטה מקדשין אותה ציית דין, ואומרים מקודשת השנה (ר"ה ח): וקראתם דרוור. לעצדים, צין נרצע, צין שלא קלו לו שש שנים משנמכר, אמר ר' יהודה, מהו לשון דרוור, כמדיר צי דיירא וכו' (ראש השנה ט:), שדר צל מקום שהוא רוצה ואינו צרשות אחרים: יובל הוא. שנה זאת מוצלת משאר שנים צניקצת שס לה לצדה, ומה שמה, יוצל שמה, על שס תקיעת שופר: ושבתם איש אל אחותו. שהשדות חוזרות לצעליהן: ואיש אל משפחתו תשב. לרצות את הנרצע (קידושין טו):

(11) יובל הוא שנת החמשים שנה. מה תלמוד לומר, לפי שנאמר וקדשתם וגו', כדאיחא צראש השנה (ח:), וצת"כ (פרק ג, א): את נזריה. את העצבים המשומרים, אצל צוצר אתה מן המופקרים. כשם שנאמר צציעית, כך נאמר ציוצל, נמצאו שמי שנים קדושות סמוכות זו לזו, שנת מ"ט שמיטה, ושנת החמשים יוצל:

(12) קדש תחיה לכם. תופסת דמיה כהקדש, יכול תצא היא לחולין, תלמוד לומר תהיה, צהוייתה תהא (סוכה מ: מ"כ פרק ג, א): מן השדה תאכלו. על ידי השדה אתה אוכל מן הצית, שסם קָלָה לחיה מן השדה, אתה צריך לצער מן הצית (שס ד). כשם שנאמר צציעית, כך נאמר ציוצל:

(13) תשובו איש אל אחותו. והרי צצר נאמר וְשָׁבָם אִישׁ אֶל אֲחֻזָּתוֹ, אלא לרצות, המוכר שדהו ועמד צנו וגאלה, שחוזרת לצציו ציוצל:

(14) וכי תמכרו וגו'. לפי פשוטו, כמשמעו. ועוד יש דרשה, מנין כשאתה מוכר מכור לישראל צצרך, תלמוד לומר וכי תמכרו ממכר לעמיתך, מכור, ומנין שסם צצת לקנות, קנה מישראל צצרך, תלמוד לומר או קנה מיד עמיתך: אל תונו. זו אונאת ממון (שס פרשחא ג, ד צ"מ נח):

15	According to the number of years after the jubilee thou shalt buy of thy neighbour, and according unto the number of years of the crops he shall sell unto thee.	בְּמִסְפַּר שָׁנִים אַחֵר הַיּוֹבֵל תִּקְנֶה מֵאֵת עֲמִיתְךָ בְּמִסְפַּר שָׁנֵי-תְבוּאוֹת יִמְכַּר-לָךְ:	בְּמִנְיַן שָׁנִים בְּתֵר יוֹבִילָא תִּזְבֹּן מִן חֲבֵרְךָ בְּמִנְיַן שָׁנֵי עַלְלָתָא יִזְבִּין לָךְ:
16	According to the multitude of the years thou shalt increase the price thereof, and according to the fewness of the years thou shalt diminish the price of it; for the number of crops doth he sell unto thee.	לְפִי רֹב הַשָּׁנִים תִּרְבֶּה מִקְנָתוֹ וּלְפִי מְעַט הַשָּׁנִים תִּמְעִיט מִקְנָתוֹ כִּי מִסְפַּר תְּבוּאוֹת הוּא מִכַּר לָךְ:	לְפֻס סְגִיּוֹת שָׁנִים תִּסְגִּי וּזְבִינוּהִי וּלְפֻס זְעִירוֹת שָׁנִים תִּזְעַר וּזְבִינוּהִי אֲרִי מִנְיַן עַלְלָתָא הוּא מִזְבִּין לָךְ:
17	And ye shall not wrong one another; but thou shalt fear thy God; for I am the LORD your God.	וְלֹא תִזְנוּ אִישׁ אֶת-עֲמִיתוֹ וְיִרְאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם:	וְלֹא תִזְנוּן גְּבַר יֵת חֲבֵרִיהּ וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ אֲרִי אֲנִי יי אֱלֹהֵיכֶן:
18	Wherefore ye shall do My statutes, and keep Mine ordinances and do them; and ye shall dwell in the land in safety.	וַעֲשִׂיתֶם אֶת-חֻקֹּתַי וְאֶת-מִשְׁפָּטַי תִּשְׁמְרוּ וַעֲשִׂיתֶם אֹתָם וַיִּשְׁבְּתֶם עַל-הָאָרֶץ לְבִטָּח:	וְתַעֲבֹדוּן יֵת קִימִי וְיֵת דִּינִי תִפְּרוּן וְתַעֲבֹדוּן יִתְהוּן וְתִתְּבוּן עַל אֶרְעָא לְרַחֲצֹן:
19	And the land shall yield her fruit, and ye shall eat until ye have enough, and dwell therein in safety.	וַנִּתְּנָה הָאָרֶץ פְּרִיָּהּ וְאָכַלְתֶּם לְשִׁבְעָה וַיִּשְׁבְּתֶם לְבִטָּח עָלֶיהָ:	וְתִתִּין אֶרְעָא אִפְּהּ וְתִיכְלוּן לְמִשְׁבַּע וְתִתְּבוּן לְרַחֲצֹן עָלֶיהָ:
20	And if ye shall say: 'What shall we eat the seventh year? behold, we may not sow, nor gather in our increase';	וְכִי תֹאמְרוּ מַה-נֹּאכַל בַּשָּׁנָה הַשְּׁבִיעִת הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נֶאֱסַף אֶת-תְּבוּאָתֵנוּ:	וְאֲרִי תִימְרוּן מָא נִיכּוֹל בַּשְּׁתָּא שְׁבִיעִיתָא הָא לֹא נִזְרַע וְלֹא נִכְנוֹשׁ יֵת עַלְלָתָנָא:

- (15) במספר שנים אחר היובל תקנה. זה פשוטו, ליישז המקרא על אופניו, על האונאה צא להזייר, כשתמכור או תקנה קרקע דע כמה שנים יש עד היובל, ולפי השנים ותצואות השדה שהיא ראוייה לעשות ימכור המוכר ויקנה הקונה, שהרי סופו להחזירה לו בשנת היובל, ואם יש שנים מועטות וזה מוכרה צדמים יקרים, הרי נתאנה לוקח, ואם יש שנים מרובות ואכל ממנה תצואות הרבה, הרי נתאנה מוכר, לפיכך צריך לקנותה לפי הזמן, וזה שנאמר, במספר שני תצואות ימכר לך, לפי מנין שני התצואות שתהא עומדת ציד הלוקח תמכור לו. ורבותינו דרשו מכאן (ערכין כט:), שהמוכר שדהו אינו ראוי לגאול פחות משתי שנים, שעתמוד שתי שנים ציד הלוקח מיום ליום, ואפילו יש שלש תצואות צאותן שתי שנים, כגון, שמכרה לו צקמותיה, ושני, אינו יוצא מפשוטו, כלומר, מספר שנים של תצואות, ולא של שדפון, ומיעוט שנים שנים: (16) תרבה מקנתו. תמכרה ציוקר: תמעט מקנתו. תמעט צדמיה: (17) ולא תזנו איש את עמיתו. כאן הזהיר על אונאת דברים (ת"כ פרק ד, א), שלא יקניט איש את חבירו, ולא ישיאנו ענה שאינה הוגנת לו, לפי דרכו והנאחו של יועץ, ואם תאמר מי יודע אם נחכוונתי לרעה, לכך נאמר ויראת מאלהיך, היודע מחשבות הוא יודע. כל דבר המסור ללב, שאין מכיר אלא מי שהמחשבה בלבו, נאמר צו ויראת מאלהיך (צ"מ נח:): (18) וישבתם על הארץ לבטח. שצטון שמטה ישראל גולים, שנאמר וְאֵת פְּתָחָהּ הָאָרֶץ לְאֵת שְׁבָתָהּ, וְהָרְגַת לְאֵת שְׁבָתָהּ (ויקרא כו, לד שבת לג.), ושבעים שנה של גלות צלל כנגד שבעים שמוטות שצטלו היו: (19) ונתנה הארץ וגו' וישבתם לבטח עליה. שלא תדאגו משנת צוורת: ואכלתם לשבע. אף בתוך המעים תהא צו צרכה: (20) ולא נאסף. אל הצית: את תבואתנו. כגון יין ופירות האילן, וספיחין הצאים מאלהים (פסחים נא:):

21	then I will command My blessing upon you in the sixth year, and it shall bring forth produce for the three years.	וְצִוִּיתִי אֶת־בְּרַכְתִּי לָכֶם בַּשָּׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשְׂתָה אֶת־הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים:	וְאֶפְקִיד יְתִ בְּרַכְתִּי לְכוֹן בְּשָׁתָה שְׁתִּיתָה וְתַעֲבִיד יְתִ עַל־לָתָה לְתֵלֶת שָׁנִים:
22	And ye shall sow the eighth year, and eat of the produce, the old store; until the ninth year, until her produce come in, ye shall eat the old store.	וְזָרְעֶתֶם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת וְאָכַלְתֶּם מִן־הַתְּבוּאָה יָשֹׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד־בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יָשֹׁן:	וְתִזְרְעוּן יְתִ שְׁתָּה תְּמִינִתָּה וְתִכְלוּן מִן עַל־לָתָה עַתִּיקָה עַד שְׁתָּה תְּשִׁיעִיתָה עַד מִיעַל עַל־לָתָה תִּכְלוּן עַתִּיקָה:
23	And the land shall not be sold in perpetuity; for the land is Mine; for ye are strangers and settlers with Me.	וְהָאָרֶץ לֹא תִמָּכַר לְצִמְמַת כִּי־ לִי הָאָרֶץ כִּי־גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם עִמָּדִי:	וְאֶרְעָה לֹא תִזְדָּבֶן לְחִלּוּשִׁין אֲרִי דִילִי אֶרְעָה אֲרִי דִיִּירִין וְתוֹתְבִין אִתּוֹן קָדְמִי:
24	And in all the land of your possession ye shall grant a redemption for the land.	וּבְכָל אֶרֶץ אֲחֻזַּתְכֶם גְּאֻלָּה תִתְּנוּ לָאָרֶץ: (ס)	וּבְכָל אֶרֶע אֲחֻסְנָתְכוֹן פּוּרְקָנָה תִתְּנוּן לָאֶרְעָה:
25	If thy brother be waxen poor, and sell some of his possession, then shall his kinsman that is next unto him come, and shall redeem that which his brother hath sold.	כִּי־יִמְוֶה אֲחִיךָ וּמָכַר מֵאֲחֻזָּתוֹ וּבָא גֹאֲלוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו וּגְאָל אֶת מִמָּכָר אָחִיו:	אֲרִי יִתְמַסְכֵּן אֲחֻדָּה וְיִזְבִּין מֵאֲחֻסְנִיתָה וְיִיתִי פְּרִיקָיָה דְּקָרִיב לִיה וּפְרוּק יְתִ זְבִינִי אֲחֻדָּה:
26	And if a man have no one to redeem it, and he be waxen rich and find sufficient means to redeem it;	וְאִישׁ כִּי לֹא יִהְיֶה־לּוֹ גֹּאֵל וְהִשְׁגִּיהַ יָדוֹ וּמָצָא כֶּדִי גְאֻלָּתוֹ:	וּגְבֵר אֲרִי לֹא יִהְיֶה לִיה פְּרִיק וְתִדְבִיק יָדֵיה וְיִשְׁכַּח כְּמֹסֶת פּוּרְקָנִיתָה:
27	then let him count the years of the sale thereof, and restore the overplus unto the man to whom he sold it; and he shall return unto his possession.	וְחָשַׁב אֶת־שָׁנֵי מִמָּכָרוֹ וְהָשִׁיב אֶת־הַעֲדָף לְאִישׁ אֲשֶׁר מָכַר־לּוֹ וְשָׁב לְאֲחֻזָּתוֹ:	וְיַחֲשִׁיב יְתִ שְׁנֵי זְבִינוּדֵיה וְיָתִיב יְתִ מוֹתָרָה לְגְבֵר דְּזָבִין לִיה וְיָתִיב לְאֲחֻסְנִיתָה:

(21) לשלש השנים. למקצת הששית מניסן ועד ראש השנה, ולשביעית, ולשמינית, שזרעו בשמינית צמחשון ויקצרו צניסן: (22) עד השנה התשיעת. עד חג הסוכות של תשיעת שהיא עת בוא תבואתה של שמינית לתוך הבית, שכל ימות הקיץ היו בשדה בגרות, ובתשרי הוא עת האסיף לבית. ופעמים שהיתה צריכה לעשות לארבע שנים, בששית שלפני השמטה השביעית, שהן צטלין מעבודת קרקע שתי שנים רגילות השביעית והיוצל, ומקרא זה נאמר בשאר השמטות כולן: (23) והארץ לא תמכר. ליתן לא על חזרת שדות לצעלים ציוצל, שלא יהא הלוקח כוזבה (ת"כ שס ח): לצמחת. לפסיקה, למכירה פסוקה עולמית: כי לי הארץ. (ת"כ) אל תרע עיניך בה (שס), שאינה שלך: (24) ובכל ארץ אחוזתכם. (ת"כ) לרבות בתים, ועצד עצרי (שס ט), ודבר זה מפורש בקידושין בפרק א' (דף כא.). ולפי פשוטו, סמוך לפרשה שלאחריו, שהמוכר אחוזתו רשאי לגאלה לאחר שתי שנים, או הוא, או קרובו, ואין הלוקח יכול לעכב: (25) כי ימוך אחיך ומכר. מלמד שאין אדם רשאי למכור שדהו אלא מחמת דוחק עוני (ת"כ פרק ה, א): מאדחזתו. ולא כולה, למדה תורה דרך ארץ, שישיר שדה לעצמו: וגאל את ממכר אחיו. ואין הלוקח יכול לעכב: (26) ואיש כי לא יהיה לו גאל. וכי יש לך אדם בישראל שאין לו גאלים, אלא גאל שיוכל לגאול ממכרו (קידושין שם ת"כ פרק ה, ב):

(27) וחשב את שני ממכרו. כמה שנים היו עד היוצל, כך וכך, ובכמה מכרתיה לך, כך וכך, עתיד היית להחזירה ציוצל, נמאסת קונה מספר התבואות כפי חשבון של כל שנה, אכלת אותה שלש שנים או ארבע, הוצאת את דמיה מן החשבון, וטול את השאר, והיו: והשיב את העודף. צדמי המקח על האכילה שאכל, ויתנס ללוקח: לאיש אשר מכר לו. המוכר הזה,

28	But if he have not sufficient means to get it back for himself, then that which he hath sold shall remain in the hand of him that hath bought it until the year of jubilee; and in the jubilee it shall go out, and he shall return unto his possession.	וְאִם לֹא אִשְׁכַּחַת יְדִיהָ כְּמִסַּת לֹא יִהְיֶה מִמֶּכְרוֹ בְּיַד הַקֹּנֶה אֹתוֹ עַד שְׁנַת הַיּוֹבֵל וַיֵּצֵא בִּיבֹל וְשָׁב לְאַחֲזָתוֹ: (ס)	וְאִם לֹא אִשְׁכַּחַת יְדִיהָ כְּמִסַּת דִּיתִיב לִיהָ וַיְהִי זְבִינוּהִי בְּיַד דִּזְבֵּן יְתִיהָ עַד שְׁתָּא דִּיבִילָא וַיִּפּוֹק בְּיּוֹבִילָא וַיִּתּוֹב לְאַחֲסָנְתִּיהָ:
29	And if a man sell a dwelling-house in a walled city, then he may redeem it within a whole year after it is sold; for a full year shall he have the right of redemption.	וְאִישׁ כִּי-יִמְכֹּר בֵּית-מוֹשָׁב עִיר חוֹמָה וַהֲיִתָּה גְּאֻלָּתוֹ עַד-תֵּם שְׁנַת מִמֶּכְרוֹ יָמִים תִּהְיֶה גְּאֻלָּתוֹ:	וַיִּגְבֵּר אָרִי יִזְבִּין בֵּית מוֹתָב קִרְתָּא מִקְפָּא שׁוּר וַיְהִי פוּרְקָנִיהָ עַד מִשְׁלֵם שְׁתָּא דִּזְבִּינוּהִי עֲדָן בְּעֲדָן יְהִי פוּרְקָנִיהָ:
30	And if it be not redeemed within the space of a full year, then the house that is in the walled city shall be made sure in perpetuity to him that bought it, throughout his generations; it shall not go out in the jubilee.	וְאִם לֹא-יִגְאָל עַד-מָלְאֵת לֹא שְׁנָה תְּמִימָהּ וְקָם הַבֵּית אֲשֶׁר-בְּעִיר אֲשֶׁר-(כִּי לֹא) וְקִי לֹא חֲמָה לְצִמּוּתָתָּהּ לִקְנֶה אֹתוֹ לְדִרְתּוֹ לֹא יֵצֵא בִּיבֹל:	וְאִם לֹא יִתְפָּדִיק עַד מִשְׁלֵם לִיהָ שְׁתָּא שְׁלֵמָתָא וַיְקוּם בֵּיתָא דְּבִקְרָתָא דְּלִיהָ שׁוּרָא לְחִלוּשִׁין לְדִזְבֵּן יְתִיהָ לְדִרְוּהִי לֹא יִפּוֹק בְּיּוֹבִילָא:
31	But the houses of the villages which have no wall round about them shall be reckoned with the fields of the country; they may be redeemed, and they shall go out in the jubilee.	וּבְתֵי הַחֲצָרִים אֲשֶׁר אֵין-לָהֶם חֲמָה סָבִיב עַל-שְׂדֵה הָאָרֶץ יִחָשָׁב גְּאֻלָּהּ תִּהְיֶה-לּוֹ וּבִיבֹל יֵצֵא:	וּבְתֵי פְצֻחָא דְּלִית לָהֶון שׁוּר מִסְפָּה סְחוּר סְחוּר עַל חֲסָל אֲרַעָא יִתְחַשְׁבוּן פוּרְקָנָא יְהִי לָהֶון וּבִיבִילָא יִפְקוּן:
32	But as for the cities of the Levites, the houses of the cities of their possession, the Levites shall have a perpetual right of redemption.	וְעָרֵי הַלְוִיִּם בְּתֵי עָרֵי אֲחֻזָּתָם גְּאֻלָּת עוֹלָם תִּהְיֶה לְלוֹוִיִּם:	וּקְרוּנִי לִינְאִי בְּתֵי קְרוּנִי אֲחֻסְנָתְהוֹן פוּרְקָן עֲלֵם יְהִי לְלִינְאִי:

שצא לגאלה (ערכין ל):

(28) די השיב לו. מכאן שאינו גואל לחצאין: עד שנת היובל. שלא יכנס לתוך אותה שנה כלום, שהיובל משמט צחלתו (ת"כ ס"ז):

(29) בית מושב עיר חומה. בית צחוק עיר המוקפת חומה מימות יהושע בן נון (שם פרשת ד, א): והיתה גאלתו. לפי שנאמר בשדה שיכול לגאלה משתי שנים ואילך כל זמן שירצה, וצחוק שתי שנים הראשונים אינו יכול לגאלה, והדרך לפרש בזה שהוא חלוף, שאם רצה לגאל בשנה ראשונה גואלה, ולאחר מכאן אינו גואלה: והיתה גאלתו. של בית: ימים. ימי שנה שלימה קרוים ימים, וכן פשט הפעולה אפסנו ימים (בראשית כד, נה):

(30) וקם הבית וגו' לצמיתת. יצא מכחו של מוכר ועומד בכחו של קונה: (אשר לא חמה. לו קרינן, אמרו רז"ל (ערכין לז). אע"פ שאין לו עכשיו, הואיל והיתה לו קודם לכן. ועיר נקבה היא, והדרך לכחוד לה, אלא מתוך שצריך לכחוד לא צפנים, תקנו לו צמירות זה נופל על זה): לא יצא ביבול. אמר רב ספרא (אף) אם פגע צו יובל צחוק שנתו לא יצא (שם לא):

(31) ובתי החצרים. כתרומתו פשטא, עיירות פתוחות מאין חומה, ויש הרבה צפון יהושע הערים ופצחיהם (יהושע יג, כח), פצחיהם ופצחיהם (בראשית כה, טז): על שדה הארץ יחשב. הרי הן כשדות הנגאלים עד היובל, ויוצאין ציובל לבעלים, אם לא נגאלו: גאלה תהיה לו. מיד אם ירצה, ובה יפה כח מכח שדות, שהשדות אין נגאלות עד שתי שנים (ת"כ פרקו, צ ערכין לג): וצובל יצא. צחנס:

(32) וערי הלויים. ארבעים ושמונה עיר שנתנו להם: גאלת עולם. גואל מיד אפילו לפני שתי שנים אם מכרו שדה משדותיהם הנחומות להם צאלפים אמה סביבות הערים, או אם מכרו בית צעיר חומה גואלן לעולם, ואינו חלוט לסוף שנה

33	And if a man purchase of the Levites, then the house that was sold in the city of his possession, shall go out in the jubilee; for the houses of the cities of the Levites are their possession among the children of Israel.	וְאִשֶּׁר יִגָּאֵל מִן־הַלְוִיִּם וַיֵּצֵא מִמִּכְר־בַּיִת וְעִיר אֲחֻזָּתוֹ בִּיבֹל כִּי בְתֵי עָרֵי הַלְוִיִּם הוּא אֲחֻזָּתָם בַּתּוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל:	וְדִפְרוּק מִן לִינְאִי וַיִּפְקֹן זְבִינִי בֵיתָא וּקְרָנִי אַחְסָנְתִּיהָ בְּיֹבִילָא אַרִי בְתֵי קְרָנִי לִינְאִי אֲנִין אַחְסָנְתִּהוֹן בְּגוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל:
34	But the fields of the open land about their cities may not be sold; for that is their perpetual possession.	וְשָׂדֶה מִגֵּרֶשׁ עָרֵיהֶם לֹא יִמָּכַר כִּי־אֲחֻזַּת עוֹלָם הִוא לָהֶם: (ס)	וְחֶקֶל רֶחֶק קְרָנִיהוֹן לֹא יִזְדָּבֶן אַרִי אַחְסָנַת עָלָם הִוא לָהֶון:
35	And if thy brother be waxen poor, and his means fail with thee; then thou shalt uphold him: as a stranger and a settler shall he live with thee.	וְכִי־יָמוּד אָחִיךָ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחְזַקְתָּ בּוֹ גֵּר וְתוֹשֵׁב וְחֵי עִמָּךְ:	וְאִרִי יִתְמַסְכֵּן אַחֲוֶיךָ וְתִמּוּט יָדִיהָ עִמָּךְ וְתִתְקַיֵּם בֵּיתָא יָדוֹר וְיִתּוֹתֵב וְיִיחֵי עִמָּךְ:
36	Take thou no interest of him or increase; but fear thy God; that thy brother may live with thee.	אֲל־תִּקַּח מֵאֲתוֹ גִּנְשָׁךְ וְתַרְבִּית וִירָאתָ מֵאֱלֹהֶיךָ וְחֵי אָחִיךָ עִמָּךְ:	לֹא תִסַּב מִגִּיָּה חִיבּוּלָיָא וְרִבִּיתָא וְתִדְחַל מֵאֱלֹהֶיךָ וְיִיחֵי אַחֲוֶיךָ עִמָּךְ:
37	Thou shalt not give him thy money upon interest, nor give him thy victuals for increase.	אֶת־כֶּסֶפְךָ לֹא־תַתֵּן לוֹ בַּגִּנְשָׁךְ וּבִמְרִבִּית לֹא־תַתֵּן אֹכְלֶךָ:	יֵת כֶּסֶפְךָ לֹא תַתִּין לִיהָ בְּחִיבּוּלָיָא וּבִרְבִּיתָא לֹא תַתִּין מִיכְלֶךָ:
38	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, to give you the land of Canaan, to be your God.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לָתֵת לָכֶם אֶת־אֶרֶץ כְּנָעַן לְהוֹיֹת לָכֶם לֵאלֹהִים: (ס)	אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵיכֶון דְּאַפִּיקִית יִתְכֶון מֵאֶרֶעָא דְּמִצְרַיִם לְמַתָּן לְכֶון יֵת אֶרֶעָא דְּכְנָעַן לְמַהוֹי לְכֶון לְאַלְהָ:

(ס:):

(33) ואשר יגאל מן הלויים. ואם יקנה בית או עיר מהם. ויאל ציבל. אותו ממכר של בית, או של עיר, וישוּב ללוי שמכרו, ולא יהיה חלוט כשאר בתי ערי חומה של ישראל, וגאולה זו, לשון מכירה. דבר אחר לפי שנאמר גאולת עולם תהיה ללויים, יכול לא דבר הכתוב אלא צלוקת ישראל שקנה בית בערי הלויים, אבל לוי שקנה מלוי יהיה חלוט, ת"ל ואשר יגאל מן הלויים, אף הגואל מיד לוי גואל גאולת עולם: ויצא ממכר בית. הרי זו מזה אחרת, ואם לא גאלה, יוצאה ציבל ואינו נחלט לסוף שנה כבית של ישראל: כי בתי ערי הלויים הוא אחוזתם. לא היה להם נחלת שדות וכרמים, אלא ערים לשבת ומגרשיהם, לפיכך הם להם צמקום שדות, ויש להם גאולה כשדות, כדי שלא יופקע נחלתם מהם:

(34) ושדה מגרש עריהם לא ימכר. מקר גזר, שאם הקדיש בן לוי את שדהו ולא גאלה ומכרה גזר אינה יוצאה לכהנים ציבל, כמו שנאמר בישראל ואם מכר את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד (ויקרא כז, כ), אבל בן לוי גואל לעולם:

(35) והחזקת בו. אל תניחם שירד ויפול, ויהיה קשה להקימו, אלא חזקוהו משעת מוטת היד. למה זה דומה, למשאווי שעל החמור, עודהו על החמור, אחד תופס בו ומעמידו, נפל לארץ, חמשה אין מעמידין אותו: גר ותושב. אף אם הוא גר או חושב, ואיזהו חושב כל שקבל עליו שלא לעבד עבדות אלילים ואוכל נבלות:

(36) נשך ותרביית. חד שויניהו רבנן, ולעבור עליו בשני לאוין (צ"מ ס:): ויראת מאלהיך. לפי שדעתו של אדם נמשכת אחר הרבית, וקשה לפרוש הימנו, ומורה לעצמו היתר בשביל מעותיו שהיו בטלות אצלו, הוצרך לומר ויראת מאלהיך, או התולה מעותיו בנכרי כדי להלוותם לישראל ברבית, הרי זה דבר המסור ללבו של אדם ומחשבתו, לכך הוצרך לומר, ויראת מאלהיך (צ"מ נח:):

39	And if thy brother be waxen poor with thee, and sell himself unto thee, thou shalt not make him to serve as a bondservant.	וְכִי־יִמְוֶה אֶחָיֶךָ עִמָּךְ וְנִמְכַר־ לָךְ לֹא־תַעֲבֹד בּוֹ עֲבָדַת עֶבֶד: וְיִזְדָּבֹן לָךְ לֹא תִפְלַח בֵּית פּוֹלְחַן עֲבָדִין:	ששי (רביעי)
40	As a hired servant, and as a settler, he shall be with thee; he shall serve with thee unto the year of jubilee.	כְּשָׁכִיר כְּתוֹשֵׁב יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־ שְׁנַת הַיָּבֵל יַעֲבֹד עִמָּךְ: כַּאֲגִירָא כְּתוֹתָבָא יִהְיֶה עִמָּךְ עַד־ שְׁנַת דִּי־יָבִילָא יִפְלַח עִמָּךְ:	40
41	Then shall he go out from thee, he and his children with him, and shall return unto his own family, and unto the possession of his fathers shall he return.	וַיֵּצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וְשָׁב אֶל־מִשְׁפַּחְתּוֹ וְאֶל־אֲחֻזַּת אֲבֹתָיו יָשׁוּב: וַיּוֹצֵא מֵעִמָּךְ הוּא וּבָנָיו עִמּוֹ וַיָּשׁוּב וְיָרֵשׁ אֶת־אֲחֻזַּת וַיָּשׁוּב וְיָרֵשׁ אֶת־אֲבֹתָיו יָשׁוּב:	41
42	For they are My servants, whom I brought forth out of the land of Egypt; they shall not be sold as bondmen.	כִּי־עֲבָדֵי הֵם אֲשֶׁר־הוֹצֵאתִי אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִמְכְּרוּ מִמִּכְרַת עֶבֶד: אֲרֵי עֲבָדֵי אֲנִי דְאִפִּיקִית יִהְיוּן מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יִזְדָּבְנוּ וְבִין עֲבָדִין:	42
43	Thou shalt not rule over him with rigour; but shalt fear thy God.	לֹא־תִרְדֶּה בּוֹ בַּפֶּרֶךְ וַיִּרְאֵת מֵאֲלֹהֶיךָ: לֹא תִפְלַח בֵּיתָא בְּקִשְׁיוֹ וְתִדְחַל מֵאֲלֹהֶיךָ:	43
44	And as for thy bondmen, and thy bondmaids, whom thou mayest have: of the nations that are round about you, of them shall ye buy bondmen and bondmaids.	וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ אֲשֶׁר יִהְיוּ־לָךְ מֵאַתּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר סְבִיבִיתֶכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ עֶבֶד וְאִמָּה: וְעֲבָדֶיךָ וְאִמָּתֶיךָ דִּיהוּן לָךְ מִן עַמֵּיָא דְּבִסְחָרְנִיכּוֹן מִגְדוֹן תִּקְנוּ עֲבָדִין וְאִמָּהן:	44
45	Moreover of the children of the strangers that do sojourn among you, of them may ye buy, and of their families that are with you, which they have begotten in your land; and they may be your possession.	וְגַם מִבְּנֵי הַתּוֹשָׁבִים הַגֵּרִים עִמָּכֶם מֵהֶם תִּקְנוּ וּמִמִּשְׁפַּחְתָּם אֲשֶׁר עִמָּכֶם אֲשֶׁר הוֹלִידוּ בְּאֶרְצְכֶם וַיִּהְיוּ לָכֶם לְאֻחֻזָּה: וְאִף מִבְּנֵי תוֹתָבָיָא עַרְלָיָא דְּדִי־יִרִין עִמָּכֶם מִגְדוֹן תִּקְנוּ וּמִדִּישְׁתִּיהוּן דְּעִמָּכֶם דְּאִתִּילְדוּ בְּאֶרְעֶכֶם וַיִּהְיוּ לָכֶם לְאֻחֻסְנָא:	45

(38) אשר הוצאתי וגו'. והצנחתי צין צכור לשאינו צכור, אף אני יודע ונפרע מן המלוה מעות לישראל צרצית, ואומר של נכרי הם. דבר אחר אשר הוצאתי אחכם מארץ מצרים על מנת שמקצו עליכם מצותי, אפילו הן כצדות עליכם: לתת לכם את ארץ כנען. כשכר שמקצו מצותי: להיות לכם לאלהים. שכל הקר צארץ ישראל, אני לו לאלהים, וכל היוצא ממנה, כעצד עצודת אלילים (ת"כ פרשתא ה, ד כחצות קי):

(39) עבודת עבד. עבודה של גנאי שיהא ניכר זה כעצד, שלא יוליך כליו אחריו לצית המרחק, ולא יעול לו מנעליו: (40) כשכיר כחושב. עבודת קרקע, ומלאכת אומנות, כשאר שכירים התנהג צו: עד שנת היבל. אם פגע צו יוצל לפני שש שנים היוצל מוליאו:

(41) הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר צניו מי מכרן, אלא מכאן, שרצו חייב צמוצות צניו (ת"כ פרק ז, ג קידושין כג): ואל אחצות אבותיו. אל כצוד צבותיו, ואין לזלזל צכך (מצות יג): אחצות. חזקת:

(42) כי עבדי הם. שטרי קודם (ת"כ פרשתא ו, א): לא ימכרו ממכרת עבד. צהכרזה, כאן יש עצד למכור, ולא יעמידנו על אפן הקסח:

(43) לא תרדה בו בפרך. מלאכה שלא לצורך, כדי לענותו, אל תאמר לו קסם לי את הכוס הזה, והוא אינו צריך, עדר תחת הגפן, עד שאצוא, שמא תאמר אין מכיר צדצר אם לצורך אם לאו ואומר אני לו שהוא לצורך, הרי הדצר הזה מסור ללצ, לכך נאמר ויראח:

(44) ועבדך ואמתך אשר יהיו לך. אם תאמר אם כן צמה אשתמש, צעצדי איני מושל, צו אומות איני נוהל, שהרי הזהרתני לא קסיה קל נשמה (דברים כ, טז), אלא מי ישמשני: מאת הגוים. הם יהיו לך לעצדים: אשר סביביתכם. ולא שצחך גצול ארצכם, שהרי צהם אמרתי, לא תחיה כל נשמה:

46	<p>And ye may make them an inheritance for your children after you, to hold for a possession: of them may ye take your bondmen for ever; but over your brethren the children of Israel ye shall not rule, one over another, with rigour.</p>	<p>וְהַתְנַחֲלֶתֶם אֹתָם לְבָנֵיכֶם אַחֲרֵיכֶם לְרִשְׁתָּ אִתְּכֶם אֶחָדָה לְעַלְמָם בָּתָּם תַּעֲבֹדוּ וּבְאֲחֵיכֶם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל אִישׁ בְּאָחִיו לֹא־תִרְדּוּהָ בָּו בְּפָרֶךְ: (ס)</p>	46
47	<p>And if a stranger who is a settler with thee be waxen rich, and thy brother be waxen poor beside him, and sell himself unto the stranger who is a settler with thee, or to the offshoot of a stranger's family,</p>	<p>וְכִי תִשָּׂיג יָד גֵּר וְתוֹשֵׁב עִמָּךְ וּמָךְ אֶחָיֶךְ עִמּוֹ וְנִמְכָּר לַגֵּר תוֹשֵׁב עִמָּךְ אוֹ לְעַקֵּר מִשְׁפַּחַת גֵּר:</p>	סביעי
48	<p>after that he is sold he may be redeemed; one of his brethren may redeem him;</p>	<p>אֲחֵרֵי נִמְכָּר גֵּאֻלָּה תִּהְיֶה־לּוֹ אֶחָד מֵאָחָיו וּגְאֻלָּנוּ:</p>	48
49	<p>or his uncle, or his uncle's son, may redeem him, or any that is nigh of kin unto him of his family may redeem him; or if he be waxen rich, he may redeem himself.</p>	<p>אוֹ אֲחֻבּוֹתָי אוֹ בֶר אֲחֻבּוֹתָי יִפְדֶּקְנִיָּה אוֹ מִקְרִיב בִּשְׂרִיָּה מִזֶּרְעִיתָיָה יִפְדֶּקְנִיָּה אוֹ דֹתְדִבִּיק יָדִיָּה וְיִתְפָּרִיק:</p>	49
50	<p>And he shall reckon with him that bought him from the year that he sold himself to him unto the year of jubilee; and the price of his sale shall be according unto the number of years; according to the time of a hired servant shall he be with him.</p>	<p>וְחֹשֵׁב עִם־קִנְיָהּ מִשְׁנַת הַמִּמְכָּרוֹ לֹא עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְהָיָה כְּסֶף מִמְכָּרוֹ בַּמִּסְפָּר שָׁנִים כִּי־מִי שָׂכִיר יִהְיֶה עִמּוֹ:</p>	50

- (45) וגם מבני התושבים. שצאו מסביבותיכם לישא נשים צארכסם וילדו להם, הצן הולך אחר האצ, ואינו צכלל לא תחיה, אלא אתה מותר לקנותו צעצד (קידושין סז:): מהם תקנו. אותם תקנו:
- (46) והתנחלתם אתם לבניכם. החזיקו צהם לנחלה לצורך צניכם אחריכם ולא יתכן לפרש הנחילום לצניכם, שצם כן היה לו לכמוצ והנחלתם אותם לצניכם: והתנחלתם. כמו והתחזקתם: איש באחיו. להציא נשיא צעמו ומלך צמשרתיו שלא לרדות צפרך:
- (47) יד גר ותושב. גר והוא תושב, כתרגומו עַל־לִתְקַצ, וסופו מוכיח ונמכר לגר תושב: וכי תשיג יד גר ותושב עמך. מי גרס לו שיעשיר, דצוקו עמד: ומך אחיך עמו. מי גרס לו שימור, דצוקו עמו, על ידי שלמד ממעשיו: משפחת גר. זהו עכו"ס, כשהוא אומר לעקר, זה הנמכר לעצודת אלילים עצמה (שם כ. צ"מ עא.), להיות לה שמש, ולא לאלהות, אלא לחטוב עצים, ולשאוב מים:
- (48) גאולה תהי' לו. מיד, אל תניחיהו שִׁיטְמַע:
- (50) עד שנת היובל. שהרי כל עצמו לא קנאו אלא לעצודו עד היובל, שהרי ציוכל יצא, כמו שנאמר למטה, וַיָּצֵא צֶשֶׁנֶת הַיָּבֵל, וצנכרי שחחת ידך הכמוצ מדצר, ואף על פי כן לא תצא עליו צעקיפין, מפני חלול השם (צ"ק קיג.), אלא כשצא ליגאל ידקדק צחשצון לפי המגיע צכל שנה ושנה ינכה לו הנכרי מן דמיו, אס היו עשרים שנה משנמכר עד היובל וקנאו צעשרים מנה, נמלא שקנה הנכרי עצודת שנה צמנה, ואס שהה זה אצלו חמש שנים וצא ליגאל ינכה לו חמשה מנים, ויתן לו העצד ט"ו מנים, וזהו והיה כסף ממכרו צמספר שנים: כימי שכיר יהיה עמו. חשצון המגיע לכל שנה ושנה יחשוב כאלו נשכר עמו כל שנה צמנה, וינכה לו:

51	If there be yet many years, according unto them he shall give back the price of his redemption out of the money that he was bought for.	אם עוד סגיות בשניא לפומהון יתיב פורקניה מכסף זבינוהי:	אם-עוד רבות בשנים לפיהן ישיב גאלתו מכסף מקנתו:	51
52	And if there remain but few years unto the year of jubilee, then he shall reckon with him; according unto his years shall he give back the price of his redemption.	ואם זעיר אשתאר בשניא עד שתא דיובילא ויחשיב ליה כפום שנוהי יתיב ית פורקניה:	ואם-מעט נשאר בשנים עד- שנת היבל וחשב-לו כפי שנו ישיב את-גאלתו:	52
53	As a servant hired year by year shall he be with him; he shall not rule with rigour over him in thy sight.	כאגיר שנא בשנא יהי עמיה לא יפלח ביה בקשיו לעינד:	כשכיר שנה בשנה יהיה עמו לא ירדנו בפרך לעינד:	53
54	And if he be not redeemed by any of these means, then he shall go out in the year of jubilee, he, and his children with him.	ואם לא יתפריק באלין ויפוק בשתא דיובילא הוא ובנוהי עמיה:	ואם-לא יגאל באלה ויצא בשנת היבל הוא ובניו עמו:	54
55	For unto Me the children of Israel are servants; they are My servants whom I brought forth out of the land of Egypt: I am the LORD your God.	ארי דילי בני ישראל עבדין עבדי אנן דאפיקית יתהון מארשא דמצרים אנא יי אלהכון:	כי-לי בני-ישראל עבדים עבדי הם אשר-הוצאתי אותם מארץ מצרים אני יהוה אלהיכם:	מפסיר
XXVI	Ye shall make you no idols, neither shall ye rear you up a graven image, or a pillar, neither shall ye place any figured stone in your land, to bow down unto it; for I am the LORD your God.	לא תעבדון לכון טעון וצילם וקמא לא תקימו לכון ואבן סנדא לא תתנון בארעכון למסגד עליה ארי אנא יי אלהכון:	לא-תעשו לכם אילים ופסל ומצבה לא-תקימו לכם ואבן משפית לא תתנו בארצכם להשתחות עליה כי אני יהוה אלהיכם:	XXVI
2	Ye shall keep My sabbaths, and reverence My sanctuary: I am the LORD.	ית יומי שביא דילי תטרו ולבית מקדשי תהון דחלן אנא יי:	את-שבתתי תשמרו ומקדשי תיראו אני יהוה: (פ)	נז פסוקים

(51) אם עוד רבות בשנים. עד היוזל: לפיהן. הכל כמו שפירשתי:

(53) לא ירדנו בפרך לעינד. כלומר ואתה רואה:

(54) ואם לא יגאל באלה. צאלה הוא נגאל, ואינו נגאל בשש (קידושין טו:). (הוא ובניו עמו. הנכרי חייב צמזמות בניו (קידושין כג.))

(55) כי לי בני ישראל עבדים. שטרי קודם: אני ה' אלהיכם. כל המשעבדן מלמטה, כאלו משעבדן מלמעלה:

(1) לא תעשו לכם אילים. כנגד זה הנמכר לנכרי, שלא יאמר הואיל ורבי מגלה עריות אף אני כמותו, הואיל ורבי עובד עבודה אלילים אף אני כמותו, הואיל ורבי מחלל שבת אף אני כמותו, לכן נאמרו מקראות הללו (ת"כ פרק ט, ו). ואף הפרשיות הללו נאמרו על הסדר, בתחלה הזהיר על השביעית, ואם חמד ממון ונחשד על השביעית, סופו למכור מטלטליו, לכן סמך לה, וכי תמכור ממכר, (מה כתיב ביה או קנה מיד וגו' דבר הנקנה מיד ליד) לא חזר בו, סוף מוכר אחוזתו, לא חזר בו, סוף מוכר את ביתו, לא חזר בו, סוף לזה דבדית, כל אלו האחרונות קשות מן הראשונות, לא חזר בו, סוף מוכר את עצמו, לא חזר בו, לא דיו לישראל אלא אפילו לנכרי (קידושין כ:). ואבן משכית. לשון כסוי, כמו ושלתי כפי (שמות לג, כב), שמכסין הקרקע ברפפת אבנים: להשתחות עליה. אפילו לשמים, לפי שהשתחווה בפשוט ידיים ורגלים היא, ואסרה תורה לעשות כן, חוץ מן המקדש (מגילה כב:).

The Haftarah is Jeremiah 32:6 - 32:27 on page 156.

3	<p>If ye walk in My statutes, and keep My commandments, and do them;</p>	<p>אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אתם: תטרינו ותעבדון יתהוה:</p>	<p>בחקתי כב</p>
4	<p>then I will give your rains in their season, and the land shall yield her produce, and the trees of the field shall yield their fruit.</p>	<p>ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו:</p>	4
5	<p>And your threshing shall reach unto the vintage, and the vintage shall reach unto the sowing time; and ye shall eat your bread until ye have enough, and dwell in your land safely.</p>	<p>והשיג לכם דיש את בציר ובציר ישיג את זרע ואכלתם לחמכם לשבע וישבתם לבטח בארצכם:</p>	5
6	<p>And I will give peace in the land, and ye shall lie down, and none shall make you afraid; and I will cause evil beasts to cease out of the land, neither shall the sword go through your land.</p>	<p>ונתתי שלום בארץ ושכבתם ואין מחריד והשבתי חיה רעה מן הארץ וחרב לא תעבר בארצכם:</p>	שני
7	<p>And ye shall chase your enemies, and they shall fall before you by the sword.</p>	<p>ורדפתם את איביכם ונפלו לפניכם לחרב:</p>	7
8	<p>And five of you shall chase a hundred, and a hundred of you shall chase ten thousand; and your enemies shall fall before you by the sword.</p>	<p>ורדפו מכם חמשה מאה ומאה מכם רבבה ירדפו ונפלו איביכם לפניכם לחרב:</p>	8

- (2) אני ה'. נאמן לשלם שכר:
- (3) אם בחקתי תלכו. יכול זה קיום המצוות, כשהוא אומר ואת מצותי תשמרו ואת מצותי תשמרו. הו עמלים בתורה על מנת לשמור ולקיים, כמו שנאמר (דברים ה, א) ולמדקדם אדם ושמך קדם לעשם:
- (4) בעתם. נשעה שאין דרך בני אדם לנאם, כגון (צילי רציעית. רש"י יסן) צילי שצחות (תענית כג. ת"כ פרק א, א): ועץ השדה. הן אילני סרק, ועמידין לעשות פירות (ת"כ שס ו):
- (5) והשיג לכם דיש את בציר. שיהא הדיש מרובה, ואחם עסוקים צו עד הציר, וצציר תעסקו עד שעת הזרע: ואכלתם לחמכם לשבע. אוכל קמעה, והוא מתצרך צמעיו (שס ז):
- (6) ונתתי שלום. שמה תאמרו הרי מאכל והרי משעה, אם אין שלום אין כלום, תלמוד לומר אחר כל זאת ונתתי שלום בארץ, מכאן שהשלום שקול כנגד הכל, וכן הוא אומר עושה שלום וצורא את הכל: וחרב לא תעבר בארצכם. אין צריך לומר שלא יצאו למלחמה, אלא אפילו לעצור דרך ארצכם ממדינה למדינה (ת"כ פרק ג, א):
- (7) לפניכם לחרב. איש צחר צרעהו (שס):
- (8) ורדפו מכם. מן החלשים שצכם, ולא מן הגזורים שצכם (שס ד): חמשה מאה ומאה מכם רבבה. וכי כך הוא החשון, והלא לא היה צריך לומר אלא ומאה מכם שני אלפים ירדפו, (יש מדקדקים צלשון רש"י שהוא כמו כפל ואריכות וכי כך הוא החשון והלא לא היה צריך לומר, וכמו כן מדקדקים כל גדולי המפרשים וחשובים צלשון רש"י צפרשת צראשית, לא

9	And I will have respect unto you, and make you fruitful, and multiply you; and will establish My covenant with you.	וּפְנִיתִי אֵלֵיכֶם וְהִפְרֵיתִי אֶתְכֶם וְהִרְבֵּיתִי אֶתְכֶם וְהִקִּמֹתִי אֶת־בְּרִיתִי אִתְּכֶם:	9
10	And ye shall eat old store long kept, and ye shall bring forth the old from before the new.	וְאָכַלְתֶּם יֶשֶׁן נוֹשֵׁן וַיֵּשֶׁן מִפְּנֵי חֲדָשׁ תּוֹצִיאֹו:	שלישי (חמישי)
11	And I will set My tabernacle among you, and My soul shall not abhor you.	וְנָתַתִּי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם וְלֹא־תִגְעַל נַפְשִׁי אֶתְכֶם:	11
12	And I will walk among you, and will be your God, and ye shall be My people.	וְהִתְהַלַּכְתִּי בְּתוֹכְכֶם וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם:	12
13	I am the LORD your God, who brought you forth out of the land of Egypt, that ye should not be their bondmen; and I have broken the bars of your yoke, and made you go upright.	אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִהָיִית לָהֶם עֲבָדִים וְאֲשַׁבֵּר מִטַּת עֲלֵכֶם וְאוֹלֶךְ אֶתְכֶם קוֹמְמוֹת: (פ)	ע"כ בחול
14	But if ye will not hearken unto Me, and will not do all these commandments;	וְאִם־לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְלֹא תַעֲשׂוּ אֶת כָּל־הַמִּצְוֹת הָאֵלֶּה:	14

היה צריך להתחיל, ומה טעם פתח, שגם כן כפל ועיין שם בישוצם, וכאן נראה לפרש למורי הגאון המופלג מוהר"ר משה חריף נר"ו, שמלת רצנה סובל ב' פירושים, פירוש א' עשרת אלפים, ועל זה מקשה רש"י וכי כך הוא החשבון, ופירוש ב', רצנה מספר מרובה, על שם ריבוי, וזה הפירוש שולל רש"י. באומרו והלא לא היה צריך לומר וכו'. (דו"ק) אלא אינו דומה מועטין העושין את התורה, למרובים העושין את התורה (שם): ונפלו איביכם וגו'. שיהיו נופלין לפניכם, שלא כדרך הארץ: (9) ופנתי אליכם. אפנה מכל עסקי לשלם שכרכם. משל למה הדבר דומה, למלך ששכר פועלים וכו', כדאיחא צת"כ (פרק ב, ה): והפריתי אתכם. צפריה ורציה (שם ה): והרביתי אתכם. בקומה וקופה (שם): והקימתי את בריתי אתכם. צרית חדשה, לא כצרית הראשונה שהפרתם אותה, אלא צרית חדשה שלא תופר, שנאמר וְכָרַתִּי אֶת צֵית יִשְׂרָאֵל וְאֶת צֵית יְהוּדָה צֵרִית תִּדְּעָה, (ירמיה לא, ל-לא), לא כצרית וגו' (ת"כ שם): (10) ואכלתם ישן נושן. הפירות יהיו משתמרין וטובים להתיישן, שיהא ישן הנושן של שלש שנים יפה לאכול משל אשתקד (שם פרק ג, א צ"צ לא): וישן מפני חדש תוציא. שיהיו הגרנות מלאות חדש והאוצרות מלאות ישן, ואריכים אחס לפנות האוצרות למקום אחר, לתת החדש לתוכן: (11) ונתתי משכני. זה בית המקדש: ולא תגעל נפשי. אין רוחי קצה בכס. כל געילה לשון פליטת דבר הבלוע בדבר, כמו פ' שם נגעל מגן גצורים (שמואל-ב א, כא), לא קבל המשיחה, שמושחין מגן של עור צחלב מצושל כדי להחליק מעליו מכת חץ או חנית שלא יקוב העור: (12) והתהלכתי בתוכם. אטייל עמכם בגן עדן כאחד מכם, ולא תהיו מזדעזעים ממני, יכול לא תיראו ממני, תלמוד לומר והייתי לכם לאלהים: (13) אני ה' אלהיכם. כדאי אני שתאמינו בי שאני יכול לעשות כל אלה, שהרי הוצאתי אתכם מארץ מצרים, ועשיתי לכם נסים גדולים: משת. כמין יחד בשני ראשי העול המעבדים המוסרה שלא תאל מראש השור ויתיר הקשר, כמו עֲשֵׂה לָךְ מוֹפְרוֹת וּמִטוֹת (ירמיה כז, ב), קבילי"א בלע"ז: קוממויות. בקומה וקופה:

15	and if ye shall reject My statutes, and if your soul abhor Mine ordinances, so that ye will not do all My commandments, but break My covenant;	וְאִם בִּקְדָּשִׁי תִקְדָּשׁוּ וְאִם יֵת דִּינִי תִרְחִיק נִפְשְׁכֶם בְּדִיל דְּלֹא לְמַעַבְדֵי יֵת כָּל פְּקוּדֵי לְאַשְׁנֵי יִתְכֹּחַן יֵת קִמִּי:	וְאִם-בְּחֻקֹּתַי תִּמְאָסוּ וְאִם אֶת- מִשְׁפָּטִי תִגְעַל נִפְשְׁכֶם לְבִלְתִּי עֲשׂוֹת אֶת-כָּל-מִצְוֹתַי לְהַפְרֹכֶם אֶת-בְּרִיתִי:	15
16	I also will do this unto you: I will appoint terror over you, even consumption and fever, that shall make the eyes to fail, and the soul to languish; and ye shall sow your seed in vain, for your enemies shall eat it.	אֲפִי אֲנִי אֶעֱבִיד דָּא לְכֹחַן וְאַסְעֵר עֲלֵיכֶם בִּיהוּלְתָּא שְׁחַפְתָּא וְקִדְחָתָא מִחֻשְׁכֹּן עֵינִין וּמִפְחֹן נֶפֶשׁ וְתִזְרְעוּן לְרִיקָנָא וְיִכְלֹנִיָּה וְיִכְלֹנִיָּה בְּעֲלֵי דְבִיכֹחַן:	אֲפִי-אֲנִי אֶעֱשֶׂה-נָּתַת לָכֶם וְהִפְקַדְתִּי עֲלֵיכֶם בְּהִלָּה אֶת- הַשְׁחָפֶת וְאֶת-הַקִּדְחָת מִכְלֹת עֵינַיִם וּמִדִּיבַת נֶפֶשׁ וְזִרְעֹתָם לְרִיק וְזִרְעָכֶם וְאֶכְלֹהוּ אִיְבֵיכֶם:	16
17	And I will set My face against you, and ye shall be smitten before your enemies; they that hate you shall rule over you; and ye shall flee when none pursueth you.	וְנִתְּתִי פָנַי בְּכֶם וְנִגְפְתֶּם לִפְנֵי אִיְבֵיכֶם וְרָדוּ בְכֶם שְׂנְאֵיכֶם וְנִסְתֶּם וְאִין רִדְדָה אֶתְכֶם:	וְנִתְּתִי רוּגִי בְכֹחַן וְתִתְּקֹרֶן קֶדֶם בְּעֲלֵי דְבִיכֹחַן וְיִרְדּוּן בְּכֹחַן שְׂנְאֵיכֹחַן וְתִעַרְקוּן וְלִית דְּרִדְדִּיהָ יִתְכֹּחַן:	17

(14) ואם לא תשמעו לי. להיות עמלים צחורה, ולדעת מדרש חכמים. יכול לקיים המצות, כשהוא אומר ולא תעשו וגו' הרי קיום מצות אומר, הא מה אני מקיים ואם לא תשמעו לי, להיות עמלים צחורה. ומה תלמוד לומר לי, אין לי אלא זה המכיר את רצונו ומתכוין למרוד בו, וכן צנמרו ג' ל' ל' ל' ל' (בראשית י, ט), שמכירו ומתכוין למרוד בו, וכן צנמרו קדים וקטאים לה' מאל (שם יג, יג), מכירים את רצונו ומתכוונים למרוד בו: ולא תעשו. משלל תלמודו, לא תעשו, הרי שתי עזירות (ת"כ פרשתא ז, ג):

(15) ואם בחקתי תמאסו. מואס צאחרים העושים: משפטי תגעל נפשכם. שונא החכמים: לבלתי עשות. מונע את אחרים מעשות: את כל מצותי. כופר שלא לזיתים, לכן נאמר את כל מצותי, ולא נאמר את כל המצות: להפרכם את בריתי. כופר בעיקר. הרי שצד עזירות, הראשונה גוררת השנייה, וכן עד השביעית, ואלו הן, לא למד, ולא עשה, מואס צאחרים העושים, שונא את החכמים, מונע את האחרים, כופר במצות, כופר בעיקר:

(16) והפקדתי עליכם. ולויתי עליכם: שחפת. חולי שמסחף את הבשר, אנפולי"ש צלע"ז, (געשוואלען) דומה לנפוח שהוקלה נפחתו ומראית פניו זעופה: קדחת. חולי שמקדים את הגוף ומחממו ומצעריו, כמו פי אש קדחה צאפי (דברים לז, כג): מכלות עינים ומדיבת נפש. העינים צופות וכלות לראות שגל וצקא, וסוף שלא ירפא, וידאצו הנפשות של משפחתו צמותו. כל תאוה שאינה צאה ותוחלת ממושכה, קרויה כליון עינים: וזרעתם לריק. תזרעו ולא תלמח, ואם תלמח, ואכלוהו אויביכם:

(17) ונתתי פני. פונה אני מכל עסקי להרע לכם: ורדו בכם שנאיכם. כמשמעו, ישלטו בכם. אגדת ת"כ מפרשה זו (פרק ד): אף אני אעשה זאת. איני מדבר אלא צחק, וכן אף אני אלק עשם צקרי (פסוק מא): והפקדתי עליכם. שיהיו המכות פוקדות אתכם מזו לזו, עד שהראשונה פקודה אללכם, אציא אחרת ואסמכנה לה: בהלה. מכה המזהלת את הצריות, ואיזו, זו מכת מותן: את השחפת. יש לך אדם שהוא חולה ומוטל צמטה אלל צשרו שמור עליו, תלמוד לומר שחפת, שהוא נשחף, או עתים שהוא נשחף אלל נוח ואינו מקדית, תלמוד לומר ואת הקדחת, מלמד שהוא מקדית, או עתים שהוא מקדית וצבור הוא צעזמו שיחיה, תלמוד לומר מכלות עינים, או הוא אינו צבור צעזמו שיחיה אלל אחרים צבורים שיחיה, תלמוד לומר ומדיבות נפש: וזרעתם לריק זרעכם. זורעה ואינה מלמחח, ומעתה מה אויביכם צאים ואוכלים, ומה ת"ל ואכלוהו אויביכם, הא כיצד, זורעה שנה ראשונה, ואינה מלמחח, שנה שניה מלמחח ואויבים צאים ומואסים תצוה לימי המזור, וצפנים מתים צרעב שלא לקטו תצוה אשחקד. ד"א וזרעתם לריק זרעכם, כנגד הצנים והצנות הכחוז מדבר, שאתה עמל צה ומגדלן, והטטא צא ומכלה אותם, שנאמר אשחף ורציתי אצבי קלם (איכה ז, כג): ונתתי פני בכם. כמו שנאמר צטוצה ופניתי אליכם, כך נאמר צרעה ונתתי פני. משלו משל למלך שאמר לעבדיו פונה אני מכל עסקי ועוסק אני עמכם לרעה: ונגפתם לפני איביכם. שיהא המות הורג אתכם מצפנים, ובעלי דצציון מקיפין אתכם מצחוץ (ת"כ פרק ד, ה): ורדו בכם שנאיכם. שאיני מעמיד שונאים אלא מכס וצכס, שצשעה שאומות העולם עובדי אלילים עומדים על ישראל אינם מצקשים אלא מה צגגלוי, שנאמר וקיה אס ורע ישאל וקלה מקין ועמלק וצגי קדס וגו' (שופטים ו, ו)

18	And if ye will not yet for these things hearken unto Me, then I will chastise you seven times more for your sins.	וְאִם-עַד-אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ לִי וְיִסְפַּתִּי לִי־סַרְהָ אֶתְכֶם שִׁבְעַת עָל־חַטֹּאתֵיכֶם:	וְאִם עַד אֵלֶּיךָ לֹא תִקְבְּלוּן לְמִימָרִי וְאִסִּירָה לְמַרְדֵּי יִתְכּוֹן שִׁבְעַת עַל חַוְבֵּיכֶם:
19	And I will break the pride of your power; and I will make your heaven as iron, and your earth as brass.	וְשִׁבַרְתִּי אֶת־גִּזְאוֹן עֲזָכֶם וְנָתַתִּי אֶת־שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֵל וְאֶת־אֲרֻצְכֶם כְּנָחֶשֶׁת:	וְאֶתְבַּר יֵת יִקְרַת תִּקְפָּכֶם וְאֶתִּין יֵת שָׁמַיָא דְעִלְיוֹכֶם תְּקִיפִין כְּבַרְזֵל מְלֹא חֲתָא מִטְרָא וְאֶרְעָא דְתַחוּתֵיכֶם חֲסִינָא כְּנָחֶשֶׁת מְלֻמָּעַבַּד פִּירִין:
20	And your strength shall be spent in vain; for your land shall not yield her produce, neither shall the trees of the land yield their fruit.	וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם וְלֹא־תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת־יְבוּלָהּ וְעֵץ הָאָרֶץ לֹא יִתֵּן פְּרִי:	וְיִסּוּף לְרִיקְנֵי חֵילְכֶם וְלֹא תֵתִין אֲרֻעֶכֶם יֵת עֲלֵלְתָהּ וְאֵילָן חֲקֵלָא לֹא יִתֵּן אֲבִיָּה:
21	And if ye walk contrary unto Me, and will not hearken unto Me; I will bring seven times more plagues upon you according to your sins.	וְאִם־תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי וְלֹא תֹאבּוּ לִשְׁמָע לִי וְיִסְפַּתִּי עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כְּחַטֹּאתֵיכֶם:	וְאִם תִּהְיוּ כְּדָמִי בְּקִשְׁוִי וְלֹא תִיבּוֹן לְקַבֵּלָא לְמִימָרִי וְאִסִּירָה לְאִיתָאָה עֲלֵיכֶם מִכָּה שִׁבְעַת כְּחַוְבֵּיכֶם:
22	And I will send the beast of the field among you, which shall rob you of your children, and destroy your cattle, and make you few in number; and your ways shall become desolate.	וְהִשְׁלַחְתִּי בְכֶם אֶת־חַיַּת הַשָּׂדֶה וְשָׂכְלָה אֶתְכֶם וְהִכְרִיתָהּ אֶת־בְּהֶמְתְּכֶם וְהִמְעִיטָה אֶתְכֶם וְנָשְׁמוּ דְרָכֵיכֶם:	וְאֶשְׁלַח בְּכֶם יֵת חַיַּת בְּרָא וְתַתְּפִיל יִתְכּוֹן וְתִשְׁרִיץ יֵת בְּעִירְכֶם וְתִזְעַר יִתְכּוֹן וְיִצְדִּין אוֹרְחֵיכֶם:

ג), ויִסְפּוּ עֲלֵיכֶם ויִשְׁחַדּוּ אֶת יְבוּל הָאָרֶץ (שם ד), אֲבָל בְּשִׁעָה שְׁאֵעֵמִיד עֲלֵיכֶם מִכֶּס וּבְכֶס הֵם מַחֲפָשִׁים אַחֵר הַמַּטְמוּנִיּוֹת שֶׁלָּכֶם, וְכֵן הוּא אוֹמֵר וְאֶשְׁר אֶכְלוּ שָׂר עִמִּי וְעוֹרְס מֵעֲלֵיכֶם הַפְּשָׁטִיּוֹגוּ (מִכָּה ג, ג. ת"כ שם): וְנִסְתָּם. מִפְּנֵי אֵימָה: וְאִין רוֹדֵף אַתְכֶם. מִזְלֵי כח:

(18) וְאִם עַד אֵלֶּה. וְאִם צִעוּד אֵלֶּה לֹא תִשְׁמָעוּ: וְיִסְפַּתִּי. עוֹד יִסּוּרִין אַחֲרֵיכֶם: שִׁבְעַת עָל־חַטֹּאתֵיכֶם. שְׂעַת פּוֹרְעָנוּת עַל ז' הַעֲבִירוֹת הָאֲמֹרוֹת לְמַעַל (ת"כ פֶּרֶק ה, א):

(19) וְשִׁבַרְתִּי אֶת גִּזְאוֹן עֲזָכֶם. זֶה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ, וְכֵן הוּא אוֹמֵר הִנְנִי מַחֲלֵל אֶת מִקְדָּשִׁי גִּזְאוֹן עוֹזֵכִים (יִחְזָקָל כד, כא): וְנָתַתִּי אֶת שָׁמַיְכֶם כְּבַרְזֵל וְאֶת אֲרֻצְכֶם כְּנָחֶשֶׁת. זֶה קֶסֶת מִשְׁל מִשֶּׁה שֶׁהוּא אוֹמֵר וְהִי שְׁמִיךְ אֶשְׁר עַל רֹאשְׁךָ נִחְשָׁת וְגו' (דְּבָרִים כח, כג), שֶׁהִיוּ הַשָּׁמַיִם מוֹעִינִין כְּדֶרֶךְ הַנְּחִשָׁת מוֹעִיָּה, וְהָאָרֶץ אֵינָה מוֹעִיָּה כְּדֶרֶךְ שְׁאִין הַצְּרוּל מוֹעִיָּה, וְהִיא מִשְׁמַרְת פִּירוֹתֶיהָ, אֲבָל כֹּחַ הַשָּׁמַיִם לֹא יִהְיוּ מוֹעִינִין כְּדֶרֶךְ שְׁאִין הַצְּרוּל מוֹעִיָּה, וְהִיא חוֹרֵצ צִעוּלָם, וְהָאָרֶץ תִּהְיֶה מוֹעִיָּה כְּדֶרֶךְ הַנְּחִשָׁת מוֹעִיָּה, וְהִיא מַאֲדָת פִּירוֹתֶיהָ:

(20) וְתִם לָרִיק כֹּחְכֶם. הִרִי אֲדָם שֶׁלֹּא עִמְלָה שֶׁלֹּא חֲרַשׁ שֶׁלֹּא זֶרַע שֶׁלֹּא נִכְשׁ שֶׁלֹּא כֶסֶף שֶׁלֹּא עֵדֶר וּבִשְׁעַת הַקִּיִּר צֹא שְׂדֵפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ אִין צֶכֶךְ כְּלוּם, אֲבָל אֲדָם שֶׁעִמְלָה וְחֲרַשׁ וְזֶרַע וְנִכְשׁ וְכֶסֶף וְעֵדֶר וְצֹא שְׂדֵפוֹן וּמִלְקָה אוֹתוֹ, הִרִי שְׁנֵי שָׁל זֶה קָהוֹת (ת"כ שם ד): וְלֹא תֵתֶן אֲרֻצְכֶם אֶת יְבוּלָהּ. אֵף מִה שֶׁאֵתָּה מוֹבִיל לֵה בְּשִׁעַת הַזֶּרַע (שם): וְעֵץ הָאָרֶץ. אֲפִילוּ מִן הָאָרֶץ יִהְיֶה לְקוֹי, שֶׁלֹּא יִחְנִיט פִּירוֹתֶיהָ בְּשִׁעַת הַנְּחִיטָה (שם): לֹא יִתֵּן. מִשְׁמַשׁ לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה, אֵעֵץ וְאֶפְרִי: לֹא יִתֵּן פְּרִי. כִּשְׁהוּא מִפְּרָה מְשִׁיר פִּירוֹתֶיהָ, הִרִי שְׁמִי קְלָלוֹת, וְיֵשׁ אֵן שְׂעַת פּוֹרְעָנוּת:

(21) וְאִם תֵּלְכוּ עִמִּי קָרִי. רְבוּתֵנוּ אֲמָרוּ עֲרָאִי, בְּמִקְרָה, שְׁאִינוּ אֵלֶּל לְפִרְקִים, כֵּן תִּלְכוּ עֲרָאִי בְּמִנּוֹת. וּמִנְחָם פִּירָשׁ לִשּׁוֹן מִנִּיעָה, וְכֵן הָקָר רָגֵלְךָ (מִשְׁלֵי יז, יז), וְכֵן יִקְרַח רִגְחָ (מִשְׁלֵי יז, כז), וְקָרִיב לִשּׁוֹן זֶה לְתַרְגּוּמוֹ שֶׁל אוֹנוֹקְלוֹס, לִשּׁוֹן קוֹשִׁי, שֶׁמִּקְשִׁים לָבֶס לְהַמְנֵעַ מִהַתְקַרֵּב אֵלֶּי: שִׁבְעַת כְּחַטֹּאתֵיכֶם. שְׂעַת פּוֹרְעָנוּת אַחֲרֵיכֶם בְּמִסְפָּר שְׂעַת כְּחַטֹּאתֵיכֶם:

23	And if in spite of these things ye will not be corrected unto Me, but will walk contrary unto Me;	וְאִם-בְּאֵלֶּה לֹא תִתְּדָדוּן לְמִימְרִי וּתְהַכִּינּוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:	וְאִם-בְּאֵלֶּה לֹא תִתְּדָדוּן לְמִימְרִי וּתְהַכִּינּוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:	23
24	then will I also walk contrary unto you; and I will smite you, even I, seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי אַף-אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִסֵּרְתִּי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכֹן:	וְהִלַּכְתִּי אַף-אֲנִי עִמָּכֶם בְּקָרִי וְהִסֵּרְתִּי אֶתְכֶם גַּם-אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכֹן:	24
25	And I will bring a sword upon you, that shall execute the vengeance of the covenant; and ye shall be gathered together within your cities; and I will send the pestilence among you; and ye shall be delivered into the hand of the enemy.	וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל- עָרֵיכֶם וּשְׁלַחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד-אֹיֵב:	וְהֵבֵאתִי עֲלֵיכֶם חֶרֶב נִקְמַת נֶקֶם-בְּרִית וְנֶאֱסַפְתֶּם אֶל- עָרֵיכֶם וּשְׁלַחְתִּי דָבָר בְּתוֹכְכֶם וְנָתַתֶּם בְּיַד-אֹיֵב:	25
26	When I break your staff of bread, ten women shall bake your bread in one oven, and they shall deliver your bread again by weight; and ye shall eat, and not be satisfied.	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאָפוּ עֶשְׂרֵי נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנוּר אֶחָד וְהִשְׁבִּיבוּ לַחֲמֶכֶם בַּמִּשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ: (ס)	בְּשִׁבְרִי לָכֶם מִטֶּה-לֶחֶם וְאָפוּ עֶשְׂרֵי נָשִׁים לַחֲמֶכֶם בְּתֵנוּר אֶחָד וְהִשְׁבִּיבוּ לַחֲמֶכֶם בַּמִּשְׁקָל וְאָכְלֹתֶם וְלֹא תִשְׂבָּעוּ:	26
27	And if ye will not for all this hearken unto Me, but walk contrary unto Me;	וְאִם בְּדֹא לֹא תִשְׁמָעוּ לְמִימְרִי וּתְהַכִּינּוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:	וְאִם בְּדֹא לֹא תִשְׁמָעוּ לְמִימְרִי וּתְהַכִּינּוּ קִדְמִי בְּקִשְׁיִי:	27
28	then I will walk contrary unto you in fury; and I also will chastise you seven times for your sins.	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת-קָרִי וְיִסֵּרְתִּי אֶתְכֶם אַף-אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכֹן:	וְהִלַּכְתִּי עִמָּכֶם בְּחֵמַת-קָרִי וְיִסֵּרְתִּי אֶתְכֶם אַף-אֲנִי שִׁבְעַת חֻבִּיכֹן:	28

(22) והשלחתי. לשון גירוי. ושכלה אתכם. אין לי אלא חיה משכלת שדרכה צדק, בהמה שאין דרכה צדק מנין, תלמוד לומר וְשָׁן צִהְמַת אֲשַׁלַּחֶם (דברים לז, כד), הרי שמים, ומנין שמהא ממיתה בנשיכתה, תלמוד לומר עַם חֲמַת זִמְלִי עֶפְרַי (שם), מה אלו נושכין וממיתין, אף אלו נושכין וממיתין כזר היו שנים בארץ ישראל, חמור נושך וממית, ערוד נושך וממית: ושכלה אתכם. אלו הקטנים: והכריתה את בהמתכם. מצחין: והמעטיה אתכם. מצפנים: ונשמו דרכיכם. שצילים גדולים ושצילים קטנים, הרי שצד פורעניות, שן בהמה, ושן חיה, חמת זחלי עפר, ושכלה, והכריתה, והמעטיה, ונשמו: (23) לא תוסרו לי. לשון אלי:

(25) נקם ברית. ויש נקם שאינו צדק, כדרך שאר נקמות, וזהו סמוי עיניו של דקיהו. דבר אחר נקם ברית, נקמת ברית אשר עזרתם. כל הנזל חרב שצמקרה, היא מלחמת חילות אויבים: ונאספתם. מן החוץ אל תוך הערים מפני המזור: ושלחתי דבר בתוכם. וע"י הדָּבָר, ונתתם ציד האויבים הנצים עליכם, לפי שאין מלינים את המת צירושלים, וכשהם מוֹלִיִּים את המת לקצרו נתנים ציד אויב:

(26) מטה לחם. לשון משען, כמו מטה עז (ירמיה מח, יז): בשבירי לכם מטה לחם. אשזור לכם כל מסעד אוכל, והם חזירי רעב: ואפו עשר נשים לחמכם בתנור אחד. מחוסר עזים: והשיבו לחמכם במשקל. שמהא המצואה נרקנת ונעשית פת נפולה ומשתצרת בתנור, והן יושבות ושוקלות את השצרים לחלקם ציניהם: ואכלתם ולא תשבעו. זה מארה בתוך המעים בלחם. הרי ז' פורעניות, חרב, מזור, דבר, שצר מטה לחם, חוסר עזים, פת נפולה, מארה במעים. ונתתם אינה מן המנין שהיא המצר:

29	And ye shall eat the flesh of your sons, and the flesh of your daughters shall ye eat.	וְאָכְלֶתֶם בֶּשָׂר בְּנֵיכֶם וּבֶשָׂר בְּנוֹתֵיכֶם תֹּאכְלוּ: וְתִכְלוּ בָסָר בְּנִיכֹן וּבָסָר בְּנוֹתֵיכֶם תִּכְלוּ:
30	And I will destroy your high places, and cut down your sun-pillars, and cast your carcasses upon the carcasses of your idols; and My soul shall abhor you.	וְהִשְׁמַדְתִּי וְהִכְרַתִּי אֶת־חַמְּנֵיכֶם וְנִתְּלִי אֶת־פְּגְרֵיכֶם עַל־פְּגְרֵי גִלּוּלֵיכֶם וְגִעְלָה נַפְשִׁי אֶתְכֶם: וְאֲשִׁיצִי יָת בְּמִתְכֹן וְאֶקְצִיץ יָת חֲנוּסֵיכֹן וְאֶתִּין יָת פְּגְרֵיכֶם עַל פְּגוּר טַעֲנוֹתֵיכֶם וִירְחִיק מִיִּמְרֵי יָתְכֶן:
31	And I will make your cities a waste, and will bring your sanctuaries unto desolation, and I will not smell the savour of your sweet odours.	וְנִתְּתִי אֶת־עָרֵיכֶם חֲרָבָה וְהִשְׁמַדְתִּי אֶת־מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֲרִיחַ בְּרִיחַ נִיחֻחְכֶם: וְאֶתִּין יָת קְרָוִיכֹן חֲרָבָה וְאֶצְדִּי יָת מִקְדְּשֵׁיכֶם וְלֹא אֶסְבִּיל בְּרִעָנָא קוֹרְבָן בְּנִישְׁתְּכֶן:
32	And I will bring the land into desolation; and your enemies that dwell therein shall be astonished at it.	וְהִשְׁמַדְתִּי אֲנִי אֶת־הָאָרֶץ וְשָׁמָּה עָלֶיהָ אִיְבֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בָּהּ: וְאֶצְדִּי אֲנִי יָת אֲרֻעָא וְיִצְדוֹן עָלָה בְּעָלֵי דְבְּבִיכֹן דִּיתְבִּין בָּהּ:
33	And you will I scatter among the nations, and I will draw out the sword after you; and your land shall be a desolation, and your cities shall be a waste.	וְאֶתְכֶם אֲזַרְה בְּגוֹיִם וְהִרִיקְתִּי אַחֲרֵיכֶם חֲרָב וְהִיָּתָה אֲרֻעָכֶם שְׁמָמָה וְעָרֵיכֶם יִהְיוּ חֲרָבָה: וְיִתְכֹן אֶבְדָּר בֵּינִי עַמְּמִיָּא וְאֶגְרִי בְּתַרְיֹכֹן דְּקַשְׁלִין בְּחֲרָבָה וְתִהְיִי אֲרֻעָכֶם צָדִיָּא וּקְרָוִיכֹן יִהְיוּ חֲרָבָה:
34	Then shall the land be paid her sabbaths, as long as it lieth desolate, and ye are in your enemies' land; even then shall the land rest, and repay her sabbaths.	אֲזִי תִרְצָה הָאָרֶץ אֶת־שַׁבְּתֶיהָ כָּל יְמֵי הַשְּׁמָה וְאַתֶּם בְּאֶרֶץ אִיְבֵיכֶם אֲזִי תִשְׁבֹּת הָאָרֶץ וְהִרְצָת אֶת־שַׁבְּתֶיהָ: בְּכִין תִּרְעִי אֲרֻעָא יָת שְׁמִטָּהָ כָּל יוֹמִין דְּצָדִיָּאת וְאַתֶּן בְּאֲרַע בְּעָלֵי דְבְּבִיכֹן בְּכִין תִּשְׁמִיט אֲרֻעָא וְתִרְעִי יָת שְׁמִטָּהָ:

(30) במתיכם. מגדלים וצריכות: חמניכם. מין עצודת אלילים שמעמידין על הגגות, ועל שם שמעמידין צחמה קרוין חמנים: ונתתי את פגריכם. תפוחי רעז היו, ומוציאים יראתם מחיקם ומנשקים אותם, וכרסו נצקעת ונפל עליה: וגעלה נפשי אתכם. זה סילוק שכינה (ת"כ פרק ו, ד):

(31) ונתתי את עריכם חרבה. יכול מאדס, כשהוא אומר והשימותי אני את הארץ, הרי אדס אמור, הא מה אני מקיים חרבה, מעוזר וש: והשימותי את מקדשיכם מן הגדודיות, שירות של ישראל שהיו מתקדשות ונעודות לזכר שם. הרי שבע פורעניות, אכילת זכר בניס וצנות, והשמדת צמות הרי שמים, כריחת חמנים אין כאן פורענות אלא על ידי השמדת הצריכות יפלו החמנים שצראשי הגגות ויכרתו, ונתתי את פגריכם וגו' הרי שלש, סלוק שכינה ארבע, חרבן ערים, שממון מקדש מן הגדודיות, ולא אריח קרצנות, הרי שבע:

(32) והשמתי אני את הארץ. זו מדה טובה לישראל שלא ימאזו האויצים נחת רוח צארכס, שתהא שוממה מיושביה: (33) ואתכם אזרה בגוים. זו מדה קשה, שצטעה שצני מדינה גולים למקום אחד רואים זה את זה ומתנחמין, וישראל נזרו כצמורה, כאלה הזורה שעורים צנפה ואין אחת מהן דצוקה בצצירתה: והריקתי. כשולף החרב מתרוקן הגדן. ומדרשו חרצ הנשמטת אחריכם אינה חוזרת מהר, כאלה שמריק את המים ואין סופן לחזור: והיתה ארצכם שממה. שלא תמהרו לשב למוכה, ומתוך כך עריכם יהיו חרבה, נראות לכם חרצות, שצטעה שאלה גולה מציתו ומכרמו ומעירו סופו לחזור כאלו אין כרמו וציתו חרבים, כך שנויה בת"כ (פרק ז, א):

(34) אז תרצה. תפיס את כעס המקום, שכעס על שמתויה: והרצת. למלך את שצמותיה:

35	As long as it lieth desolate it shall have rest; even the rest which it had not in your sabbaths, when ye dwelt upon it.	כָּל־יְמֵי הַשְּׁמָה תִּשְׁבֹּת אֶת אֲשֶׁר לֹא־שָׁבַתָה בְּשַׁבְּתֵיכֶם בְּשִׁמְטֵיכֶם כִּדְּוִיתוֹן יִתְבִּין עָלֶיהָ:
36	And as for them that are left of you, I will send a faintness into their heart in the lands of their enemies; and the sound of a driven leaf shall chase them; and they shall flee, as one fleeth from the sword; and they shall fall when none pursueth.	וְהִנְשְׂאָרִים בְּכֶם וְהִבֵּאתִי מִרְדָּךְ בְּלִבְכֶם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיהֶם וְרִדְּךָ אֹתָם קוֹל עֲלֵה נֶדְךָ וְנָסוּ מִנֶּסֶת־חֶרֶב וְנָפְלוּ וְאֵין רֹדֶף:
37	And they shall stumble one upon another, as it were before the sword, when none pursueth; and ye shall have no power to stand before your enemies.	וְכָשְׁלוּ אִישׁ־בְּאַחֵיו כַּמִּפְנֵי־חֶרֶב וְרִדְּךָ אֵין וְלֹא־תִהְיֶה לָכֶם תְּקוּמָה לִפְנֵי אֹיְבֵיכֶם:
38	And ye shall perish among the nations, and the land of your enemies shall eat you up.	וְאָבְדְתֶם בְּגוֹיִם וְאָכְלָה אֶתְכֶם אֶרֶץ אֹיְבֵיכֶם:
39	And they that are left of you shall pine away in their iniquity in your enemies' lands; and also in the iniquities of their fathers shall they pine away with them.	וְהִנְשְׂאָרִים בְּכֶם יִמְקוּ בְּעוֹנֵם בְּאַרְצֵת אֹיְבֵיכֶם וְאֶף בְּעוֹנֹת אֲבֹתָם אֹתָם יִמְקוּ:

(35) כל ימי השמה. לשון העשות, ומ"ס דגש במקום כפל שממה: את אשר לא שבתה. שבעים שנה של גלות צבל הן היו כנגד ע' שנות השמטה ויוצל שהיו בשנים שהכניסו ישראל צארכס לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונס משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, וזני יהודה הכניסו לפניו מ' שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל ואָסֶה שָׁכָב עַל צֶדֶךָ הַשְּׁמָלִי וגו' (יחזקאל ד, ד), וְכָלִיתָ אֶת אֶלֶה וְשָׁבַדְתָּ עַל צֶדֶךָ הַיְמָנִי שְׁנֵי אֲרָבָעִים יוֹם וְשָׁבַדְתָּ אֶת עוֹן בֵּית יְהוּדָה (שם ו), ונצואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמישית לגלות המלך יהויכין, ועוד עשו שש שנים עד גלות נדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר שנות מנשה חמשים וחמש היו, מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים וחמשים, כמו שאמרו צאגדת חלק (סנהדרין קג), ושל אִמּוֹן שְׁתִּים, ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לנדקיהו. לא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויוצלות שצחם, והם שש עשרה למאה י"ד שמיטין וצ' יוצלות הרי לארבע מאות שנה ששים וארבע, לשלשים ושש שנה חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת, ועוד שנה יחירה שנכנסה בשמטה המשלמת לשבעים. (נ"א ואותו יוצל שגלו שלא נגמר צעונס נחשב להם) ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים, וכן הוא אומר בדברי הימים עד רָשָׁה הָאֶרֶץ אֶת שְׁמֹתֶיהָ וגו', לְמַלְאוֹת שְׁבָעִים שָׁנָה (דברים הימים-צ לו, כא):

(36) והבאתי מרדך. פחד ורץ לצב מ"ס של מרץ יסוד נופל הוא, כמו מ"ס של מועד ושל מוקש: ונסו מנסת חרב. כאילו רודפים הורגים אותם: עלה נדך. שהרוח דוחפו ומכהו על עלה אחר ומקשקש ומוציא קול, וכן תרגומו קל טרפא דשקף, לשון חצטה, שדופת קדים (בראשית מא, ו), שְׁקִיף קדום, לשון משקוף, מקום חצטת הדלת וכן תרגומו של חצורה (שמות כא, כה), מִשְׁקָפִי:

(37) וכשלו איש באחיו. כשירצו לנזל יכשלו זה צוה, כי צהלו לרוץ: כמפני חרב. כאילו צורחים מלפני הורגים, שיהא צלצצם פחד וכל שעה סבורים שאדם רודפם. ומדרשו (ת"כ פרק ז, ה), וכשלו איש באחיו, זה נכשל צעונו של זה, שכל ישראל ערבין זה לזה (שזעונו לט):

(38) ואבדתם בגוים. כשתהיו פזורים תהיו אצודים זה מזה: ואכלה אתכם. אלו המתים צגולה:

(39) בעונת אבותם אתם. כשעונות אבותם אחס כשאוחזים מעשה אצותיהם צדיהם (שם פרק ח, צסנהדרין כז): ימקו. לשון המסה, כמו ימסו, וכמזהו תַּמְקָה צַהֲרִיהָ (זכרי' יד, יצ), נִמְקוּ צַהֲרִי (תהלים לח, ו):

40	<p>And they shall confess their iniquity, and the iniquity of their fathers, in their treachery which they committed against Me, and also that they have walked contrary unto Me.</p>	<p>וַיִּזְדוֹן יֵת חֹבֵיהֶון וְיֵת חֹבֵי אֲבֹתָהֶון בְּשִׁקְרָהֶון דְּשִׁקְרוּ בְּמִימְרֵי וְאִף דְּהִלִּיכוּ קִדְמֵי בְּקִשְׁיוֹ:</p>	<p>וְהִתְנַדְּוּ אֶת־עֲוֹנָם וְאֶת־עֲוֹן אֲבֹתָם בַּמַּעַלָּם אֲשֶׁר מַעַלּוּ־בִי וְאִף אֲשֶׁר־הִלְכוּ עִמִּי בְּקָרִי:</p>
41	<p>I also will walk contrary unto them, and bring them into the land of their enemies; if then perchance their uncircumcised heart be humbled, and they then be paid the punishment of their iniquity;</p>	<p>אִף אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּהֶון בְּקִשְׁיוֹ וְאֵעִיל יִתְּהֶון בְּאַרְעַע בְּעָלֵי דְבִבְיָהֶון אוֹ בְּכִין יִתְּבַר לְבָהֶון טַפְשָׁא וּבְכִין יִרְעוּן יֵת חֹבֵיהֶון:</p>	<p>אִף־אֲנִי אֵלֶךְ עִמָּם בְּקָרִי וְהִבֵּאתִי אֹתָם בְּאַרְץ אֹיְבֵיהֶם אוֹ־אֲזִי יִכְנַע לְבָבָם הָעֶרְלָ וְאִזִּי יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם:</p>
42	<p>then will I remember My covenant with Jacob, and also My covenant with Isaac, and also My covenant with Abraham will I remember; and I will remember the land.</p>	<p>וְדִכְרִנָּא יֵת קִימֵי דְעָם יַעֲקֹב וְאִף יֵת קִימֵי דְעָם יִצְחָק וְאִף יֵת קִימֵי דְעָם אַבְרָהָם אֲנִי דְכִיר וְאַרְעָא אֲנִי דְכִיר:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי אֶת־בְּרִיתִי יַעֲקֹב וְאִף אֶת־בְּרִיתִי יִצְחָק וְאִף אֶת־בְּרִיתִי אַבְרָהָם אֲזָכֹר וְהָאָרֶץ אֲזָכֹר:</p>
43	<p>For the land shall lie forsaken without them, and shall be paid her sabbaths, while she lieth desolate without them; and they shall be paid the punishment of their iniquity; because, even because they rejected Mine ordinances, and their soul abhorred My statutes.</p>	<p>וְאַרְעָא תִתְרַשֵּׁשׁ מִנְּהֶון וְתִרְעִי יֵת שְׁמִטָּהּ בְּדַדְדִּיאָת מִנְּהֶון וְאִנּוּן יִרְעוּן יֵת חֹבֵיהֶון לְטִין חֶלֶף בְּרַכָּאן אִיתִי עֲלֵיהֶון דְּבִדְיָנִי קִצּוֹ וְיֵת קִימֵי רַחֲיקָת נַפְשָׁהֶון:</p>	<p>וְהָאָרֶץ תַּעֲזֹב מֵהֶם וְתִרְעִי אֶת־שַׁבְּתֹתֶיהָ בְּהִשְׁמָהּ מֵהֶם וְהֶם יִרְצוּ אֶת־עֲוֹנָם יַעַן וּבִיַּעַן בַּמִּשְׁפָּטִי מֵאִסּוֹ וְאֶת־חֻקֹּתִי גַּעֲלָה נַפְשָׁם:</p>
44	<p>And yet for all that, when they are in the land of their enemies, I will not reject them, neither will I abhor them, to destroy them utterly, and to break My covenant with them; for I am the LORD their God.</p>	<p>וְאִף בְּרַם דָּא בְּמַהוּיָהֶון בְּאַרְעַע בְּעָלֵי דְבִבְיָהֶון לֹא אֲרַשְׁשֶׁנוּן וְלֹא אֲרַחֲסִיקֶנוּן לְשִׁיזְיוֹתָהֶון לְאַשְׁנָאָה קִימֵי עִמָּהֶון אֲרִי אֲנִי יְיָ אֱלֹהֵהֶון:</p>	<p>וְאִף־גַּם־זֹאת בְּהִיוֹתָם בְּאַרְץ אֹיְבֵיהֶם לֹא־מֵאֲסִיתִים וְלֹא־גַעֲלִיתִים לְכָל־לֹתָם לְהַפֵּר בְּרִיתִי אִתָּם כִּי אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵיהֶם:</p>
45	<p>But I will for their sakes remember the covenant of their ancestors, whom I brought forth out of the land of Egypt in the sight of the nations, that I might be their God: I am the LORD.</p>	<p>וְדִכְרִנָּא לְהֶון קִיָּם קִדְמָאֵי דְאַפִּיקִית יִתְּהֶון מֵאַרְעָא דְּמִצְרַיִם לְעֵינֵי עַמְמֵיָא לְמַהוּיָ לְהֶון לְאַלֹּהֵי אֲנִי יְיָ:</p>	<p>וְזָכַרְתִּי לָהֶם בְּרִית רִאשֻׁנִּים אֲשֶׁר הוֹצֵאתִי־אֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לְעֵינֵי הַגּוֹיִם לְהָיוֹת לָהֶם לְאֱלֹהִים אֲנִי יְהוָה:</p>

(41) והבאתי אתם. אני בעצמי אחיכם. זו מדה טובה לישראל, שלא יהיו אומרים הואיל וגלינו בין האומות עובדי אלילים נעשה כמעשיהם, אני איני מניחם, אלא מעמיד אני את נביאי ומחזירן לתחת כנפי, שנאמר וְהָעֵלָה עַל רִוְחָם קִיֹּץ לֹא תִהְיֶה וְגו' (יחזקאל כ, לב), הִי אֲנִי וְגו' אֵם לֹא תִקַּד תִּזְקָה וְגו' (שם לג. ת"כ שם ה): או אז יכנע. כמו אז נודע פִּי שֹׁר נִגְחָה הוּא (שמות כא, לו), אֵם אִז יכנע. לשון אחר אולי, שמה אִז יכנע לנצח וְגו': ואז ירצו את עונם. יכפרו על עונם ביסורייהם: (42) וזכרתי את בריתי יעקוב. צחמשה מקומות נכתב מלא, ואליהו חסר צחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיצוא ויבשר גאולת בניו: וזכרתי את בריתי יעקוב. למה נמנו אחרונים, כלומר, כדאי הוא יעקב הקטן לכן, ואם אינו כדאי, הרי יצחק עמו, ואם אינו כדאי הרי אברהם עמו, שהוא כדאי. ולמה לא נאמרה זכירה ביצחק, אלא אפרו של יצחק נראה לפני צבור ומונח על המזבח: (43) יען וביען. גמול, ובגמול אשר צמשפטי מאסו: (44) ואף גם זאת. ואף אפילו אני עושה עמהם זאת, הפורענות אשר אמרתי, בהיותם בארץ אויביהם, לא מאסתי לכלותם ולהפר בריתי אשר אתם:

46	These are the statutes and ordinances and laws, which the LORD made between Him and the children of Israel in mount Sinai by the hand of Moses.	אלה החקים והמשפטים 46 אלה החקים והמשפטים והתורות אשר נתן יהוה בינו ובין בני ישראל בהר סיני ביד-משה: (פ)
XXVII	And the LORD spoke unto Moses, saying:	וידבר יהוה אל-משה לאמר: ומליל יי עם משה למימר:
2	Speak unto the children of Israel, and say unto them: When a man shall clearly utter a vow of persons unto the LORD, according to thy valuation,	דבר אל-בני ישראל ואמרת 2 אל-הם איש כי יפלא נדר בערבך נפשת ליהוה:
3	then thy valuation shall be for the male from twenty years old even unto sixty years old, even thy valuation shall be fifty shekels of silver, after the shekel of the sanctuary.	והיה ערבך הזכר מבן עשרים 3 שנה ועד בן-ששים שנה והיה ערבך חמשים שקל כסף בשקל הקדש:
4	And if it be a female, then thy valuation shall be thirty shekels.	4 ואם-נקבה הוא והיה ערבך שלשים שקל:
5	And if it be from five years old even unto twenty years old, then thy valuation shall be for the male twenty shekels, and for the female ten shekels.	5 ואם מבן חמש שנים ועד בן- עשרים שנה והיה ערבך הזכר עשרים שקלים ולנקבה עשרת שקלים:
6	And if it be from a month old even unto five years old, then thy valuation shall be for the male five shekels of silver, and for the female thy valuation shall be three shekels of silver.	6 ואם מבן חדש ועד בן-חמש שנים והיה ערבך הזכר חמשה שקלים כסף ולנקבה ערבך שלשת שקלים כסף:
7	And if it be from sixty years old and upward: if it be a male, then thy valuation shall be fifteen shekels, and for the female ten shekels.	7 ואם מבן ששים שנה ומעלה אם-זכר והיה ערבך חמשה עשר שקל ולנקבה עשרה שקלים:

(45) ברית ראשונים. של שצמים:

(46) והתורת. אחת זכחז ואחת זעל פה, מגיד שכולם נתנו למשה צסיני:

(2) כי יפלא. יפריש צפיו: בערבך נפשת. ליתן ערך נפשו, לומר ערך דבר שנפשו תלויה בו, עליו:

(3) והיה ערבך וגו'. אין ערך זה לשון דמים, אלא צין שהוא יוקר צין שהוא זול, כפי שניו, הוא הערך הקצוב עליו צפרשה

זו: ערבך. כמו ערך, וכפל הכפ"ן, לא ידעתי מאיזה לשון הוא:

(5) ואם מבן חמש שנים. לא שיהא הנודר קטן שאין צדצרי קטן כלום, אלא גדול שאמר ערך קטן הזה שהוא צן חמש שנים
עליו:

8	<p>ואם מסכן הוא מפורסניה ויקימניה קדם כהנא ויפרוס יתיה כהנא על פום דתדביק יד נדרא ופרסניה כהנא:</p>	<p>8 ואם-מך הוא מערף והעמידו לפני הכהן והעריך אתו הכהן על-פי אשר תשיג יד הנדר ועריכנו הכהן: (ס)</p>
9	<p>ואם בעירא דיקרבון מנה קורבנא קדם יי כל דיתין מניה קדם יי יהי קודשא:</p>	<p>9 ואם-בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן ליהוה כל אשר יתן ממנו ליהוה יהיה-קדש:</p>
10	<p>לא יחלפניה ולא יעבר יתיה טב בביש או ביש בטב ואם חלפא יחליף בעירא בבשירא ויהי קודשא:</p>	<p>10 לא יחליפנו ולא ימיר אתו טוב ברע או רע בטוב ואם-המיר ימיר בהמה בבהמה והיה-הוא ותמורתו יהיה-קדש:</p>
11	<p>ואם כל בעירא מסאבא דלא יקרבון מנה קורבנא קדם יי ויקים ית בעירא קדם כהנא:</p>	<p>11 ואם כל-בהמה טמאה אשר לא-יקריבו ממנה קרבן ליהוה והעמיד את-הבהמה לפני הכהן:</p>
12	<p>ויפרוס כהנא יתה בין טב ובין ביש כפורסן כהנא כן יהי:</p>	<p>12 והעריך הכהן אתה בין טוב ובין רע כערף הכהן כן יהיה:</p>
13	<p>ואם מפרק ופרקניה ויוסף חומשיה על פורסניה:</p>	<p>13 ואם-גאל וגאלנה ויסף חמישתו על-ערפך:</p>
14	<p>וגבר ארי יקדיש ית ביתיה קודשא קדם יי ופרסניה כהנא בין טב ובין ביש כמא דפרוס יתיה כהנא כן יקום:</p>	<p>14 ואיש כי-יקדש את-ביתו קדש ליהוה והעריכו הכהן בין טוב ובין רע כאשר יעריך אתו הכהן כן יקום:</p>

(7) ואם מבין ששים שנה וגר. כשמגיע לימי הזקנה האשה קרובה להחשז כאיש, לפיכך האיש פוחת בהזדקנו יותר משליש צערכו, והאשה אינה פוחתת אלא שליש צערכה, דאמרי אינשי (ערכין יט.). סבא צביטא פסא צביטא, סבא צביטא סבא צביטא וסימנא טבא צביטא:

(8) ואם מך הוא. שאין ידו משגת ליתן הערך הזה: והעמידו. לנערך לפני הכהן ויעריכנו לפי השגת ידו של מעריך: על פי אשר תשיג. לפי מה שיש לו יסדרנו, וישאיר לו כדי חייו, מטה כר וכסת וכלי אומנות, אם היה חמר משאיר לו חמורו (ערכין כג.):

(9) כל אשר יתן ממנו. אמר רגלה של זו עולה, דצריו קיימין, ותמכר לזרכי עולה, ודמיה חולין, חוץ מדמי אוחו האבר:

(10) טוב ברע. חס צבעל מוס (ת"כ פרק ט, ו): או רע בטוב. וכל שכן טוב צטוב, ורע צרע (תמורה ט.):

(11) ואם כל בהמה טמאה. צבעל מוס הכתוב מדבר שהיא טמאה להקרבה, ולמדך הכתוב שאין קדשים תמימים יולאין לחולין צפדין, אלא א"כ הוממו (שם לז: ת"כ פרשת ד, א):

(12) כערבך הכהן כן יהיה. לשאר כל אדם הצא לקנותה מיד הקדש:

(13) ואם גאל וגאלנה. צבעלים החמיר הכתוב, להוסיף חומש, וכן במקדיש בית, וכן במקדיש את השדה, וכן צפדין מעשר שני, הצבעלים מוסיפין חומש, ולא שאר כל אדם (ת"כ שם ז):

15	And if he that sanctified it will redeem his house, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be his.	וְאִם-הַמְקֻדָּשׁ יִגְאֹל אֶת-בֵּיתוֹ וְיֹסֵף חֲמִישֵׁית כֶּסֶף-עֲרֻכָּתוֹ עָלָיו וְהָיָה לוֹ:	15
16	And if a man shall sanctify unto the LORD part of the field of his possession, then thy valuation shall be according to the sowing thereof; the sowing of a homer of barley shall be valued at fifty shekels of silver.	וְאִם אִישׁ מִשְׁדֶּה אֶחָדוֹ יִקְדִּישׁ אִישׁ לַיהוָה וְהָיָה עֲרֻכָּתוֹ לְפִי זֶרְעוֹ זֶרַע תָּמָר שְׁעָרִים בְּחֲמִשִּׁים שֶׁקֶל כֶּסֶף:	חמישי (שזיעי) 16
17	If he sanctify his field from the year of jubilee, according to thy valuation it shall stand.	אִם מִשְׁנַת הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ כְּעֲרֻכָּתוֹ יָקוּם:	17
18	But if he sanctify his field after the jubilee, then the priest shall reckon unto him the money according to the years that remain unto the year of jubilee, and an abatement shall be made from thy valuation.	וְאִם אַחֲרֵי הַיָּבֵל יִקְדִּישׁ שָׂדֵהוּ וַחֲשַׁב-לוֹ הַכֹּהֵן אֶת-הַכֶּסֶף עַל-פִּי הַשָּׁנִים הַנּוֹתָדֹת עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנִגְרַע מֵעֲרֻכָּתוֹ:	18
19	And if he that sanctified the field will indeed redeem it, then he shall add the fifth part of the money of thy valuation unto it, and it shall be assured to him.	וְאִם-נֹאֵל יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה הַמְקֻדָּשׁ אֹתוֹ וְיֹסֵף חֲמִישֵׁית כֶּסֶף-עֲרֻכָּתוֹ עָלָיו וְקָם לוֹ:	19
20	And if he will not redeem the field, or if he have sold the field to another man, it shall not be redeemed any more.	וְאִם-לֹא יִגְאֹל אֶת-הַשָּׂדֶה וְאִם-מָכַר אֶת-הַשָּׂדֶה לְאִישׁ אַחֵר לֹא יִגְאֹל עוֹד:	20

(16) והיה ערכך לפי זרעו. ולא כפי שוויה, אחת שדה טובה ואחת שדה רעה פדיון הקדשן שוים, בית כור שעורים צחמשים שקלים, כך גזירת הכתוב, והוא שצא לגאלה צחמלת היוכל, ואם צא לגאלה צחמלעו נותן לפי החשבון, סלע ופונדיון לשנה (ערכין כה.), לפי שאינה הקדש אלא למנין שני היוכל, שאם נגאלה הרי טוב, ואם לאו הגזר מוכרה צדמים הללו לאחר ועומדת ציד הלוקח עד היוכל כשאר כל השדות המכורות, וכשהיא יוצאה מידו חוזרת לכהנים של אותו משמר שהיוכל פוגע בו ומחלקת ציניהם (שם כה.), וזה המשפט האמור במקדש שדה, ועכשיו אפרשנו על סדר המקראות:

(17) אם משנת היובל יקדיש וגו'. אם משעצרה שנת היוכל מיד הקדישה וצא זה לגאלה מיד: כערכך יקום. כערך הזה האמור יהיה, חמשים כסף יתן:

(18) ואם אחר היובל יקדיש. וכן אם הקדישה משנת היוכל ונשחטה ציד גזר וצא זה לגאלה אחר היוכל: וחשב לו הכהן את הכסף על פי השנים הנותרות. כפי חשבון. כיצד הרי קצב דמיה של ארבעים ותשע שנים חמשים שקל, הרי שקל לכל שנה ושקל יתר על כולו, והשקל ארבעים ושמונה פונדיוני, הרי סלע ופונדיון לשנה אלא שחסר פונדיון אחד לכולו, ואמרו רבותינו (בכורות נ.). שאותו פונדיון קלצון לפרוקטרו, והבא לגאול יתן סלע ופונדיון לכל שנה לשנים הנותרות עד שנת היוכל: ונגרע מערכך. מנין השנים שמשנת היוכל, עד שנת הפדיון:

(19) ואם גאל יגאל. המקדיש אותו יוסיף חומש על הקצבה הזאת:

(20) ואם לא יגאל את השדה. המקדיש: ואם מכר. הגזר (ערכין כה.): את השדה לאיש אחר לא יגאל עוד. לשונו ציד המקדיש:

21	But the field, when it goeth out in the jubilee, shall be holy unto the LORD, as a field devoted; the possession thereof shall be the priest's.	וְהָיָה הַשָּׂדֶה בְּצֵאתוֹ בַּיָּבֵל קֹדֶשׁ לַיהוָה כְּשֵׂדֵה הַחֵרֶם לִפְתָּן תַּהֲנֶה אֲחֻזָּתוֹ: וְיָהִי חֻקָּלָא בְּמִפְקֵיהּ בְּיֹבֵלִיא קוֹדֶשָׁא קָדָם יְיָ כְּחֻקְל חֵרֶמָא לְכַהֲנָא תַּהִי אֲחֻסְנִיתִיה:	21
22	And if he sanctify unto the LORD a field which he hath bought, which is not of the field of his possession;	וְאִם אֶת־שָׂדֶה מִקְנָתוֹ אֲשֶׁר לֹא מִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ יִקְדִּישׁ לַיהוָה: וְאִם יֵת חֻקְל זְבִינוּהִי דְלֹא מִחֻקְל אֲחֻסְנִיתִיה יִקְדִּישׁ קָדָם יְיָ:	ששי
23	then the priest shall reckon unto him the worth of thy valuation unto the year of jubilee; and he shall give thy valuation in that day, as a holy thing unto the LORD.	וַחֲשַׁב־לּוֹ הַכֹּהֵן אֶת מִכְסַּת הָעֶרְכָּךְ עַד שְׁנַת הַיָּבֵל וְנָתַן אֶת־הָעֶרְכָּךְ בַּיּוֹם הַהוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה: וַיַּחֲשִׁיב לִיה כַּהֲנָא יֵת נָסִיב פּוֹרְסָנִיה עַד שְׁתָּא דְיֹבֵלִיא וַיִּתֵּן יֵת פּוֹרְסָנִיה בְּיוֹמָא הַהוּא קוֹדֶשָׁא קָדָם יְיָ:	23
24	In the year of jubilee the field shall return unto him of whom it was bought, even to him to whom the possession of the land belongeth.	בְּשְׁנַת הַיָּבֵל יָשׁוּב הַשָּׂדֶה לְאִשְׁרֵי־לּוֹ מֵאֲתוֹ לְאִשְׁרֵי־לּוֹ אֲחֻזַּת הָאָרֶץ: בְּשְׁתָּא דְיֹבֵלִיא יָתוּב חֻקָּלָא לְדוֹבְנִיה מְנִיה לְדִדְלִיה אֲחֻסְנַת אֶרְעָא:	24
25	And all thy valuations shall be according to the shekel of the sanctuary; twenty gerahs shall be the shekel.	וְכָל־עֶרְכָּךְ יִהְיֶה בְּשֶׁקֶל הַקֹּדֶשׁ עֶשְׂרִים גֵּרָה יִהְיֶה הַשֶּׁקֶל: וְכָל פּוֹרְסָנִיה יְהִי בְּסֻלְעִי קוֹדֶשָׁא עֶסְרִין מְעִין יְהִי סֻלְעָא:	25
26	Howbeit the firstling among beasts, which is born as a firstling to the LORD, no man shall sanctify it; whether it be ox or sheep, it is the LORD's.	אֲך־בְּכוֹר אֲשֶׁר־יִבְכֹּר לַיהוָה בְּבִהֶמָה לֹא־יִקְדִּישׁ אִישׁ אֹתוֹ אִם־שׁוֹר אִם־שֶׂה לַיהוָה הוּא: בְּרֵם בּוֹכְרָא דִּיתְבְּכֹר קָדָם יְיָ בְּבִעִירָא לֹא יִקְדִּישׁ גִּבֹּר יִתִּיה אִם תּוֹר אִם אֶמֶר דִּיִּי הוּא:	26
27	And if it be of an unclean beast, then he shall ransom it according to thy valuation, and shall add unto it the fifth part thereof; or if it be not redeemed, then it shall be sold according to thy valuation.	וְאִם בְּבִהֶמָה טְמֵאָה וּפְדָהּ בְּעֶרְכָּךְ וַיִּסַּף חֲמִשְׁתּוֹ עָלָיו וְאִם־לֹא יִגָּאֵל וְנִמְכַּר בְּעֶרְכָּךְ: וְאִם בְּבִעִירָא מִסְּאָבָא וַיִּפְרוֹק בְּפּוֹרְסָנִיה וַיִּוְסַף חוֹמְשִׁיהָ עָלֶיהָ וְאִם לֹא יִתְפָּרֵק וַיִּזְדַּבֵּן בְּפּוֹרְסָנִיה:	27

(21) והיה השדה בצאתו ביבול. מיד הלוקחו מן הגזר, כדרך שאר שדות היוצאות מיד לוקחיהם ציוצול: קדש לה'. לא שישב להקדש דק הבית ליד הגזר, אלא כשדה החרם הנחמן לכהנים, שנאמר כל חֵרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לַיהוָה (במדבר יח, יד), אף זו תחלוק לכהנים של אותו משמר שיום הכפורים של יוצל פוגע בו (ערכין כח:).

(22) ואם את שדה מקנתו וגו'. חלוק יש בין שדה מקנה לשדה אחוזה, ששדה מקנה לא תחלוק לכהנים ציוצול, לפי שאינו יכול להקדישה אלא עד היוצל, שהרי ציוצול היתה עמידה לזאת מידו ולשוב לצעלים, לפיכך, אם בא לגאלה, יגאל בדמים הללו הקוצים לשדה אחוזה, ואם לא יגאל, וימכרנה גזר לאחר, או אם לא יגאל הוא, בשנת היוצל ישוב השדה לאשר קנהו מאתו, אותו שהקדישה, ופן תאמר לאשר קנהו הלוקח הזה האחרון מאתו, וזהו הגזר, לכך הוצרך לומר לאשר לו אחוזת הארץ, מירושם אבות, וזהו צעלים הראשונים שמכרוה למקדיש (שם כו:).

(25) וכל ערכך יהיה בשקל הקדש. כל ערכך שכתוב צו שקלים יהיה בשקל הקדש: עשרים מעות, כך היו מתחלה, ולאחר מכלן הוסיפו שמות, ואמרו רבותינו (בכורות נ.) שש מעה כסף דינר, עשרים וארבע מעות לסלע:

(26) לא יקדיש איש אתו. לשם קרבן אחר, לפי שאינו שלו:

(27) ואם בבמה הטמאה וגו'. אין המקרא הזה מוסב על הבכור, שאין לומר בבכור צהמה טמאה ופדה בערכך, וחמור

28	Notwithstanding, no devoted thing, that a man may devote unto the LORD of all that he hath, whether of man or beast, or of the field of his possession, shall be sold or redeemed; every devoted thing is most holy unto the LORD.	אִישׁ כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם אִישׁ לַיהוָה מִכָּל־אֲשֶׁר־לוֹ מֵאָדָם וּבְהֵמָה וּמִשְׂדֵּה אֲחֻזָּתוֹ לֹא יִמָּכֵר וְלֹא יִגָּאֵל כָּל־חֵרֶם קֹדֶשׁ־קֹדְשִׁים הוּא לַיהוָה:	28
29	None devoted, that may be devoted of men, shall be ransomed; he shall surely be put to death.	כָּל־חֵרֶם אֲשֶׁר יִחְרֹם מִן־הָאָדָם לֹא יִתְפָּדֶיךָ אֶתְקַטְּלָה יִתְקַטֵּל:	שביעי
30	And all the tithe of the land, whether of the seed of the land, or of the fruit of the tree, is the LORD's; it is holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר הָאָרֶץ מִזֶּרַע הָאָרֶץ מִפְּרִי הָעֵץ לַיהוָה הוּא קֹדֶשׁ לַיהוָה:	30
31	And if a man will redeem aught of his tithe, he shall add unto it the fifth part thereof.	וְאִם־יִגָּאֵל אִישׁ מִמַּעֲשָׂרוֹ חֲמִשִּׁיתוֹ יֹסֶף עָלָיו:	31
32	And all the tithe of the herd or the flock, whatsoever passeth under the rod, the tenth shall be holy unto the LORD.	וְכָל־מַעֲשֵׂר בָּקָר וְצֹאן כָּל־אֲשֶׁר־יַעֲבֹר תַּחַת הַשֹּׁבֵט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה־קֹדֶשׁ לַיהוָה:	מפטיר

אין זה, שהרי אין פדיון פטר חמור אלא טלה, והוא מתנה לכהן ואינו להקדש, אלא הכתוב מוסב על ההקדש, שהכתוב שלמעלה דבר בפדיון זהמה טהורה שהוממה, וכאן דבר במקדש זהמה טמאה לצדק הבית (מנחות קא): ופדה בערכך. כפי מה שיעריכנה הכהן: ואם לא יגאל. ע"י צעלים (ח"כ פרק ז, ב): ונמכר בערכך. לאחרים:

(28) אך כל חרם וגו'. נחלקו רבותינו בדבר (ערכין כח); יש אומרים סתם חרמים להקדש (שם ה), ומה אני מקיים כל חרם בישראל לך יהיה (במדבר יח, יד), בחרמי כהנים, שפירש ואמר הרי זה חרם לכהן, ויש שאמרו סתם חרמים לכהנים: לא ימכר ולא יגאל. אלא ניתן לכהן, לדברי האומר סתם חרמים לכהנים, מפרש מקרא זה בסתם חרמים, והאומר סתם חרמים לצדק הבית, מפרש מקרא זה, בחרמי כהנים, שהכל מודים שחרמי כהנים אין להם פדיון (ערכין כח); עד שיצואו ליד כהן, וחרמי גזוה נפדים: כל חרם קדש קדשים הוא. האומר סתם חרמים לצדק הבית, מביא ראיה מכאן, והאומר סתם חרמים לכהנים, מפרש כל חרם קדש קדשים הוא לה', ללמד שחרמי כהנים חלים על קדשי קדשים, ועל קדשים קלים, ונותן לכהן כמו ששנינו במסכת ערכין (כח): אם נדר, נותן דמיהם, ואם נדבה, נותן את טובתה: מאדם. כגון שהחרים עצדיו ושפחותיו הכנענים (שם כח):

(29) כל חרם אשר יחרם וגו'. היוצא ליהרג ואמר אחד ערכו עלי, לא אמר כלום (שם ו. ח"כ שם ז): מות יומת. הרי הולך למות, לפיכך לא יפדה, אין לו לא דמים, ולא ערך:

(30) וכל מעשר הארץ. במעשר שני הכתוב מדבר: מזרע הארץ. דגן: מפרי העץ. תירוש וינר: לח' הוא. קנאו השם ומשולחנו צוה לך לעלות ולאכול צירושלים, כמו שנאמר וְאָכַלְתָּ לֶחְמִי ה' אֱלֹהֶיךָ מֵעֵשֶׂר דֶּגַן תִּירָשָׁךָ וְגו' (דברים יד, כג קידושין נג):

(31) ממעשרו. ולא ממעשר חזירו, הפודה מעשר של חזירו אין מוסיף חומש (שם כד). ומה היא גאולתו, כדי להחירו באכילה בכל מקום, והמעות יעלה ויאכל צירושלים, כמו שכתוב וְנִסְתָּה בְּקֶסֶף וְגו':

(32) תחת השבט. כשבא לעשרן מוציאן בפתח זה אחר זה, והעשירי מכה בשבט צבועה בסקרא להיות ניכר שהוא מעשר, כן עושה לטלאים ועגלים של כל שנה ושנה (בכורות נח): יהיה קדש. ליקרב למזבח דמו ואמרו, והבשר נאכל לבעלים, שהרי לא נמנה עם שאר מתנות כהונה, ולא מצינו שיהא בשרו ניתן לכהנים:

<p>33 He shall not inquire whether it be good or bad, neither shall he change it; and if he change it at all, then both it and that for which it is changed shall be holy; it shall not be redeemed.</p>	<p>לֹא יִבְקֹר בֵּין-טוֹב לְרָע וְלֹא יִמְיָרְנוּ וְאִם-הֵמָּר יִמְיָרְנוּ וְהָיָה הָיָה וְתִמְוָרְתּוֹ יִהְיֶה-קֹדֶשׁ לֹא יִגָּאֵל: 33</p> <p>לֹא יִבְקֹר בֵּין טָב לְבִישׁ וְלֹא יַחְלֹפְנִיה וְאִם חֲלָפָא יַחְלֹפְנִיה וְיִהְיִי הוּא וְחֲלוּפִיה יִהְיִי קוֹדֶשׁ לֹא יִתְפָּדִיק:</p>
<p>34 These are the commandments, which the LORD commanded Moses for the children of Israel in mount Sinai.</p>	<p>אֵלֶּה הַמִּצְוֹת אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת-מֹשֶׁה אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי: עכ פסוקים</p> <p>אֵלֶּין פְּקוּדֵי דְּפָקִיד יִי יְיָ מֹשֶׁה לְּוֹת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּטוֹרָא דְּסִינַי:</p>

The Haftarah is Jeremiah 16:19 – 17:14 on page 158.

חזק חזק ונתחזק

(33) לֹא יִבְקֹר וּגְוַר. לְפִי שְׁנֵאמַר וְכָל מִצְוַת נְדָרִיקָם (שֶׁס יב, יא), יִכּוֹל יֵהֵא צוֹרֵר וּמוֹצִיא אֶת הַיָּפֶה, תִּלְמוּד לֹא יִבְקֹר בֵּין טוֹב לְרָע, בֵּין חֵס בֵּין צַעַל מוֹס, חֵלָה עֲלֵיו קְדוּשָׁה, וְלֹא שִׁיקְרִיב צַעַל מוֹס, אֲלֵא יֵאָכֵל צְתוּרַת מַעֲשֶׂה, וְאִסּוּר לִיגְזוּז וְלִיעֲבֹד (צְכוּרֹת יד:)

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל־מֹשֶׁה בַּמִּדְבָּר סִינַי
בְּאַהֲל מוֹעֵד בְּאַחֶד לַחֹדֶשׁ הַשְּׁנִי בַּשָּׁנָה
הַשְּׁנִית לְצֵאתְכֶם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֵאמֹר:

שָׂאוּ אֶת־רֹאשׁ כָּל־עֵדַת בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לְמִשְׁפַּחְתָּם לְבֵית אֲבֹתָם בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת
כָּל־זָכָר לְגִלְגָּלָתָם:

מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה כָּל־יָצֵא צָבָא
בְּיִשְׂרָאֵל תִּפְקְדוּ אֹתָם לְצָבָאתָם אַתָּה
וְאַהֲרֹן:

וְאַתְכֶם יִהְיוּ אִישׁ אִישׁ לְמִטָּה אִישׁ רֹאשׁ
לְבֵית־אֲבֹתָיו הוּא:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת הָאָנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם
לְרֹאוּבֵן אֶלִּיזֹר בֶּן־שְׁדִיאוּר:

לְשִׁמְעוֹן שְׁלִמְיָאֵל בֶּן־צוּרִישַׁדַּי:

לְיְהוּדָה נַחֲשֹׁן בֶּן־עֲמִינָדָב:

לְיִשָּׁשָׁר נֶתַנָּאֵל בֶּן־צוּר:

לְזִבּוּלֹן אֱלִיאָב בֶּן־חֶלֶן:

לְבְנֵי יוֹסֵף לְאֶפְרַיִם אֶלִּישָׁמָע בֶּן־עֲמִיחֹד
לְמִנַּשֶּׁה גַּמְלִיאֵל בֶּן־פְּדָהצֹר:

לְבִנְיָמִן אַבִּידָן בֶּן־גִּידְעֹנִי:

לְדָן אַחִיעֶזֶר בֶּן־עֲמִישַׁדַּי:

לְאַשֶׁר פַּגִּיעִיאֵל בֶּן־עֶכְרָן:

לְגָד אֶלְיָסָף בֶּן־דְּעוּאֵל:

לְנַפְתָּלִי אַחִירָע בֶּן־עִנָּן:

אֵלֶּה (כ' קריאי) (ק' קרואי) הָעֵדָה נְשִׂאֵי
מִטּוֹת אֲבוֹתָם רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם:

וַיִּקַּח מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן אֶת הָאָנָשִׁים הָאֵלֶּה
אֲשֶׁר נִקְּבוּ בְּשֵׁמֹת: (בספרי ספרד ואשכנז
בשמות)

במדבר

AND THE LORD spoke unto Moses in the wilderness of Sinai, in the tent of meeting, on the first day of the second month, in the second year after they were come out of the land of Egypt, saying:

2

'Take ye the sum of all the congregation of the children of Israel, by their families, by their fathers' houses, according to the number of names, every male, by their polls;

3

from twenty years old and upward, all that are able to go forth to war in Israel: ye shall number them by their hosts, even thou and Aaron.

4

And with you there shall be a man of every tribe, every one head of his fathers' house.

ו

And these are the names of the men that shall stand with you: of Reuben, Elizur the son of Shedeur.

6

Of Simeon, Shelumiel the son of Zurishaddai.

7

Of Judah, Nahshon the son of Amminadab.

8

Of Issachar, Nethanel the son of Zuar.

9

Of Zebulun, Eliab the son of Helon.

10

Of the children of Joseph: of Ephraim, Elishama the son of Ammihud; of Manasseh, Gamaliel the son of Pedahzur.

11

Of Benjamin, Abidan the son of Gideoni.

12

Of Dan, Ahiezer the son of Ammishaddai.

13

Of Asher, Pagiel the son of Ochran.

14

Of Gad, Eliasaph the son of Deuel.

15

Of Naphtali, Ahira the son of Enan.'

16

These were the elect of the congregation, the princes of the tribes of their fathers; they were the heads of the thousands of Israel.

ישראל

And Moses and Aaron took these men that are pointed out by name.

וְאֵת כָּל־הָעֵדָה הִקְהִילוּ בְּאַחַד לַחֹדֶשׁ
הַשֵּׁנִי וַיִּתְּלוּ עַל־מִשְׁפְּחֹתָם לְבֵית אֲבֹתָם
בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה
לְגִלְגָּלָתָם:

18

And they assembled all the congregation together on the first day of the second month, and they declared their pedigrees after their families, by their fathers' houses, according to the number of names, from twenty years old and upward, by their polls.

כַּאֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה אֶת־מֹשֶׁה וַיִּפְקְדֵם
בְּמִדְבַּר סִינַי: (ס)

19

As the LORD commanded Moses, so did he number them in the wilderness of Sinai.

הפטרות

הפטרות ויקרא

The Haftarah is Isaiah 43:21 – 44:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 166. On Shabbat HaHodesh read the Maftir and Haftarah on page 174.

עם-זו יצַרְתִּי לִי תְהִלָּתִי יִסְפְּרוּ: (ס)	XLIII:21	The people which I formed for Myself, That they might tell of My praise.
וְלֹא-אֶתִּי קָרָאתָ יַעֲקֹב כִּי-יָגַעַתָּ בִּי יִשְׂרָאֵל:	22	Yet thou hast not called upon Me, O Jacob, Neither hast thou wearied thyself about Me, O Israel.
לֹא-הֵבִיאתָ לִי שֶׂה עֲלִיתִךָ וּזְבָחִיךָ לֹא כִבְדִתָּנִי לֹא הִעֲבַדְתִּיךָ בְּמִנְחָה וְלֹא הוֹגַעְתִּיךָ בְּלִבְנוֹחַ:	23	Thou hast not brought Me the small cattle of thy burnt-offerings; Neither hast thou honoured Me with thy sacrifices. I have not burdened thee with a meal-offering, Nor wearied thee with frankincense.
לֹא-קָנִיתָ לִי בַכֶּסֶף קָנָה וְחֶלֶב וּזְבָחִיךָ לֹא הִרְוִיתָנִי אֵד הִעֲבַדְתָּנִי בַחֲטָאוֹתֶיךָ הוֹגַעְתָּנִי בַעֲוֹנוֹתֶיךָ:	24	Thou hast bought Me no sweet cane with money, Neither hast thou satisfied Me with the fat of thy sacrifices; But thou hast burdened Me with thy sins, Thou hast wearied Me with thine iniquities.
אֲנִכִּי אֲנֹכִי הוּא מוֹחָה פֶשַׁעֶיךָ לְמַעַנִּי וְחֲטָאוֹתֶיךָ לֹא אֶזְכֹּר:	25	I, even I, am He that blotteth out thy transgressions for Mine own sake; And thy sins I will not remember.
הַזְכִּירְנִי נִשְׁפָּטָה יַחַד סִפֵּר אֶתָּה לְמַעַן תִּצְדָּק:	26	Put Me in remembrance, let us plead together; Declare thou, that thou mayest be justified.
אָבִיךָ הִרְאִישׁוֹן חָטָא וּמְלִיצִיךָ פָּשְׁעוּ בִּי:	27	Thy first father sinned, And thine intercessors have transgressed against Me.
וְאַחֲלַל שָׂרֵי קֹדֶשׁ וְאַתָּנָה לַחֶרֶם יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל לְגִדּוּפִים: (פ)	28	Therefore I have profaned the princes of the sanctuary, And I have given Jacob to condemnation, And Israel to reviling.
וְעַתָּה שְׁמַע יַעֲקֹב עַבְדִּי וְיִשְׂרָאֵל בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	XLIV:1	Yet now hear, O Jacob My servant, And Israel, whom I have chosen;
כֹּה-אָמַר יְהוָה עֹשֶׂה וְיִצְרֵה מִבֶּטֶן יַעֲזֹרֶךָ אֶל-תִּירָא עַבְדִּי יַעֲקֹב וְיִשְׁרֹון בְּחֵרְתִּי בּוֹ:	2	Thus saith the LORD that made thee, And formed thee from the womb, who will help thee: Fear not, O Jacob My servant, And thou, Jeshurun, whom I have chosen.
כִּי אֶצְקֶה-מַּיִם עַל-צָמָא וְנִזְלִים עַל- יַבֶּשֶׁת אֶצְקֶה רוּחִי עַל-זֶרְעֶךָ וּבִרְכָתִי עַל- צִאצְאֶיךָ:	3	For I will pour water upon the thirsty land, And streams upon the dry ground; I will pour My spirit upon thy seed, And My blessing upon thine offspring;
וְצִמְחוּ בִּבְיִין חָצִיר כַּעֲרָבִים עַל-יַבְלִי- מַיִם:	4	And they shall spring up among the grass, As willows by the watercourses.

זֶה יֹאמֶר לַיהוָה אֲנִי וְזֶה יִקְרָא בְשֵׁם־
יַעֲקֹב וְזֶה יִכְתֹּב יָדוֹ לַיהוָה וּבְשֵׁם יִשְׂרָאֵל
יִכְנֶה: (פ)

כֹּה־אָמַר יְהוָה מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל וְגֹאֲלוֹ יְהוָה
צְבָאוֹת אֲנִי רִאשׁוֹן וְאַחֲרוֹן וּמִבְלַעְדֵּי
אֵין אֱלֹהִים:

וּמִי־כְמוֹנִי יִקְרָא וְיִגִּידָהּ וְיַעֲרֹכֶהָ לִּי
מִשׁוּמֵי עַם־עוֹלָם וְאֲתִיּוֹת וְאֲשֶׁר תִּבְאֶנָּה
יִגִּידוּ לָמוֹ:

אֶל־תִּפְחָדוּ וְאֶל־תִּרְחוּ הֲלֹא מֵאֶז
הַשְׁמַעְתִּיךָ וְהִגַּדְתִּי וְאַתֶּם עַד־הַיּוֹם אֵלֹהִים
מִבְלַעְדֵּי וְאֵין צוּר בַּל־יִדְעֵתִי:

יִצְרִי־פֶסֶל כָּל־מִן תְּהוּ וְחִמּוּדֵיהֶם בַּל־
יֻעִילוּ וְעֵדֵיהֶם הִמָּה בַל־יֵרְאוּ וּבַל־יֵדְעוּ
לְמַעַן יִבְשׁוּ:

מִי־יֵצֵר אֵל וּפֶסֶל נֹסֵף לְבִלְתִּי הוֹעִיל:

הֵן כָּל־חֲבֵרָיו יִבְשׁוּ וְחֲרָשִׁים הִמָּה מֵאֲדָם
יִתְקַבְּצוּ כָּל־ם יַעֲמָדוּ וּפָחַדוּ יִבְשׁוּ יַחַד:

חֲרָשׁ בְּרִזָּל מַעֲצָד וּפֹעַל בַּפְּחָם
וּבִמְקַבּוֹת יֵצְרָהוּ וַיִּפְעֲלֵהוּ בְּזִרְעוֹ כְּחוֹ
גַם־רָעַב וְאֵין כֹּחַ לֹא־שָׁתָה מַיִם וַיִּיָּעַף:

חֲרָשׁ עֲצִים נֹטֶה קוֹ וַיִּתְאַרְהוּ בַשָּׁרָד
יַעֲשֶׂהוּ בַּמְקַצְעוֹת וּבַמְחַוָּגָה וַיִּתְאַרְהוּ
וַיַּעֲשֶׂהוּ כְּתַבְנִית אִישׁ כְּתַפְאֶרֶת אָדָם
לְשֹׁכֵת בַּיִת:

לְכַרְת־לּוֹ אֲרָזִים וַיִּקַּח תִּרְזָה וְאַלְזֹן
וַיֹּאמֶץ־לּוֹ בַּעֲצֵי־יָעַר נָטַע אֲרֹן וְגִשְׁם
יִגְדֵּל:

וְהָיָה לְאָדָם לְבָעַר וַיִּקַּח מֵהֶם וַיִּחַם אֶף־
וַיִּשִׂק וַאֲפָה לֶחֶם אֶף־וַיִּפְעֵל־אֵל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה
עָשָׂהוּ פֶסֶל וַיִּסְגֹּד־לָמוֹ:

One shall say: 'I am the LORD'S'; And another shall
call himself by the name of Jacob; And another shall
subscribe with his hand unto the LORD, And surname
himself by the name of Israel.

Thus saith the LORD, the King of Israel, And his
Redeemer the LORD of hosts: I am the first, and I am
the last, And beside Me there is no God.

And who, as I, can proclaim— Let him declare it, and
set it in order for Me— Since I appointed the ancient
people? And the things that are coming, and that
shall come to pass, let them declare.

Fear ye not, neither be afraid; Have I not announced
unto thee of old, and declared it? And ye are My
witnesses. Is there a God beside Me? Yea, there is no
Rock; I know not any.

They that fashion a graven image are all of them
vanity, And their delectable things shall not profit;
And their own witnesses see not, nor know; That they
may be ashamed.

Who hath fashioned a god, or molten an image That
is profitable for nothing?

Behold, all the fellows thereof shall be ashamed; And
the craftsmen skilled above men; Let them all be
gathered together, let them stand up; They shall fear,
they shall be ashamed together.

The smith maketh an axe, And worketh in the coals,
and fashioneth it with hammers, And worketh it
with his strong arm; Yea, he is hungry, and his
strength faileth; He drinketh no water, and is faint.

The carpenter stretcheth out a line; He marketh it out
with a pencil; He fitteth it with planes, And he
marketh it out with the compasses, And maketh it
after the figure of a man, According to the beauty of a
man, to dwell in the house.

He heweth him down cedars, And taketh the ilex and
the oak, And strengtheneth for himself one among
the trees of the forest; He planteth a bay-tree, and the
rain doth nourish it.

Then a man useth it for fuel; And he taketh thereof,
and warmeth himself; Yea, he kindleth it, and baketh
bread; Yea, he maketh a god, and worshippeth it; He
maketh it a graven image, and falleth down thereto.

חֲצִיֹּן שָׂרָף בְּמוֹ-אֵשׁ עַל-חֲצִיֹּן בָּשָׂר יֹאכֹל
יִצְלָה צָלִי וַיִּשְׂבַּע אֶרְיָחָם וַיֹּאמֶר הָאֵח
חֲמוּטִי רָאִיתִי אֹור:

16 He burneth the half thereof in the fire; With the half thereof he eateth flesh; He roasteth roast, and is satisfied; Yea, he warmeth himself, and saith: 'Aha, I am warm, I have seen the fire';

וּשְׂאֲרֵיתוֹ לֵאלֹה עֲשֵׂה לְפָסְלוֹ (כ)
[יִסְגֹּד] (ק' יִסְגֹּד-) וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּתְפַּלֵּל אֵלָיו
וַיֹּאמֶר הֲצִילָנִי כִי אֱלֹהִי אַתָּה:

17 And the residue thereof he maketh a god, even his graven image; He falleth down unto it and worshippeth, and prayeth unto it, And saith: 'Deliver me, for thou art my god.'

לֹא יָדְעוּ וְלֹא יָבִינוּ כִּי טָח מְרָאוֹת עֵינֵיהֶם
מִהַשְׁכִּיל לִבָּתָם:

18 They know not, neither do they understand; For their eyes are bedaubed, that they cannot see, And their hearts, that they cannot understand.

וְלֹא-יֵשִׁיב אֶל-לִבּוֹ וְלֹא דַעַת וְלֹא-תְבוּנָה
לֵאמֹר חֲצִיֹּן שָׂרַפְתִּי בְּמוֹ-אֵשׁ וְאֵף אִפְתִּי
עַל-גִּחְלִי לֶחֶם אֲצַלֶּה בָּשָׂר וְאֹכַל וַיִּתְרוּ
לְתוֹעֵבָה אֲעֲשֶׂה לְבֹל עֵץ אֲסַגֹּד:

19 And none considereth in his heart, Neither is there knowledge nor understanding to say: 'I have burned the half of it in the fire; Yea, also I have baked bread upon the coals thereof; I have roasted flesh and eaten it; And shall I make the residue thereof an abomination? Shall I fall down to the stock of a tree?'

רָעָה אַפֶּר לֵב הוֹתֵל הִטָּהוּ וְלֹא-
יִצִּיל אֶת-נַפְשׁוֹ וְלֹא יֹאמֶר הֲלוֹא שָׂקָר
בְּיָמִינִי: (ס)

20 He striveth after ashes, A deceived heart hath turned him aside, That he cannot deliver his soul, nor say: 'Is there not a lie in my right hand?'

זְכַר-אַלֹה יַעֲקֹב וְיִשְׂרָאֵל כִּי עַבְדִּי-אַתָּה
יִצְרֵיתִי עַבְד־לִי אַתָּה יִשְׂרָאֵל לֹא תִנְשָׁנִי:

21 Remember these things, O Jacob, And Israel, for thou art My servant; I have formed thee, thou art Mine own servant; O Israel, thou shouldest not forget Me.

מַחֲיִיתִי כַעֲב פֶּשְׁעֶיךָ וְכַעֲנָן חַטֹּאוֹתֶיךָ
שׁוֹבָה אֵלַי כִּי גֹאֲלֶיךָ:

22 I have blotted out, as a thick cloud, thy transgressions, And, as a cloud, thy sins; Return unto Me, for I have redeemed thee.

רְנֵוּ שָׁמַיִם כִּי-עָשָׂה יְהוָה הֲרִיעוּ תַּחְתִּינֹת
אֶרֶץ פִּצְחוּ הָרִים רָנָה יַעַר וְכָל-
עֵץ בּוֹ כִּי-גֹאֵל יְהוָה יַעֲקֹב וּבִישְׂרָאֵל
יִתְפָּאֵר: (ס)

23 Sing, O ye heavens, for the LORD hath done it; Shout, ye lowest parts of the earth; Break forth into singing, ye mountains, O forest, and every tree therein; For the LORD hath redeemed Jacob, And doth glorify Himself in Israel.

הפסרת צו

The Haftarah is Jeremiah 7:21 – 8:3 & 9:22 – 9:23. For Shabbat Zachor the maftir and haftarah are on page 166. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 170. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 179.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עַל־זִבְחֵיכֶם סֹפּוּ עַל-זִבְחֵיכֶם וְאָכְלוּ בָּשָׂר:

VII:21 Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Add your burnt-offerings unto your sacrifices, and eat ye flesh.

כִּי לֹא־דִבַּרְתִּי אֶת־אֲבוֹתֵיכֶם וְלֹא
צִוִּיתִים בָּנוֹם (כ' הוציא) [ק' הוציא]
אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם עַל־דְּבָרִי עוֹלָה
וְזָבַח:

22

For I spoke not unto your fathers, nor commanded them in the day that I brought them out of the land of Egypt, concerning burnt-offerings or sacrifices;

כִּי אִם־אֶת־הַדְּבָר הַזֶּה צִוִּיתִי אוֹתָם
לֵאמֹר שְׁמָעוּ בְּקוֹלִי וְהָיִיתִי לָכֶם לֵאלֹהִים
וְאַתֶּם תִּהְיוּ־לִי לְעָם וְהִלַּכְתֶּם בְּכָל־
הַדֶּרֶךְ אֲשֶׁר אֶצְוֶה אֶתְכֶם לַמַּעַן יִיטֵב
לָכֶם:

23

but this thing I commanded them, saying: 'Hearken unto My voice, and I will be your God, and ye shall be My people; and walk ye in all the way that I command you, that it may be well with you.'

וְלֹא שְׁמָעוּ וְלֹא־הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיִּלְכוּ
בְּמַעֲצוֹת בְּשָׂרָוֹת לִבָּם הָרַע וַיִּהְיוּ
לְאַחֲזֹר וְלֹא לְפָנִים:

24

But they hearkened not, nor inclined their ear, but walked in their own counsels, even in the stubbornness of their evil heart, and went backward and not forward,

לְמִן־הַיּוֹם אֲשֶׁר יָצְאוּ אֲבוֹתֵיכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם עַד הַיּוֹם הַזֶּה וְאֲשַׁלַּח אֲלֵיכֶם
אֶת־כָּל־עֲבָדֵי הַנְּבִיאִים יוֹם הַשָּׁבָע
וְשָׁלַח:

25

even since the day that your fathers came forth out of the land of Egypt unto this day; and though I have sent unto you all My servants the prophets, sending them daily betimes and often,

וְלֹא שְׁמָעוּ אֵלַי וְלֹא הִטּוּ אֶת־אָזְנוֹם וַיַּקְשׁוּ
אֶת־עַרְפָּם הִרְעוּ מֵאֲבוֹתָם:

26

yet they hearkened not unto Me, nor inclined their ear, but made their neck stiff; they did worse than their fathers.

וְדִבַּרְתָּ אֲלֵיהֶם אֶת־כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה
וְלֹא יִשְׁמָעוּ אֵלַיִךְ וְקָרָאתָ אֲלֵיהֶם וְלֹא
יַעֲנוּכָה:

27

And thou shalt speak all these words unto them, but they will not hearken to thee; thou shalt also call unto them, but they will not answer thee.

וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הָעָם הַגּוֹי אֲשֶׁר לֹא־
שְׁמָעוּ בְּקוֹל יְהוָה אֱלֹהָיו וְלֹא לָקְחוּ מוֹסֵר
אֲבָדָה הָאֱמוּנָה וְנִכְרְתָה מִפִּיהֶם: (ס)

28

Therefore thou shalt say unto them: This is the nation that hath not hearkened To the voice of the LORD their God, Nor received correction; Faithfulness is perished, And is cut off from their mouth.

גְּזִי נִזְרָךְ וְהִשְׁלִיכִי וּשְׂאִי עַל־שָׁפָיִם קִינָה
כִּי מָאֵס יְהוָה וַיִּטֹּשׁ אֶת־דָּוָר עֲבָרְתוֹ:

29

Cut off thy hair, and cast it away, And take up a lamentation on the high hills; For the LORD hath rejected and forsaken the generation of His wrath.

כִּי־עָשׂוּ בְנֵי־יְהוּדָה הָרַע בְּעֵינֵי נְאֻם־
יְהוָה שְׁמוֹ שְׁקוּצִיָּהֶם בְּבֵית אֲשֶׁר־נִקְרָא־
שְׁמִי עָלָיו לְטַמְּאוֹ:

30

For the children of Judah have done that which is evil in My sight, saith the LORD; they have set their detestable things in the house whereon My name is called, to defile it.

וּבְנוּ בְּמוֹת הַתֹּפֶת אֲשֶׁר בְּגִיא בֶן־הַנֶּם
לְשַׂרְף אֶת־בְּנֵיהֶם וְאֶת־בָּנוֹתֵיהֶם בָּאֵשׁ
אֲשֶׁר לֹא צִוִּיתִי וְלֹא עָלְתָה עַל־לְבִי: (פ)

31

And they have built the high places of Topheth, which is in the valley of the son of Hinnom, to burn their sons and their daughters in the fire; which I commanded not, neither came it into My mind.

לִכְן הַנֶּהֱיָיִם בָּאִים נֶאֱמַר יְהוָה וְלֹא־
יֵאמָר עוֹד הַחֶפֶת וְגִיא בֶן־הִנּוֹם כִּי אִם־
גִּיא הַחֶרֶגָּה וְקִבְּרוּ בְּתַפֶּת מֵאֵין מְקוֹם:

וְהִיְתָה נִבְלַת הָעָם הַזֶּה לְמֵאֲכָל לְעוֹף
הַשָּׁמַיִם וּלְבִהֲמַת הָאָרֶץ וְאֵין מִחְרִיד:

וְהִשְׁבַּתִּיו מִעָרֵי יְהוּדָה וּמִחֻצוֹת יְרוּשָׁלַם
קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל
כֶּלֶה כִּי לְחֶרֶבָה תִּהְיֶה הָאָרֶץ:

בַּעֲת הַהִיא נֶאֱמַר יְהוָה (כ' וַיֵּצֵאוּ) ק'
וַיֵּצֵאוּ אֶת־עֲצָמוֹת מַלְכֵי־יְהוּדָה וְאֶת־
עֲצָמוֹת־שָׂרָיו וְאֶת־עֲצָמוֹת הַכֹּהֲנִים וְאֶת־
עֲצָמוֹת הַנְּבִיאִים וְאֶת־עֲצָמוֹת יוֹשְׁבֵי־
יְרוּשָׁלַם מִקְבְּרֵיהֶם:

וַשִּׁטְחוּם לְשֶׁמֶשׁ וּלְיָרֵחַ וּלְכָל צָבָא
הַשָּׁמַיִם אֲשֶׁר אֶהְיֶה וְאֲשֶׁר עָבְדוּם וְאֲשֶׁר
הָלְכוּ אַחֲרֵיהֶם וְאֲשֶׁר דָּרְשׁוּם וְאֲשֶׁר
הִשְׁתַּחֲווּ לָהֶם לֹא יִאֲסְפוּ וְלֹא יִקְבְּרוּ
לְדָמֶן עַל־פְּנֵי הָאֲדָמָה יְהִיוּ:

וְנִבְחַר מוֹת מַחֲיִים לְכָל הַשְּׂאֲרִית
הַנִּשְׁאָרִים מִן־הַמִּשְׁפָּחָה הָרָעָה הַזֹּאת
בְּכָל־הַמְּקוֹמוֹת הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר הִדְחֵתִים
שָׁם נֶאֱמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (ס)

כֹּהוּ אָמַר יְהוָה אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל חֲכָם
בְּחֻמָּתוֹ וְאֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל הַגִּבּוֹר בְּגִבּוֹרָתוֹ
אֱלֹהֵי־יִתְהַלָּל עֲשִׂיר בְּעֲשָׂרוֹ:

כִּי אִם־בִּזְאת יִתְהַלָּל הַמִּתְהַלָּל הַשֶּׁבֶל־
וַיֵּדַע אוֹתִי כִּי אֲנִי יְהוָה עֹשֶׂה חֶסֶד מִשְׁפָּט
וַיִּצְדָּקָה בָּאָרֶץ כִּי־בִאֵלָה חָפַצְתִּי נֶאֱמַר־
יְהוָה: (ס)

32 Therefore, behold, the days come, saith the LORD,
that it shall no more be called Topheth, nor The
valley of the son of Hinnom, but The valley of
slaughter; for they shall bury in Topheth, for lack of
room.

33 And the carcasses of this people shall be food for the
fowls of the heaven, and for the beasts of the earth;
and none shall frighten them away.

34 Then will I cause to cease from the cities of Judah, and
from the streets of Jerusalem, the voice of mirth and
the voice of gladness, the voice of the bridegroom and
the voice of the bride; for the land shall be desolate.

VIII:1 At that time, saith the LORD, they shall bring out the
bones of the kings of Judah, and the bones of his
princes, and the bones of the priests, and the bones of
the prophets, and the bones of the inhabitants of
Jerusalem, out of their graves;

2 and they shall spread them before the sun, and the
moon, and all the host of heaven, whom they have
loved, and whom they have served, and after whom
they have walked, and whom they have sought, and
whom they have worshipped; they shall not be
gathered, nor be buried, they shall be for dung upon
the face of the earth.

3 And death shall be chosen rather than life by all the
residue that remain of this evil family, that remain in
all the places whither I have driven them, saith the
LORD of hosts.

IX:22 Thus saith the LORD: Let not the wise man glory in
his wisdom, neither let the mighty man glory in his
might, Let not the rich man glory in his riches;

23 But let him that glorieth glory in this, that he
understandeth, and knoweth Me, That I am the
LORD who exercise mercy, justice, and righteousness,
in the earth; for in these things I delight, Saith the
LORD.

הפטרת שמיני

The Haftarah is II Samuel 6:1 – 7:17. On Shabbat Parah, read Maftir and Haftarah on page 170. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 174.

וַיִּסַּף עוֹד דָּוִד אֶת-כָּל-בְּחוּר בְּיִשְׂרָאֵל
שְׁלָשִׁים אָלֶף:

VI:1 And David again gathered together all the chosen men of Israel, thirty thousand.

וַיָּקָם וַיֵּלֶךְ דָּוִד וְכָל-הָעָם אֲשֶׁר אִתּוֹ
מִבְּעָלֵי יְהוָה לְהַעֲלֹת מִשָּׁם אֶת אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר-נִקְרָא שְׁם שָׁם יְהוָה
צְבָאוֹת יֹשֵׁב הַכְרֻבִּים עָלָיו:

2 And David arose, and went with all the people that were with him, from Baale-judah, to bring up from thence the ark of God, whereupon is called the Name, even the name of the LORD of hosts that sitteth upon the cherubim.

וַיִּרְכְּבוּ אֶת-אֲרוֹן הָאֱלֹהִים אֶל-עֲגֹלָה
חֲדָשָׁה וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר
בְּגִבְעָה וַעֲזָא וְאַחִיו בְּנֵי אֲבִינָדָב נְהָגִים
אֶת-הָעֲגֹלָה חֲדָשָׁה:

3 And they set the ark of God upon a new cart, and brought it out of the house of Abinadab that was in the hill; and Uzzah and Ahio, the sons of Abinadab, drove the new cart.

וַיִּשְׁאָהוּ מִבֵּית אֲבִינָדָב אֲשֶׁר בְּגִבְעָה עָם
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וְאַחִיו הַלֵּךְ לִפְנֵי הָאֲרוֹן:

4 And they brought it out of the house of Abinadab, which was in the hill, with the ark of God, and Ahio went before the ark.

וַדָּנּוּ וְכָל-בֵּית יִשְׂרָאֵל מִשְׁחָקִים
לִפְנֵי יְהוָה בְּכָל עֲצֵי בְרוֹשִׁים
וּבְכַנְרֹת וּבִנְבָלִים וּבַתְּפִילִּים וּבַמְנַעֲנָעִים
וּבַצִּלְצְלִים:

5 And David and all the house of Israel played before the LORD with all manner of instruments made of cypress-wood, and with harps, and with psalteries, and with timbrels, and with sistra, and with cymbals.

וַיָּבֹאוּ עַד-גֶּרֶן נָכוֹן וַיִּשְׁלַח עֲזָא אֶל-אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים וַיֹּאחֲזֵ בּוֹ כִּי שָׁמְטוּ הַבָּקָר:

6 And when they came to the threshing-floor of Nacon, Uzzah put forth his hand to the ark of God, and took hold of it; for the oxen stumbled.

וַיַּחַר-אַף יְהוָה בְּעֲזָא וַיַּכֵּהוּ שָׁם הָאֱלֹהִים
עַל-הַשָּׂל וַיָּמָת שָׁם עִם אֲרוֹן הָאֱלֹהִים:

7 And the anger of the LORD was kindled against Uzzah; and God smote him there for his error; and there he died by the ark of God.

וַיַּחַר לְדָוִד עַל אֲשֶׁר פָּרַץ יְהוָה פָּרִץ
בְּעֲזָא וַיִּקְרָא לַמָּקוֹם הַהוּא פָּרִץ עֲזָא עַד
הַיּוֹם הַזֶּה:

8 And David was displeased, because the LORD had broken forth upon Uzzah; and that place was called Perez-uzzah, unto this day

וַיִּירָא דָּוִד אֶת-יְהוָה בַּיּוֹם הַהוּא וַיֹּאמֶר
אֵיךְ יָבֹא אֵלַי אֲרוֹן יְהוָה:

9 And David was afraid of the LORD that day; and he said: 'How shall the ark of the LORD come unto me?'

וְלֹא-אַבְהָה דָּוִד לְהַסִּיר אֵלָיו אֶת-אֲרוֹן
יְהוָה עַל-עֵיר דָּוִד וַיִּטְהוּ דָּוִד בֵּית עֲבֶד-
אָדָם הַגִּטִּיתִי:

10 So David would not remove the ark of the LORD unto him into the city of David; but David carried it aside into the house of Obed-edom the Gittite.

וַיֵּשֶׁב אֲרוֹן יְהוָה בֵּית עֲבֶד אָדָם הַגִּטִּיתִי
שְׁלֹשָׁה חֳדָשִׁים וַיְבָרֶךְ יְהוָה אֶת-עֲבֶד
אָדָם וְאֶת-כָּל-בֵּיתוֹ:

11 And the ark of the LORD remained in the house of Obed-edom the Gittite three months; and the LORD blessed Obed-edom, and all his house.

וַיִּגַּד לַמֶּלֶךְ דָּוִד לֵאמֹר בֵּרַךְ יְהוָה אֶת־
בֵּית עֹבֵד אָדָם וְאֶת־כָּל־אֲשֶׁר־לוֹ בַּעֲבוּר
אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּלָּךְ דָּוִד וַיַּעַל אֶת־אֲרוֹן
הָאֱלֹהִים מִבֵּית עֹבֵד אָדָם עִיר דָּוִד
בְּשִׂמְחָה:

12 And it was told king David, saying: 'The LORD hath blessed the house of Obed-edom, and all that pertaineth unto him, because of the ark of God.' And David went and brought up the ark of God from the house of Obed-edom into the city of David with joy.

וַיְהִי כִּי צָעְדוּ נָשְׂאֵי אֲרוֹן־יְהוָה שֵׁשָׁה
צָעָדִים וַיִּזְבַּח שׁוֹר וּמְרִיא:

13 And it was so, that when they that bore the ark of the LORD had gone six paces, he sacrificed an ox and a fatling.

וְדָוִד מְכַרְכֵּר בְּכָל־עֹז לִפְנֵי יְהוָה וְדָוִד
חָגוּר אֶפֶוד בָּד:

14 And David danced before the LORD with all his might; and David was girded with a linen ephod.

וְדָוִד וְכָל־בֵּית יִשְׂרָאֵל מַעֲלִים אֶת־אֲרוֹן
יְהוָה בַּתְרוּעָה וּבְקוֹל שׁוֹפָר:

15 So David and all the house of Israel brought up the ark of the LORD with shouting, and with the sound of the horn.

וַהֲיָה אֲרוֹן יְהוָה בָּא עִיר דָּוִד וּמִיכַל בַּת־
שָׁאוּל נִשְׁקָפָהּ בַּעַד הַחֲלוֹן וַתֵּרָא אֶת־
הַמֶּלֶךְ דָּוִד מִפָּנָיו וּמְכַרְכֵּר לִפְנֵי יְהוָה
וְתִבּוּ לוֹ בַּלִּבָּהּ:

16 And it was so, as the ark of the LORD came into the city of David, that Michal the daughter of Saul looked out at the window, and saw king David leaping and dancing before the LORD; and she despised him in her heart.

וַיָּבִאוּ אֶת־אֲרוֹן יְהוָה וַיַּצְגּוּ אֹתוֹ בַּמָּקוֹמוֹ
בַּתְּנוּף הָאֱהָל אֲשֶׁר נָטָה־לוֹ דָּוִד וַיַּעַל דָּוִד
עֹלֹת לִפְנֵי יְהוָה וּשְׁלָמִים:

17 And they brought in the ark of the LORD, and set it in its place, in the midst of the tent that David had pitched for it; and David offered burnt-offerings and peace-offerings before the LORD.

וַיְכַל דָּוִד מִהַעֲלֹת הָעֹלָה וּהַשְׁלָמִים
וַיְבָרֶךְ אֶת־הָעָם בְּשֵׁם יְהוָה צְבָאוֹת:

18 And when David had made an end of offering the burnt-offering and the peace-offerings, he blessed the people in the name of the LORD of hosts.

וַיַּחֲלֶק לְכָל־הָעָם לְכָל־הַמֶּזֶן יִשְׂרָאֵל
לְמֵאִישׁ וְעַד־אִשָּׁה לְאִישׁ חֶלֶת לֶחֶם אֶחָת
וְאַשְׁפַּר אֶחָד וְאַשִּׁישָׁה אֶחָת וַיִּלָּךְ כָּל־
הָעָם אִישׁ לְבֵיתוֹ:

19 And he dealt among all the people, even among the whole multitude of Israel, both to men and women, to every one a cake of bread, and a cake made in a pan, and a sweet cake. So all the people departed every one to his house.

וַיָּשָׁב דָּוִד לְבֵרֶךְ אֶת־בֵּיתוֹ (ס) וַתֵּצֵא
מִיכַל בַּת־שָׁאוּל לִקְרֹאת דָּוִד וַתֹּאמֶר
מִה־נִּכְבַּד הַיּוֹם מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִגְלָה
הַיּוֹם לְעֵינֵי אִמָּהוֹת עַבְדָּיו כִּהְגִּלּוֹת נִגְלֹת
אֶתֶּר הָרִקִּים:

20 Then David returned to bless his household. And Michal the daughter of Saul came out to meet David, and said: 'How did the king of Israel get him honour to-day, who uncovered himself to-day in the eyes of the handmaids of his servants, as one of the vain fellows shamelessly uncovereth himself!'

וַיֹּאמֶר דָּוִד אֶל־מִיכַל לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר
בָּחַר־בִּי מֵאֲבִיךָ וּמִכָּל־בֵּיתוֹ לִצֹּת אֹתִי
נָגִיד עַל־עָם יְהוָה עַל־יִשְׂרָאֵל וְשִׂחֲקֵתִי
לִפְנֵי יְהוָה:

21 And David said unto Michal: 'Before the LORD, who chose me above thy father, and above all his house, to appoint me prince over the people of the LORD, over Israel, before the LORD will I make merry.

וְנִקְלָתִי עוֹד מִזֹּאת וְהִיִּיתִי שָׁפֵל בְּעֵינַי
וְעַם־הָאֲמָהוּת אֲשֶׁר אָמַרְתָּ עִמָּם אֶכְבְּדָהּ:

22 And I will be yet more vile than thus, and will be base in mine own sight; and with the handmaids whom thou hast spoken of, with them will I get me honour.'

וְלִמְיָכֵל בַּת־שָׁאוּל לֹא־הָיָה לָהּ יָלֵד עַד
יוֹם מוֹתָהּ: (פ)

23 And Michal the daughter of Saul had no child unto the day of her death.

וַיְהִי כִּי־יָשָׁב הַמֶּלֶךְ בְּבֵיתוֹ וַיִּדְוָה הַנִּיחַ־
לוֹ מִסָּבִיב מִכָּל־אִיְבָיו:

VII:1 And it came to pass, when the king dwelt in his house, and the LORD had given him rest from all his enemies round about,

וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ אֶל־נָתָן הַנָּבִיא רְאֵה נָא
אֲנִכִּי יוֹשֵׁב בְּבֵית אֲרָזִים וְאָרוֹן הָאֱלֹהִים
יֹשֵׁב בְּתוֹךְ הִרְיָעָה:

2 that the king said unto Nathan the prophet: 'See now, I dwell in a house of cedar, but the ark of God dwelleth within curtains.'

וַיֹּאמֶר נָתָן אֶל־הַמֶּלֶךְ כֹּל אֲשֶׁר בְּלִבְךָ
לַךְ עֲשֵׂה כִּי יְהוָה עִמָּךְ:

3 And Nathan said to the king: 'Go, do all that is in thy heart; for the LORD is with thee.'

וַיְהִי בַלַּיְלָה הַהוּא (ס) וַיְהִי דְבַר־יְהוָה
אֶל־נָתָן לֵאמֹר:

4 And it came to pass the same night, that the word of the LORD came unto Nathan, saying:

לֵךְ וְאָמַרְתָּ אֶל־עַבְדִּי אֶל־דָּוִד (ס) כֹּה
אָמַר יְהוָה הֵאָתָה תִּבְנֶה־לִּי בַּיִת לְשֹׁכְתִי:

5 'Go and tell My servant David: Thus saith the LORD: Shalt thou build Me a house for Me to dwell in?

כִּי לֹא יֹשְׁבְתִי בְּבֵית לְמֹוֹם הָעֵלְתִּי
אֶת־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה
וְאֵהְיָה מִתְהַלֵּךְ בְּאֹהֶל וּבְמִשְׁכָּן:

6 for I have not dwelt in a house since the day that I brought up the children of Israel out of Egypt, even to this day, but have walked in a tent and in a tabernacle.

בְּכָל אֲשֶׁר־הִתְהַלַּכְתִּי בְּכָל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
הִדְבַּר דִּבַּרְתִּי אֶת־אֶחָד שְׂבָטֵי יִשְׂרָאֵל
אֲשֶׁר צִוִּיתִי לַדְּעוֹת אֶת־עַמִּי אֶת־יִשְׂרָאֵל
לֵאמֹר לָמָּה לֹא־בִנִיתֶם לִי בַּיִת אֲרָזִים:

7 In all places wherein I have walked among all the children of Israel, spoke I a word with any of the tribes of Israel, whom I commanded to feed My people Israel, saying: Why have ye not built Me a house of cedar?

וְעַתָּה כֹּה־תֹאמַר לְעַבְדִּי דָּוִד כֹּה
אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲנִי לָקַחְתִּיךָ מִן־הַנֶּזֶחַ
מֵאַחֲרֵ הַצֹּאן לִהְיוֹת נָגִיד עַל־עַמִּי עַל־
יִשְׂרָאֵל:

8 Now therefore thus shalt thou say unto My servant David: Thus saith the LORD of hosts: I took thee from the sheepcote, from following the sheep, that thou shouldest be prince over My people, over Israel.

וְאֵהְיָה עִמָּךְ בְּכָל אֲשֶׁר הִלַּכְתָּ וְאֶכְרַתָּה
אֶת־כָּל־אִיְבֶיךָ מִפְּנֵיךָ וְעָשִׂיתִי לְךָ שֵׁם
גָּדוֹל כְּשֵׁם הַגְּדֹלִים אֲשֶׁר בָּאָרֶץ:

9 And I have been with thee whithersoever thou didst go, and have cut off all thine enemies from before thee; and I will make thee a great name, like unto the name of the great ones that are in the earth.

וְשִׁמְתִי מָקוֹם לְעַמִּי לְיִשְׂרָאֵל וְנִטְעֵתוּ
וְשָׁכְנוּ תַּחְתָּיו וְלֹא יִרְגָּז עוֹד וְלֹא יִסְפּוּ
בְנֵי-עוֹלָה לְעַנּוּתוֹ כְּאֲשֶׁר בְּרִאשׁוֹנָה:

וּלְמִן-הַיּוֹם אֲשֶׁר צִוִּיתִי שְׁפָטִים עַל-עַמִּי
יִשְׂרָאֵל וְהִנֵּיחֹתִי לָךְ מִכָּל-אִיְבֹיֶיךָ וְהִגִּיד
לָךְ יְהוָה כִּי-בֵית יַעֲשֶׂה-לָּךְ יְהוָה:

כִּי יִמָּלְאוּ יָמֶיךָ וְשָׁכַבְתָּ אֶת-אֲבֹתֶיךָ
וְהִקִּימְתִי אֶת-זֶרְעֶךָ אַחֲרֶיךָ אֲשֶׁר יֵצֵא
מִמֶּעֶיךָ וְהִכִּינֹתִי אֶת-מַמְלַכְתּוֹ:

הוּא יִבְנֶה-בֵּית לְשְׁמִי וְכִנֵּנְתִּי אֶת-כִּסֵּא
מַמְלַכְתּוֹ עַד-עוֹלָם:

אֲנִי אֶהְיֶה-לּוֹ לְאָב וְהוּא יִהְיֶה-לִּי לְבֵן
אֲשֶׁר בְּהַעֲוֹתוֹ וְהִכַּחֲתִיו בְּשַׁבָּט אֲנָשִׁים
וּבִגְזָעֵי בְנֵי אָדָם:

וְחֶסְדִּי לֹא-יִסּוּר מִמֶּנּוּ כְּאֲשֶׁר הִסְרֹתִי
מֵעַם שָׁאוּל אֲשֶׁר הִסְרֹתִי מִלְפָּנֶיךָ:

וְנֶאֱמַן בֵּיתְךָ וּמַמְלַכְתְּךָ עַד-עוֹלָם לְפָנֶיךָ
כְּסֶאֱךָ יִהְיֶה נָכוֹן עַד-עוֹלָם:

כָּכָל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְכָכָל הַחֲזִינוֹן הַזֶּה
כֵּן דִּבֶּר נָתָן אֶל-דָּוִד: (פ)

10 And I will appoint a place for My people Israel, and will plant them, that they may dwell in their own place, and be disquieted no more; neither shall the children of wickedness afflict them any more, as at the first,

11 even from the day that I commanded judges to be over My people Israel; and I will cause thee to rest from all thine enemies. Moreover the LORD telleth thee that the LORD will make thee a house.

12 When thy days are fulfilled, and thou shalt sleep with thy fathers, I will set up thy seed after thee, that shall proceed out of thy body, and I will establish his kingdom.

13 He shall build a house for My name, and I will establish the throne of his kingdom for ever.

14 I will be to him for a father, and he shall be to Me for a son; if he commit iniquity, I will chasten him with the rod of men, and with the stripes of the children of men;

15 but My mercy shall not depart from him, as I took it from Saul, whom I put away before thee.

16 And thy house and thy kingdom shall be made sure for ever before thee; thy throne shall be established for ever.'

17 According to all these words, and according to all this vision, so did Nathan speak unto David. .

הפטרות תזריע

The Haftarah is II Kings 4: 42 - 5:19. For Shabbat HaHodesh the Maftir and Haftarah are on page 174.

וְאִישׁ בָּא מִבְּעַל שָׁלֶשָׁה וַיָּבֵא לְאִישׁ
הָאֱלֹהִים לֶחֶם בַּכּוֹרִים עֶשְׂרִים-לֶחֶם
שְׁעָרִים וְכַרְמֶל בָּצֻקֵּלָנוּ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם
וַיֹּאכְלוּ:

IV:42 And there came a man from Baal-shalishah, and brought the man of God bread of the first-fruits, twenty loaves of barley, and fresh ears of corn in his sack. And he said: 'Give unto the people, that they may eat.'

וַיֹּאמֶר מִשְׁרָתוֹ מָה אֶתֵּן זֶה לְפָנַי מֵאֲהָ
אִישׁ וַיֹּאמֶר תֵּן לָעָם וַיֹּאכְלוּ כִּי כֹה אָמַר
יְהוָה אֲכַל וְהוֹתַר:

43 And his servant said: 'How should I set this before a hundred men?' But he said: 'Give the people, that they may eat; for thus saith the LORD: They shall eat, and shall leave thereof.'

וַיִּתֵּן לִפְנֵיהֶם וַיֹּאכְלוּ וַיֹּזְתְּרוּ כְּדָבָר
יְהוָה: (פ)

44 So he set it before them, and they did eat, and left thereof, according to the word of the LORD.

וְנַעֲמָן שַׂר־צָבָא מֶלֶךְ־אֲרָם הָיָה אִישׁ
גָּדוֹל לִפְנֵי אֲדֹנָיו וַנָּשָׂא פָנִים כִּי־כֹ נָתַן
יְהוָה תְּשׁוּעָה לְאֲרָם וְהָאִישׁ הָיָה גִבּוֹר
חֵיל מְצָרָע:

V:1 Now Naaman, captain of the host of the king of Aram, was a great man with his master, and held in esteem, because by him the LORD had given victory unto Aram; he was also a mighty man of valour, but he was a leper.

וְאֲרָם יָצְאוּ גְדוּדִים וַיִּשְׁבּוּ מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
נַעֲרָה קַטְנָה וַתְּהִי לִפְנֵי אִשְׁתּוֹ נַעֲמָן:

2 And the Arameans had gone out in bands, and had brought away captive out of the land of Israel a little maid; and she waited on Naaman's wife.

וַתֹּאמֶר אֶל־גְּבִרְתָּהּ אַחֲלִי אֲדֹנִי לִפְנֵי
הַנָּבִיא אֲשֶׁר בְּשַׁמְרוֹן אֲזִי יִאֲסֹף אֹתוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

3 And she said unto her mistress: 'Would that my lord were with the prophet that is in Samaria! then would he recover him of his leprosy.'

וַיָּבֹא וַיַּגֵּד לְאֲדֹנָיו לֵאמֹר כָּזָאת וְכָזָאת
דִּבְרָה הַנַּעֲרָה אֲשֶׁר מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל:

4 And he went in, and told his lord, saying: 'Thus and thus said the maid that is of the land of Israel.'

וַיֹּאמֶר מֶלֶךְ־אֲרָם לֵךְ־בָּא וְאֶשְׁלַחָה סֹפֶר
אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל וַיִּקַּח בְּיָדוֹ עֶשֶׂר
כִּפְרֵי־כֶסֶף וְשֵׁשֶׁת אֲלָפִים זָהָב וְעֶשֶׂר
חֲלִיפוֹת בָּגָדִים:

5 And the king of Aram said: 'Go now, and I will send a letter unto the king of Israel.' And he departed, and took with him ten talents of silver, and six thousand pieces of gold, and ten changes of raiment.

וַיָּבֹא הַסֹּפֶר אֶל־מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
וַעֲתָה כְּבוֹא הַסֹּפֶר הַזֶּה אֵלַיָּה הֲנִה
שְׁלַחְתִּי אֵלַיָּה אֶת־נַעֲמָן עַבְדִּי וַאֲסַפְתּוֹ
מִצָּרְעָתוֹ:

6 And he brought the letter to the king of Israel, saying: 'And now when this letter is come unto thee, behold, I have sent Naaman my servant to thee, that thou mayest recover him of his leprosy.'

וַיְהִי כִּקְרָא מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַסֹּפֶר
וַיִּקְרַע בְּגָדָיו וַיֹּאמֶר הָאֱלֹהִים אֲנִי לְהַמִּית
וְלְהַחְיֹת כִּי־זֶה שְׁלַח אֵלַי לְאֲסֹף אִישׁ
מִצָּרְעָתוֹ כִּי אֶדְעֶנָּה וְרָאוּ כִּי־מִתְאַנֶּה
הוּא לִי:

7 And it came to pass, when the king of Israel had read the letter, that he rent his clothes, and said: 'Am I God, to kill and to make alive, that this man doth send unto me to recover a man of his leprosy? but consider, I pray you, and see how he seeketh an occasion against me.'

וַיְהִי כִשְׁמִיעוֹ אֶלְיָשָׁע אִישׁ־הָאֱלֹהִים כִּי־
קָרַע מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶת־בְּגָדָיו וַיִּשְׁלַח אֶל־
הַמֶּלֶךְ לֵאמֹר לָמָּה קָרַעְתָּ בְּגָדֶיךָ יְבֹא־נָא
אֵלַי וַיֵּדַע כִּי יֵשׁ נָבִיא בְּיִשְׂרָאֵל:

8 And it was so, when Elisha the man of God heard that the king of Israel had rent his clothes, that he sent to the king, saying: 'Wherefore hast thou rent thy clothes? let him come now to me, and he shall know that there is a prophet in Israel.'

וַיָּבֹא נַעֲמָן בְּסוּסָיו וּבְרֶכְבּוֹ וַיַּעֲמֵד בַּתְּחוֹת־
הַבַּיִת לְאֵלְיָשָׁע:

9 So Naaman came with his horses and with his chariots, and stood at the door of the house of Elisha.

וַיִּשְׁלַח אֵלָיו אֵלִישָׁע מֶלֶאךָ לֵאמֹר הֲלוֹךְ
וְרַחֲצָתָ שֶׁבַע פְּעָמִים בִּירְדֵּן וַיָּשָׁב בְּשָׂרְךָ
לָךְ וְטָהָר:

10 And Elisha sent a messenger unto him, saying: 'Go and wash in the Jordan seven times, and thy flesh shall come back to thee, and thou shalt be clean.'

וַיִּקְצֹף נָעֲמָן וַיֵּלֶךְ וַיֹּאמֶר הֲנֵה אֲמָרְתִּי
אֵלָיו יֵצֵא יִצְוָא וְעָמַד וְקָרָא בְּשֵׁם־
יְהוָה אֱלֹהָיו וְהִנִּיף יָדוֹ אֶל־הַמָּקוֹם וְאָסַף
הַמִּצְרָע:

11 But Naaman was wroth, and went away, and said: 'Behold, I thought: He will surely come out to me, and stand, and call on the name of the LORD his God, and wave his hand over the place, and recover the leper.'

הֲלֹא טוֹב (כ' אבנָה) [ק' אֲמָנָה] וּפַרְפָּר
נְהַרֹת דַּמְשֶׁק מִכָּל מִימֵי יִשְׂרָאֵל הֲלֹא־
אֶרְחֵץ בָּהֶם וְטָהַרְתִּי וַיָּפֶן וַיֵּלֶךְ בַּחֲמָה:

12 Are not Amanah and Pharpar, the rivers of Damascus, better than all the waters of Israel? may I not wash in them, and be clean?' So he turned, and went away in a rage.

וַיָּגִשּׁוּ עֲבָדָיו וַיְדַבְּרוּ אֵלָיו וַיֹּאמְרוּ אָבִי
דַּבֵּר גָּדוֹל הַנִּבְיָא דְּבַר אֱלֹהֵי הַלֹּא
תַעֲשֶׂה וְאָף כִּי־אָמַר אֵלֶיךָ רַחֵץ וְטָהָר:

13 And his servants came near, and spoke unto him, and said: 'My father, if the prophet had bid thee do some great thing, wouldest thou not have done it? how much rather then, when he saith to thee: Wash, and be clean?'

וַיֵּרֶד וַיִּטְבֹּל בִּירְדֵּן שֶׁבַע פְּעָמִים כַּדָּבָר
אִישׁ הָאֱלֹהִים וַיָּשָׁב בְּשָׂרוֹ כְּבֶשֶׂר נֶעַר
קָטָן וַיִּטָּהָר:

14 Then went he down, and dipped himself seven times in the Jordan, according to the saying of the man of God; and his flesh came back like unto the flesh of a little child, and he was clean.

וַיָּשָׁב אֶל־אִישׁ הָאֱלֹהִים הוּא וְכָל־
מַחֲנֵהוּ וַיָּבֹא וַיַּעֲמֵד לִפְנֵי וַיֹּאמֶר הֲנֵה־
נָא יָדַעְתִּי כִּי אֵין אֱלֹהִים בְּכָל־הָאָרֶץ כִּי
אִם־בְּיִשְׂרָאֵל וְעַתָּה קַח־נָא בְּרָכָה מֵאֵת
עַבְדְּךָ:

15 And he returned to the man of God, he and all his company, and came, and stood before him; and he said: 'Behold now, I know that there is no God in all the earth, but in Israel; now therefore, I pray thee, take a present of thy servant.'

וַיֹּאמֶר חִי־יְהוָה אֲשֶׁר־עָמַדְתִּי לִפְנֵי אִם־
אֶקַּח וַיִּפְצַר־בּוֹ לִקְחַת וַיִּמָּאֵן:

16 But he said: 'As the LORD liveth, before whom I stand, I will receive none.' And he urged him to take it; but he refused.

וַיֹּאמֶר נָעֲמָן וְלֹא יִתֵּן־נָא לְעַבְדְּךָ מִשָּׂא
צִמְד־פָּרָדִים אֲדָמָה כִּי לֹא־נַעֲשֶׂה עוֹד
עַבְדְּךָ עֹלָה וְזִבְחָה לָאֱלֹהִים אֲחֵרִים כִּי
אִם־לַיהוָה:

17 And Naaman said: 'If not, yet I pray thee let there be given to thy servant two mules' burden of earth; for thy servant will henceforth offer neither burnt-offering nor sacrifice unto other gods, but unto the LORD.'

לְדַבֵּר הַזֶּה יִסְלַח יְהוָה לְעַבְדְּךָ בָּבוֹא
אֲדֹנִי בֵּית־רִמּוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת שָׁמָּה וְהוּא
נִשְׁעָן עַל־יָדַי וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן
בְּהִשְׁתַּחֲוִיתִי בֵּית רִמּוֹן יִסְלַח (כתיב extitit
ולא קרי נא)־יְהוָה לְעַבְדְּךָ בְּדַבֵּר הַזֶּה:

18 In this thing the LORD pardon thy servant: when my master goeth into the house of Rimmon to worship there, and he leaneth on my hand, and I prostrate myself in the house of Rimmon, when I prostrate myself in the house of Rimmon, the LORD pardon thy servant in this thing.'

וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ לְשָׁלוֹם וַיֵּלֶךְ מֵאֵתוֹ
בְּכֶרֶת-אֶרֶץ: (ס)

19

And he said unto him: 'Go in peace.' So he departed from him some way.

הפטרת מצרע

The Haftarah is II Kings 7:3 – 7:20. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 179. On Rosh Hodesh, read the Maftir and Haftarah on page 161. On Erev Rosh Hodesh, read the Haftarah on page 164.

וְאַרְבַּעַה אֲנָשִׁים הָיוּ מִצְרָעִים פֶּתַח
הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ
יֹשְׁבִים פֹּה עַד-מָוֶתנוּ:

VII:3

Now there were four leprous men at the entrance of the gate; and they said one to another: 'Why sit we here until we die?

אִם-אָמְרֵנוּ נָבוֹא הָעִיר וְהָרַעַב בָּעִיר
וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם-יֹשְׁבֵנוּ פֹה וּמָתָנוּ וְעַתָּה
לָכוּ וּנְפַלֵּה אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם אִם-יַחְיֶינוּ
נָחִיָּה וְאִם-יָמִיתֵנוּ וּמָתָנוּ:

4

If we say: We will enter into the city, then the famine is in the city, and we shall die there; and if we sit still here, we die also. Now therefore come, and let us fall unto the host of the Arameans; if they save us alive, we shall live; and if they kill us, we shall but die.'

וַיָּקֻמוּ בַּבֹּקֶר לָבוֹא אֶל-מַחֲנֵה אֲרָם וַיָּבֹאוּ
עַד-קִצְצָה מַחֲנֵה אֲרָם וְהִנֵּה אִין-שָׁם אִישׁ:

5

And they rose up in the twilight, to go unto the camp of the Arameans; and when they were come to the outermost part of the camp of the Arameans, behold, there was no man there.

וְאֵדֹנָי הַשָּׁמַיִם אֶת-מַחֲנֵה אֲרָם קוֹל רָכֹב
קוֹל סוּס קוֹל תֵּיִל גָּדוֹל וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-
אָחִיו הִנֵּה שָׁכַר-עָלֵינוּ מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל אֶת-
מַלְכֵי הַחֲתִיִּים וְאֶת-מַלְכֵי מִצְרָיִם לָבוֹא
עָלֵינוּ:

6

For the Lord had made the host of the Arameans to hear a noise of chariots, and a noise of horses, even the noise of a great host; and they said one to another: 'Lo, the king of Israel hath hired against us the kings of the Hittites, and the kings of the Egyptians, to come upon us.'

וַיָּקֻמוּ וַיָּנוּסוּ בַּבֹּקֶר וַיַּעֲזְבוּ אֶת-אֹהֲלֵיהֶם
וְאֶת-סוּסֵיהֶם וְאֶת-חֲמֹרֵיהֶם הַמַּחֲנֵה
כַּאֲשֶׁר-הָיָא וַיָּנוּסוּ אֶל-נַפְשָׁם:

7

Wherefore they arose and fled in the twilight, and left their tents, and their horses, and their asses, even the camp as it was, and fled for their life.

וַיָּבֹאוּ הַמִּצְרָעִים הָאֵלֶּה עַד-קִצְצָה
הַמַּחֲנֵה וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד וַיֹּאכְלוּ
וַיִּשְׁתּוּ וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם כֶּסֶף וְזָהָב וּבְגָדִים
וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ וַיָּשָׁבוּ וַיָּבֹאוּ אֶל-אֹהֶל אֶחָד
וַיִּשְׂאוּ מִשָּׁם וַיֵּלְכוּ וַיִּטְמְנוּ:

8

And when these lepers came to the outermost part of the camp, they went into one tent, and did eat and drink, and carried thence silver, and gold, and raiment, and went and hid it; and they came back, and entered into another tent, and carried thence also, and went and hid it.

וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ לֹא-כֵן אֲנַחְנוּ
עֹשִׂים הַיּוֹם הַזֶּה יוֹם-בִּשְׂרָה הוּא וְאֲנַחְנוּ
מִחֲשִׁים וְחִכֵּינוּ עַד-אֹר הַבֹּקֶר וּמִצָּאֵנוּ
עוֹן וְעַתָּה לָכֵן וְנִבְאָה וְנִגִּידָה בֵּית
הַמֶּלֶךְ:

Then they said one to another: 'We do not well; this day is a day of good tidings, and we hold our peace; if we tarry till the morning light, punishment will overtake us; now therefore come, let us go and tell the king's household.'

וַיָּבֹאוּ וַיִּקְרְאוּ אֶל-שַׁעַר הָעִיר וַיִּגִּידוּ
לָהֶם לֵאמֹר בָּאנוּ אֶל-מַחֲנֶה אָרָם וְהִנֵּה
אִין-שָׁם אִישׁ וְקוֹל אָדָם כִּי אִם-הֲסוּס
אָסוּר וְהַחֲמֹז אָסוּר וְאֵהָלִים כְּאֲשֶׁר-
הָמָה:

So they came and called unto the porters of the city; and they told them, saying. 'We came to the camp of the Arameans, and, behold, there was no man there, neither voice of man, but the horses tied, and the asses tied, and the tents as they were.'

וַיִּקְרָא הַשַּׁעֲרִים וַיִּגִּידוּ בֵּית הַמֶּלֶךְ
פְּנִימָה:

And the porters called, and they told it to the king's household within.

וַיָּקָם הַמֶּלֶךְ לַיְלָה וַיֹּאמֶר אֶל-עַבְדָּיו
אֲנִידָה-נָא לָכֶם אֶת אֲשֶׁר-עָשׂוּ לָנוּ אָרָם
יָדְעוּ כִּי-רֹעִים אֲנַחְנוּ וַיֵּצְאוּ מִן-הַמַּחֲנֶה
לְהַחֲבֹה (כ' בַּהֲשָׁדָה) [ק' בַּשָּׂדֶה] לֵאמֹר
כִּי-יֵצְאוּ מִן-הָעִיר וְנִתְפָּשׂוּ חַיִּים וְאֶל-
הָעִיר נָבֹא:

And the king arose in the night, and said unto his servants: 'I will now tell you what the Arameans have done to us. They know that we are hungry; therefore are they gone out of the camp to hide themselves in the field, saying: When they come out of the city, we shall take them alive, and get into the city.'

וַיַּעַן אֶחָד מֵעַבְדָּיו וַיֹּאמֶר וַיִּקְחוּ-
נָא חֲמִשָּׁה מִן-הֲסוּסִים הַנִּשְׁאָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם כְּכָל- (כ' הַחֲמוּן) [ק'
הַחֲמוּן] יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר נִשְׁאָרוּ-בָּהּ הֵנָּם
כְּכָל-הַחֲמוּן יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-תָּמוּ וְנִשְׁלַחַה
וְנִרְאָה:

And one of his servants answered and said: 'Let some take, I pray thee, five of the horses that remain, which are left in the city— behold, they are as all the multitude of Israel that are left in it; behold, they are as all the multitude of Israel that are consumed—and let us send and see.'

וַיִּקְחוּ שְׁנֵי רֶכֶב סוּסִים וַיִּשְׁלַח הַמֶּלֶךְ
אֶחָד מִחֲנֵה-אָרָם לֵאמֹר לָכוּ וּרְאוּ:

They took therefore two chariots with horses; and the king sent after the host of the Arameans, saying: 'Go and see.'

וַיֵּלְכוּ אַחֲרֵיהֶם עַד-הַיַּרְדֵּן וְהִנֵּה כָל-
הַדֶּרֶךְ מְלֵאָה בְּגָדִים וּכְלִים אֲשֶׁר-
הִשְׁלִיכוּ אָרָם (כ' בַּחֲפֹזִים) [ק' בַּחֲפֹזִים]
וַיֵּשְׁבוּ הַמְּלָאכִים וַיִּגִּדוּ לַמֶּלֶךְ:

And they went after them unto the Jordan; and, lo, all the way was full of garments and vessels, which the Arameans had cast away in their haste. And the messengers returned, and told the king.

וַיֵּצֵא הָעָם וַיִּבְזּוּ אֶת מַחֲנֶה אָרָם וַיְהִי
סֶאֱה-סֶלֶת בְּשֶׁקֶל וְסֶאֱתִים שְׁעָרִים בְּשֶׁקֶל
כַּדְּבָר יְהוָה:

And the people went out, and spoiled the camp of the Arameans. So a measure of fine flour was sold for a shekel, and two measures of barley for a shekel, according to the word of the LORD.

והמלך הפקיד את השליש אשר נשען
על ידו על השער וירמסוהו העם בשער
וימת כאשר דבר איש האלהים אשר
דבר בחדת המלך אליו:

17

And the king appointed the captain on whose hand he leaned to have the charge of the gate; and the people trod upon him in the gate, and he died as the man of God had said, who spoke when the king came down to him.

ויהי כדבר איש האלהים אל המלך
לאמר סאתים שעורים בשקל ושאה סלת
בשקל יהיה כעת מחר בשער שמרון:

18

And it came to pass, as the man of God had spoken to the king, saying: 'Two measures of barley for a shekel, and a measure of fine flour for a shekel, shall be to-morrow about this time in the gate of Samaria';

ויען השליש את איש האלהים ויאמר
והנה יהיה עשה ארבות בשמים יהיה
כדבר הזה ויאמר הנך ראה בעיניך
ומשם לא תאכל:

19

and that captain answered the man of God, and said: 'Now, behold, if the LORD should make windows in heaven, might such a thing be?' and he said: 'Behold, thou shalt see it with thine eyes, but shalt not eat thereof';

ויהי לו כן וירמסו אתו העם בשער
וימת: (ס)

20

it came to pass even so unto him; for the people trod upon him in the gate, and he died.

הפטרת אחרי מות

The Haftarah is Ezekiel 22:1 – 22:19. On the Shabbat before Pesah, read the Haftarah on page 179.

ויהי דבר יהוה אלי לאמר:

XXII:1

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

ואתה בן-אדם התשפט התשפט את-עיר
הדמים ותודעתה את כל-תועבותיה:

2

'Now, thou, son of man, wilt thou judge, wilt thou judge the bloody city? then cause her to know all her abominations.

ואמרת כה אמר אדני יהוה עיר שפכת
דם בתוכה לבוא עתה ועשתה גלולים
עליה לטמאה:

3

And thou shalt say: Thus saith the Lord GOD: O city that sheddest blood in the midst of thee, that thy time may come, and that makest idols unto thyself to defile thee;

בדמך אשר-שפכת אשמת ובגלולך
אשר-עשית טמאת ותקריבי זמין ותבוא
עד-שנותך על-כן נתתך חרפה לגוים
וסקסה לכל-הארצות:

4

thou art become guilty in thy blood that thou hast shed, and art defiled in thine idols which thou hast made; and thou hast caused thy days to draw near, and art come even unto thy years; therefore have I made thee a reproach unto the nations, and a mocking to all the countries!

הקרבות והרחקות ממך יתקלסו-בך
טמאת השם רבת המהומה:

5

Those that are near, and those that are far from thee, shall mock thee, thou defiled of name and full of tumult.

הנה נשיאי ישראל איש לזרעו תיו בך
למען שפך-דם:

6

Behold, the princes of Israel, every one according to his might, have been in thee to shed blood.

אָב וְאִם הִקְלוּ בְּךָ לִגְר עָשׂוּ בַעֲשָׁק
בְּתוֹכְךָ יְתוֹם וְאַלְמָנָה הוֹנוּ בְּךָ:

7 In thee have they made light of father and mother; in the midst of thee have they dealt by oppression with the stranger; in thee have they wronged the fatherless and the widow.

קִדְּשִׁי בְּזִית וְאֶת־שַׁבָּתִּי חִלְּלָתָ:

8 Thou hast despised My holy things, and hast profaned My sabbaths.

אֲנָשִׁי רָכִיל הָיוּ בְּךָ לִמְעַן שִׁפּוֹד־דָּם וְאֶל־
הַהָרִים אָכְלוּ בְּךָ זִמָּה עָשׂוּ בְּתוֹכְךָ:

9 In thee have been talebearers to shed blood; and in thee they have eaten upon the mountains; in the midst of thee they have committed lewdness.

עֲרוֹת־אָב גִּלְה־בְּךָ טְמֵאָת הַנִּגְדָּה עֲנוּ־
בְּךָ:

10 In thee have they uncovered their fathers' nakedness; in thee have they humbled her that was unclean in her impurity.

וְאִישׁ אֶת־אִשְׁתּוֹ רָעָהוּ עָשָׂה תוֹעֵבָה וְאִישׁ
אֶת־כַּלְתּוֹ טָמֵא בְּזִמָּה וְאִישׁ אֶת־אֲחֻתּוֹ
בְּת־אָבִיו עָנָה בְּךָ:

11 And each hath committed abomination with his neighbour's wife; and each hath lewdly defiled his daughter-in-law; and each in thee hath humbled his sister, his father's daughter.

שָׁחַד לְקַחוּ־בְּךָ לִמְעַן שִׁפּוֹד־דָּם גִּשְׁוֹ
וְתִרְבִּית לְקַחַת וּתְבַצְעִי רַעִיף בַּעֲשָׁק
וְאֲנִי שִׁכַּחְתָּ נְאֻם אֲדֹנָי יְהוֹה:

12 In thee have they taken gifts to shed blood; thou hast taken interest and increase, and thou hast greedily gained of thy neighbours by oppression, and hast forgotten Me, saith the Lord GOD.

וְהִנֵּה הִפֵּיתִי כַּף־אֶל־בַּצָּעַךְ אֲשֶׁר עָשִׂיתָ
וְעַל־דָּמְךָ אֲשֶׁר הָיוּ בְּתוֹכְךָ:

13 Behold, therefore, I have smitten My hand at thy dishonest gain which thou hast made, and at thy blood which hath been in the midst of thee.

הִיָּעֲמֵד לִבְּךָ אִם־תִּחְזַקְנָה יָדֶיךָ לִימִיִּם
אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אוֹתְךָ אֲנִי יְהוֹה דְּבַרְתִּי
וַעֲשִׂיתִי:

14 Can thy heart endure, or can thy hands be strong, in the days that I shall deal with thee? I the LORD have spoken it, and will do it.

וְהִפִּיצוֹתִי אוֹתְךָ בַּגּוֹיִם וְזָרִיתִיךָ בָּאָרְצוֹת
וְהִתְמַלְתִּי טְמֵאָתְךָ מִמֶּךָ:

15 And I will scatter thee among the nations, and disperse thee through the countries; and I will consume thy filthiness out of thee.

וְנִחַלְתָּ בְּךָ לְעֵינֵי גוֹיִם וַיִּדְעַתָּ כִּי־אֲנִי
יְהוֹה: (פ)

16 And thou shalt be profaned in thyself, in the sight of the nations; and thou shalt know that I am the LORD.

וַיְהִי דְּבַר־יְהוֹה אֵלַי לֵאמֹר:

17 And the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן־אָדָם הִיוּ־לִי בֵּית־יִשְׂרָאֵל (כ')
לְסוּגָה [ק' לְסִיג] כָּלָם נְחָשֶׁת וּבָדִיל
וּבְרֹזַל וְעוֹפֶרֶת בְּתוֹךְ כּוּר סָגִים כֶּסֶף
הָיוּ: (ס)

18 'Son of man, the house of Israel is become dross unto Me; all of them are brass and tin and iron and lead, in the midst of the furnace; they are the dross of silver.

לְכֵן כֹּה אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה יֵעַן הֵיוֹת כָּלְכֶם
לְסָגִים לְכֵן הִנְנִי קֹבֵץ אֶתְכֶם אֶל־תּוֹךְ
יְרוּשָׁלַם:

19 Therefore thus saith the Lord GOD: Because ye are all become dross, therefore, behold, I will gather you into the midst of Jerusalem.

הפטרת קדשים

The Haftarah is Amos 9:7 – 9:15.

הֲלֹא כִבְנֵי כְּשִׁיִּים אַתֶּם לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל
נְאֻם־יְהוָה הֲלֹא אֶת־יִשְׂרָאֵל הֵעֲלִיתִי
מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וּפְלִשְׁתִּים מִכַּפְתּוֹר וְאַרָּם
מִקִּיר:

IX:7

Are ye not as the children of the Ethiopians unto Me, O children of Israel? saith the LORD. Have not I brought up Israel out of the land of Egypt, And the Philistines from Caphtor, And Aram from Kir?

הִנֵּה עֵינָי אֲדֹנָי יְהוָה בַּמַּמְלָכָה הַחַטָּאָה
וְהַשְׁמַדְתִּי אֹתָהּ מֵעַל פְּנֵי הָאָדָמָה אֲפֹס כִּי
לֹא הַשְׁמִיד אֲשַׁמִּיד אֶת־בֵּית יַעֲקֹב נְאֻם־
יְהוָה:

8

Behold, the eyes of the Lord GOD Are upon the sinful kingdom, And I will destroy it from off the face of the earth; Saving that I will not utterly destroy the house of Jacob, Saith the LORD.

כִּי־הִנֵּה אֲנֹכִי מִצִּיָּה וְהִנֵּעוֹתִי בְּכָל־הַגּוֹיִם
אֶת־בֵּית יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר יִנּוּעַ בַּכְּבֵּלָה
וְלֹא־יִפּוֹל צֶרֶדָּר אֶרֶץ:

9

For, lo, I will command, and I will sift the house of Israel among all the nations, Like as corn is sifted in a sieve, Yet shall not the least grain fall upon the earth.

בַּחֶרֶב יָמוּתוּ כָּל חַטָּאֵי עַמִּי הָאֲמֹרִים
לֹא־תִגִּישׁ וְתִקְדֹּם בַּעֲדֵינוּ הָרָעָה:

10

All the sinners of My people shall die by the sword, That say: 'The evil shall not overtake nor confront us.'

בַּיּוֹם הַהוּא אָקִים אֶת־סֶכֶת דָּוִיד
הַנִּפְלֹת וְגִדְרֹתַי אֶת־פְּרֻצֵּיהֶן וְהִרְסֹתָיו
אָקִים וּבְנִיתִיהָ כִּימֵי עוֹלָם:

11

In that day will I raise up The tabernacle of David that is fallen, And close up the breaches thereof, And I will raise up his ruins, And I will build it as in the days of old;

לְמַעַן יִירָשׁוּ אֶת־שְׂאֲרֵית אֲדוֹם וְכָל־
הַגּוֹיִם אֲשֶׁר־נִקְרָא שְׁמִי עֲלֵיהֶם נְאֻם־יְהוָה
עֲשֵׂה זֹאת: (פ)

12

That they may possess the remnant of Edom, And all the nations, upon whom My name is called, Saith the LORD that doeth this.

הִנֵּה יָמִים בָּאִים נְאֻם־יְהוָה וְנִגַּשׁ חוֹרֵשׁ
בַּקֶּצֶר וְדֹרֵךְ עֹבְרִים בְּמִשְׁךְ הַזֶּרַע וְהַטִּיפוּ
הַהָרִים עֹסִיס וְכָל־הַגְּבָעוֹת תִּתְמוּגְגֶנָּה:

13

Behold, the days come, saith the LORD, That the plowman shall overtake the reaper, And the treader of grapes him that soweth seed; And the mountains shall drop sweet wine, And all the hills shall melt.

וְשִׁבְתִּי אֶת־שְׁבוּת עַמִּי יִשְׂרָאֵל וְבָנוּ עָרִים
וְשָׁמּוֹת וַיִּשְׁבּוּ וַיִּטְעוּ כְרָמִים וְשָׁתוּ אֶת־יַיִנָּם
וַעֲשׂוּ גִזְתָּם וְאָכְלוּ אֶת־פְּרִיָּהֶם:

14

And I will turn the captivity of My people Israel, And they shall build the waste cities, and inhabit them; And they shall plant vineyards, and drink the wine thereof; They shall also make gardens, and eat the fruit of them.

וַיִּטְעוּתָם עַל־אֲדָמָתָם וְלֹא יִנָּתְשׁוּ עוֹד
מֵעַל אֲדָמָתָם אֲשֶׁר נָתַתִּי לָהֶם אָמַר יְהוָה
אֱלֹהֶיךָ:

15

And I will plant them upon their land, And they shall no more be plucked up Out of their land which I have given them, Saith the LORD thy God.

הפטרת אמור

The Haftarah is Ezekiel 44:15 – 44:31.

והכהנים הלויים בני צדוק אשר שמרו
את-משמרת מקדשי בתעות בני-ישראל
מעלי המה יקרבו אלי לשרתני ועמדו
לפני להקריב לי תלב ודם נאם אדני
יהוה:

XLIV:15

But the priests the Levites, the sons of Zadok, that kept the charge of My sanctuary when the children of Israel went astray from Me, they shall come near to Me to minister unto Me; and they shall stand before Me to offer unto Me the fat and the blood, saith the Lord GOD;

המה יבאו אל-מקדשי והמה יקרבו אל-
שלתני לשרתני ושמרו את-משמרתני:

16

they shall enter into My sanctuary, and they shall come near to My table, to minister unto Me, and they shall keep My charge.

והיה בבואם אל-שערי החצר הפנימית
בגדי פשתים ילבשו ולא יעלה עליהם
צמר בשרתם בשערי החצר הפנימית
וביתה:

17

And it shall be that when they enter in at the gates of the inner court, they shall be clothed with linen garments; and no wool shall come upon them, while they minister in the gates of the inner court, and within.

פארי פשתים יהיו על-ראשם ומכנסי
פשתים יהיו על-מתניהם לא יחגרו בגזע:

18

They shall have linen tires upon their heads, and shall have linen breeches upon their loins; they shall not gird themselves with any thing that causeth sweat.

ובצאתם אל-החצר החיצונה אל-
החצר החיצונה אל-העם יפשטו את-
בגדיהם אשר-המה משרתם בם והניחו
אותם בלשכת הקדש ולבשו בגדים
אחרים ולא יקדשו את-העם בבגדיהם:

19

And when they go forth into the outer court, even into the outer court to the people, they shall put off their garments wherein they minister, and lay them in the holy chambers, and they shall put on other garments, that they sanctify not the people with their garments.

וראשם לא יגלחו ופרע לא ישלחו כסום
יכסמו את-ראשיהם:

20

Neither shall they shave their heads, nor suffer their locks to grow long; they shall only poll their heads.

ויין לא-ישתו כל-כהן בבואם אל-
החצר הפנימית:

21

Neither shall any priest drink wine, when they enter into the inner court.

ואלמנה וגרושה לא-יקחו להם לנשים
כי אם-בתולות מזרע בית ישראל
והאלמנה אשר תהיה אלמנה מכהן
יקחו:

22

Neither shall they take for their wives a widow, nor her that is put away; but they shall take virgins of the seed of the house of Israel, or a widow that is the widow of a priest.

ואת-עמי יורו בין קדש לחל ובין-טמא
לטהור וידעם:

23

And they shall teach My people the difference between the holy and the common, and cause them to discern between the unclean and the clean.

וְעַל-רִיב הִמָּה יַעֲמְדוּ (כ' לשפט) [ק'
לְמִשְׁפָּט] בְּמִשְׁפָּטִי (כ' ושפטו) [ק'
יִשְׁפָּטוּ] וְאֶת-תּוֹרֹתִי וְאֶת-חֻקֹּתַי בְּכָל-
מוֹעֲדֵי יִשְׁמְרוּ וְאֶת-שַׁבָּתוֹתַי יִקְדְּשׁוּ:

וְאֶל-מֵת אָדָם לֹא יָבֹא לְטַמְּאָה כִּי אִם-
לְאָב וּלְאִם וּלְבֶן וּלְבַת וּלְאָח וּלְאֲחֹת
אֲשֶׁר-לֹא-הָיְתָה לָאִישׁ יִטְמָאוּ:

וְאַחֲרֵי טָהַרְתּוּ שִׁבְעַת יָמִים יִסְפְּרוּ-לּוֹ:

וּבְיוֹם בָּאוּ אֶל-הַקֹּדֶשׁ אֶל-הַחֹצֵר
הַפְּנִימִית לְשָׁרֵת בִּקְדָּשׁ יִקְרִיב חַטָּאתוֹ
נֶאֱמַר אֲדֹנָי יְהוִה:

וְהָיְתָה לָהֶם לְנַחֲלָה אֲנִי נִחַלְתֶּם וְאַחֲזִיה
לֹא-תִתְּנוּ לָהֶם בְּיִשְׂרָאֵל אֲנִי אֲחֻזָּתָם:

הַמִּנְחָה וְהַחֲטָאת וְהָאֲשֶׁם הִמָּה יֹאכְלוּם
וְכָל-חֶרֶם בְּיִשְׂרָאֵל לָהֶם יִהְיֶה:

וְרֵאשִׁית כָּל-בְּכוֹרֵי כָל וְכָל-תְּרוֹמַת כָּל
מִכַּל תְּרוֹמוֹתֵיכֶם לַכֹּהֲנִים יִהְיֶה וְרֵאשִׁית
עֲרֹסוֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַכֹּהֵן לְהַנִּיחַ בִּרְכָה
אֶל-בֵּיתָה:

כָּל-נִבְלָה וְטֶרֶף מִן-הָעוֹף וּמִן-הַבְּהֵמָה
לֹא יֹאכְלוּ הַכֹּהֲנִים: (פ)

24 And in a controversy they shall stand to judge;
according to Mine ordinances shall they judge it; and
they shall keep My laws and My statutes in all My
appointed seasons, and they shall hallow My sabbaths.

25 And they shall come near no dead person to defile
themselves; but for father, or for mother, or for son,
or for daughter, for brother, or for sister that hath
had no husband, they may defile themselves.

26 And after he is cleansed, they shall reckon unto him
seven days.

27 And in the day that he goeth into the sanctuary, into
the inner court, to minister in the sanctuary, he shall
offer his sin-offering, saith the Lord GOD.

28 And it shall be unto them for an inheritance: I am
their inheritance; and ye shall give them no
possession in Israel: I am their possession.

29 The meal-offering, and the sin-offering, and the
guilt-offering, they, even they, shall eat; and every
devoted thing in Israel shall be theirs.

30 And the first of all the first-fruits of every thing, and
every heave-offering of every thing, of all your
offerings, shall be for the priests; ye shall also give
unto the priest the first of your dough, to cause a
blessing to rest on thy house.

31 The priests shall not eat of any thing that dieth of
itself, or is torn, whether it be fowl or beast.

הפסטר בהר

The Haftarah is Jeremiah 32:6 – 32:27.

וַיֹּאמֶר יְרֵמְיָהוּ הִנֵּה דְבַר-יְהוָה אֵלַי
לֵאמֹר:

XXXII:6

And Jeremiah said: 'The word of the LORD came unto
me, saying:

הִנֵּה חֲנַמֶּל בֶּן-שָׁלֹם דָּדִי בָא אֵלַי
לֵאמֹר קְנֵה לִּי אֶת-שָׂדִי אֲשֶׁר בְּעֲנָתוֹת כִּי
לִּי מִשְׁפָּט הַגָּאֻלָּה לְקִנּוּת:

7

Behold, Hanamel, the son of Shallum thine uncle,
shall come unto thee, saying: Buy thee my field that is
in Anathoth; for the right of redemption is thine to
buy it.'

וַיָּבֹא אֵלַי חֲנַמֶּלֶל בֶּן־דָּדִי בְּדֹבֶר
יְהוָה אֶל־חֲצֵר הַמִּטְרָה וַיֹּאמֶר אֵלַי
קְנֵה נָא אֶת־שָׂדֵי אֲשֶׁר־בַּעֲנָתוֹת אֲשֶׁר
בָּאֶרֶץ בְּנִימִין כִּי־לְךָ מִשְׁפָּט הִירָשָׁה וְלֶךָ
הַגְּאֻלָּה קְנֵה־לְךָ וְאַדְעַ כִּי דְבַר־יְהוָה
הוּא:

וָאֶקְנֵה אֶת־הַשָּׂדֶה מֵאֵת חֲנַמֶּלֶל בֶּן־דָּדִי
אֲשֶׁר בַּעֲנָתוֹת וָאֲשַׁקְלֶה־לוֹ אֶת־הַכֶּסֶף
שִׁבְעָה שֶׁקֶלִים וְעֶשְׂרֵה הֶכֶסֶף:

וָאֶכְתַּב בְּסֵפֶר וָאֶחַתָּם וָאֶעֱד עֲדִים
וָאֲשַׁקֵּל הַכֶּסֶף בְּמֵאזְנַיִם:

וָאֶקַּח אֶת־סֵפֶר הַמִּקְנָה אֶת־הַחֲתוּם
הַמְצֻנָּה וְהַחֲקִים וְאֶת־הַגְּלוּי:

וָאֵתָן אֶת־הַסֵּפֶר הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־
נְרִיָּה בֶן־מַחֲסִיָּה לְעֵינַי חֲנַמֶּלֶל דָּדִי
וְלְעֵינַי הָעֲדִים הַכֹּתְבִים בְּסֵפֶר הַמִּקְנָה
לְעֵינַי כָּל־הַיְּהוּדִים הַיֹּשְׁבִים בְּחֲצֵר
הַמִּטְרָה:

וָאֶצְוָה אֶת־בָּרוּךְ לְעֵינֵיהֶם לֵאמֹר:

כֹּה־אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
לְקוֹחַ אֶת־הַסִּפְּרִים הָאֵלֶּה אֶת סֵפֶר
הַמִּקְנָה הַזֶּה וְאֵת הַחֲתוּם וְאֵת סֵפֶר הַגְּלוּי
הַזֶּה וְנִתְּתָם בְּכָל־חֹרֶשׁ לְמַעַן יַעֲמְדוּ
יָמִים רַבִּים: (ס)

כִּי כֹה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
עוֹד יִקְנוּ בָתִּים וְשָׂדוֹת וְכַרְמִים בָּאֶרֶץ
הַזֹּאת: (פ)

וָאֶתְפַּלֵּל אֶל־יְהוָה אַחֲרֵי תַתִּי אֶת־סֵפֶר
הַמִּקְנָה אֶל־בָּרוּךְ בֶּן־נְרִיָּה לֵאמֹר:

אֱהֵה אֲדֹנָי יְהוָה הַנֵּהוּ אֶתָּה עֲשִׂית
אֶת־הַשָּׁמַיִם וְאֶת־הָאָרֶץ בְּכַחַךְ הַגָּדוֹל
וּבְזִרְעֶךָ הַנִּטְוִיָּה לֹא־יִפְּלֵא מִמֶּךָ כָּל־
דָּבָר:

So Hanamel mine uncle's son came to me in the court
of the guard according to the word of the LORD, and
said unto me: 'Buy my field, I pray thee, that is in
Anathoth, which is in the land of Benjamin; for the
right of inheritance is thine, and the redemption is
thine; buy it for thyself.' Then I knew that this was
the word of the LORD.

And I bought the field that was in Anathoth of
Hanamel mine uncle's son, and weighed him the
money, even seventeen shekels of silver.

And I subscribed the deed, and sealed it, and called
witnesses, and weighed him the money in the
balances.

So I took the deed of the purchase, both that which
was sealed, containing the terms and conditions, and
that which was open;

and I delivered the deed of the purchase unto Baruch
the son of Neriah, the son of Mahseiah, in the
presence of Hanamel mine uncle's son], and in the
presence of the witnesses that subscribed the deed of
the purchase, before all the Jews that sat in the court
of the guard.

And I charged Baruch before them, saying:

'Thus saith the LORD of hosts, the God of Israel: Take
these deeds, this deed of the purchase, both that
which is sealed, and this deed which is open, and put
them in an earthen vessel; that they may continue
many days.

For thus saith the LORD of hosts, the God of Israel:
Houses and fields and vineyards shall yet again be
bought in this land.'

Now after I had delivered the deed of the purchase
unto Baruch the son of Neriah, I prayed unto the
LORD, saying:

'Ah Lord God! behold, Thou hast made the heaven
and the earth by Thy great power and by Thy
outstretched arm; there is nothing too hard for Thee;

עֲשֵׂה חֶסֶד לְאֲלֵפִים וּמִשְׁלָם עֲנֹן אֲבוֹת
אֶל־חֵיק בְּנֵיהֶם אַחֲרֵיהֶם הָאֵל הַגָּדוֹל
הַגִּבּוֹר יִהְיֶה צָבָאוֹת שְׁמוֹ:

גָּדֹל הַעֲצָה וְרַב הָעֲלִילָה אֲשֶׁר־עֵינָיו
פְּקֻחוֹת עַל־כָּל־דְּרָכֵי בְנֵי אָדָם לְתֵת
לְאִישׁ כְּדָרְכָיו וּכְפָרֵי מַעַלְלָיו:

אֲשֶׁר־שָׁמַת אֱלֹהִים וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ־מִצְרַיִם
עַד־הַיּוֹם הַזֶּה וּבִישְׂרָאֵל וּבְאֶדְם וַתַּעֲשֶׂה־
לָךְ שֵׁם פְּיוֹם הַיּוֹם:

וַתֵּצֵא אֶת־עַמְּךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם בְּאִתּוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְיָד חֲזָקָה
וּבְאֲזִרְע נְטוּיָה וּבְמוֹרָא גָּדוֹל:

וַתֵּתֵן לָהֶם אֶת־הָאָרֶץ הַזֹּאת אֲשֶׁר־
נִשְׁבַּעְתָּ לְאֲבוֹתָם לְתֵת לָהֶם אֶרֶץ זָבֶת
חֶלֶב וְדָבָשׁ:

וַיָּבֹאוּ וַיֵּרְשׁוּ אֹתָהּ וְלֹא־שָׁמְעוּ בְּקוֹלְךָ (כ')
וּבְתוֹרוֹתֶיךָ (ק') וּבְתוֹרָתֶיךָ לֹא־הִלְכוּ אֶת־
כָּל־אֲשֶׁר צִוִּיתָהּ לָהֶם לַעֲשׂוֹת לֹא עָשׂוּ
וַתִּקְרָא אֹתָם אֵת כָּל־הָרָעָה הַזֹּאת:

הִנֵּה הַסִּלְלוֹת בָּאוּ הָעִיר לְלָכְדָּהּ וְהָעִיר
נִתְּנָה בְּיַד הַכַּשְׂדִּים הַנִּלְחָמִים עָלֶיהָ מִפְּנֵי
הַחֶרֶב וְהָרָעָב וְהַדָּבָר וְאֲשֶׁר דִּבַּרְתָּ הִיא
וְהִנֵּה רָאָה:

וְאָתָּה אָמַרְתָּ אֵלַי אֲדֹנִי יְהוָה קְנֵה־לִּי
הַשָּׂדֶה בַּכֶּסֶף וְהָעֵד עֲדִים וְהָעִיר נִתְּנָה
בְּיַד הַכַּשְׂדִּים: (ס)

וַיְהִי דְבַר־יְהוָה אֶל־יִרְמְיָהוּ לֵאמֹר:

הִנֵּה אֲנִי יְהוָה אֱלֹהֵי כָל־בָּשָׂר הַמִּמְּנִי
וַיִּפְּלָא כָל־דְּבָר:

18 who showest mercy unto thousands, and recompensest the iniquity of the fathers into the bosom of their children after them; the great, the mighty God, the LORD of hosts is His name;

19 great in counsel, and mighty in work; whose eyes are open upon all the ways of the sons of men, to give every one according to his ways, and according to the fruit of his doings;

20 who didst set signs and wonders in the land of Egypt, even unto this day, and in Israel and among other men; and madest Thee a name, as at this day;

21 and didst bring forth Thy people Israel out of the land of Egypt with signs, and with wonders, and with a strong hand, and with an outstretched arm, and with great terror;

22 and gavest them this land, which Thou didst swear to their fathers to give them, a land flowing with milk and honey;

23 and they came in, and possessed it; but they hearkened not to Thy voice, neither walked in Thy law; they have done nothing of all that Thou commandedst them to do; therefore Thou hast caused all this evil to befall them;

24 behold the mounds, they are come unto the city to take it; and the city is given into the hand of the Chaldeans that fight against it, because of the sword, and of the famine, and of the pestilence; and what Thou hast spoken is come to pass; and, behold, Thou seest it.

25 Yet Thou hast said unto me, O Lord GOD: Buy thee the field for money, and call witnesses; whereas the city is given into the hand of the Chaldeans.'

26 Then came the word of the LORD unto Jeremiah, saying:

27 'Behold, I am the LORD, the God of all flesh; is there any thing too hard for Me?

הפסרת בחקתי

יְהוָה עֵזִי וּמִצְוֵי וּמְנוּסֵי בְּיוֹם צָרָה אֵלֵיךְ
גּוֹיִם יָבֹאוּ מֵאַפְסֵי-אָרֶץ וַיֹּאמְרוּ אֶד-שִׁקְרֵךְ
נִחְלָו אֲבוֹתֵינוּ הַכֹּל וְאִין-בָּם מוֹעִיל:

XVI:19

O LORD, my strength, and my stronghold, And my refuge, in the day of affliction, Unto Thee shall the nations come From the ends of the earth, and shall say: 'Our fathers have inherited nought but lies, Vanity and things wherein there is no profit.'

הֵינִשְׁתַּחֲלֹו אָדָם אֱלֹהִים וְהֵמָּה לֹא
אֱלֹהִים:

20

Shall a man make unto himself gods, And they are no gods?

לְכֵן הִנְנִי מוֹדִיעֵם בַּפֶּעַם הַזֹּאת אוֹדִיעֵם
אֶת-יָדִי וְאֶת-גְּבוּרָתִי וַיָּדְעוּ כִּי-שְׁמִי
יְהוָה: (ס)

21

Therefore, behold, I will cause them to know, This once will I cause them to know My hand and My might; And they shall know that My name is the LORD.

חַטָּאת יְהוּדָה כְּתוּבָה בַּעֵט בַּרְזֶל בְּצַפֶּרֶן
שְׁמִיר חֲרוּשָׁה עַל-לִוַח לִבָּם וּלְקַרְנֹת
מִזְבְּחוֹתֵיכֶם:

XVII:1

The sin of Judah is written With a pen of iron, and with the point of a diamond; It is graven upon the tablet of their heart, And upon the horns of your altars.

כִּזְכֹּר בְּנֵיהֶם מִזְבְּחוֹתָם וְאַשְׁרֵיהֶם עַל-
עֵץ רַעֲנָן עַל גְּבַעוֹת הַגְּבוּהוֹת:

2

Like the symbols of their sons are their altars, And their Asherim are by the leafy trees, Upon the high hills.

תִּרְרִי בַשָּׂדֶה תִּילָךְ כָּל-אוֹצְרוֹתֶיךָ לְבִי
אֶתֵּן בְּמַתְיָה בְּחַטָּאת בְּכָל-גְּבוּלֶיךָ:

3

O thou that sittest upon the mountain in the field, I will give thy substance and all thy treasures for a spoil, And thy high places, because of sin, throughout all thy borders.

וְשִׁמְטָתָה וּבֶךְ מִנְחַלְתֶּךָ אֲשֶׁר נָתַתִּי לָךְ
וְהַעֲבַדְתִּיךָ אֶת-אֲיִבֶיךָ בָּאָרֶץ אֲשֶׁר לֹא-
יָדַעְתָּ כִּי-אֵשׁ קִדְחָתָם בְּאַפִּי עַד-עוֹלָם
תִּוְקַד: (ס)

4

And thou, even of thyself, shalt discontinue from thy heritage That I gave thee; And I will cause thee to serve thine enemies In the land which thou knowest not; For ye have kindled a fire in My nostril, Which shall burn for ever.

כֹּה אָמַר יְהוָה אֱרֹר הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח
בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר וְרָעוּ וּמִן-יְהוָה יִסּוּר
לְבוֹ:

5

Thus saith the LORD: Cursed is the man that trusteth in man, And maketh flesh his arm, And whose heart departeth from the LORD.

וְהָיָה כְּעֶרְעֵר בְּעֶרְבָה וְלֹא יִרְאֶה כִּי-
יָבֹוא טוֹב וְשָׁכֵן חֲרָדִים בַּמִּדְבָּר אֶרֶץ
מִלְחָה וְלֹא תִשָּׁב: (ס)

6

For he shall be like a tamarisk in the desert, And shall not see when good cometh; But shall inhabit the parched places in the wilderness, A salt land and not inhabited.

בָּרוּךְ הַגֹּבֵר אֲשֶׁר יִבְטַח בִּיהוָה וְהָיָה
יְהוָה מִבְּטָחוֹ:

7

Blessed is the man that trusteth in the LORD, And whose trust the LORD is.

וְהָיָה כְּעֵץ שָׁתוּל עַל-מַיִם וְעַל-יּוֹבֵל
יִשְׁלַח שָׁרְשָׁיו וְלֹא (כ' ירא) [ק' יראה] כִּי-
יָבֹא חֹם וְהָיָה עֲלָהּ רַעֲנָן וּבִשְׁנַת בָּצָר
לֹא יִדָּאָג וְלֹא יִמָּשׁ מִעֲשׂוֹת פְּרִי:

8

For he shall be as a tree planted by the waters, And that spreadeth out its roots by the river, And shall not see when heat cometh, But its foliage shall be luxuriant; And shall not be anxious in the year of drought, Neither shall cease from yielding fruit.

עֵקֶב הַלֵּב מִכָּל וְאִנֹּשׁ הוּא מִי יֵדְעֵנוּ:	9	The heart is deceitful above all things, And it is exceeding weak—who can know it?
אֲנִי יְהוָה חֲקֹר לֵב בַּתֵּן כְּלִיּוֹת וּלְתֵת לְאִישׁ כְּדֶרְכּוֹ כַּפְרִי מַעֲלָלָיו: (ס)	10	I the LORD search the heart, I try the reins, Even to give every man according to his ways, According to the fruit of his doings.
קָרָא דָגֵר וְלֹא יֵלֵד עֹשֶׂה עֹשֶׂר וְלֹא בְּמִשְׁפָּט בַּחֲצִי יָמָיו יַעֲזֹבֵנוּ וּבְאַחֲרֵיתוֹ יִהְיֶה נָבֹל:	11	As the partridge that broodeth over young which she hath not brought forth, So is he that getteth riches, and not by right; In the midst of his days he shall leave them, And at his end he shall be a fool.
כִּסֵּא כְבוֹד מְרוֹם מֵרָאשׁוֹן מְקוֹם מִקְדָּשֵׁנוּ:	12	Thou throne of glory, on high from the beginning, Thou place of our sanctuary,
מִקְוֵה יִשְׂרָאֵל יְהוָה כָּל-עֹזְבֵיהֶּ יִבָּשׁוּ (כ') יְסוּרִי] ק' וְסוּרִי] בְּאֶרֶץ יִכָּתְבוּ כִּי עֲזָבוּ מְקוֹר מַיִם-חַיִּים אֶת-יְהוָה: (פ)	13	Thou hope of Israel, the LORD! All that forsake Thee shall be ashamed; They that depart from Thee shall be written in the earth, Because they have forsaken the LORD, The fountain of living waters. .
רַפְּאֵנִי יְהוָה וְאֲרַפָּא הוֹשִׁיעֵנִי וְאִנֹּשְׁעָה כִּי תִהְלֹתִי אֹתָהּ:	14	Heal me, O LORD, and I shall be healed; Save me, and I shall be saved; For Thou art my praise.

מפטיר לשבת ראש חודש

The Maftir for Shabbat Rosh Hodesh is Numbers 28:9 – 15.

וביום השבת שני־קבשים בני־שנה
תמימם ושני עשר־נים סלת מנחה בלולה
בשמן ונסכו:

XXVIII:9

And on the sabbath day two he-lambs of the first year without blemish, and two tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, and the drink-offering thereof.

עלת שבת בשבתו על־עלת התמיד
ונסכה: (פ)

10

This is the burnt-offering of every sabbath, beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

ובראשי חדשיכם תקריבו עלה ליהוה
פרים בני־בקר שנים ואיל אחד קבשים
בני־שנה שבעה תמימם:

11

And in your new moons ye shall present a burnt-offering unto the LORD: two young bullocks, and one ram, seven he-lambs of the first year without blemish;

ושלשה עשר־נים סלת מנחה בלולה
בשמן לפר האחד ושני עשר־נים סלת
מנחה בלולה בשמן לאיל האחד:

12

and three tenth parts of an ephah of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for each bullock; and two tenth parts of fine flour for a meal-offering, mingled with oil, for the one ram;

ועשרון עשרון סלת מנחה בלולה בשמן
לפבש האחד עלה בית גיחת אשה
ליהוה:

13

and a several tenth part of fine flour mingled with oil for a meal-offering unto every lamb; for a burnt-offering of a sweet savour, an offering made by fire unto the LORD.

ונסביהם חצי ההין והיה לפר ושלישת
ההין לאיל ורביעת ההין לפבש גין זאת
עלת חדש בחדשו לחדשי השנה:

14

And their drink-offerings shall be half a hin of wine for a bullock, and the third part of a hin for the ram, and the fourth part of a hin for a lamb. This is the burnt-offering of every new moon throughout the months of the year.

ושעיר עזים אחד לחטאת ליהוה
על־עלת התמיד יעשה ונסכו: (ס)

15

And one he-goat for a sin-offering unto the LORD; it shall be offered beside the continual burnt-offering, and the drink-offering thereof.

הפטרת שבת ראש חודש

The Haftarah for Shabbat Rosh Hodesh is Isaiah 66:1 – 24.

כה אמר יהוה השמים כסאי והארץ
הדם רגלי איזה בית אשר תבנו־לי
ואיזה מקום מנוחתי:

LXVI:1

Thus saith the LORD: The heaven is My throne, and the earth is My footstool; where is the house that ye may build unto Me? And where is the place that may be My resting-place?

ואת־כל־אלה ידי עשתה ויהיו כל־אלה
נאם־יהוה ואל־זה אפיש אל־עני
ונכה־לוח וחרד על־דברי:

2

For all these things hath My hand made, and so all these things came to be, saith the LORD; but on this man will I look, even on him that is poor and of a contrite spirit, and trembleth at My word.

שֹׁחֵט הַשּׁוֹר מִכֶּה-אִישׁ זֹבֵחַ הַשֶּׁה עֶרְף
כָּלֵב מַעֲלָה מִנְחָה דָם-חֲזִיר מִזְכִּיר לְבָנָה
מִבֶּרֶךְ אֹזֶן גַּם-הֵמָּה בָּחֲרוּ בְּדַרְכֵיהֶם
וּבִשְׁקֻצֵיהֶם נִפְשָׁם חֲפָצָה:

גַּם-אֲנִי אֶבְחַר בְּתַעֲלָלֵיהֶם וּמִגִּוְרָתָם
אָבִיא לָהֶם יַעַן קָרָאתִי וְאֵין עֹנֶה דְּבַרְתִּי
וְלֹא שָׁמְעוּ וַיַּעֲשׂוּ הָרַע בְּעֵינַי וּבִאֲשֶׁר
לֹא-חֲפָצְתִּי בַּחֲרוּ: (ס)

שָׁמְעוּ דְּבַר-יְהוָה הַחֲרָדִים אֶל-דְּבָרוֹ
אָמְרוּ אֲחֵיכֶם שְׂנְאֵיכֶם מְנַדִּיכֶם לְמַעַן שְׁמִי
יִכְבֶּד יְהוָה וְנִרְאָה בְּשִׂמְחַתְכֶם וְהֵם יִבְשׁוּ:

קוֹל שָׁאוֹן מֵעִיר קוֹל מַהֲיָכָל קוֹל יְהוָה
מִשְׁלֵם גְּמוּל לְאֵיבָיו:

בְּטָרֶם תַּחֲלִי יִלְדָה בְּטָרֶם יָבוֹא חֶבֶל לָהּ
וְהִמְלִיטָה זָכָר:

מִי-שָׁמַע כְּזֹאת מִי רָאָה כְּאֵלֶּה הַיּוֹחֵל
אֶרֶץ בְּנוֹם אֶחָד אִם-יִנָּלַד גּוֹי בְּעַם אֶחָת
כִּי-תֵלֵךְ גַּם-יִלְדָה צִיּוֹן אֶת-בְּנֵיהָ:

הֲאֲנִי אֲשַׁבֵּיר וְלֹא אוֹלִיד יֹאמַר יְהוָה
אִם-אֲנִי הַמוֹלִיד וְעַצְרְתִּי אָמַר אֱלֹהֶיךָ:
(ס)

שִׂמְחוּ אֶת-יְרוּשָׁלַם וְגִילוּ בָּהּ כָּל-אֶהֱבֶיהָ
שִׂישׂוּ אֶתְהָ מְשׁוֹשׁ כָּל-הַמְתַּאֲבָלִים עָלֶיהָ:

לְמַעַן תִּינָקוּ וּשְׂבַעְתֶּם מִשָּׂד תִּנְחַמְתֶּה
לְמַעַן תִּמְצְוּ וְהִתְעַנַּגְתֶּם מִזֵּי כְבוֹדָהּ:
(ס)

כִּי-כֵן אָמַר יְהוָה הִנְנִי נֹטֶה אֲלֶיהָ כְּנֶהַר
שְׁלֹום וְכִנְחָל שׁוֹטֵף כְּבוֹד גּוֹיִם וַיִּנְקֶתָם
עַל-צֵד תִּנְשָׂאוּ וְעַל-בְּרָכִים תִּשָּׁעֲשְׂעוּ:

כְּאִישׁ אֲשֶׁר אָמוּ תִנְחַמְנוּ בֶן אִנְכִּי
אֲנַחְמְכֶם וּבִירוּשָׁלַם תִּנְחַמוּ:

He that killeth an ox is as if he slew a man; he that sacrificeth a lamb, as if he broke a dog's neck; He that offereth a meal-offering, as if he offered swine's blood; he that maketh a memorial-offering of frankincense, as if he blessed an idol; according as they have chosen their own ways, and their soul delighteth in their abominations;

Even so I will choose their mockings, And will bring their fears upon them; Because when I called, none did answer; When I spoke, they did not hear, But they did that which was evil in Mine eyes, And chose that in which I delighted not.

Hear the word of the LORD, Ye that tremble at His word: Your brethren that hate you, that cast you out for My name's sake, have said: 'Let the LORD be glorified, That we may gaze upon your joy', But they shall be ashamed.

Hark! an uproar from the city, Hark! it cometh from the temple, Hark! the LORD rendereth recompense to His enemies.

Before she travailed, she brought forth; Before her pain came, She was delivered of a man-child.

Who hath heard such a thing? Who hath seen such things? Is a land born in one day? Is a nation brought forth at once? For as soon as Zion travailed, She brought forth her children.

Shall I bring to the birth, and not cause to bring forth? Saith the LORD; Shall I that cause to bring forth shut the womb? Saith thy God.

Rejoice ye with Jerusalem, And be glad with her, all ye that love her; Rejoice for joy with her, All ye that mourn for her;

That ye may suck, and be satisfied With the breast of her consolations; That ye may drink deeply with delight Of the abundance of her glory.

For thus saith the LORD: Behold, I will extend peace to her like a river. And the wealth of the nations like an overflowing stream, and ye shall suck thereof: Ye shall be borne upon the side, and shall be dandled upon the knees.

As one whom his mother comforteth, So will I comfort you; and ye shall be comforted in Jerusalem.

וּרְאִיתֶם וְשֵׁשׁ לִבְכֶּם וְעֲצְמוֹתֵיכֶם כִּדְשָׁא
תִּפְרַחְנָה וְנוֹדַעַה יְד־יְהוָה אֶת־עַבְדּוֹ
וְזַעַם אֶת־אֹיְבָיו: (ס)

14 And when ye see this, your heart shall rejoice, and your bones shall flourish like young grass; and the hand of the LORD shall be known toward His servants, and He will have indignation against His enemies.

כִּי־הִנֵּה יְהוָה בָּאֵשׁ יָבֹא וְכִסּוּפָה
מִרְכָּבָתוֹ לְהָשִׁיב בַּחֲמָה אַפּוֹ וְגַעְרָתוֹ
בְּלִהְבֵי־אֵשׁ:

15 For, behold, the LORD will come in fire, And His chariots shall be like the whirlwind; to render His anger with fury, And His rebuke with flames of fire.

כִּי בָאֵשׁ יִהְיֶה נִשְׁפָּט וּבַחֲרָבוֹ
אֶת־כָּל־בָּשָׂר וְרַבּוֹ תִּלְלִי יְהוָה:

16 For by fire will the LORD contend, And by His sword with all flesh; And the slain of the LORD shall be many.

הַמְתַּקְדָּשִׁים וְהַמְטַהֲרִים אֶל־הַגְנוֹת אַחֵר
(כ' אַחַד) [ק' אַחַת] בַּתּוֹךְ אֲכָלִי בָשָׂר
הַחֲזִיר וְהַשֶּׁקֶץ וְהָעֶכְבָּר יַחְדָּו יִסָּפוּ
נָא־יְהוָה:

17 They that sanctify themselves and purify themselves to go unto the gardens, behind one in the midst, Eating swine's flesh, and the detestable thing, and the mouse, Shall be consumed together, saith the LORD.

וְאֲנֹכִי מַעֲשִׂיהֶם וּמַחְשַׁבְתֵּיהֶם בָּאָה
לְקַבֵּץ אֶת־כָּל־הַגּוֹיִם וְהַלְשׁוֹת וּבָאוּ וְרָאוּ
אֶת־כְּבוֹדִי:

18 For I [know] their works and their thoughts; [the time] cometh, that I will gather all nations and tongues; and they shall come, and shall see My glory.

וְשִׁמְתִּי בָהֶם אוֹת וּשְׁלַחְתִּי מֵתָם וּפְלִיטִים
אֶל־הַגּוֹיִם תַּרְשִׁישׁ פּוּל וְלֹד וְתֻבַּל וְיָוָן
תִּבְלִי וַיִּנּוּן הָאֵלִים הִרְחִקִים אֲשֶׁר לֹא־שָׁמְעוּ
אֶת־שִׁמְעִי וְלֹא־רָאוּ אֶת־כְּבוֹדִי וְהִגִּידוּ
אֶת־כְּבוֹדִי בְּגוֹיִם:

19 And I will work a sign among them, and I will send such as escape of them unto the nations, to Tarshish, Pul and Lud, that draw the bow, to Tubal and Javan, to the isles afar off, that have not heard My fame, neither have seen My glory; and they shall declare My glory among the nations.

וְהָבִיאוּ אֶת־כָּל־אֲחֵיכֶם מִכָּל־הַגּוֹיִם
מִנְחָה לַיהוָה בְּסוּסִים וּבָרֶכֶב וּבַצִּמְדִּים
וּבַפָּרָדִים וּבַבָּרָכוֹת עַל הָר קֹדֶשִׁי
יְרוּשָׁלַם אָמַר יְהוָה כֹּאֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי
יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּנְחָה בְּכֵלִי טָהוֹר בֵּית
יְהוָה:

20 And they shall bring all your brethren out of all the nations for an offering unto the LORD, upon horses, and in chariots, and in fitters, and upon mules, and upon swift beasts, to My holy mountain Jerusalem, saith the LORD, as the children of Israel bring their offering in a clean vessel into the house of the LORD.

וְגַם־מֵהֶם אֶקַּח לַכֹּהֲנִים לְלוֹיִם אָמַר
יְהוָה:

21 And of them also will I take for the priests and for the Levites, saith the LORD.

כִּי כֹאֲשֶׁר הַשָּׁמַיִם הַחֲדָשִׁים וְהָאָרֶץ
הַחֲדָשָׁה אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה עִמָּדִים לִפְנֵי
נָא־יְהוָה כֵּן יַעֲמֵד זֶרְעֲכֶם וְשִׁמְכֶם:

22 For as the new heavens and the new earth, which I will make, shall remain before Me, saith the LORD, so shall your seed and your name remain.

וְהָיָה מִדֵּי-חֹדֶשׁ בְּחַדָּשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת
בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל-בָּשָׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי
אֲמֹר יְהוָה:

23 And it shall come to pass, that from one new moon to another, and from one sabbath to another, shall all flesh come to worship before Me, Saith the LORD.

וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בַּפִּגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפְּשָׁעִים בִּי
כִּי תוֹלַעְתָּם לֹא תָמוּת וְאִשָּׁם לֹא תִכָּבֵּה
וְהָיוּ דִרְאוֹן לְכָל-בָּשָׂר: וַהֲיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ
בְּחַדָּשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבָּתוֹ יָבֹוא כָּל בָּשָׂר
לְהִשְׁתַּחֲוֹת לִפְנֵי אֲמֹר יְהוָה

24 And they shall go forth, and look Upon the carcasses of the men that have rebelled against Me; For their worm shall not die, Neither shall their fire be quenched; And they shall be an abhorring unto all flesh.

הפטרת שבת מחר חודש

The Haftarah for Shabbat Maḥar Ḥodesh is I Samuel 20:18 – 42.

וַיֹּאמֶר-לוֹ יְהוֹנָתָן מָחָר חֹדֶשׁ וּנִפְקְדָתָ כִּי
יִפְקֹד מוֹשְׁבֶדָּךְ:

XX:18 And Jonathan said unto him: 'To-morrow is the new moon; and thou wilt be missed, thy seat will be empty.

וּשְׁלֹשֶׁת תַּיָּד מָאֹד וּבָאתָ אֶל-הַמָּקוֹם
אֲשֶׁר-נִסְתַּרְתָּ שָׁם בַּיּוֹם הַמַּעֲשֶׂה וַיִּשְׁבְּתָהּ
אֶצֶל הָאֶבֶן הָאֵזֶל:

19 And in the third day thou shalt hide thyself well, and come to the place where thou didst hide thyself in the day of work, and shalt remain by the stone Ezel.

וְאֲנִי שְׁלֹשֶׁת תַּחֲצִים צִדָּה אֹרֶה
לְשַׁלַּח-לִי לְמַטְרָה:

20 And I will shoot three arrows to the side-ward, as though I shot at a mark.

וְהִנֵּה אֶשְׁלַח אֶת-הַנֶּעֱר לְךָ מֵצֵא
אֶת-הַתַּחֲצִים אִם-אָמַר אֲמֹר לְנֹעַר הִנֵּה
הַתַּחֲצִים מִמֶּנִּי וְהִנֵּה קָחֵנוּ וּבָאָה כִּי-שָׁלוֹם
לָךְ וְאִין דְּבַר חַי־יְהוָה:

21 And, behold, I will send the lad: Go, find the arrows. If I say unto the lad: Behold, the arrows are on this side of thee; take them, and come; for there is peace to thee and no hurt, as the LORD liveth.

וְאִם-כֵּה אָמַר לְעֹלָם הִנֵּה תַחֲצִים מִמֶּנִּי
וְהִלָּאָה לְךָ כִּי שְׁלַחְךָ יְהוָה:

22 But if I say thus unto the boy: Behold, the arrows are beyond thee; go thy way; for the LORD hath sent thee away.

וְהַדְּבָר אֲשֶׁר דִּבַּרְנוּ אֲנִי וְאַתָּה הִנֵּה יְהוָה
בֵּינִי וּבֵינֶךָ עַד-עוֹלָם: (ס)

23 And as touching the matter which I and thou have spoken of, behold, the LORD is between me and thee for ever.

וַיִּסְתֵּר דָּוִד בַּשָּׂדֶה וַיְהִי הַחֹדֶשׁ וַיֵּשֶׁב
הַמֶּלֶךְ (כ' על) [ק' אֶל-] לֶאֱכֹל:

24 So David hid himself in the field; and when the new moon was come, the king sat him down to the meal to eat.

וַיֵּשֶׁב הַמֶּלֶךְ עַל-מוֹשְׁבֹו כַּפְּעָם בַּפְּעָם
אֶל-מוֹשֵׁב הַקִּיר וַיִּקָּם יְהוֹנָתָן וַיֵּשֶׁב אֲבִנֶר
מִצַּד שְׂאוּל וַיִּפְקֹד מָקוֹם דָּוִד:

25 And the king sat upon his seat, as at other times, even upon the seat by the wall; and Jonathan stood up, and Abner sat by Saul's side; but David's place was empty.

וְלֹא־דָבַר שְׁאוּל מֵאוֹמֶה בֵּינוֹם הַהוּא כִּי
אָמַר מִקֶּרֶה הוּא בִלְתִּי טָהוֹר הוּא כִּי־לֹא
טָהוֹר: (ס)

26 Nevertheless Saul spoke not any thing that day; for he thought: 'Something hath befallen him, he is unclean; surely he is not clean.'

וַיְהִי מִמָּחָרֶת הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי וַיִּפְקֹד מְקוֹם
דָּוִד (פ) וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־יְהוֹנָתָן בֶּנוֹ
מִדּוּעַ לֹא־בָא בֶן־יִשִּׁי גַם־תָּמוּל גַּם־הַיּוֹם
אֶל־הַלֶּחֶם:

27 And it came to pass on the morrow after the new moon, which was the second day, that David's place was empty; and Saul said unto Jonathan his son: 'Wherefore cometh not the son of Jesse to the meal, neither yesterday, nor to-day?'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל נִשְׁאֵל נִשְׁאֵל דָּוִד
מֵעַמְדִי עַד־בֵּית לָחֶם:

28 And Jonathan answered Saul: 'David earnestly asked leave of me to go to Beth-lehem;

וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי נָא כִּי זָבַח מִשְׁפָּחָה
לָנוּ בָעִיר וְהוּא צְוָה־לִּי אָחִי וְעַתָּה
אִם־מִצָּאתִי חַן בְּעֵינֶיךָ אִמְלֹטָה נָא וְאַרְאֶה
אֶת־אָחִי עַל־כֵּן לֹא־בָא אֶל־שְׁלַחַן
הַמֶּלֶךְ: (ס)

29 and he said: Let me go, I pray thee; for our family hath a sacrifice in the city; and my brother, he hath commanded me; and now, if I have found favour in thine eyes, let me get away, I pray thee, and see my brethren. Therefore he is not come unto the king's table.'

וַיַּחֲרֹאֶף שְׁאוּל בִּיהוֹנָתָן וַיֹּאמֶר לוֹ
בֶּן־נִעּוֹת הַמֶּרְדּוֹת הֲלֹא יָדַעְתִּי כִּי־בִבְחַר
אַתָּה לְבֶן־יִשִּׁי לְבָשֶׁתְּךָ וּלְבָשֶׁת עֲרוֹת
אִמֶּךָ:

30 Then Saul's anger was kindled against Jonathan, and he said unto him: 'Thou son of perverse rebellion, do not I know that thou hast chosen the son of Jesse to thine own shame, and unto the shame of thy mother's nakedness?

כִּי כָל־הַיָּמִים אֲשֶׁר בֶּן־יִשִּׁי חַי
עַל־הָאֲדָמָה לֹא תִכּוֹן אַתָּה וּמַלְכוּתְךָ
וְעַתָּה שְׁלַח וְקַח אֹתוֹ אֵלַי כִּי בֶן־מוֹת
הוּא: (ס)

31 For as long as the son of Jesse liveth upon the earth, thou shalt not be established, nor thy kingdom. Wherefore now send and fetch him unto me, for he deserveth to die.'

וַיַּעַן יְהוֹנָתָן אֶת־שְׁאוּל אָבִיו וַיֹּאמֶר אֵלָיו
לָמָּה יוּמָת מֶה עָשָׂה:

32 And Jonathan answered Saul his father, and said unto him: 'Wherefore should he be put to death? what hath he done?'

וַיִּטֹּל שְׁאוּל אֶת־הַחֲנִית עָלָיו לְהַכּוֹתוֹ
וַיֵּדַע יְהוֹנָתָן כִּי־כָלָה הָיָא מֵעַם אָבִיו
לְהַמִּית אֶת־דָּוִד: (ס)

33 And Saul cast his spear at him to smite him; whereby Jonathan knew that it was determined of his father to put David to death.

וַיָּקָם יְהוֹנָתָן מֵעַם הַשְּׁלָחַן בְּחַר־יָאֵף
וְלֹא־אָכַל בַּיּוֹם־הַחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי לֶחֶם כִּי
נִעְצַב אֶל־דָּוִד כִּי הִכְלִמוּ אָבִיו: (ס)

34 So Jonathan arose from the table in fierce anger, and did eat no food the second day of the month; for he was grieved for David, and because his father had put him to shame.

וַיְהִי בַּבֹּקֶר וַיֵּצֵא יְהוֹנָתָן הַשָּׂדֶה לְמוֹעֵד
דָּוִד וְנָעַר קָטָן עִמּוֹ:

35 And it came to pass in the morning, that Jonathan went out into the field at the time appointed with David, and a little lad with him.

וַיֹּאמֶר לְנַעֲרוֹ רֵץ מֵצֵא נָא אֶת־הַחֲצִים
אֲשֶׁר אָנֹכִי מוֹרֶה הַנֶּעַר רֵץ וְהוּא־יָרָה
הַחֲצִי לְהַעֲבֹרוֹ:

36 And he said unto his lad: 'Run, find now the arrows which I shoot.' And as the lad ran, he shot an arrow beyond him.

וַיָּבֹא הַנֶּעַר עַד־מְקוֹם הַחֲצִי אֲשֶׁר יָרָה
יְהוֹנָתָן וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנֶּעַר וַיֹּאמֶר
הֲלֹא הַחֲצִי מִמֶּנּוּ וְהִלָּאָה:

37 And when the lad was come to the place of the arrow which Jonathan had shot, Jonathan cried after the lad, and said: 'Is not the arrow beyond thee?'

וַיִּקְרָא יְהוֹנָתָן אַחֲרָי הַנֶּעַר מִהֵרָה חֲוִשָׁה
אֶל־תַּעֲמֹד וַיִּלָּקֵט נֶעַר יְהוֹנָתָן אֶת־^(כ)
הַחֲצִי^(ק) [ק' תַּחֲצִים] וַיָּבֹא אֶל־אֲדֹנָיו:

38 And Jonathan cried after the lad: 'Make speed, hasten, stay not.' And Jonathan's lad gathered up the arrows, and came to his master.

וְהַנֶּעַר לֹא־יָדָע מְאוּמָה אֵד יְהוֹנָתָן וְדָוִד
יָדָעוּ אֶת־הַדָּבָר: ^(ס)

39 But the lad knew not any thing; only Jonathan and David knew the matter.

וַיִּתֵּן יְהוֹנָתָן אֶת־כְּלָיו אֶל־הַנֶּעַר אֲשֶׁר־לוֹ
וַיֹּאמֶר לוֹ לֵךְ הִבֵּא הָעִיר:

40 And Jonathan gave his weapons unto his lad, and said unto him: 'Go, carry them to the city.'

הַנֶּעַר בָּא וְדָוִד קָם מֵאֶצֶל הַנָּגֶב וַיִּפֹּל
לְאַפָּיו אַרְצָה וַיִּשְׁתַּחוּ שְׁלֹשׁ פַּעַמִּים
וַיִּשָּׁקוּ אִישׁ אֶת־רֵעֵהוּ וַיִּבְכּוּ אִישׁ
אֶת־רֵעֵהוּ עַד־דָּוִד הִגְדִּיל:

41 And as soon as the lad was gone, David arose out of a place toward the South, and fell on his face to the ground, and bowed down three times; and they kissed one another, and wept one with another, until David exceeded.

וַיֹּאמֶר יְהוֹנָתָן לְדָוִד לֵךְ לְשָׁלוֹם אֲשֶׁר
נִשְׁבַּעְנוּ שְׁנֵינוּ אֲנַחְנוּ בְּשֵׁם יְהוָה לֵאמֹר
יְהוָה יִהְיֶה בֵּינִי וּבֵינְךָ וּבֵין זֶרְעִי וּבֵין
זֶרְעֶךָ עַד־עוֹלָם: ^(פ)

42 And Jonathan said to David: 'Go in peace, forasmuch as we have sworn both of us in the name of the LORD, saying: The LORD shall be between me and thee, and Between my seed and thy seed, for ever.'

פרשת זכור

The Maftir for Shabbat Zakhor is 'Deuteronomy 25:17 – 19.

זְכוֹר אֵת אֲשֶׁר־עָשָׂה לְךָ עַמְלֹק בְּדֶרֶךְ
בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם:

XXV:17 Remember what Amalek did unto thee by the way as ye came forth out of Egypt;

אֲשֶׁר קָרָךְ בְּדֶרֶךְ וַיִּזְנֹב בְּךָ
כָּל־הַנַּחֲשָׁלִים אַחֲרֶיךָ וְאַתָּה עָיִף
וַיִּגַע וְלֹא יָרָא אֱלֹהִים:

18 how he met thee by the way, and smote the hindmost of thee, all that were enfeebled in thy rear, when thou wast faint and weary; and he feared not God.

וְהָיָה בְּהֵנִיחַ יְהוָה אֱלֹהֶיךָ וְלָךְ
מִכָּל-אֹיְבֶיךָ מְסָבִיב בְּאַרְצְךָ אֲשֶׁר
יְהוָה-אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ נַחֲלָה לְרִשְׁתָּהּ
תִּמְחָה אֶת-זִכְרֵ עַמְלֵק מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם לֹא
תִשְׁכַּח: (פ)

19

Therefore it shall be, when the LORD thy God hath given thee rest from all thine enemies round about, in the land which the LORD thy God giveth thee for an inheritance to possess it, that thou shalt blot out the remembrance of Amalek from under heaven; thou shalt not forget.

הפטרות פרשת זכור

The Haftarah for Shabbat Zakhor is I Samuel 15:2 – 34.

כֹּה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת פִּקְדֹתִי אֶת
אֲשֶׁר-עָשָׂה עַמְלֵק לְיִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-שָׁם לוֹ
בְּדֶרֶךְ בַּעֲלָתוֹ מִמִּצְרַיִם:

XV:2

Thus saith the LORD of hosts: I remember that which Amalek did to Israel, how he set himself against him in the way, when he came up out of Egypt.

עַתָּה לֵךְ וְהַכִּיתָה אֶת-עַמְלֵק וְהִחַרְמָתָם
אֶת-כָּל-אֲשֶׁר-לוֹ וְלֹא תַחֲמֹל עָלָיו
וְהַמָּתָה מֵאִישׁ עַד-אִשָּׁה מֵעַלְלִי וְעַד-יוֹנֵק
מִשּׁוֹר וְעַד-שֶׁה מִגִּזְלִי וְעַד-חֲמוֹר: (ס)

3

Now go and smite Amalek, and utterly destroy all that they have, and spare them not; but slay both man and woman, infant and suckling, ox and sheep, camel and ass.' .

וַיִּשְׁמַע שָׁאוּל אֶת-הָעָם וַיִּפְקְדֵם בִּטְלָאִים
מֵאַתִּים אֶלֶף רִגְלֵי וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים
אֶת-אִישׁ יְהוּדָה:

4

And Saul summoned the people, and numbered them in Telaim, two hundred thousand footmen, and ten thousand men of Judah.

וַיָּבֹא שָׁאוּל עַד-עִיר עַמְלֵק וַיִּרְבּ בַּנַּחֲל:

5

And Saul came to the city of Amalek, and lay in wait in the valley.

וַיֹּאמֶר שָׁאוּל אֶל-הַקֵּינִי לְכוּ סְרוּ
רְדּוּ מִתּוֹךְ עַמְלֵקִי פֶן-אֶסְפְּדָם עִמּוֹ
וְאַתָּה עֲשִׂיתָה חֶסֶד עִם-כָּל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בַּעֲלוֹתָם מִמִּצְרַיִם וַיִּסַּר קֵינִי מִתּוֹךְ
עַמְלֵק:

6

And Saul said unto the Kenites: 'Go, depart, get you down from among the Amalekites, lest I destroy you with them; for ye showed kindness to all the children of Israel, when they came up out of Egypt.' So the Kenites departed from among the Amalekites.

וַיִּךְ שָׁאוּל אֶת-עַמְלֵק מִחוּלָה בּוֹאֵת שׁוֹר
אֲשֶׁר עַל-פְּנֵי מִצְרַיִם:

7

And Saul smote the Amalekites, from Havilah as thou goest to Shur, that is in front of Egypt.

וַיִּתְּפֹשׂ אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ-עַמְלֵק חָיִ
וְאֶת-כָּל-הָעָם הַחֲרִים לְפִי-חֶרֶב:

8

And he took Agag the king of the Amalekites alive, and utterly destroyed all the people with the edge of the sword.

וַיַּחְמַל שְׂאוּל וְהָעָם עַל-אַגֹּג וְעַל-מִיטֵב
הַצֹּאן וְהַבָּקָר וְהַמִּשְׁנִים וְעַל-הַכְּרִים
וְעַל-כָּל-הַטּוֹב וְלֹא אָבוּ הַחֲרִימָם
וְכָל-הַמְּלָאכָה נִמְכְּזָה וְנִמְסָה אֹתָהּ
הַחֲרִימוּ: (פ)

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֶל-שְׁמוּאֵל לֵאמֹר:

נִחַמְתִּי כִּי-הִמְלַכְתִּי אֶת-שְׂאוּל לְמֶלֶךְ
כִּי-שָׁב מֵאַחֲרַי וְאֶת-דְּבָרִי לֹא חָקִים וַיַּחַר
לְשְׁמוּאֵל וַיִּזְעַק אֶל-יְהוָה כָּל-הַלַּיְלָה:

וַיִּשָּׁכֶם שְׁמוּאֵל לִקְרֹאת שְׂאוּל בַּבֹּקֶר
וַיִּגֹּד לְשְׁמוּאֵל לֵאמֹר בָּא-שְׂאוּל הַכְּרִמְלָה
וְהִנֵּה מַצִּיב לוֹ יָד וַיִּסֹּב וַיַּעֲבֹר וַיֵּרֶד
הַגִּלְגָּל:

וַיָּבֹא שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאוּל
בְּרוּךְ אַתָּה לַיהוָה הַקִּימְתִּי אֶת-דְּבַר
יְהוָה:

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל וּמָה קוֹל-הַצֹּאן הַזֶּה
בְּאָזְנִי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אָנֹכִי שֹׁמֵעַ:

וַיֹּאמֶר שְׂאוּל מֵעַמְלָקִי הֵבִיאִים אֲשֶׁר
חָמַל הָעָם עַל-מִיטֵב הַצֹּאן וְהַבָּקָר לְמַעַן
זָבַח לַיהוָה אֱלֹהֵיהֶם וְאֶת-הַיּוֹתֵר הַחֲרַמְנוּ:
(פ)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל-שְׂאוּל הֲרָף וְאַגִּידָה
לְךָ אֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר יְהוָה אֵלַי הַלַּיְלָה (כ)
וַיֹּאמְרוּ [ק' וַיֹּאמֶר] לוֹ דְּבַר: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל הֲלוֹא אִם-קִטְּנָה אַתָּה
בְּעֵינֶיךָ רֹאשׁ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל אַתָּה וַיִּמְשְׁחֶךָ
יְהוָה לְמֶלֶךְ עַל-יִשְׂרָאֵל:

וַיִּשְׁלַחְהוּ יְהוָה בְּדֶרֶךְ וַיֹּאמֶר לְךָ
וְהַחֲרַמְתָּה אֶת-הַחֲטָאִים אֶת-עַמְלָק
וְנִלְחַמְתָּ בָּם עַד כָּלֹתָם אֹתָם:

9 But Saul and the people spared Agag, and the best of the sheep, and of the oxen, even the young of the second birth, and the lambs, and all that was good, and would not utterly destroy them; but every thing that was of no account and feeble, that they destroyed utterly.

10 Then came the word of the LORD unto Samuel, saying:

11 'It repenteth Me that I have set up Saul to be king; for he is turned back from following Me, and hath not performed My commandments.' And it grieved Samuel; and he cried unto the LORD all night.

12 And Samuel rose early to meet Saul in the morning; and it was told Samuel, saying: 'Saul came to Carmel, and, behold, he is setting him up a monument, and is gone about, and passed on, and gone down to Gilgal.'

13 And Samuel came to Saul; and Saul said unto him: 'Blessed be thou of the LORD; I have performed the commandment of the LORD.'

14 And Samuel said: 'What meaneth then this bleating of the sheep in mine ears, and the lowing of the oxen which I hear?'

15 And Saul said: 'They have brought them from the Amalekites; for the people spared the best of the sheep and of the oxen, to sacrifice unto the LORD thy God; and the rest we have utterly destroyed.'

16 Then Samuel said unto Saul: 'Stay, and I will tell thee what the LORD hath said to me this night.' And he said unto him: 'Say on.'

17 And Samuel said: 'Though thou be little in thine own sight, art thou not head of the tribes of Israel? And the LORD anointed thee king over Israel;

18 and the LORD sent thee on a journey, and said: Go and utterly destroy the sinners the Amalekites, and fight against them until they be consumed.

וְלָמָּה לֹא־שָׁמַעַתָּ בְּקוֹל יְהוָה וַתַּעַט
אֶל־הַשָּׁלָל וַתַּעַשׂ הָרַע בְּעֵינֵי יְהוָה: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי
בְּקוֹל יְהוָה וְאֵלֶיךָ בַּדֶּרֶךְ אֲשֶׁר־שָׁלַחְנִי
יְהוָה וְאָבִיא אֶת־אַגַּג מֶלֶךְ עַמְלֵק
וְאֶת־עַמְלֵק הַחֲרַמְתִּי:

וַיִּקַּח הָעָם מִהַשָּׁלָל צֹאן וּבָקָר רֵאשִׁית
הַחֲרָם לִזְבֹּחַ לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּגִלְגָּל: (ס)

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הַחֲפֹץ לַיהוָה בְּעֻלּוֹת
וּזְבָחִים כְּשָׁמַע בְּקוֹל יְהוָה הִנֵּה שָׁמַע
מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים:

כִּי חַטָּאת־קֶסֶם מְרִי וְאָוֶן וּתְרָפִים
הַפְצֵר יַעַן מֵאֲסַתְּ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ
מִמֶּלֶךְ: (ס)

וַיֹּאמֶר שְׁאוּל אֶל־שָׁמוּאֵל חֲטָאתִי
כִּי־עָבַרְתִּי אֶת־פִּי־יְהוָה וְאֶת־דְּבָרֶיךָ כִּי
יִרְאֵתִי אֶת־הָעָם וְאֲשָׁמַע בְּקוֹלָם:

וְעַתָּה שָׁא נָא אֶת־חַטָּאתִי וְשׁוּב עִמָּי
וְאֲשַׁתַּחֲוֶה לַיהוָה:

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל אֶל־שְׁאוּל לֹא אָשׁוּב עִמָּךְ
כִּי מֵאֲסַתְּהָ אֶת־דְּבַר יְהוָה וַיִּמָּאֲסֶךָ יְהוָה
מִהָיוֹת מֶלֶךְ עַל־יִשְׂרָאֵל: (ס)

וַיִּסַּב שָׁמוּאֵל לָלֶכֶת וַיִּחַזַּק בְּכַנְף־מַעֲלֹו
וַיִּקְרַע: (ס)

וַיֹּאמֶר אֵלָיו שָׁמוּאֵל קְרַע יְהוָה
אֶת־מַמְלַכְוֹת יִשְׂרָאֵל מֵעַלְיֶךָ הַיּוֹם וּנְתַנָּהּ
לְרַעְךָ הַטּוֹב מִמֶּךָ: (ס)

וְגַם גִּצּוֹת יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר וְלֹא יִנָּחֵם כִּי
לֹא אָדָם הוּא לְהִנָּחֵם:

וַיֹּאמֶר חֲטָאתִי עָתָה כִּפְדֵּנִי נָא נִגְדִּי
זִקְנִי־עִמִּי וְנִגְדִּי יִשְׂרָאֵל וְשׁוּב עִמָּי
וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לַיהוָה אֱלֹהֶיךָ:

19 Wherefore then didst thou not hearken to the voice of the LORD, but didst fly upon the spoil, and didst that which was evil in the sight of the LORD?

20 And Saul said unto Samuel: 'Yea, I have hearkened to the voice of the LORD, and have gone the way which the LORD sent me, and have brought Agag the king of Amalek, and have utterly destroyed the Amalekites.

21 But the people took of the spoil, sheep and oxen, the chief of the devoted things, to sacrifice unto the LORD thy God in Gilgal.'

22 And Samuel said: 'Hath the LORD as great delight in burnt-offerings and sacrifices, As in hearkening to the voice of the LORD? Behold, to obey is better than sacrifice, And to hearken than the fat of rams.

23 For rebellion is as the sin of witchcraft, And stubbornness is as idolatry and teraphim. Because thou hast rejected the word of the LORD, He hath also rejected thee from being king.'

24 And Saul said unto Samuel: 'I have sinned; for I have transgressed the commandment of the LORD, and thy words; because I feared the people, and hearkened to their voice.

25 Now therefore, I pray thee, pardon my sin, and return with me, that I may worship the LORD.'

26 And Samuel said unto Saul: 'I will not return with thee; for thou hast rejected the word of the LORD, and the LORD hath rejected thee from being king over Israel.'

27 And as Samuel turned about to go away, he laid hold upon the skirt of his robe, and it rent.

28 And Samuel said unto him: 'The LORD hath rent the kingdom of Israel from thee this day, and hath given it to a neighbour of thine, that is better than thou.

29 And also the Glory of Israel will not lie nor repent; for He is not a man, that He should repent.'

30 Then he said: 'I have sinned; yet honour me now, I pray thee, before the elders of my people, and before Israel, and return with me, that I may worship the LORD thy God.'

וַיָּשָׁב שָׁמוּאֵל אַחֲרֵי שָׁאוּל וַיִּשְׁתַּחֲוֶה שָׁאוּל
לַיהוָה: (ס)

31 So Samuel returned after Saul; and Saul worshipped the LORD.

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל הִגִּישׁוּ אֵלַי אֶת-אַגַּג מֶלֶךְ
עַמְלֵק וַיֵּלֶךְ אֵלָיו אַגַּג מֵעֵדְנָת וַיֹּאמֶר אַגַּג
אֲכֵן סָר מִרְּהֻמָּוֹת: (ס)

32 Then said Samuel: 'Bring ye hither to me Agag the king of the Amalekites.' And Agag came unto him in chains. And Agag said: 'Surely the bitterness of death is at hand.'

וַיֹּאמֶר שָׁמוּאֵל כַּאֲשֶׁר שִׁכְלָה נָשִׁים
חֶרֶבְךָ בֶּן-תִּשְׁכַּל מִנָּשִׁים אִמָּה וַיִּשְׁסֹף
שָׁמוּאֵל אֶת-אַגַּג לִפְנֵי יְהוָה בְּגִלְגָּל: (ס)

33 And Samuel said: As thy sword hath made women childless, So shall thy mother be childless among women. And Samuel hewed Agag in pieces before the LORD in Gilgal.

וַיֵּלֶךְ שָׁמוּאֵל הַרְמָתָה וּשָׁאוּל עָלָה
אֶל-בֵּיתוֹ גִּבְעַת שָׁאוּל:

34 Then Samuel went to Ramah; and Saul went up to his house to Gibeath-shaul.

פרשת פרה

The Maftir for Shabbat Parah is Numbers 19:1 – 22.

וַיְדַבֵּר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן
לֵאמֹר:

XIX:1 And the LORD spoke unto Moses and unto Aaron, saying:

זֹאת חֻקַּת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר-צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר
דַּבְּרוּ אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ פָּרָה
אֲדָמָה תְּמִימָה אֲשֶׁר אֵין-בָּהּ מוֹם אֲשֶׁר
לֹא-עָלָה עָלֶיהָ עֹל:

2 This is the statute of the law which the LORD hath commanded, saying: Speak unto the children of Israel, that they bring thee a red heifer, faultless, wherein is no blemish, and upon which never came yoke.

וַנִּתְּנָהּ אֵתָהּ אֶל-אַלְעָזָר הַכֹּהֵן וְהוֹצִיאָהּ
אֵתָהּ אֶל-מַחֲוֵץ לַמַּחֲנֶה וְשָׁחָהּ אֵתָהּ
לִפְנָיו:

3 And ye shall give her unto Eleazar the priest, and she shall be brought forth without the camp, and she shall be slain before his face.

וַלָּקַח אֶלְעָזָר הַכֹּהֵן מִדָּמָהּ בְּאֶצְבָּעוֹ
וַהֲזָה אֶל-נֹכַח פָּנָיו אֶהֱל־מוֹעֵד מִדָּמָהּ
שִׁבְעַ פְּעָמִים:

4 And Eleazar the priest shall take of her blood with his finger, and sprinkle of her blood toward the front of the tent of meeting seven times.

וְשָׂרָף אֶת-הַפָּרָה לְעֵינָיו אֶת-עוֹרָהּ
וְאֶת-בְּשָׂרָהּ וְאֶת-דָּמָהּ עַל-פְּרִשָּׁה וְשָׂרָף:

5 And the heifer shall be burnt in his sight; her skin, and her flesh, and her blood, with her dung, shall be burnt.

וַלָּקַח הַכֹּהֵן עֵץ אֶרְזוֹ וְאִזּוֹב וּשְׁנֵי תוֹלַעַת
וַהֲשִׁילֶיךָ אֶל-תּוֹךְ שְׂרַפַּת הַפָּרָה:

6 And the priest shall take cedar-wood, and hyssop, and scarlet, and cast it into the midst of the burning of the heifer.

וְכַבֵּס בְּגָדָיו הַכֹּהֵן וְרָחַץ בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם
וְאַחֲרָיָהּ יָבֹא אֶל-הַמַּחֲנֶה וְשָׂמָּה הַכֹּהֵן
עַד-הָעָרֶב:

7 Then the priest shall wash his clothes, and he shall bathe his flesh in water, and afterward he may come into the camp, and the priest shall be unclean until the even.

וְהִשְׂרָף אֹתָהּ יִכְבֹּס בְּגָדָיו בַּמַּיִם וְרָחַץ
בְּשָׂרוֹ בַּמַּיִם וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב:

8

And he that burneth her shall wash his clothes in water, and bathe his flesh in water, and shall be unclean until the even.

וְאִם אִישׁ טָהוֹר אֶת אֶפֶר הַפָּרָה
וְהֵנִיחַ מִחוּץ לַמַּחֲנֶה בְּמָקוֹם טָהוֹר וְהִיתָה
לְעֹדֶת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל לְמִשְׁמַרְתָּ לְמִי נָדָה
חֲטָאת הָהוּא:

9

And a man that is clean shall gather up the ashes of the heifer, and lay them up without the camp in a clean place, and it shall be kept for the congregation of the children of Israel for a water of sprinkling; it is a purification from sin.

וְכִבֹּס הָאִסָּף אֶת-אֶפֶר הַפָּרָה אֶת-בְּגָדָיו
וְטָמֵא עַד-הָעֶרֶב וְהִיתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל
וְלִגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם לְחֻקַּת עוֹלָם:

10

And he that gathereth the ashes of the heifer shall wash his clothes, and be unclean until the even; and it shall be unto the children of Israel, and unto the stranger that sojourneth among them, for a statute for ever.

הַנֹּגֵעַ בְּמֵת לְכָל-נֶפֶשׁ אָדָם וְטָמֵא שִׁבְעַת
יָמִים:

11

He that toucheth the dead, even any man's dead body, shall be unclean seven days;

הוּא יִתְחַטֵּא-בּוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי יִטְהַר וְאִם-לֹא יִתְחַטֵּא בַּיּוֹם
הַשְּׁלִישִׁי וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי לֹא יִטְהַר:

12

the same shall purify himself therewith on the third day and on the seventh day, and he shall be clean; but if he purify not himself the third day and the seventh day, he shall not be clean.

כָּל-הַנֹּגֵעַ בְּמֵת בְּנֶפֶשׁ הָאָדָם אֲשֶׁר-יָמוּת
וְלֹא יִתְחַטֵּא אֶת-מִשְׁכָּנוֹ יִהְיֶה טָמֵא
וְנִכְרְתָה תְּנִיפָהּ הַהוּא מִיִּשְׂרָאֵל כִּי מִי
נָדָה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא יִהְיֶה עוֹד
טָמְאָתוֹ בּוֹ:

13

Whosoever toucheth the dead, even the body of any man that is dead, and purifieth not himself—he hath defiled the tabernacle of the LORD—that soul shall be cut off from Israel; because the water of sprinkling was not dashed against him, he shall be unclean; his uncleanness is yet upon him.

זֹאת הַתּוֹרָה אָדָם כִּי-יָמוּת בְּאֶהֱלָה
כָּל-חֵבֶא אֶל-הָאֶהֱלָה וְכָל-אֲשֶׁר בְּאֶהֱלָה
יִטָּמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

14

This is the law: when a man dieth in a tent, every one that cometh into the tent, and every thing that is in the tent, shall be unclean seven days.

וְכָל כְּלִי פְתוּחַ אֲשֶׁר אֵין-צִמִּיד פְּתִיל
עָלָיו טָמֵא הוּא:

15

And every open vessel, which hath no covering close-bound upon it, is unclean.

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע עַל-פְּנֵי הַשָּׂדֶה
בְּחִלְ-חֶרֶב אוֹ בְּמֵת אוֹ-בַעֲצָם אָדָם אוֹ
בְּקִבְרֵי וְטָמֵא שִׁבְעַת יָמִים:

16

And whosoever in the open field toucheth one that is slain with a sword, or one that dieth of himself, or a bone of a man, or a grave, shall be unclean seven days.

וְלִקְחוּ לְטָמֵא מֵעֶפֶר שִׂרְפַת הַחֲטָאת וְנָתַן
עָלָיו מַיִם חַיִּים אֶל-כֵּלֵי:

17

And for the unclean they shall take of the ashes of the burning of the purification from sin, and running water shall be put thereto in a vessel.

וְלָקַח אִזּוֹב וְטָבַל בַּמַּיִם אִישׁ טָהוֹר
וְהִזָּה עַל-הָאֶהֱלָה וְעַל-כָּל-הַכֵּלִים
וְעַל-הַנֶּפֶשׁוֹת אֲשֶׁר הָיוּ שָׁם וְעַל-הַנֹּגֵעַ
בַּעֲצָם אוֹ בְּחִלְלָה אוֹ בְּמֵת אוֹ בְּקִבְרֵי:

18

And a clean person shall take hyssop, and dip it in the water, and sprinkle it upon the tent, and upon all the vessels, and upon the persons that were there, and upon him that touched the bone, or the slain, or the dead, or the grave.

וְהָיָה הַטָּהוֹר עַל-הַטָּמֵא בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי
וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי וְחָטְאוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
וְכִבֵּס בַּגָּדָיו וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר בָּעֶרְבִי:

וְאִישׁ אֲשֶׁר-יִטְמָא וְלֹא יִתְחַטֵּא וְנִכְרְתָה
הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִתּוֹךְ הַקָּהָל כִּי אֶת-מִקְדָּשׁ
יְהוָה טָמֵא מִי נִדָּה לֹא-זָרַק עָלָיו טָמֵא
הוא:

וְהָיְתָה לָהֶם לְחֻקַּת עוֹלָם וּמִזֶּה מִי-הַנִּדָּה
וְכִבֵּס בַּגָּדָיו וְהִנְגִּיעַ בְּמַי הַנִּדָּה יִטְמָא
עַד-הָעֶרֶב:

וְכָל אֲשֶׁר-יִגַּע-בּוֹ הַטָּמֵא יִטְמָא וְהַנֶּפֶשׁ
הַנִּגַּעַת הַטָּמֵא עַד-הָעֶרֶב: (פ)

19 And the clean person shall sprinkle upon the unclean on the third day, and on the seventh day; and on the seventh day he shall purify him; and he shall wash his clothes, and bathe himself in water, and shall be clean at even.

20 But the man that shall be unclean, and shall not purify himself, that soul shall be cut off from the midst of the assembly, because he hath defiled the sanctuary of the LORD; the water of sprinkling hath not been dashed against him: he is unclean.

21 And it shall be a perpetual statute unto them; and he that sprinkleth the water of sprinkling shall wash his clothes; and he that toucheth the water of sprinkling shall be unclean until even.

22 And whatsoever the unclean person toucheth shall be unclean; and the soul that toucheth him shall be unclean until even.

הפסרת פרשת פרה

The Haftarah for Shabbat Parah is Ezekiel 36:16 – 38.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה אֵלַי לֵאמֹר:

XXXVI:16

Moreover the word of the LORD came unto me, saying:

בֶּן-אָדָם בֵּית יִשְׂרָאֵל יֹשְׁבִים עַל-אֲדָמָתָם
וַיִּטְמְאוּ אוֹתָהּ בְּדַרְכָּם וּבַעֲלִילוֹתָם
כְּטִמְאַת הַנִּדָּה הִיְתָה דַּרְכָּם לִפְנֵי:

17

'Son of man, when the house of Israel dwelt in their own land, they defiled it by their way and by their doings; their way before Me was as the uncleanness of a woman in her impurity.

וְאֶשְׁפֹּךְ חֲמָתִי עֲלֵיהֶם עַל-הַדָּם
אֲשֶׁר-שָׁפְכוּ עַל-הָאָרֶץ וּבְגִלּוּלֵיהֶם
טִמְאוּהָ:

18

Wherefore I poured out My fury upon them for the blood which they had shed upon the land, and because they had defiled it with their idols;

וְאֶפֶיץ אֹתָם בְּגוֹיִם וַיִּזְרוּ בְּאַרְצוֹת
בְּדַרְכָּם וּכְעֲלִילוֹתָם שְׁפֹטֵתִים:

19

and I scattered them among the nations, and they were dispersed through the countries; according to their way and according to their doings I judged them.

וַיָּבֹאוּ אֶל-הַגּוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁם וַיְחַלְלוּ
אֶת-שֵׁם קֹדֶשׁ־יְהוָה לָהֶם עִם-יְהוָה אֱלֹהֵם
וַיִּמָּאֲרְצוּ יִצְאוּ:

20

And when they came unto the nations, whither they came, they profaned My holy name; in that men said of them: These are the people of the LORD, and are gone forth out of His land.

וְאֶחְמַל עַל-שֵׁם קֹדֶשׁ־יְהוָה אֲשֶׁר חָלְלֵהוּ בֵּית
יִשְׂרָאֵל בְּגוֹיִם אֲשֶׁר-בָּאוּ שָׁמָּה: (פ)

21

But I had pity for My holy name, which the house of Israel had profaned among the nations, whither they came.

לָכֵן אֶמַר לְבֵית־יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר אֲדֹנָי
יְהוָה לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי עֹשֶׂה בֵּית יִשְׂרָאֵל
כִּי אִם לְשֵׁם־קִדְשִׁי אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר־בָּאתֶם שָׁם:

22 Therefore say unto the house of Israel: Thus saith the Lord GOD: I do not this for your sake, O house of Israel, but for My holy name, which ye have profaned among the nations, whither ye came.

וְקִדַּשְׁתִּי אֶת־שְׁמִי הַגָּדוֹל הַמְּחֻלָּל בְּגוֹיִם
אֲשֶׁר חִלַּלְתֶּם בְּתוֹכָם וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם כִּי־אֲנִי
יְהוָה נָא אֲדֹנָי יְהוָה בְּהַקְדְּשִׁי בְכֶם
לְעֵינֵיהֶם:

23 And I will sanctify My great name, which hath been profaned among the nations, which ye have profaned in the midst of them; and the nations shall know that I am the LORD, saith the Lord GOD, when I shall be sanctified in you before their eyes.

וְלָקַחְתִּי אֶתְכֶם מִן־הַגּוֹיִם וּקְבַצְתִּי
אֶתְכֶם מִכָּל־הָאֲרָצוֹת וַהֲבֵאתִי אֶתְכֶם
אֶל־אֲדַמְתְּכֶם:

24 For I will take you from among the nations, and gather you out of all the countries, and will bring you into your own land.

וְזָרַקְתִּי עֲלֵיכֶם מֵי־טְהוֹרִים וַיִּטְהַרְתֶּם
מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם וּמִכָּל־גִּלּוּלֵיכֶם אֲטַהֵר
אֶתְכֶם:

25 And I will sprinkle clean water upon you, and ye shall be clean; from all your uncleannesses, and from all your idols, will I cleanse you.

וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב חֲדָשׁ וְרוּחַ חֲדָשׁ
אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וַתִּסְרֹתִי אֶת־לֵב הָאֶבֶן
מִבְשָׂרְכֶם וְנָתַתִּי לָכֶם לֵב בָּשָׂר:

26 A new heart also will I give you, and a new spirit will I put within you; and I will take away the stony heart out of your flesh, and I will give you a heart of flesh.

וְאֶת־רוּחִי אֶתֶּן בְּקִרְבְּכֶם וְעָשִׂיתִי אֵת
אֲשֶׁר־בְּחֻקֵּי תִלְכוּ וּמִשְׁפָּטֵי תִשְׁמְרוּ
וְעָשִׂיתֶם:

27 And I will put My spirit within you, and cause you to walk in My statutes, and ye shall keep Mine ordinances, and do them.

וַיִּשְׁבְּתֶם בָּאָרֶץ אֲשֶׁר נָתַתִּי לְאַבְתֵּיכֶם
וַהֲיִיתֶם לִי לְעָם וְאֲנִכִּי אֶהְיֶה לָכֶם
לֵאלֹהִים:

28 And ye shall dwell in the land that I gave to your fathers; and ye shall be My people, and I will be your God.

וְהוֹשַׁעְתִּי אֶתְכֶם מִכָּל טְמְאוֹתֵיכֶם
וּקְרָאתִי אֶל־הַדָּגָן וַהֲרַבִּיתִי אוֹתוֹ וְלֹא־אֶתֶּן
עֲלֵיכֶם רָעָב:

29 And I will save you from all your uncleannesses; and I will call for the corn, and will increase it, and lay no famine upon you.

וַהֲרַבִּיתִי אֶת־פְּרֵי הָעֵץ וַתִּנְּבֹת הַשָּׂדֶה
לְמַעַן אֲשֶׁר לֹא תִקְחוּ עוֹד חֲרַפַּת רָעָב
בְּגוֹיִם:

30 And I will multiply the fruit of the tree, and the increase of the field, that ye may receive no more the reproach of famine among the nations.

וַיִּזְכְּרֶתֶם אֶת־דִּרְכֵיכֶם הָרָעִים
וּמַעַלְלֵיכֶם אֲשֶׁר לֹא־טוֹבִים וּנְקַמְתֶּם
בְּפִנְיֶיכֶם עַל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְעַל תּוֹעֲבוֹתֵיכֶם:

31 Then shall ye remember your evil ways, and your doings that were not good; and ye shall loathe yourselves in your own sight for your iniquities and for your abominations.

לֹא לְמַעַנְכֶם אֲנִי-עֹשֶׂה נֶאֱמַר אֲדֹנִי יְהוָה
וַיֵּדַע לָכֵם בְּיוֹשׁוֹ וְהִפְלִמוּ מִדְרָכֵיכֶם בֵּית
יִשְׂרָאֵל: (ס)

32 Not for your sake do I this, saith the Lord GOD, be it known unto you; be ashamed and confounded for your ways, O house of Israel.

כֹּה אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה בְּיוֹם טְהַר אֶתְכֶם
מִכָּל עֲוֹנוֹתֵיכֶם וְהוֹשַׁבְתִּי אֶת-הָעָרִים
וְנִבְנוּ הַחֲרָבוֹת:

33 Thus saith the Lord GOD: In the day that I cleanse you from all your iniquities, I will cause the cities to be inhabited, and the waste places shall be built.

וְהָאָרֶץ הַנִּשְׁמָה תִּעֲבֹד תַּחַת אֲשֶׁר הָיְתָה
שְׁמָמָה לְעֵינֵי כָל-עוֹבֵר:

34 And the land that was desolate shall be tilled, whereas it was a desolation in the sight of all that passed by.

וְאָמְרוּ הָאָרֶץ הַלֵּלוּ הַנִּשְׁמָה הָיְתָה
כְּגַן-עֵדֶן וְהָעָרִים הַחֲרָבוֹת וְהַנִּשְׁמָוֹת
וְהַנְּהָרָסוֹת בְּצוּרוֹת יִשָּׁבוּ:

35 And they shall say: This land that was desolate is become like the garden of Eden; and the waste and desolate and ruined cities are fortified and inhabited.

וַיֵּדְעוּ הַגּוֹיִם אֲשֶׁר יִשְׁאַרְוּ סְבִיבוֹתֵיכֶם כִּי
אֲנִי יְהוָה בְּנִיתִי הַנְּהָרָסוֹת נִטְעַמְתִּי הַנִּשְׁמָה
אֲנִי יְהוָה דִּבַּרְתִּי וְעָשִׂיתִי: (ס)

36 Then the nations that are left round about you shall know that I the LORD have builded the ruined places, and planted that which was desolate; I the LORD have spoken it, and I will do it.

כֹּה אָמַר אֲדֹנִי יְהוָה עוֹד זֹאת אֲדַרֵּשׁ
לְבֵית-יִשְׂרָאֵל לַעֲשׂוֹת לָהֶם אֲרֶבָּה אֹתָם
כְּצֹאן אֲדָם:

37 Thus saith the Lord GOD: I will yet for this be inquired of by the house of Israel, to do it for them; I will increase them with men like a flock.

כְּצֹאן קֳדָשִׁים כְּצֹאן יְרוּשָׁלַם בְּמוֹעֲדֶיהָ
כֵּן תִּהְיֶינָה הָעָרִים הַחֲרָבוֹת מְלֵאוֹת צֹאן
אָדָם וַיֵּדְעוּ כִּי-אֲנִי יְהוָה: (פ)

38 As the flock for sacrifice, as the flock of Jerusalem in her appointed seasons, so shall the waste cities be filled with flocks of men; and they shall know that I am the LORD.

פרשת החודש

The Maftir for Shabbat HaHodesh is Exodus 12:1 – 20.

וַיֹּאמֶר יְהוָה אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן בְּאֶרֶץ
מִצְרַיִם לֵאמֹר:

XII:1 And the LORD spoke unto Moses and Aaron in the land of Egypt, saying:

הַחֹדֶשׁ הַזֶּה לָכֵם רֹאשׁ חֳדָשִׁים רִאשׁוֹן
הוּא לָכֵם לְחֹדֶשׁ הַשָּׁנָה:

2 'This month shall be unto you the beginning of months; it shall be the first month of the year to you.

דַּבְּרוּ אֶל-כָּל-עֵדַת יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר
בְּעָשֶׂר לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וַיִּקְחוּ לָהֶם אִישׁ שֶׁה
לְבֵית-אִבְתּוֹ שֶׁה לְבֵית:

3 Speak ye unto all the congregation of Israel, saying: In the tenth day of this month they shall take to them every man a lamb, according to their fathers' houses, a lamb for a household;

וְאִם־יִמְעַט הַבֵּית־מִהְיוֹת מִשֶּׁהָ וְלָקַח הוּא
וְשִׁכְנוֹ הַקָּרֵב אֶל־בֵּיתוֹ בְּמִכְסַּת נִפְשָׁת
אִישׁ לִפְיָ אֲכָלוּ תִּכְסּוּ עַל־הַשֶּׁה:

4 and if the household be too little for a lamb, then shall he and his neighbour next unto his house take one according to the number of the souls; according to every man's eating ye shall make your count for the lamb.

שֶׁהָ תָּמִים זָכָר בֶּן־שָׁנָה יִהְיֶה לָכֶם
מִן־הַכֹּבָשִׁים וּמִן־הָעִזִּים תִּקְחוּ:

5 Your lamb shall be without blemish, a male of the first year; ye shall take it from the sheep, or from the goats;

וְהָיָה לָכֶם לְמִשְׁמֶרֶת עַד אַרְבָּעָה עָשָׂר
יוֹם לַחֹדֶשׁ הַזֶּה וְשִׁחֲטוּ אוֹתוֹ כָּל קָהָל
עֲדַת־יִשְׂרָאֵל בֵּין הָעֲרֵבִים:

6 and ye shall keep it unto the fourteenth day of the same month; and the whole assembly of the congregation of Israel shall kill it at dusk.

וְלָקַחוּ מִן־הַדָּם וַנִּתְּנוּ עַל־שְׁתֵּי הַמְּזוּזֹת
וְעַל־הַמִּשְׁקָנָה עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר־יֹאכְלוּ
אוֹתוֹ בָּהֶם:

7 And they shall take of the blood, and put it on the two side-posts and on the lintel, upon the houses wherein they shall eat it.

וְאָכְלוּ אֶת־הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה צֹלִי־אֵשׁ
וּמִצּוֹת עַל־מֵרָרִים יֹאכְלֶהוּ:

8 And they shall eat the flesh in that night, roast with fire, and unleavened bread; with bitter herbs they shall eat it.

אֶל־תֹּאכְלוּ מִמֶּנּוּ זָא וּבִשָּׁל מִבִּשָּׁל
בָּמִים כִּי אִם־צֹלִי־אֵשׁ רֹאשׁוֹ עַל־כַּרְעָיו
וְעַל־קִרְבּוֹ:

9 Eat not of it raw, nor sodden at all with water, but roast with fire; its head with its legs and with the inwards thereof.

וְלֹא־תוֹתִירוּ מִמֶּנּוּ עַד־בֹּקֶר וְהִגְתֵּר מִמֶּנּוּ
עַד־בֹּקֶר בָּאֵשׁ תִּשְׂרְפוּ:

10 And ye shall let nothing of it remain until the morning; but that which remaineth of it until the morning ye shall burn with fire.

וְכִכָּהֶּ תֹאכְלוּ אוֹתוֹ מִתְּנִיכֶם חֲגָלִים
נַעֲלִיכֶם בְּרִגְלֵיכֶם וּמִקְלָכֶם בְּיָדְכֶם
וְאָכַלְתֶּם אוֹתוֹ בְּחִפְזוֹן פֶּסַח הוּא לַיהוָה:

11 And thus shall ye eat it: with your loins girded, your shoes on your feet, and your staff in your hand; and ye shall eat it in haste—it is the LORD's passover.

וְעָבַרְתִּי בְּאַרְץ־מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה
וְהַכֵּיתִי כָל־בְּכוֹר בְּאַרְץ מִצְרַיִם מֵאָדָם
וְעַד־בְּהֵמָה וּבְכָל־אֱלֹהֵי מִצְרַיִם אֶעֱשֶׂה
שְׁפָטִים אֲנִי יְהוָה:

12 For I will go through the land of Egypt in that night, and will smite all the first-born in the land of Egypt, both man and beast; and against all the gods of Egypt I will execute judgments: I am the LORD.

וְהָיָה הַדָּם לָכֶם לָאֵת עַל הַבָּתִּים אֲשֶׁר
אַתֶּם שָׁם וְרָאִיתִי אֶת־הַדָּם וּפָסַחְתִּי עֲלֵכֶם
וְלֹא־יְהִיָּה בָכֶם נֶגֶף לְמַשְׁחִית בְּהַכֹּתִי
בְּאַרְץ מִצְרַיִם:

13 And the blood shall be to you for a token upon the houses where ye are; and when I see the blood, I will pass over you, and there shall no plague be upon you to destroy you, when I smite the land of Egypt.

וְהָיָה הַיּוֹם הַזֶּה לָכֶם לְזִכְרוֹן וְחִגְתֶּם אוֹתוֹ
חֵג לַיהוָה לְדִרְתִּיכֶם חֻקַּת עוֹלָם תִּחְגְּלוּ:

14 And this day shall be unto you for a memorial, and ye shall keep it a feast to the LORD; throughout your generations ye shall keep it a feast by an ordinance for ever.

שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום
הראשון תשביתו שאר מבתיכם כי
כל-אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא
מישראל מיום הראשון עד-יום השבעי:

15 Seven days shall ye eat unleavened bread; howbeit the first day ye shall put away leaven out of your houses; for whosoever eateth leavened bread from the first day until the seventh day, that soul shall be cut off from Israel.

וביום הראשון מקרא-קדש וביום
השביעי מקרא-קדש יהיה לכם
כל-מלאכה לא-יעשה בהם אך אשר
יאכל לכל-נפש הוא לבדו יעשה לכם:

16 And in the first day there shall be to you a holy convocation, and in the seventh day a holy convocation; no manner of work shall be done in them, save that which every man must eat, that only may be done by you.

ושמרתם את-המצות כי בעצם
היום הזה הוצאתי את-צבאותיכם
מארץ מצרים ושמרתם את-היום הזה
לדריכתכם חקת עולם:

17 And ye shall observe the feast of unleavened bread; for in this selfsame day have I brought your hosts out of the land of Egypt; therefore shall ye observe this day throughout your generations by an ordinance for ever.

בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב
תאכלו מצות עד יום האחד ועשרים
לחדש בערב:

18 In the first month, on the fourteenth day of the month at even, ye shall eat unleavened bread, until the one and twentieth day of the month at even.

שבעת ימים שאר לא ימצא בבתיכם כי
כל-אכל מחמץ ונכרתה הנפש ההוא
מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ:

19 Seven days shall there be no leaven found in your houses; for whosoever eateth that which is leavened, that soul shall be cut off from the congregation of Israel, whether he be a sojourner, or one that is born in the land.

כל-מחמץ לא תאכלו בכל מושבתיכם
תאכלו מצות: (ב)

20 Ye shall eat nothing leavened; in all your habitations shall ye eat unleavened bread.'

הפטרת פרשת החודש

The Haftarah for Shabbat HaHodesh is Ezekiel 45:16 – 46:18.

כל העם הארץ יהיו אל-התרומה הזאת
לנשיא בוישראל:

XLV:16 All the people of the land shall give this offering for the prince in Israel.

ועל-הנשיא יהיה העולות והמנחה
והנסך בחגים ובחדשים ובשבתות
בכל-מועדי בית ישראל הוא-יעשה
את-החטאת ואת-המנחה ואת-העולה
ואת-השלמים לכפר בעד בית-ישראל: (ס)

17 And it shall be the prince's part to give the burnt-offerings, and the meal-offerings, and the drink-offerings, in the feasts, and in the new moons, and in the sabbaths, in all the appointed seasons of the house of Israel; he shall prepare the sin-offering, and the meal-offering, and the burnt-offering, and the peace-offerings, to make atonement for the house of Israel.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה בְּרִאשׁוֹן בָּאֶחָד
לַחֹדֶשׁ תִּקַּח פֶּרֶךְ־בֶּן־בָּקָר תָּמִים וְחֹטְאָת
אֶת־הַמִּקְדָּשׁ׃

18 Thus saith the Lord GOD: In the first month, in the first day of the month, thou shalt take a young bullock without blemish; and thou shalt purify the sanctuary.

וְלָקַח הַכֹּהֵן מִדָּם הַחֹטְאָת וְנָתַן
אֶל־מְזוּזֹת הַבַּיִת וְאֶל־אַרְבַּע פְּנוֹת
הָעֹזָרָה לַמִּזְבֵּחַ וְעַל־מְזוּזֹת שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית׃

19 And the priest shall take of the blood of the sin-offering, and put it upon the door-posts of the house, and upon the four corners of the settle of the altar, and upon the posts of the gate of the inner court.

וְכֵן תַּעֲשֶׂה בַשְּׁבִיעָה בַּחֹדֶשׁ מֵאִישׁ שְׁגָה
וּמִפְתִּי וּכְפַרְתָּם אֶת־הַבַּיִת׃

20 And so thou shalt do on the seventh day of the month for every one that erreth, and for him that is simple; so shall ye make atonement for the house.

בְּרִאשׁוֹן בָּאֶרְבָּעָה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ יִהְיֶה
לָכֶם הַפֶּסַח חֹג שִׁבְעוֹת יָמִים מִצּוֹת יֶאָכְלוּ׃

21 In the first month, in the fourteenth day of the month, ye shall have the passover; a feast of seven days; unleavened bread shall be eaten.

וַעֲשֶׂה הַנָּשִׂא בַּיּוֹם הַהוּא בַּעֲדוֹ וּבְעֵד
כָּל־עַם הָאָרֶץ פֶּר חֹטְאָת׃

22 And upon that day shall the prince prepare for himself and for all the people of the land a bullock for a sin-offering.

וּשְׁבַעֲת יְמֵי־הַחֹג יַעֲשֶׂה עֹלָה לַיהוָה
שִׁבְעַת פָּרִים וּשְׁבַעֲת אֵילִים תְּמִימִם לַיּוֹם
שִׁבְעַת הִזְמִים וְחֹטְאָת שְׁעִיר עִזִּים לַיּוֹם׃

23 And the seven days of the feast he shall prepare a burnt-offering to the LORD, seven bullocks and seven rams without blemish daily the seven days; and a he-goat daily for a sin-offering.

וּמִנְחָה אֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאֵיל יַעֲשֶׂה
וּשְׁמֵן הֵינן לְאֵיפָה׃

24 And he shall prepare a meal-offering, an ephah for a bullock, and an ephah for a ram, and a hin of oil to an ephah.

בַּשְּׁבִיעִי בַּחֲמִשָּׁה עָשָׂר יוֹם לַחֹדֶשׁ
בְּחֹג יַעֲשֶׂה כְּעֹלָה שִׁבְעַת הִזְמִים כְּחֹטְאָת
כְּעֹלָה וּכְמִנְחָה וּכְשֶׁמֶן׃ (ס)

25 In the seventh month, in the fifteenth day of the month, in the feast, shall he do the like the seven days; to the sin-offering as well as the burnt-offering, and the meal-offering as well as the oil.

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה שַׁעַר הַחֲצָר
הַפְּנִימִית הַפְּנִיָּה קָדִים יִהְיֶה סָגוּר שֵׁשֶׁת
יָמֵי הַמַּעֲשֶׂה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִפְתָּח וּבַיּוֹם
הַחֹדֶשׁ יִפְתָּח׃

XLVI:1 Thus saith the Lord GOD: The gate of the inner court that looketh toward the east shall be shut the six working days; but on the sabbath day it shall be opened, and in the day of the new moon it shall be opened.

וּבָא הַנָּשִׂא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר מַחוּץ
וַעֲמַד עַל־מְזוּזַת הַשַּׁעַר וַעֲשֵׂה הַפְּתִיחַ
אֶת־עוֹלָתוֹ וְאֶת־שְׁלָמָיו וְהִשְׁתַּחֲוָה
עַל־מִפְתָּן הַשַּׁעַר וַיֵּצֵא וְהִשְׁעַר לֹא־יִסָּגֵר
עַד־הָעֶרֶב׃

2 And the prince shall enter by the way of the porch of the gate without, and shall stand by the post of the gate, and the priests shall prepare his burnt-offering and his peace-offerings, and he shall worship at the threshold of the gate; then he shall go forth; but the gate shall not be shut until the evening.

וְהִשְׁתַּחֲוּ עַם־הָאָרֶץ פֶּתַח הַשַּׁעַר הַהוּא
בַּשַּׁבָּתוֹת וּבַחֲדָשִׁים לִפְנֵי יְהוָה׃

3 Likewise the people of the land shall worship at the door of that gate before the LORD in the sabbaths and in the new moons.

וְהָעֹלָה אֲשֶׁר-יִקְרֹב הַנָּשִׂיא לַיהוָה בַּיּוֹם
הַשַּׁבָּת שְׁשֶׁה כִּבְשִׁים תְּמִימִם וְאַיִל תָּמִים:

וּמִנְחָה אֵיפָה לְאִיל וְלִכְבָּשִׁים מִנְחָה מִתַּת
יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ד)

וּבַיּוֹם הַחֹדֶשׁ פֶּר בֶּן-בָּקָר תְּמִימָה וְשֵׁשֶׁת
כִּבְשִׁים וְאַיִל תְּמִימָה יִהְיוּ:

וְאֵיפָה לֶפֶר וְאֵיפָה לְאִיל יַעֲשֶׂה מִנְחָה
וְלִכְבָּשִׁים כַּאֲשֶׁר תִּשְׁיֵג יָדוֹ וְשֶׁמֶן הֵינן
לְאֵיפָה:

וּבְכוֹא הַנָּשִׂיא דֶּרֶךְ אוֹלָם הַשַּׁעַר יָבוֹא
וּבְדֶרֶכּוֹ יֵצֵא:

וּבְכוֹא עַם-הָאָרֶץ לִפְנֵי יְהוָה בְּמוֹעֲדִים
הַפֶּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹן לְהִשְׁתַּחֲוֹת יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב וְהַבֹּא דֶּרֶךְ-שַׁעַר נֹגֵב יֵצֵא
דֶּרֶךְ-שַׁעַר צָפוֹנָה לֹא יָשׁוּב דֶּרֶךְ הַשַּׁעַר
אֲשֶׁר-בָּא בּוֹ כִּי נָכְחוּ (כ' יֵצֵאוּ) [ק' יֵצֵא]:

וְהַנָּשִׂיא בְּתוֹכָם בְּכוֹאֵם יָבוֹא וּבְצֵאתָם
יֵצֵאוּ:

וּבַחֲגִים וּבְמוֹעֲדִים תִּהְיֶה הַמִּנְחָה אֵיפָה
לֶפֶר וְאֵיפָה לְאִיל וְלִכְבָּשִׁים מִתַּת יָדוֹ
וְשֶׁמֶן הֵינן לְאֵיפָה: (ה)

וְכִי-יַעֲשֶׂה הַנָּשִׂיא נִדְבָה עוֹלָה אוֹ-שְׁלָמִים
נִדְבָה לַיהוָה וּפָתַח לוֹ אֶת-הַשַּׁעַר הַפָּנִי
קָדִים וַעֲשֶׂה אֶת-עֹלֹתוֹ וְאֶת-שְׁלָמָיו כַּאֲשֶׁר
יַעֲשֶׂה בַּיּוֹם הַשַּׁבָּת וַיֵּצֵא וְסָגַר אֶת-הַשַּׁעַר
אַחֲרָי צֵאתוֹ:

וְכִבְשׁ בֶּן-שָׁנָתוֹ תְּמִים תַּעֲשֶׂה עוֹלָה לַיּוֹם
לַיהוָה בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר תַּעֲשֶׂה אֹתוֹ:

וּמִנְחָה תַּעֲשֶׂה עָלָיו בַּבֶּקֶר בַּבֶּקֶר
שְׁשִׁית הָאֵיפָה וְשֶׁמֶן שְׁלִישִׁית הֵהֵן לְלֶחֶם
אֶת-הַסֶּלֶת מִנְחָה לַיהוָה חֲקוֹת עוֹלָם
תְּמִיד:

4 And the burnt-offering that the prince shall offer
unto the LORD shall be in the sabbath day six lambs
without blemish and a ram without blemish;

5 and the meal-offering shall be an ephah for the ram,
and the meal-offering for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

6 And in the day of the new moon it shall be a young
bullock without blemish; and six lambs, and a ram;
they shall be without blemish;

7 and he shall prepare a meal-offering, an ephah for the
bullock, and an ephah for the ram, and for the lambs
according as his means suffice, and a hin of oil to an
ephah.

8 And when the prince shall enter, he shall go in by the
way of the porch of the gate, and he shall go forth by
the way thereof.

9 But when the people of the land shall come before the
LORD in the appointed seasons, he that entereth by
the way of the north gate to worship shall go forth by
the way of the south gate; and he that entereth by the
way of the south gate shall go forth by the way of the
north gate; he shall not return by the way of the gate
whereby he came in, but shall go forth straight before
him.

10 And the prince, when they go in, shall go in in the
midst of them; and when they go forth, they shall go
forth together.

11 And in the feasts and in the appointed seasons the
meal-offering shall be an ephah for a bullock, and an
ephah for a ram, and for the lambs as he is able to
give, and a hin of oil to an ephah.

12 And when the prince shall prepare a freewill-offering,
a burnt-offering or peace-offerings as a
freewill-offering unto the LORD, one shall open for
him the gate that looketh toward the east, and he
shall prepare his burnt-offering and his
peace-offerings, as he doth on the sabbath day; then
he shall go forth; and after his going forth one shall
shut the gate.

13 And thou shalt prepare a lamb of the first year
without blemish for a burnt-offering unto the LORD
daily; morning by morning shalt thou prepare it.

14 And thou shalt prepare a meal-offering with it
morning by morning, the sixth part of an ephah, and
the third part of a hin of oil, to moisten the fine flour:
a meal-offering unto the LORD continually by a
perpetual ordinance.

(כ' ועשו) [ק' יעשו] אֶת־הַכֶּבֶשׂ
וְאֶת־הַמִּנְחָה וְאֶת־הַשֶּׁמֶן בַּבֹּקֶר בַּבֹּקֶר
עֹלֹת תָּמִיד: (ס)

כֹּה־אָמַר אֲדֹנָי יְהוֹה כִּי־יִתֵּן הַנָּשִׂיא
מִתְּנָה לְאִישׁ מִבָּנָיו נִחְלָתוֹ הִיא לְבָנָיו
תִּהְיֶה אֲחֻזָּתָם הִיא בְּנִחְלָה: (ס)

וְכִי־יִתֵּן מִתְּנָה מִנִּחְלָתוֹ לְאֶחָד מֵעַבְדָּיו
וְהִיָּתָה לוֹ עַד־שְׁנַת הַדְּרוֹר וְשָׁבַת לַנָּשִׂיא
אֲדָ נִחְלָתוֹ בָּנָיו לָהֶם תִּהְיֶה:

וְלֹא־יִקַּח הַנָּשִׂיא מִנִּחְלַת הָעָם לְהוֹנֵתָם
מֵאֲחֻזָּתָם מֵאֲחֻזָּתוֹ יִנְחַל אֶת־בָּנָיו לְמַעַן
אֲשֶׁר לֹא־יִפְצְצוּ עָמִי אִישׁ מֵאֲחֻזָּתוֹ:

15 Thus shall they prepare the lamb, and the meal-offering, and the oil, morning by morning, for a continual burnt-offering.

16 Thus saith the Lord GOD: If the prince give a gift unto any of his sons, it is his inheritance, it shall belong to his sons; it is their possession by inheritance.

17 But if he give of his inheritance a gift to one of his servants, it shall be his to the year of liberty; then it shall return to the prince; but as for his inheritance, it shall be for his sons.

18 Moreover the prince shall not take of the people's inheritance, to thrust them wrongfully out of their possession; he shall give inheritance to his sons out of his own possession; that My people be not scattered every man from his possession.'

הפסטר שבת הגדול

The Haftarah for Shabbat HaGadol is Malachi 3:4 - 24.

וְעָרְבָה לִיהוָה מִנְחַת יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם
כִּי־יִמְי עוֹלָם וְכֹשֶׁנִּים קִדְמוֹנִית:

וְקָרַבְתִּי אֲלֵיכֶם לְמִשְׁפָּט וְהִנֵּיתִיו עַד
מִמָּוֶה בְּמִכְשָׁפִים וּבְמַנְאֲפִים וּבְנִשְׁבָּעִים
לְשָׁקֶר וּבְעִשְׂקֵי שָׂכָר־שָׂכִיר אֶלְמָנָה וַיְתוֹם
וּמִטִּי־גֵר וְלֹא יֵרָאוּנִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

כִּי אֲנִי יְהוָה לֹא שֶׁנִּיתִי וְאַתֶּם בְּנֵי־יִשְׂרָאֵל
לֹא כִלִיתֶם:

לְמִימֵי אֲבֹתֵיכֶם סָרְתֶם מִחֻקִּי וְלֹא
שָׁמַרְתֶּם שׁוּבוּ אֵלַי וְאֶשְׁוֹבָה אֲלֵיכֶם אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה נָשׁוּב:

הִיקַבְעַ אָדָם אֱלֹהִים כִּי אַתֶּם קֹבְעִים
אֵתִי וְאַמְרַתֶּם בְּמֶה קֹבְעֵנוּךְ הַמַּעֲשֶׂה
וְהַתְרוּמָה:

בְּמִאֲרָה אַתֶּם נֹאֲרִים וְאֵתִי אַתֶּם קֹבְעִים
הַגּוֹי כֻּלּוֹ:

III:4 Then shall the offering of Judah and Jerusalem be pleasant unto the LORD, as in the days of old, and as in ancient years.

5 And I will come near to you to judgment; and I will be a swift witness against the sorcerers, and against the adulterers, and against false swearers; and against those that oppress the hireling in his wages, The widow, and the fatherless, and that turn aside the stranger from his right, and fear not Me, Saith the LORD of hosts.

6 For I the LORD change not; and ye, O sons of Jacob, are not consumed.

7 From the days of your fathers ye have turned aside from Mine ordinances, and have not kept them. Return unto Me, and I will return unto you, Saith the LORD of hosts. But ye say: 'Wherein shall we return?'

8 Will a man rob God? Yet ye rob Me. But ye say: 'Wherein have we robbed Thee?' In tithes and heave-offerings.

9 Ye are cursed with the curse, Yet ye rob Me, Even this whole nation.

הָבִיאוּ אֶת-כָּל-הַמַּעֲשֵׂר אֶל-בֵּית הָאוֹצָר
וַיְהִי טָרֶף בְּבֵיתִי וּבְחֻנִּי נָא בְּזֹאת אָמַר
יְהוָה צְבָאוֹת אִם-לֹא אֶפְתָּח לָכֶם אֶת
אֲרָבוֹת הַשָּׁמַיִם וַהֲרִיקֹתִי לָכֶם בְּרֻכָּה
עַד-פְּלִי־דִי:

וְעִרְתִּי לָכֶם בְּאֹכֶל וְלֹא-יִשָּׁחַת לָכֶם
אֶת-פְּרֵי הָאָדָמָה וְלֹא-תִשְׁכַּל לָכֶם הַגֶּפֶן
בִּשְׂדֵה אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת:

וְאִשְׁרֹו אֶתְכֶם כָּל-הַגּוֹיִם כִּי-תִהְיוּ אִתָּם
אֶרֶץ חֶפֶץ אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת: (פ)

חֲזַקוּ עָלַי דְּבָרֵיכֶם אָמַר יְהוָה וְאִמְרֹתֶם
מַה-נִּדְּבַרְנוּ עָלֶיךָ:

אִמְרֹתֶם שׁוּא עֲבַד אֱלֹהִים וּמַה-בִּצָּע בִּי
שָׁמְרֵנוּ מִשְׁמֶרֶתוֹ וְכִי הִלְכְנוּ קִדְרָתִּית מִפְּנֵי
יְהוָה צְבָאוֹת:

וְעַתָּה אֲנַחְנוּ מֵאֲשֵׁרִים זָדִים גַּם-נִבְנוּ עֲשֵׂי
רָשָׁע גַּם בָּחֲנוּ אֱלֹהִים וַיִּמָּלְטוּ:

אֲזַ נְדַבְּרוּ וַיִּרְאֵי יְהוָה אִישׁ אֶל-רֵעֵהוּ
וַיִּקְשֹׁב יְהוָה וַיִּשְׁמַע וַיִּכְתֹּב סֵפֶר זִכְרוֹן
לִפְנֵי לִירְאֵי יְהוָה וּלְחֹשְׁבֵי שְׁמוֹ:

וְהָיוּ לִי אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת לַיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי
עֹשֶׂה סִגְלָה וְחִמְלָתִי עֲלֵיהֶם כְּאִשֶּׁר יַחְמֹל
אִישׁ עַל-בְּנוֹ הָעֶבֶד אֹתוֹ:

וְשִׁבְתֶּם וַרְאִיתֶם בֵּין צַדִּיק לְרָשָׁע בֵּין
עֶבֶד אֱלֹהִים לְאִשֶּׁר לֹא עֲבָדוֹ: (פ)

כִּי-הִנֵּה הַיּוֹם בָּא בַּעַר כִּתְנוֹר וְהָיוּ
כָּל-זָדִים וְכָל-עֹשֶׂה רָשָׁע קֵשׁ וְלֹהֵט
אֹתָם הַיּוֹם הַבֹּא אָמַר יְהוָה צְבָאוֹת אֲשֶׁר
לֹא-יֵעָזֵב לָהֶם שָׂרֵשׁ וְעֵנָף:

וְזָרְחָה לָכֶם וַרְאִי שָׁמַי שְׁמֹשׁ צִדְקָה
וּמִרְפָּא בְּכַנְפֶיהָ וַיֵּצֵאתֶם וּפְשָׁתֶם כְּעֹגְלֵי
מִרְבֵּק:

10 Bring ye the whole tithe into the store-house, that there may be food in My house, and try Me now herewith, Saith the LORD of hosts, if I will not open you the windows of heaven, and pour you out a blessing, that there shall be more than sufficiency.

11 And I will rebuke the devourer for your good, and he shall not destroy the fruits of your land; Neither shall your vine cast its fruit before the time in the field, Saith the LORD of hosts.

12 And all nations shall call you happy; For ye shall be a delightful land, Saith the LORD of hosts.

13 Your words have been all too strong against Me, Saith the LORD. Yet ye say: 'Wherein have we spoken against thee?'

14 Ye have said: 'It is vain to serve God; and what profit is it that we have kept His charge, and that we have walked mournfully because of the LORD of hosts?'

15 And now we call the proud happy; yea, they that work wickedness are built up; yea, they try God, and are delivered.'

16 Then they that feared the LORD Spoke one with another; and the LORD hearkened, and heard, and a book of remembrance was written before Him, for them that feared the LORD, and that thought upon His name.

17 And they shall be Mine, saith the LORD of hosts, in the day that I do make, even Mine own treasure; and I will spare them, as a man spareth His own son that serveth him.

18 Then shall ye again discern between the righteous and the wicked, between him that serveth God and him that serveth Him not.

19 For, behold, the day cometh, It burneth as a furnace; and all the proud, and all that work wickedness, shall be stubble; and the day that cometh shall set them ablaze, Saith the LORD of hosts, that it shall leave them neither root nor branch.

20 But unto you that fear My name shall the sun of righteousness arise with healing in its wings; and ye shall go forth, and gambol as calves of the stall.

וְעִסּוֹתֵם רְשָׁעִים כִּי־יִהְיוּ אֲפֹר תַּחַת כַּפּוֹת
רַגְלֵיכֶם בַּיּוֹם אֲשֶׁר אֲנִי עֹשֶׂה אָמַר יְהוָה
צְבָאוֹת: (פ)

21

And ye shall tread down the wicked; for they shall be ashes under the soles of your feet in the day that I do make, Saith the LORD of hosts.

זָכְרוּ תוֹרַת מֹשֶׁה עַבְדִּי אֲשֶׁר צִוִּיתִי אוֹתוֹ
בְּחֶרֶב עַל־כָּל־יִשְׂרָאֵל חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים:

22

Remember ye the law of Moses My servant, which I commanded unto him in Horeb for all Israel, even statutes and ordinances.

הִנֵּה אֲנֹכִי שֹׁלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא:

23

Behold, I will send you Elijah the prophet Before the coming Of the great and terrible day of the LORD.

וְהִשִּׁיב לִב־אֲבוֹת עַל־בָּנִים וְלֵב בָּנִים
עַל־אֲבוֹתָם פֶּן־אָבֹא וְהִכִּיתִי אֶת־הָאָרֶץ
חָרָם: הִנֵּה אֲנֹכִי שׁוֹלֵחַ לָכֶם אֶת אֵלִיָּה הַנָּבִיא
לִפְנֵי בּוֹא יוֹם יְהוָה הַגָּדוֹל וְהַנּוֹרָא

24

And he shall turn the heart of the fathers to the children, and the heart of the children to their fathers; lest I come and smite the land with utter destruction.[Behold, I will send you Elijah the prophet before the coming of the great and terrible day of the LORD.]